

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

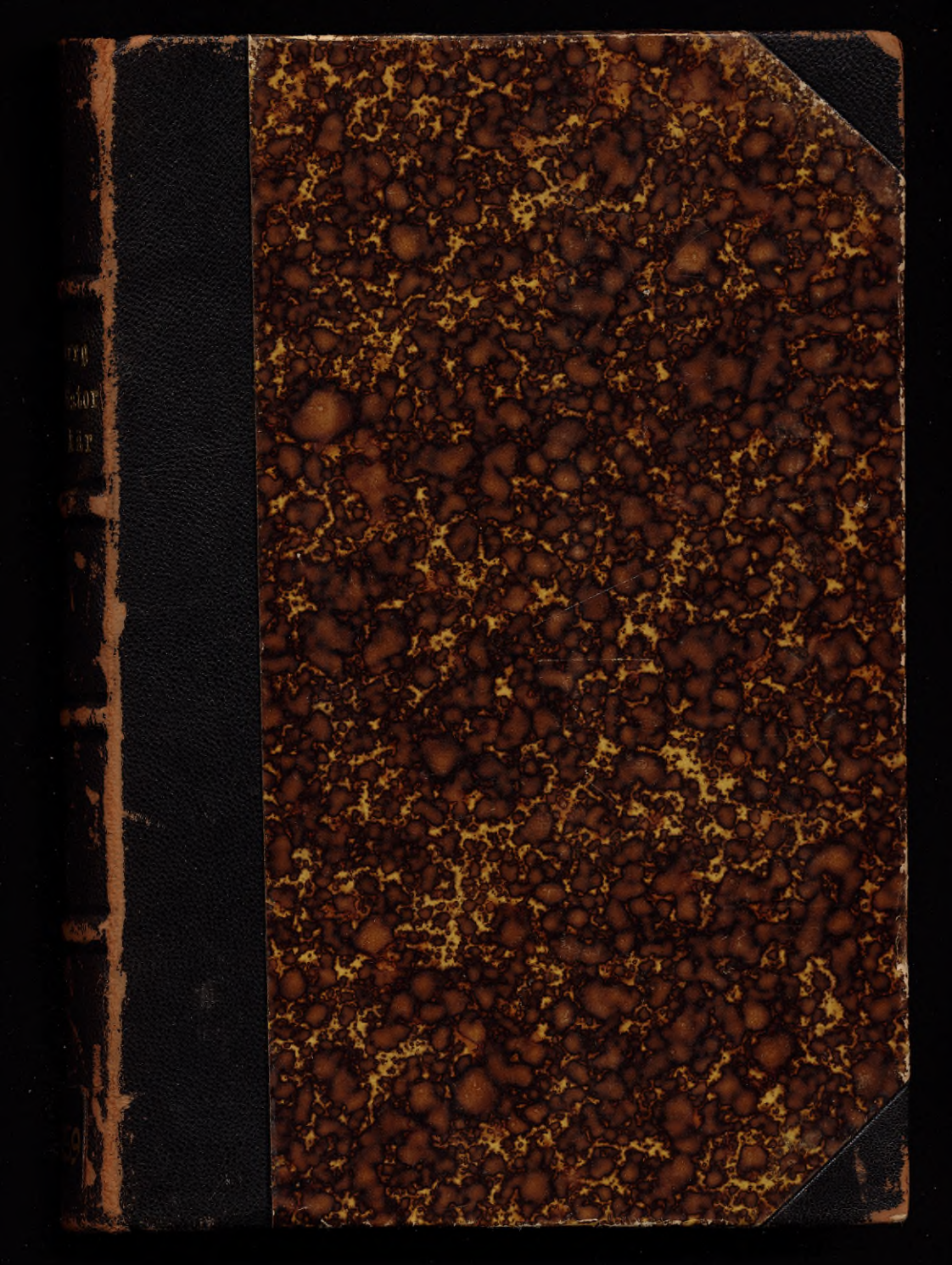
GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

UMEA

52759

Umeå universitetsbibliotek

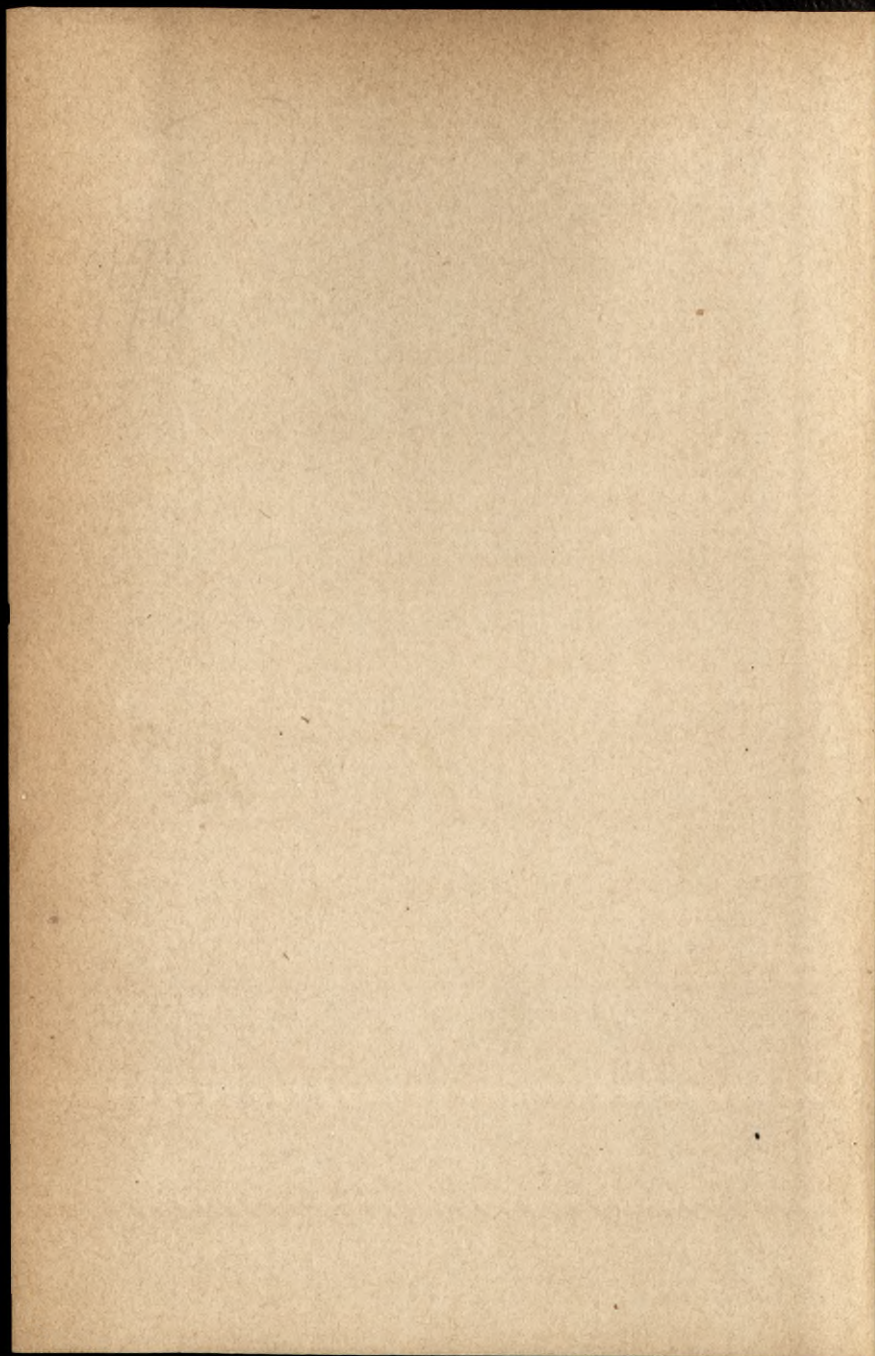
00001637868 52759 Mag

Hedbe.gator och skär : Nya berättelse

UNIVERSITETSBLADSTRETT

11 SEP 1967

UMEA

FRÅN GATOR OCH SKÄR

NYA BERÄTTELSE

AF

FRANS HEDBERG

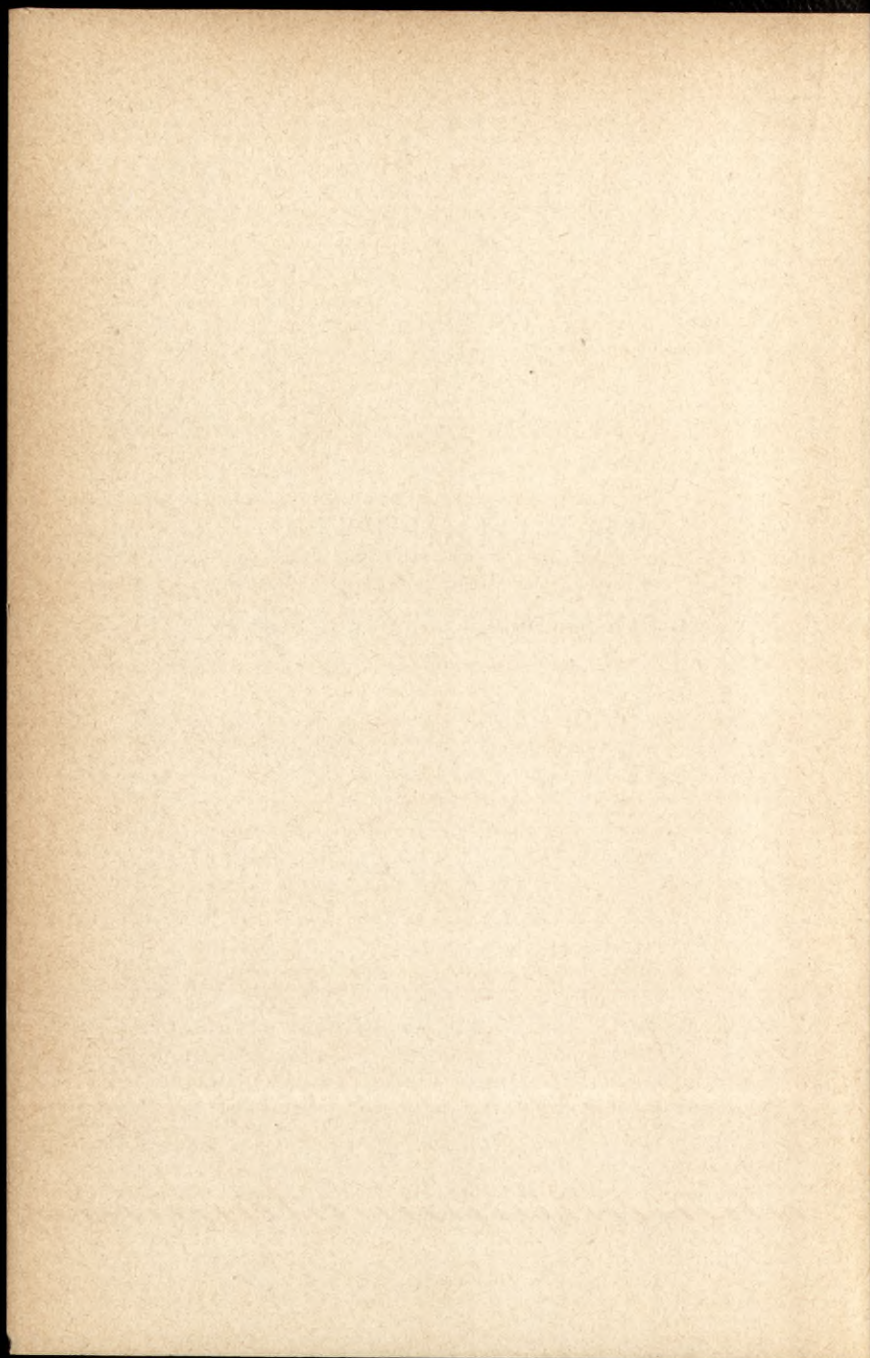
STOCKHOLM.
OSCAR L. LAMMS FÖRLAG.

STOCKHOLM

ISÅAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG
1889.

SKYDDSEFRUN

BILD UR DET MODERNA STOCKHOLMSLIFVET.

Lilla fru Lisen Mörk var en ung, rätt vacker och mycket söt stockholmsfru, som hade allt hvad hon kunde önska sig, men som icke desto mindre, eller kanske just därför, satt och hade alldeles rysligt tråkigt i sin eleganta våning borta på Östermalm. Det är visserligen fullkomligt sant att hon var mycket upptagen af supéer, baler, spektakler och konserter; det kan heller inte nekas till, att hon hade ett fasligt hufvudbry med alla de olika toaletter, som vid dessa tillställningar skulle pryda hennes lilla nätta personlighet, och att detta hufvudbry förde med sig en massa öfverläggningar med sömmerskan och modehandlerskan, samt med alla de intima väninnor, som glädde sig åt hennes umgänge och voro betydligt afundsjuka på hennes framgångar. Det måste äfven medgifvas att hennes man gjorde allt hvad han kunde, för att, då han inte var upptagen af sin tjänst, försöka jämna vägen för hennes små, högvristade fötter i bottinerna med de höga klackarne, och att hennes mamma, då han inte hade tid, åtog sig att i hans stad och ställe underhålla henne med mycket lärrika afhandlingar om hushållsbestyrens odräglighet, pigornas allt större oduglighet och mankönets sjunkande moraliska värde i allmänhet; men inte kunde det vara nog för en ung, intelligent och af de flesta den nya tidens jäsande

idéer besjälad kvinna, som kände med sig att hon icke ville och icke kunde nöja sig med att trampa i de gamla, utnötta hjulspåren från förr.

Hon hade ännu inte varit nog länge gift för att kunna ega ett barn, äfven om hon hade varit det alldeles tillräckligt länge för att kunna vänta ett. Men ingenting i den vägen hördes af, och egentligen var den unga frun rätt belåten med att så var, ty hon var ännu inte rätt säker om, att hon hade erfarenhet och stadga nog för att kunna vara en mor som sig borde. Inte för att hon ej hade de allra vackraste och värdigaste åsikter om det moderliga kallets ansvar och vigt; dem hade kanslirådinnan, hennes mor, redan börjat inpränta hos henne ända sedan dagen efter hennes första nattvardsgång; men hon var litet tveksam om huruvida hon skulle taga amma eller sjelf föda upp sitt barn, något som modern med aldrig tröttnande ömhet och energi sökte afråda henne ifrån, därför att det i allmänhet plögade ha ett så ofördelaktigt inflytande på utseendet och därför att det inte als nyttjades inom den egentliga societeten. »Det vore ju», — menade kanslirådinnan, — »detsamma som att stänga in dig i åtta eller tio månader som i ett fängelse; det vore att inte få sofva i fred om nätterna och att inte kunna gå ut om dagarne, och när man då till på köpet är klen och nervös som du, mitt stackars barn, så vore det kanske också att hos barnet grundlägga en svag fysik och fröet till framtida sjukdomar.»

Det hjälpte föga att deras gamle husläkare, — ty härads höfding Mörk hade den taktlösheten att vilja ha en *gammal* husläkare, därför att, enligt hans mening, en sådan vore mycket mera att lita på än en ung, — med all gevalt påstod att ingenting kunde vara hälso-sammare för en ung mor än att sjelf amma sitt barn. Kanslirådinnan visste väl det bättre än han, hon som sjelf inte hade gjort sig till cellfånge och det fastän hon haft fyra barn, hvilka alla blifvit starka, friska

och dugtiga menniskor, utom lilla Annie, som naturligtvis hade fått för mycket af moderns medfödda nobless för att inte vara nervös och ömtålig som en liten sensitiva. Men *en* sak höll kanslirådinnan absolut på och det var att man skulle skaffa sig en amma ifrån landet, och att amman skulle vara gift. Att, som de flesta familjer i staden, skaffa sig en amma ifrån stora barnhuset, en flicka som råkat i olycka för en karl, utan att kyrkan gifvit sin välsignelse till det, detta ansåg hon för i hög grad omoraliskt och det, förklarade hon, skulle aldrig kunna komma att hända så länge hon hade något att säga i sin dotters hus.

Som sagdt är, lilla fru Mörk satt och hade tråkigt i sin eleganta våning. Klockan tio hvarje dag måste hennes man vara färdig att ge sig af till hofrätten, derifrån han kom tillbaka klockan mellan tre och fyra och ofta hade han med sig derifrån en stor papperslunta, som han sedan frampå kvällen måste gå igenom för att sätta upp skrivelser och renskrifva protokoll. Lyckligtvis hade spektakeltiden blifvit framskjuten till half åtta och koncerttiden till åtta, och det var numera ganska ovanligt att man gick till en enkel supé förr än half nio och till en supé med bal förr än klockan nio; men i alla fall kunde det hända, att inte den sträfsamme äkta mannen blef färdig förr än just då, och att han efter sitt ansträngande arbete kände behof af att få vara hemma och hvila sig i stället för att gå bort och ha roligt.

Och nog gick det an att vara hemma om kvällarne, i synnerhet när kanslirådinnan var borta på annat håll och lilla frun fick vara ensam med sin man. Men om förmiddagarne, — hvad i herrans namn skulle hon göra? Hushållet skötte ju kokerskan och allt det öfriga skötte husan; att hvarenda dag på bestämd tid klä' på sig och gå ut, träffa evigt samma unga fruar och flickor och oupphörligt snaska samma sorts bakelser inne hos Hellbacher och Berg, eller stän-

digt och jemt klippa på ögonbrynen eller böja på hufvudet åt samma löjtnanter i samma Karl den trettondes torg, blef långtrådigt på längden, äfven om en och annan nykommen legationssekreterare ibland råkade att ge litet omvexling åt det dagliga enahandat i denna oupphörliga vaktparad.

Till all olycka började också de förr så mycket gouterade bazarerna att uppträda allt sparsammare. Både kryddkrämare, galanterihandlare och artister tycktes ha de mest obehagliga anlag för att tröttna på att skänka bort sina varor och arbeten till alla både möjliga och omöjliga hednamissioner och barmhertighetsverk, och när så till på köpet det ingenting hördes af från nordiska muséet håller, så uppgaf unga fru Mörk fullkomligt allt hopp, att under den närmaste tiden få något i den vägen att syssla med.

En tid frampå vintern funderade hon mycket skarpt på att skriva en stämmingsroman i den nyare stilen; men så tänkte hon på en begåfvad författarinnas sorgliga slut och på en aktad kritikers mycket pepprade anmärkningar i den frommaste af alla tidningar, som ännu sett dagen i vårt land, och så vågade hon inte det håller. Nu återstod det visserligen att arrangera ett sällskapsspektakel, eller att träna sig till skridskotäfflingarne på Nybroviken, — två af de genaste vägarne till ära och berömmelse som vår tid har att erbjuda; — men äfven det hade sina svårigheter. Skulle hon arrangera spektakel, så borde hon naturligtvis sjelf spela en hufvudroll, och naturligtvis skulle det också vara en roll i hvilken hon kunde imitera teaterhjeltinnan för dagen; men då skulle hon antagligen som första älskarinna i pjesen vara tvungen att kyssa eller åtminstone omfamna förste älskaren, och det tillät inte hennes man; — och för att kunna vara med och täfla på Nybroviken måste hon ju kunna åka skridsko riktigt bra, och det tillät inte den gamle husläkaren att hon fick lära sig. Han påstod nämligen — den grobianen — att hon kunde nog få

sig en underlifssjukdom ändå, utan att direkt gå och skaffa sig den för *det* tarfliga nöjets skull.

Således var det som om ett nät omgifvit henne på alla sidor, och mången förmiddag, när hon satt uppkrupen i ett soffhörn i sin lilla förtjusande boudoir, grät den lilla täcka frun sina modiga tårar öfver kvinnans olycksöde att inte få vara med och rifva i fisken såsom mannen får göra det, om han vill eller inte. Och hon lät den pikanta franska romanen sjunka ner i knäet, när hon tröstlös och sökande fäste sina vackra, mörka ögon på de snötäckta balkongerna utanför fönstren, på hvilka gråsparfvarne som bäst slogos om några utkastade brödbitar, sak samma om de voro honor eller hanar.

Och hon drömde om den ljufva tiden, då det skulle bli på det sättet hos människorna också och då det svagare könet skulle komma till sin rätt.

2.

En förmiddag, då hon mer än vanligt var upptagen af dessa reformatoriska grubblerier och just då en ny olycka hotade att förmörka hennes husliga lif, — härads höfdingen hade nämligen dagen förut blifvit utsedd till sekreterare i en af de nytillsatta komitéer, som skulle hjälpa regeringen att till kommande riksdag förbereda en lagförändring i fråga om sättet för ett dragonregimentes förvandlande till genitrupp, något som regeringen omöjligt ensam kunde anse sig gå i land med, — inträdde kanslirådinnan alldeles

andlös i unga fruns kabinett och omfamnade sin dotter med en äfven hos henne ovanlig ömhet, hvarpå hon genast slog sig ned i den bekväma soffan vid dotterns sida.

— Hur är det, söta Annie lilla? — ropade hon pustande, — jag tror du har gråtit igen? Gud, barn! hvad är det med dig? Arvid har väl inte — —

— Jo, mamma! — suckade unga frun, i det hon vände sitt af häftig sinnesrörelse präglade ansigte emot modern, — jo, mamma, kan du tänka dig att i går afse stod det i Posttidningen!

— Stod det i Posttidningen? Hvad i alla tider säger du, barn? Den tidningen brukar väl aldrig nånsin gå in på det enskilda lifvets fridlysta område! Men det är som jag säger! tiderna bli allt värre och värre! Hur är det, kära barn? Har du märkt någonting med husan?

— Husan? — frågade unga frun förvånad, — hvad menar mamma?

— Jo, jag ska säga dig, den flickan ser ut för litet af hvarje, och naturligtvis är det med Arvid som med alla andra karlar, — det behöfs bara att de se någorlunda skapliga ut, så —

— Nej, men kära mamma, det är inte als fråga om sådant! Nej, det är bara det, att nu kommer Arvid naturligtvis att vara ännu mindre hemma än förut, sedan han blifvit —

— Åh, herre gud! — afbröt kanslirådinnan häftigt, — har han kanske gått åstad och blifvit frimurare? Ja, kära du, det är rysligt ledsamt; men det få vi stackars hustrur finna oss i, för det ska ju alla embetsmän vara — din far var, som du vet, mycket hög frimurare ändå! Hade han inte dött just som han gjorde, så hade han nu varit Karl den trettondesridhare, och då hade jag haft pension — så det får man nu underkasta sig, gunås! —

— Nej, mamma lilla, det är inte als det! Arvid har blifvit sekreterare i nya dragonkomitén. —

— Åh, hvad säger du? Sekreterare i dragonkomitén? Jo, jag tackar jag! det är detsamma som revisionssekreterare, kära du — och revisionssekreterare det är alldeles detsamma som justitieråd — det är bara en tidsfråga! Jaså, så de ska ha en komité för dragonerna — ack ja, herre Gud! jag kommer ihog i min ungdom, så var det en löjtnant vid Uplands dragoner — — det är väl meningen att det ska bli några nya dragonregementen, kan jag tro.

— Nej, jag tyckte Arvid sa', att de skulle sätta af ett dragonregemente — —.

— Aha! jag förstår! Det är ett dragonregemente som skall »sitta af» — ja, men kära barn, det är ju ingenting att vara ledsen öfver! Det är så godt som en befördran.

— Ja, men komitén kommer visst att vara samlad hela sommaren också, och då blir det ingenting af med vår badresa till vestkusten, som jag glädt mig så mycket åt!

— Hvarför inte det, kära barn? Jag *måste* till Marstrand eller Lysekil, det har medicinalrådet absolut anbefalt! Och herre Gud, om inte Arvid kan komma med, så fara vi i alla fall. Dina nerver, kära barn, fordra ovilkorligen en badsejour — och i alla händelser kan han väl åtminstone komma och hämta oss!

— Ja, men han behöfver också sjelf så väl — och jag kan inte vara ifrån honom hela sommaren, det vet mamma!

— Kära barn! Det är väl att ingen annan än jag hör dig! »Kan inte vara ifrån honom» — snälla Annie lilla, om du visste hur simpelt det der låter! Så der kan en skomakarhustru eller en arbetarmadam uttrycka sig, men inte en dam af societeten! För resten kan du vara lugn! Din far var då med i, jag vet inte hur många komitéer; men aldrig arbetade någon sådan på somrarne; då hade de alltid ferier, med bibehållande af sitt arfvode — så det reder sig

nog. Men nu har jag något annat att tala med dig om: kan du gissa hvarför jag kommer?

— Nej, mamma! Är det kanske fråga om någon ny bazar?

Och en stråle af glad förhoppning lyste i den unga fruns vackra ansigte, i det hon med en min af spänd förväntan vände det åt modern. Denna åter, å sin sida, antog en högtidlig min, ungefär sådan som den hon brukade ikläda sig i Klara kyrka, när hon väl hunnit sätta sig i sin bänk och efter några mönstrande blickar på de närsittande damernas hattar, var färdig att för några ögonblick gömma sin hvitpudrade näsa i den broderade battistnäsduken för att aflägga en hastig skyldighetsvisit hos vår Herre.

— Ack nej, kära barn! — utbrast hon efter en paus i högtidlig och en smula salvelsefull ton; — det är visst inte fråga om några sådana världsliga saker nu! det är tvärtom fråga om någonting mycket allvarligt, mycket — hm! — mycket upplyftande, på samma gång som särdeles hedrande och smickrande för *min* dotter!

Kanslirådinnan lade en särskild vikt på de sista orden och såg på sin lilla Annie med en blick, som om hon väntat att få se hvita dufvovingar i en hast växa ut från hennes skuldror.

— Hvad är det då, mamma lilla? — frågade unga frun litet orolig.

— Jo, kära barn, det är helt enkelt det, att grefvinnan Kruus — du vet, hon som är född von Ampeln och gift med byråchefen Kruus i nya landtbruksdepartementet — ett charmant fruntimmer för öfrigt, som är med i alla möjliga direktioner, kommer hit till dig i dag klockan ett för att tala med dig om en mycket viktig sak — —

— Hvad säger du, mamma? Grefvinnan Kruus! — Hur känner du henne?

— Jag träffade henne sednast i går förmiddags på en sammankomst till förmån för Knähundsskydds-

föreningen på Östermalm, och vi kom just att tala om dig i anledning af en ledighet som uppstått i Skyddsföreningen för fattiga sömmerskor, derigenom att friherrinnan Björnram flyttat till London, sedan hennes man blifvit utnämnd till militärattaché vid legationen i England, dit han lär ska resa för att taga reda på hur en härordning inte skall vara beskaffad, för att kunna passa in på den preussiska, som det lär vara fråga om att lägga till grund för den svenska.

— Kom ni att tala om mig, mamma? På hvad sätt då?

— Herre gud, på det enklaste sätt i verlden. Grefvinnan Kruus frågade mig, om inte jag, med min vidsträckta och grundliga personalkänedom i fråga om den finare societeten, skulle kunna säga hvar hon skulle kunna få tag i en lämplig person, som kunde ersätta friherrinnan Björnram. Det skulle helst vara en ung fru, naturligtvis af familj, och hvars man hade en någorlunda bemärkt ställning — helst en ung fru utan barn, som hade tid och lust att egna sig åt ett välsignelserikt men träget barmhertighetsverk, och som ville åtaga sig att vara skyddsfru i ett af de östra distrikten i församlingen, det vill säga, ett af de fattigaste. Och då tänkte jag naturligtvis genast på dig, mitt barn!

— På mig? nej, men snälla mamma! Inte duger jag till att vara skyddsfru, jag är ju aldeles för ung och oerfaren.

— Ja, men söta Annie lilla, har du inte mig — och grefvinnan Kruus? Och betänk, mitt lilla barn, hvad det vill säga, att på det sättet komma med i styrelsen för ett välgörenhetssällskap! jag behöver bara påpeka den omständigheten, mitt kära barn, att de mest högställda personer, den allra finfinaste gräddan af societeten i våra dagar ordentligt kappas om att göra godt, och att det, att vara med i en sådan förening — — —

— Ja, men snälla mamma, hvad är egentligen den skyddsföreningens syftemål?

— Att se till att de fattiga sömmerskorna föra en moralisk vandel och att de inte på några vilkor få begagna symaskin!

— Hvarför det då?

— Hvarför det? Förstår du inte, kära barn, att symaskinerna äro ett komplett förderf för allt hvad moral heter? De uppmuntra till hafs och slarf, då deremot det långsamma och noggranna handarbetet uppfostrar till ordning, sparsamhet och gudsfruktan — dessa trenne ovärderliga grundvalar för ett lyckligt samhälle, som grefvinnan Kruus så vackert uttryckte sig i går middag. Hur tror du det går till för en fattig sömmerska att få sig en symaskin?

— Hon köper den naturligtvis.

— Ack, mitt lilla barn! Hvad du litet känner till denna verdens ondska! Hon köper den, ja; men hur köper hon den? Jo, naturligtvis på kredit, eller som det nu för tiden så vackert heter: »på billiga afbetalningar».

— Ja, men inte är det väl något ondt i det, mamma lilla!

— Du är en engel, Annie lilla! O, det gör mig så ondt att jag skall behöfva krossa dina rena illusioner — men jag måste det! Det går inte an att du är okunnig längre, mitt söta barn — det går i synnerhet inte an *nu*, när grefvinnan Kruus kommer till dig klockan ett! Ja, hon köper den på afbetalningar, men så förtjenar hon kanske ingenting på en månad, och så kommer afbetalningen — hvad gör hon då? Antingen skaffar hon sig penningar på något omoraliskt sätt, eller också narrar hon den som sålt maskinen — förstår du, mitt lilla barn, — antingen, eller — åh, det är förskräckligt!

— Ja, men mamma lilla, det kan ju också hända att maskinen hjälper henne att få arbete, och att hon kan betala — —

— Ja, men Annie lilla, då går ju hela hennes förtjenst åt att afbetala maskinen med och hvad ska' hon sedan ha' att lefva af? Utom det att hon blir nervös utaf det eviga slamret, och när de stackars obildade, sämre kvinnorna bli nervösa, ja gunås! då vet man nog hvad det blir utaf. —

— Hvad menar du, mamma? —

— Jo, jag menar att — — att då bli de sjuka naturligtvis! — svarade kanslirådinnan hastigt, i det hon med förskräckelse märkte att hon varit nära att komma in på ett farligt område — och när de stackarne bli sjuka — fortsatte hon derpå med oklanderlig kontensans, — så är det ju mycket värre än när en annan, som har bättre råd. —

— Ja, det har mamma nog rätt i! — svarade Annie, slagen af detta med logisk skärpa framkastade argument; — men i alla fall, tror mamma verkligen att jag skulle kunna — — nej, gud bevara mig! det är alldeles omöjligt. —

— Hvarför skulle det vara omöjligt, kära barn? Har du inte godt om tid, tillhör du inte societeten, börjar inte din man få en ganska framstående ställning och har jag inte uppfostrat dig till känslan af kristlig ansvarighet inför din lidande och nödställda nästa? Det är visserligen sant att din man, som i likhet med de flesta karlar är fullkomligt likgiltig för både moral och kristendom — —

— Nej mamma lilla! — protesterade den unga frun, — det är Arvid visst inte! Han säger visserligen att han anser hvarje menniska ha' rättighet att tro *sin* tro och lefva *sitt* lif —

— Jaha, se der! — utropade kanslirådinnan, i det hon tittade i taket, — kunde jag inte tro det! Åh, det är förfärligt i hvilka händer en stackars mor här i världen får öfverlemna sina oskyldiga barn! Det är någonting gräsligt att tänka sig — —

Längre hann inte kanslirådinnan, ty i detsamma hördes en stark ringning på tamburlockan, och efter

ett ögonblick visade sig huspigan i dörren och anmälde att två fruntimmer önskade tala med nådig frun, och att den ena af dem sändt in sitt visitkort, hvilket hon nu aflemnade.

— Bed dem vara så goda och stiga in i salongen, — sade unga frun i det hon steg upp från soffan, och sedan flickan lemnat rummet, vände hon sig till modern, i det hon med orolig min yttrade:

— Jag undrar hvem den andra kan vara? —

— Lemnade hon inte också sitt kort? — frågade kanslirådinnan.

— Nej, som mamma ser, är det bara ett och det är grefvinnan Kruus' —

— Jaha, der står det: Grefvinnan Kruus, född von Ampeln, och greffliga kronan öfver. Åh, hvad en sån der krona gör sig bra på ett kort och på vagnsdörrarne! — Hade du bara velat, kära barn, så kunde du också — — ja, kära du, jag ska inte säga något, men nog såg då grefve Krockford lika bra ut som Arvid, och — — ja, då är det andra väl någon rik borgarfru, någon fabrikörska eller grossörska, för de ha då aldrig något finare lefnadsvett, stackars menniskor, och hvar skulle de för resten få något sådant ifrån, sådant växer minsann inte i kassakistor, det! — Ja, kära barn, låt oss nu gå ut och ta emot dem, och kom för all del ihog att du inte säger nej! —

— Ja, men först måste jag ju fråga Arvid! — invände unga frun, i det hon kastade en blick i spegeln och drog ner den koketta lilla luggen litet bättre i i pannan, — annars kunde ju han —

— Ah! det vet jag visst! Hvad har han med det att göra? Det är alldeles tids nog att säga det åt honom när det väl är afgjort. Man skall inte skämma bort herrarne, kära barn; det får man sedan ondt af så länge man lefver. Glöm för all del inte bort att bjuda damerna på ett glas portvin eller sherry, det är de vana vid så der på förmiddagarne, när de äro ute och idka välgörenhet! Herre gud, man skall

veta hvad de ha att göra och hur många obehag de äro utsatta för! —

Att kanslirådinnan sjelf gerna drack ett glas vin eller två på förmiddagen brydde hon sig inte om att nämna, utan följde sin dotter ut i salongen i den lofvärda föresatsen att uppoffra sig och göra de båda skyddsfruarne sällskap, när man väl hunnit så långt.

3.

När kanslirådinnan och hennes dotter inträdde i salongen, reste de båda väntande damerna sig upp från bordet midt på golfvet, der de redan fått tag i hvar sin af de räddningsplankor, på hvilka man håller sig uppe när man väntar, eller när konversationen håller på att stanna af liksom en väderkvarn under byväder, — de prägtiga fotografialbums med sammetspermar, som tronade rundt omkring en elegant lampa med rosenröd peignoir omkring sin runda mage, den hvita flusskupan. De båda damerna voro fullkomliga motsatser. Den ena, hon som gick främst och tycktes van att föra ordet, var ett långt, ståtligt fruntimmer af den ålder som med alt skäl kallas obestämd, i synnerhet därför att dess innehafvarinna aldrig vill bekänna kort i fråga om dess verkliga innebörd. Hon hade ett blekt, långdraget, aristokratiskt ansigte, en temligen skarp mun med något neddragna mungipor, en haka som visade betydligt mera tillbakadragenhet än dess egarinna, och en näsa af romerskt snitt, som, antagligen genom oförsigtigt begagnande af flor under

den kallare årstiden, hade blifvit behäftad med en lätt rodnad, hvilken obestriddigt skulle klädt kinderna betydligt bättre än denna upphöjda del af det nobla ansigtet. Den andra deremot hade ett rundt, skinande ansigte med en af de uppåtsträfvande näsor, som man förr i verlden kallade Ladugårdslandsnäsor, men hvilka nu, sedan stadsdelen lyckligtvis bytt om namn och sedan den finare verlden flyttat in i de nya husen vid de breda esplanaderna, antagligen ansetts aldeles för simpla att bli titulerade Östermalmsnäsor och därför i dagligt tal kallas för uppnäsor kort och godt. Det runda och skinande anletet satt fast och stadigt på en bastant hals, med ett ännu bastantare underlag af en byst som nästan kunde kallas monumental, och hvilken för symmetrins skull motsvarades af en liknande utbyggnad åt motsatt håll på andra sidan, strax nedanför lifvet. På hufvudet hade den runda, undersätsiga damen en mycket hög topphatt, ytterligare förhöjd af en tropisk kråka eller skata, som satt der uppe i naturlig storlek och satte stjerten och vingarne rätt i vädret, som om hon gjort de allra kolossalaste ansträngningar för att flyga bort med det rof, som hon i en olycksalig stund råkat att spämma klorna uti.

Den längre damen var deremot klädd i Rubenshatt med en mörk fjäder, som behagligt öfverskuggade en något mager hals och som, när hon rörde på hufvudet guppade upp och ner i rytmiska vågrörelser, ungefär som ett par tunna bräder, hvilka med minst hälften af sin längd släpa efter en så kallad långkärra.

— Mitt namn är grefvinnan Kruus! — började hon med artig och inställsam röst, i det hon gick emot Annie och räckte fram sin smala, fint behanskade hand, — och jag har — — men se der är ju kansli-rådinnan! Nå då är ju all sjelfpresentation öfverflödig! God dag, bästa vän, och tusen tack för i går, då vi tillsammans hade den glädjen att återigen få draga

ett litet strå till den stora välgörenhetsstacken! Åh, om ni visste hvad det gläder mig att få göra er char-
manta dotters bekantskap. —

— Mig med! — utbrast det mindre fruntimret
med prononçerad altstämman, i det hon stack fram
sitt bevingade hufvud i jemnhöjd med grefvinnans
axel, — det försäkrar jag! —

— Generalkonsulinnan Hammargren! — presente-
rade grefvinnan, med en nedlåtande handrörelse, —
som också gläder sig särdeles åt, att — —

— Ja, det försäkrar jag att jag gör! — utropade
denna med half bas, i det hon fick tag i Annies ena
hand och ruskade den eftertryckligt, under det gref-
vinnan med förnäm värdighet höll fast och tryckte
hennes andra; — min man, generalkonsuln, sa just
i morse att någonting så sött och vådligt stilig som
lilla fru Mörk — — se, han hade sett herrskapet på
Hasselbacken härom da'n, der han satt och åt i säll-
skap med corps dippelmatik — —

Annie och kanslirådinnan utbytte en hastig blick,
och sedan unga frun inbjudit de båda damerna att
taga plats framme vid fönstret i en liten kåsös, me-
dan hon och modern sjelfva slogo sig ned i ett par
emmor på andra sidan om det lilla divansbordet,
fortfor grefvinnan, medan hon fästade en pröfvande
blick på det täcka ansigtet framför henne, hvilket
snarare tyktes tillhöra en nyss ur barnkammarn ut-
sluppen ung flicka, än en ung fru som redan varit
gift i sex månader:

— Jag förmodar att kanslirådinnan redan för-
beredt er på, hvad som utgör egentliga anledningen
till vårt besök? —

— Ja, mamma har verkligen — till en viss grad
— men —

— Ack! jag förstår så väl hvad ni menar, bästa
fru Mörk! Ni, som är ung och vacker och firad —
åh, jag ber! inga motsägelser, ty det är ni verkligen
i alla afseenden — jag förstår så väl, att ni känner en

viss tvekan, när det gäller att göra bekantskap med lifvets skuggsidor. Så var det med mig också — jag var verkligen aldeles som ni — och hela världen lög emot mig aldeles som den nu gör emot er, men, herre gud, det kan inte alltid vara solsken, och — —

— Åh, hvad det beträffar! — inföll generalkonsulinnan, i det hon jemkade på ett guldarmband, som satt djupt insjunket mellan ett par temligen högröda valkar på hennes köttiga handled, — så tycker jag då inte att grefvinnan har någonting att beklaga sig öfver. Det talas ju om att byråchefen ska' in i statsrådet, och min man generalkonsuln, som umgås med corps dippelmatik — —

— Ack, bästa fru generalkonsulinna! — fortfor grefvinnan med en lätt axelryckning, som endast var ämnad att uppfattas af de två andra, och hvilken också mycket riktigt lyckades komma adressaterna till handa, — ni, som med så varmt intresse deltar i vårt tysta och ihärdiga arbete för de eländigas väl, ni vet bättre än någon annan att det är inte i verldsligt afseende jag beklagar mig. Men när man, som jag, fått blicken öppen för allt det skefva och allt det onda i lifvet — —

— Ja då! — suckade generalkonsulinnan fromt; — det må grefvinnan väl säga! Det är fasliga tider vi lefva i! Min man sa' just i går vid middagsbordet — se, vi hade litet främmande — helt enkelt — med sex rätter mat — det var bara ett par göteborgare —

— Men för att nu komma till saken — afbröt grefvinnan hastigt, med en ny axelryckning och en blick, som från en af de gamla martyrerne i Rom — så är det så att skyddsfrubefattningen i östra distriktet af församlingen har, som fru Mörk kanske redan hört af sin mor, blifvit ledig derigenom att friherrinnan Björnram flyttat till London —

— Der hennes man, baron, ska' bli militärprotegé — interfolierade generalkonsulinnan.

— Ja, det vet och fru Mörk, att han är utnämnd

till militärattaché — återtog grefvinnan med tonvigt och med en ny martyrblick, — så det behöfva vi inte uppehålla oss vid. Nu ha vi i direktionen, och med ledning af församlingens presterskap, gått igenom hela församlingen för att uppsöka en lämplig efterträderska åt friherrinnan och allas vårt val har stannat på er, fru Mörk! Och inte sant, ni får inte neka att tillsammans med oss arbeta för vår fattiga och nödställda nästa! —

— Nej, minsann ni det får! — utbrast generalkonsulinnan, i det hon lade fram den ena af sina bastanta armar öfver divansbordet, — — för man kan sannerligen behöfva litet ungdom med i spelet! —

— Ack ja! — suckade grefvinnan med en blyxtsnabb och icke särdeles mild blick på sin feta granne; — ungdomen är ju den tid, då hjertat är som mest öppet för barmhertighetens och kärlekens ljufva förmimmelser — ungdomen är —

— Åhja, hvad det beträffar, så kan man väl vara både kär och barmhertig fast man just inte är så rasande ung! — inföll generalkonsulinnan med lysande blickar; — och apropos det, så hörde jag just i går, att en af de mest eleganta fruarne i sta'n varit både kär och barmhertig mot en af de allra yngsta löjtnanterna vid Svea garde och det fast hon är sina modiga fyrtio år, och mannen lär ha öfverraskat herrskapet ute på Stallmästargården och det lär ska' bli skiljsmessa, påstås det, och mannen — —

— Nej, hvad säger generalkonsulinnan? — frågade kanslirådinnan, i det hon nyfiket lutade sig fram öfver bordet; — är det verkligen tänkbart att — —

— Ja, jag försäkrar att det är dagsens sanning! — bedyrade denna med den största ifver; — min man, generalkonsuln, hade hört det i går på börsen, och det fast hon har fullvuxna barn — äldsta dottern ska' ju förlofva sig i Februari, sägs det — och det till på köpet med en af löjtnantens kamrater och det

är på det viset som han har kommit att umgås i huset, och —

— Nej, förlåt mig, det är inte als på det viset! — förklarade grefvinnan afgörande; — utan det lär vara mannen sjelf, som fört in honom dit, och som nu lär vara aldeles förtviflad, och som här om da'n lär ha varit på väg att skjuta sig, om inte äldste sonen händelsevis hade kommit in för att låna en cigarr af fadern, och som då får se honom sitta i soffan med en revolver i hand.

— Åh, du gode Gud, en sådan verld! — suckade kansliråddinnan fromt, i det hon knäppte ihop händerna och tittade i taket; — en sådan verld! Ja, jag säger väl det, att de karlarne —

— Ja, men här är det ju inte fråga om någon karl nu, utan om fru — hm! — förklarade generalkonsulinnan hastigt, — och jag tycker verkligen att när man kommit till hennes ålder — — så borde man väl kunna — —

— Och för hvem har hon väl blifvit sin man otrogen? — återtog kansliråddinnan med skärpa, — om inte för en karls skull! Det är alltid på det viset, det är alltid för en lumpen karls skull, som vi arma kvinnor — — —

— Ja, hvad skulle det annars vara för? — frågade generalkonsulinnan med oförstäld förvåning.

— Det borde då åtminstone vara för någonting bättre! — svarade kansliråddinnan högtidligt.

— Ack ja! — inföll grefvinnan med andäktig min, — det är så mycket som borde vara här i verlden! Och just för att det skall kunna bli bättre, är det som vi kvinnor måste sluta oss tillsammans och försöka att upprätta der andra felat, bistå der andra vilja låta alt ha sin gång, försöka att på sann moralisk grund bygga upp ett bättre samhälle åt kommande generationer!

— Gud, hvad det är sant! hvad det är vackert! — suckade kansliråddinnan med näsduken för ögonen.

Annie satt bara och hörde på, i det hon såg på dem vaxelvis med stora, förvånade ögon. När det nyss talades om den otrogna frun, hade en hastig rodnad stigit upp i hennes täcka ansigte; vid greffvinnans sista ord efterföljdes den af en lika hastig blekhet, och hon tyckte sig nära att bli illamående, när hon började att tänka på hur illa det stod till i det lif som hon hittills funnit så ljust, i den värld som hon tyckt vara så dräglig man kunde begära, och i hvilken hofrättshandlingar och protokollsluntor hittills utgjort hennes värsta fiender, — fiender som dock alltid måste maka åt sig, när hon på tå smugit sig in i mannens arbetsrum med ljuset i handen och med ett ömt leende hviskat åt honom att klockan gick på tolf.

När nu efter några ögonblick vinet och de färska bakelserna blifvit framsatta och vederbörligen afprovade utaf de besökande damerna, af hvilka generalkonsulinnan visade både den bästa aptiten och den största törsten, började greffvinnan i ett på samma gång värdigt och inställsamt manér utveckla vigten af skydds-föreningens rekryterande med en ung fru af Annies samhällsställning och med hennes egenskaper, samt de värderika följderna för henne sjelf af en sådan sakernas ordning. Hon understöddes i dessa sina vältaliga ansträngningar både af generalkonsulinnan, som envisades med att bestämdt förklara det hon sjelf skulle gå ut ur föreningen om inte några unga och treffliga personer komme in der, och af kanslirådinnan, som förklarade att hennes lilla Annie så väl behöfde något att fästa sina tankar på, och att det dessutom inte kunde skada att hon på detta sätt fästade de tongifvandes blickar vid sig, något som sannerligen mer än väl kunde behöfva komma hennes måg, härads-höfdingen, till godo, om han också i sjelfva verket inte vore en bit bättre än alla andra.

Annie tvekade länge; men slutligen lät hon öfvertala sig, och det blef bestämdt att hon redan samma

afton skulle tala med sin man, och om han inte hade något emot saken, redan dagen derpå infinna sig hos grefvinnan Kruus, der hon skulle bli presenterad för de andra skyddsfruarna i församlingen, och högtidligen invigas uti de pligter och förrättningar, som tillkommo henne i följd af hennes nya värdighet.

— *En* sak vill jag endast bedja er om redan nu, bästa fru Mörk, — sade grefvinnan, i det hon med en välvillig nick tillät Annie att för andra gången påfylla hennes vinglas; — och det är, att inte på några villkor ge' någon allmosa åt hvem det vara må, som händelsevis kommer och ber er om en sådan!

— Hvarför inte det? — frågade Annie förvånad; — här kommer så ofta tiggare och ringer på, och jag ger dem alltid en slant eller låter dem få litet mat.

— Det är mycket orätt, bästa fru Mörk; — upplyste grefvinnan mildt och vänligt; — det är just att lägga hyende under lasten! Inga allmosor! *det* är vårt första och viktigaste bud! Skicka dem bara till skyddsföreningen! Vålgörenheten måste sättas i system, annars blir den ett samhällsöndt af farligaste slag! När vi hunnit skaffa oss upplysningar af rotmän och presterskap, så få de alltid hjälp, det vill säga arbete! Inga allmosor! Det bara förderfvar den fattige — de måste arbeta för sitt bröd — —

— Ja, men om det är små barn, eller gamla som inte kunna arbeta? — inföll Annie med tårarne i ögonen.

— Så fins det inrättningar, försörjnings- och uppfostringsanstalter af alla slag! Skicka dem dit, det är det enda rätta!

— Ja, men om de äro hungriga; om en ögonblicklig hjälp är aldeles nödvändig?

— Det måste man först undersöka! Man tar reda på hvar de bo, och så låter man någon gå dit, i händelse man inte vill underkasta sig det många gånger ganska stora obehaget att sjelf besöka dem, — och när man sett att det verkligen är nöd å färde,

när man fått klara papper på att de inte ha mat för dagen eller stå utan husrum — —

— Ja, men under tiden kunna de ju svälta ihjäl, de arma människorna!

— Åh, det har ingen fara! Ni kan inte ana, hur många konstgrepp de använda för att föra en bakom ljuset! Och äfven om så skulle vara, om också en och annan skulle svälta ihjäl, hvilket jag då inte tror, — så vore *det* ett mycket mindre ondt, än om hela vårt välgörenhetssystem skulle kastas öfver ända! Herre Gud, man kan ju alltid göra ett undantag, — i synnerhet i början — och det kommer ni nog att göra, — men principen ser ni, lilla fru Mörk, den får man lof att hålla på! Man kan sannerligen för gud inte försvara att, om det också sker i bästa afsigt, lägga hyende under lasten! —

— Nej, sannerligen man det kan! — förklarade generalkonsulinnan, i det hon tömde sitt tredje glas vin och tog en ny bakelse; — det är alldeles som min man, generalkonsuln, brukar säga, när någon affärsman kommer och begär ackord; man kan inte försvara att man lägger hyende under lasten! —

— Men nog är väl fattigdomen mera en olycka än en last! — vågade Annie invända.

— Ja, det är nog sant! — medgaf grefvinnan; — men hvad kommer den merändels utaf? Jo, utaf ett lastbart lefverne! Om människorna hade Gud för ögonen, och lydde moralens bud, så skulle det inte på långt när finnas så mycket elände i verlden som det nu gör! Derfor är det ju också vår pligt, vi bättre lottade, att göra allt hvad vi kunna för att lindra eländet och nöden och bibringa vår nödställda nästa lärdomarne för en bättre vandel — och i denna välsignelsebringande verksamhet är det som vi nu räkna på er, bästa fru Mörk! Välkommen således i morgon, klockan tolf! Ack det var sant, det, vill ni kanske komma klockan elfva, jag tar då emot behöfvande inom mitt distrikt, och dels delar ut arbete,

dels tar emot färdigt sådant, och betalar det! Det skall kanske intressera er att se, och ni kunde då på samma gång få en inblick i vårt sätt att gå till väga! Vill ni det?

— Ja, det skulle intressera mig mycket! — förklarade Annie på fullt allvar, — och jag skall gerna infinna mig klockan elfva, om grefvinnan tillåter. —

— Ofantligt välkommen! Det skall riktigt bli mig kärt att få visa er den välsignelserika väg vi slagit in på! —

— Ja, ni kan vara lugn för att grefvinnan vet hur man ska' ta' dem! — förklarade generalkonsulinnan, — det vet jag då, att inte vill jag sy linnesöm åt henne. —

— Åhja, man får vänja sig vid att bli misskänd! suckade grefvinnan i det hon tog afsked af kanslirådinnan; — man har sitt samvetes vittnesbörd, och det får vara nog! —

— Gud, ett sådant fruntimmer den grefvinnan! — utbrast kanslirådinnan sedan de båda damerna gått, och medan hon sköljde ner den sista bakelsen med ett halft glas portvin; — jag riktigt är stolt öfver att hon tar dig, Annie lilla, under sina vingars skugga! —

Annie svarade ingenting på den saken; men hon tänkte så mycket mer. Och sedan modern gått och hon blifvit ensam i sitt lilla kabinet, tänkte hon så lifligt och så omvexlande gladt och sorgligt, att hon slutligen fann klockan vara slagen tre, utan att hon på långt när haft så tråkigt som vanligt.

4.

När häradshöfdingen och hans lilla fru ätit sin middag och druckit sitt kaffe, slogo de sig som vanligt ned på soffan i hans arbetsrum och småpratade medan den unge äkta mannen rökte sin cigarr, hvilken Annie alltid tände åt honom, fastän hon dervid gjorde de allra kostligaste grimaser — antagligen litet öfverdrifna, men som ändå inte missklädde henne allt för mycket.

— Har du mycket att göra i kväll, Arvid? — frågade slutligen unga frun, i det hon lade sin arm om hans hals och närmade sitt ansigte till hans, modigt trotsande det tjocka rökmoln, som han just i samma ögonblick med tydligt välbehag blåste ut i rummet.

— Förfärliga luntor, Annie lilla! — suckade häradshöfdingen dystert, i det likväl en skalkaktig blick rigtades på det täcka ansigtet invid hans axel; — jag får visst hålla på till klockan tolf i natt, om jag skall hinna med altsammans! —

— Så förargligt! —

— Hur så? —

— Jo, jag hade tänkt att vi i kväll skulle få vara riktigt i fred, och att jag skulle få tala med dig om någonting viktigt — någonting mycket viktigt ändå! —

— Hvad säger du, Annie lilla? — frågade den unge äkta mannen lifligt, i det han till hälften reste sig upp ur sin bekväma, tillbakalutade ställning i soffhörnet, — skulle du kanske — —?

— Det var en sak som jag ville fråga dig om, öfverlägga med dig om! — svarade Annie, i det hon

såg på honom, litet förvånad öfver den hastiga rörelsen, — ser du, Arvid lilla, det är så att jag har haft en visit i dag, en mycket märkvärdig visit ändå! —

— Jaså, ingenting annat! — svarade härads-höfdingen mera likgiltigt, i det han sjönk tillbaka i soffhörnet och blåste ut ett nytt rökmoln.

— Ingenting annat, säger du! Men du säger nog mera än så, när du får höra hvilken det var som gjorde visiten! —

— Jaså! Nå, hvem var det då? —

— Jo du, ingen mer och ingen mindre än grefvinnan Kruus, du! —

— Grefvinnan Kruus? — upprepade härads-höfdingen, i det han rynkade ögonbrynen och såg förvånad ut, — hvad ville hon här hos dig? —

— Ja, ser du, Arvid! det är just det märkvärdiga! — Men först ville jag gerna höra hvad du tänker om välgörenheten, Arvid! Det har vi aldrig för kommit att tala om! —

— Nej, du ha rätt; men vi har ju inte haft ondt om samtalsämnen ändå, eller hur, Annie lilla? — frågade härads-höfdingen leende i det han drog den unga frun närmare intill sig och gaf henne en kyss.

— Nej, Arvid, nu får du lof att vara ordentlig! —

— Var den der inte ordentlig, den? Då får jag lof att göra om det, så att det blir riktigt! —

Och så blef det en liten paus, och när den räckt en temligen lång stund, återtog unga frun, i det hon utan något särdeles märkbart missnöje såg upp i sin mans ansigte:

— Säg mig nu hvad du tänker om välgörenheten? —

— Att den är en välsignad sak! — svarade den unge mannen i det han såg på henne med en varm blick; — i synnerhet när den verkar på det rätta sättet: i tysthet och utan all ostentation. Det är hvarje människas pligt att utöfva den efter bästa förmåga och af varmaste hjerta! —

— Hvad det glæder mig att du tänker på det viset, Arvid lille! —

— Kunde du väl tvifla på det? —

— Nej, jag tviflade visst inte! jag har ju så många gånger sett dig, hur snäll du varit mot fattiga, och jag har ju också försökt att vara det; men Arvid lille, jag börjar tro att ingen af oss varit det på det rätta sättet. —

— Säger du det? Hvad kan man annat göra än att ge och att ge af godt hjerta, sak samma om gåfvan är liten eller stor?

— Man kan sätta välgörenheten i system, Arvid lille! —

— Åh fan! kan man det?

— Arvid lille, du får inte svära! Kom ihog att du lofvat mig — —

— Ja, förlåt Annie lilla! Det kom alldeles oförhappandes, utan att jag så noga tänkte på det! Jag tyckte att när du lät så der gammalförståndig, så kunde jag gerna svära ett tag också! Men säg mig, Annie lilla, är det från grefvinnan Kruus, som du fått de der idéerna? —

— Ja, Arvid! Det är det! Ser du, hennes egentliga ärende var —

— Att sätta tokerier i hufvudet på min lilla Annie, kan jag märka. Men det är som jag säger, det är omöjligt att få vara i fred för de der välsignade välgörenhetsfruarne, som alltid äro på språng för att se hvem de kunna uppsluka! Jaså! nå nu är det väl meningen att de vilja ha in dig i någon förening, kan jag tro — kanske rent af in i federationen, för att det skall bli riktigt treffligt? —

— Federationen! Hvad är det för något, Arvid lille? —

— Jo, det är en förening, som — — hm! — — men hvad var det nu egentligen som den der magra grefvinnan ville?

— Hon ville ovilkorligen att jag skulle bli skydds-

fru i östra distriktet, efter friherrinnan Björnram, som flyttat till London. —

— Skyddsfru? Du, Annie lilla? — utropade häradshöfdingen, i det han brast ut i ett muntert skratt; — nej, nu har jag då aldrig hört något galnare! —

— Tycker du verkligen att det vore så galet? — frågade Annie i förolämpad ton, i det hon drog sig litet ifrån honom; — men jag förstår mycket väl hvad du menar! Jag är naturligtvis bara ett barn, som inte duger till något annat är att vara min herre och mans rodocka, när det behagar honom att ha tid och leka med mig! —

— Annie! Har ormen varit här, och har du smakat på äpplet? Tycker du verkligen att jag förtjenar den der förebräelsen! —

— Jaha, det tycker jag visst! Du vill aldrig tala allvarligt med mig, bara smekas och leka! Bara skratta och slå bort allting med gyckel! Arvid! lifvet är inte att leka med! —

— Nej, men jag trodde att ungdomen hade rätt att vara glad, lycklig, litet tokig om du så vill! Jag trodde att om vi nånsin skulle kunna njuta af ett soligt vårlif, så vore det nu, innan bekymren och de allvarliga pligterna i lifvet komma och anmäla sig, innan håret börjar gråna och känslorna börja kallna! Ser du Annie, min tro är den, att den som inte kan leka medan han är ung, den kan håller inte umbära och offra något när han blir gammal! —

— Men den som bara leker, kan heller ingenting bära, när det tunga kommer; det är min tro! —

— Hvem är det, som bara leker? Är det jag kanske? Arbetar jag inte träget, rastlöst, så mycket jag förmår! Eller vill du kanske att jag skall anstränga mig ännu mera? Skall vi knappa in på de få timmar om kvällen då vi kunna få vara tillsammans, skall jag oupphörligt se lika högtidlig ut hemma, som jag måste göra i hofrätten under pågående session? Skall jag vara lika gravitetisk emot min hustru som jag

måste vara mot vaktmästaren, eller lika mjuk i ryggen och vördsam som mot presidenten? Jag trodde verkligen inte att det skulle behövas, men vill du det ovilkorligen —

— Nej, snälle Arvid lille! det vill jag visst inte!
— Men *jag* vill också ha någonting allvarligt att tänka på — någonting att verka för i lifvet —

— Har du inte vårt hem och vår blifvande familj? Ty jag hoppas att vi verkligen ska' få en familj med tiden, och en talrik familj ändå! —

— Arvid då! —

— Får jag inte tala om *det* heller? Tror du kanske att jag leker när jag talar om vår blifvande familj? Nej, Annie lilla, det är mitt djupaste allvar: Det är för dig och för den som jag arbetar, som arbetet är mig ett nöje, en lek — om du så vill! Och tror du att min kärlek för dig är mindre djup för att den yttrar sig i smek och pjoller, nu när vi båda äro unga, när du är så söt och jag så tokig att jag talar om det för dig?

— Nej, snälle Arvid, det tror jag visst inte! — Men vi få inte vara så sjelfviska att vi bara tänka på oss sjelfva. Vi måste ju också tänka på att det fins andra menniskor i verlden, och att de inte på långt när äro så lyckliga som vi! —

— Det har du rätt i, min lilla hustru! Och i den delen fela nog vi liksom de flesta andra! Men det vet jag, att aldrig var jag så gifmild mot en tiggare förut, som jag är nu! Och det var bestämdt inte du håller; ty när man sjelf är lycklig och nöjd så vill man också så gerna se andra glada och belättna. —

— Ja, men ser du, Arvid, felet ligger deri att man bara tänker på att lindra nöden för stunden. —

— Ja herre gud, inte kan man väl vänta tills en stackare är mätt innan man ger honom en brödbit eller en slant. —

— Nej, men man kan skaffa honom arbete — det är bättre än allmosor! —

— Mycket rätt, Annie lilla! Men den som är utsvulten, kan inte arbeta, och därför ska' man först ge' honom något att stilla hungern med! Det gör en bonde med sin häst, utan att några skyddsfruar behöfva påminna honom om det! Vill han att hästen skall dra ett tungt lass, så ger han honom först ett ordentligt mål hafre, och se'n låter han honom knoga och dra — men han spänner honom inte för lasset först och sätter fram maten åt honom sen han har stupat! Och jag är rädd för att vår moderna välgörenhet just har hittat på *det* systemet, därför att den har satt det nyktra förståndet till allmoseutdelare och inte det varma hjertat — det enda organ inom menniskokroppen, som enligt min tanke duger till fattigvårdsdirektör! —

Häradshöfdingen hade talat sig varm och cigarren hade slocknat. Han steg upp, lade bort den i en askkopp på skrifbordet, kom sedan tillbaka till soffan der hans unga hustru satt kvar, helt förvånad och upprörd öfver hans praktiska vältalighet, och fortsatte med mera lugn, i det han stannade midt framför henne:

— Nå, det vill säga, att grefvinnan Kruus erbjöd dig att bli skyddsfru i östra distriktet af församlingen. Hvad svarade du på det, Annie lilla?

— Jag svarade naturligtvis att jag först skulle fråga min man, om han inte hade något emot det! —

— Nå, och det tyckte väl grefvinnan var alldeles öfverflödigt! —

— Nej, det tyckte hon visst inte. Hon ansåg, tvärtom, att jag gjorde alldeles rätt. —

— Verkligen? — Och nu vill du höra mitt svar, Annie lilla? —

— Ja, för jag lofvade att bestämma mig till i morgon. —

— Mitt kära barn! — sade häradshöfdingen, i det han satte sig bredvid sin hustru i soffan, och tog hennes händer i sina; — det kan ju inte vara min mening att på minsta sätt lägga något band på din

fria vilja, ty den respekterar jag lika högt, som jag önskar och hoppas att du respekterar min. Vill du åtaga dig det, som jag föreställer mig, temligen obehagliga och otacksamma värfvet att inträda i de värda skyddsfruarnes led, så får du det för mig mycket gerna! Jag tror att de uträtta mycket godt, jag tror att de skulle kunna uträtta ännu mycket mera, om inte de som så många andra vore insnärjda i vissa föreställningssätt, kedjade af vissa doktriner; — men det må nu vara hur det vill, du har omdöme nog att kunna skilja de äkta stenarna från glasbitarne, hoppas jag, och jag tror att det kan vara af gagn för dig att få samla litet erfarenhet af verlden och människorna. Gör därför som du vill; men en sak vill jag särskildt be dig om, Annie — låt inte de der nya pligterna taga bort för mycken tid från våra pratstunder om kvällarne — det skulle göra mig mycket ledsen, om jag också hädanefter skall försöka vinnlägga mig om att vara mera allvarsam och att leka litet mindre. —

Han vände sig vid dessa ord halft åt sidan och kastade en hastig blick på pappersluntorna borta på skrifbordet, som om det varit hans mening att genast slå sig ned och studera dem: men i detsamma skyndade den unga frun sig med ett lätt språng upp från soffan, och kastade sig om hans hals, i det hon midt emellan tårar och skratt hviskade i hans öra:

— Förlåt mig, älskade Arvid! Det var inte så jag menade — du har alldeles missförstått mig — jag vill visst inte att du alltid skall vara allvarsam —

— Som emot vaktmästaren? — inföll han med djup röst i det han vände ansigtet emot henne med rynkade ögonbryn.

— Och hur har du nånsin kunnat tänka dig, att jag ville, att du skall vara mjuk i ryggen eller vördsam — —

— Som emot presidenten? — fortfor härads-höfdingen, i det han böjde på hufvudet och såg all-

deles ofantligt slät ut; — Jaså, inte det heller? — återtog han med spelad otålighet; — hur skall jag då vara? Kan du säga mig det? —

— Du skall vara alldeles som förut! — hviskade lilla frun, i det hon nöp honom i öronsnibben.

— Det vill säga, litet tokig emellanåt? — skrattade han, i det han med en rask rörelse lyfte henne upp ifrån golvet och satte henne på sin arm, hvarpå han började springa med henne rundt omkring skrifbordet, under det att hon skrattande höll sig fast med begge händerna i hans yfviga hår och luggade honom så mycket hon förmådde, då han inte genast ville släppa ner henne igen.

— Släpp mig ner nu, söta Arvid! Jag blir så yr! —

— Det skall en ung hustru vara! — jublade han muntert, i det han fortsatte sitt lopp rundt omkring bordet.

— Ja, men jag mår illa — jag får svindel — klagade hon utan att förändra sin leende min.

— Det får inte en ung fru ha — för leks skull! — hviskade han ömt under en kyss, i det han omsorgsfullt satte henne tillbaka i soffhörnet.

5.

Morgonen derpå, strax före elfva, infann sig unga fru Mörk, frisk och strålande som en nyss utslagen ros, hos grefvinnan Kruus, som bodde i första våningen i ett af de äldre husen vid Karlavägen. Hon

mottogs af en äldre kammarjungfru, som förde henne in i salongen, der hon höfligt, men något stelt, bad henne sitta ner ett ögonblick, medan hon gick in och anmälde henne hos grefvinnan.

Annie såg sig omkring under det hon väntade. Salongen var dyrbart och modernt möblerad med olika slags möbler, tjocka sidengardiner för fönsterna och likadana portiärer; en dyrbar brysselmatta betäckte golvet, och emellan de två höga fönsterna stod en präktig uppsats af stora bladväxter, ficus och dracenor, hvilka dock vid närmare påseende voro konstgjorda. Inga taflor prydde de stora väggarne, endast midt öfver den större soffan, på längsta väggen, hängde ett större krucifix af ebenholz och elfenben och omkring detta slingrade sig en krans af hvita eterneller. På afsatsen till den stora majolika-kakelugnen tronade ett par silfverarmstakar och en chinesisk kruka, och på väggen mellan fönsterna hängde en gammal, förgylld pendyl af svensk tillverkning och med rika rococo-figurer, samt omkring och under den några zinkade porslinsfat och tallrikar.

Om några ögonblick inträdde grefvinnan i elegant förmiddagsdrägt, med en liten spetsmössa öfver det högt uppkammade håret, och hållande i ena handen en uppslagen annotationsbok, i den andra en blyerts-penna, hvilka båda föremål hon hastigt lade ifrån sig på divansbordet framför soffan, hvarpå hon med framsträckta händer och ett på samma gång vänligt och beskyddande leende på sina tunna läppar, skyndade emot den uppstigande Annie.

— Hjertligt välkommen, lilla fru Mörk! — utropade hon med kanske litet mera afsigtlig värme än man efter så kort bekantskap hade haft skäl att vänta; — det var rysligt snällt af er att ni kom så tidigt! Är inte kanslirådinnan med?

— Nej! — svarade Annie helt förvånad; — jag har inte träffat mamma i dag! Var det kanske grefvinnans mening, att — —

— Nej för all del! — svarade grefvinnan vänligt, i det hon drog henne ned bredvid sig i soffan; — det var nog min mening och — uppriktigt sagdt, — också min önskan att fru Mörk skulle komma ensam; men jag tänkte att kanslirådinnan, hvars moderliga ömhet jag så väl känner och vet att uppskatta — inte skulle tillåta er att ensam infinna er så här hos en obekant — ja, ty egentligen äro vi ju obekanta ännu — men jag hoppas att vi ska lära känna hvarann riktigt väl! ja, det hoppas jag verkligen! jag har alltid känt en så liffig, en alldeles oemotståndlig sympati för er, lilla fru Mörk, och — — nå, hvad sade er man? Han hade således inte något emot att ni — i den kristliga välgörenhetens namn —

— Nej, inte det minsta, tvärtom! — svarade Annie hastigt; — det intresserade honom mycket, att jag — —

— Åh, hvad det gläder mig! — afbröt grefvinnan med en from blick uppåt crucifixet; — hvad det gläder mig både för er skull och för hans också, lilla fru Mörk! Det skall jag riktigt tala om för hofrättsrådet vid nästa sammankomst, ty — uppriktigt sagdt, så tror jag, att man anser häradshöfdingen för litet — litet — hur skall jag nu säga? — inte precis ateist; men tämligen indifferent i fråga om de högre tingen. Och när man lefver i ett kristligt samhälle, så är det af vigt att de, som kunna aspirera på framstående platser, stå som en föresyn och ett exempel för de sämre lottade, och jag tror mig veta att vederbörande hädanefter komma att, i fråga om befordran till högre embeten, i synnerhet fästa sig vid att dessa så mycket som möjligt komma i de troendes händer. Det fins gudnås så mycken otro och så mycken förnekelse — så mycken slapp moral och så många villomeningar — —

I detsamma slog klockan elfva från den gamla pendylen borta vid fönstret och grefvinnan återtog i

en helt annan ton, sedan de elfva långsamma slagen hunnit förtona:

— Jaja, lilla fru Mörk! ni tror inte det der ännu; men ni får väl sjelf se och erfara. Emellertid gläder det mig, som jag sagt, särdeles, att er man inte hade något emot det. Och vill ni nu följa mig ut i min hushållerskas rum, der jag brukar ta emot mina skyddslingar — ty de äro verkligen inte sådana, att man kan ta in dem i salongen — gud ska veta, att jag ville det så gerna — men min man är mycket rädd om mattan, och barnen komma ibland och springa igenom — och ni förstår, att man inte vill grumla deras rena sinnen och sätta dem i tillfälle att få höra och se en mängd saker, som — — ja! inte för att jag vill skrämma er, lilla fru Mörk; men ni får göra er beredd på att höra saker, som — nå, herre gud; för oss som äro gifta, gör det ju ingenting — men det vet jag, att det fordras mycken och sann kristlig kärlek och barmhertighet, både för att kunna mottaga de förtroenden som de stackars vilseförda varelserna lemna en, och för att kunna bevara den stränghet och det allvar, som äro nödvändiga, om man skall kunna uträtta något verkligt godt här i verlden! —

Efter denna långa harang ringde grefvinnan starkt och frågade derefter den inträdande kammarjungfrun:

— Är det många komna? —

— Ja, hennes nåd — svarade denna tämligen vårdslöst, — det är en tre, fyra stycken!

— Så många redan! Vet Jenny hvilka de äro?

— Nej, jag bara hörde att hon med lungsoten också är med. Hon hostar så fasligt, så man kan riktigt bli rädd.

— Det är den största synderskan af dem allesammans! — sade grefvinnan sorgset, i det hon vände sig till Annie, hvarpå hon helt kort och befallande yttrade till kammarjungfrun:

— Gå in i mitt kabinet efter lilla bleckskrinet, men fort! —

Kammarjungfrun gick, likväl utan att göra sig så synnerligt brådtom, och när hon väl stängt dörren, vände grefvinnan sig till Annie och sade förtroligt, liksom hon velat inviga henne i en viktig hemlighet:

— Der har jag min kassa, af hvilken jag betalar det arbete som de der stackarne lemna!

— Hvad det måtte vara roligt att så der kunna göra godt och lindra verklig nöd! — utbrast Annie, i det hon blickade framför sig med tårfyllda ögon; — och hvad jag är grefvinnan tacksam för att ni vill inviga mig i edra barmhertighetsverk!

— Ja, men var nu bara inte för blödig! — svarade grefvinnan, i det hon med ett moderligt leende lade sin hand på den unga fruns arm, — och anse inte mig hjertlös, därför att jag behandlar dem kort! Ty det måste man göra, annars ta de sig genast en ton och ett sätt, de der menniskorna, som är alldeles odrägliga, och som vi aldrig kunna tillåta, vi som satt välgörenheten i system!

Nu kom kammarjungfrun tillbaka med blecklådan, och sedan grefvinnan sett efter att hon hade nyckeln hängande på den vanliga smala guldkedjan omkring halsen, sade hon till kammarjungfrun, som under tiden väntade vid dörren:

— Gå ut förut, Jenny, och samla dem alla i handkammaren. När jag sedan ringer, så låter Jenny husan säga dem till att komma in en om sender, och Jenny stannar inne i hushållerskans rum för att hjälpa mig att granska sömnaden som vanligt.

— Som hennes nåd befaller! — svarade kammarjungfrun, i det hon dängde af ut och stängde dörren efter sig.

— Jag får ännu en gång be fru Mörk — sade grefvinnan, i det hon steg upp och kastade en blick på krucifixet, — att för all del inte visa någon blödighet, om jag skulle vända mig till fru Mörk för att få bekräftelse på någonting, som jag säger, eller om jag vädjar till er, i fall någon af dem skulle vara oför-

skämd, hvilket minsann ofta nog är fallet. När ni en gång lär känna dem så bra som jag, så skall ni nog inte förvåna er öfver att jag bemöter dem så som jag måste göra — tro mig, det ligger mycket mera sann kärlek i att anbringa en aga än att se igenom fingrarne med olater! Det är med de fattiga som med små barn, det går inte an att skämma bort dem, ty få de först bara fast i ett finger, så draga de snart åt sig hela handen! — Vill nu lilla fru Mörk komma, så gå vi ut till vårt ädla och ansvarsfulla värf! Och jag hoppas att, när jag en dag tröttnar, så skall jag med lugn kunna lägga min blygsamma uppgift i edra händer!

Och med dessa ord lade hon lätt och vänligt sin arm om Annies lif och förde henne med sig genom matsalen och en lång, mörk korridor in i hushållerskans kammare, som låg utåt gården och hade ett snedt fönster halfvägs uppe emot taket.

Rummet var för öfrigt rätt stort och ganska hyggligt möbleradt samt hade en dörr in till handkammaren och den andra direkte ut till köksuppgången. Framme under fönstret stod ett perlfärgadt bord, hvars ena skifva var uppslagen, och på hvardera sidan om bordet stodo ett par länstolar af samma färg, klädda med grått tageltyg. Grefvinnan visade på den ena åt Annie och slog sig sjelf ned på den motsatta, i det hon med en blick på Annies stol och med ett uttryck af ödmjukhet i stämman, yttrade:

— Stolen är hård, lilla fru Mörk, och man sitter inte särdeles bra i den; men jag anser att det skulle vara nästan ett hän mot dem, som vi här ta emot, att vid vårt välgörenhetsverk sitta i bekvämare stolar. Det är vårt goda medvetande, som får göra dem mjuka!

Sedan hon sagt detta ringde hon, och vände sig derpå i helt affärsmessig ton till den inträdande kammarjungfrun:

— Vet Jenny om gardisthustrun Käck är derute?

— Ja, hennes nåd, det är hon!

— Låt då henne komma in först, — befalde grefvinnan, i det hon satte sig till rätta i stolen, och när kammarjungfrun gått, fortfor hon, i det hon vände sig till Annie: — betrakta noga den kvinnan, så skall ni få se hvad nåden kan uträtta. Hon var en af de djupast sjunkna, och nu är hon en af de mest troende och botfärdiga.

Annie vände sig till hälften och såg nyfiket åt dörren, som öppnades af kammarjungfrun, hvilken först kom in och direkte gick upp i hörnet bakom matmoderns stol, hack i häl följd af en storväxt, något rödbrusig kvinna, som under oupphörliga nigningar kom fram ända till bordet, bärande på ena armen en trasig korg, ur hvilken några linnepersedlar stucko fram.

— Goddag, madam Käck! — hälsade grefvinnan med en nådig nick, — nå hur är det, har ni skjortorna färdiga?

— Jo, söta, goda, nådiga grefvinnan! — svarade den storväxta kvinnan i underdånig ton, hvars naturliga skärpa likväl stack igenom här och der, i det hon kastade en nyfiken, sned blick på Annie, som nästan instinktliskt drog sig litet tillbaka; — två stycken har jag i Jesu namn hunnit färdiga, men på den tredje fattas ena ärmen, för lilla Ludde va' så fasligt sjuk i natt, så jag har inte fått en blund i mina syndiga ögon och jag trodde så visst att vår herre skulle ta honom, men det var inte så väl — hå hå, ja ja! — och båda två ä di då riktigt så väl sydda, så jag tror då sannerligen för gud inte att många gör det bättre, som inte får sitta vid mera än jag, som har fyra barn att sköta om och en supig karl, som håller gräl och väsen när han kommer hem — men det ska väl så vara, kan jag tänka!

Under detta ordsvall drog hon upp ur korgen ett par mansskjortor af oblekt domestik och lade dem på

bordet framför grefvinnan under djupa och oupphör-
liga nigningar.

— Har inte er man ännu velat bättra sitt syn-
diga lefverne? — frågade grefvinnan strängt, i det
hon satte på sig sin pince-nez och började syna den
ena af skjortorna, som hon fattade med yttersta finger-
spetsarne, i det kammarjungfrun på samma fina sätt
bemäktigade sig den andra.

— Bättra sig? — återtog kvinnan med ökad fart, i
det hon strök upp en hårtofs, som fallit ner under
den på sned sittande väderhufvan; — jo, det ska nå-
dig grefvinnan si, det! Härom da'n satt han återigen
på vakten för att han hade varit full borta vid national-
museum, och i natt kom han hem och va' så sprut-
full — —

— Välj edra uttryck litet bättre, madam Käck! —
tillrättavisade grefvinnan med en sträng blick.

— Ja, herre gud, det ville jag visst, det; men
det är inte godt te skrä' ordena, när hjertat sitter i
halsgropen på en, för han höll ju rakt på att skräm-
ma ihjäl både mig och barnena i natt som var. Och
det får jag då säga nådig grefvinnan, att nog hade
det varit bättre om jag kommit ifrån honom, som jag
ville i fjol, när nådig grefvinnan var så nådig och
körde oss te' presten, för nu får jag ju i alla fall för-
sörja både mig sjelf och barnen och honom med, och
det är då bra mycket för en fattig, syndig människa,
som inte har mer än två händer och som ska hålla
fyra ungar någorlunda hela och rena och dessutom
får lof och tjena litet med sina fingrar! —

— Jaså, ni tycker det hade varit bättre att lefva
i synd och skam med edra barns far, än att vara
hans lagliga hustru? Jag beklagar på det högsta att
ni ännu inte blifvit bättre genomträngd af det frälsnings-
verk, som välvilliga medmänniskor förenat sig om att
— — men hvad vill det här säga? Kallar ni det här
för en ordentlig fall, madam Käck?

Och härmed räckte grefvinnan fram skjortan un-

der ögonen på den storsväxta kvinnan, som kastade en hastig blick på den och slog ihop händerna, i det hon med jämrande ton utropade:

— Åh, du min frälsare och förbarmare! Ja, si det är då aldrig värdt te' kunna lita på nå'n kristen menniska, när en sjelf inte kan hålla tummen på ögonen på dem! Goda, lilla, snälla, nådiga hennes nåd, det va' så att när Ludde sjukna så illa i natt som va', så kunde jag ju rakt inte få göra ett qvitt, för jag måste ju rakt åf gå och tussa barnkräke' i händerna halfva natten, och då sprang jag öfver till Holmskan, som bor i samma farstu, och ba'na att hon skulle sluta fällen, så jag skulle kunna få en slant te's i dag — och nu har det förbaskade trollet — gud förlåte mig mina synder — fuskat ifrån sig alltihop och — ja ja, jag säger väl det, att den fattiga — hå hå, ja ja!

Och här började hon storgråta, under det grefvinnan helt lugnt vände sig till kammarjungfrun och frågade:

— Hur är det med den der? Är den ordentligare sydd?

— Åhja! — svarade kammarjungfrun med kritisk min, — den går väl an. Litet ojemnt är det, förstås, i synnerhet rynkningen vid linningarne — och kring halsen —

— Ja si, goda, nådiga grefvinnan — fortfor kvinnan, i det hon genast upphörde att gråta, — det är tråns fel och inte mitt! För si, di har då en tråd nu för tiden, som ä' så att en kan gråta åt et. Och jag försäkrar att jag gick en hel förmiddag och leta ur bo' och i bo', — både hos Meeths och Holtz och ändå kunde jag inte få någon skapligare!

— Det här är verkligen mycket slarfvigt sydt! — sade grefvinnan strängt, — eller hvad säger fru Mörk? — frågade hon derpå, i det hon med en menande blick sköt plagget öfver till Annie, som tog emot det med en viss tvekan och helt hastigt kastade en blick

derpå, hvarpå hon lemnade det tillbaka till grefvinnan, i det hon litet skyggt och obestämdt svarade:

— Ja, inte är det särdeles fint och jemnt! Men under sådana omständigheter — —

— Omständigheterna få endast spela en underordnad roll i fall sådana som dessa — fortsatte grefvinnan, — men eftersom er gosse varit sjuk i natt — och jag kan naturligtvis inte föreställa mig annat, än att han verkligen varit det, eller hur, madam Käck?

Detta sades med en mycket inkvisitorisk blick, som den storväxta kvinnan mycket lugnt uthärdade, utan att slå ned ögonen eller visa den ringaste förlägenhet.

— Åh, herre gud ja, nådiga hennes nåd, om han det var? Ja, så riktigt illa deran, så jag trodde rakt han skulle kola vippen medsamma! Och te' apteke måste jag, och femtio öre fick jag låna af Holmskan te' medikamenter, och vill nådig grefvinnan ha betyg från fattigdoktorn, så ska jag ha't me mej när jag kommer med di andra två, som jag tänkte jag skulle få färdiga te' sönda'n, så att en på den da'n kunde få komma i guds hus och få rena sig ifrån sina synder och få en bit såfvel åt barnkräkena — och därför så ä' väl nådig grefvinnan så innerligt nådig och låter mig få för den tredje med, fast den inte är riktigt färdig — för jag vet ju att nådig grefvinnan är en riktig guds engel för de nödställda och de syndiga här i denna jämmerfulla världen.

Vid dessa ord fattade hon tag i grefvinnans klädning och var nära att falla på knä för att kyssa den, då denna helt långsamt drog den tillbaka och sade i en ton af mild förebråelse:

— Man knäböjer endast för sin Frälsare, madam Käck!

— Ja, herre gud, det vet jag nog, goda, nådiga grefvinnan; men man borde nog också göra det för den som han sändt hafver!

— Se här har madam en och tjugofem för de

båda färdiga skjortorna och femti öre för den som ena ärmen fattas på!

— Tack, söta, goda, nådiga grefvinnan — det var så rysligt snällt — men nog får jag väl sjuttifem öre stycket, för det hör jag att di får i bodarne, och då släpper di ändå till tråd.

— Skyddsforeningen kan inte betala mer än sitt vanliga pris — men efter som er gosse varit sjuk, så skall jag sjelf lägga till tjugofem öre, så att ni den här gången får 75 öre stycket. Men kom ihåg att ni syr de andra två ordentligare, annars kan jag inte lemna er något vidare arbete.

— Åh, herre du min skapare, skulle jag inte det? — utbrast kvinnan under upprepade nigningar; — jo då, om jag så ska fläka mig, så nog ska de bli fina alltid! ja, adjö då, goda nådiga grefvinnan och gud välsigna den nådiga hennes nåd — och den här lilla hennes nåd också, — fortfor hon, i det hon vände sig till Annie, — det är väl också en liten skyddsfru, kan jag tänka — ä' det inte det, goda hennes nåd? jo, jag kunde väl tro det! Åh, herre min store, så'na små söta, rara händer! Di kommer nog att göra fasligt mycket godt i sina dar, — lika mycket godt som nådig grefvinnans — ja, adjö, adjö!

Och derpå drog hon sig tillbaka till utgångsdörren under samma ödmjuka och upprepade nigningar som förut; men när hon hade stängt dörren och väl kommit utför hälften af den branta kökstrappan, stannade hon i sjelfva kröken, körde med en förbitterad åtbörd ner den halffärdiga skjortan i korgen och mumlade, i det hon strök sig om näsan med avfig hand:

— Förbannade snålbobba! Hade jag inte slagit i'na det der om pojken, så hade jag väl fått ta tebaks hela trasbyttet igen. Men det ä' då väl att di ä' lika dumma som di ä' snåla, läsarbycket! —

6.

— Nå, hvad säger lilla fru Mörk om den der? — frågade grefvinnan, sedan den storväxta kvinnan stängt dörren; hon var inte mycket sympatisk, eller hur?

— Jag tyckte inte om henne! svarade Annie helt uppriktigt.

— Jaja, men man får inte döma henne för strängt! — svarade grefvinnan suckande; — hon är visserligen rå, men hon är mottaglig! För två år sedan lefde hon i ett slags vildt äktenskap med tre, fyra karlar på en gång — nu är hon i alla fall gift med bara *en*, och det är ju alltid ett steg mot det bättre. Dessutom går hon i kyrkan och besöker bönestunderna — ja, ni hörde ju sjelf! — Men låt nu den nästa komma in! — fortfor hon, i det hon vände sig till kammarjungfrun, som genast gick och öppnade dörren, hvarpå hon hastigt återvände till sin förra plats.

Genom den öppnade dörren inträdde med skygga, tvekande steg en liten, mager och blek varelse, klädd i en tunn, snäf kappa, under hvilken hängde några bitar af en garnerad, ljus kjol, så kort att ett par mycket slitna och snedgångna kängor tydligt stucko fram under den, hur mycket den lilla, bleka varelsen än sökte att dölja dem. På hufvudet hade hon en urblekt, brun hatt med några ruskiga kvarlevor af en svart plym, kring halsen en spetshalsduk, som i någon aflägsen forntid varit hvit, och på händerna ett par trasiga, gula handskar. Det var något i hela hennes sätt som tydligen visade att hon sett bättre dagar, någonting nästan blygt och ändå sjelfmedvetet och hennes sätt att tala stack hjärt af ifrån den före-

gående störlväxta kvinnans, när hon stannade strax innanför dörren, och med lågmäld, litet darrande stämning började:

— Förlåt, fru grefvinna, att jag vågar så här — —

— Hvem är ni? — frågade grefvinnan, i det hon mätte henne från hufvud till fot med en mönstrand, halft föraktfull blick, — och hvad vill ni? ni har inte varit här förut. Tillhör ni församlingen? —

— Ja, fru grefvinna, — svarade hon i det hon tog ett halft steg framåt, — det gör jag, och jag ville så gerna fråga, om inte fru grefvinnan vill vara så god och möjligtvis skaffa mig litet arbete! —

— Arbete? Hvad skulle det vara för sorts arbete? —

— Hvad som helst! Helst maskinsöm, om det ginge an, ty jag kan få låna mig en symaskin och jag är van att sy på maskin — jag lärde mig det förr! —

De sista orden sade hon nästan hviskande, i det hon bedjande såg på den raka, stränga damen framme vid fönstret.

— Hos oss gillas inte någon maskinsöm! — återtog grefvinnan sträfft, — vi lägga särskild vikt på att handarbetet kommer till heders igen. Har ni några betyg som ni kan visa? —

— Nej, det har jag inte! — svarade den tillfrågade, i det hon slog ned ögonen och med nervös hastighet förde den ena handen öfver den andra och tillbaka igen, som om hon velat skudda af sig något obehagligt.

— Hvad vill det säga? Har ni inte några betyg? Hvad är ni för slag? —

— En olycklig varelse, som söker arbete, fru grefvinna. —

— Ja, det har jag hört; men hvad är ni annars? Har ni lärt något yrke — har ni stått i bod, eller —

— Ja, jag har stått i cigarrbod ett par år, —

men så blef jag sjuk — och sedan kunde jag inte få någon plats igen — —

— Hvad var det för sjukdom? Var det någon feber, eller — —

— Ja det var det. —

— Hvad då för sorts feber! Nerffeber eller hjernfeber — eller kanske tyfus — —

— Nej, fru grefvinna, det var så att — — ja, ljuga vill jag inte — det var så att jag fick ett barn — — och sedan låg jag i barnsängsfeber på sjukhuset, och jag tänkte så väl att det skulle bli slut på mitt elände och att jag skulle få följa min lilla flicka, för hon fick då, gud ske lof, dö — — men inte jag! —

Detta sades enkelt, nästan tonlöst, med knäppta händer och nedslagna ögon, och när hon slutat runno ett par tårar långsamt ned för de bleka kinderna, utan att hon tycktes märka dem, eller göra någon rörelse för att torka bort dem.

— Jaså, ni har fått ett barn? Ja, det är ett fasligt lif de föra i de der cigarrbodarne! — suckade grefvinnan, i det hon halft vände sig till Annie, som kände tårarne komma sig i ögonen, ehuru hon gjorde allt möjligt för att tränga dem tillbaka igen; — nå, och barnets far? — fortfor hon återigen torrt och affärsmessigt, — hade ni reda på honom? —

— Ja, herre gud, visst hade jag det! — svarade den bleka kvinnan, i det hon slog upp sina ögon och såg på henne med förvånad blick, — han var på kontor, och han reste till Amerika, innan flickan föddes. Der lär han vara död, efter hvad jag hört! —

— Nå fick ni ingenting af honom innan han reste? —

— Nej, han hade ingenting sjelf! Han lär ha kommit på balans på kontoret, hörde jag sedan, och det var därför han måste resa. —

— Och en sådan karl kunde ni öfverlemna er åt? Det är ju förfärligt, en sådan brist på moralisk ansvarighetskänsla! —

— Jag visste ju inte att han var sådan; fru grefvinna! Jag var ung och oerfaren — bara nitton år, när jag lärde känna honom, och jag höll af honom — för mig var han det bästa, det hederligaste, det redbaraste i världen! —

— Han hade väl lofvat att gifta sig med er, kan jag tro? —

— Nej, det hade vi aldrig talt om — vi tyckte om hvarann — inte tänkte jag åtminstone på något annat då! —

— Åh, min gud, min gud, en sådan moral! en sådan moral! — utropade grefvinnan, i det hon med en rörelse af handen tog Annie till vittne på sina ord; — nå, men sedan, hur har ni sedan lefvat? Har ni ångrat er synd, har ni uppsökt den nådekälla, som ensam kan utplåna en sådan förbrytelse mot gud och människor? —

— Hvad menar grefvinnan? — frågade den unga kvinnan med ny förvåning i sina sorgsna och bedjande ögon. —

— Jag menar om ni sökt er Frälsare, om ni är troende? —

— Troende? Menar grefvinnan om jag tror på Gud och på ett lif efter detta? Ja visst gör jag det, annars hade jag väl längesen gjort ett slut på mitt elände genom att gå i Norrström! —

— Det är inte *det*, jag menar! Att ni tror på gud och på ett lif efter detta, det är ingenting att berömma sig af, i synnerhet när man inte bättre aktat sitt värde i detta lifvet, än ni tyckts göra. Jag menar om ni tror på honom, som ensam kan medla för er hos gud, på honom, som med sitt dyra blod —

— Ja, visst tror jag på honom också! — svarade den unga kvinnan enkelt.

— Också? Det är på honom ni först och främst skall tro, det är honom ni — —

— Förlåt fru grefvinna; men jag kom hit för att fråga efter arbete, och jag trodde inte att fru gref-

vinnan skulle svara mig, enfaldiga stackare, med att examinera mig om min tro.

— Ja, då trodde ni mycket orätt, och för dem, som inte vilja omfatta vårt kristliga åskådningssätt, ha vi inte något arbete att lemna.

— Men, om jag nu säger grefvinnan, att jag lider den mest hjertslitande nöd, och att jag vill arbeta i stället för att sälja mig, kan jag då inte få tro hvad jag vill, och kan inte barmhertigheten nöja sig med att veta sig hafva räddat en medmänniska från förtviflan?

— Vår barmhertighet är högre än så, den vill först och främst rädda själar — kroppens nöd ensamt fästa vi oss icke vid i främsta rummet. Kom igen när ni hunnit bli ödmjuk och troende och sant botfärdig, och jag skall se till hvad jag kan göra för er.

— Men fru grefvinna, Gud sjelf — —

— Ja, nu har jag inte tid med er längre, — afbröt grefvinnan med iskallt lugn, — det fins andra lidande som vänta. Ni kan ju lemna mig er adress, så få vi se — längre fram — — adjö, adjö! — Jenny, följ med henne ut i farstun och skrif upp adressen.

— Ja, men hennes nåd, de andra? — påminde kammarjungfrun.

— Om grefvinnan tillåter, så skall jag skrifva upp hennes adress! — sade Annie hastigt och skyndade upp från sin plats, nära att qväfvas af återhållen sinnesrörelse, — säg mig den här borta vid dörren, — fortsatte hon till den bleka qvinnan, i det hon tog upp sin annotationsbok ur fickan — och jag skall hvarken glömma er eller fråga efter er tro! — tillade hon saktare, i det hon, uppfyld af ömt medlidande, drog henne med sig bort till dörren.

Den unga kvinnan såg på henne med en tacksam, tårfylld blick och nämde hastigt sin adress, ett lågt husnummer på en af de aflägsnaste bakgatorna i församlingen.

— Ni skall få höra af mig, stackars kvinna! —

hviskade Annie hastigt, i det hon så omärkligt som möjligt lade en femkronesedel i hennes hand och sköt henne ut genom dörren.

— Ni gaf väl henne inte något? — frågade grefvinnan misstänksamt, i det hon spände ögonen i den rodnande Annie, som, för att dölja sin förvirring, skyndade att intaga sin förra plats vid andra sidan af bordet, ifrigt sysselsatt med att få ned annotationsboken i fickan, som naturligtvis och olyckligtvis, den gången, satt så oåtkomlig som möjligt.

— Nej, tycker grefvinnan det? — svarade Annie med en af dessa små nödlögner, som, om de händelsevis skrivas upp i den stora räkenskapsbok, der alla våra handlingar lära stå antecknade, helt visst komma att stå der på credit-sidan, der de kanske komma att öfverstråla en god del af våra så kallade sanningar.

7.

— Nå, kära Annie lilla, — sade härads höfdingen efter middagen, i det han lindade armen om sin unga hustrus lif och förde henne med sig in i sitt arbetsrum; — nu får du lof att tala om för mig hur det smakade att uppträda som skyddsfru! Grefvinnan Kruus var väl alldeles ofantligt artig och välvillig och full af fromma föresatser som vanligt, och du blef väl vittne till någonting riktigt ovanligt i välgörenhetsväg — någonting extra ordinärt — — men hvad i alla tider fattas dig, kära barn? Annie lilla, hvad är det? Gråter du? Min lilla, kära hustru, det var inte min

mening att skämta, det var visst inte min afsigt att — —

— Låt mig gråta! — hviskade lilla frun snyftande, i det hon kramade honom konvulsiviskt och tryckte sig närmare intill honom. — O, Arvid, det är så förfärligt att tänka sig! Jag vill inte på några vilkor gå till henne mera — jag vill inte bli någon skyddsfru — jag vill det inte! O, det der bleka ansigtet, de der bedjande ögonen — gud, Arvid! Har du nå'nsin öfvergifvit någon stackars flicka, som du narrat i olycka? Har du nå'nsin —

— Nej, gud ske lof! — svarade Mörk frimodigt, i det han såg henne i de tårfyllda ögonen med klar och stadig blick, — inte det jag vet af! Jag har egentligen aldrig tyckt om någon flicka, förrän jag träffade dig!

— Är det riktigt säkert, riktigt sant, Arvid? — frågade hon ångestfullt med ännu ymnigare tårar, — kan jag lita på hvad du säger?

— Ja, det kan du tryggt göra, kära Annie! — svarade den unge äkta mannen lika lugnt som förut; — men jag förstår inte, — hvad är det som gör dig så upprörd? Och hvad menar du med det bleka ansigtet, de bedjande ögonen? — Nej, se så, gråt nu inte så ohejdadt, du förstör ju alldeles dina egna vackra, klara ögon — seså! sluta nu gråta, så skall jag kyssa dem glada igen!

— Ack ja, gör det! — suckade den lilla frun och öfverlemnade helt villigt det ena ögat efter det andra åt den välgörande operationen, hvilken efter en stund utsträcktes till både pannan och munnen, — men du kan inte tänka dig hvad det gjorde mig ondt om henne, den lilla stackarn! Och sedan du, så var det en som hade galopperande lungsot, och en gammal gumma som var halfdrukken! — O, Arvid! det är rysligt hvad det fins mycket elände i verlden!

— Ja visst gör det det, kära barn! Men så fins det mycket godt och mycken lycka också, så det ena

får väl hjälpa det andra! Och så tänk på all den välgörenhet som öfvas, sedan — som nu till exempel af grefvinnan Kruus —

— Pyh! — utropade Annie med föraktfull min, i det hon stampade med sin lilla fot på mattan; — jag vill inte ge så mycket som *så* för hela hennes välgörenhet!

— Hvad i all världen säger du? — utbrast mannen förvånad, — har du redan fått nog af den der systematiska välgörenheten, som är så en vogue och så utskriken? Det var märkvärdigt! och jag som trodde att du skulle komma hem och vara riktigt öfver dig förtjust.

— Arvid! akta dig att jag inte nyper dig! — ropade Annie, som nu tycktes ha återfått sitt strålände humör, alldeles som när ett sommarlandskap glänser i dubbel prakt efter en hastigt öfvergående regnskur; — var bara snäll, annars — —

— Ja, medge bara att du var en liten toka, som kunde tro att allt det der var äkta mynt — och det fast jag varnade dig! Mins du att jag varnade dig i går — mins du att jag sa' — —

— Ja, jag mins alltsammans! Och ändå ångrar jag inte att jag gick dit! Jag har i dag fått en lärdom som jag aldrig glömmer! Jag kommer aldrig att bli någon skyddsfru, nej aldrig, om jag så lefde i hundra år!

— Annie lilla, det är mycket oförsigtigt att säga aldrig, och därför att *en* skyddsfru inte är af den rätta sorten, så får du inte bryta stafven öfver allsammans. Det fins nog många sådana som ha hjertat på rätta stället, kära barn, om de också skatta åt fåfånga och menckliga svagheter, de, som alla andra!

— Försvarar du dem, Arvid, du som i går —

— Ja, ser du, barnet mitt, jag är jurist och jag uttalar inte gerna en absolut förkastelsesdom öfver någonting här i världen. Allt och alla ha rättighet att dömas efter sina bästa sidor, och som jag inte har

det bittersta anlag till någon sorts pessimism, så vill jag helst se lifvet och människorna i den ljusaste dagern. För min del tror jag att de flesta skyddsfruarnes största fel ligger deri, att de idka *afsigtlig* välgörenhet; de vilja göra propaganda för en sjuklig religiositet på samma gång som de vilja hjälpa — och det tycker jag att de borde låta bli. Ty derigenom skapa de en hel hop hycklare, och huruvida gudsriket på jorden kan vara tjent med en massa sådana, det vill jag lemna derhän. — Men hur var det nu med det bleka ansigtet och de bedjande ögonen? Det intresserar mig mycket mera, än att höra talas om både skyddsfruar och andligt sinnade, som det så dumt heter, — ty så länge människan är sammansatt af själ och kropp, så lär hon inte kunna undvika att vara andligt sinnad, om hon vill eller inte.

Sedan häradshöfdingen lättat sitt sinne med detta lilla utbrott, började Annie berätta om den unga kvinnan, som fått ett så snöpligt afsked af den välgörande grefvinnan, därför att hon ännu inte var tillräckligt ödmjuk och därför att hon trodde det vara nog att vara mycket hungrig och mycket öfvergifven. Hon omtalade både den bortskänkta femman och den uppskrifna adressen, samt sitt beslut att uppsöka den stackars varelsen och försöka göra något för henne, något verkligt gagnande och inte endast tillfälligt.

— Tror du inte, Arvid lilla, att man skulle kunna försöka få någon plats åt henne? — frågade hon efter en stund, i det hon såg på honom med en blick, som innebar något mera än bara den enkla frågan; — någon plats der hon kunde vara riktigt skyddad både för det ena och det andra?

— Hvad menar du?

— Jo, jag menar, skyddad både från nöd och från att . . . att komma i samma olyckliga belägenhet en gång till — hviskade unga frun, i det hon dolde sitt rodnande ansigte mot hans axel; — ty du skall veta, Arvid, att hon är ung, och hon måtte

ha varit mycket vacker, fast hon nu, naturligtvis utaf svält och elände — —

— Ja, jag förstår! — svarade härads höfdingen tankfullt; — men hvad skulle det vara för en plats? Och är du aldeles säker på att hon verkligen förtjenar, att du så der varmt tar dig an hennes sak? — Ser du, Annie lilla! jag vill visst inte göra dig mistrogen; men man får heller inte vara så lättrogen att man låter narra sig af den första, som kommer och bultar på ens dörr eller hjerta. Fattigdomen gör människorna uppfinningsrika, den må nu vara själf förvållad eller inte, och du är väl ännu litet för oerfaren, för att kunna döma klart i den der saken.

— Ja, men de der ögonen kunde inte ljuga! — försäkrade unga frun med värma.

— Vi ska hoppas det, Annie lilla. Men i alla fall skadar det aldrig att vara försiktig. Hvad tänker du nu göra för att skaffa dig visshet i den der saken?

— Gå till henne, naturligtvis, och laga att jag kan lindra den värsta nöden, till dess jag hinner skaffa henne en plats eller åtminstone något arbete. Och jag tänker gå till henne i morgon dag —

— Det tror jag är litet för tidigt, Annie lilla! Du gaf ju henne en femma, och då behöfver hon ju inte svälta hvarken i dag eller i morgon. Låt mig först höra efter hos rotemannen i distriktet — han var förr inskrifven i hofrätten som extra, så honom känner jag litet — jag går ut en halftimma tidigare i morgon, så kan jag skaffa mig några underrättelser, och så går du till henne i öfvermorgon, om underrättelserna äro sådana som jag hoppas och förmodar.

— Nej, Arvid lilla, — inföll unga frun och såg på honom med bedjande blick, — låt mig gå själf i morgon redan. Du får inte bli ledsen på mig, men det här tycker jag att jag så gerna ville göra *riktigt* själf, utan att någon annan hjälpte till. Det är så rysligt tråkigt det der, att aldrig få pröfva sina egna krafter, utan att alltid behöfva rätta sig efter andra.

— Ja, men du behöfver ju inte rätta dig efter mig; jag vill bara att du inte skall bli narrad, att du med din oefarenhet —

— Men, älskade Arvid, hur skall jag nå'sin kunna få någon erfarenhet, om jag aldrig får ta ett enda steg utan att man lägger mattor under fötterna på mig och riktigt ser efter att ingenting ligger i vägen, alldeles som om jag vore ett litet barn, som skall lära sig att gå?

— Aha! lilla frun har fått sjelfständighetsfeber! — utbrast härads höfdingen, i det han såg henne i ögonen med en min af blandad förvåning och ironi; — hon säger som små barnen, när man vill leda dem för att de inte ska stöta sig: »vill gå sevv!»! — Nåja, gerna för mig. Gå sjelf, kära du, jag har tillräckligt med göromål ändå!

Och med dessa ord steg han upp från soffan och ämnade sätta sig ned vid skrifbordet, der en stor pappersrulle låg och väntade på honom.

— Fy, Arvid! nu var du inte snäll! — svarade Annie med sorgsen blick, i det hon följde efter honom till bordet och lade sin hand på hans arm, — och hellre än att se den der minen, så får det väl bli som du vill! jag skall inte gå dit, förr än *du* fått höra efter om det passar att jag går! Hon behöfver ju inte svälta hvarken i dag eller i morgon, sade du, och den tröst som ett välvilligt deltagande kunde skänka den stackarn — ja, om den dröjer en dag eller två, det är väl bra mycket mindre farligt, än att jag går och gör några dumheter.

Det låg en liten, men ganska märkbar skärpa i de sista orden, och när den unga frun hade slutat, vände hon sig långsamt om och gick med sakta steg emot dörren. Men hon kom inte längre än dit, förrän hon kände hans armar slingra sig omkring henne och hörde hans stämman, som nu med den gamla, välkända klangen hviskade i hennes öra:

— Gå inte, Annie lilla! Nu var det jag, som var dum!

8.

Det var långt nere på Styrmansgatan som Annie förmiddagen derpå upptäckte den antecknade husnummern öfver den sneda porten till ett litet envånings träruckel, som stod inkiladt mellan tvenne nybygda hus, ungefär som en liten ertappad tiggarpojke mellan ett par ståtliga poliskonstaplar i den nya, preussiska uniformen. Huset var snedt och vindt som en gammal clown på en bondmarknad; den enda våningens fönster lågo djupt ned åt gatan, alldeles som om rucklet förut varit högre, men sjunkit till hälften ner i gatan genom påtryckningen från sina jättelika grannar, och ur det höga, fallfärdiga tegeltaket stucko tre stycken vindskupor upp sina mossbelupna hufvuden och sågo snedt på de höga husen vid sidorna. Genom porten, som stod öppen, såg man nedåt en lång, med knapersten belagd gård, på hvars båda sidor stodo låga uthusbyggnader, och som i fonden öfvergick till en liten trädgårdstäppa med ett trasigt, förr grönt, numera grått staket framför. Innanför staketet stod ett gammalt äppelträd, som inte mera orkade bära hvarken blad, blommor eller frukt, men från hvars knöliga och krokiga stam i stället några knutiga tåg utbredde sig åt alla sidor, på hvilka lappiga och grådaskiga tvättkläder voro uthängda till torkning. Strax innanför porten stod en groflemmad, svartmuskig kvinna med uppkaflade armar vid en tvättbunke, från hvilken såplöddret föll ner på den smutsiga gården i stora, blå- och grönskimrande klumpar, om hvilka ett par trasiga och smutsiga barnungar slogos under bunken, utan att fråga efter om det varma såp-

vattnet emellanåt rann ner på deras bruna halsar eller i deras okammade hufvuden.

Men just som Annie, försigtigt lyftande på sin klädning, trädde in på gården, fick den ena af barnungarne, en liten flicka om fem eller sex år, en såpklump rätt i ena ögat på sig och började skrika som en gast.

— Vill ni laga er unnan, förbaskade ungar! — skrek kvinnan med groft målföre, i det hon sparkade till dem med ena foten, — annars ska jag ramla om er, jag, ert tjufbyke!

— Mamma! det är visst någon som vill dig någe'! — skrek pojken, som inte fått såpa i ögat, i det han pekade på Annie, medan flickungen tjöt ännu värre än förut.

— Bed dom dra åt — röt kvinnan förargad, men vände sig i detsamma om och fick syn på Annie, som stod der helt förvirrad öfver att vara ett oskyldigt vittne till den husliga scenen ute på gården; — åh, herre min skapare! — fortfor hon med hastig omkastning, i det hon gjorde en kantig nigning, der hon stod, — inte kunde jag tro att någe' så fint och gentilt skulle komma in på den här bakgård — söker fruntimret någon — det skulle väl aldrig vara frågan om någon tvätt heller? Se, jag heter fru Andersson, och jag tvättar för många bättre hus — tyst jänta, annars ska du få känna på värre sveda nå'n annanstans! — och mangel har jag i bon der, så att det — —

— Nej — svarade Annie förlägen — jag söker en ung flicka, som skulle bo här i huset.

— Här bor inga unga flickor! — snäste frun, när hon märkte att det inte var hopp om någon förtjenst; — här bor bara ett par gamla kärngar, som rår om rucket och så jag och en skomakargesäll, som ä' borta om dagarne. — Vill du tiga, jänta! — såvida det inte ä' fråga om den sturska cigarmamselln, som bor i ena vindskupan — och som sitter och suger på ramarne da'n i ända, men som ändå höll sig för

god te' dra mangeln åt mig i förra veckan! — Och det bara för att artilleristen, som skulle hjälpa till, spektakla litet me'na, liksom det varit någe' farligt, gudbevars!

— Är det uppför den här trappan? — frågade Annie, i det hon pekade på en förfallen trappa, som började inuti ett prång, strax på sidan om porten.

— Ja, någon annan lär det inte finnas! — svarade kvinnan, i det hon började tvätta igen; — fast usel ä' den så den ä' färdig te' ramla hvilken dag som helst! Dörren midt för, när hon kommer opp, lilla mamsell! Jag kan undra hvad det der va' för en, jag? — mumlade hon sedan, när Annie väl försvunnit uppför trappan, — det var väl en som inte har kommi' på fallrepet än, kan jag tro!

— Det va' visst någe' schangtilt, mamma! — ropade pojken, i det han satte krokben för systemen, som slog omkull sig och började skrika igen.

— Schangtila ä' di allihop, så länge det räcker! — svarade modern, — men när det ä' slut, så ä' det slut också! Men rätt så bra kan det vara, som te' stå här och slaska i den förbaskade tvättbunken dag ut och dag in! hå hå, ja ja!

Under tiden hade Annie kommit upp för den fallfärdiga trappan och stod nu i en halfmörk farstu', hvars ojemna trägolf sluttade så starkt framåt gatan, åt hvilken huset satt sig, att hon höll på att komma framstupa mot den dörren, som hade blifvit henne anvisad. Hon bultade på den med klappande hjerta, och inte så litet orolig öfver hvad hon skulle få se och erfara, och efter en liten stund, under hvilken hon sökte hemta sig så godt hon kunde, hördes långsamma men ändå lätta steg derinnanför, och dörren öppnades endast så mycket att hälften af ett blekt ansigte visade sig i springan.

— Hvem är det? — frågade en skygg röst, som i detsamma öfvergick till ett uttryck af förvåning och

glädje, medan dörren öppnades på vid gafvel, och rösten lät höra sig på nytt i följande utrop:

— Åh, herre gud i himmelen! Är det verkligen — — ?

— Ja, visst är det jag! — svarade Annie vänligt, i det hon steg in i det lilla rummet, som var så lågt i taket, att hon kände hur fågeln på hennes hatt snuddade emot det rynkiga spännapperet; — trodde ni kanske inte att jag skulle komma?

— Jag vågade inte hoppas det! — sade den bleka egarinnan till det halftomma rummet, hvars möbler utgjordes af en gammal perlfärgad soffa på ena långväggen, ett litet bord framme vid fönstret och ett par omaka rotingsstolar; — fast jag hade bort vänta det af den, som var så vänlig och så gifmild i går, när jag inte såg någon annan utväg för mig än att antingen stjäla eller också ta lifvet af mig!

— Stackars, stackars — — hvad heter ni? — frågade Annie, i det hon efterkom den fattiga flickans förlägna inbjudning och satte sig i soffan.

— Jag heter Lina, — svarade hon med tårar i ögonen, i det hon stannade framför soffan och såg på den unga frun med tacksam och röd blick; — Lina Holm; och tack vare er godhet har jag nu kunnat betala af litet på hyran och få igen en klädning, som jag hade satt ut.

— Inte kunde det der lilla räcka till så mycket! — utbrast Annie förvånad, — och då har ni väl inte fått någonting öfver till mat? Ni är kanske hungrig? Se här! — och hon tog upp sin portmonnä ur fickan, färdig att ge henne ännu en sedel.

— Nej tack! — svarade den bleka, i det hon hastigt böjde sig ner och fattade Annies hand, som hon kysste innan denna hann att hindra det, — den fattiges behof ä' inte så stora. Jag var skyldig två kronor på hyran, och klädningen var pantsatt för en och femti, så jag hade ändå öfver en krona kvar att skaffa mig mat för!

— Sätt er nu här och låt mig tala med er, fröken

Lina, — sade Annie, som fann allt mera behag i hennes enkla och städade sätt, så olika de andra kvinnornas, som hon sett i går hos den förnäma skyddsfrun borta på Karlavägen; — jag skulle så gerna vilja göra något riktigt för er, något som inte hjälpte bara för stunden. Tror ni, fröken Holm, att ni skulle —

— Kalla mig Lina! — bad den andra, i det hon såg på henne med samma uttryck i ögonen, som Annie fäste sig vid dagen förut; — jag ser minsann inte ut som någon fröken.

— Nå säg mig nu, Lina! — återtog Annie, i det hon lade sin hand på hennes arm, — skulle ni kunna åta' er någon plats, i fall jag skulle kunna skaffa er någon?

— Och det ville ni göra för mig? Ack, men ni känner mig ju inte!

— Jag vet att ni är olycklig, och jag tror att ni är en bra flicka — —

— Ja, men det är jag inte! — svarade den andra med en djup suck, i det hon vände bort ansigtet, — jag sa' er inte allt i går — jag kunde det inte, för den der grevinnan var så kall och så stel — — jag tyckte riktigt jag frös, när jag såg på henne — — då ni deremot — — säg mig, är ni gift? — frågade hon hastigt, i det hon åter vände sig till Annie och betraktade henne uppmärksamt.

— Ja det är jag! — svarade Annie enkelt, — min man är häradshöfding Mörk, vi ha varit gifta ett halft år.

— Och ni är lycklig med er man?

— Ja, mycket lycklig! — svarade Annie med varmaste öfvertygelse, — så lycklig som jag nånsin kan tänka mig att en människa kan bli här på jorden! Och därför ville jag också så gerna göra andra lyckliga, om jag kunde! Anförtro er därför åt mig, säg mig hvad jag kan göra för att hjälpa er!

— Det fins inte mera än *en* sak, som skulle kunna hjälpa mig, — svarade den bleka flickan, i det

hon fäste blicken på något obestämdt föremål, långt bort; — men det är omöjligt — det kan inte gå för sig.

— Ingenting är omöjligt! — återtog Annie uppmantrande; — säg bara hvad det är, och jag skall försöka om inte jag kan åstadkomma det!

— Om ni det kunde! — utropade den andra, i det hon på nytt fattade båda hennes händer och ville föra dem till sina läppar, — o, hvad jag skulle välsigna er! Det vore att få börja ett nytt lif, det vore att — — men hvad tänker jag på? Det är ju inte möjligt — det kostar alldeles för mycket.

— Hvad är det då? — frågade Annie litet oroligt, ty hon började sjelf tänka på att det kanske var någonting alldeles utförbart; — det är kanske inte alls så dyrt som ni tror!

— Det är att få emigrera, att få fara till Amerika!

— Jaså, ingenting annat! — svarade Annie betydligt lugnad, ty det hade hon hört skulle inte vara så fasligt dyrt numera; — men hvarför vill ni fara dit, och hur skulle ni kunna reda er der?

— Åhjo, det skulle jag nog försöka, för jag kan litet engelska, sedan jag var i cigarrbutiken! Och hvarför jag vill fara dit? Jo, därför, att der fins det ingen, som kan förebrå mig det som har varit, och därför att — — ja, skratta inte åt mig nu, men jag tror att *han* lefver ännu — han var så frisk, så hurtig och så vacker — jag har aldrig kunnat tro att han är död! Och om han skulle vara död, så vill jag ändå fara dit, för att försöka ta reda på hvar han ligger begrafven! — jag tycker jag skulle vara mycket mera hemma der än här, der ingen känner mig, der jag inga anhöriga har — bara bittra minnen, minnen af synd och förnedring — —

— Döm er inte så strängt, stackars Lina! — tröstade Annie henne; — ni älskade honom ju, och ni förstod inte bättre än att ge kärlek för kärlek! Synd må det vara, men förnedring —

— Det var sedan som förnedringen kom! — hvi-

skade den bleka flickan, i det hon gömde ansigtet i sina händer; — jag var så ung ännu — jag hade inte lärt mig att svälta och lida nöd — jag — jag — gud i himmelen! — ropade hon plötsligt med fram-brytande tårar, i det hon med våldsam sinnesrörelse kastade sig ned för Annie! — hjälp mig att komma härifrån! hjälp mig att börja ett bättre lif derborta, ni som är ren och oskyldig och lycklig och älskad! — hjälp mig! hjälp mig!

Annie försökte resa henne upp, försökte trösta henne, fastän sjelf uppskakad i sitt innersta hjerta. Men hon låg kvar vid hennes fötter, och der började hon med sakta, darrande stämman, ömsom rodnande af blygsel, ömsom bleknande af samvetskval, att omtala för den unga frun hela sin sorgliga och tyvärr så vanliga lefnadssaga. Och den unga, lyckligt lottade kvinnan, som aldrig vetat hvad försakelser, umbäranden och frestelser velat säga, som alltid lefvat omgifven af ett välförsedt hems alla skyddsvakter och goda englar, tvangs under denna bikt att kasta förfärad blickar in i mörka hemligheter, ned i dystra afgrunder, hvilkas tillvaro hon inte ens haft en aning om under sin förflutna sorglösa dans ibland ett förfinadt lufs alla blomstrande förströelser och nöjen.

Och under denna, den olyckliga flickans, dystra berättelse började det så småningom gå upp för hennes inre syn, hvad en skyddsfru egentligen borde vara, och huru litet hon sjelf till denna stund förstått den sanna välgörenhetens enkla men gudomliga innebörd. Hon anade nu att hela dess kärna ligger innesluten i de enkla men djuptydiga orden: »älska din nästa *som dig sjelf*», och hon tyckte sig se som i en förklarad glans, huru mycken kärlek som skulle spira upp på jorden, om de orden blefve sanning. Och när hon efter en timma med förgråtna ögon lemnade det gamla sneda rucklet borta på Styrmansgatan, var det med den föresatsen att *hon* åtminstone i sin mån skulle försöka att göra allt för att de skulle blifva

det. Och helt säkert var det den känslan som kom henne att vid nedgåendet utför trappan taga upp ett par slantar ur sin portmonnä och gifva dem åt de båda barnen ute på gården, hvilka, häpna öfver denna ovanliga frikostighet, genast upphörde med en brinnande träta om en sönderrifven trasmatta, och i full fart satte af framför henne ut genom porten och uppåt gatan till ett några hus derifrån beläget magasin, der man i fönstret såg några flugsmutsade glasburkar, fulla med saltorkade danska karameller.

9.

Några veckor efter Annies besök hos den unga, bleka flickan, hvars sorgliga bikt hon ord för ord hade omtalat för sin man, hvilken beredvilligt gifvit sin lilla hustru de nödiga penningarne för Linas utrustning och öfverfart till Amerika, hvilken skulle företagas om några dagar, satt den unga frun ensam i sitt lilla kabinet, som vanligt uppkrupen i sitt soffhörn; men denna gång inte med en roman framför sig, utan i stället sysselsatt med att af fint, rödt ylle-garn sticka ett par barnstrumpor. Den ena strumpan låg redan färdig framför henne på bordet, och hon höll just nu på med den för henne tämligen krångliga affären att ta in hälen på den andra. Det var det der fyndiga påhittet med afvig och rätt, som satte unga frun litet myror i hufvudet, och hon kunde inte låta bli att tänka på den som först hade upfunnit den första handstickade strumpan. Det var

minsann inte något dumhufvud, det erkände den unga frun så gerna både inför sig sjelf och andra, och hon satt just nu och funderade på om hon inte också skulle kunna hitta på någonting lika enkelt och lika fyndigt, fastän i annan väg. Det var nämligen ingenting mer och ingenting mindre än människokärlekens så länge sökta och ännu icke upptäckta lösning af problemet, huru man skall kunna *förekomma* nöd och brott och elände, som den unga frun satt och funderade på.

Nog hade man oupphörligt, och det i århundraden ändå, sticket både afvigt och rätt på den strumpan, men fått den sådan att den kunde dölja den moderna välgörenhetens achilleshäl, det hade man ändå inte lyckats med.

Förekomma det onda, det ändamålsvidriga, det för menskligheten nedsättande och ovärdiga — ja, deri låg det. Bota det onda, sedan det redan brutit ut och angripit både individerna och samhällskroppen — ja, det var inte så lätt! Det hade både fakulteten och kloka gubbar och gummor strandat på! Upprätta de fallna — ja, det var visserligen mycket vackert och mycket bra — men *hindra* ifrån fall, det vore något mycket, mycket bättre. Ty huru man än upprättade och rentvådde, så kunde man ändå inte skapa om, och i synnerhet tyckte hon att detta gälde i fråga om kvinnorna. Nej, man måste börja med barnen! Men hur skulle man kunna börja med barnen, när föräldrarna kanske redan i födseln hade nedlagt hos dem förärfvets frö som, liksom ogräset, har en ovanlig förmåga att trotsa all kultur och att gro och spira upp, hur mycket man än söker att kväfva det?

Lilla frun ansträngde sin hjerna så att hufvudet värkte, och hon vredgades på sig sjelf, som ett otåligt barn, öfver att hon inte i en handvändning kunde finna lösningen på detta problem, öfver hvilket mensklighetens bäst utrustade andar grubblat i århundraden.

Lyckligtvis för hennes lilla hufvud öppnades i

detsamma dörren till hennes kabinet, och kansli-rådinnan inträdde i rummet, frasande af siden och blossande af harm.

— Jaha, der ha vi det nu! — började hon genast i full extas, utan att ens så mycket som nicka åt dottern, — det gick alldeles som jag tänkte mig att det skulle gå! Nu får du allt sitta der och vänta, kära Annie, tills det kommer någon och ber dig en annan gång om att göra dig bemärkt på det sättet som nu för tiden är det förnämsta, och som kan vara nyttigt både för en sjelf och ens närmaste!

— Hvad är det då, snälla mamma? — frågade Annie helt likgiltigt, i det hon lade ifrån sig sitt arbete; — vill inte mamma ta kappan af sig och sitta ner!

— Sitta, kära barn, jag har visst tid att sitta! Jag ska på sammankomst klockan ett i »Föreningen för Zulunegrernas förseende med randiga simbyxor» — det var först fråga om att de skulle bli riktigt civiliserade med ordentliga långbyxor; men så kom man underfund med att klimatet var *något* för varmt för det, och då får man, gudnås, nöja sig med att skaffa dem åtminstone en half civilisation; — men sätta mig kan jag då verkligen behöfva — för jag kommer direkte från bibelförklaringen i nya Wasakapellet — åh, det är en faslig väg, och inte ha de fått spårvagn dit heller, som då är oförsvarligt utaf stadsfullmäktige — hvad det är, frågar du? Jo, det är helt enkelt det, att nu har grefvinnan Kruus skaffat en annan skyddsfru för östra distriktet, och vet du hvem det är?

— Nej, det vet jag inte, och inte bryr jag mig om det heller! Mamma vet ju, att jag inte vidare vill ha med det der att skaffa!

— Ja, det är mycket illa både tänkt och resonneradt af dig, kära barn! Och nu ser du följderna! Nu har lilla löjtnantskan Spole, den gåsen, blifvit skyddsfru i ditt ställe, och du ska få se, det dröjer

inte länge förr än hon blir kaptenska, för löjtnanten lär redan hålla andaktsöfningar med gardisterna, och i förgår, när jag var i sällskap med generalskan Puddelstjerna, så sa hon att vederbörande ha sina ögon fästade på löjtnant Spole, sa hon. Hörde du? Sina ögon fästade! — det betyder någonting, det!

— Åh, kära mamma, det är väl i alla fall den verkliga förtjensten här i verlden, som bestämmer om människor komma fram eller inte.

— Ja, visst är det *det*, kära barn; det skulle ju vara fasligt illa eljest, i ett civiliseradt samhälle, sådant som vårt! Men nog gör det i alla fall till att man har relationer, och att man tar reda på hvart vinden blåser, innan man ger sig af ut för att segla. Och apropos den verkliga förtjensten, har du hört att den söte hofpredikanten Fackelborg lär vara utsedd till biskop i Skara.

— Ja, men Skara stift är ju inte ledigt, mamma lilla!

— Ja, då var det någon annanstans, kära barn; men biskop ska han bli, och det undrar jag då sannerligen inte på, för någonting vackrare och enklare än hans predikningar det får jag säga, att det kan man aldrig få höra! Nå, har du hört om Arvid tänker söka sekreterarebefattningen vid »Föreningen för Fruntimmersmissionen på Grönland?» Den lär ska vara ledig, och det tycker jag riktigt att han borde göra, för det är visserligen sant att lönen inte är stor, — den är visst ingenting egentligen, och årsafgiften är 25 kronor, — men det är i alla fall mycket rekommenderande, och jag tycker verkligen att Arvid borde tänka litet på sin framtid och på oss — och på dig i synnerhet! För skall du nånsin i verlden bli något annat än häradshöfdingsfru eller på sin höjd assessorska i hofrätten, så vore det verkligen på tiden.

— Snälla mamma lilla! Arvid har verkligen hvarken tid eller lust att äta' sig några sådana der lönlösa befattningar.

— Lönlösa? Ja, du talar som du har förståndet till, kära barn! Kan det kallas en lönlös befattning, en tjänst som sätter honom i förbindelse med den finare societeten, och som kunde göra att vederbörande skulle kunna få sina ögon fästade på honom också en gång. Det tycker jag då visst inte! Sticker du de der strumporna för någon bazar eller något välgörenhetssällskap?

— Nej, det är åt en liten flicka här i huset — portvaktens lilla flicka för resten. Det är ett sådant litet sött barn, och de äro så fattiga.

— Portvakter ä' aldrig fattiga, kära barn! De ha ju fritt husrum och allting! Det vore mycket bättre att du skickade dem till Grönländska fruntimmersmissionen, så såg man åtminstone att du ville vara med i något som folk talar om! Nå, tänker ni verkligen göra den der galenskapen att skicka af den der människan till Amerika?

— Ja, mamma, hon reser i öfvermorgon, och jag väntar henne hit just i dag för att lemna henne pass och penningar till öfverfarten, som Arvid skaffat henne. Det gör mig ondt att mamma kallar det för galenskap, men det kan inte hjälpas.

— Ja, jag kan verkligen inte heller hjälpa att jag anser det vara galet! Du skulle bara ha hört hvad grefvinnan Kruus talade om för mig, när jag träffade henne sist oppe i »Föreningen för symaskinernas afskaffande». Hon hade skaffat sig underrättelser, du — åh, förfärliga underrättelser! — jag vet verkligen inte om jag kan såra dina oskyldiga öron med att tala om det — — men kan du tänka dig, hon lär ha varit ett riktigt oblygt stycke, en sådan der som går omkring på gatorna, du —

— Det vet jag, mamma — svarade Annie enkelt och såg på modern med rodnande kinder, men med säker blick; — hon har sjelf talt om det för mig!

— Hvad säger du? Har hon varit nog oblyg? Och en sådan vill ni hjälpa! Ja, jag säger väl det!

Gud, mitt stackars, olyckliga barn, hvad du är på villovägar!

— Tvärtom, mamma lilla, nu först tror jag att jag kommit in på den rätta vägen!

— Att du vill smutsa dina händer med att lägga två strån i kors för en sådan varelse? Och om hon ändå ångrade, om hon vore botfärdig och mottaglig för andlig väckelse! Men sa' inte grefvinnan Kruus att hon stod der rak och styf och påstod att grefvinnan inte hade rättighet att examinera henne om hennes tro — har man hört någonting fräckare? Ja, vore det inte för att jag är rädd att åstadkomma skandal för er, så skulle jag sannerligen gå upp till öfverståthållaren eller till polismästaren och säga rent ut —

— Det skall du inte göra, mamma! — sade Annie helt lugnt och bestämdt, i det hon såg på modern med förebrående blick; — om Arvid och jag med en liten, för oss obetydlig, uppoffring kunna rädda en af de tusen som sjunka och förgås i elände och förnedring rundt omkring oss, så skall du inte försöka hindra oss från det, om du också inte delar våra åsikter. Om du, som jag, hade hört den stackars kvinnans sorgliga historia, hört talas om hennes vanvårdade barndom och hennes skyddlösa ungdom, då hon, vacker, glad och oerfaren ställdes i en cigarrbutik, utsatt för artigheter, frestelser, missaktning och förförelser af alla slag, så skulle du döma henne mildare än du nu gör. Om du sedan hört henne tala om sin kärlek, sin förtroendefulla beundran och sin blinda hängifvenhet för en ung man, som försvarade henne mot de andras förtroligheter, kanske endast för att sjelf ernå en så mycket större och så mycket farligare; om du, som jag, sett henne gråta på en gång blygselns och sorgens tårar öfver sitt lilla döda barn, hvares far redan öfvergifvit henne, sedan hans lättsinne gjort honom till tjuf och tvungit honom att rymma från fädernesland och föräldrar — om du sett och hört allt detta, mamma, så skulle du känt det djupaste

medlidande med henne, liksom jag gjorde det, — och du skulle kanske inte döma så strängt öfver att hunger och förtviflan drefvo henne ut på gatan för att dela de olyckliga kvinnors förbannelse, som tvingas att sälja sig åt den förstkommande! Inför en sådan olycka, ett sådant djup af elände kan åtminstone inte jag stå känslolös och kall, och du får förlåta mig, mamma, om jag säger, att der sätter jag den medmänniska högre som försöker att hjälpa utan bialsigter, utan moralpredikningar och utan att fråga efter otro eller tro!

— Ja, kära barn! — stammade kanslirådinnan alldeles häpen, i det hon stirrade på dotterns glödande kinder och tårade ögon, alldeles som om hon först i denna stund såg sitt barn i en dager som på en gång gjorde henne högre och vackrare, — inte kunde jag tro — — men för allt i världen, lugna dig — du kan ju rent af få dig en sjukdom på halsen, med en sådan der exaltation — du som är så klen och så ömtålig —

— Nej, mamma, jag är hvarken ömtålig eller klen! Jag har bara hittills varit bortskämd och pjåkig, jag har inte vetat hvad lifvet velat säga. Allt detta förfärliga, som jag fått höra, har visserligen upprört mig, men det har också gjort mig stark! Ack, mamma, mamma, hvad vi lyckliga menniskor ha för ett förfärligt ansvar att bära, vi som gjort och göra så litet för vår nödställda och förnedrade nästa! Vi berömma oss öfver vår dygd, vårt fläckfria lif, vår fromhet, vår moral — och hvad är det väl som satt allt detta på prof? Ha vi nånsin hungrat, frusit, varit öfvergifna och föraktade? Ha vi inte fått uppfostran, bildning, välstånd, lärt känna skilnaden mellan rätt och orätt, haft kärlek och ömhet som hållit vakt öfver vår barndom, — och ändå, hur många af oss är det väl som kunna se tillbaka på ett fläckfritt lif och en vandel utan afvikelser från det goda?

— Jaja, kära barn, du har nog rätt — fortfar

kanslirådinnan mera uppskakad af sin dotters våltaliga utbrott, än hon egentligen både kunde och ville visa, — och jag var kanske litet för sträng i mitt omdöme om den der stackarn — — men jag visste ju inte — — hör du Annie lilla — tror du inte att jag skulle kunna — — här såg kanslirådinnan mera förlägen ut än hon gjort på mången god dag, — tror du inte att jag skulle kunna få hjälpa Arvid litet med omkostnaden för resan? — Herre gud, om hon kan bli en bra och hederlig kvinna — och i Amerika äro de ju mycket religiösa — fast det fins en faslig mängd med sekter, — men det gör det ju här också — och — tror du inte att jag skulle kunna få lägga till femtio kronor utaf mina pengar, så att hon hade litet mera att börja med?

— Jo snälla mamma! det får du visst! utropade Annie glädjestrålade, i det hon omfamnade modern med mera ömhet än hon gjort ända sedan hon var barn; — men då ska du också lofva mig *en* sak, och det är att du inte bryr dig om den der sammarfkomsten, utan stannar kvar till dess hon kommer!

— Nej, kära barn, *det* gör jag inte! — svarade kanslirådinnan med en ofrivillig rynkning på näsan, — inte på några villkor! Jag kan tycka rysligt synd om en sådan der stackars varelse, i synnerhet när man beskriver hennes olyckor på det sättet som du gjorde nyss; — jag kan verkligen utaf godt hjerta till och med göra en uppoffring af penningar för att hjälpa henne; men tala med en, som jag vet varit på sådana vägar — —

— Det vore meningen att du inte allenast skulle tala med henne, — sade Annie med bedjande ton, — utan fatta hennes hand och själf ge henne ditt bidrag till hennes framtida lif!

— Jag skulle ta henne i hand? — ropade kanslirådinnan med uttryck af fasa både i röst och ansigte, — nej snälla Annie, nu begär du kompletta orimligheter! Se här har du penningarne! — och med feber-

aktig häftighet tog kanslirådinnan upp femtiokrone-sedeln ur sin portmonnä och lade den på bordet, — ge henne dem sjelf, men jag kan hvarken se eller tala vid menniskan! Och röra vid henne — gud be-vara mig!

— Mins du, hvad Jesus gjorde med äktenskaps-bryterskan, mamma? — Mins du att han sade åt dem som ville stena henne: »Den som är fri från synd, kaste första stenen!» Och när de alla hade gått sin väg och han var ensam med den arma kvinnan, så lyfte han upp henne och sade: »Gå kvinna, och synda icke härefter!» — mins du det?

— Ja, det var mycket vackert — — det kunde han göra, som var både gud och menniska; men vi —

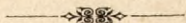
— Vi kunna inte göra en tusendel af hvad han gjorde, det vet jag nog; men ett kunna vi göra, och det är det viktigaste af allt: vi kunna räcka handen åt den som fallit — det är bättre än en allmosa, och det är tusen gånger mera värdt än en predikan.

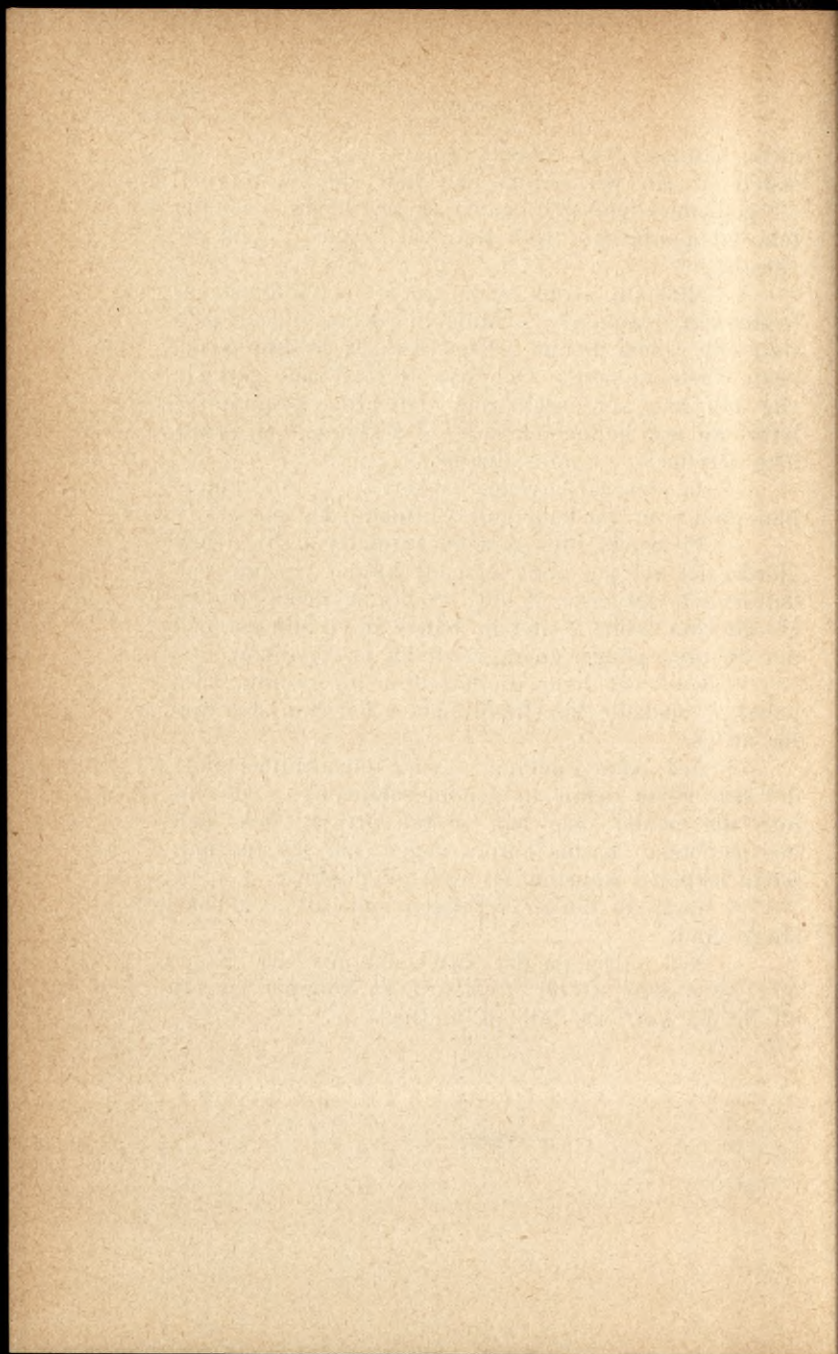
— Gud vet hvar du fått dina idéer ifrån, kära barn! — suckade kanslirådinnan, i det hon steg upp för att gå.

— Ack, kära mamma, — sade unga frun leende, i det hon följde henne ut genom salongen; — de äro inte alls gamla. Jag tror nästan att jag fick dem hos grefvinnan Kruus härom dagen, när jag tog min första lektion i konsten att vara skyddsfru.

— Jaså, du tänker verkligen ändå att — kanske längre fram —

— Nej, aldrig på det sättet, mamma lilla! Kommer jag nånsin att bli skyddsfru, så kommer jag att bli det på *mitt* vis, inte på andras!

FATTIGGÅRDEN

ETT BIDRAG TILL UNDANTAGENS HISTORIA.

UNIVERSITY OF CHICAGO

ajsolen blickade klar och strålande ner på Vikaby lilla hvitmenade stenkyrka med det fyrkantiga tornet, prydt af den sedvanliga hufven, der hon låg tämligen högt uppe på en trädlös backe, icke särdeles långt från hafvet. Rundt omkring henne sträckte sig den lilla kyrkogården med sina enkla träkors och ett enda finare monument, omgifvet af ett jernstaket. En låg stenmur omslöt den, och tätt utanför gick landsvägen, som nedanför kullen krökte sig neråt en dalsänka, i hvilken bjärt gröna höstsädesåkrar och gråa potatisland omgäfvade den rödmålade sockenstugan med sitt brutna tak, som låg någorlunda lummigt inbäddad mellan björkar och aspar innanför ett rött staket med grönmålade, hvittoppiga grindar, alldeles vid kullens fot. — På andra sidan om backen låg prestgården, en gammal, tvåvånings träbyggnad, också med brutet tak och med en nymodig, tillbygd veranda utanför ingångsdörren, omgifven af en gårdsplan med några blomrabatter på och med ett par, tydligen helt nyss uppskurna sandgångar genom gräsmattan, som stod full af utslagna maskrosor, hvilka lyste som gullprickar i det saftiga vårgräset. Längst ner på samma sida om backen låg klockargården, som också användes till skolhus, rödmålad den också och med hvita dörr- och fönsterfoder, midt i en liten trädgård med nyplanterade fruktträd och bärbuskar; äfven den försedd

med en liten förstukvist i någon sorts verandastl och prydd på sidorna med några refvor af nyupplänkande hundrofvå.

Dalsänkan och backen omgäfvos på trennesidor af omvexlande barr och löfskog, som än klängde uppåt brinkarne, än följde med ned i sänkningarne, och på detta sätt bildade en vågig, än mörkare, än ljusare ram utefter horisonten, som inte var långt borta. På fjerde sidan, midt för kyrkbacken, sluttade landet långsamt ner åt sjön, än naket och upplöjdt, än upptaget här och der af små nylöfvade trädgångar, ur hvilka än ett rött tegeltak, än en hvit skorsten, sucko fram, klart blänkande i solskenet. Och så långs ned hafvet, glittrande blått med små hvita fransur på kammen af de långsamt framrullande dyningarne, hvilka för en frisk ostlig vindkåre letade sig in mellan en krans af låga holmar och skär, utanför hvilka man här och der såg ett gatt, der himmel och vatten stämt möte med hvarandra, utan hinder af några kobbar och stenref, som här och der stucke upp innanför synranden.

Gudstjensten hade nyss slutat och de gällaklockorna i klockstapeln på sidan om kyrkan ringde till utgång, medan orgeln spelade en högljudd gånglåt, som genom de öppna kyrkdörrarne trängde ut i den friska vårluften och tycktes gifva förökad fart åt de muntra svalorna, som på hvinande vingar kretsade kring den lilla kyrkan, under hvars tjärade spåntak de nyss börjat reparera sina fjolårsbon med lera nerifrån stranden, dit de gjorde upprepade utflygter utan rast eller ro. En och annan af de muntra byggmästarne gjorde till och med i brådskan, eller af misstag, en hastig titt in i det lilla vapenhuset under tornet, men kom genast ut igen med ett gällt »kvivitt» och snodde sedan om hörnet vid tornmuren, för att i nästa ögonblick med vårdslös elegans kasta sig högt upp i luften och se'n sätta af direkte öfver tornspiran och ned till det rika materialmagasinet nere vid stranden.

Nästa ögonblick gjorde några af kamraterna samma manöver, och när de sedan träffades på flykten neråt sjön blef det ett kvittrande och ett skvattrande, som om de sins emellan utbytt sina tankar om det underliga i att en sådan mängd människor kunde ha lust att stänga in sig i en kall, hvitmenad källare, när det var så vackert och så varmt derute mellan himmel och jord.

Om några ögonblick började kyrkfolket komma ut och sprida sig, långsamt och högtidligt ännu, samt blinkande mot det klara solskenet, öfver kyrkogården och ut på landsvägen. Först kommo barnen, som hade svårast att sitta stilla; så några unga drängar och pigor och sedan de äldre och förnämligare i socknen. Barnungarne började genast leka och stoja mellan grafkullarne och korsen; de unga drängarne och pigorna utbytte först tveksamma och småförlägna hälsningar, sedan långsamt utdelade och emottagna handslagningar och tyst framhviskade frågor om »hur det stod te'» och en och annan blyg anspelning på den blifvande dansen samma kväll; de äldre karlarne bjödo hvarandra på snus eller tuggtobak, och hustrurna spenderade på hvarandra luktvatten och bröstsocker, af hvilken outhärliga gudstjenstkrydda de alltid brukade föra med sig ett stycke, inknutet i ena näsduks hörnet, och af hvilket de sedan helt enkelt och ogeneradt beto ett stycke i tur och ordning, naturligtvis efter mycket krus och högtidliga förklaringar öfver att »det va' då rakt omöjligt» — något som här hörde lika mycket till saken, som smicker och små nödlögner höra till etiketten i finare sällskap.

De flesta af de utträdande hade hårda, väderbitna drag och öfver hela sättet låg något tungt och tvunget, som de icke hade förmåga eller kanske inte håller vilja att kasta af sig ens på hvilodagen. De lutande ryggarne och de hopknipna läpparne talade om ett hårdt och sträfsamt lif; de än misstroget lurande, än slutgiltigt spejande blickarne skvallrade om

egennyttan och girighet hos många, om tärande bekymmer och bitter försakelse hos andra; hos flera voro de uppblandade med något irrande och tött, som talade om slöhet och likgiltighet för allt, om tyngande förtryck och nedärfd slafanda. Hos en och annan, som med raskare steg och rakare rygg trädde ut ur helgedomen, lysto de af öfvermod och själfbelåtenhet, och när de öfriga makade åt sig för att lemna honom eller henne plats, kunde man i de blickar, som på sned kastades efter dem, läsa växlande uttryck af hat eller afund, som bara väntade på ett lämpligt tillfälle för att taga gestalt i ord eller i handling.

Och öfver allt detta människovimmel, med alla sina jordfasta tankar och olika syften, med allt sitt mörker och all sin tyngd, spände den molnfria århimlen sitt ljusblå tält, från hvilket den klara, värmande solen blickade ner som ett kärleksfullt öga, hvilket i en enda blick omfattade all denna naturens gifmildhet och skönhet och alla dessa människors bekymmer och lumpenhet, egennyttan och oro, fröjler och kval. Hon hade sett den synen förut, sett den i tusentals år, sett den under tidrymder så långa, att vår stackars tanke hissar när den vill försöka att mäta dem; men klok kunde hon aldrig blifva på det besynnerliga väsende, som själf kallar sig för skapelsens krona, men som den kvittrande svalan helt visst i sitt muntra, oskyldiga sinne kallar för skapelsens narr. Skapelsens narr och skapelsens krona! — ja, de kunna ju ha rätt båda parterna — hela saken är att de se den litet olika. —

Ju längre bort de utträdande kommo ifrån kyrkdörren, desto friare blef emellertid sättet, i synnerhet hos de unga. En och annan mera försigkommen dräng — i synnerhet bland dem som förra året varit ute och »exerat beväring», — tog sig dristigheten att redan strax utanför kyrkogårdsporten spörja en eller annan vackrare jänta om hur det skulle bli ned

dansen på kvällen borta vid Mörtviken, — ett fiskarställe nere vid stranden, der en sjöbod helt gästfritt brukade upplåtas till danslokal åt ungdomen, när bönderna voro snåla på sina logar, — och det fans till och med en som var djerf nog att slå armen om lifvet på en af flickorna, i det han frågade henne om hon inte hade lust att komma med i hans öka, så skulle han ro henne dit, så att hon slapp gå den långa vägen.

Att detta förslag inbragte honom en försvarlig puff i sidan, så att han dansade ett par alnar utåt vägen, tycktes inte vidare genera den raske ungersvennen, som troligen ansåg det för ett tyst medgiftvande, och som därför helt upprymd vände sig till en lång, säfflig, ljushårig dräng, hvilken kom hack i häl efter dem, i det han utlät sig:

— Kommer du med, Nils? Du behöfver fäll inte blänga så illa, för att jag tog Maja om lifve' — ni har fäll inte kummi sams än, tänker jag!

— Det angår dig inte! — svarade den andre långsamt; — men för rexten tycker jag det är svinaktigt åf dej att lägga dej ut för'na rakt utanför körkdörrn, Per!

— Äh, hvad gör det för slag? — skrattade den andre; — när jag inte gjorde det ini körka', så har du fäll ingenting te' säga! Men hör du, på tal om körka', det va' sjuttingen hva' körkherrn hade för ena ord i sig i dag, du!

— Ja, det ä' fasligt så han kan orera, när han sätter te'!

— Di kunde allt ta' åt sej lite' hvar åf den kuffekten! jag titta på Magnus, jag — han va' riktigt grön i syna och kärngens hans me', när körkherrn tvåla te' dom — —

— Jaha — ja — hvad va' det han talte om, du Per?

— Hörde du inte det, ditt elemenskade fåben?

— Nej si, jag kom te' titta på »Slanken» just

som han läste opp ingångsspråke' — han satt och nicka och sof — och han såg så rolig ut, så! —

— Det va' om »Rika mannen och Lazarus», va' det! — Jaha, »Slanken», ja! Han ska' gå på aktion i dag, han — och Blind-Stina och hennes jänta me' —

— Ska de' bli aktion nu, rakt efter gudstjänsta'?

— Ja, visst ska' det bli det! Hörde du inte att körkherrn lyste på't efter predikan? Jag kan just undra hvem som kommer te' ropa in dom, jag?

— Jag hörde att Jan fundera på »Slanken» — husbond min, fast inte kan jag begripa hvad han ska' med den stollen te' göra, när han har mej!

— Han vill fäll ha' en stolle te' kan jag förstå!

— Nej hör du Per — akta dig att inte du får på din otäcka trut — —

— Tyst nu, så går vi in i sockenstuga och hör på aktion. Det ska' bli roligt te' få si ocken som stannar för lägsta budet.

Och dermed gingo de begge drängarne in på gården till sockenstugan, der de tillika med ett par af flickorna slogo sig ned på en rund bänk under ett stort, gammalt askträd, som stod midt på gården.

2.

Den stora gården utanför sockenstugan fyldes allt mer och mer af dels nyfikna, dels spekulanter. Somliga gingo in i stugan, hvars dörrar stodo öppna, andra slogo sig ner på bänkarne ute på farstukvisten och de andra stodo samspråkande i spridda grupper här

och der ute på gården. Den af de båda nyssnämnda drängarne, som åtlydde namnet Per, lät sina liffiga, spelande ögon dansa omkring från den ena gruppen till den andra, till dess han slutligen fäste dem på grinden, der ett par nya personer just nu inträdde från landsvägen.

— Nej, si der kommer ju »Slanken»! — ropade han halfhögt och knuffade till den andra; — och sir du, han har slagi' sig i slang med Österman i Mörtviken — tjuffiskarn, som di kallar'n, för di påstår ju att han vittjar andras nät om nätterna! — Jag kan undra hvad han vill honom, jag?

— Han vill fäll lära'n någe' trollknep med fiske' — hviskade den andra drängen till baka; — för tockna lär han kunna och det rejelt ändå!

— Vi ska' försöka höra efter hvad han säger! — återtog Per, i det han spände öronen det mesta han förmådde; — ser du så ifrig han ä'!

— Ja, ha ha — skrattade den andra med munnen öfver halfvägs mot öronen; — han ä' så rolig, så!

Emellertid hade de båda männen kommit in genom grindarne och den ene af dem, en lång, kutryggig, rödhårig karl på ett par och fyrtio år, med slappa drag och en egendomligt irrande blick, som ibland glänste till och fick någonting på en gång slugt och vildsint i uttrycket, drog den andra, en kort, undersätsig, svartmuskig femtioåring, klädd i grå kavaj och sjöstöflor, med sig ned vid sidan af sockenstugan, i det han höll tag i ena skörtet på kavajen och ifrigt, fastän i egendomligt afbrutna meningar, hviskade honom i örat, medan han lutade sin långa, gängliga lekamen nästan dubbel:

— Ta' mej, Österman! ta' mej! — I ska' inte ångra på't! Bju' femti riksdaler — gör de' — gör de'! Föda' tar I igen på fisken — ta' mej därför — bju' femti riksdaler!

— Ja, vet jag! — svarade den kortväxte betänk-

sam, i det han klädde sig bakom örat, medan han med samma hand lättade på slokhatten, — det ä' alltid en mun te' och — —

— Åh, ta' mej I! — hviskade den andra fortfarande lika ifrigt — jag vet hvar gädda' och aborrrn leker som bäst om vårarne — och hvar siken står tjock som en gröt om hösten — och vill I ha' strömming, när de andra inte får nå'n — så ä' jag kom-sams med »kobbubben», jag — och han visar mig hvar en ska' lägge skötarne!

— Åhå håller! — utbrast den andra, i det han såg på den långa karlen med blandad fruktan och beundran, — ä' det sanning, det?

— Lit' på det, Österman — ta mig därför — bju' femti riksdaler — riksdagsman vill ha' mej han me' — gamla Jan, ni vet — men jag vill inte te'n, för äldsta jänta' ä' så jäkligt snål — och så bor di så långt från sjön — och han vill inte gå lägre än te' åtti — ta' mej därför — bju' femti — I ska' inte ha' gjort'et för inte!

— Ja, ge' mej si! — svarade den andre lika betänksamt som förut; — hur ä' det, kan du bygga not?

— Usch' ja! bå' knyta och bygga — och läsa öfver'n med, så han aldrig drar tomt — ta' mej därför, Österman — bju' femti — —

— Ja, jag ska' fundra! — svarte den andre, i det han gjorde sig lös från taget, — men gå ifrån mig nu, så det inte ser ut som vi har gjort opp någe' på förhand! jag ska' tala me' mor, så får jag höra hvad ho' säger!

Dermed gick den undersätsige fiskarn uppåt staketet till en liten blek kvinna med sjukligt utseende, som med oroliga blickar följt samtalet med den rödhårige, och som nu slog i hop händerna med bestört utseende, i det mannen talade med henne om förslaget. Under tiden närmade sig den rödhårige till trädet der drängarne suto, sedan flickorna för en stund

sedan gått ifrån dem och nu stodo ute på landsvägen och språkade med ett par båtsmän, som voro hemma på permission.

— Har du en nypa snus, Vika-Pelle? — ropade han med ett bredt grin, i det han lyfte på det ena benet efter det andra och knäpte med fingrarne, — så ro hit me'n bums!

— Vika-Pelle för dig! — ropade Per förargad, — vet du ingen lefvandes hut, Slank-Erker?

— Ja, än sen då! — svarade den andre med ett ännu bredare grin; — heter du inte Pelle, och tjänar du inte dräng hos rika körkvärden i Viken? Och tycker du inte om Maja, som står der ute och flantar med Båtsmans-Kalle från Österängen? Ro hit med en nypa snus, så ska' jag lära dej hur du ska' få'na te' flana med dej i ställe' för med honom!

— Åh jäkeln! säger du det? — svarade Per ifrigt, i det han hastigt tog fram en messingsdosa ur fickan, slog upp locket på den och passade på att spegla sig med detsamma i insidan på locket, — ta' dej två om du vill! Hur ska' en då bära sig te'?

— Det ä' en smal sak! — svarade Slanken, i det han stoppade ett par dugtiga nypor snus innanför underläppen, — du ska' bara tälja dig ett par rönnpinnar och lägga i kors under sängen hennes en torsdasnatt, så ska' du få si på fan! Och hej hopp-san! — ropade han derpå plötsligt, i det han började dansa med groteska steg, i det han strök den urblekta mössan på sned och halfhögt gnolade med ett egendomligt näsljud och underliga tongångar:

“Och aborrrn han stog och bliga i vassen,
Hopp, fidelej!
Och katten strök näsa blanker med tassen —
Men inte lurar di me-ej!”

— Si der kommer husbond! — afbröt Per hastigt, i det han reste sig opp och gick åt andra sidan om trädet; — och din gamle snäljåper ä' med han

också, — fortsatte han till Nils, som satt och gäspade på bänken.

— Jaa, då — sade Nils säffligt som alltid, i det han steg opp och följde med kamraten, — di hänger då ihop som ärthalmen nu för ti'n!

— Di der storkaxarne vill jag inte råka! — mumlade Slanken för sig, i det han också lagade sig undan åt andra sidan, — jag träffar dem fäll — en ann' gång! — tillade han med ett eget, hotfullt uttryck i stämman, i det han stack sig undan bland grupperna på gården.

De af dessa, som stodo närmast grindarne, makade sig undan, så att en bred väg öppnades emellan grinden och ingången till sockenstugan, och de två personerna som nu tillsammans inträdde på gården hade således god plats både att komma fram och att låta se sig — något som de för öfrigt tycktes vara vana vid båda två.

Den som gick främst var kyrkvärden Magnus Larson, socknens rikaste och myndigaste man, och han var godt ett hufvud högre än någon annan inne på gården. Han var klädd som fullständig herreman och var fast och bastant till sin längd, med ett vackert, men hårdt och frånstötande ansigte, och ett drygt och sjelfmedvetet sätt, som tydligt visade att han var van att alla böjde sig för hans pengar och för hans vilja. I handen bar han en stor käpp med silfverknapp, och det syntes på hans sätt att föra den, att den bars inte allenast som prydnad, utan att han fått en stygg vana att med den diktera sin vilja på andras både rygg och bekostnad, så hårdt låg den sluten i handen, och så kraftigt stötte han den i marken när han gick. Vid hans sida struttade en liten mager, flintskallig gubbe fram med tre, fyra steg när den andra tog två, och med ett knotigt, långlagdt ansigte med tunna läppar och neddragna mungipor, — en lefvande illustration till den blandning af knip-slughet, snålhet och en viss, braskande ödmjukhet,

som så ofta är typisk hos våra sjelfegande bönder. Man märkte att han såg upp till sin länge och tvärsäkre sidokamrat med en viss, surmulen beundran, som långt ifrån var frivillig, och en och annan lurande snedblick från de små ögonen tydde på att han nog bra gerna skulle velat komma åt honom på någon ömtålig punkt, om han bara hade kunnat.

De båda så skarpt olika sidokamraterna talade om dagens predikan.

— Det va' allt oss han nysta' till, när han talte om di rika! — sade Magnus Larson med ett visst, halft förargadt välbehag, — det kan jag ge mig tusingen på! Han vill allt åt oss, när det så kan bära te'.

— Ja jästaligen! — svarade den andre med hög, gnällande stämma, i det han strök sig om näsan med avfig hand; — nog vill han det, det kan en då rakt inte ta' miste om. Men aldrig kunde han fäll mena oss med »di ogudaktiga» häller, som han domdera om så fasligt?

— Fan tro'n! — utbrast den länge harmset, i det han slog af en maskros med käppen; — men vill han leka lanter med mig, så ska' han se efter att han har papperna i ordning! — Men hur är det nu, Jan? Tänker du ropa in »Slanken»?

— Ja, nog funderar jag på't! För han lär ska' vara hemma i litet åf hvarje, säger di — och så ska' det ju vara tur me' te' ha' en tocken der tosing i huse'!

— Tror du på tocke skrock, du? — inföll Magnus med föraktligt löje.

— Nej jästaligen, inte tror jag på't, men i alla fall så säger di — — och Kerstin ho' tycker, att när en i alla fall behöfver hjälp lite' emellan, så vore en tocken der stolle bäst te' ta', för den behöfver en då hvarken krusa me' i maten eller på husrumme' förståss!

— Det kan fäll så vara det, men tar du'n, så får du allt hålla tummen på öga' på'n, för illveten ä' han, och blir han sint, så kan han sätta eld i knuten

hvilken dag som helst! Jag tänker allt, att det var han som tutta' på stuga' för mig härom äre', fast ingen kunne komma på'n me't, uschlingen!

— Oj jästaligen! kan en tänka sig! — utbrast Jan, i det han slog sig på knät med ena handen, — det ä' fäll ingen under då att di säger i sockna' —

— Hvad säger di för slag? — frågade Magnus tvärt, i det han vände hela bredsidan åt honom; — säger di att det var *jag*, som lejde'n att tända på? Det skräpprate' har jag nog hört; men di kan ju ta' och skaffa bevis på't, om det roar dom! Eller är det någe' annat di säger?

— Nej, inte har jag hört någe' annat, inte! — förklarade Jan menlöst; — men det kom sig fäll åf att du hade så hög brandförsäkring på'na!

— Det måtte fäll inte angå nå'n ann' än brandstodsbolage' — svarade Magnus myndigt, och tillade efter en stund i fogligare ton: — men apperpå Kerstin din, hur ska' det bli med pojken min och henne nu då?

— Ja, vet jag! — gnälde Jan betänksamt, i det han på nytt strök sig om näsan; — nog vill ho' alltid, men hur ä' det med Johan?

— Johan? Han lyder *mej* han, det kan du lita på, — utbrast Magnus med en våldsamt svängning på käppen; — och jag vill inte råda'n te' propsa, när jag säger hur det ska' vara!

— Nej jästaligen! — men jag undrar om inte Lina och han — —

— Åh prat! Tocke der flams har inte någe' te' betyda! Och vill du, Jan, så kan vi ju språkas ve' om'et någon åf dagarne.

— Ja, jag tänkte komma öfver te' ert i morron, så kunde vi fundera! — Men hur ä' det nu — tänker du ropa in Blind-Stina och flickungen hennes?

— Flickungen har Karin och jag tänkt att vi skulle ta' te' oss, om jag kan få'na för en tretti riksdaler; men modern ska' håle ropa in och inte jag!

— Ja, men ho' lär fäll inte villa skiljas från jäntungen, tänker jag!

— Ocken frågar efter hvad tockna der vill eller inte vill? För resten hörde jag att Olsons ville ha'na' och — —

I detsamma uppstod det en hastig rörelse vid grinden, i det folket makade sig åt sidorna, så att en bred gång på nytt bildades emellan grupperna. Jan vände sig om, tittade utåt och ropade förvånad:

— Oj jästaligen! der kommer körkherrn med Blind-Stina! Kan en tänka sig!

— Det ä' just schangtilt sällskap för en prest!
— utbrast Magnus hånfullt, i det han också vände på hufvudet.

— Och si Larsgubben ä' också me', far din, Magnus! — gnälde Jan.

— Ja det förstås! — svarade denne i samma hånfulla ton; — hvar skulle slevven vara om inte i gryta'?

3.

De tre personer som nu inträdde på sockenstugugården och som af skiljda orsaker mottogos med odelad uppmärksamhet, voro sins emellan mycket olika. Först kom församlingens kyrkoherde, en några och trettio års man med ett mildt och likväl bestämdt utseende, en lång och något gänglig figur, som tydde på trägna studier och klen hälsa, samt ett på en gång vänligt och värdigt sätt, lika skiljdt från kamratlik tillgänglig-

het som från all slags salvelsefull eller uppstyltad högtidlighet. Han var enkel och rättfram, och när han samtalande vände sig till den bredvid honom gående kvinnan, låg det ett skimmer af godhet öfver hans bleka ansigte, som bildade en bjärt kontrast med allt det hårda och slutna i dragen hos dem som stodo omkring. Kvinnan, som han samtalade med, syntes vara omkring fyrtio år och man såg på hela hennes hållning och gång att hon var fullständigt blind. Ögonen voro halfslutna och glasartade, hela ansigtet blekt och aftärdt, och öfver de slappa dragen låg något sökande och spändt, något af detta irrande och oroliga, som man nästan alltid ser hos de blinda. Hon var snyggt fast fattigt klädd; under den rutiga hufvudduken framstucko några testar af ett mörkt, gråsprängdt hår, och i handen hade hon en käpp med hvilken hon trefvade framför sig då hon gick.

— Jaså, kära Stina! — sade kyrkoherden, i det de trädde in på gården; — ni vill inte ha' någon vidare hjelp af mig mera?

— Nej, gu' signe körkherrn! — svarade kvinnan med låg, något sväfvande röst, i det hon stannade och neg, — nu reder jag mig fäll allt ändå! Se, bara jag kom utför körktrappan och ned på landsvägen, så —

— Ja, för jag ska' säga körkherrn — inföll den tredje, som gick på andra sidan om den blinda; — käppen hennes, den ä' rakt så god som ett öga, den med!

Den talande var en sexti års man, som nog i flydda dagar varit lång och kraftig till växten, men som nu af ålder och tungt arbete var krökt och hade krumpit ihop till nästan hälften af sin längd, men som ändå, när han rätade upp sig, syntes kraftigare än många af de kringstående. Hans färade och väderbitna ansigte omgafs af ett långstripigt, nästan hvitt hår och likadant skägg på kindbenen och under hakan, och under ett par något mörkare och mycket

buskiga ögonbryn blickade ett par skarpa, gråblå ögon fram rätt i ansigtet på den han talade med. Dräkten var den gammaldags bondens, men ren och snygg, och i handen bar han ett stort, rödt paraply, som att döma af sin tjocklek och längd, mer än väl torde kunnat lemna tak öfver hufvudet åt minst ett halft dussin af de mera magra bland församlingen, i fall han skulle kommit på den tanken att dela med sig af det vid en plötsligt fallande regnskur. Men det såg inte så ut; ty munnen var strängt hopknipen på honom som på de öfriga, och den seniga handen med sina skrynkliga, högt liggande ådror, höll lika fast om paraplykryckan, som den ståtliche sonens omkring silfverknappen på det spanska röret.

Det var förre åbon och hemmansegaren, numera undantagsmannen hos sonen, Lars Erson, som på detta sätt med sitt tal vände sig till kyrkoherden. Denne nickade tillbaka åt den gamle mannen och vände sig åter till den blinda, i det han, vänligt som förut, yttrade:

— Men, som jag hör, lär ni kunna spinna garn och binda nät, och det riktigt bra ändå, kära Stina!

— Ja, herre gud, det tror jag det! — svarade den blinda förnöjsamt, under det att det sken upp i hennes bleka ansigte; — det fick jag lära mig, innan jag miste ögona, så det sitter allt i mig, ska' körkherrn tro! Se jag ska' säga, hvad en får lära sig som ung —

— Hur var det, kära Stina, — fortsatte kyrkoherden tankfullt, i det han lät sitt öga irra ut öfver mängden inne på gården; — det var ju vid en eldsvåda, som ni miste er syn?

— Ja gunås så visst, goda körkherrn, — svarade Blind-Stina, — det var nog så, det, och gu' ska' veta — —

— Hur blir det, körkherrn? — afbröt Magnus plötsligt, i det han tog ett steg fram emot gruppen, som stannat i närheten af den stora asken, — ska'

vi inte gå in och börja med aktion nu? Det lider på tiden, ska' jag säga!

Kyrkoherden såg upp på den talande, som det tycktes obehagligt berörd af den råa, grötmyndiga tonen, och svarade efter några ögonblick, i det ett uttryck af missmod och leda lade sig öfver de nyss så vänliga och ljusa dragen:

— Är det verkligen kyrkvårdens mening att det skall bli auktion utaf?

— Ja, inte anna' än jag kan tro! Körkherrn har ju själf läst opp sockenstämsbeslute', vill jag minnas jag hörde derinne i körka'!

— Ja jästaligen! det hörde då jag me'! — inpassade Jan med sin gnällande röst.

— Det vet jag mycket väl! — svarade kyrkoherden hastigt och med upprörd stämma; — men jag trodde att mina ord derinne nyss skulle ha' mjukat upp edra hårda sinnen och att vi inte strax efter gudstjensten skulle börja köpslå om vår fattiga nästa.

— Predika ä' en sak, och stå på sockens bästa ä' en annan! utlät sig Magnus Larson lika myndigt som förut; — nu har körkherrn gjort det ena, och så får fäll vi försöka på te' styra med det andra!

— Men jag tänkte att mitt förslag om att inrätta en fattiggård — invände kyrkoherden, — skulle inte alldeles ha fallit på hälleberget.

— Fattiggål? — utbrast Magnus hånfullt, — skulle vi bygga fattiggål åt »Slanken» och Blind-Stina och hennes unge? Nej, hör nu, körkherrn, — ha ha ha! — det ä' fäll aldrig meningen ändå? Hvad säger du, Jan? Och hvad säger ni andra?

— Oj jästaligen! Kan en tänka sig! — pustade Jan och vred sig oroligt omkring — vi har ju nyss reprera' körktaket och bygggi' varanda på prestgåln och rödmåla' klockargåln! Skulle vi nu sta' och — nej då, det va' då aldrig vån te' tänka på!

— Nej då, tycker nå'n menniska det? — hördes

det i korus från de andra bönderna på gården, som nu slagit en allt tätare ring kring de talande.

— Och ska' di der kanske sitta och lata sig på en fattiggål och inte få göra rätt för sig som annat folk? — frågade Magnus Larson, i det han stälde sig bredbent midt framför presten och svängde med käppen; — nej si, tockna nya ordningar ä' det inte värdt te' komma och sätta för oss, det ska' jag säga körkherrn!

— Men inser ni då inte att en sådan auktion som denna är en skamfläck för en kristen församling? — utropade kyrkoherden med stigande sinnesrörelse; — inser ni inte att gud sjelf bjuder oss — —

— Det här har gud inte me' å göra, tänker jag! Det ä' kommunalfråga, och inte någon katkesförordning. Och för resten, hvarför satte körkherrn sig inte emot'et på sockenstämman, om det ä' så okristligt farligt, som det nu låter?

— Det gjorde jag; men ni röstade öfver mig. Och jag har reserverat mig emot beslutet.

— Ja, då ä' det ju inte vidare med det. Se der kommer klockarn med körknyckeln, och efter som han ska' föra protokolle', så ä' det fäll ingenting som hindrar nu vidare! Kom då, go' vänner, så går vi fäll in, så en kan komma hem se'n och få sig en matbit i lifve'!

— Ja jästaligen! Det ska' riktigt smaka skönt, det! Jag har inte fått nå' annat än en kopp kaffe i morse!

— Ja, låt oss gå då! — sade kyrkoherden med en djup suck, — det blir väl inte för bättre!

Derpå vände han sig om och talade några ord med klockaren, som nyss inkommit på gården, följd på kort afstånd af Magnus' hustru, den feta och frodiga mor Karin, i sällskap med en lång, ljushårig, mager flicka, som nickade åt gubben Jan då han och några flera med Magnus i spetsen gingo förbi kyrkoherden in i sockenstugan.

Kyrkoherden uppfattade mer än väl denna yttring af öfversitteri och bristande aktning och yttrade halfhögt till Lars Erson, i det han gick förbi honom:

— Det är ett styft sinne och ett hårdt hjertelag på er son, fader Lars!

— På den ja! — svarade gubben med ett bittert leende; — joo då! men vänta mej! Han mjuknar fäll opp när han kommer på undantag!

Kyrkoherden såg tyst på den gamle och gick in, följd af den långe, magre klockarn, som beställsamt linkade efter med kyrknyckeln i handen.

— Har ni någe' te' klaga på för eran del, då? — frågade mor Karin skarpt, i det hon gick fram till svärfadern och såg honom argt i ansigtet, — det skulle jag just vilja veta?

— Jag talte ve' körkherrn och inte ve' er! — svarade Lars Erson hvasst, i det han vände henne ryggen och gick uppåt staketet, medan två nya personer, en ung pojke på ett par och tjugu år och en vacker, mörklagd flicka om aderton eller nitton, inträdde på gården och stannade uppe vid grinden.

— Åh ja! jag vet nog hur ni går och skränner om oss i sockna! — ropade mor Karin efter den gamle; — men ni kan akta er! Det kan fäll hända er en vacker dag — —

— Si der kommer Johan och Lina! — hviskade i detsamma den magra, ljushåriga flickan, i det hon knuffade mor Karin i sidan med armbågen, — hvarför stannar di oppe ve grind?

— Kors, di har fäll någe' te' prata om! — svarade mor Karin hastigt, nästan lika skarpt som förut; men tillade sedan i mildare ton: — kom nu så gå vi in och hör på aktion ett tag! Du ä' fäll inte svart-sjuker häller, jänta' min?

— Nej vars! — svarade Kerstin, i det hon kastade en giftig blick på systemn uppe vid grinden, — men jag tycker di kunde följa med in och höra på aktion!

— Åhja, di gör fäll det också! — svarade mor Karin lugnt, hvarpå hon vände sig om åt grinden och ropade: — kommer ni in me' nu, Johan och Lina?

— Ja, vi kommer strax! — svarade pojken täm-
ligen snäsigt; — ni måtte fäll kunna gå förut, vet jag?

— Kom nu Kerstin, så gå vi in! — fullföljde mor Karin, i det hon tog flickans hand och slängde med den fram och tillbaka; — du kan fäll förstå att Johan bara spektaklar med dej, vet jag! inte må du tro att han släpper en tocken rar jänta som dej, för te' glana med en tocken der tatterska som Lina! Han vill bara göra dej angelägen, begriper du!

— Liksom jag skulle fråga efter honom! — utbrast Kerstin med en knyck på nacken, i det hon följde med mor Karin i sockenstugan, dit nu de flesta af de tillstädes varande hade dragit sig in, så att om några ögonblick den gamle undantagsmannen och den blinda samt de båda sist inkomna unga voro ensamma ute på gården. I sjelfva dörröppningen till sockenstugan stod den långe rödhårige och tittade in med en lång, slapp blick, hvilken ett ögonblick lifvades som af ett beslut att följa med för att på nära håll få höra det öde som väntade honom i den närmaste framtiden. Men efter några ögonblick slappade den till igen, och bäst det var, kastade han sig ner rak lång på sidobänken ute på farstukvisten och lade sig med hufvudet mot dörröppningen och fötterna utåt, liksom en gårdvar, som är van att stanna utanför, när husbonden gifvit sig af in i byggningen.

4.

Blind-Stina hade under tiden trefvat sig fram till staketet borta vid vägen, mot hvilket hon med ett uttryck af trötthet stödde sig, i det hon höll sina båda händer på den framför henne stående käppen. Medan den gamle Lars Person på andra sidan trädet stod och såg inåt sockenstugan med samma bittra och mörka blick hvarmed han betraktat den nyss så stursk och rak inträdande sonen, kommo de båda unga långsamt neråt på andra sidan, närmare byggningen och tycktes inte ge akt på de båda andra, i det de helt lugnt och betänksamt fullföljde ett halfhögt samtal, som de börjat redan utanför. De skiljde sig båda på ett påfallande sätt, både till utseende och uttryck, från mängden af dem som nyss stått derute på gården. Deras unga, vackra ansigten hade ingenting af det tunga och nedtryckta, som så afgjordt präglade nästan alla de öfriga; pojken var smärt och lång med halfjust hår och blå ögon, och fastän en uppmärksam betraktare nog kunde upptäcka slägttycket mellan honom och hans far och farfar, så var det likväl här mildradt genom ett drag af öppenhet och ungdomsglädje, som gjorde det långlagda ansigtet mycket mindre strängt, om det också inte tog bort något af det bestämda, hvilket här, som hos de båda andra, hade lägrat sig omkring munnen. Det låg något raskt och trotsigt i den raka hållningen, och i det sätt hvarpå han nyss kastade hufvudet tillbaka, då modern frågade om han inte skulle komma med, och då han gaf henne det näsvisa svaret, som inte tydde på någon särdeles liflig känsla af sonlig vördnad. Men om blicken då var kall och afvisande, så

lyste den nu så mycket varmare, när han fäste den på den unga flickan, hvars hand han, på landtfolkets vanliga, nästan vårdslösa, sätt höll i sin, medan de gingo nedåt på gården.

Den unga flickan var nog också värd att se på, der hon stod i sin prydliga helgdagsdrägt, ett hufvud mindre än han och lika mörk som han var ljus, lika fyllig och smidig som han var högväxt och smärt. Ansigtet var friskt och behagligt, utan att egentligen vara vackert, och hennes stora, mörka ögon lyste upp det, skiftande som de voro mellan mörkbrunt och gråbrunt, allt efter som sinnesrörelserna växlade. Nu voro de ljusa och milda, när deras blick riktades på den unge mannen; men man såg att de kunde blicka mörkt nog, och att de till och med skulle kunna spruta eld, när det gälde.

— Ja säj nu själf, Lina, hur vi ska' ha' det? — sade den unge mannen, i det han tog ett fastare tag om hennes hand och lutade sig ner litet för att se henne i ögonen.

— Ja — vet jag! — svarade flickan tvekande, i det hennes andra hand nöp i förklädet, medan hennes blick deremot var stadig och tycktes motsäga orden, som helt säkert mera förestafvades af gammal vana än af någon egentlig förlägenhet; — hur det ska' bli!

— Åh, håller du åf mej, så måtte du fäll veta det! — svarade den unge mannen med tydlig otålighet i stämman.

— Visst håller jag åf dej, Johan, det vet du nog! Men det lär fäll inte hjälpa stort, tänker jag — för far har ju satt sej i sinne på att Kerstin ska' gifta sej först och att hon ska' ha' dej!

— Jaha, men jag vill *inte* ha' henne, om di så kasta'na efter mej! — förklarade den unge mannen bestämdt och afgörande.

— Du blir fäll så illa tvungen, när far din och mor din vill'et, tänker jag!

— Åh, då känner du inte mej, det hör jag! — sade han, ännu bestämdare än förut.

— Kors! nog vet jag att du ä' kavat och dugtiger annars! — sade Lina, i det blicken lyste till af oförstäld beundran; — men dom rår du nog inte på, kära Johan — — och därför så — — så — här sänkte hon rösten och såg dystert ner på marken, i det det började rycka omkring munnen, som om hon velat gråta, men trängde tårarne tillbaka.

— Hvad då? — frågade han oroligt.

— Så tänker jag — fortsatte hon sakta och dröjande, — att det ä' rätt så godt vi gör slut på't me' samma. Ta' du Kerstin, för annars blir det bara ondt åf mellan dej och föräldrarne dina. Och ondt blir det mellan far och mej me'!

— Ja, men hon ä' så gement otäck, så! — svarade Johan och knöt den lediga handen vid sidan.

— Åh, det ä' bara för att hon ä' sinter på mej, för din skull, annars ä' hon inte så värst svår. Och tycker om dej, det gör hon då förfaseligt alldeles, och det har du fäll nog sett, för resten!

— Ja, det förstås! — sade Johan vårdslöst och kastade på hufvudet; — men inte kan jag hjälpa det! Jag tycker om dej, jag! Och dej vill jag ha' och inte nå'n ann' inte!

— Ja, du säger så nu, ja — för det att det sir krångligt ut te' kunna få mej — men — — i det samma vände hon på hufvudet och såg gamle Lars, som blifvit uppmärksam på deras samtal, närma sig dem med ett ljusare uttryck öfver sitt fårade ansigte; — tyst! gamlefar kommer!

— Hvad ä' det ni gör opp för affärder i ensamheta'? — frågade den gamle med ovanlig blidhet i stämman; — ä' det fråga om —

— Angår det er det, farfar? — afbröt Johan häftigt, i det han vände sig om mot gubben, — står vi i vägen för er?

— Johan då! — hviskade flickan hastigt, — ska' du — —

— Ja, jag tål inte att den der gubbstulten säger någe'! — svarade Johan i samma ton; — hvad har han med oss att göra?

Gubben vände sig om utan att yttra ett ord och drog sig uppåt staketet, der den blinda stod, och man såg hur det stora paraplyet darrade i handen på honom.

— Kommer du med in nu, Lina? — frågade Johan derpå, utan att vidare bevärdiga den gamle med en blick.

— Nej tack, jag ger mig åf hemåt, jag — och rustar te' midda'n. Jag vill inte höra på det der eländet derinne! Adjö med dig, Johan, och tänk på hva' jag sa'!

Hon räckte honom på nytt handen, som han släppt när gubben tilltalade dem, och såg på honom med en underlig, sökande blick.

— Ja, adjö med dig då! — svarade Johan, i det han tryckte hennes hand, — om du vill så kunde vi ju träffas i kväll neråt Mörtviken, så får vi språkaskas om hur en ska' ställa't!

Och utan att afvakta något svar gick han in i sockenstugan, i det han i förbigående kastade en föraktlig blick på »Slanken», som med hufvudet stödt på armbågarne, och liggande på magen, kikade in genom dörren, från hvilken det entoniga mumlet af en uppläst auktionskungörelse trängde ut då och då, blandadt med ljudet af Magnus Larsons myndiga stämman och kyrkoherdens milda invändningar.

Den unga flickan såg länge efter honom, tog sedan tveksamt ett par steg åt byggningen till, som om hon ångrat sig och ämnat sig in — derpå stannade hon plötsligt och mumlade något för sig sjelf, hvarpå hon raskt vände sig om och ämnade sig ut genom grinden, då hon hastigt fick ögonen på Blind-Stina, som ännu stod stödd mot staketet och vände de glanslösa

ögonen uppåt, medan ett uttryck af spänd förväntan och kväljande ångest låg öfver de slappa dragen.

— Nej se Blind-Stina! — sade den unga flickan, i det hon stannade framför henne, — hvad står du här och ser ledsen ut för?

— Åh, gu' nå' mej! — suckade den blinda, — jag har just inte mycke' te' vara glad åt, mitt fattiga lif!

— Usch jo, nu kan du fäll vara glad, kära Stina; — fortsatte Lina med en ton, som om hon velat att andra inte skulle ha det bättre än hon sjelf i detta ögonblick, — i rappe' blir du ju åf med flickungen din och sen ä' det fäll ingen nöd!

— Hvad i Jesse namn säger Lina? — frågade den blinda ångestfullt, i det hon flyttade sig ett steg framåt; — tänker di ta' barnkråke' ifrån mig?

— Ja, henne tänker Magnus Larson ropa in, hörde jag mor Karin sa' oppe på körrgåln! — svarade Lina obarmhertigt och kallt, i det hon skyndade sig ut genom grinden och utför landsvägen förbi kyrkan.

Den blinda blef stående som förstenad.

— Hvad va' det hon sa'? — frågade Lars Erson, i det han närmade sig henne ett par steg.

— Åh herre gud! hon sa' att eran Magnus tänker ropa in flickungen och inte mej! — snyftade den blinda, i det ett par stora tårar rullade ner ur de slocknade ögonen; — ska' di nu ta' ifrån mig barnkråke' me'; då ä' det fäll så godt att jag går i sjön me'samma?

— Åh prat! — svarade gubben med ett slags butter tröstvillighet, i det han skakade på sitt röda paraply; — det sätter nog körkherrn sej emot, tänker jag!

— Hvad rår han? — återtog den blinda med samma tröstlösa ton, — om di sätter sig före? — Kära, snälla fader Lars! hjälp mig stackare, om I kan! Tala ve' son eran, att han tar oss begge två! Jag

ska' gerna slita en hund hur mycket som helst, bara di inte tar flickungen ifrån mig!

— Tala med *den*? — svarade gubben, i det han på nytt med hotande min skakade sitt paraply, — det var som te' tala med sten der ute på backen! Nej si, om jag bara visste — —

Innan han hann fullända meningen, om det var hans afsigt, hvilket, att döma af den hopknipna munnen, kunde vara tvifvel underkastadt, tittade drängen Per, som ville hålla sig väl med »Slanken» för hans trollkunnighets skull, helt hastigt ut genom dörren, och ropade i det han slog den liggande ett dugtigt slag i ryggen mellan axlarne:

— Nu har di börja' med dig, Slanken! De' sir ut, som Österman och Jan tänkte slåss om dej!

— Ocken tror du rår? — frågade Slanken lifligt, i det han satte sig upp till hälften.

— En får fäll si! — svarade drängen filosofiskt, i det han tog upp messingsdosan och bjöd Slanken en ny nypa snus.

— Har di inte börja med Stina än? — frågade gamle Lars, i det han närmade sig farstukvisten.

— Nej, ho' kommer fäll te' sista beslute', ho! — svarade Per, i det han knogade sig af in igen.

— Jaså! — sade gubben halft för sig sjelf; — då går jag fäll in och hör på, jag med — det kunne fäll hitta på te' hända, att Magnus — —

— Kära, snälla fader Lars, — hviskade den blinda, som under tiden kommit ner efter honom, och som nu stod och famlade efter hans hand, — tänk på mig, stackare! I, som går på grafvens brädd — —

— Vill du tiga med tocke'? — ropade gubben sträfft och sökte räta upp sig till hela sin längd; — går jag på grafvens brädd? Då känner du inte Lars Erson! Nej du, lefva tänker jag och det bå' länge och väl — om det så inte vure för någe' anna' än te' reta gallfeber på svärdotra min och Magnus!

Med dessa ord gick den gamle mannen med sta-

diga och säkra steg uppför trappan till farstukvisten och in i sockenstugan med hatten på hufvudet, under det han fortfarande skakade på sitt röda paraply.

Den blinda vände hufvudet efter honom och lyssnade; när han försvunnit innanför dörren, trefvade hon sig fram till sittplatsen under trädet och sjönk ner på bänken, i det hon suckade för sig sjelf:

— Skiljer han mej och flicka' åt, då . . . — och med dessa ord lyfte hon hotande käppen mot byggningen och hennes ansigte fick ett hotfullt uttryck af fast beslutsamhet, — då ska jag . . . ja herre gud! hvad ska jag kunna göra? — mumlade hon derefter modlös, hvarpå hon tystnade och blef sittande med ned-sänkt hufvud, till dess hon efter en stund åter lyfte på det, under det hon vände hufvudet mot byggningen.

— Är du der, Erker? — frågade hon derpå och lyssnade med spänd uppmärksamhet efter svaret.

— Ja, hvad ä' det om? — kom det efter en stund från den rödhårige uppe på farstukvisten, der han sträckte på den långa, magra halsen för att kunna se in i auktionsrummet.

— Kan du höra någe' der inifrån? — frågade den blinda oroligt.

— Ja vars! — svarade han med ett bredt grin, — nu bju'r di på mej — hä hä hä, Jan ä' nere på åtti — nu ropa presten »första och andra gången åtti» — — hvad gör Österman då? — afbröt han sig sjelf ängsligt; — men ropade genast derpå med glad röst: — nu skrek Österman sextil! Hej, nu blir det ett rakande — jojo bondtjufvar — — tugga på det! — Vänt' lite'! nu slår Magnus Larson opp stortruten — —

— Kan du höra hvad han säger? — frågade den blinda spändt, i det hon lutade sig på sned liksom för att höra sjelf.

— Tyst då! — ropade Slanken halfhögt, i det han lyssnade med skiftande minspel, hvarpå han om ett par ögonblick knöt handen inåt stugan och spot-

tade förargad framför sig, i det han utbrast: — Tvi dej, din elaka rackare!

— Hvad sa' han, du — hvad sa' han?

— Di har ingen säkerhet för att Österman kan fö' mej, tyckte han! Angår det dej det, din sturska kanalje? Jag fö'r mig sjelf, jag! Och så tyckte han att det bara ä' de rika bönderna, som — — nu tar di ihop hela högen — nu dunkar körkherrn med klubba' — ja, däng dom i skalln, hela skrälldusen! — Vänt'! han säger att aktion ska' hålla i — nu bjur di igen — Jan går ner te' sjutti — nu skriker Österman femti — nå ändtligen!

— Nå? nå? — ropade den blinda ifrigt, — nå?

— Kan du hålla truten på dej? — skrek den rödhårige, i det han slog ifrigt åt henne med den stora, smutsiga handen bakom sin rygg, och derpå lyssnade han igen med spänd uppmärksamhet och vexlande uttryck af ångest och glädje; — efter några ögonblick hördes derinifrån ljudet af ett klubbslag och i det samma gjorde han ett högt luftsprång af glädje, tog alla tre trappstegen i ett hopp och kom ned på gården, der han började dansa och knäppa med fingrarne, i det han ropade med ett skallande gapskratt:

— Hurra för det nype'! Hörde du, Blind-Stina, det va' klubba' som föll i bole'! Österman fick mig — hejsan! då får jag hållas nere ve' sjön! hä hä hä!

— Kan du vara gla' åt det, din stolle? — frågade den blinda, i det hon stirrade åt hans håll med förvånad min.

— Ja sir du, det är hej lifve', det! För när Österman ä' ute och fiskar, så har han alltid en bränvinsplunta i öka'! Hejsan och hoppstan!

Och gädda' hon stog och glodde på sarfven,
Hopp, fidelej!

Nu slipper jag yxen, plogen och harfven —
För inte rogar di me-ej!

sjöng han derpå, i det han fortfarande svängde sig kring med groteska rörelser och knäppte med fingrarne

så kringt, att det lät som om han haft kastagnetter i händerna.

Den blinda hörde hur han allt mera aflägsnade sig uppåt grindarne och ropade därför med bedjande röst:

— Åh, kära Erker! gå opp ett slag te' och hör om di har börja' med mej!

— Det kan du göra sjelf! — skrek rödhåringen borta från grinden, i det han stannade med sin dans; — jag ska' ner te' Jansons och hämta min kista och mitt smårede — djäkeln ska vara hos dom längre än en behöfver!

— Ge' mej ett handtag då och led opp mig på trappen! — bad den blinda, i det hon reste sig upp under trädet — så får jag höra efter sjelf!

— Det ska' tusingen göra! — svarade den rödhåriga argt, men tillade strax i annan ton, i det han tittade utåt vägen: — men här kommer ju jäntan din skalande! Skynda dej, Lill-Stina! Här har du'na! — och dermed tog han tag i den framskyndande flickungen och slängde ner henne till modern; — nu kan hon leda dej, hvart i hälsike du vill!

Och dermed satte han af ut genom grinden och landsvägen framåt med halft lunkande, halft skuttande steg, i det han sjöng och skralade sin visa i himlens höjd och då och då gjorde ett högt språng, ungefär som en hare, när han skumpar undan för hundarne och ibland kastar sig åt sidan för att föra dem på villospår.

— Ä' du här, barne' mitt! — sade den blinda under tiden åt barnungen, en flicka på nio, tio år, som barhufvad och barfotad hade kommit springande och blifvit nerslängd till henne i full fart; — du skulle ju inte få komma?

— Jag kunde inte hjälpa't, mor! — hviskade barnet flåsande, — jag stog inte ut mer hos Anders-mor! Men hur ä' det, mor — har di ropat' in oss än? — och hon tittade mera nyfiket än ängsligt upp i moderns ansigte.

— Jag tror di håller på, barne' mitt! — suckade den blinda och fortsatte häftigt, i det hon tryckte flickan intill sig; — be' gud om att vi få vara te'hopa, barn!

— Uschja, mor! nog få vi det!

— Ä' du så säker på det, barne' mitt? — frågade den blinda, klappande henne.

— Jaa, det har vi fäll fått förut, vet jag! — svarade flickan modigt, i det hon smekte modern tillbaka.

— Ja, det var *då* det! — återtog den blinda med en djup suck; — men hör du, barne' mitt, spring opp på trappen och lyssna om du kan höra någe'!

— Ja mor! — svarade flickan, i det hon skyndade opp på trappan och lade örat till dörren; — jag kan inte höra någe', di gormar så fasligt allihop!

— Försök, försök, barne' mitt!

Och den blinda trefvade sig fram några steg, då flickan, som rest sig på tårna, hastigt och med förskräckt ton ropade:

— Mor! mor!

— Ja, hvad ä' det? — frågade den blinda, i det hon tvärstannade.

— Kyrkvärden och morbror Lars står midt emot hvarann som ett par tuppar — Magnus slår näfven i bordet — usch! di ä' så onda, så onda, så! Jesses då, nu tror jag de tar ihop! — och utom sig af förskräckelse sprang hon ner till modern och fattade tag i henne för att få henne med sig åt grinden till, i det hon ropade nästan andlös: — mor! mor! det ä' bäst vi går! Kom, så går vi!

— Nej barn! — svarade den blinda lugnt, — led mej te' trä't igen! Det ä' så godt att en får vetat me'samma!

— Ocke då, mor lilla?

— Hur vi ska' få't för framtin, barne mitt!

Med dessa ord sjönk hon ner på bänken framför trädet och höll flickan tryckt intill sig, i det hon med sänkt hufvud afvaktade hvad som komma skulle.

5.

Det hade emellertid blifvit allt mera bullersamt inne i sockenstugan, och genom den öppna dörren trängde ett förvirradt, böljande sorl ut i den tysta och fridfulla helgdagsstämningen derute och bildade en skärande kontrast till solljuset och sommarglansen. Rösterna ljödo allt högre och upprördare, stampandet af tunga, klumpiga steg närmade sig allt mer och mer, och efter en kort stund började de yngre att komma ut, först en och en, sedan i allt tätare massor, röda, svettiga, arga, skadeglada, nyfikna — allt efter hvars och ens lynne och karaktär, men långsamma och betänksamma i rörelserna, trots det tändande i det våldsamma uppträde, som de bevittnat.

Bland de första, som kommo ut, voro de båda drängarne Per och Nils och efter dem de båda flickorna, som de nyss förut stått och pratat med.

— Det var hälsike hvad gubben Lars va' sufrän åf sej! — viskade Per till de andra, med ett uttryck af skadeglädje.

— Ja, inte kan en tro, att den sitter på någe' undantag! — menade Nils makligt.

— Det var anna' det, än när han gnäller öfver skummjölka'! — inföll Maja med en knyck på nacken, — gubbfrate'!

— Husbond va' rakt som en tjur i syna! — fortsatte Per.

— Ja, och såg ni va' Jan hva' långnäster? — tillfogade Nils långsamt, — alldeles som när di tog Vesterholm te' riksdasman i ställe' för honom!

Medan de skrattade åt minnet af gubben Jans

långa näsa vid det tillfället, kom fiskarn Österman i sällskap med en medelålders skeppare ut genom dörren.

— Jag vet nog hva' jag gör, ska' Söderlund tro! Var lugn för det! — yttrade han med en viss myndighet; han hade ju nyss spelat Jan ett spratt, och det höjde honom i hans egna ögon.

— Ja, men jag har haft »Slanken» som andra man på skutan, jag, — så jag vet hvad han kan sätta i sig! — menade skepparn, i det han valkade om bussen.

— Åhja, det ä' inte farligt, — svarade Österman lugnt, — så vet kärngen min hvad ho' ger en hund i måle', och så kan det vara jämt!

I detsamma hördes en förnyad, stark ordvexling derinifrån, och Per sprang upp igen på trappan, följd af de andra, i det han ropade:

— Nu rakar di bestämdt ihop igen, ni!

— Tänk om di skulle basa sta' och slåss! — skrek Maja med full hals, i det hon också trängde sig fram, och det uppstod en stockning utanför dörren. Hufvuden och kroppar rörde sig fram och tillbaka; det blef en vågrörelse som när vind och ström brottas i ett trångt sund mellan ett par stenkobbar; men ögonblicket derpå delades vågorna våldsamt och Magnus trädde ut i dörren, blossande röd och uppretad, i det han rytande vände sig mot drängarne utanför dörrarne:

— Hvad packar ni hop er här för? — skrek han rätt, i det han lyfte käppen högt i vädret, färdig att låta den falla ner öfver hopen, — ur vägen, så folk kan komma fram!

— Jaja, vi ä' fäll folk vi me' — genmälde Nils, säffligt som vanligt.

— Käftar du emot, så ska' jag fan i mej — svarade Magnus hotande, och käppen hade säkert fallit omildt nog ner på drängens axel, om inte i detsamma mor Karin kommit ut i sällskap med Jan och med

ett kraftigt tag ryckt tillbaka armen på honom, i det hon ropade:

— Bry dig inte om honom, Magnus! Jag tycker du borde hålla dej för go' te' å byta ol med tockna de!

Och medan mannen såg på henne med förbluffad min, vände hon sig barskt till Per och Maja, som voro i hennes eget bröd, och utbrast:

— Laga ni er åf hemåt och stå inte här och glo!

— Åhå! — mumlade Per förargad, men likvil skäligen försigtigt, medan Maja, som tyckte att hon hade tillräckligt med skydd bakom ryggen, helt näsvis utropade:

— En måtte fäll få göra hvad en vill på söndasmiddan!

— Ja, annars vure det fäll nymodigt! — inföll Per, som nu också tyckte att han kunde ta kurage till sig, och som skämdes för att visa sig sämre än Maja.

Mor Karin bevärdigade dem inte med något svar, utan följde efter mannen, som under tiden gått ner på gården, och passade på att tämligen snäsigt yttra till honom medan de voro ett stycke ifrån de andra:

— Der hör du nu, Magnus! Det har en, för du låter kuscha dej åf gubbfrate'!

— Tyst du! — snäste kyrkvärden häftigt; — han ska' ha' igen'et, det kan han ge' sej djäfveln på! — derpå vände han sig till gamle Jan som helt flat och snopen slunkit ner bredvid honom och bröt ut mot honom: — hur kunde du vara ett sånt förbaskadt fi, så du inte gick under den der fattiglappen Österman?

— Oj jästaligen, — gnälde Jan jämmerligt; — jag kunde fäll inte dras med Slanken för rakt ingenting, håller?

— Det skulle du ha' gjort, bara för te' kväsa den der utbölingen! — snäste Magnus.

— Ja, men hvarför lät du far din ropa in bå' Blind-Stina och jäntan hennes då? — frågade Jan, spetsigare än man kunnat vänta, att döma af hans fromma och slagna utseende.

— För jag ville bara ha' flicka' och jag kunne fäll aldrig tänka mig att den stollige gubbfan skulle — ja! det ä' så en kan spricka i skinne'! Men det ska' ändras! — fortsatte han högre, i det han vände sig uppåt grindarne, med afsigt att höras af Österman och de andra, som stannat deruppe; — jag vill fäll si, om tocke' der trasfölje ska' få hutla med oss, som betalar mäst te' bå' krona och sockna'!

— Det ä' fäll I sjelf som har laga' så att sockenstämsbeslute' kummi' te', tänker jag! — svarade Österman djerft, i det han tog ett par steg neråt; — och då har I fäll ingenting te' skrappa öfver, tycker jag!

— Betala I rågtunna, som I borga' i vintras och var lagom stor i truten, kära Österman! — utbrast mor Karin hånfullt, i det hon också vände sig mot fiskarn.

— Det va' fäll inte åf Magnus' käring som jag borga'na! — svarade Österman föraktligt; — utan åf honom sjelf, vill jag minnas!

— Ja, så betala'na då, annars sätter jag länsman på er! — skrek Magnus, som nu började förlora all besinning.

— Håja, hvad det anbelangar! — svarade Österman i samma ton som förut, nu tillökad med ett underlag af giftig elakhet; — så ä' jag mindre rädd för länsman, än hvad andra borde vara — i fall rätt vure!

— Hvad menar I med det? — röt Magnus och brusade upp ännu värre.

— Åh, I vet nog hvad jag menar — och det vet nog flera me'! — svarade Österman hånfullt menande, i det han vände sig om och gick långsamt uppåt.

— Tål I det der, far? — sade Johan, som under tiden kommit ut efter de andra; — ska' I inte huta åt'en ordentligt?

— Tyst du pojke! — svarade Magnus och vände

sig, påtagligen spakare, mot den bortgående Österman, i det han sade med en ton som han försökte göra så likgiltig som möjligt: — Vill Österman fö' Slanken för ingenting, så gerna för mej; men kom inte te' mej och gnäll mer, när de ä' slut i mjölbingen; men sir ni, go vänner! — fortsatte han sedan, i det han vände sig till de äldre bönderna; — rätt ska' vara rätt, och nu frågar jag bara: ska' vi, som ä hemmans-egare, tåla att di som sitter på undantag och som håller te' i backstugorna, ska' få regera i sockna'?

— Nej jästaligen — jemrade sig Jan, — det vure då rakt för uschlit, tycker jag!

— Ja, det kan då aldri' komma på frågan! — menade de andra, i det de så småningom samlade sig kring Magnus.

— Och inte anna' jag kan si, — fortsatte denne, — så måtte far min ha' lura' mej rejelt, när han lemna gåln från sej och satte sig på undantag! Annars slog han fäll inte nu på stortunna så värst som han gör!

— Jaha, si, den som inte ser opp med ögona, så får han se opp med pungen! — sade en äldre bonde i högen.

— Jaja, det har då Sjöberg rätt i, — medgaf Magnus; — men det kan fäll bli ändradt, det med! — Men ser ni, när jag ville ropa in Blind-Stinas flickunge, så va' det för te' göra folk åf'ena; det hon då aldrig kan bli i lag med modern!

— Det der kräke', som aldri' kunna' sköti' sej sjelf en gång! — inföll mor Karin hvasst.

— Och som aldrig har duga te' ett fen i all sin dar! — fortsatte Magnus.

Den blinda, som hittills sutit kvar under trädet, dold af de utströmmande drängarne och pigorna, steg nu hastigt opp och kom fram midt för den stortalige Magnus, med flickan vid handen.

— Det borde I fäll ändå vara den sista te' säja, Magnus Larson! — sade hon med skärpa i stämman,

i det hon rigtade sina glanslösa ögon åt det håll, hvarifrån hon hörde rösten komma.

— Jaså, va' du der, du — och ungen din me'!
— återtog Magnus litet flat, men han repade sig snart igen och fortsatte med samma morska ton som förut: — ja, så kan du gerna höra sanningen med en gång! Ett odåge har du vuri', och det lär du fäll bli' med, så länge du går här och hanglar!

Det lyste till i den blindas ansigte, och sedan hon närmat sig ännu ett par steg, utbrast hon med darrande röst, som efter hand blef allt stadigare:

— Men jag dugde te' att få pojken eran ur elln, när byggningen brann för er — och att jag miste ögona på det, *det* borde ni fäll minst af alla skälla ut mej för, om ni hade någe' hjerta i kroppen!

— Åh, jag tycker — svarade Magnus öfvermodigt, — att när jag betalte er era modiga hundra riksdaler för sveda och värk — —

— Det kunde ni orka me', — afbröt den blinda häftigt, — så högt brandförsäkradt som ni hade!

Kretsen omkring de tvistande hade nu blifvit trängre, och medan de andras blickar lyste af väntan och skadeglädje, for ett moln öfver Magnus Larsons spotska ansigte, och han var i begrepp att svara något häftigt och dräpande, då hustrun hastigt ryckte honom i armen och hviskade:

— Byt inte ord me'na! Kom så går vi, Magnus!

— Nej, tyst du! — snäste Magnus till henne, — först vill jag säga körkherrn ett ord så godt som två — —

I detsamma visade klockarn sig i dörren till sockenstugan, barhufvad och med en penna i handen.

— Vill nu Magnus Larson och Jan Person komma in ett tag och teckna under protokollet? — frågade han i embetsmannaton.

— Det ska' hin håle göra och inte jag! — utbrast Magnus förargad och vände sig ifrån honom.

— Åh gu' bevara mej! — stammade klockarn

häpen och kom alldeles af sig, — ky — kyrkherrn väntar! så — så ni kan ta' till!

— På mig kan han få vänta te's mossen växer öfver'n! — fortsatte Magnus.

— Nå, så kom ni då, Jan! — sade klockarn, upprörd öfver kyrkvårdens vanvördnad mot presterskapet, af hvilket han sjelf räknade sig som medlem, — och så kan ju Sjöberg sätta sitt bomärke under!

— Var inte galen och skrif! — hviskade Magnus, i det han knuffade Jan i sidan; — gör som jag! sätt hårdt mot hårdt!

— Oj jästaligen! Klubba' föll ju, vet jag! — hviskade denne tillbaka, — inte kan en då säga nej för te' å skrifva!

— Va' det möjligt, det? — menade den äldre bonden, som blifvit anmodad om den viktiga handlingen, hvarpå båda två följde klockarn in i sockenstugan.

— Den der Jan, det ä' då ackurat ett kräk! — utbrast mor Karin till Magnus, utan att i brådskan och förargelsen märka att Kerstin stod bredvid.

— Schy! tyst då; — flicka! — hviskade mannen och knuffade henne i sidan, hvarpå hon helt hastigt utbrast, i det hon torkade sig om pannan med näsduken;

— Oj jästingen, jag kom rakt inte te' tänka på — —

— Det gör rakt ingenting, — svarade Jans dotter helt lugnt, — det vet jag fäll bäst. Och därför vill jag bort ifrån'en me', om jag bara kan få!

— Åhjo, det ska' vi fäll laga! — återtog Karin kelande för henne, — eller hur du, Johan?

Hon vände sig till sonen; men denne låtsade inte höra, utan vände sig i stället till fadern och sade helt affärsmessigt:

— Hör I far, kan inte I neka farfarsgubben te' ta' in dom te' sej, om I bara vill? — och när fadern inte brydde sig om att svara, fortfor han föraktligt, i

det han vände sig åt det håll, der den blinda ännu stod kvar med sin flicka: — Hm! dra' in tocke der patrask på vår gål!

— Nog måtte fäll I få rum, kära Magnusson! — sade den blinda halfhögt.

— Kom bara inte i vägen för *mej*, det råder jag er te'! — utbrast Johan hårdt, i det han slängde åt henne med handen.

Då rann sinnet på den blinda; hon rätade på sig och hytte åt dem med käppen.

— Ja! ett otacksamt följte ä' ni, hela släkten! Men vänta mej, ni! hut går fäll hem hos er också en dag!

— Akta dig du, att inte jag . . . — utbrast Magnus, i det han tog ett steg emot henne och höjde käppen som för att slå till. Men då kastade den lilla flickan sig emellan med ett skrik, och medan hon klängde sig fast vid modern, ropade hon:

— Hvarför ä' du så ond, mor? Hvarför ä' ni så onda allihop?

Det blef ett ögonblicks tystnad. De råa naturerna, som hade bespetsat sig på ett spännande uppträde, kände ett ögonblicks blygsel — Magnus sänkte käppen och vände sig bort, och med hastig öfvergång från vrede till vekhet slog den blinda armen om flickan och sade sakt, i det hon drog sig tillbaka från sin hotande ställning:

— Gu' signe dej, barne' mitt! nu tiger jag som mur'n.

6.

Stormen hade nätt och jemt hunnit lägga sig derute på gården, då kyrkoherden utträdde från sockenstugan, följd af klockaren, Lars, Jan och ett par äldre bönder. Han stannade ute på farstusvalen och ytttrade med upprörd stämma, i det han vände sig till de församlade nere på gården:

— Ja, mina vänner, nu är auktionsprotokollet underskrifvet och lyder som följer — — ni är ju kvar allesammans, ser jag? — han vecklade upp ett pappersark och fortsatte: — datum och det der kan jag ju hoppa öfver —

— Ja, körkherrn kan gerna hoppa öfver det andra me', — utbrast Magnus, i det han steg fram mot trappan, — för aktion har inte gått rätt te' och jag tänker anföra klagan —

— Det står Larson fritt, — sade kyrkoherden lugnt, — men tilldess den är afgjord står auktionsresultatet fast. Och på hvad sätt här gått orätt till, återstår för Larson att leda i bevis.

— Körkherrn slog klubba' i bordet, innan jag hann ropa!

— Det var lögn! — inföll gamle Lars lugnt, — det kan jag gå i go' för!

— Jag ropade ut budet tre gånger som vanligt, innan klubban föll. Gjorde jag inte det? — frågade kyrkoherden och vädjade till de omkringstående.

— Tre var det, ja! — intygade Österman bestämdt.

— Jo, säkert! — instämde flera.

— Ja kors, — invände Magnus hånande, — att di, som har nytta åf'et, håller med, det ä' ju solklart!

— Här är inte fråga om nytta eller skada, — återtog kyrkoherden med så pass mycken skärpa hans lugna och milda röst kunde antaga, — utan om lögn eller sanning! Hur är det, får jag nu läsa?

— Ja vars, gerna för mig! — svarade Magnus vårdslöst — i fall det ska' vara nödvändigt, så — —

Kyrkoherden började nu uppläsa protokollet, hvilket i korthet sagdt innehöll, att tidtals sinnesrubbade förre sjömannen Erik Blom, kallad »Slanken», blifvit för ett års tid inropad af fiskaren Österman i Mörtviken, och att blinda fattighjonet, förre pigan Kristina Ersdotter och hennes minderåriga dotter, Kristina Lovisa, inropats tillsammans af förre åbon, numera på undantag hos sonen lefvande, Lars Erson; den förre för femtio och de två sednare för sjuttiofem kronor om året, som socknen egde att till inroparne utbetala med hälften vid emottagandet och andra hälften vid instundande Mikelsmässan.

Protokollsuppläsningen afbröts vid den sednare afdelningen af den blinda, som gråtande utropade:

— Åh, gu' signe er, fader Lars!

— Ska' inte det också in i prot'kolle'? — frågade Magnus hånande, i det han svängde på käppen; men kyrkoherden lät inte störa sig. Han kastade endast i förbigående en medlidsamt straffande blick på den stormodige interlokutören och fortsatte sin läsning till slut. Knappt hade han likväl uttalat slutmeningen: »Vikaby sockenstuga som ofvan» — och så läst upp underskrifterna, förrän Magnus, som under tiden talat ifrigt med Jan och ett par andra äldre bönder, upphof sin stämman och helt myndigt utropade:

— Det dera prot'kolle' gillar inte jag! Der står inte ett ord om, att jag ville ropa in flickungen ensam för tretti riksdaler!

— Det beslöts mangrant före auktionens början, — svarade kyrkoherden — att mor och barn inte skulle skiljas åt!

— Jaa, jästaligen, — inföll Jan hastigt, — det vill säga, det va' körkherren, som —

— Ja mycket rätt, Jan Person! Det var jag som föreslog det, därför att det är omenskligt att skilja en mor från sitt minderåriga barn.

— Åh, hon skulle minsann inte ha' furi' illa hos oss! — menade mor Karin, bröstande sig, — och nog kunde hon fäll behöft komma ifrån en tocken mor, allti'!

— Jag har aldrig hört annat, än att Stina varit en verkligt god mor för sitt barn! — sade kyrkoherden allvarligt; — och när jag framställde förslaget, antogs det af de närvarande.

— Inte åf Jan och mej, — invände Magnus envist; — vi skrek nej så mycke' vi orka'!

— Ja jästaligen! — försäkrade Jan hastigt; — det gjorde vi visst, det!

Vid denna med gnällande ton framförda försäkran kunde till och med kyrkoherden inte återhålla ett ofrivilligt leende, hur verkligt bedröfvad och nervös han än var, och det var med en hos honom ovanlig ironi, som han genmålde:

— Ja, men den gången kom ni i minoriteten, fader Jan! Och det har väl händt er förr en gång, ni som varit uppe vid riksdagen.

— Ne-nej då! — svarade Jan tvärsäkert; — der var jag allti' med i maj — majorariteten, för det mästa!

— Så får ni vänja er vid motsatsen nu då! — sade kyrkoherden med ett nytt leende.

— Men nu vill jag bara fråga körkherren, — inföll Magnus, envist som förut, — om det kan vara med lag och förordning, att di som sitter på undantag ska' få gå i förväg för dom som har hemman och får svara skatt både till krona och kommun?

— Att öfva barmhertighet tror jag inte kan vara förvägradt någon, hvad han än är! — svarade kyrkoherden enkelt.

— Åhja' vi ska' fäll höra hvad lagboka säger! — mumlade Magnus.

— Tänker ni använda den mot er egen far? — frågade kyrkoherden häpen, i det han pröfvande betraktade honom.

— Det gäller ingen skyldskap för mej, när det ä' fråga om lag och rätt! — svarade Magnus, i det han stötte käppen i marken.

— *Det* borde jag ha' tänkt me', — inföll Lars Erson långsamt, i det han spände ögonen i sonen; — så vore du så lagom styf i ryggen nu!

Magnus spratt till som om man stuckit honom i sidan med en knif, och alldeles eldröd i ansigtet tog han ett steg mot fadern, i det han utropade:

— Jag ska' fan i mej — — —

— Ja, nu återstår det mig endast att tacka er, Lars Erson! — afbröt kyrkoherden, i det han fattade den gamle undantagsmannens hand och tryckte den hjertligt, — för det ni besparat mig det pinsamma i att behöfva stadfästa ett beslut, som skulle varit en skamfläck — jag upprepar det ännu en gång, — en skamfläck för en kristen församling! Jag hoppas att den här menniskoauktionen skall vara den sista, och att vi nästa år vid den här tiden ska' ha' en fattiggård i socknen!

— Ha ha ha! — utbrast Magnus med ett skallande gapskratt, som dock lät inte så litet tvunget; — då får allt körkherrn sätta opp'ena själf, för inte lär vi bönder komma te' bygga'na!

— Hvem vet, kära Larson! — sade kyrkoherden lugnt.

— Jo si, det vet jag! — återtog Magnus Larson stolt, i det han såg sig omkring på de närstående.

— Mycket kan förändras på ett år! — sade kyrkoherden allvarligt, i det han stoppade in protokollet och gjorde sig redo att gå; — under den tiden kan vår Herre träffa er, Magnus Larson, så att ert hårda sinne mjuknar upp.

— Då får han allt ta' i rejelt! — svarade Magnus och såg utmanande på presten.

— Han brukar kunna det, när det behöfs! — svarade denne långsamt och vände sig för att gå, i det han vänligt hälsade på de kringstående med ett: — adjö nu, god' vänner och tack för i dag! — hvar på han och klockaren följdes åt utåt landsvägen och ner åt prestgården till. Knapt hade de försvunnit utom synhåll bakom staketet, förrän Lars Erson närmade sig den blinda, som återtagit sin plats under trädet, och sade med butter vänlighet, i det han slog henne på axeln:

— Kom du hem med mej nu, Stina, och tag flickungen me' dej! Ni kan rätt så godt bli der med en gång!

— Gu' signe er, kära fader Lars! — stammade den blinda, i det hon steg upp, och flickungen fattade helt plötsligt gubbens hand och kysste den häftigt, i det hon tittade upp på den gamle och hviskade smekande:

— Tack, snälle morbror Lars! Jag ska' vara så lydlig, så!

— Ska' du ock? — svarade Lars, i det han såg på henne tillbaka med en hos honom ovanligt blid blick; — åhja, det blir fäll bra med det!

Derpå fattade han med sin ena hand den blindas och med den andra barnets händer och gick med långsamma, fasta steg förbi sonen, sonhustrun och de andra, som skockat sig i en tät grupp utanför sockenstugans trappa. Han kastade en skarp och bitande blick på dem och ärnade just styra stegen förbi dem, då Magnus, som stod främst i gruppen, hånande utbrast:

— Det ä' ett snyggt följe I har lagt er te' med, far!

— Håja, — genmälde gubben, i det han stannade midt framför honom, — inrope' va' fäll inte så värst dåligt, eftersom du ä' så afundsjuk på't!

— I måtte allt ha' tagit unnan bra mycket mer än jag vet åf för te' kunna slå på så der stort! —

fortsatte Magnus halfhögt med inbiten harm, i det han lutade sig framåt mot fadern.

Gubben mätte honom från hufvud till fot med en halft gäckande, halft trotsande blick, teg först ett ögonblick och svarade sedan helt lugnt:

— Dum ä' fäll den som tar och klär åf sej, innan han ska' gå och lägga sig, tänker jag!

Och med de orden gick han långsamt sin väg ut genom grinden, medan Magnus stod kvar och knöt händerna omkring käppen, ursinnig öfver att hans länge hysta misstankar fått en bekräftelse, som han i det längsta velat tvifla på.

— Hörde du, Magnus? — sade hustrun och knufade honom i sidan med armbågen, — hvad ä' det jag alltid har sagt?

— Åhja, vänta han mig! — mumlade Magnus mellan tänderna; — det ska' vi fäll allt ta reda på hvad det lider!

— Hör ni, ska' vi inte gå nu? — frågade Johan, som under tiden försökt att komma ifrån Kerstin, som oupphörligt vändt sig till honom med den ena frågan dummare än den andra; — eller ä' det någe' mer?

— Nej, nu har vi fäll ingenting mer te' uträtta här — den här gången! — svarade Magnus argt.

— Nej jästaligen! — gnälde Jan och skubbade på axlarna; — nu tycker jag en har fått söndastraktat nog!

— Hör I far! — skrek plötsligt Kerstin, som stått och sett efter de bortgående, — hör I mor Karin! Nu flyger det någe' i hufve' på mej!

— Åh i hälsike häller! — utbrast Johan med ett kast på hufvudet.

— Hvad då, kära flicka? — frågade mor Karin, i det hon kastade en förargad blick på sonen och blinkade sedan åt honom, för att han skulle vara försigtig.

— Tänk om Larsgubben skulle vara far åt Blind-Stinas unge!

— Du sa' någe' du, Kerstin! — ropade mor Karin, i det hon slog ihop händerna; — hör du, Magnus!

— Ja anfakta det så sant! — utbrast denne, i det han slog sig på benet med käppen, — det har jag rakt inte kummi' te' tänka på!

— Kan en tänka sig! — ropade Jan och såg både häpen och stolt ut; — ja, jästaligen, se den Kerstin, ho' — —

— Äh, ho' ä' tokig! — skrattade Johan, i det han svängde sig om på klacken, — skulle gubbkräke'? —

— Ja, det ä' inte omöjligt alls! — menade mor Karin och fortsatte sedan giftigt: — och tocke hyde skulle vi ha' på vå'n gål!

— Usch då, en kan riktigt skämmas ögern ur sig! — sade Kerstin och försökte se blyg ut, fastän hon inte kunde hjälpa att hon endast såg elak ut i stället.

— Tig du, och lät gubben vara med fre'! — snäste Johan till henne, — inte måtte du fäll ha' någe' och göra med honom?

— Hon kan fäll få! — inföll Magnus med en menande blick på sonen, och vände sig om för att gå, följd af de andra, då i detsamma höga rop hördes utifrån landsvägen neråt dalsänkan till. Per, som tillika med Nils och flickorna stod kvar uppe vid staketet, tittade utåt och ropade åt de andra:

— Nej sir ni, det ä' Slanken som kommer dejsandes!

— Jaha, ni — tillfogade Nils långsamt som vanligt; — och flöttsakerna har han me' sej!

— Ja, då tar ja'n fäll mesamma, så får han hjälpa te' med skötarne i kväll! — sade Österman, som också stannat kvar.

Den rödhårige stollen kom nu fram i full fart och stannade midt i grinden, med ett litet sjömansskrin i ena handen och ett knyte i den andra, i det

han svängde med sakerna och skrek åt de båda drän-
garne:

— Hejsan, pojkar! Nu ä' Slanken ute och flöt-
tar! Österman och Larsgubben, si det ä' stöttakarlar
det! Jonson gaf mej en stor, stark, för att han blef
åf me' mej me' samma! Husch! hvad den gjorde godt
i skrofvet! Men sir ni pojkar! Magnus och Jan, dom
vill jag inte ge' så mycke' som en ruten sillnacke
för! Hä, hä, hä!

— Ur vägen ditt åbäke! — röt Magnus, som nu
kommit upp till grinden med de andra; — annars
ska' jag lära dej — —

— Oj jästaligen! — skrek karlen med ett gro-
teskt skutt, i det han slog ihop knytet och skrinet;
— der ä' di ju bå'a två! Har I fått så långa näser,
så I inte kan komma fram? Då ska' jag fäll vika
unnan min, jag — var så go!

De andra brusto ut i ett gapskratt.

— Illfåne der! — röt Magnus, i det han kastade
honom åt sidan, så att han tappade både skrinet och
knytet, hvarpå kyrkvärden med stolta steg styrde
kosan neråt landsvägen, följd af Jan och de sina.

— Kors en så'n skojsare! — skrek den rödhårige,
i det han kastade sig ner på marken bredvid kistan,
hvars lock flugit upp, så att en massa bråte ramlat
ut på backen; — här ligger nu alla mina mojänger!

Derpå plockade han hop sitt skräp, men hejdade
sig plötsligt och mumlade, i det han vände sig om
der han låg och knöt näfven efter de bortgående:

— Men vänta mej ni! Jag ska' visa er, era
bondtjufvar, att Slanken — —

— Tyst nu och kom! — ropade Österman kärft,
i det han gick ut på landsvägen till honom; — reta
inte Magnus, du! Det kan komma surt efter!

— Åh skräp, Österman! Ingen rädder här! —
skrek Slanken, i det han med knytnäfvarne böstade
ner sakerna i skrinet, hvarpå han steg upp och följde
efter fiskaren på några stegs afstånd, i det han med

ljudelig stämman tog upp en ny strof af sin sjelfdiktade visa:

“Och nu ä' det godt om löjer och braxen,
Hopp fidelej!
Och riker och stursker ä' fäll den kaxen —
Men inte skrämmer han me-ej!”

De andra följde skrattande efter, och ännu en lång stund hörde man den skarpa, skrällande stämman, som gaf eko emot kyrkmurarne, tills den slutligen dog bort på afstånd. Och nu var gården utanför sockenstugan tom, och middagssolen gassade hett ner på den gamla asken, hvars lummiga bladvippor sakta gungade och rasslade för den ostliga brisen, som höll på att mojna ut under middagskvalmet. Svalorna kommo, först en och en, sedan allt flera och flera, kretsande öfver den tomma gården och ropade sitt »kvivitt» till hvarandra, som om de först nu kunde riktigt muntert singla omkring både tegeltaket och asken, utan att störas af de stygga människorna, som nyss förut firat sin eftergudstjänst derinne.

7.

Magnus Larsons gård, Viken, var ett stort, vackert och välskött skärgårdshemman med väl sparad skog och präktiga åkrar och ängar, som mer än väl kunde föda sin man. Den låg ungefär en fjerdingsväg ifrån kyrkan vid inre sidan af en stor fjärd, som skar djupt in i landet, och åkerjorden sträckte sig i

jemn sluttning neråt stranden ifrån sjelfva gården, som låg på en backe, och till följe af sitt hvitmenade tvåvåningshus med verandor och höga fönster i allmänhet i hela trakten kallades för »herrgården», något som Magnus Larson på långt när icke upptog illa, om han också oupphörligt med en viss högmodig blygsamhet försäkrade att det var »bara en bondbyggning».

— Men fick han bara lefva — försäkrade han, — till dess han fick alla sina nyodlingar i ordning, så kunde det väl hända att han skulle bygga något som parerade bättre.

Byggningen hade till bakgrund några trån och ett bakom liggande åkerfält, som litet längre bort begränsades af löfskog, hvars lätta och rundade linier så småningom öfvergingo till barrskogens mörkare och mera allvarliga former. På sidan om byggningen låg på en något högre backklint en väderkvarn, och på andra sidan sträckte ladugården, logarne och uthusen sig i behaglig oordning ut emellan backslutningarne, här och der åtskiljda af en halmstack eller en grind som förde ut till gårderna. På något längre afstånd från den hvita byggningen låg en smedja i en liten löfträdsdunge, och framför byggningen stodo på ena sidan ett par nybygda bodar, som med sina bortre gafflar vätte åt en tämligen vanskött trädgård, inhägnad med ett rödmåladt staket och innehållande ett tjugotal tvinander och risiga bärbuskar samt omkring ett dussin tämligen unga frukttrån, som likväl voro öfverlupna af mossa, liksom om de varit minst hundra år gamla. Ett par trädgårdsland buro förvuxna smultron, hvilka i flera år kämpat en förtviflad strid med hvitroten och annat ogräs, och nu sågo ut som om de ämnat ge tapp för alltid — och resten af trädgården upptogs af kålrots- och potatisland, — det enda som det var någon reel nytta med, och som derfor Magnus, i likhet med öfriga bönder, hade öga för. Kring fruktträden var gräsvallen igenvuxen och hård, och några blommor funnos ej, om man undan-

tar ett par skrangliga pioner och några vilsekomna dahlier, som vuxit upp på trots, fastän rötterna aldrig varit upptagna och skyddade i någon källare. Några buskar med borstnejlika funnos också på en list nära grinden, och en rosenbuske med långa, taggiga stänglar och total frånvaro af både blad och knoppar, stod vid sidan af staketet.

Vid en krök af vägen, några stenkast från manbyggningen och dold från den af en backklint med några fogelbärsträd, stod en låg, grådaskig stuga med högt tak och breda fönster med små rutor, hvilka på långisdan suto på olika höjd, därför att ena sidan af stugan hade sjunkit mer än den andra, hvilket också hade till följd att man mycket väl kunnat begagna takåsen till rutschbana, så betydligt sluttade den neråt på den gafveln som låg åt vägen, och der stenfoten inte hade stöd utaf backklinten. Det var den äldsta byggningen på gården, hvarför den också kallades för »gammelstuga'», och i den var det som Lars Erson slagit upp sina bopålar, sedan han för ett par år sedan satt sig på undantag hos sonen. Men det sträckte sig nog minst ett tiotal år tillbaka i tiden, sedan han allt mera fått vika för den myndige sonen, som styrde och stälde efter sitt hufvud, hur mycket än gubben höll på sin rätt och på det gamla, som han varit van vid. När då gubbens hustru varit död ett par år, och splittringen emellan far och son antagit en allt mera akut karaktär, tyckte gubben det vara så godt att lemna ifrån sig gården och alltsammans frivilligt, hellre än att se hur magten bit för bit rycktes honom ur händerna, än med list och än med våld, och som Magnus var lika mon om att bli af med honom, som han var angelägen om att gå, sänjdes de temligen hyggligt om villkoren.

Att de par år, som gått, långtifrån att göra förhållandet bättre mellan dem, tvärtom gjort det sämre, torde inte förvåna någon, som aldrig så litet känner till undantagens sorgliga historia inom de flesta af

våra landsbygder. Det torde vara utan exempel att inte den ena parten anser sig hafva fått för litet, och den andra tycker sig hafva gifvit alldeles för mycket, och det skulle blifva en allt för vidrig sak att påvisa allt det gnideri, all den afsigtliga småaktighet och envisa elakhet, som å ena sidan användes för att genskjuta och oskadliggöra de ofta nog oresonliga och tålmodspröfvande fordringarne på den andra. När det då till på köpet finnes i huset en kvinna, som inte har någon annan skyldskap än den tillfälliga att vara sonhustru åt den som sitter på undantaget, och när dessutom den sonliga kärleken eller vördnaden aldrig varit särdeles starka, så kan man ju lätt tänka sig hvad slutet mången gång skall blifva och att det ofta nog kan finnas en dyster analogi mellan den nidske, närige och praktiske jordbrukaren i vårt civiliserade samhälle och vilden borta i främmande delar af jorden, som i sin enkla okunnighet om annat än det för honom nödvändiga, åtager sig att spela försynens roll gent emot de gamla och orkeslösa.

Det var på eftermiddagen dagen efter menniskoauktionen i sockenstugan. Kyrkvården var ute på arbete borta vid en nyodling som han tagit upp borta i skogen, och mor Karin höll just som bäst på att gräla på Maja, som satt och halfsof i väfstolen i kammaren innanför köket, då gårdshunden, som hade sitt boställe under trappan, rusade ut så långt kedjan räckte och började skälla så mycket han orkade. Mor Karin tittade ut genom köksfönstret, just lagom för att se ett par figurer, som svängde om kröken vid trädgårdsstaketet och med långsamma steg närmade sig byggningen.

— Nå så, minsann ä' det inte klockarn och Jan! — ropade hon hastigt, i det hon knöt löst köksförklädet och kastade det ifrån sig på en stol; — fort Elna! — ropade hon derpå till den andra pigan, som satt och skalade potatis till kvällsvarden, — gör öpp ell i spisen och sätt på kaffepanna'! — Och rör på

dej med väfven, Maja, det säger jag dig! — skrek hon derpå in åt dörren till kammaren, — annars ä' det jag som ger dej på örona!

Och efter denna med all vederbörlig skärpa uttalade förmaning slätade hon hastigt till hårtestarne uppe i hufvudet, skyndade ut i farstun och stod nu nigande och fryntlig på dörrtröskeln utåt, i det hon med den möraste ton i verlden ropade emot de kommande:

— Nå, si det kallar jag storfrämmat ändå! — Välkommen, välkommen! Var så god och stig på, klockarfar! — asch ja! inte behöfver ni torka er om fötterna, Jan! Det är gunås så torrt och rent ute, så — fast en nog kunne behöfva en regnskvätt för vår säden — var så god och stig på! Det va' då riktigt snällt åf er att ni titta te' oss!

— Ja jästaligen, si Magnus och jag kom sams i går, om att — —

— Och så träffa' jag Jan rakt åf utaf en händelse, och så slog vi följe begge två! — inföll klockaren, som för ingen del ville att det skulle se ut, som om han kom på embetets vägnar.

— Ja det säger jag, det va' då riktigt rart främmat! — fortsatte mor Karin med samma flytande fart — och nu ska' ni då riktigt stiga in i saln och sitta ner ett tag, så jag får skicka efter Magnus!

— Ä' han inte hemma då? — frågade Jan, i det han fortfarande gned fötterna emot tåg mattan ute i farstun.

— Tycker nå'n menniska det? — fortfor mor Karin, i det hon öppnade dörren till salen, ett stort rum, möbleradt på herrskapsvis, med matbord midt på golvet och ett taffelpiano vid ena långväggen, samt högkarmade stolar utefter väggarne och en stor skänk i två afsatser midt emot pianot; — nej då, han har vuri' ute på egorna hela da'n, och det va' knappt han gaf sej tid å äta en gång!

— Ja si den Magnus Larson! — utbrast kloc-

karen, i det han steg in och skakade hand med mor Karin sedan han först helsat från mor, — det ä' då en jordbrukare, som en får leta efter maken till!

— Ja jästaligen! — bekräftade Jan, i det han också steg in, men försigtigtvis stannade tätt bredvid dörren; — det är fasligt hvad han är pinetrant och uthållig åf sej!

— Nu ska' ni riktigt stiga fram och sätta er! — trugade mor Karin, fortfarande idel solsken, — medan jag skickar bå' efter'n och lagar att kaffepanna' kommer på elln!

— Nej kors, det kommer då aldrig i frågan! — försäkrade klockaren.

— Tycker nå'n menniska det? — instämde Jan, i det han såg sig omkring med spejande blickar och såg alldeles handfallen ut, när han fick ögonen på fortepianot.

— Det ska' inte dröja lång handvänning! — inföll mor Karin, som redan skyndat att helt hastigt med handen stryka öfver ett par stolar, som hon flyttat fram en bit ifrån fönstret — och min själ ska' inte ni ha' en tår kaffe i er, när Magnus kommer!

Med dessa ord skyndade hon ut igen, samma väg som hon kommit, och klockaren och Jan to plats på de framsatta stolarne, klockaren mera lugn och själfmedveten, men Jan skrufvande på sig, som om han suttit på nässlor.

— Oj jästaligen! — pustade han slutligen med ögonen fortfarande på fortepianot; — de' ä' då rakt ingen skam te'!

— Hvad menar ni, fader Jan? — frågade klockaren, i det han tog fram sin gamla silfversnusbosa och slog med den mot insidan af venstra handen.

— Kan en tänka sig? — fortsatte Jan i klagande ton; — jag tror gu' förlåte mej att di har skaffa' sig förtepejano!

— Jo jo men har di så! — svarade klockaren; — de fick hem'et i förra veckan, och det är inte så

värst dåligt, ska' ni tro! Det vill säga, bra är det visst inte, men så kosta' det heller inte mer än hundra-tjuge riksdaler!

— Hundratjuge? — ropade Jan och slog förbluffad händerna mot knäna; — är det möjligt? Ja jag säger fäll det! det måtte vara på världens sista tid, vet ni, klockare!

— Åh, så ni tar te', kära fader Jan! Det måtte de väl ha råd till, tänker jag!

— Ja jästaligen — hvad rådheten beträffar, så ä' det fäll ingen fara med den; men jag tycker i alla fall — —

— Och det kan ju alltid bli roligt för eran dotter när hon nu ska' bli sonhustru i huset! För det är ju den saken som vi nu ska' tala med Magnus om — ä' det inte så?

— Jo det förståss, det! — gnälde Jan tveksamt, i det han försigtigt såg sig omkring; — men si, jag vet aldrig — —

— Hvad är det ni inte vet, fader Jan?

— Hur en ska' göra med den dera giftermåls-affärden!

— Det trodde jag att ni hade klart för er längese'n.

— Ja jästaligen, nog är det klart på sätt och vis! Men si, nu ä' det så, att Lina —

— Yngsta dottern eran?

— Ja, ho' tycker visst om Johan, hon me', och nu ä' Kerstin alldeles vild och tokig der hemma, för hon säger att pojken aldrig tittar åt henne en gång, utan bara går och glor efter Lina; men si det vill hvarken Magnus eller jag! För Magnus vill ha' Kerstin, efter som hon har större möderne förstas, för si, första hustru' min —

— Hon var ju borta från Dalarösidan, hon?

— Ja, ho' var barnfödd borta på Nämön, och der har Kerstin hälften åf ett hemman efter henne, och inte vill jag bli åf med Lina håller der hemma, för si hon ä' liksom litet jämdare te' humöre än

Kerstin, som ä' argsint och sjukliger åf sej efter modern, sir klockarn!

— Ja, det der var krångligt nog, det! — sade klockaren betänksamt efter en tämligen lång paus, under hvilken han tog sig en dugtig pris snus; — och hur tänker ni nu ställa till med saken?

— Ja jästaligen, den som *det* visste! — suckade Jan och såg mycket olycklig ut; — och så ä' det en sak te' — —

— Hvad ä' det då?

— Jo, det ä' det der med brand' här om åre! — hviskade Jan, i det han lutade sig ner mot klockarens öra; — den som bara visste hur det vure med det!

— Ni menar när Magnus Larsons byggning brann opp för en tretton, fjorton år se'n?

— Åh jästaligen, det ä' allt femton!

— Jaja, jag var nykommen då i socknen, och jag har nog hört både ditt och datt om den saken. Hvad tror ni om den, fader Jan?

— Det va' en okristligt hög brandstod han fick, — hviskade Jan försigtigt och med en slug snedblick, — gu' vet om det inte var öfver åttatusen riksdaler. Och byggningen var gammal och halfrutten — och borta va' han om natta' och — —

— Ni tror väl aldrig att han hade tuttat på sjelf, håller? — frågade klockaren och spände ögonen i Jan.

— Nej jästaligen! Gu' bevara mej! — återtog denne förskräckt och i samma halfhviskande ton, — jag tror hvarken det ena eller andra! Nej nog var det nå'n annan som tutta på, och somliga säger att det va' Slanken — — för si han va' hemma då och hade just börja' te' bli' fjoskig — och förhör hade länsman me'n, men inte kunne han få någe' ur'n, och inte kunne di göra'n någe' håller, efter som vettet va' borta ur'en! Men i alla fall blef Magnus riker på den kuppen, han — och nu ä' jag rädder —

— Att tockna pengar inte har nå'n välsignelse med sig, tror ni?

— Ja inte just det, för pengar ä' alltid pengar — — men om nu dotter min gifter sig in i huse' här, och det se'n blir frågan om det der gamla, och om det skulle hampa sig så, att det blef sak af'et —

— Det är inte troligt! Der ingen åklagare fins, der fins det inte något brott, säger lagboken, och funnes någon åklagare, så hade han väl inte väntat i femton år, för att — —

— Nej, det ä' då rejel sanning, det! jaja! en får fäll si, hur en kan ställa't! Bara nu inte pojken —

— Åh, han har väl inte mycket att säga, tänker jag! — menade klockaren.

— Ne-nej! som väl ä' fäll det! — Men tyst nu! der har vi mor Karin — säg inte att jag har sagt någe'!

— Tycker ni det, fader Jan?

Mor Karin kom in med kaffekopparne och en stor korg med småbröd och saffransflätor, skyndade till skänken och tog fram duktyg och började med fart göra i ordning till kaffedrickningen.

— Nu kommer kaffet strax, och bå' har jag skicka' efter Magnus, så det töfvar fäll inte så värst länge innan han kommer! Hur står det te' med Kerstin i dag, fader Jan? Ho' såg så skraltiger ut i går, så!

— Ja, jästaligen, det ä' allti' så der om vårarne! Hon har det fäll efter modern, för de' satt allti' åt bröstet på henne, kan tänka! Men Kerstin ä' då bra mycket kryare än ho' var på sista beslutet, så det ä' fäll inte nå' farligt, tänker jag!

— Det ger sig fäll när ho' blir gift! — inföll mor Karin, i det hon stälde de fyra kopparne på sina platser; — men vänta, nu gnäller Tello, då ska' en få si att Magnus ä' här! Jaha, si der kommer han! Då va' han fäll på hemväg, annars hade det inte gått så fort te' få tag i'n!

I detsamma kom kyrkvärden i arbetsdrägt öfver gården framför fönstren, och om några ögonblick hörde man hans tunga och fasta steg ute i farstun, der han skrapade af sig på mattan. Jan utbytte en hastig blick med klockaren, en blick som tydligen ännu en gång bad klockaren hålla tand för tunga i fråga om samtalet nyss, och den var knappt besvarad med en lugnande nick från den sednare, då dörren öppnades med ett raskt grepp och Magnus Larson inträdde i salen.

8.

Efter kaffet och sedan mor Karin skaffat in varmt vatten och kyrkvärdens bästa kognaksbutelj kommit fram, blef det nu en lång och kinkig öfverläggning, medan man smuttade ur toddyglasen, hvilka påfylles ännu en gång. Mor Karin gick ut och in, kastade in ett ord här och der i öfverläggningarne och blinkade tidt och ofta åt sin man, när det var fråga om hemgiften och de ekonomiska anordningarne, hvilka de båda makarne sökte göra så betungande som möjligt för Jan och så lätta och bekväma som möjligt för sig sjelfva. Jan skrufvade på sig och stretade så mycket han orkade, och klockaren hjälpte honom så mycket han tordes och kunde, för att inte stöta sig med den myndige kyrkvärden, och slutligen hade man efter mångfaldiga prutningar, och sedan hela förslaget varit på vippen att gå upp i rök ett par, tre gånger — något som likväl inte var någondera partens me-

ning — kommit på det klara med hur det skulle bli, Jan hade vid tredje toddyn utfäst sig att utom mödernet, som uppgick till omkring sextusen riksdaler, ge Kerstin tvåtusen riksdaler kontant och tillräcklig utstyrsel, samt att till de båda unga öfverlemna nyttjanderätten till en utgård som han hade, mot det att Magnus lofvade reparera byggningen der och bygga ny ladugård, samt dessutom lemna sonen kontant femtonhundra kronor när han gifte sig.

Jan höll i sig i det längsta med att Magnus skulle utfästa sig att ge lika mycket kontanter som han; men då denne förklarade att rustningen af byggningen och den nya ladugården väl minst skulle gå till de femhundra som fattades, och när slutligen klockaren efter tredje toddyn började tala om romerska rätten, eller »juss romanum», som han kallade den, och påstod att, enligt den så var det flickans far som var »primus inter parus» och som prompt skulle betala mera än gossens far, som bara var »tertius inter venus», så blef gamle Jan både så rörd af toddyn och så häpen öfver klockarens »obegripliga» lärdom, att han gaf med sig som ett godt barn, och öfverenskommelsen beseglades med en halftoddy till, som just var nära sitt slut, när dörren helt hastigt slogs opp och Johan inträdde med bössan på axeln.

— Se der har vi Johan! — ropade Magnus, som visserligen tålde mer än de två andra, men som ändå var litet upphetsad, han också; — du kommer lagom du, alldeles som tjyfven på markna'n!

— När pengarne ä' slut, menar ni kanske, far? — frågade Johan helt kort, i det han satte bössan ifrån sig nere vid dörren.

— Nej, när affärerna ä' oppgjorda, menar jag! — svarade fadern, i det han såg på honom med ett visst välbehag, ty pojken såg ståtlig ut, der han stod; — har du vuri' ute och skjuti' på eftermiddan?

— Ja, jag for öfver te' Tallholmen, för di hade sett en skrakflock der i morse, Östermans! — svarade

Johan, i det han hälsade helt kort på de andra två slog sig ner vid bordet midt emot fadern.

— Nå, sköt du någe' då? — frågade modern, i det hon tog fram en ren kopp ur skänken och gjorde ett par fåfänga försök att få fram något kaffe ur den tomma pannan.

— Ja, inte träffa jag på någon skrake, inte; men jag knäpte en gråsäl i stället ute ve' stengrunde'!

— Åh, jästaligen! — ropade Jan, sväfvande på målet, — gjorde du ock?

— Ja, han var oppe och sola sig på stenarne och så la' jag ett par snärphagel i bössa' och tänkte: det är ingen skam te' försöka, tänkte jag — och så knäpte jag te'n rätt bakom ena öga', och all vardt han!

— Att du ä' så säker på näfven, kära Johan! — inföll klockaren beundrande, — det kunde jag fäll aldrig tro!

— Asch, han har ju inte gjort anna' än gått och knalla och skjuti' ända se'n han var så hög som så! — sade Magnus skrytsamt, i det han mätte en half aln ifrån golfvet; — så det ä' en smal sak för honom det!

— Ja det va' då för innerligen rart; — utbrast mor Karin, i det hon klappade sonen på axeln, — jag som vuri' i ett sånt berå' hvad jag skulle få te' smörja sjöstöflorna era med!

— Och seldona' se'n! — ifylde Magnus, — di rakt åf spricker sönder i torken. Men hör du, mor, stå inte der och krama kaffepanna', utan sätt fram ett glas åt pojken, så får han laga sig en todody, det kan han fäll behöfva ofvanpå den der paschasen! Eller hur Johan, du?

— Ja tack, hvarför inte! — svarade denne lika kort som förut, i det han kastade en underlig, mörk blick på fadern som, under det mor Karin skyndade ut i köket efter mera vatten, fortsatte med ett slags rå förtrolighet, i det han nickade åt sonen:

— Jaha du, Johan! Medan du vuri' ute och

skjuti' sälkuten, så har vi skjuti' en annan fågel åt dej, vi — härinne — och det är en fågel som heter duga, det!

— Jaså, hvad ä' det för en då?

— Jo, det ä' en riktig gullfågel ändå! Eller hur klockarn!

— Det vill jag lofva! Det fins inte många tockna i socken här, det ä' säkert, det! — småskrattade klockarn, i det han knuffade på Jan; — eller hur, fader Jan?

Denne såg besvärad ut; han hade under tiden börjat fundera på hur han skulle bära sig åt att få litet med utaf sälspäcket, utan att behöfva köpa det, och ämnade just slå fram något om den saken, då mor Karin i detsamma kom in med det varmare vatt-net och Johan började laga till åt sig i glaset.

— Nu ska' vi ha' oss en halfvatår, gubbar! — ropade Magnus, — så vi kan skåla med pojken der!

— Nej jästaligen! — suckade Jan, i det han hade litet svårt att komma upp ifrån stolen, — nu ä' jag rakt piskad te' ge' mig åf hemåt!

— Ja, jag med; — försäkrade klockaren, som stod betydligt stadigare; — jag får lof och in te' körkherrn för te' komma sams om när husförhöret ska' börja i morgon borta vid Norrsunda. Tack och tack och tack så mycket för mig och för all välfågnan, kära mor Karin!

— Ja, detsamma jag säger! — upprepade Jan, i det han tog en betydlig snedvinglare utåt golvet; — tocken här stor traktat har jag då inte vuri' med om på den da'n jag mins! Ja, då ä' vi omsams då, — det va' ju femtonhunra som jag skulle ut me'?

— Tvåtusén var det' Jan, du! — rättade Magnus skarpt.

— Ja jästaligen, ja! — återtog Jan ömkligt och strök sig om pannan, — ja, si det ä' fäll inte te' undra på, att en har blifvi' litet yr i skallmeja' ska' jag säga — — ja, ajös, ajös!

— Hälsa så mycke' te' den rara klockarmor! — och hälsa te' jäntorna era, Jan! — ropade mor Karin så innerligt nyter och beställsam, i det hon tog den ena efter den andra i hand; — be' nu klockarmor att ho' tittar öfver endera da'n på en kopp varmt — det va' så länge i verlden se'n — —

— Ja, det ska' jag visst det! — Ajös, ajös! — svarade klockaren bugande, i det han makade sig åt dörren, dit Jan slunkit af redan förut.

— Nå pojke! — ropade Magnus till Johan, som tagit ett par dugtiga klunkar ur sitt glas! — ska' du inte ta' svärfar din i hand och säja ajö åt'en?

— Svärfar? — inföll Johan buttert; — åh det ä fäll långt hädan och dit, tänker jag!

— Hvad säger du, pojke? — frågade fadern bistert, i det han gick ifrån de två andra och fram till bordet, medan klockaren och Jan utbytte en blick med hvarandra; — ä' det frågan om —

— Följ med dem ut du, och låt mig tala ett par ord med Johan! — hviskade hustrun hastigt, i det hon gick emellan mannen och sonen.

Magnus slog hastigt om, gaf till ett gapskratt och gick tillbaka till gästerna, i det han sade i en ton som skulle vara skämtsam:

— Han ska' låss vara blyg, gu'bevars! men det ger sej fäll på ändan, sa' repslagarn! — Ja, ajös med er då, jag följer me' er ut, så skall vi si på fölungen me'samma, när vi går förbi stalle! Det ska' ni tro ä' en riktig huggare te' vara kavat åf sej!

— Hvad ä' det nu som I har kokat ihop bakom min rygg? — frågade Johan modern efter en stund, sedan han sett fadern och de båda andra gå förbi fönsterna åt uthusen till; — I tänker fäll aldrig koppla ihop mej med den otäcka Kerstin håller?

— Så du talar, gosse! — svarade mor Karin, i det hon satte sig bredvid honom; — ä' det tacken det, för att vi styrt te' ett så rart gifte åt dej —

rikesta jänna' i hela sockna' — ja, i tre, fyra socknar här omkring!

— Det angår mig inte! — svarade Johan envist, i det han slog handen i bordet, — jag vill ine ha'na, om hon hade aldri' så mycke'!

— Ä' du alldeles kuntant, rakt, ifrån vette' pojke!
— Hvarför vill du inte ha'na, då?

— För jag tycker om Lina, jag! Hon är femton gånger bättre!

— Kantänka! Och ett par, tre gånger fattigare, ja! Det skulle just vara någe' te' stå efter, det!

— Jag behöfver inte gifta mej för pengarne! — återtog Johan med bestämd ton, i det han tog sig en klunk ur glaset; — när I och far ä borta, så får jag så mycke' jag behöfver!

— Jaja, men vi har inte lagt näsa' i vädret än, och inte tänker vi göra't häller i brådkaste', det ska' jag säga *dej!*

— Det vet I så lite', tänker jag! För rexten kan det fäll inte dröja så länge, förr än ni ä' slut och får sätta er på undantag, ni som farfarsgubben, och si då ä' det *jag* som är herrn!

— Du borde rakt skämmas ögernä ur *dej!* — utbrast mor Karin och tog till näsduken, som hon likväl satte mot de alldeles torra ögonen; — tycker du det ä' vän te' tala så och tänka så om far och mor?

— Har inte I gjort så me' honom då? — frågade Johan kallt; — och hvarför skulle jag göra annat än hvad I lärt mig? När I ä' gamla och inte duger någe' te', så ska' I fäll inte gå här i vägen för son eran?

— Ja, men ser du, gosse! Om du gifter *dej* med Kerstin, så behöfver du inte gå här och önska lifhanken ur oss, för Jan har lofva' att han ska' ge' er Enkroken te' bo på och —

— Det rätt håle'! — utbrast Johan föraktligt, — tack ska' J ha'!

— Säg inte det du, — fortfor modern ifrigt, i

det hon flyttade sig närmare sonen, som fortfarande såg på henne med samma kalla blick som förut, — för far har loft att han ska rusta stuga' och bygga ny lagål åt er, så der kommer ni att må riktigt som herrskap, ska' jag säja!

— Om far tänker rusta, kan han inte göra det, fast jag tar Lina, då?

— Lina och Lina — jag tror du ä' rakt tokig, pojke! Jag får fäll lof te' säja rent ut då, för te' få dej å ta' reson! Var nu inte dum du, utan ta' den ena först och den andra se'n, så blir du så mycket rikare!

— Hvad menar I med *det*, mor? — frågade Johan, i det han spärrade upp ögonen och såg öfverraskad på modern.

— Åh kors, jag menar det, att — — men si der kommer far tebakars! — utbrast hon hastigt, i det hon tittade ut genom fönstret, — gå in på't, käraste gosse! Du vet hur dan far ä' när han fått litet i mössa'!

— Åh strunt! ingen rädder här! — menade Johan, i det han tömde sitt glas i botten; — men hvad menar I med hvad I sa' om den ena först och den andra se'n?

— Jag menar, att Kerstin ä' dålig i bröstet' — begriper du *nu* då? — hviskade modern hastigt, i det hon steg upp och började flytta ihop glaset för att bära ut dem.

— Jaså, på *det* viset! — yttrade Johan betänksamt och lutade sig tillbaka på den högkarmade stolen, i samma ögonblick som fadern häftigt och bullersamt steg in i rummet och slängde igen dörren efter sig, så att det sjöng i fönsterrutorna.

— Seså der ja! Nu ä' *det* gjordt! nu ska' jag fäll klarera saken med dej! — yttrade Magnus brutalt, i det han trädde fram till sonen vid bordet, med mössan kvar på hufvudet och begge händerna i si-

dorna; — ä' det på det vise', att du tänker sätta dej på tvärn, pojke?

— Jag har talt ve' Johan, — inföll modern hastigt, — och han — —

— Tyst du! — snäste Magnus häftigt! — nu ä' det allt *jag*, som har orde'!

— Ska' I inte ta' mössa' af er, när I ä' inne? — frågade Johan helt tvärt, i det han tittade på fadern.

— Åh hut, pojke! — utbrast Magnus och tog ett steg tillbaka; — ska' jag — —?

— Ja, så har I lärt mej, teminstingen! — svarade sonen, utan att förändra en min.

Den myndige kyrkvärden blef flat öfver sonens lugn. Han vände sig om, strök mössan af sig och kastade den bort i en vrå, derpå harklade han ett par tag, slog ett slag snedt öfver golfvet och kom tillbaka till bordet på hustruns sida, i det han med lugnare, men lika bestämd, ton vände sig till henne:

— Tag bort di der glasena och sköt om kvällsvar'n, du! Det här sköter jag!

— Åh, jag har fäll en trasa me' i den här byken, jag ock! — genmälde mor Karin oförskräckt.

— Det vure likare om du höll reda på hvad gubbfan har för sig för slag nere i gammelstuga', tycker jag! Per påstod att han hade vure' oppe på vind i märos och rota' efter några sängkläder, och det låter du'n göra!

— Hvad i allaste mina dagar säger du? — ropade mor Karin, i det hon skjutsade in glas och allsammans i skänken och glömde både son och giftermål för sängkläderna, som voro henne mera kära än både man och barn; — ja, si kunde jag inte tro att den der förbaskade Blind-Stina skulle ställa te' någe' spektakel för oss!

— Si efter dom derfor, tycker jag! — sade Magnus hårdt; — det ä' bättre än att lägga dej i det som inte angår dej!

— Hå hå ja ja! — suckade mor Karin, i det hon gaf sig af ut i köket; — jag kan just undra hur länge en ska' dras med det der välsignade gubbfrate!

9.

När far och son blifvit ensamma, kom den förre åter fram till bordet, satte sig midt emot sonen, såg på honom tyst ett par ögonblick, i det han sträckte ut fötterna ifrån sig och sade sedan kort och bestämdt, i det han stack händerna i byxfickorna:

— Ja, nu har jag och Jan kummi' sams om saken, och nästa sönda' blir trolofningen emellan dej och hanses Kerstin!

— Gör er inte för säker på det, ni! — svarade Johan, nästan hånfullt, i det han också lutade sig tillbaka i stolen.

— Jag kan just inte veta hvad som skulle kunna hindra't precis! — återtog Magnus vårdslöst.

— Hå, det kommer fäll an på mej, tänker jag, om jag har lust te' vara med om'et!

— Sa' du någe'? — frågade Magnus hotande.

— Det kommer fäll an på mej, om jag *vill*, sa, jag! — återtog Johan i samma ton.

— Din vilja! — utbrast Magnus, som nu förlorade all sin besinning, — Din vilja? Det ska' jag visa dej, hvar den växer närst!

Och dermed steg han upp och gick häftigt till en dörr ofvanför skänken, som ledde till hans slöjd-kammare, liksom för att hämta något.

— Omaka er inte! — ropade Johan häftigt, sprang upp från sin plats och skyndade till dörren åt farstun, der han fattade tag i bössan och lyfte den med hotande min; — för jag ä' inte sinter te' ta' stryk längre!

— Lyfter du bössa mot far din? — utbrast Magnus häpen, i det han tvärstannade på vägen.

— Ja, lyfter I käppen, så svarar jag inte för någe! — skrek Johan uppbrusande, — skott ä' det i'na, och —

Magnus Larson vacklade ett par steg fram emot bordet och sjönk tungt ner på stolen, som sonen nyss stigit upp ifrån, i det han pustade:

— *Det* har jag inte gjort rätt för åf dej, Johan!

— Kan undra det jag? — svarade Johan utan att röra sig från stället, — som en hund har I hålli' mej så långt jag ä' go' te' minnas; men nu har jag tröttna' på't, och nu har jag inte lust te' låta kuscha mig längre. Nu får I göra som *eran* far, ta' ske'n i vackra näfven, så mycket I vet det!

— Ställ bort bössa' och kom hit, så får jag tala me' dej! — pustade kyrkvärden, alldeles öfvervåldigad både af det halfva ruset och af häpnaden.

— Tala I! — återtog Johan kallt; — jag hör bra der jag står!

— Hvem ä' det jag har streta' och släpa' för, om inte för dej? — fortsatte fadern, pustande som förut; — Är det tacken det, att du nu sätter dej på tvärn mot mej, när jag stält'et så bra åt dej för framtiden! Du kan ju rakt åf bli' den rikesta bond' i hela sockna', om du nu bara tar förnufte' te' dej och gör som jag vill!

— Jaha, men si det vill inte *jag*! Jag kan inte me' Kerstin, jag tål'na inte för min död, utan jag vill gifta mej me' Lina!

— Lina! Asch! jag orkar inte höra!

— Ja just Lina! Och det säger jag er, far! Får

jag inte det, så ger jag mej åf te' Amerika och I ska' aldrig se skymt åf mej mera!

— Te' Amerika? Tocke kan passa för trashankar och backstu'sittare, men inte för rika Magnus Larsons pojke! Gör du mej den skammen på gamla dar, så vet jag inte hvad jag tar mej te' — men det gör du inte! Du bara skräpper och pratar! Du ä' inte van te' gå och släpa som di får göra der borta, di uschlingarna!

— Jaså, får en inte dra' och släpa här hemma, då? Och ska' en så ha' ett helfvete i huse' te' på köpe' — —

— Åh, hvad gör ett par, tre år för den som ä' ung som du, och när en se'n kan få lefva herrn efteråt? Och tar du Kerstin *nu*, så kan du fäll alltid komma åt Lina efteråt, för håller hon åf dej rejelt, så väntar hon nog. Och kom ihog, pojke, att på det vise' får du allt hva' Jan har skrapa' ihop, och det ä' inte småsmulor, det! Oj, oj, oj, pojke, om jag vore ung som du och hade så'na mojänger, jag skulle fan i mej inte fundera, jag!

— Nej, jag vet nog, far, att I inte ä' så nogräknader åf er!

Johans röst lät vid dessa ord så förunderligt kall och skarp, att fadern ryckte till och såg på honom forskande och halft oroligt, i det han sporde:

— Hvad menar du med det?

— Jag va' te' ve' Mörtviken i eftermidda's, — fortfor Johan med samma ton, i det han betraktade fadern oafvändt; — och der träffa' jag på Österman, som höll på med noten!

— Ja än se'n då? Hvad angår det mej?

— »Slanken» har vurd'ti galen igen, sa' han! — fortsatte Johan, utan att taga blicken ifrån fadern.

— Hvad säger du, pojke? — ropade Magnus och rusade upp från sin plats.

— Alldeles skvatt bindgalen! Det hade kummi' på'n i går afse, sa' Österman, bäst som di satt och

tog sig en sup. Och se'n har han skriki' och domdera' hela natten och liksom yra' och hålli' ett fasligt väsen om ell och tändsticker, och jemra' sej öfver att någon har tubba'n te' tutta på någe' gammalt bråte, som vuri' högt brandförsäkradt!

— Ocken frågar efter hvad tockna der tosingar säger? — framstötte Magnus mödosamt, i det han föll ned i stolen igen.

— Ja, men Österman påstog att han hade nämnt namn me'! — fortsatte Johan, som inte tog ögonen från fadern.

— Namn? — pustade denne.

— Ja — hvarför blir I så bleker i syna, far?

— Blir jag? — stönade Magnus och ropade efter ett ögonblick, i det han våldsamt uppbjöd hela sin förmåga att slå till ett gapskratt; — Ha ha ha! du ä' galn, pojke! Hvad ä' det för namn han sagt då? Det ä' fäll aldrig mitt häller?

— Joho, just det lär det vara! — svarade sonen med en tung suck.

— Jaså, ha ha ha! ja, jag kunde just tro det! — fortfor Magnus med en ansträngning, som dref ut svetten på hans panna; — Åh, han ä' inte så tokig som han ser ut, den inte! Det ä' inte första gången han vill åt mig, inte — för si, han har aldrig kunnat smälta det, att det var jag som tog mor din ifrån'en!

— Tog du mor ifrån »Slanken»? — frågade Johan förvånad; — det har jag då aldrig hört förr!

— Det ä' mycket som inte du har hört! — inföll nu Magnus med allt säkrare ton och sätt; — men nu var det på det vise' i alla fall! Han tjente dräng hos hennes föräldrar, och inte vet jag om ho' hade flamsat och glanat me'n någe, men i alla fall så tyckte han om'na, och när jag se'n kom och fria och fick jaord, så blef han rakt åf som ifrån sej me'samma. Se'n gaf han sej åf te' sjös, och när han kom hem från det, så var han alldeles vettvill, och då sa' han mej en dag att *det* skulle jag få betala, sa, han. Se'n

har han vuri' ömsom kloker och ömsom fjoskig, och alltid när han vuri' galn, så har det för jemnan vuri' mej som han har skälli' ner!

— Åh gu' ske lof, far! — ropade Johan med ändrad ton, i det han slängde ifrån sig bössan i vrån och skyndade fram till fadern; — jag va' så rädder för, att det var I, som — — som —

— Som satte ell på bygginga för femton år se'n? — inföll fadern med ett nytt skratt; — trodde du rakt åf att far din skulle vuri' så dum?

— Det hade fäll vuri' mer illa än dumt ändå! — menade Johan allvarligt.

— Det som ä' dumt ä' alltid illa, och det som ä' illa ä' för det mesta dumt! — fortsatte Magnus och såg mycket djupsinnig ut; — men nu kom vi ju rakt ifrån hvad vi talte om, och det va' om trolofninga' om söndag!

— Tala inte om den, far! Jag gör'et inte på vilkor; jag har lofva' Lina — —

— Det angår mej inte! Tror du jag frågar ett fen efter hvad du har gått och lofva'? — utbrast Magnus, i det han steg upp och lagade så att han kom emellan sonen och dörren der bössan stod; — nej, inte så mycket som så!

— Jag ä' rädder för att I allt får lof te' det, far! — svarade Johan trotsigt, — om I vill eller inte!

— Nej, så jäklar i mej ska' inte jag visa' dej, pojke, att nu ä' det jag som har makten i händerna! — skrek Magnus och fattade med en rask vändning tag i bössan, som han hotande skakade mot sonen, då i detsamma dörren bakom honom öppnades och gamla Lars Erson steg in öfver tröskeln. Den gamle tycktes lika upprörd på sitt håll som de båda andra på sitt, och det var ett egendomligt skådespel nog, att se de tre slägtledens representanter så der ansigte mot ansigte med hvarandra. Slägttycket var omisskänligt emellan dem; hårdhet och uppbrusande häftighet var hufvuddraget hos dem alla, modifieradt af

tröttheten hos den gamle och af den ungdomliga smidigheten hos den unge; men framträdande i all sin envisa brutalitet hos honom, som stod ungefär lika långt ifrån de båda ytterligheterna. De sågo på hvarandra några ögonblick med ingenting mindre än vänliga blickar, till dess slutligen den äldste af dem, sedan han låtit blickarne vandra emellan dem båda, helt långsamt tog till orda:

— Hvad är det ni har för er här inne?

— Hvad har ni med det te' göra? — frågade Magnus inbitet harmfult, i det han satte från sig bössan igen och gick framåt golfvet ett slag.

— Frågan måtte fäll vara fri, kan jag tänka! För rexten skriker du ju, så det hörs långt ut på gåln!

— Det angår ingen annan än mig! Hvad vill ni här? — fortfor Magnus, i det han vände sig om mot gubben.

— Jag vill tala med dej ett tag! — svarade gubben och tillade ironiskt: — om det ä' så att du har ti'?

— Jag vet inte att jag har någe' otalt med er, efter hvad som passerte i sönda's! — inföll Magnus i föraktlig ton.

— Jaså, inte det? Jo, men jag har med dej, jag! — svarade gubben, i det han gick fram och satte sig.

— Hör du Johan! — sade Magnus, i det han vände sig till sonen, — ta' Per me' dej i stora notöka' och laga att ni får hem säln från skäre' så länge. Det andra får vi talas ve' om i kväll.

— Ja, som I vill, far! — svarade Johan, i det han tog ett par steg mot dörren.

— Har du skjuti' säl så här dags på åre'? — frågade Lars, i det han såg på Johan med en blick, som innebar både beundran och missnöje, — beundran öfver bragden och missnöje med att han inte ens fått så mycket som en hälsning utaf sonsonen.

— Ja, det sir så ut, det! — svarade Johan, i det han gick ut, utan att bevärdiga gubben med en blick till afsked.

Den gamle ryckte på axlarne, kastade en mulen blick ut genom fönstret, der Johan just nu sneddade öfver gården, och spände sedan de små, skarpa ögonen först i sonen, sedan på bössan som stod i vrån, sägande slutligen med hånfull ton:

— Jag tror *du* tänkte också få skott på kvällsidan? Eller kanske du bara ville lära'n exera?

— Det va' han som först lyfte bössa' mot mej! — kom det på en gång tungt och harmset från Magnus.

— Jojo, sönerna ä' tockna' nu för tiden, och som en kokar får en sup!

— Hvad var det ni ville mej för slag? — frågade Magnus, som inte låtsade höra gubbens sista ord.

— Jag ville bara höra, om det är du som tussa' Karin på mej, om di der sängkläderna uppe på vind', som är *mina*.

— *Å'* di *era*? — frågade Magnus retsamt.

— Just mina, ja! Ni mins fäll inte att ni låntedom i våras, när ni hade skomakarn här? Men si, det var inte min mening, att det skulle bli långlån, inte! Och när jag nu behöfver dom och kommer och vill ta' igen hvad som ä' mitt, så rusar hustru din på mej och skäller som en garfvarhund.

— Lånte *vi* sängkläder utaf er? — utropade Magnus och steg upp, hvarpå han gick fram till köksdörren, der han ropade: — Karin! kom hit ett tag —

— Matmor ä' ute i bo'n! — svarade en af pigorna utanför.

— Jaså! säg åt'ena att hon kommer in! — ropade Magnus utåt och fortsatte strax igen, i det han satte sig på sin förra plats. — Det har jag då aldrig hört förr, att vi behöft te' låna sängkläder!

— Nej, ni behöfde't inte häller! — svarade gubben i stickande ton; — men Karin tyckte fäll att

era va' för goda te' lägga skomakarn på! Mina de kunde fäll duga, tyckte hon!

— Och nu ska' ni fäll ha' igen dom, för te' lägga Blind-Stina och hennes unge på, kan jag tänka?

— Jag ska' ha' det som ä' *mitt!* Resten angår er inte! — förklarade gamle Lars envist, i det han slog sig på knä't med sin knotiga hand.

— Ni ska' få skräpe'! — utbrast Magnus föraktligt, i det han steg upp och gick fram till gubben, och tvärstannade bredbent midt framför honom, i det han fortfor med sammanbitna tänder: — men hyarför skulle ni gå mej i vägen i sönda's och ropa' in henne och ungen? Kan I säga mej det?

— Det kan jag fäll säja dej, om jag vill!

— Det skulle vara lustigt te' höra!

— Jo sir du, jag vill inte ha' den skammen öfver mig inför hela sockna' att *min* son skulle bära sej hundfatt åt mot en människa, som han har te' tacka för så pass mycke' som du har Blind-Stina!

— Jag, tacka den? Jag orkar rakt inte höra'!

— Ja, för att du har pojken din ve' lif, tänker jag!

— Pöh! Det kan just vara en don! En har i alla fall bara förargelse och spektakel åf dom, tycker jag!

— Det kan du nog ha' rätt i, — svarade Lars och strök under orden, — för inte har jag haft mycken glädje åf *min*, te'minstingen! Men i alla fall tänker jag att den stora brandsto'n skulle ha' smakt dig surt nog, om pojken skulle ha' legat oppbränder i askhögen för femton år se'n. Jag tycker det kan vara nog, det som sägs om dej, när du vänder ryggen te', utan att du skulle ha' det med på ditt samvete!

— Jag har ingenting på mitt samvete! — genmälde Magnus stormodigt; — men det har allt I! Det är nog I, som ä' far te' Blind-Stinas unge!

— Nej, hör nu — — skulle jag? — utbrast gubben, först förvånad och sedan förbittrad, — skulle jag —? Fy attan, Magnus! Du är då sämre och gemenare än jag trodde!

— Och I ä' slugare än jag tänkt! Derför ä' det som ni ropa' in dom begge två och för den del'n ä' det, som ni har lura' oss på undantage'! Hur mycke' pengär ä' det, som ni har fuska' unnan och hvar har ni gjort åf dom?

— Ä' det några, så har jag dom allt i gammalstuga' nå'nstans! — svarade gubben, utom sig af förbittring och fortfor sedan, i det han gick ett steg närmare sonen; — så den ä' det bäst du aktar dej att sätta ell på!

— Gubbe! — röt Magnus med blossande ansigte, i det han höjde den knutna näfven som för att slå till.

— Du kan ju slå te', det vore inte mer än rätt åt mej, när jag inte tuktat opp dej bättre än så!

En paus uppstod. Magnus betvingade sig våldsam, vände sig ifrån honom och vinkade åt honom med handen att han skulle gå.

— Ja, jag går! — pustade gubben, hvars vrede började slappa af; — men först ett ord så godt som två: Ni låter Blind-Stina och hennes flicka vara med fre', så länge di ä' under mitt tak, förstår ni er på det? Och så bär ni igen mina sängkläder medsamma, — här försvann allt annat uttryck för den medfödda snikenheten; — annars ä' det jag som skickar efter länsman, och kommer han väl hit, så vet en aldrig hvar det kan sluta. Börjar en gräfva i nytt, så händer det allt att en kan få tag i det som ä' gammalt, med — kom det ihog du, Magnus!

Med dessa ord gick gubben och slog igen dörren om sig. Magnus, som ryckt till när han talte om länsman, bröt nu ut för sig sjelf i den vildaste förbittring, i det han for omkring i rummet som en ursinnig, sparkade stolarne hit och dit och ropade:

— Nå, så må själfvaste den lede ta' mej, om inte jag ska' ha' slut på det här! Både pojken och gubben så sätter di sej opp emot mig; men jag ska' visa dom, jag — — här häjdade han sig plötsligt och rusade till köksdörren, i det han ropade: — Karin!

Hvar håller du hus? Hvarför kom du inte när jag ropa'? Tänker du också börja på te' — —

— Här ä' jag, kära hjertandes! — svarade mor Karin flåsande, i det hon stack in genom dörren, — Hvad i alla tider väsnas du för?

— Hvarför kom du inte nyss, när jag skicka Maja efter dej? Hvarför lät du mej stå ensam här och domdera med gubben?

— Hå kors, käraste du! Gamla gumma' från Västby Mellangål'n kom och ville tala me' mej — du vet, farmora deras!

— Hvad ville hon nu igen? Di gör då aldrig anna' än springer här bå' bitti' och sent!

— Åh jesses då, kära Magnus. Di ä' rakt olyckliga för råttorna, sa' gummkräke'. Nu har di äti' opp all potatisen för dom nere i källarn. Och nu kom ho' hit för te' höra om inte du har lite' hvitt te' låna dom!

— Lite' hvitt? — återtog Magnus med en ryckning i sitt blossande ansigte, — lite' hvitt, säger du?

— Ja, så di kunne bli' åf med frate' med en gång. Har du någe' kvar, tror du?

— Kom me' in te' mej, Karin! — svarade Magnus hastigt, i det han drog hustrun med sig in i slöjdkammarn, medan ett mörkt, olycksbådande moln lade sig i djupa veck öfver ögonen och pannan; — vi ska' ta' och titta efter i klaffen!

10.

Ett par timmar sednare, samma afton, satt Lars Erson inne i gammalstugan vid gafvelfönstret, genom hvilket den mot nedgång lutande solen kastade en bred strimma af rödaktigt gull in på golfvet, mot hvilket de två balsaminerna och den stora geranien i fönstret aftecknade sig skarpt i förlängda konturer. Han hade nätstolen framför sig och satt och band på ett nytt nät, medan Blind-Stina tagit plats borta vid spisen vid spinnrocken och Lill-Stina vid det långa, klumpiga bordet vid fönstret på långväggen med hufvudet lutadt mot händerna och båda armbågarna på bordet, med brinnande ifver läste i katekesen. Det gamla rummet var lågt i taket, men såg helt hemtrefligt ut i den klara aftonbelysningen, och grötgrytan puttrade helt småförtroligt öfver elden i den stora, öppna spisen midt emot långväggsfönstret. Mellan de båda fönsterna var den låga dörren ut till farstusvalen, och på andra gafveln stod ett gammalt skåp i två afsatser, och bredvid detta i sjelfva hörnet en gammal dalkarlsklocka i helfodral, som knäpte helt långdraget och betänksamt, och som, när det led emot timslaget, surrade en god stund innan hon lika långsamt började slå med ett skrällande ljud, som tycktes tyda på att sjelfva slagskifvan var sprucken. Mellan spisen och gafveln med skåpet och klockan var en mindre dörr in till kammarn, och på andra sidan spisen, mellan den och gafvelfönstret, der gubben satt, stod en gammalmodig sängbänk med fyra stolpar och omgifven af ett hemväfdt, grönrandigt omhänge med grå botten och betydligt urblekt af tiden. Ofvanpå skåpet stodo några dammiga vättar, förr i verlden

begagnade vid fogelskyttet om vårarne, men som nu antagligen inte på länge varit i bruk, och i taket hängde en af de vanliga, konstrikt nog hopflätade tagelkronorna, kring hvilka flugorna taga sig en aldrig slutande ringdans, hvilket hindrar dem att slå sig ner på personerna eller de öfriga föremålen inne i stugan. En gammal, tung bössa med lång pipa hängde på väggen mellan utgångsdörren och gafvelfönstret, der gubben satt, och bredvid den ett gammalmodigt kruthorn, som förut prydt någon ungdomlig gumses hårda panna, samt en mager hagelpung, nästan svart af ålder.

Det var alldeles tyst inne i rummet och man hörde endast surrandet af flugorna och spinnrockshjulet, då gamle Lars långsamt lyfte upp hufvudet från arbetet, kastade en blick ut genom fönstret och sade nästan som om han talat för sig sjelf:

— Sola lackar neråt, ser jag! Hur mycke' ä' klocka', Lill-Stina?

Flickan tog hastigt bort hufvudet ur händerna, kastade en snabb blick på den stora klockan i sitt långa, raka fodral och svarade säkert och bestämdt:

— Half åtta i rappet, morbror Lars!

— Ä' hon så mycket? Jaja, det slår allt in, det! — återtog gubben med en ny blick ut genom fönstret; — då ä' på tiden att börja tänka på långrefven!

— Lägger ni på mask, fader Lars? — frågade Blind-Stina, i det hon ett ögonblick stannade rockhjulet.

— Det va' visst värdt, det! — svarade gubben; — hvar skulle en få token ifrån i den här torken! Åhnej, en får allt nöja sig med strömmingsbitar!

— Får jag hjälpa er te' beta på? — frågade Lill-Stina ifrigt, i det hon på nytt tittade upp ur boken.

— Kan du med tocke, du? — sporde gubben med en välvillig blinkning åt det hållet der hon satt.

— Ja då, ho' ä' så händig med tocke! — svarade modern med en ton af berättigad stolthet och satte spinnrockshjulet i fart på nytt.

— Usch ja! — försäkrade Lill-Stina kavat; — bara det inte ä' mask så, — för det tycker jag ä' så otäckt!

— Jojo! di vill inte gerna på kroka', inte! — återtog gubben långsamt; — så ä' det med oss allihop: vi stretar emot så länge det går!

Här teg han en stund och tittade tankfull ner på nätet, som hängde löst utefter nätbindan, och det kom öfver ansigtet ett mörkt, bittert uttryck, som om han sjelf pröfvat på den stackars maskens öde; men efter en kort paus återtog han sedan med gladare ton, i det han vände sig om mot flickan:

— Nå, kan du din lexa te's i morron, då?

— Ja då, morbror Lars, som ett vatten! — försäkrade Lill-Stina.

— Ta' hit boka då, så får jag höra dej! — fortfor gubben, i det han sköt bort nätbindan.

— Ge' nu si att du kan svara rejelt på »Hvad är det?» Stina lilla! — uppmuntrade modern, i det hon gick förbi henne.

— Ja då, jag kan både det och språkena! — påstod Lill-Stina med säker ton, i det hon med boken i hand gick fram till gubben, — för här går det så bra te' läsa, så!

— Nå låt mig höra nu, — började gubben, i det han tittade i boken; — hur låter fjerde budet?

— Du skall hedra fader och moder, på det dig må väl gå och du må länge lefva på jorden! — läste Lill-Stina med hög diskant, i det hon knäpte ihop händerna och tittade i taket.

— Hm! — mumlade gubben halfhögt för sig sjelf, och derpå återtog han högt: — Nå — hvad är det?

Lill-Stina fortsatte med samma ton, i det modern lät hjulet stanna och lyssnade andäktigt med slutna ögon:

— Vi skola frukta och älska Gud, så att vi icke förakta eller förtörna våra föräldrar och herrar, utan

hålla dem i vördnad, tjena dem, lyda dem, älska dem —

I detsamma hördes häftiga steg ute i farstusvalen, dörren rycktes upp med fart och Johan syntes på den höga tröskeln med håret i oordning, västen upp-rifven och hela ansigtet blossande af våldsam sinnes-rörelse.

— Kan jag få tala med er ett par ord, farfar? — ropade han med ett underligt, kärft ljud i stämman.

— Och hafva dem för ögonen! — avslutade Lill-Stina förklaringen, utan att låta störa sig af det hastiga afbrottet.

— Du kan ju bra, vet jag! — sade gubben och klappade flickan på hufvudet med sin knotiga hand; derpå vände han sig långsamt mot dörren och svarade på Johans fråga med hånfull förvåning:

— Vill *du* tala ve' *mej*?

— Ja, om I hade tid, så vure det bra! — svarade Johan, i det han trädde in genom dörren helt och hållet.

— Får fäll det då! — genmälde Lars, i det han lemnade flickan igen boken och fortfor, i det han kastade en pröfvande blick på henne: — tror du, du kan beta på ordentligt också? Vet du att du svänger kroken, så att han hugger riktigt tag om bene'?

— Jag ska' följa me'na jag och skära strömmingen! — sade Blind-Stina, i det hon sköt ifrån sig rocken, — för det kan hon inte!

— Ja, gör det! Reflåda' och strömmingen står nere i bo'n oppe på hylla', Om Lill-Stina stiger opp på silltunna', så kommer ho' nog åt dom!

— Ja vars! — försäkrade Lill-Stina, i det hon tog modern vid handen, slängde boken bort i fönstret på långväggen och drog den blinda hastigt med sig ut. När dörren var stängd efter dem, steg Lars upp från sin nätstol, tog några steg fram emot dörren, der Johan dragit sig åt sidan och sade, i det han sköt

upp glasögonen i pannan och såg på sonsonen med en skarp och misstrogen blick.

— Hvad blåser det nu för väder, efter som du kommer och söker opp mej?

Då Johan inte svarade, tillade han efter en kort paus:

— Det va' länge se'n du va' så gemen och titta' in te' mej, kära Johan.

— Ja, det ä' allt en tid se'n! — svarade Johan, utan att se på honom.

— Du kan ju ta' och sätta dej! — sade gubben efter en ny paus.

— Nej tack! — svarade Johan och började gå oroligt af och an mellan dörren och gafvelfönstret; — sitt I, farfar, som ä' gammal! Jag orkar nog stå!

— Det sir inte så ut, tycker jag! — inföll gubben, i det han satte sig vid bordsändan. Efter en ny tystnad sade han slutligen frågande: — Nå? Hvad ä' det om?

Johan kom fram till honom, som om han ville säga något; men vid åsynen af gubbens iskalla blick och hopknipna mun hejdade han sig och tog ett steg åt sidan, i det han frågade:

— Sa' ni någe' farfar?

— Det va' ju du, som ville tala ve' mej, tyckte jag!

— Hör nu farfar! — utbrast nu Johan tvärt, som om han fattat ett afgörande beslut, och i det han stannade midt framför gubben; — vill ni låna mig trehundra riksdaler?

— Trehundra riksdaler? Hvar skulle jag ta' dom ifrån?

— Åh, ni har nog pengar, fast ni inte vill låss om'et! — svarade Johan och spände ögonen i den gamle, som om han ville se honom ända ner i hjert-rotten.

— Hm! Och hvad skulle du ha' dom te'? — frågade gubben hvasst, i det han gaf en likadan blick igen.

— Jag tänker ge' mej åf te' Amerika! — svarade Johan med bestämd ton och gjorde ett af sina vanliga kast med hufvudet.

— Tänker *du*? — återtog gubben, förvånad och tviflande; — Det va' lång väg, det! — Men inte behöfver du fäll så stora pengar för te' komma dit! Det lär inte kosta stort mer än hundra te' migrera, säger di som känner till'et!

— Ja, men vi... vi ä' två, som tänker ge oss åf! — svarade Johan.

— Jaså, ä' ni två? Det var värst! Hvem ä' den andra då?

— Det säger jag inte förrn jag får höra om I vill hjälpa mej!

— Jaså! — Ja, då ä' det fäll så godt att du går te' nå'n annan för te' skaffa dej respengar!

— Kan just undra ocken jag skull' gå till! — utbrast Johan bittert.

— Vet jag? — svarade gubben; — du kan fäll fresta på hos Jan Person, i fall du inte har lust te' säja åt far din!

— Jan? Det vure fäll den sista jag gick te'!

— Hvarför det då?

— Liksom I, farfar, inte skulle veta det! Nog har ni fäll hört att det ä' fråga om te' koppla ihop mej och Kerstin, fast di mycke' väl vet att jag aldrig i lifve' kan tåla'na!

— Och för den deln ä' det nu, som du vill ge' dej åf te' Amerika?

— Ja, hvad ska' jag göra? Gå här hemma och låta hundfila mej, har jag inte lust te' — gifta mej med Kerstin gör jag då inte på vilkor — och då vet jag inte mer än *det* sätte' te' komma ifrån'et!

— Och den der andra, som ska' med — det ä' fäll Lina, det?

— Ja, inte vet jag nå'n annan!

— Det va' fäll det ni kom sams om i sönda's utanför sockenstuga', och som inte angick *mej*? —

frågade gubben harmset, i det han bultade med knogarne i bordet.

— Nej, Lina vet inte af någe' än! — svarade Johan dröjande; — det ä' jag som har gått och grunda' på't länge! Och nu i kväll har jag satt mej i sinne' på att ske ska' det! Jag går inte här och tar smörj längre som en ann' pojkvasker! — och derpå skyndade han närmare fram till gubben och fattade, trots hans motstånd, fast i hans begge händer och utbrast med lidelsefull häftighet: — Kära, snälla farfar! Hjälp mej nu för all Jesu barmhertighets skull, för ska' jag dra's in i allt det här uschla eländet, så blir jag en stackare, det känner jag! Jag vet nog att jag många gånger vuri' näsvis och elak emot er, och inte tänkt så noga på, om jag slängt ur mej ett glåpord, jag som di andra — men allti' har jag ändå tyckt att ni vuri' liksom lite' för mer än både far och mor! Hjälp mej nu, för annars tar jag mej te' och supa, eller också går jag rakt i sjön från alltihop, — någe' anna' har jag inte te' göra!

Och med dessa ord kastade han sig, hejdlöst gråtande, ner på bänken framför bordet och lutade hufvudet i begge händerna, medan hela hans kropp skakades af våldsamma snyftningar. Klockan började slå åtta, och sedan de långsamma slagen förtonat, sade gubben, som med ett triumferande löje kring den tunna munnen betraktat honom under tystnad:

— Jaså, står det så te' nu? Jojo! hut går hem, heter det! Nu duger gamla farfar, nu — »gubbfrate», som ni plär spotta åt annars, både du och de andra! — Men sir du, — fortsatte han obevekligt, i det han rätade ut sin böjda rygg; — nu ä' det *jag* som säger nej, och femton gånger nej ändå! Inga pengar har jag; men om jag också hade tockna skäpptals, så gaf jag dej inte så mycket som en vittin! Vill du öfver te' Amerika, så får du frakta dej sjelf — så har andra fått göra, — och fast du ä' son te' sturska körkärden i Viken, så ä' du fäll inte för go' te' arbeta,

du som annat folk. Ta' dej hyra på ett fartyg, så kommer du dit för ingenting och får betalt te', och så kan du få lära dej veta hut på vägen och det kan inte skada!

— Har ni inte någe' annat än *det* te' svara mej?
— frågade Johan, i det han lyfte upp hufvudet och såg på gubben med en förtviflad, bedjande blick.

— Nej, hvad skulle det annars vara? — frågade denne hårdt och kallt.

— Jag trodde I kunde fäll ha' ett godt ord te' öfvers för mej, när det ä' så illa stäldt som det ä'!

— När hade du ett godt ord te' öfvers för mej?
— frågade gubben strängt och obevekligt.

— Det kan ni ha' rätt i! — ropade Johan efter en stunds tystnad, i det han steg upp med en häftig rörelse; — ajös då!

Och dermed skyndade han bort mot dörren och lade redan handen på låsvredet för att öppna den, då gubben med hånfull stämma ropade efter honom:

— Hälsa far din och säg, att den gången lyckades det inte!

— Hvad menar I med det? — frågade Johan, i det han tvärstannade vid dörren och vände sig om.

— Att få tag på hvar jag har mina pengar, menar jag — *om* jag har några! — tillfogade gubben midt i sin misstro och förargelse; — I får allt bära er litet slugare åt, om I ska' få *det* ur mej!

— Tror ni kanske att jag —? nej, nu går det för vida! — utbrast Johan, i det han tog några steg fram ifrån dörren; — ni kan ha' rätt i att jag har burit mej illa åt mot er; men så usel har ni inte rätt te' göra mej, att jag skulle springa fars ärender för att lura ut, om ni har gömt unnan någe'! Jag kom te' er, för jag visste inte nå'n ann', som jag kunde vända mej te', och jag trodde ändå ni skulle ha' någe' hjerta i er, ni som ä' gammal och borde ha' bättre vett än vi unga. Men nu har jag sett nog af det hjerteläge' och nu säger jag rent ut: behåll ni

era styfrar, gerna för mej! Det ä' första gången på länge, som jag bedt er om någe', och ni kan vara lugn för att det ska' vara den sista! Hällre då hvad som helst — ja hällre på hufve' i sjön, än ha' er te' tacka för så mycket som ett rundstycke!

Och med dessa ord rusade han ut på dörren, lemnande gubben kvar efter sig i ett tillstånd af förvåning, blandad med en oro, som han inte kunde undertrycka.

— Hm! det der lät som äkta! — mumlade han för sig sjelf, i det han steg upp och tog några steg framåt dörren; — Tänk om han skulle? — och nu fattades han af en tanke, som kom honom att hastigt skynda fram till dörren och slå upp den, ropande utåt: — Johan! ska' du sätta äf så der som en vettvilling? — Nej, borta ä' han, — fortsatte han, i det han tittade ut genom dörren; — nå, ä' han go', så kommer han fäll igen!

Och med den tankegången tröstade han sig tämligen lätt, gick tillbaka till bordet, och tänkte efter en stund helt högt, i det han med ett slugt leende slog handen i bordet:

— Nu skulle jag allt kunna spela Magnus ett tjufspratt, om jag ville! — Ge' mej si! om jag skulle titta efter!

Derpå gick han fram till fönstret, såg spejande utåt, och när han inte såg någon komma, smög han sig hastigt midt öfver rummet fram till den gamla dalkarlsklockan, öppnade fodralet försigtigt och stack ned högra armen så djupt han kunde, trefvade en stund dernere och drog sedan upp armen igen. När han tog fram handen ur fodralet hade han en gammal tjock skinnplånbok med stålklämmare uti den. Det var som om hans knotiga venstra hand smekte den, innan han flyttade den öfver i denna; men just som han skulle fatta tag i klämmaren för att draga den bort, trefvade någon på dörren; han hukade sig förskräckt ner igen och lät plånboken handlöst falla

ner i fodralet, slog igen dörren och ropade häftigt, i det han vände hufvudet mot dörren:

— Hvad ä' det? Hvem är der? Hvad vill ni?

— Kors, det ä' ju bara jag! — svarade Blind-Stina, som i detsamma kom in, trefvande framför sig med käppen; — jag skulle säga te' att nu ä' det påbetadt dernere.

— Jaså, det var du, Stina! — svarade Lars med en suck af lättnad, i det han stängde fodraldörren så sakta han kunde, utan att likväl kunna hindra den blinda att med sin skarpa hörsel uppfatta knäppningen i låset.

— Håller I på med klocka'? — frågade hon undrande.

— Ja, ho' hade stannat, så jag fick lof te' dra' opp'ena! — svarade gubben hastigt och kom fram till bordet; — jaså, så refven är påbetad nu! — tilllade han nästan mekaniskt, och innan Blind-Stina hann svara något på detta, frågade han häftigt: — mötte du Johan någe' der neråt?

— Nog var det någon som sprang förbi mej, — svarade Blind-Stina, — och det hördes på stegen att det var nå'n ung. Jag tänkte att det var någon åf drängarna, som skulle neråt sjön.

Gubben svarade ingenting, men kastade på sig mössan, som låg borta i gafvelfönstret och skyndade ut, medan Blind-Stina satte sig ner att spinna igen, inom sig undrande på hvad han skulle göra med klockan, som han sjelf på måndagsmorgon hade sagt att nan brukade dra' opp om lördagarne.

11.

När Johan i häftig sinnesrörelse rusade ut ur gammelstugan, tog han först vägen neråt sjön, skyndade ut på den långa bryggan, som under vinterstormarnes och vårislossningens förenade påtryckningar blifvit sned och lutande åt ena sidan, skyndade förbi den skjutna gräsälen, som han och Per ett par timmar förut med förenade krafter kastat upp på den lägre broafsatsen nere vid båthuset, fick i brådskande hast fatt i ett par åror, som stodo lutade mot båthusväggen, kastade sig häftigt ner i en rankig, mindre ökstock, som låg fastgjord vid broändan och begaf sig med raska årtag i väg utefter den nära liggande vassruggen inåt viken, som åt högra sidan sträckte sig snedt inåt, och der han snart från bron och båthuset doldes af en långsluttande stenudde, ända ner till vattnet bevuxen med lutande alar och längre uppåt land med tät och reslig granskog, öfver hvilkens spetsiga toppar en och annan lummig fura sträckte sin rundade krona upp i den klara aftonluften.

Han rodde med förtviflad fart, under det att det vilda, obändiga sinnet brusade och sjöd inom honom, så han trodde att pulsarne skulle sprängas vid hans glödande tinningar. När han kom utanför udden friskade kvällsbrisen i litet starkare, och de små, upprörda vågorna skvalpade emot ökans tvära framstam och flata botten — ville sjön också sätta sig på tvären emot honom? — han tog i ändå starkare och då hoppade den ena årtullen ur, och ökan gjorde, när den ena åran släpte sitt tag, en tvär vändning nästan rundt om, så att han fick vinden med sig i stället. Var det kanske meningen att han skulle vända om,

skulle han gå tillbaka till fadern, som slagit honom, och till den gamle, som hånat och förödmjukat honom så? Nej, aldrig i lifvet!

Han hittade en gammal repstump i botten af ökan och med den band han fast åran vid den tullen som var kvar, och derpå svängde han om ökan igen och fortsatte sin rodd med fördubblad fart. Snart hade han kommit förbi ännu en udde, och när han vände på hufvudet såg han på långt afstånd bakom sig den djupa vikens botten, i hvilken en tät och bred vass förmedlade öfvergången från vatten till land. Dit styrde han nu kosan med långa, häftiga, uthållande årslag, så att den lätta farkosten flög fram som en spån öfver vattnet, och efter honom drog sig en lång, glittrande strimma, som lyste som eld i strålarne af den nedgående solen. Han blef varm af rodden, strök med en rask rörelse den slokiga hatten af sig, och lät vinden spela friskt omkring hufvud och nacke, medan han litet emellan vände på hufvudet åt olika sidor, för att svalka de bultande tinningarna.

Och under den häftiga rodden flögo de icke mindre häftiga tankarne både hit och dit. Hvad skulle han nu göra? Af hvem skulle han skaffa sig de nödvändiga penningarne för att komma bort? Ty bort måste han, och Lina skulle följa med — henne kunde han inte vara förutan — henne *fick* han inte lemna, det fans emellan dem begge ett band som var starkare än både fadersvilja och skick och sed och alla hinder i verlden, ett band som skrämde honom ibland då han tänkte på ansvaret, men som också tjusade honom och gjorde honom stolt, emedan det bevisade att han var en man och inte en omyndig öfvermage, en obetydlig pojke, som man kunde göra med hvad man ville. Och Johan var för ung för att ens hysa en tanke på att frigöra sig från detta band, något som annars är så vanligt, när snikenheten och om-tanken för framtiden hviska förföriska lockelser i öronen på både hög och låg. Det är sant att han ärf

sin goda del af fädernas skötesynd, närigheten och begäret efter vinning; allt det hårda, snikna, hjertlösa och ensidigt praktiska fans nog också hos honom — men det låg ännu blott som frö och slumrade i hans själ, och nu i synnerhet tillbakahölls det af en starkare magt, kärleken till den kvinna, som redan var hans utan förbehåll och utan gräns, och som han ville skulle blifva det också utan sjelfförebräelse och utan att i tysthet behöfva gifva och stjäla en lycka, som blifvit så dyrbar för dem båda.

Och midt emellan dessa tankar uppstego andra, på långt när inte så bestämda och så rättrådiga som de första; men lockande äfven de på sitt sätt. Skulle det vara så farligt, så omöjligt, att med några års tvång och försakelser af det man hälst önskade, kunna köpa sig en lycka, som sedan skulle bli så mycket fullständigare och så mycket säkrare? Skulle inte föräldrarnes förrådiskt framkastade anspelningar på Kerstins sjuklighet — —?

Han gjorde på nytt ett af de vanliga kasten med sitt hufvud och spottade föraktligt åt sidan i det upprörda vattnet. Han skulle gå och binda sig kanske för lifvet, och under tiden skulle Lina sitta der med skammen och sorgen och med ett barn på armen, ett barn som hade hennes systers man till far, och som han kanske aldrig skulle få kalla för sitt. Det är sant att ännu på söndagen förut rådde hon honom att lyda sin fars bud, men hon visste inte då — det var först på kvällen dagen derpå som hon på deras vanliga mötesplats underrättade honom om hvad hon fruktade — nej, hvad som redan hade blifvit henne en visshet. Nej, han skulle sätta igenom sin vilja — de måste gifva sig af bort, långt bort, eller också — — också skulle de göra ett slut med ens, ett slut, som ingen kunde hindra.

Han hade tänkt den tanken en gång förr och då hade den skrämt honom. Nu hade den kommit igen och nu hade så mycket annat kommit till, som

förtog den en god del af dess dysterhet. Om fadern var en mordbrännare, om Slanken hade rätt i sina halft vansinniga utgjtelser — om det der, att fadern tagit modern ifrån honom, bara var en nödlögn af fadern för att ställa sig i bättre dager inför sonen — och han började nu påminna sig omständigheter från pojåkåren, stickord på vägen till och från skolan, hviskningar man och man emellan, som han uppsnappat då och då — om allt detta hade någon grund, vore det då inte bättre att komma ifrån alltsammans på hvad sätt som helst?

Så långt hade han kommit i sina jagande och oroliga tankar, då ökans förstäf med ett hvinande ljud körde in i vassen vid vikens slut, och han efter ännu några raska årtag lade till vid en vattgård och hoppade i land, band fast den luggiga fånglinan vid en af de utskjutande stängerna och med snabba steg begaf sig af uppåt en skogsväg som strax ofvanför tog af från den med stranden jämnlöpande landsvägen. Skogsvägen bar uppåt och slingrade sig nyckfullt mellan stenrösen, fullsatta med mossiga enbuskar och tofviga snår af slån- och blåbärsris, medan på små öppningar mellan träden och buskarne den gröna, saftiga mossan var fullsatt med den välluktande pyrolan och de gröna slingrorna af den ännu inte utslagna linnéan. Här och der i busksnåren skvattrade den nyfikna koltrasten till då han gick förbi, och stack fram sitt mörka hufvud med den gula näbben och de kvicka, spelande ögonen, som om han velat se hvad det var för en som störde honom i hans lofliga göromål att söka mask till föda åt de nykläckta ungarne. En skata skrattade hånfullt och bullersamt i toppen af en stor asp, som förirrat sig in bland granar och tallar, och på stenar och berghällar hoppade skvåtorna omkring och bockade sig för den förbigående, mera oroligt och ironiskt likväl, än egentligen höfligt. Vid en glinta i skogen hördes en tidig morkullas knorrande läte, fastän solen ännu inte var riktigt nere

och talltrasten hade redan en lång stund hållit på och provat sin mångtoniga flöjt djupt inne i den tätare skogen.

Men allt detta hörde knappast Johan, der han med raska steg och utan ansträngning skyndade framåt uppför den oupphörligt stigande vägen. Med landtbons vanliga likgiltighet för det som han hör och ser alla stunder på dagen, fasthöll han envist sina mörka, oroliga tankar, och kring den slutna munnen låg ett drag af envis beslutsamhet, som inga naturljud och ingen sommarkvällens skönhet kunde förfaga. Snart var han uppe på den högsta punkten i skogen, der de större träden drogo sig tillbaka åt sidorna för att lemna plats åt den nakna gråstenshällen, i hvars skrefvor endast enstaka, af vinden toppade och rundvridna dvärgträd kunde finna en mager utkomst, och der de här och der lågo med rötterna i vädret, kullkastade af vinterstormarne; men ännu med en eller annan rotdel fastsittande i den magra matjorden, så att de med grönskande barr kunde smyga sig utefter stenhällarne, sannskyldiga sinnebilder af en seghet och en ihärdighet, som borde komma menniskan att blygas — hon som så ofta kastar yxan i sjön för mindre motgångar än så.

Från bergshöjden ledde gångstigen inom kort åter utför, ner i en dalsänka af helt olika karaktär än den motsatta sidans, ner åt saltsjön sluttande, skogshult. Här var det en rikedom af lummiga löfträd och små, frodiga ängsbitar med saftig grönska, och längst ner i dalsänkans botten låg en liten insjö med branta stränder; låg der så tyst och klar och stilla, att granarne på två af sidorna och björkarne och asparne på de andra trodde henne enkom egnad till spegel för dem, så bjärt och så klart aftecknade de sig i hennes mörka vatten med alla sina minsta detaljer.

Här hade gräsänder och vadare sitt sommarparadis. Här funnos djupa vassar, dyiga stränder och en rikedom af näckrosor, vattenkrasse och fräken,

calla och kasdun; små hoppande vatteninsekter som drogo långa strömmar efter sig på den orörliga vattenytan, och massor af grodungar, som svängde på stjerten i de gyttjiga dikena som från åkrarne på andra sidan ledde ner till den lilla tjärnen. Här hämtade svalorna en mycket bättre lera för sina sommarboningar, än nere vid saltsjöviken, och att de gjorde långväga utfärder kunde man vara säker om, ty några boningar funnos inte i närheten, men ändå var det fullt af dessa glada byggmästare, hvilka, hur brådtom de än hade, inte kunde låta bli att singla fram ett par hvar öfver den stilla vattenspegeln, innan de återvände till sitt arbete med munnen så full af material att de inte en gång kunde åstadkomma ett afskedskvitter åt hvarandra, i fall det var sista resan för dagen.

Här var det, som de unga tu plägade stämman möte, och när Johan kom fram till den lummiga björkhagen strax ofvanför sjön, der stranden stupade nästan lodrätt ner i vattnet, kastade han sig ned i gräset under en tät dunge af hvitstammiga träd med låga buskar emellan stammarne och väntade, med återhållen andedrägt, att få höra de lätta, snabba stegen från henne som så hastigt plägade komma der uppifrån gångstigen på andra sidan — de kära stegen, som voro så tunga och så dröjande när båda skulle skiljas åt igen.

Det dröjde länge innan han kunde förnimma något annat ljud än foglarnes slag längre borta i skogen och ett och annat plask nere i vattnet, der fiskarne hoppade upp efter en förbiskuttande vattenmygga. Nu började gräsknarren säga borta i åkern på andra sidan; en and snattrade till nere i den täta vassen vid stranden, och nattblackan eller spånkärngen, som hon också kallas, började surra med sitt spinnrockshjul borta i barrskogen på andra sidan sjön. Nu prasslade det till borta på gångstigen — ännu ett prasslande ljud som hördes närmare — Johan sprang upp och skyndade framåt mellan björkarne — jo, det

var hon. Ändtligen kom hon då; men det var inga lätta, muntra, sväfvande steg, som hon tog fram mot den älskade, som kom henne till mötes; — tungt, långsamt och tvekande skred hon framåt, och när han hunnit fram till henne och slog sina armar omkring henne för att föra henne med sig in bland träden, så brast hon ut i en våldsamt gråt, stötte honom häftigt ifrån sig och kastade sig rak lång ner på marken, tryckande begge händerna mot sitt hufvud och borrande ner det i gräset, som om hon velat gömma det för alltid.

Johan ville säga något; men han kunde det inte. Han blef som om han hade fått en stopp i halsen. Något af släktens gamla stormod steg upp i honom, och det låg något bittert på hans tunga, som han gerna hade velat tala ut, om han hade kunnat. Medvetandet om stormiga begär, som kanske inte i rätta stunden mött det motstånd, hvaröfver han *då* skulle ha' vredgats, men som han *nu* skulle ha' välsignat, trädde straffande fram för hans minne; men han ville inte erkänna deras sjelftagna bestraffningsrätt. Hans nedärfda åskådningssätt i fråga om förhållandet mellan man och kvinna utkämpade en tyst men förbittrad strid med hans verkliga kärlek, som, i motsats till förhållandet hos den öfverciviliserade, snarare hade ökats än minskats genom egandet, och det var inte för att anklaga, det var helt simpelt för att gifva naturbarnets enkla och osminkade uttryck åt den tanke som beherskade honom, som han helt plötsligt utbrast:

— Hvad gråter du för? Är det kanske mitt fel ensamt, att det ä' som det ä'?

Lina lyfte hastigt upp hufvudet ur gräset, torkade bort tårarne ur ögonen med begge händerna och svarade häftigt, som om hon velat göra honom en förebräelse:

— Har jag sagt det, jag då?

— Nej, men du tänker det, när du bär dig åt på det der vise! — svarade Johan, lika häftigt som hon.

Sedan tego de en stund, under hvilken de med landtfolkets medfödda praktiska sans så småningom började att lugna sig och försöka se saken sådan den var och inte sådan den borde vara.

— Ja, hvad ska' vi nu ta' oss te'? — frågade slutligen Johan, i det han satte sig ner bredvid henne.

— Ja, inte vet jag! — svarade Lina lakoniskt, i det hon började släta ut sin klädning, som blifvit nerskrynkad af den häftiga rörelsen nyss, när hon kastade sig ner på marken.

— Jag har vuri' hos farfarsgubben och försökt te' få pengar åf'en, för att vi skulle kunna fara te' Amerika! — fortfor Johan, i det han ryckte upp gräset med rötterna och kastade det åt sidan.

— Nå, fick du några? — frågade hon ifrigt, i det en stråle af hopp lyste i hennes ögon.

— Ovet fick jag och inte några pengar! — svarade Johan kort.

De sågo på hvarandra en stund med rådlösa och modstulna blickar, och slutligen sade Johan helt vårdslöst, i det han tittade åt andra sidan, än der hon satt:

— Tror du inte, att *du* skulle kunna skaffa några?

— Hvar skulle jag få dom ifrån? — frågade Lina hjälplöst, i det hon mekaniskt strök utåt klädningen med begge händerna.

— Nej — svarade Johan tvekande; — det ä' nog så, det — — jag tänkte bara — —

— Säg ut, hvad det ä' du menar! — och hon lutade sig framåt och såg honom forskande och ängsligt i ögonen.

— Åh, jag mente bara det, att — — hur ä' det, har du fått ut något åf ditt moderne åf far din? — frågade Johan, litet sväfvande på rösten.

— Nej, inte vet jag hvad jag har, och inte har jag fått någe! — svarade Lina långsamt; men fort-

satte sedan hastigare, som om en plötslig klarhet kommer öfver hennes tankar; — men du kan fäll' aldrig vilja, Johan, att jag skulle — — skulle stjåla dom åf far?

— Stjåla — dom! — du ska' ju i alla fall ha' dom en gång, och — — —

— Nej, *det* gör jag inte på vilkor! — svarade Lina med en rysning, i det hon vände sig ifrån honom; — det kan vara nog med *ett* elände, jag vill inte att de ska' ha' det te' säga om mej till!

— Ja, då fins det bara en sak som vi har te' göra! — framhvisade Johan långsamt, i det han kastade en dyster, menande blick utåt sjön, som låg der lika lugn och lika spegelklar, med växande skuggor och ett lockande, mörkt djup under den klara sommarhimlen, öfver hvilken den stigande skymningen lade ett lätt, genomskinligt flor.

Hon svarade ingenting, men hon tycktes förstå honom och tryckte sig, rysande och häftigt, tätt intill honom, i det hon slingrade sina armar om hans hals och följde med ögonen hans blick utåt den lugna vattenspegeln, som låg der så outgrundlig och stilla. Och efter några ögonblick sökte hans läppar hennes, och när hon mötte honom på halfva vägen förenade sig snart de båda ungas hjertan och känslor i en kyss, så lycksalig och så smärtsam på en gång, att den godt kunde binda dem samman både i lifvet och i döden.

12.

Strax efter sedan Blind-Stina blifvit ensam i gammalstugan, der hon ömsom rörde i gryngröten, som stod på elden, ömsom fortsatte med sin spånad, öppnades dörren häftigt med en spark emot dess nedre del, och pigan Maja inträdde i stugan, bärande i begge händerna en stor gul lerkärleksbunke med mjölk, som hon stälde på bordet, i det hon helt snäsigt ropade, medan hon gick fram öfver golfvet:

— Här har I aftonmjölka' nu!

— Tack, det var snällt, kära Maja, — sade Blind-Stina lugnt.

— Jag tycker inte det vure för mycket att ni gick efter'n stjelf, ni eller eran jänta! — förklarade Maja näsvist, i det hon stannade midt för den blinda.

— Du vet ju hur det ä', — förklarade den blinda lika stilla som förut; — inte ser jag någe' och inte orkar flickungen bära bunken, och för rexten tycker inte mor Karin om att vi kommer upp åt gåln till!

— Åhja, det förstås, allti' har I te' re' er med! Nå, i kväll ska' då fäll inte gubbräke' kunna anka på att ho' ä' gällen!

— Ja, det va' ho' då i går!

— Ja, för då fick ni äf mårromjölka! Men i kväll har matmor själf sila' opp'en utåf den som va' nymjölkad — ho' betrodde inte mej om'et en gång, så rart ä' det nu, gu'bevars!

— Hvad i alla tider kom det då åt'ena? — utbrast Blind-Stina förvånad.

— Kors! Di ä' fäll angelägna te' ställa sig in med gubben nu, eftersom pojken ska' sta' och gifta sig!

— Ska' Magnusson gifta sej?

— Jaa, med Jans Kerstin — har ni inte hört det? Fast, fick han rå', så nog tog han fäll hällre Lina, förståss! Di har nog haft sitt ihop, di, det har en fäll sitt! — Men nu hörde jag di sa' att det ska' bli' trolofning om sönda'!

— Jaså, så han ska' gifta sig? — sade Blind-Stina tankfull, i det hon stirrade ut i rummet, som om hon sett något underligt framför sig.

— Ja, vi ska' ju alla den vägen — menade Maja helt uppriktigt, — fast de ä' många, som aldrig kommer fram! Och nu tror di fäll att gubben ska' ge' dom någe' — di unga förståss — för di säger att han lär ska' ha' tagi' unnan så förfasligt med pengar! Ja, det bör fäll ni veta bäst, Blind-Stina, — tillade hon sedan med näsvis förtrolighet, i det hon knuffade henne i sidan; — er bryr han sig fäll inte om att väja för, ni som inte sir någe'! Har ni inte hört om han brukar smussla me' någe', när ni ä' inne?

— Nej, det har jag inte! — svarade Blind-Stina kort; — och om jag också skulle ha' hört någe', så visste jag nog tiga för det!

— Jo jo! — fortfor Maja elakt, — ni tror fäll att eran unge ska' få dom, kan jag tänka! Men det slipper hon allt, så länge husbond har skorna på sej — gubben må då vara far åt'ena aldrig så många gånger!

— Hvad säger du? — ropade den blinda häpen och förbittrad; — hur understår du dej — —

— Hå kors! var ni lagom stor på er för det, kära Stina! Hvad skulle han annars ha' brytt sig om te' ropa in er för, om det inte vure som di sa' på körkbacken i söndase!

— Ocken har sagt? — ropade Stina häftigt, i det hon hotande lyfte på käppen.

— Det sa' både husbond' och matmor och då ä' det fäll sanning, kan jag tänka! — svarade Maja, i det hon retirerade mot dörren; — eller om det inte ä' han, hvem ä' det annars då?

— Gå din väg, genast, eller — —

— Hå ja! var lagom stursk du, kära Stina! En unge ä' fäll ingen konst te' skaffa sej, men si, te' få en far åt'en, *det* — — och under dessa ord drog hon sig allt mera åt dörren, som stod oppe efter sedan hon sparkat sig in, och der hon nu mötte den fjöskige Erik, som kom in med smygande steg och bar en fiskkorg i handen.

— Nej si på Slanken då! — utbrast Maja med en knyck på hufvudet, i det hon gick förbi honom i dörren, — nå, nu ä' då fattigstuga' kumplekt!

Dermed gick hon ut och slängde igen dörren om sig.

Den länge, rödhårige karlen satte ner korgen vid dörren, såg sig omkring med irrande blick och syntes betydligt skyggare än förut, när han med lågmäld och sväfvande röst frågade:

— Ä' inte fader Lars inne?

— Nej, han ä' ute och lägger långref! — svarade Stina, orolig utan att egentligen veta hvarför; — såg du honom inte?

— Nej, jag kom öfver skogen! — svarade mannen hastigt och liksom rädd för något, — ger mej inte åf ut på sjön i kväll, inte. Hä hä hä! Slanken aktar sej han!

— Hvarför det då? — frågade Stina uppmärksamt.

— Tyst, tal' inte om'et! — hviskade Slanken och sneglade omkring sig, — men det ä' trolltyg i vattne' — rann opp i morse och nu rinner det ut igen — står rakt som en fors genom Gransunde' — och så ä' det stora' breda vägar på sjön — — hvad skulle han ute och göra?

— Lägga ref, sa' jag! — återtog Stina, i det hon steg upp och rörde i grytan.

— Sällan får han någe' på den — annat än lite' skrabb! Si, kobbubben ä' ute och stimmar i natt — — har han furi långt?

— Han skulle ge' sej åf neråt Tallholmen, sa' han! Hvad vill du honom?

— Angår det dej det? — frågade karlen, i det han med slingrande steg närmade sig bordet och kastade en girig blick på mjölkbunken, i det han utbrast:

— Nej, sicken en rar mjölk! Ge' mej lite' te' dricka!

— Är du stollig? — frågade den blinda, i det hon satte sig på sin plats igen, — den ska' fader Lars ha' te' kvällsgröten!

— Fader Lars, ja! — återtog den rödhårige, i det han slog sig på knäna, — ja, det ä' en rejel gubbe — honom vill jag inte någe' illa — men jag ä' så törstiger, så — — vet du om han har någe' starkt?

— Nej, det har han inte! — svarade Blind-Stina hastigt och bestämdt.

— Ä' du säker på det? — frågade han mistroget och såg sig omkring. — Österman har inte någe' han håller — och jag ä' så törstig så! Ställ unna' bunken, annars vete jäkeln hur det går! — tillade han sedan häftigt, i det han vände sig bort till hälften.

Blind-Stina steg opp, trefvade efter bunken, fick slutligen tag i den och gick fram emot skåpet, i det hon frågade:

— Hur ä' det med dej i kväll, kära Erik?

— Ingen fara med mej! — svarade Slanken med en grimas, som helt och hållet förvred hans ansigte, — det bara knäpper te' i hufv'et på mej imellanåt — och så drömde jag så styggt i natt som va' — det spraka' och rökte och sprätte' — — ska' jag hjälpa dej med skåpdörren?

— Ja, vill du göra det, så vure du snäll! — svarade Stina, som nu var framme vid skåpet.

— Akta dig bara! — svarade han, i det han skyndade fram och öppnade skåpdörren, — akta dej så du inte skvimpar ur!

— Åh, jag vet nog hvar jag har hylla! — svarade Stina, i det hon försigtigt stälde upp bunken.

— Hvad ä' det som står der? — skrek Slanken plötsligt, under det att det blixtrade till i ögat på honom — en putell?

— Det ä' ingenting i'n! — sade Stina hastigt och ville ha' igen dörren.

— Ä' du så säker på det? — frågade Slanken misstroget och begärligt, i det han ville hindra henne.

— Ja, han sa' i går att det har vuri' bomolja i'n! — svarade Stina, i det hon stängde dörren och gick tillbaka till bordet, der hon på nytt satte sig vid spinnrocken; — Tänker du vänta på'n? — frågade hon sedan efter en paus.

— Ja, — svarade Slanken, i det han följde med till bordet, men sneglade oupphörligt öfver axeln efter skåpet, — jag har några aborrpinnar i korgen. Tror du han vill ha' dom?

— Det vill han nog! — sade den blinda, och tillade efter en ny paus: — sätt dig då me'n du väntar!

Slanken satte sig på bänken vid bordet, med ryggen mot spisen och ögonen envist fästade på skåpet. Han tycktes öfverlägga med sig sjelf, och det for ett listigt drag öfver hans slappa ansigte, när han efter en stund frågade:

— Ä' det sant som di säger, att du hör lika bra med örona, som en ann' kan si med ögena, Stina? — och han betraktade med allt större begär skåpdörren, medan han på samma gång sakta reste sig från bänken der han satt.

— Åhja, det ena får fäll hjälpa det andra! — menade Stina, i det hon lyssnade uppmärksammare än förut.

— Kan du höra nu, att jag reser på mej och går bort te' dörren efter korgen? — frågade den rödhåriga ånyo, i det han med slingrande steg sköt af framåt dörren och kastade en slug blick bakom sig på den blinda.

— Ja, det ä' då ingen konst! — svarade den blinda.

— Hör du att jag tar opp aborrpinnarne ur korgen med? — frågade han på nytt, i det han lyfte upp korgen, tog ett långt sidosteg fram till skåpet och lade handen på låset. Utan att afvakta något svar öppnade han med ett hastigt ryck skåpdörren och tappade med detsamma korgen på golvet, i det han utbrast med väl spelad förargelse:

— Nå, så jäkeln anacka! Nu tappa' jag korgen!

— Ja, då får du fäll ta' opp'en igen då! — svarade den blinda lugnt.

— Det ä' just det jag gör! — återtog Slanken, i det han tog ut buteljen ur skåpet; — nu håller jag på och tar opp'en! — och i detsamma tog han korken ur buteljen, luktade i den och utropade förargad, i det han plötsligt föll handlöst ur rollen: — Fy för sjutusingen, tocke smörja!

— Hvad gjorde du nu då? — frågade Blindstina med ett drag kring munnen, som om hon varit färdig att skratta.

— Jag stack mej på ryggspolena!

— Smörj på dej lite' bomolja då, efter som du i alla fall har putellen i näfven! — fortsatte den blinda lugnt, i det hon fortfor att spinna.

Slanken stälde tillbaka buteljen i skåpet och slog häftigt igen dörren, i det han utbrast:

— Jaså, hörde du det med? Vill du säja mig hvar han har bränvine' annars — han skyndade fram till bordet igen och lutade sig hotande öfver henne.

— Han har inte någe' hemma!

— Det är lögn, säjer jag! — skrek Slanken, hvarpå han fattade tag i hennes axlar och skakade henne häftigt, medan han på samma gång hväste i hennes öra med en stämma så skarp och så hotande, att den blinda spratt till, fattad af förfäran; — Akta dig! reta mej inte! Det knäpper i skall'n på mej,

och då frågar jag inte efter någe' — bränvine' säger jag — hvar har han bränvine'?

— Jesses i himmelen! Den der rösten! — suckade den blinda, i det hon sökte göra sig lös ifrån hans tag.

— Bränvine', säger jag! Hvar har han bränvine'? — hväste den rödhåriga med gnistrande ögon, i det han skakade henne våldsamt.

— Hjälp! hjälp! han tar lifve' åf mej! — skrek den blinda, alldeles utom sig af förskräckelse.

— Vill du tiga, annars snör jag te' strupen på dej! — Jag frågar inte efter någe' — säj mig hvar han har'et, hör du, annars — —

— Släpp mig, så ska' jag visa dej hvar det står! — stönade Stina, som nu tog sin tillflykt till list.

— Om du ä' hyggelig, ska' du få en klunk me' — hviskade han, i det han släppte henne; — hvar ä' det närst?

— Inne i kammarn! — svarade Stina hastigt.

— I kammarn? Hvar der?

— Led mej dit, så ska' jag visa dej!

— Hvar står det då? — frågade Erik ifrigt, i det han ledde henne till kammardörren.

— Låt mig gå in, så ska' jag ta' fram'et!

— Har du lura' nå'n förr? — ropade Slanken med hastigt vaknande misstro; — Låta dig gå in och så slår du igen dörr'n och så står jag der me' lång näsa! Nej tack du! Nu ä' det jag som går in och du stannar kvar der du ä', och så säger du mej hvar det står, annars knäpper jag dej! — Nå, hvad säger du nu?

De sista orden sade han inne i kammaren, dit han begifvit sig med ett hastigt språng, medan Stina stod kvar i stugan, hållande i dörren.

— Jag säger att du ska' öppna kistlocke' der borta i vrån! — svarade den blinda, i det hon lyssnade med spänd uppmärksamhet. — Ä' du der?

— Ja — hvad säger du se'n då?

— Jo, bara det att — du glömde att dörr'n gick

inåt stuga! — sade Stina hastigt, i det hon slog igen dörren om honom och sköt regeln för.

Det hördes ett vildt rytande der inne, och efter ett ögonblick hörde man honom kasta sig handlöst mot dörren, i det han sparkade och skrek:

— Nå så jäklar i dej! — Vill du öppna?

— Ja, bara jag först får hit fader Lars! — svarade Stina, i det hon, nästan andlös af brådska och förskräckelse, trefvade sig fram till dörren och skynadade ut på gångstigen ner åt sjön.

— Öppna, hör du! — skrek den instängde, i det han våldsamt bultade på dörren; — vill du öppna? — Jaså, du vill inte? Nå, då ska' jag fäll öppna själf, jag! — han tog fart och bände mot dörren, så att det knakade i lås och gångjern, ropande på sjömansvis: — Oho-i! Jaså, du vill inte ge' med dej? Nå så, ett tag te' då! Åhå — i-ho!

Och nu rusade han med förnyad fart mot den gamla dörren, som plötsligt sprang upp med våldsamt brakande och så opåräknadt, att Slanken följde med och kom ut hufvudstupa med en sådan fart, att han föll rak lång utåt golvet och slog hufvudet i ena bordsfoten, så att han blef liggande orörlig utan att yttra ett ljud.

13.

Några ögonblick derefter öppnades dörren och kyrkoherden, som var ute på sin sedvanliga kvällspromenad, och som gerna ville se hur hans begge skyddslingar, den blinda och hennes dotter, hade det,

inträdde på sitt vanliga, stilla och fridsamma sätt i stugan.

— God afton, fader Lars! — hälsade han redan i dörren; men vid åsynen af den på golfvet liggande mannen afbröt han sig tvärt och utropade förskräckt: — hvad i Herrans namn är detta? Har den gamle blifvit sjuk, eller — —!

Han skyndade genast fram till den fallne, lade sig ned bredvid honom och lyftade upp hans hufvud, förvånad ännu mera än förskräckt vid åsynen af den stollige, som efter en stund slog upp ögonen och mumlade:

— Hvar ä' bränvine'?

— Hvarför ligger du här, människa? — frågade presten, i det han försökte resa upp honom; — hvad ä' det med dig?

— Angår det dej, det? — fortfor Erik med slö blick och utan att veta hvarken hvar han befann sig eller hvem han talade med.

— Seså, stig opp! Försök nu bara — — jag skall hjälpa er!

— Oho-i! ett tag te', Österman! Ska' vi ut med noten? — frågade Erik, i det han med prestens tillhjälp kom upp på benen, men höll på att ramla omkull igen; — eller ska' vi i håll med skötarne?

— Har ni gjort illa er? — frågade kyrkoherden, i det han ledde honom fram till bordet och satte honom ner på bänken.

— Hvasa? — frågade Erik och stirrade på honom med helt och hållet fänig blick, i det han tog sig åt hufvudet med handen.

— Jag frågar om ni har något ondt? — fortfor kyrkoherden, i det han lutade sig ner emot honom.

— Nej — det ä' bara hufvet som ä' så tungt! — stammade den slagne, i det han fortfarande tog sig åt hjessan, — och så ä' jag så törstig — ge' mej någe' te' dricka!

— Jag ser inte till något! — svarade kyrko-

herden, i det han såg sig omkring åt alla håll i stugan.

— Skåpe' — skåpe' — mumlade Erik nästan mekaniskt, — der satte ho' in mjölken!

— Mjölken? — upprepade kyrkoherden, i det han hastigt skyndade bort till skåpet, öppnade dörren och fick syn på bunken der den stod uppe på hyllan. Han tog den genast försigtigt med begge händerna och bar fram den till bordet, der han satte den framför Slanken, sägande: — Se här! Skynda er, drick nu!

Mannen fattade bunken girigt med begge händerna, och fast han darrade häftigt, förde han den likväl till munnen, utan att spilla något, och började dricka med djupa, snåla drag. När han druckit ur ungefär hälften, satte han bunken tillbaka på bordet och utbrast, i det han strök sig om munnen med avvig hand:

— Åh, det smakte skönt! — Nej si, körkherrn! — fortsatte han sedan med redigare blick och ville stiga opp, men hindrades af presten, som vänligt yttrade:

— Seså, sitt stilla, kära Blom!

— Slanken kallar di mej! — afbröt han buttert, i det han sneglade på mjölken.

— Ja, men jag kallar er Blom! — svarade kyrkoherden mildt; — jag tycker inte om att man ger människor öknamn. Men säg mig nu, hvarför låg ni på golfvet?

— Ja.. vet jag? — återtog Erik med irrande blick; — johoh! det va' så att di stängde in mej — och så bände jag opp dörra — —

— Hvem stängde in er?

— Ja, ocken va' det? Johoh, ge' mej si nu — nu mins jag: det va' Blind-Stina, det trolle'! Tror körkherrn att jag törs dricka lite' te'?

— Drick ni! Behöfs det, så ska' jag betala mjölken!

— Tack för det! Det läskar så rart, så! — han drack åter några djupa klunkar och satte sedan bunken ifrån sig på nytt, — jag har aldri' känt så rar mjölk, tror jag! Det ä' rakt som det vure socker i'n!

— Hvarför stängde hon in er? — frågade presten och betraktade honom forskande och allvarligt.

— Jo si, det ä' jag inte go' te' minnas! — jo, vänt' lite' — nu kommer jag ihog — — det va' för att jag ville ha' reda på bränvine' —

— Bränvinet? — upprepade kyrkoherden med mörknande blick; — hvilket bränvin?

— Kors, gubben Larses, vet jag! — Ja, körkherrn tycker nog att det ä' syndigt, förstås — — men si, när drömtyge' kommer öfver mej, så får jag lof te' — —

— Hvad är det för drömmar ni talar om, käre Blom?

— Hu! di ä' så otäcka, så! — hviskade Erik, i det han såg sig omkring med rädsla; — än sprakar det och röker och knastrar — och än stönar det, som om en skulle ha' slagi' nå'n i skall'n — och än ä' det som länsman skulle komma och hugga tag i en — och då får jag lof te' ha' bränvin, eller någe' anna' te' dricka — för jag ä' så törstiger, så!

Han fattade på nytt tag i bunken och drack.

— Stackars Erik! — utbrast kyrkoherden medlid-samt, i det han satte sig bredvid honom på bänken; — ni har något på ert samvete! Tala om det för mig, så blir det nog lättare!

— Skulle jag tala om'et? — frågade Erik med en blyxt af slughet i ögat, — för att körkherrn skulle gå och skräppa om det för andra? Nej tack ska' ni ha'! Slanken ä' inte så dum, inte!

— Hvad man anförtror presten, har han gått ed på att inte yppa! Blom kan därför lugnt —

— Nej, jag vill inte! — skrek den rödhårige häf-tigt och makade sig ifrån presten längre bort på bän-ken, — jag vill inte! Det va' för rexten inte jag — det va' di andra, som — —

— De andra? Hvilka andra?

— Fick körkherrn någe' ur mej? Nej tack, Slanken ä' för slug, han!

— Nå ja, stackars Erik! — återtog kyrkoherden, i det han steg upp från bänken och gick fram till fönstret för att se om någon skulle komma nerifrån sjön, — ni har väl ingenting att tala om! Det är nog bara fantasier alltsammans, tänker jag!

— Fan — fantasier? Hvad ä' det?

— Fantasier? Det är drömmar, hugskott bara! Det är ert fattiga hufvud, som är skulden till alltsammans! — återtog kyrkoherden, i det han vände sig om emot honom på nytt.

— Skull'n te't! — skrek Erik till, i det han gjorde ett våldsamt försök att resa sig, men föll tillbaka igen på bänken; — nej, tro aldrig! Det ä' bara en, som ä' skull'n te' alltihop — en endaste en! — Först tog han Karin ifrån mej — då knäpte det te' i hufv'et första tage' — se'n kom han och hade mej te' göra det der, som jag aldrig kan glömma — hui! så det spraka' i blånerna, som jag putta under' farstugolfve' — husch hvad jag sprang — i mörkre' — öfver stockar och sten — — men spraka' gjorde det ändå rundt ikring mig — och fast jag sprang så det ella' om fötterna, så sprang jag aldrig ifrån'et — — det sprakar igen — det bränner — hör — hör — ge' mej någe' te' släcka me' — släcka — släck — —

Stämman hade sjunkit ner till ett hest stönande, ögonen stodo fram ur sina hålor, svetten brast ut på hans panna i stora perlor, och med darrande händer fattade han ånyo bunken och drack, drack så länge det fans en droppa kvar.

Innan han ännu hunnit komma till botten af bunken, öppnades hastigt dörren och mor Karin inträdde i stugan. Nyter och skinande hade hon knapt hunnit in öfver tröskeln, innan hon utropade, i det hon slog ihop händerna och lät dörren stå halft uppslagen:

— Jo, så minsann hade inte Maja rätt ändå, när hon påstog att hon såg körkherrn gå hitåt gammelmstuga! Nå, det får jag då säga, det va' riktigt någe' rart — vill nu inte körkherrn gå ifrån det här röthåle' och komma opp te' — här tvärstannade hon och fick syn på Erik, som just i detsamma tömde sista dropparne ur bunken, och med rynkade ögonbryn och förändrad ton återtog hon: — Nej si, Slanken! Hvad gör *den* här?

— Han dricker ur mjölken, mor Karin! — svarade kyrkoherden lugnt.

— Mjölken? — ropade mor Karin med ett utrop som lät som ett skrik, och derpå rusade hon fram till Erik och fortsatte häftigt: — vill du låta vara'n!

— Nu ä' det gjordt, sa' han som försvor sej! — svarade denne, i det han satte tillbaka bunken på bordet.

— Va' det kvällsmjölken som Maja satte in? — framstötte mor Karin mödosamt med en sväfvande darning på rösten.

— Jag förmodar det! — svarade kyrkoherden, — och det var jag som gaf honom lof att dricka!

— Usch ja! — tillfogade Erik med ett bredt grin, i det han torkade sig om munnen, — inte missunnar Karin mej en skvätt mjölk, inte! — ho' har unna' mej så mycket godt förut, så — —

— Ja, och det här, — det unnar jag dej så gerna! — sade Karin med ett djupt andedrag, i det hon sträckte ut handen efter bunken; — nu ska jag bara laga att gammelfar får igen hvad Slanken har drucki' ur!

— Hejsan! det är socker i botten! — ropade Erik, i det han tittade på bunkens botten, der något hvitt låg kvar liknande ett kornigt grums, som spriddt sig i en ring.

— Socker? — frågade kyrkoherden, hastigt uppmärksam, i det han sträckte ut handen efter bunken, som mor Karin redan fattat tag i; — får jag se!

I detsamma släpte mor Karin handlöst bunken i golfvet, der den gick sönder i tre, fyra bitar.

— Bevara mej! — ropade hon sedan förargad, i det hon lutade sig ner, — det va' körkherrns fel! Den rakt halka' ur händerna på mej!

— Ni brukar annars inte vara så släpphändt, mor Karin! — sade kyrkoherden, i det han såg på henne skarpt och forskande.

— Det lär fäll körkherrn veta så lite', kan jag tänka! — återtog mor Karin spotskt, i det hon plockade upp bitarne i sitt förkläde, hvarefter hon jämrade sig: — min rara bunke! den som jag inte ville mista för aldri' det!

— Ni kan ju låta zinka den! — inföll kyrkoherden, utan att ta' sin blick ifrån henne.

— Det va' visst lönt, det! — svarade mor Karin brådskande och reste sig upp med stenskärfvorna i förklädet; — åhnej, så fattiga ä' vi fäll inte, att vi inte kan få oss en ny bunke nästa gång Magnus far te' stan! — Ja, nu ska' jag skynda mej opp efter mjölken — inte ska' gubbstackarn bli' utan för det.

Och utan att upprepa sin bjudning till kyrkoherden, skyndade mor Karin hastigt ut på dörren, som om hon haft en piska efter sig. Utkommen, satte hon af i full fart uppåt gården, men bäst som det var hejdade hon sig plötsligt, mumlade några ord för sig sjelf, tog sedan af åt sidan och skyndade på en omväg ner åt sjön, der hon kastade bitarne af bunken långt ut i vassen på sidan om båtbyggnan, hvarpå hon med brådskande steg gick samma väg tillbaka och direkte upp till gården, utan att så mycket som se åt stugan en gång.

Sedan kyrkoherden och Erik blifvit ensamma igen, vände presten sig med bekymradt utseende till den rödhårige och frågade:

— Hur är det med er, kära Blom? Ni känner er väl inte illamående på något vis?

— Usch nej då! — svarade Erik, — nu känner jag mej lättare i hufv'et!

— Och ni känner inte någon ovanlig smak i munnen?

— Nej, det gör jag inte! Hvad skulle det vara åf? — frågade Erik förvånad.

— Åh kors! jag tänkte bara att mjölken — — svarade kyrkoherden tvekande.

— Jag tycker jag hör att det är körkherrn? — hördes i detsamma Stinas röst från dörren, som hon helt tyst öppnat, hvarefter hon försigtigt lyssnade inåt stugan — ä' det verkligen — —?

— Så är det också, kära Stina! — svarade kyrkoherden vänligt.

— Åh gu' ske lof för det! — svarade Stina och kom in, gick några steg framåt golfvet och lyssnade på nytt, hvarpå hon utbrast: — Slanan ä' ute, tror jag!

— Jo, du ä' så säker! — svarade denne, i det han steg upp och började knäppa med fingrarna; — sällan stänger di mej! Jag fredar mej nog!

— Österman ä' nere ve' bron med skötarne och frågar efter dej!

— Ä' han ock? — frågade Erik raskt; — då ska' jag ut.te'n — han får inte lägga dom — det ä' trolltyg i vattne'! Ajös körkherrn; tack för mjölka'! ajös med dej, Tok-Stina! Häls' gubben Lars! Ville gerna ha' träfft'en — men hit ska' fanken komma, der di inte har någe' bränvin — och der di stänger in folk och lagar att en får bula i skall'n! Hui! hva' jag känner mej lätt! det ä' rakt som jag hade ett fjäderverk i kroppen!

Med dessa ord slängde han korgen på armen och satte af ut i full fart, samt började utanför med skarp och skrikande stämma sjunga sin gamla vanliga trall:

“Och aborr'n han stog och bliga' i vassen,
Hopp, fidelej!

Och katten strök näsa' blanker me' tassen —
För inte lurar di me-ej!”

14.

— Hur är det, kära Stina? — frågade kyrkoherden efter en stunds tystnad, sedan sången derute förklingat; — skrämde han er, den der stackarn?

— Åh, det ä' fäll värre än så, kära körkherrn! svarade Stina med darrande röst; — Bena riktigt skakar under mig än!

— Kom och sätt er då! — svarade kyrkoherden, i det han gick fram och fattade hennes hand för att föra henne till stolen. Just när han kom fram med henne till bordet och spinnrocken, stötte han med foten mot ett föremål, som skrapade mot golvet.

— Hvad va' det? — frågade Stina med den blindas vanliga spända uppmärksamhet.

— Åh ingenting! — svarade kyrkoherden hastigt, sedan han bockat sig ner och från golvet upptagit en större bottenskärfva af den sönderslagna bunken; han betraktade den först noga och lade den sedan ifrån sig på bordet, så långt bort att den blinda inte kunde nå den, — men säg mig nu, kära Stina, hvad det är som förskräckt er så mycket?

— Får jag tala riktigt upprigtigt med körkherrn? — frågade den blinda, i det hon lutade sig framåt, med ett ångestfullt uttryck i det bleka ansigtet.

— Ja, visst får ni det! — svarade han, i det han vänligt lade sin hand på hennes arm och såg henne medlidsamt in i de slocknade ögonen.

— Jo, sir körkherrn! — började hon mödosamt och pustande som af en inre tyngd, — det ä' så att — — nej! det ä' så tungt te' tala om'et — — jag mäktar det inte!

— Det blir lättare om ni anförror er till en vän,

— återtog presten enkelt; — och jag är er vän, som jag försöker, att vara alla betrycktas — det vill säga, så långt mina svaga krafter sträcka sig!

— Ja, jag vet nog att körkherrn ä' en go' människa och en riktig guds tjenare, och så får jag fäll i herrans namn försöka, då! Sir körkherrn, nu ä' det så, att flickungen min, hon har gunås aldrig veta' af nå'n far, stackare.

— Nej, jag förstår! Han öfvergaf er väl, och så liten som hon är, så har ni väl aldrig velat tala om för henne hvem han var.

— Åhå! det ä' nog värre än så! — fortsatte den blinda med en tung suck, i det hon stirrade framför sig; — jag har aldri' veta' det själf!

— Hvad i herrans namn säger ni? — utbrast kyrkoherden häpen.

— Rena sanningen, körkherrn!

— Men hur i all verlden är det möjligt? Var ni inte vid edra sinnens bruk, eller —?

— Så sant jag ä' en fattig, syndig människa! — afbröt honom den blinda högtidligt, i det hon knäpte ihop sina händer; — jag har aldrig vetat det förr än i kväll!

— I kväll? — utbrast presten förvånad; — menar ni, att — — —

Den blinda gjorde en rörelse med handen, som om hon uppmanat presten att inte afbryta henne, på det att hon rätt måtte kunna samla sina tankar till den svåra bikt hon hade att aflägga. Efter ett par ögonblicks tystnad började hon mödosamt och afbrutet, med darrande röst och under djupa suckar:

— Jag trodde fäll aldri' att jag skulle kunna bli' eländigare än se'n jag miste ögona, när Magnus' stuga brann, och jag med knapp nö' fick bergad gossen hans; — men det skulle nog komma det som värre var. — En fem år efteråt — ge' mej si nu, det ä' sexton år se'n brand' va' och flicka' ä' nu tio år, — jaha, det går ihop, det! — En fem år efteråt

gick jag på socken och just ve' andtiden va' jag hos Jan Person och der va' mycke' lejdt folk, för han hade mer jord då än han har nu, se'n han sålde från sig Mellangår'n, — och inte må körkherrn tro att jag fick vara inne och ligga i en säng, inte — nej, på logen fick jag hållas i höet, och tacka te', att jag fick vara der. Och då kom det sig så, att en åf nätterna — di hade haft slätteröl på kvällen — så vakna jag ve' att det var någon som hade tagi' tag i mej och höll mej, och när jag i förskräckelsen börja' ropa, så hväste en karlröst mej i öra' att om jag inte teg så skulle han strypa mej — och när jag då ropa' ändå värre, så fick jag ett slag i hufve' så jag domna bort, — och när jag se'n vakna opp igen så va' han borta — och på det sätte' blef jag mor te' flickstackarn, och inte, som di säjer om mej i sockna', för det jag va' en lösaktig menniska, som inte kunde hålla mej från karlar, så blind jag va'. Tror körkherrn nu också hvad jag säjer?

— Ja, hvarför skulle jag inte tro er? — Nå, och han som våldförde sig på er?

— Jag har leta' och lyssna' på hvar eviga en under alla di årena, som har gått; men aldrig har jag hört den rösten mer — förr än i kväll!

— Och den rösten? Den var — —?

— Den va' hanses, som nunnas gick sin väg härifrån! — svarade den blinda sakta, i det hon snyftande gömde ansigtet i sina händer.

— Erik Bloms? — utbrast kyrkoherden rysande och tillade efter en paus, under hvilken han, djupt skakad, betraktade den gråtande kvinnan; — stackars Stina! Gud har pröfvat er hårdt! Men var tröst, han skall vedergälla er det med välsignelse, på den dagen då de ytterste varda de främste!

— Jag hoppades så visst att det skulle ha' vuri' nå'n golikare! — återtog den blinda, i det hon torcade bort tårarne ur de glanslösa ögonen; — inte för min del, men för flickstackarns! För si, jag tänkte

som så, att om samvete vakna' en gång, så skulle han ta' hand om'ena och inte låta'na bli' en så'n stackare som hennes mor. Och när jag nu tänker på — Hur ä' det körkherrn? — afbröt hon sig sjelf ångestfullt och lutade sig fram emot honom med knäpta händer, — plär inte stolli'heten gå igen på barna', säger di?

— Ofta nog kan det vara fallet, kära Stina! — svarade kyrkoherden långsamt; — men långt ifrån alltid! Herrans vägar äro outransakliga, och ofta nog kan ett sådant stackars barn bli' bättre utrustadt både på hufvudets och hjertats vägnar, än de som ha' de bästa och hederligaste menniskor till fäder.

— Gu' signe körkherrn för di ordena! — Ja, nu vet körkherrn hur det ä' och nu känns det liksom lite' lättare för bröstet, se'n jag fått skrifta mej för en go' menniska och en herrans tjänare. Men låt för guds skull aldrig nå'n menniska få veta, och allra minst han — —

— Hos mig är ert förtroende i säkert förvar; — svarade kyrkoherden allvarligt, och återtog efter en stund, nästan som om han talat till sig sjelf: — ja, är det nu som jag misstänker, så har här skipats en rättvisa af oreña händer, som — —

— Hvad menar körkherrn? — frågade den blinda häpen öfver hans ton.

— Det ska' jag säga er, när jag fått visshet! — svarade han, i det han tog upp en pappersbit ur fickan, lindade försigtigt in bunkskärfvan i den och stoppade den på sig, då dörren i detsamma häftigt öppnades och gamle Lars skyndade in och utan att gifva akt på hvilket ovanligt främmande han hade, genast vände sig till Stina och ropade ännu i dörren:

— Har Johan vuri' inne någe', Stina?

— Nej, inte har jag sitt'en, — svarade hon; — men körkherrn ä' här!

— God afton, fader Lars! Hur är det med er?

ni ser så orolig ut! — och kyrkoherden gick emot honom på halfva vägen.

— Åh kors, si körkherrn! — pustade gubben och torkade svetten ur pannan, — jag såg rakt inte — körkherrn får inte ta't illa, men — — jag kan rakt inte begripa hvart pojken tagi' vägen!

— Har ni hört efter oppe på gåln? — frågade den blinda.

— Dit går jag inte, om jag kan slippa! — svarade gubben mörkt, och återtog sedan i annan ton: — jag hade Lill-Stina te' springa opp och höra efter!

— Har ni något särskildt skäl att vara orolig för honom, fader Lars? — frågade kyrkoherden.

— Jaa, det ä' inte så utan, det! — svarade gubben tveksamt, såg sig omkring och ropade sedan hastigt till den blinda: — du som har örona med dej, Stina, — hör efter i dörrn, om du hör'na komma!

Och medan Blind-Stina trefvade sig fram till dörren, öppnade den och stannade till hälften utanföre, drog gubben kyrkoherden med sig fram till fönstret och började med brådskanie och upprörd stämma:

— Sir körkherrn, det ä' på det vise', att di vill ha' ihop Johan och Jans Kerstin, — men si' han tycker bättre om Lina, och nyss va' han hos mig och va' rakt som ifrån sej och ville låna pengar för te' fara te' Amerika!

— Nå, fick han det då?

— Tycker körkherrn det! Hvar skulle jag ta' dom ifrån? Nej, jag sa'n att — — och så kom vi te' byta ord förståss och så rusa' han åf sin väg — — och nu ä' jag rädder för — —

— Att han gjort sig något illa kanske?

— Nej kors — inte just det, inte! — återtog gubben, i det han ängsligt såg på kyrkoherden; — fast nog sa' han, att han förr skulle ställa sej på hufve' i sjön, än gifta sej med — —

— Nu kommer ho' springandes! — afbröt Blind-

Stina och satte in hufvudet genom dörren; — skynda dej, barne' mitt! skynda dej!

— Vi ska' hoppas att det endast var tomma ord, fader Lars! — sade under tiden kyrkoherden; — lifvet är kärt, och — —

— Jaja; men ungdomen ä' vilder och tokig, och — — Nå flicka! — afbröt gubben sig sjelf, då flickan i detsamma kom in varm och flåsande, följd af modern; — var Johan oppe på gåln?

— Nej då! di har inte sett'en se'n i eftermidda's, sa' di!

— Ocken talte du me'? — frågade gubben.

— Jag träffte på körkvärden själf, och han blef så ond, så ond, så!

— Blef han?

— Ja, han frågte hvad ni hade me' son hans te' göra?

— Jaså, det frågte han?

— Ja, och så sa' han, att han skulle komma ner själf, för te' höra hvad ni tänker ställa te' — — ja, så sa' han!

— Jaså! Hör du Stina! Ta' spinnrocken och flicka' med dej in i kammarn, me'n jag talar ve' son min!

— Kanske ni vill att jag också ska' gå, fader Lars? — frågade kyrkoherden, i det Blind-Stina och flickan gingo in i kammarn och stängde dörren om sig så godt det lät sig göra, sedan den blifvit ännu mera snedvriden utaf den våldsamma medfarten nyss.

— Nej tvärtom! — svarade gubben bestämdt och långsamt; — jag ville så gerna be' körkherrn te' stanna, för styfvare vittne kan jag fäll aldrig få te' det, som jag tänker säga son min i den här saken. Nu hör jag stegen! — fortsatte han lugnt, i det han lyssnade utåt; — han drar inte bena' efter sej, ska' jag säga.

— Var nu lugn, fader Lars! Så kan ni väl göra upp det i godo! — manade kyrkoherden, i det han

satte sig vid fönstret, der aftonrodnaden kastade ett klart skimmer på de solbrända rutorna, medan det låga rummet för öfrigt började fyllas af skymning.

— Åhja, nog ska' jag vara lugn! — svarade gubben, i det han stälde sig vid bordsändan mitt emot dörren.

Den gamla ytterdörren sparkades våldsamt upp utifrån, så att den slog i andra väggen, och kyrkvärden inträdde med käppen i handen och med blossande ansigte, i det han ännu på tröskeln ropade emot den gamle:

— Hvad ä' det för förbaskade maskepi I har med Johan? Hvarför skickar I båd efter'n opp te' gåln! Hvad har I med honom te' göra?

— Du kan ju komma fram och sätta dej först, så ska' du få höra! — svarade gubben lugnt, i det han sjelf satte sig på bänken.

— Jag ger sjelfvaste sju — —

— Och så kan du fäll först hälsa på körkherrn, tycker jag! — fortfor gubben, lika lugnt som förut.

— Körkherrn? — utbrast Magnus, obehagligt öfverraskad; men hämtade sig genast och fortfor, i det han tittade framåt fönstret: — jaha, kors, nu sir jag — —

— God afton, Magnus Larson! — hälsade kyrkoherden, i det han reste sig från sin plats och tog ett par steg framåt.

— God afton! — svarade Magnus och sänkte något sin raa ton, — inte visste jag att farsgubben hade så rart främmat hos sig!

— Ne-nej! — inföll gubben bitande; — du trodde fäll att jag va' ensam, kan jag tänka!

— Är det kanske någe, som körkherrn har otalt me' mej? — frågade Magnus, utan att låtsa höra faderns stickord.

— Nej, då hade jag väl sökt upp er hemma hos ert! — svarade kyrkoherden.

— Ja, jag tänkte fäll det, ock! — utbrast Magnus med en ton af lättnad; — körkherrn kom fäll för att titta om Blind-Stina och ungen hennes, kan jag tänka!

— Ja, det var verkligen mitt ärende.

— Dom kan körkherrn vara lugn för! — återtog kyrkvärden, i det han gick fram och satte sig en bit ifrån fadern, — di mår som perla i gull här hos farsgubben. Och för rexten så ä' fäll ingen närmre te' att ta' hand om dom, än han, häller!

— Det kan vara tu tal om den saken! — svarade presten allvarligt, — för min del tycker jag att ni vore närmare.

— Jag? jag ä' inte far te' hennes unge, det jag vet! — Men det kan vara ocke' det ä' så länge! — fortfor Magnus, i det han vände sig till gubben; — hvad va' det I ville Johan?

— Jag ville bara höra om han kummi' hem! — svarade gubben lugnt, — eller om det ä' någe' af de andra två ställena, han talte om, som han har gifvi' sej åf te'!

— Ockna två ställen? — frågade Magnus förvånad.

— Amerika — eller sjöbotten! — svarade Lars, i det han spände de hvassa ögonen i sonen.

Denne såg på honom med förbluffad min och återtog efter en stunds tystnad:

— Har I tappa' det lilla förstånde' I hade öfver, eller hvad pratar I för smörja?

— Det ska' fäll visa sej, hvad det lider!

— Amerika, eller — nej hör nu, farsgubben! Hvad ä' det nu pojken har slagi' i er för galenskaper? *Min* son skulle ge' sej åf te' Amerika eller gå och dränka sej? Har körkherrn nå'nstin hört någe' så bindgalet? Det ä' ju rakt så en syndare kan skratta sig förderfvad åt'et!

— Jag tycker tvärt om att det låter allvarligt nog! — sade kyrkoherden.

— Gå och dränka sej? Han, som kan bli' den

rikesta bond' i sockna', om han vill bära sej åt som folk och inte gå och sjåpa sej för en jäntas skull. För jag kan tänka, det skulle fäll vara för Linas skull som det der har flugi' i'n?

— Ja just för Linas skull! — svarade gubben, — och nu vill jag säja dej någe' i körkherrns närvaro, just om den saka'!

— Nåå, hvad skulle *det* vara då?

— Joho, det är *det*, att om du låter bli å tvinga pojken te' gifta sej me' Kerstin, utan låter'n få ta' Lina i ställe', så ger jag honom testamente på sextusen riksdaler, som jag tog unna' när jag lemna gåln ifrån mej och som jag, riksdaler efter riksdaler, har lagt ihop på vinternoten der jag själf vuri' me' och dragi', och som derfor ä' mina, begriper du, och som jag gör me' hva' jag vill!

— Joho! — skrek Magnus ursinnig, i det han slog den knutna näfven i bordet, — nu kröp det fram hur I har skoja' med son eran!

— Det va' lögn! — svarade gubben, i det han brusade upp, — pängarne ä' mina egna, surt hopskrapade styfrar, och dom gör jag me' hvad jag vill! Ä' det inte så, körkherrn, att förvärfdt gods får en lämna hvart en själf tycker?

— Ja, kära fader Lars! — svarade kyrkoherden förläget; — jag är inte mycket hemma i den borgerliga lagen; — men jag tror knapt att ni har rättighet — —

— Nej då! — ropade Magnus triumferande, — han har så i hälsike häller!

— Jaså, ja kanhända det, då? Men hvad jag ger ifrån mej me' varm hand, det kan då ingen lägga sej i, det jag tror!

— Nej, i det fallet har ni full rätt att handla efter eget behag! — sade kyrkoherden.

— Ja, men så hutlös kan I fäll inte vara — inföll Magnus rätt, — att I skulle villa — —

— Hör nu på hvad jag säjer! — afbröt gubben,

i det han i sin ordning slog handen i bordet; — låt bli å tvinga pojken te' gifta sej me' ett kvinfolk, som han inte vill ha', och samma dag som du låter'n trolofva sej me' Lina, så lämnar jag'en i körkherrns närvaro sextusen riksdaler kontant te' arf och ego. Der har du min hand på den saken, och körkherrn ä' vittne te' min lofven.

— Och hvad tänker I annars göra med dom? — frågade Magnus hånfullt.

— Annars lemnar jag dom te' körkherrn, — förklarade gubben bestämdt, — på vilkor att han med dom låter bygga opp en fattiggård för socknens räkning!

— En fattiggård? — utbrast kyrkoherden med ljusnande ansigte.

— Ja, för det har jag svuri' på! — fortsatte gubben med samma bestämda ton som förut, — att te' nytta och välsignelse ska' di bli', så sant di aldrig har vuri' några syndpengar — som så många andra slantar här i världen!

Alla tre sutto tysta några ögonblick; kyrkoherden och den gamle betraktade ofvändert den stormodige kyrkvärden, som tycktes öfverlägga med sig sjelf och som nu med snabb uppfattning räknade ut att med de penningarne till skulle Lina vara lika rik som system, och om denna nu doge ogift, till på köpet få ärfva äfven hennes del af faderns förmögenhet. Kalkylen var snart klar, och sedan han fattat sitt beslut, räckte han fram handen åt fadern och utbrast med så mycken godmodighet han i hast kunde åstadkomma:

— Nå ja, mig gör det sak samma, ocken åf dom han tar om han bara får någe' te' stoppa i ficka'! Och vill I far, så går jag tvärt öfver te' Jan och språkar me'n, och det ska' vi nog komma sams om. Ja fast, när jag tänker rätt på't, så kanske körkherrn följer me', så kan vi så mycke' lättare få'n te' ta' reson!

— Jag undrar om det inte vore bättre att först

söka få rätt på Johan, — sade kyrkoherden, i det han steg upp för att gå.

— Åh skräp! — utbrast kyrkvärden öfvermodigt, — han har inte långt hunni! Känner jag en rätt, så går han fäll i nå'n skogsbuske och kucklar med Lina!

— Han såg inte så ut, när han gaf sej åf ifrån mej! — sade gubben oroligt, i det han släpte sonens hand och lyssnade utåt, der brådiskande, släpande steg och ett ängsligt pustande hördes. Det var gamle Jan, som kom. Om några ögonblick syntes hans magra, långlagda ansigte i dörren, hans gängliga kropp kom släpande efter, och han bokstafligen stapplade fram från dörren, hållande i sin darrande hand en papperslapp, i det han alldeles hjälplös sjönk ner på bänken midt för dörren och stammade:

— Oj jästaligen! jästaligen! Kan en tänka sej! kan en tänka sej!

— Hvad ä' det? — ropade Magnus, i det han tog fatt i hans arm och skakade honom, så att papperslappen föll ned på golfvet.

— Lappen! lappen! — stammade Jan, i det han sträckte sig efter den utan att nå den, — lappen — — Lina — — jästaligen, tocke elände!

Kyrkoherden lutade sig ner och tog upp papperet; men det var nu så mörkt inne i stugan att han måste fram till fönstret för att läsa den.

— Hvad skriker du om Lina? — frågade Magnus, i det han skakade på Jan.

— Hvad står det? hvad står det? — frågade Lars andlös, i det han följde kyrkoherden fram till fönstret.

— »Adjö far!» — läste kyrkoherden med stigande sinnesrörelse; — »vi står inte ut me't, hvarken Johan eller jag! God förlåte oss och er — Lina!»

— Och di har inte sett henne hemmave' på hela eftermidda'n! — jämrade sig Jan, i det han lutade

sig framåt och vaggade med hufvudet fram och tillbaka; — oj jästaligen, jästaligen!

Vid kyrkoherdens läsning stod Magnus som slagen af åskan; den starke mannen vacklade vid denna våldsamma beröring med en verklighet, som hans verldskloka hufvud aldrig kunnat tänka sig; ett ögonblick fattades han af en yrsel, som om allt blodet i hans kropp rusat uppåt hjernan på en gång, sedan betvang han sig hastigt, drog med handen öfver hjesan, som om han velat köra ner det igen, och ropade med våldsamt kraft, i det han skyndade åt dörren:

— Vi får ut, alle man! — jag ska' opp efter drängarne — — det kan rakt inte vara tänkbart att pojken — —

Men i detsamma kom det för honom att det ändå kunde vara tänkbart, att hela hans stolta framtidsbyggnad kunde hafva ramlat i spillror, och med ett utbrott af våldsam förtviflan sträckte han de knutna händerna upp i luften, skakade dem som om han velat på en gång krossa och bönfalla och ropade med halfkväfd stämma:

— Åh Herre Jesus! Hvad ska' det bli' åf mej om pojken ä' borta! — och rusade ut ur stugan, följd af fadern, som med ens kände årgammal is smälta omkring hjertat, och med bruten stämma ropade: — Magnus! Magnus! — i det han följde honom med stapplande steg, medan Jan satt kvar på bänken, jämrande:

— Jästaligen! jästaligen! om en hade kunnat tänka sej!

14.

Söndagen kom på nytt med solsken och fågelqwitter; de gråa fälten omkring kyrkan hade börjat få en matt skiftning i grönt, löfträden hade spruckit ut ändå mera, och fjärden låg klarblå och stilla och speglade holmar och skär i långa, vattrade konturer. Endast en och annan gång spräcktes hastigt det klara spegelglaset af en dykande mås eller en pilsnabbt singlande tärna, som stänkte upp ett helt perlregn rundt omkring sig, när hon, obekymrad om hvildagen, skötte sin svindlande jagt efter löjstimmen, som gassade sig i solskenet.

Helgdagsklädd som förut, men tystare och allvarligare, samlade sig menigheten efter gudstjenstens slut ute på den lilla kyrkogården, der man i dag inte såg några lekande barn, eller hörde några afbrutna skratt och hviskningar från de unga. Det sista lägret hade bäddats redan före gudstjensten långt borta i öfre vrån af kyrkogården, ett gemensamt för de båda unga som man funnit vid stranden af den lilla skogssjön, fast sammanbundna med den unga flickans sjal, och ett annat för fattighjonet Erik, som, morgonen efter sedan han druckit mor Karins mjölk, funnits död på sin halmbädd ute i Östermans sjöbod. Boden låg ett bra stycke från stugan, nere vid sjelfva stranden, och det hade vuxit upp storm om natten, så att ingen derinne i fiskarkojan, der man sof fattigmans tunga och drömfria sömn, hade hört något af den döende, om han jämrat sig och ropat på hjälp eller om han dött lugnt och stilla. Man kunde dock knappast tro det sednare, då man såg hur han släpat sig omkring der nere i den trånga boden, der halmen var spridd kring

hela golfvet, medan de knutna händerna voro fastlåsta som i stelkramp och hela ansigtet svartblått och vanstäldt. Men någon likbesigtning kom icke i fråga, hade väl knappast gjort det ens under fullt normala förhållanden, och gjordes så mycket mindre nu, då hela socknen var i uppståndelse genom de båda ungas hastiga slut, och då hvar och en med bäfvan tänkte på hvilken vedergällning som drabbat den af ingen älskade, af de flesta fruktade eller hatade Magnus Larson.

Och han sjelf, var han krossad af slaget som träffat honom? Hade hans stolta sjelftillit nu blifvit skakad i sina rötter och hade han äntligen fått lära sig att det fans en herre äfven öfver honom? Ja, i första ögonblicket, när man efter nattlångt sökande, frampå morgonen fann de båda ungas lik uppflutna bland sjögräset och vassen i den lilla skogsgölen, då föll den starke mannen rak lång till jorden, som träffad af en blix. Men han repade sig snart igen, och redan dagen derpå syntes han nästan den samme som förut; det låg bara ett mörkare veck öfver pannan och ögonbrynen, och det var något fruset, något iskallt öfver hela hans varelse. Hustrun jämrade och grät, Jan och Kerstin likaså, tjenstfolket öfverbjöd hvarandra i klagan och tårar; men inte en tår fans i hans öga, och inte ett ljud af sorg gick öfver hans läppar. Den gamle faderns kraft var helt och hållet bruten, han anklagade sig bittert därför att han låtit Johan gå ifrån sig den olycksdigra kvällen; men sonen såg inte åt honom en gång. Han satt hela den följande natten vakande vid sin gammalmodiga byrå med klaffen, och läste igenom och sönderref papper, dem han sedan brände upp i kakelugnen, och när morgonen kom, gick han ombord på ångbåten och for till staden för att köpa kistor åt de båda unga.

På kvällen kom han hem igen, lika kall och lika tyst. Johan låg lik ute i mangelboden och dit gick han och stod der och såg på honom en lång stund

utan att säga ett ord. Det ryckte konvulsiviskt i hans ansigte, men inte en tår trängde sig fram i ögonen; slutligen lade han helt mekaniskt handen på sonens hufvud och smekte det hårdt, nästan våldsamt först, men slutligen helt stilla och sakta en liten stund, och sedan drog han handen tillbaka och gick. Sen ville han inte se honom mera.

Morgonen derpå gick han till presten. Han ville ha klockringning åt sonen och flickan; men det kunde han inte få. Fåfängt erbjöd han kyrkoherden hur mycket penningar han ville ha, och till hvilket ändamål som helst; denne svarade endast, sin pligt likmätigt, att han kunde det inte. Då hotade Magnus och svor — det hjälpte lika litet — slutligen tiggde han och bad, och när kyrkoherden äntligen sade, att han skulle ringa för Erik Blom, för fattighjonet, och att den ringningen ju äfven kunde få gälla för de båda sjelfspillingarne — så måste han gå med det beskedet, som var den bittraste förödmjukelsen af alla. För *hans* son fingo klockorna inte ringa, men för 'Slanken', stollen, den af alla utskuffade tiggaren — för honom skulle de få tona, öfver honom skulle de få lysa frid och försoning. När den i djupet af sitt högmodiga sinne bittert skakade mannen hade aflägsnat sig, såg kyrkoherden tankfull efter honom ett ögonblick, gick sedan fram till sitt skrifbord, på hvilket låg ett föremål, inlindadt i papper. Han tog det, vecklade upp det och tog fram bunkskärfvan från gammelstugans golf, vägde den ett ögonblick i handen och kastade den sedan ut genom fönstret i en hög af nässlor som växte vid staketet till hans lilla trädgård, i det han halfhögt mumlade för sig sjelf:

— Den arme mannen är krossad nog! Kanske är *han* också oskyldig till *det* brottet! Mig tillkommer det icke att vara angifvare; jag lemnar vedergållningen åt honom, för hvilken intet är förborgadt.

Och nu hade jordfästningen försiggått, och gudstjensten var slut, och på nytt gingo allesammans ner

till sockenstugan, sedan kyrkoherden på predikstolen pålyst att han efter högmessans slut hade ett meddelande att göra församlingen.

Man undrade storligen på hvad det kunde vara. Den högtidliga, uppskakade stämningen efter båda begrafningarne och predikan hade hunnit gifva sig något, och med människosinnets lätta förmåga af öfvergångar, hade nyfikenhet hos de flesta intagit den förra, omedvetna ruelsens ställe. Sjelfva Per, som annars ända sedan Johans död, hade gått i djupt melankoliska tankar och hade börjat bråka sin hjerna med det kvistiga spørsmålet om huruvida Maja hade råkat illa ut för någon af de permitterade båtsmännen, och om det en vacker dag skulle ta' samma slut för dem, kunde inte låta bli att knuffa till Nils med armbågen och undra, medan de gingo in i sockenstugan för att höra hvad nu var på färde, om kanske Magnus och Jan slagit sig ihop om att göra något storverk för socknens räkning.

Sedan de likväl sett att ännu hvarken kyrkoherden, klockaren eller de förnämste af bönderna voro komna, gingo de ut på gården igen, och när de fingo se Blind-Stina sittande på bänken under asken med flickan sin bredvid sig, knuffade Per på nytt till Nils ett dugtigt tag, och sade halfhögt, i det han pekade på den blinda:

— Kan du begripa, Nils, hvarför Blind-Stina stog och grät, när de stoppa ner Slanken i jola?

— Äh du ä' tokig, Per. Inte grät ho' för Slanken, inte! — svarade Nils, säfligt som vanligt; — det var allt Johan ho' sörjde! Honom hade hon ju lidi' sveda' för vet jag!

— Ja, det har du rätt i! Men i alla fall så såg jag att Lill-Stina, flickungen hennes, la' liljekonvaljer på grafven, när di hade skotta' igen'en!

— Då la' hon dom galet, begriper du fäll!

I detsamma kom kyrkoherden in genom grinden i sällskap med gamle Lars, som gick mera lutad än

vanligt. Några af de förnämsta bönderna och de flesta af kyrkfolket följde med honom; men Magnus och mor Karin, Jan och Kerstin, såg man inte till. Klockaren kom strax derpå, liksom söndagen förut, med kyrknycklarne i handen, och såg på samma gång vigtig och bekyttad ut; han gick nämligen och funderade för sig sjelf på hur det skulle kunnat vara vid den nyss timade begrafningen, om allt gått rätt och kristligt till, om likpsalmer och orgelspel kommit i fråga. Det var ondt om sportlerna i socknen, och den här gången kom det naturligtvis inte att vankas något. Emellertid gick han in, nyfiken han också, liksom de andra, på att höra hvad kyrkoherden hade att förkunna.

När alla hade inkommit och kyrkoherden tagit sin plats vid det svartmålade bordet, underrättade han i enkla och varma ordalag de närvarande om att Lars Erson, till minne af sin sonson, med varm hand skänkte socknen sextusen kronor, med vilkor att penningarne användes till ordnande af en fattiggård i socknen. De penningar, som möjligen blefve öfver sedan jord inköpts och fattiggården blifvit bygd, skulle läggas till kyrkokassan för att användas dels till gårdens underhåll, dels till kläder åt de af socknens läsbarn som hade de fattigaste föräldrarne och de bästa intygen om sig, rörande flit och uppförande.

Det blef en allmän förvåning och ett betydelsefullt mummel och hviskande rundt omkring, när kyrkoherden slutat sitt tillkännagifvande och på socknens vägnar framburit sitt varma tack till Lars Erson för hans vackra gåfva. Ofrivilligt vändes allas blickar mot dörren, som om en och hvar väntat att få se den myndige kyrkvärden inträda för att nedlägga en ljungande protest emot faderns visade frikostighet; men ingen kom. Den ena efter den andra gick slutligen fram till den gamle undantagsmannen, som satt der med böjdt hufvud och stel, frånvarande blick, och som, sedan han tagit de äldsta bönderna i

hand och tigande mottagit deras tacksägelser, tog upp sin nötta plånbok ur fickan och tigande som förut, med darrande händer lade den framför kyrkoherden på bordet.

Sedan detta var gjordt, styrde han med stapplande steg hän emot dörren och försvann ur rummet, utan att akta på kyrkoherdens uppmaning att stanna kvar till dess penningarne blifvit uppräknade och beloppet taget till protokolls. Utkommen på gården gick han direkt fram till den blinda, som satt kvar på samma ställe som förut, med ena armen omfattande sitt barn, och med den andra sökande att borttorka den ena stora tåren efter den andra, som rullade ner utför hennes gulbleka kinder.

— Kom nu Stina, så gå vi hem! — sade han tonlöst och tungt, utan att se på henne; men när hon ingenting svarade, utan endast lät höra en qväfd snyftning, såg han upp på henne med förvåning, ett drag liksom af en vaknande ljusning flög öfver det knotiga, dystra anletet och han frågade sakta, med en ovan skiftning i stämman:

— Gråter du öfver honom, du?

— Ja, fader Lars — svarade den blinda, i det hon ännu hårdare omfattade sitt barn, — jag kan inte hjälpa att jag gråter öfver *honom!*

— Du är lycklig, du, som kan gråta! — svarade gubben och tog hennes hand, hvarefter de alla tre med tysta och långsamma steg vandrade ut genom grinden.

När de gingo förbi kyrkogården, sade Lill-Stina hastigt, i det hon pekade inåt det bortesta hörnet der de mörka jordhögarne på de nyss igenskoflade grafvarne stucko af mot grönskan omkring:

— Ser ni, morbror! Magnus och mor Karin är derinne!

— Nu får di ligga som di har bäddat! — mumlade gubben med oförsonlig hårdhet i stämman, i det

han fortsatte sin gång neråt landsvägen, utan att så mycket som se sig om.

Och derinne på kyrkogården stodo fadern och modern vid sonens graf, och när de efter en lång stund, sedan de stått der tysta och böjda, vände sig om för att gå, sade mannen allvarligt, i det han lade handen tungt på hustruns arm:

— I morgon går jag till länsman, du, Karin! Det får bli ett slut på det här!

— Hvad i Herrans namn säger du? — utbrast hustrun bleknande, — tänker du — —?

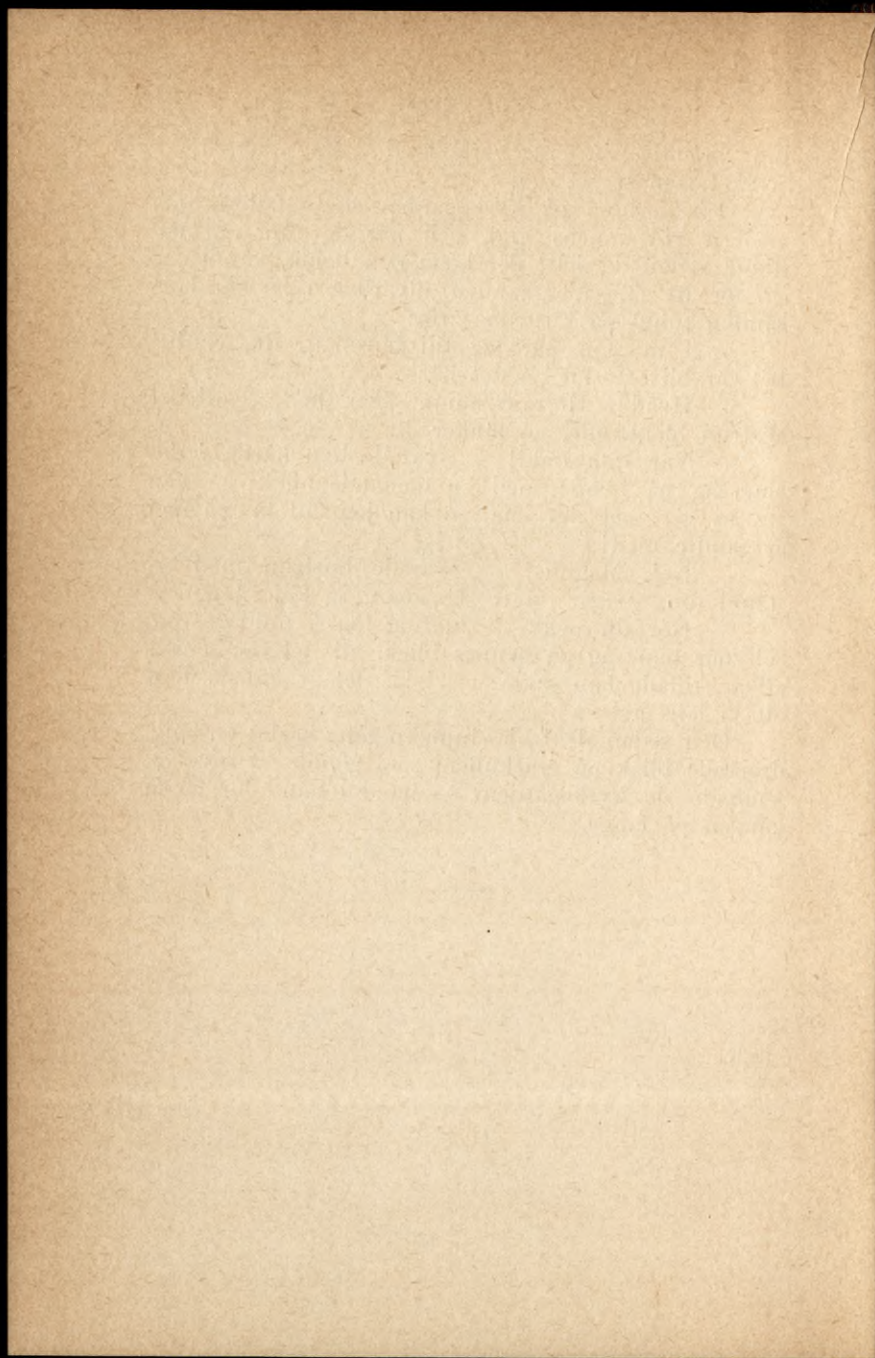
— Var inte rädd! — svarade han hårdt, i det han såg på henne med en menande blick; — kan jag ta' på mej det ena, så kan jag fäll ta' på mej det andra med!

— Nej, Magnus! — svarade hustrun med bestämd ton, — går du te' länsman, så följer jag med.

— Gör du ock? — återtog han i mildare ton, och när han såg på hennes blick, att det var hennes allvar, tillade han sakta: — jaja, det är kanske bäst att vi följs åt!

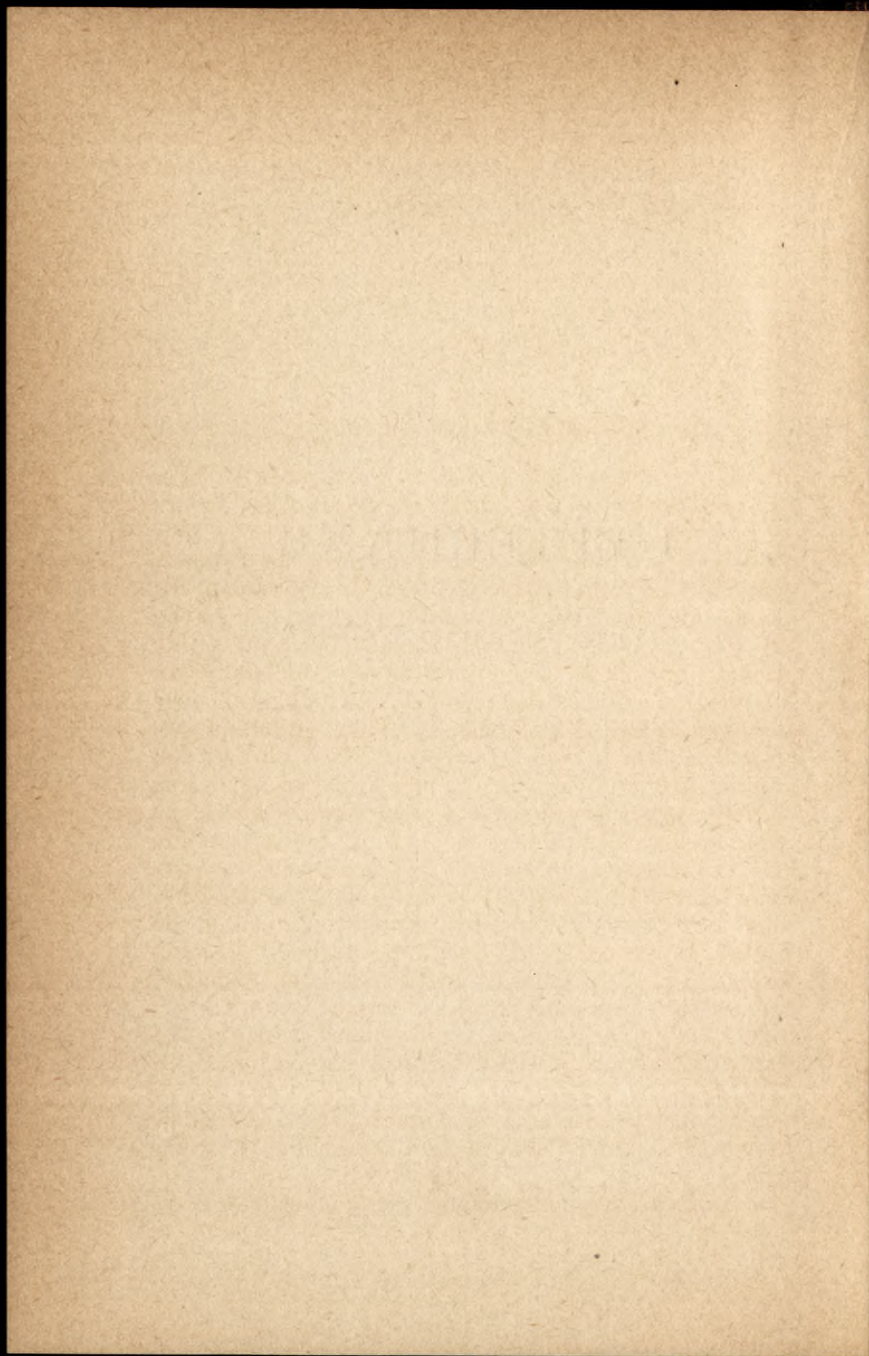
Och sedan de båda ännu en gång kastat en lång, dröjande blick på grafkullen, som gömde så mycket, lemnade de kyrkogården — hand i hand för första gången på länge.

I EFTERHAND

EN KÄRLEKSHISTORIA UTAN ROMANTIK.

Försommaren hade kommit, efter en lång, mörk och bister vinter utan så mycket som ett enda töväder att tala om. Renhållningsbolagets aktieägare hade fått längre näsor och surmulnare uppsyn efter hvarje snöfall; det kunde bestämdt inte bli någon utdelning i år heller, så som man fick köra för att hålla gatorna praktiska. Och de stackars åkarhästarne, som under sex veckors tid ryckts baklänges vid afstjelningsplatserna för den »rena» snön, hade sett lika surmulna och lika långnästa ut som aktieägarna. Men nu hade det verkligen blifvit vår, det såg man på läkarrapporterna i tidningarne, på ångbåtarne som började målas, på damernas brokiga parasoller och på folkmötena ute vid Lill-Jans, som började florera igen, tack vare församlingsfriheten ute i det gröna. Man såg det dessutom på Hasselbackens nyhissade flagga och på de nästan tomma teatersalongerna, på kulspelet i Linnéparken och på alla trottoarer som inte voro stenlagda; på gråsparfvarne som jagade hvarandra ifrån takrännorna och ner åt gatorna, och inte minst på den gamla vattenbutiken vid Karl XIII:s torg, der två bord och fyra stolar hade fått plats utanför dörren, och der en och annan oförsigtig kund med omsorgsfullt ihopknäppt vinterrock dristade slå sig ner vid sin halfva flaska Vichy.

Några andra omisskänliga vårsymptomer hade dess-

utom kommit till. Strömparterren hade öppnats, sedan den sista snödrifvan blifvit bortskottad en morgonstund, då ännu endast norsfiskrarne hunnit sätta sig ner på sin gamla plats vid kajen nedanför operahuset, — och teaterfrågan hade kommit så långt att den låg på kamrarnes bord, hvilket klart och tydligt bevisade att man var ett godt stycke inne på maj månad och att riksdagen var nära sitt slut. Läger man härtill att Tivoli hade öppnat sina portar och att djuren kunde visas utan att vara klädda i annat än sina naturliga pelsar, samt att ölstugorna och skjutbanorna vid Alkärret låtit upp sina minnesrika fröjdtempel, så kunde åtminstone inte någon genuin Stockholmare misstaga sig på att våren var kommen.

I Lagerlunden började det också se hemtrefligt ut. Borden voro redan framsatta, barriärerna nymålade och statyerna utflyttade. Stamkunderna, som i allmänhet tillbringade sina eftermiddagar med att gå rondon emellan de olika kaféerna, kunde nu få litet frisk luft emellan punschglasen och whiskytoddarne, och ofvanpå ett sådant litet luftbad kändes det dubbelt trefligt att frampå kvällen kvista in på Blanchs kafé eller i Berns salonger, för att sedan avsluta dagen antingen i gropen på Grand eller i de eleganta rummen uppe på Café Anglais, såvida man inte hade råd att vara ledamot af Sällskapet, då man naturligtvis gick dit upp i stället, för att taga antingen en liten överblick af wiraborden, eller också slå sig ner vid ett sjelf och spela ett litet oskyldigt parti på 3 kronor beten.

Detta sednare var nu hvad revisor Schack i allmänhet plägade göra, ungarl som han var och försedd med goda inkomster, tack vare tre, fyra rätt indräggiga befattningar i statens tjänst, oberäknadt det, att han hade stort förtroende som utredningsman i sterbhus, god man i större konkurser och kassaförvaltare i åtskilliga både fromma och profana stiftelser. Revisorn var en några och fyrtio års karl, med ett ganska

stätligt yttre och ovanligt väl bibehållen, utom på härets vägnar, hvilket, när allt kom omkring, på intet sätt räckte till att dölja en måne, som inte längre var i första kvarteret, utan helt nära sitt fyller. Detta generade dock inte revisorn det ringaste, skägget var så mycket tätare, och han hade ingenting alls emot att bli tagen för yngre än han verkligen var. Ty det är ju nästan någonting oerhördt att man nu för tiden dröjer med att bli flints kallig tills man är några och fyrtio år — i allmänhet har man redan gjort en god början dermed när man är färdig att uppfylla sin värnepligt.

Revisor Schack hade, som en rangerad och ordentlig statens embetsman egnar och anstår, eget hushåll hemma och till på köpet en ganska hygglig hushållerska, hvilket likväl inte hindrade honom att en och annan dag i veckan intaga sina måltider ute, antingen på Rydberg eller på Operakällaren, någon gång på Hamburger börs, och när det blef riktigt varmt i luften, ute på Hasselbacken. Han gjorde detta af flera skäl. Först och främst därför att det var fördelaktigt för hans sociala ställning att emellanåt synas ute, för det andra därför att det roade honom att få något ombyte i matväg och för det tredje därför att han inte ville skämna bort sin hushållerska. Han hade nämligen den idén, att om han absolut komme hem hvar dag på den bestämda måltidstimman, så skulle Charlotte, — så hette hushållerskan, — kunna ta sig några höga tankar och inbilla sig att hon utöfvade något sorts inflytande på honom — och blotta tanken på något sådant var honom förhatligt. Han underrättade henne därför aldrig om, när han ämnade stanna ute, och rättvisan fordrar det erkännandet att han håller aldrig bestämde sig för den saken på förhand. Men nu var det så att revisorn var en ganska metodisk man, och hushållerskan hade längesedan mycket väl lagt märke till, hvilka dagar han plägade vara borta, hvarför hon å sin sida visst inte förtog

sig med sina anordningar, på samma gång som hon dock aldrig stälde sig utan de reglementerade tre rätterna, då hon ju visste att det värsta som kunde hända henne var att hon fick äta upp dem sjelf, antingen ensam eller, om hon kunde vara riktigt säker, på tu man hand. Ty saken var den att hushållerskan hade en kusin, — ja, det vill säga, en kvinlig kusin, — som kom och hälsade på henne ibland. Det var naturligtvis ren slump att hon i allmänhet kom just de dagar, då revisorn brukade vara ute, liksom det för en historia utan all romantik var en ofantlig tur att hon var sömmerska och inte extra vaktmästare eller sergeant vid något af gardesregementena.

En och annan gång missräknade Charlotte sig — sådant händer ju till och med stora matematici, — och revisorn kom hem klockan half fyra, men då var det inte värre än att kusinen fick gå och ta med sig i en liten nätt handkorg hvad hon annars i all sköns lugn hade kunnat få spisa på stället. Och som hon var ett medgörligt och resonabelt fruntimmer, så muckade hon aldrig, utan försvann tyst och stilla ner genom kökstrappan, för att då med absolut säkerhet kunna komma igen dagen derpå och få sitta i orubbadt bö ända till klockan tio på kvällen.

Och man må inte föreställa sig att Charlotte gjorde sig något samvete af att kusinen så der hjälpte henne att fördrifva de ensamma timmarne, på samma gång som hon hindrade henne från att äta mera än hon orkade. Tvärtom, hon var alldeles i sin goda rätt, ty när revisorn tagit henne i sin tjänst, hade han sagt, att om hon »någon gång» ville se en bekant eller en släkting hos sig, så hade han ingenting emot den saken, dock med det uttryckliga vilkoret att släktingen eller bekantskapen inte tilhörde det manliga könet. Att det der uttrycket »någon gång» togs litet mera elastiskt än det antagligen var menadt, var någonting som hon inte brydde sig om att reflektera

öfver, så mycket mera som tre gånger i veckan, eller ibland fyra, omöjligt kunde få namn af att vara dagligen.

Den vackra försommardag som det nu är fråga om, hade revisorn intagit sin middag på Operakällaren, och der hade han träffat en gammal bekant och Upsalakamrat, med hvilken han hade kommit öfverens om att de skulle tillbringa kvällen tillsammans. De hade varit nationskamrater och bott tillsammans i Upsala, och nu hade de inte träffats på ett par år, derföre att Pelle Modin — så hette vännen — hade haft förordnande som vice borgmästare nere i en småstad och först för några veckor sedan kommit upp till Stockholm igen, för att fortsätta sin lagtolkande verksamhet i Svea hofrätt och på samma gång ingå som delegare i en juridisk affärsbyrå, som åtnjöt ett visst anseende i fråga om bevakandet af patenträtt och genom att uppträda som rådgifvare vid uppgörandet af bolagsregler och bildandet af konsortier, som nu mera växa så tätt som svampar under regniga eftersomrar.

- Middagen hade varit enkel men god, och den gamla Bourgognen med hvilken man i små klunkar sköljt ner de väl lagade rätterna, hade satt blodet på de begge vännerna i lifligare omlopp, och förskaffat dem en stilla förnimmelse af att denna jorden just inte är någon så förskräcklig jemmerdal, för den som har goda inkomster och befinner sig i lycklig saknad af alla tillstymmelse till magkatarr. Pelle Modin, som i förbigående sagt, hette Rudolf, men som af någon outgrundlig orsak redan i skolan kallats för Pelle, och fått behålla detta namn både sedan han blef student och embetsman, var betydligt olik sin vän, revisorn. Lika lång och mörk som denne var, lika liten och ljus var Pelle; lika flintskallig som revisorn var, lika rik på knollrigt, i rödt stötande hår var hans vän, och lika mager som revisorn höll sig, lika rund och trind höll sig hans gamle rumkamrat.

Han var utan en stymmelse till skägg, annat än i öronen, från hvilka en rödaktig tofs stod ut åt hvardera sidan, så att det såg ut som om mustascherna försmått den vanliga platsen på öfverläppen och flyttat sig dit upp i stället. Ansigtet var också trindt och hade i allmänhet, och i synnerhet efter middagarne, ganska hög färg och de ljusblå ögonen voro tämligen utstående och lågo skäligen långt ifrån hvarann, hvilket gaf honom en viss likhet med det fredliga husdjur som, när det är af hankön, i allmänhet brukar vidkännas namnet »Pelle». Ingen må därför tro att Pelle Modin var något får — tvärtom! Han var en ganska kvick och rolig och munter — och hvad mera är än allt detta, — en ganska knipslug karl och han var det så mycket mera obehindradt som hans utseende tydde på alldeles motsatta egenskaper.

Ända sedan skoltiden var det allmänna, om också icke så särdeles smickrande, omdömet om honom detta: »Pelle Modin är minsann inte så dum som han ser ut, han!»

Och huruvida det omdömet var grundadt på noggrann personalkänedom eller på lösa hugskott, hoppas jag att följande lilla sannfärdiga historia skall göra klart för den ärade läsaren.

2.

— Nå, kära Pelle! Hur har du egentligen haft det som vice borgmästare der nere i den der småstadshålan? — frågade revisorn, sedan de kommit ut i Lagerlunden och fått sig ett ensamt bord borta vid

hörnet åt trappnedgången till trädgården; på bordet kaffe och likörer och omkring sig hvar sin filt för att inte förkyla magen; — det var väl inte så förbaskadt roligt emellanåt? — Hvad?

— Tja! Kommer an på pretentionerna! — svarade Pelle, i det han med gammal erkänd färdighet stötte ut en massa rökringar ur munnen; — jag tyckte inte illa om'et! Hur än det är, så är man alltid på den der platsen en rangsperson i ett tocke der litet samhälle, och de hade fan så goda middagar — och så förtjente jag rätt bra på wira, för de spelte gerna, men inte var de vidare durchdrifna just! Begärde för högt i allmänhet, så det var mycket inbringande att lurpassa!

— Jaså, du håller på med det fortfarande? Det gjorde du förr också!

— Ja, det är hela spelet, helt enkelt! Fan är det för konst att begära höga spel och sätta en massa betar? nej, hålla tummen på sina passioner och lurpassa, det är knuten, det! Åh, jag skulle kunna tala om för dig partier — — som till exempel en gång, du: jag sitter med ess femte i två färger och kung tredje i en, och så hade jag — —

— Ja, du kunde väl inte gerna ha flera, så vida det inte var galet gifvet! — inföll revisorn småskratande.

— Nej, mycket rätt! Jag var renons i den fjerde; det är alldeles rätt det! Och så sitter jag i efterhand.

— Fy tusan! det är tråkigt att sitta i efterhand!

— Det? Är du galen? Det är den bästa platsen af allihop! Den som sitter i efterhand, den dominerar spelet — — notabene, om han är förständig och begriper sin sak! Man ska' bara gömma på sina goda kort och inte sitta och vräka ut ess och kungar, det gör' bara nybörjare! Nej, du, efterhand, det är inte dumt det! Mycket bättre än att sitta i förhand!

— Ja, det beror nu på! Hvad som är säkert är att fan måtte vara i mellanhand!

— För att man aldrig är säker om spelen, menar du, såvida man inte har höga trumf! Ja nu var det så, att förhand begär, och mellanhand säger turné, och då säger jag gök, för att lura dem, och mycket riktigt, förhand som har svit i fjerde färgen, säger åtta spel, och mellanhand, som tror att han ska' kunna drifva mig till köpmisèr, säger gask och så passar jag tvärt, och han får behålla gasken och så tar han den på tre och blir kodilj! Hvad säger du om det?

— Sådant händer, kära du! Men ponera att de hade passat på din gök — hvad gör du då?

— Läger mig förstås, i fall jag inte får den i talongen! Men ser du, jag kände mina gossar — jag visste nog att de inte skulle drypa af . . . Jag undrar om man inte tar sig en liten konjackspets på char-treusen? Skål du, gamle gosse!

— Skål, kära Pelle! Nå, fans det några trefliga fruntimmer dernere?

— Tja! det kan jag just inte säga! Det fans väl ett par stycken, men de var upptagna.

— På hvad sätt då?

— De var förlofvade begriper du!

— Nå, kunde de inte vara trefliga för det då?

— Förlofvade flickor ä' aldrig trefliga, — annat än för fästmännen, förstås. De se alla andra karlar öfver axeln, de må vara aldrig så bra.

— Om de är långa, ja! — skämtade revisorn och klingade med Pelle på nytt.

— Nej du, om de ä' aldrig så små! — svarade denne och lutade sig tillbaka på soffan med neddragna mungipor; — och så har de sådana förbannade idéer allt emellanåt! De ä' praktiska i allting annat, ja så praktiska att de snart peta unnan oss karlar både här och der; men se i fråga om kärlek är de lika romantiska nu som för femti år sen!

— Romantiska? — utbrast revisorn skrattande; — det har jag då aldrig kommit under fund med!

— Du är lycklig, du! — suckade Pelle, i det han tog in en ny likör med spets; — men det är kanske bättre här i Stockholm än det är nere i landsorten!

— Har du varit ute för någon kärleksromantik, du då? — frågade revisorn i det han svepte filten tätare omkring sig.

— Jo du, det är inte så utan det!

— Åh fan, det får du lof att tala om för mig, medan vi tar oss litet punsch! För nog ska vi väl ha oss litet punsch, hva'sa?

— Ja det är ju klart! — Nu är jag ju i Stockholm, och hvad vore Stockholm utan punsch? Det vore som Italien utan sol, eller som Frankrike utan partigräl eller som Tyskland utan Bismarek! Ro hit med punsch, men kall ska' han vara och så skall det vara en helbutelj; jag vet ingenting lumpnare än en halfbutelj! Den aflar alltid af sig två eller tre andra, då deremot en helbutelj kan räcka en hel kväll, bara därför att det är någonting att ta' utaf!

— Hör du Pelle! — utbrast revisorn bekymrad, och tände en ny cigarr; — du är bestämdt olyckligt kär!

— Jag? — svarade Pelle med ett skratt, som likväl lät litet tvunget; — du är tokig! Ser jag ut som jag skulle vara kär, jag?

— Ja, inte just det; men — —

— Nej ser du, kär kan jag aldrig bli! Det är en öfvervunnen ståndpunkt! — försäkrade Pelle, i det han kastade det ena benet öfver det andra och försökte att se blaserad ut, hvilket var litet svårt, i betraktande af hans rödlätta färg och välmående utseende; — men det hindrar inte att man kan ha' sina ryck, då man tycker att ungarlslifvet är litet enformigt, och att — —

— En liten söt fru kunde vara bra att ha'! —

interfolierade Schack, i det han såg på honom med ett ironiskt leende.

— Ja, åtminstone en liten *rik* fru! — återtog Pelle och såg nu betydligt mera intresserad ut; — för hur det är, så kan det inte hjälpas att pengar är en god sak att ha här i världen!

— Ja, visst fan är det så! — instämde revisorn med öfvertygelsens värma.

— Och ska man nu en gång uppoffra sin frihet och åta' sig en mängd pligter och ansvar och bekymmer och tocke der, så nog ska' man väl åtminstone laga att man får något vederlag. För ser du, min åsigt är nu den, att ett vackert ansigte ta'r snart slut och en fin och behaglig figur räcker inte i evighet, och kärleken är mycket bra så länge den är färsk; men se pengarne, de bli alltid lika unga och lika älskvärda!

— Om man bara kan få skälig ränta på dem, ja! — inföll revisorn, som af erfarenhet visste att fyra och en half procent allt mera började bli' en myt inom affärsverlden; — men det ser illa ut med den saken nu för tiden!

— Åh prat! Liten ränta är alltid bättre än ingen, du! Och så farligt är det väl inte ännu, som du vill låta påskina! Det fins en hel mängd utvägar att få god ränta på sina pengar — apropos det, har du gått in i det nya bryggeribolaget? Det blir allt en affär, der de kommer att sko sig, aktieegarne, och hvad vi ska' få dricka dåligt öl se'n, det blir inte det lilla det!

— Tvärtom, tänker jag! Nu ska' väl ölet bli allra minst lika bra som Erlangens!

— Sedan konkurrensen är ihjälslagen? Tack ska' du ha! Nå ja, mig gör det detsamma, för jag dricker inte annat än rödvin — stadsläkaren dernere förbjöd mig att dricka öl, för jag är ju så blodfull.

— Nå, hur var det nu med den der kärleken? Var det någon liten tös dernere?

— Tror du jag är någon liten gosse, som går och förälskar mig i småflickor? Nej, för det första är jag inte kär, för det blir jag aldrig, och för det andra var det en liten fru — ja, det vill säga, inte så liten just, för hon är då ett helt hufvud längre än jag; men en förbannadt söt och behaglig människa, ska' du tro. Hon var gift med apotekarn i stan, och —

— Var? Är hon skild från honom då?

— Ja, på sätt och vis! För hon blef enka, en fem, sex månader innan jag reste. Mannen skulle laga till ett fräspulver åt sig en kväll, när han kom hem och var litet illamående; men som han aldrig brukade vara inne på sitt apotek, och som biträdena hade gått och lagt sig, så gick han i galig burk och tog cyan-kalium i stället. Och om morgon var han död, och hon satt der som en ung enka med minst 200,000 kronor kontant, utom apoteket!

— Jo, jag tackar, jag! Var apotekarn gammal?

— Ja då, han var bortåt sexti år och hade gift sig för tredje gången med den här unga frun, som är dotter till en af rådmännen i stan, och som nu får hela subberten, för det fins inte några barn.

— Inte i de andra giftena heller?

— Nej, det hade funnits en son i första giftet; men den var en svirare och gaf sig af till Australien för en femton, tjugo år sen och sen har de aldrig hört af honom vidare.

— Jaja, men han kan komma igen ännu, det är ingen säkerhet!

— Det tror jag inte! Antingen är han död eller också har han gjort lycka och blifvit mycket rikare än fadern. Vore han fattig, så hade han nog låtit höra af sig.

— Nå ja, det kan du ha' rätt i! Det vill säga, att den vackra apotekar-enkan är den som satt ditt unga hjerta i låga?

— Nej fy fan! prata inte sådant der skräp! jag

har ju sagt dig att jag inte är kär, och att jag aldrig kan bli' det, därför att jag inte *vill* bli' det, och därför att det inte går in i mina principer att jobba med någon romantik och tocke der! Jag är en praktiskt anlagd natur och frågar inte efter såna der dumheter! Men saken är den, ser du, att hon har ett hus, och så de der tvåhundrausen kronorna och apteket, som nog är värdt sina 30 å 40,000, för der är en mycket rik landsbygd rundtomkring och godt om kärrmark och sumpfebrar och sådant der, så det går åt duktigt med kina och andra medikamenter, och det vore inte så tokigt — —

— Att knipa den unga enkan, menar du? Nå, hvad är det som hindrar? Har du stött dig med henne på något sätt?

— Nej för tusan! Tvärtom! Vi är mycket goda vänner och jag hade till och med bouppteckningen om hand; — det är därför jag känner till staten så bra; och jag förtjente inte så litet på den affären — — nej ser du, det är på det viset att jag får lof att gå tusan så försigtigt och diplomatiskt till väga, därför att jag sitter i efterhand. Och spar jag inte på mina kort, så förlorar jag kanske hela partiet.

— Och du menar att det är ett alldeles för godt parti, för att — —

— Fy tusan! Håller du ännu på med att göra ordlekar, alldeles som i Upsala förr i verlden? Det ska' du vänja dig af med, det är inte comme il faut numera!

— Ja, det är också mycket sällan numera, som jag kommer med dem: det var bara för att illustrera återseendets glädje! Jaså, så du sitter i efterhand? Hvem är det som har förhand då?

— Det är första provisorn på apteket; en ung snobb med lugg i pannan och svarta dolkmustascher, som ä' så hvassa, så han kan använda dem som pennknifvar, om det roar honom. För öfrigt sjunger han baryton och spelar förste älskare på sällskapspektak-

lerna dernere, och om inte pigpomadan går åt på annat sätt, så smörjer han opp den sjelf på sin slät-kammade dumskalle!

— Aj, aj! kära Pelle! — afbröt revisorn med ett kort skratt; — du är värre deran än jag trodde! Du är ju svartsjuk som en turk!

— På den der pillertrillarn? Nej, hör du, ta' tillbaks! När man inte är kär, så är man naturligtvis inte svartsjuk! Nej men ser du, det bara förargar mig, att en förståndig kvinna kan ens vilja titta på en sådan der perukmakarskytt! Men naturligtvis gör han sig rar för henne och suckar och deklamerar och sjunger romanser, och tocke' der skräp smickrar dem alltid! Och han vill åt apoteket, naturligtvis — det är ju klart som hennes öga, det!

— Nå, är det ingen annan, som — —?

— Jo, det fins en som sitter i mellanhand också; men den är jag inte vidare rädd för — det är pastorsadjunkten i stan. Den sticker jag öfver bums, hvad han än slår ut för kort!

— Är du så säker på det? Akta dig för presterna, de ä' farliga! De börja med själen, ser du, och på det sättet dröjer det inte länge förrän de ha' kroppen också i sitt våld.

— Ja men ser du, han är läsare, och —

— Så mycket farligare är han, du, Pelle! Nu sedan de hittade på det sättet att vara glada och trefliga, i stället för surmulna och gudsnådliga, så måtte tusan spela med dem och inte jag! Jag tror att du har mycket mera orsak att vara på din vakt mot mellanhanden än förhanden, och om jag varit i dina kläder, så skulle jag inte ha' gifvit mig af till Stockholm just nu, utan i stället stannat kvar och försökt att hålla gossarne stängna så länge som möjligt.

— Misstag, min gubbe! — Jag anser det tvärt om för en mycket ståtlig diplomatisk fint, att jag skuddade stoftet af mina fötter just i grefvens tid!

— Det förstår jag inte!

— Nej, jag märker det! Men slå i litet mera punsch, så ska' jag förklara saken för dig! Ser du min gubbe, Stockholm är alltid Stockholm, och en brackhåla nere i landsorten blir aldrig annat än en brackhåla. Det fins ingen småstadsbo, som inte någon gång i sitt lif drömt sig den sällheten att få bosätta sig i hufvudstaden, och i synnerhet är det fallet med fruntimmerna. De må vara aldrig så lyckliga, aldrig så förståndiga, så fins det ändå inte för dem någon lycka i världen, som kan uppväga den saligheten att få promenera »i torget», äta middag på Hasselbacken, skaffa sig klädningar hos fröken Lundin och få sitta på första raden på Operan de kvällar då kungen är på spektaklet. Lemnar man därför i rättan tid brackhålan och ger sig af upp till Stockholm sjelf, medan de få sitta kvar dernere, så får man rent af som en gloria omkring sig, begriper du. Och därför passade jag på när jag hade förtjent litet på bo-uppteckningen och ett par konkursutredningar dernere och köpte mig in i Robertsons advokat- och affärsbyrå, som för resten kan bli en förbannadt bra affär, bara den hinner bli' upparbetad.

— Hör du Pelle, det der var inte så dumt, du!

— Nej, jag skulle tro det! Ha ha! Nu sitter hon der nere och luktar på provisorns pomada och suckar åt adjunktens predikningar, och du kan ge' dig fan på att inom tre veckor så längtar hon efter mig, du! Och då är det jag som är Pelle, du! För resten så korresponderar jag med henne en gång i veckan —

— Åh tusan! är du så långt kommen redan?

— Åh, du pratar! Du kan väl begripa att det är i affärer! Men du kan väl också förstå att jag inte försummar att måla ut Stockholm så förföriskt som möjligt, riktigt så der, att jag tycker det bör vattnas i mund på henne. Och är det någon möjlighet, så ska' jag försöka att få henne hit upp före midsommar, och då du Acke, då ska' vi festa!

— Nej hör du, kalla mig inte Aceke, det luktar barnkammare lång väg!

— Så hette du ju i Upsala, vet jag! och när du kallar mig för Pelle — —

— Ja, det är en förbannadt annan sak! Du heter nu en gång för alla Pelle; men jag är inte van vid att höra något förnamn, och skulle det nu så rasande vara, så säg åtminstone ut hela Axel, fast jag tycker alldeles att det påminner om Frithiofs saga och sådant der slarf!

— Har du aldrig haft någon liten sötnos, som kallat dig för Aceke, du? — frågade Pelle, i det han knuffade kamraten i sidan; — någon liten hushållerska, eller — —

— Jag ska' säga dej en sak, Pelle! — återtog revisorn gravitetiskt, i det han slog i litet Billiner åt sig; — jag är en rangerad karl och inte någon flickjägare!

— Ja, men hushållerska har du i alla fall! — fortfor Pelle envist, i det han stormsåg på honom med sina utstående ögon; — och jag ger mig tusan på att hon är stilig, du! Hvasa? är hon inte?

— Nåja, för att man inte vill ta' en fågelskrämman i huset, så behöfver man väl inte — —

— Nej, det har du rätt i! Och om jag gifter mig så får min hustru aldrig skaffa sig några fula pigor — det är oästetiskt och så kan frun gå och förse sig på dem, och det inverkar menligt på afkomman! Nej, hyggliga ansigten får man lof att ha omkring sig! Men hör du, nu går Borup i buteljen! Hvad säger du om vi skulle titta in till Berns ett tag? Det var så länge se'n jag hörde någon musik.

— Ja, hvarför inte! — Jaså, så hon har tvåhundredratusen, den der aptekarenkan!

— Minst, du! Och hör du Aceke, du — — om jag får henne hit upp ska' du göra mig en tjänst! Du ska' säga henne att jag är en framtidsman, du — — för det är jag — det är ingen säkerhet att jag

inte sitter i justitierevisionen en vacker dag, du — och se'n vet ingen hvar det kan sluta! Nog gör du en gammal vän den tjensten, om du kan?

— Gerna det, kära du! Men hör du, Pelle! Har det aldrig fallit dig in att det kan komma en fjerde man med i spelet?

— En fjerde man? — utbrast Pelle förvånad; — hvar tusan skulle den komma ifrån?

— Från gatan, som man säger! Och du vet att sådana alltid bruka ha' tur med sig!

— Ja, jækeln i det, Ace! Du sa' något, du! — Men det gör ingenting, jag lagar alltid att jag kommer i efterhand i alla fall!

— Ja, men det blir bara hvar t fjerde spel, du — och under tiden vet man inte hvad som kan hända! — sade revisorn torrt, i det de kommo ut på gatan och sneddade öfver torget ner till Näckströmsgatan och Berzelii park.

3.

Ett par veckor efter de begge vännernas sammanträffande i Lagerlunden satt revisorn en morgon omkring tiotiden vid sitt skrifbord, sysselsatt med att genomläsa en diger bundt med handlingar, tillhörande utredningen af ett större dödsbo, i hvilket passiva befunnos vara betydligt större och aktiva till en oroande grad mindre än någon hade kunnat förmoda, när det gälde ett hus, som länge ansetts för ett af de elegantaste och solidaste i hela hufvudstaden.

Men det är i allmänhet förvånande hvad den gamle benrangelsmannen är för en omutlig bortskrapare af all möjlig förgyllning här i verlden, och det både när det gäller vår inre och vår yttre menniska. Många bålstora dygder och förtjenster krympa inför honom ihop till ganska små dimensioner, och ofta nog händer att, när han gör sin objudna visit i ett för rikt ansedt hus, då brister den skimrande bubblan med alla sina granna färger och lemnar, liksom vid barnens lek, endast en grådaskig såpvattensdroppe kvar efter all den prålade glansen. Men att han har en utpräglad smak för antiteser, det visar han också derigenom, att mången fattig och förbisedd stackare kommer efter hans besök att framstå i en fördelaktigare dager, och mången omtvistad förtjenst skaffar han ett ampelt erkännande och en lysande upprättelse. Och hvarför? Jo helt enkelt därför, att han hindrar honom att gå i vägen längre. Det är alldeles otroligt hvad människorna bli hyggliga när någon lemnar sin plats i den stora kön utanför lyckans biljettkontor och de få komma ett steg närmare porten.

Bäst som nu revisorn satt der och funderade hur det skulle gå med den efterlemnade familjen, och hur han skulle bära sig åt för att kunna rädda sitt utredningsarfvode, så ringde det på tamburdörren och han hörde hur Charlotte, som höll på att duka af kaffebordet ute i salen, med lätta och hastiga steg skyndade ut i tamburen för att öppna.

— Hvem tusan är det nu då, som kommer? — mumlade revisorn för sig sjelf, förargad öfver att bli afbruten midt i en kinkig addition; — aldrig kan man då få vara i fred heller! — Hvad nu? — fortsatte han efter en stund sin halfhögt uttalade tankegång och lyssnade utåt; — jag tror förbanna' mig att det är Pelle! Men hvad gör han då, som inte kommer in? Han måste väl inte — —?

Och revisorn sköt undan handlingarna ett stycke och skyndade upp från skrifbordet, hvarpå han öpp-

nade dörren och kom ut i salen, alldeles lagom för att se Pelle rifvas med hushållerskan om sin öfverrock, som hon ville hänga upp, men som han absolut inte ville lemna ifrån sig. Och nu stodo de derute i tamburen, midt emot hvarandra på hvar sin sida om rocken, men som den var mycket tunn, så tyckte revisorn att Pelle var litet för mycket närgången, hvilket antagligen inte var Charlottes åsigt, eftersom hon skrattade med full hals och inte ville släppa sitt tag.

— Seså, krångla nu inte med rocken, utan låt Charlotte hänga upp den, kära Pelle! — ropade revisorn och försökte visa sig så litet förargad som möjligt, — du har väl i alla fall svårt att nå upp till hängarn, som är beräknad för min längd och inte för din!

— Åhå, jag är väl inte stort mindre än du! — svarade Pelle och blef ännu rödare än vanligt, — men jag är inte van att låta passa upp mig af så — så — —

— Ja, men nu får du allt vänja dig vid det för den här gången! — sade revisorn bestämt, öfvertygad om att han med dessa ord afklippte en artighet, som han inte alls tyckte kunde vara på sin plats; — har du någonting att säga *mig*, så får du vara så god och skynda dig!

— Visst tusan har jag någonting att säga *dig*! — svarade Pelle, i det han lemnade den omtvistade rocken åt Charlotte och steg in i salen; — hvad skulle jag annars här att göra?

— Ja, det tycker jag också! — återtog revisorn, medan han, mera af gammal vana än af något egentligt inre behof, skakade hand med honom, — stig in till mig därför, så får jag höra hvad det är fråga om!

— Det var jækeln hvad du bor treffligt — och en sådan stilig kakelugn se'n! Jag tror min själ att det är majolika! — utbrast Pelle, i det han såg sig om i salen, och under tiden passade på och sneglade ut i tamburen, der Charlotte höjde sig på tåspetsarne

för att hänga upp rocken, och dervid visade en fot, som Pelle tyckte vara ovanligt liten för att tillhöra en hushållerska; — ja, si de här nya husen i Stockholm — —

— Det var väl inte om dem du ville tala med mig! — sade revisorn tämligen snäsigt, i det han tog honom i armen och sköt honom in i skrifrummet, hvars dörr han stängde kanske litet häftigare än som egentligen var nödigt, enär låset inte alls tycktes vara krångligt af sig.

Pelle tycktes litet snopen öfver den hastiga förflyttningen från det ena rummet till det andra; men som en förständig karl repade han sig genast igen och utbrast så ogeneradt som möjligt, i det han slog sig ned i soffan midt för skrifbordet:

— Vet du Aceke, jag undrar inte ett dugg på att du inte vill gifta dig! Hon ser förbannadt trefflig ut, du!

— Hvilken? — frågade revisorn förargad, i det han slog sig ner i sin skrifstol och började gunga med det ena benet öfver det andra.

— Kors, din lilla hushållerska, vet jag! Jag riktigt gratulerar dig, gamla tjufpojke! Ja, förbanna' mig, gör jag inte det! Ja, se, ni Stockholmsungkarlar! Det är annat det än nere i småstäderna — der skulle de naturligtvis rifva ögonen ur en syndare, om man understode sig att — —

— Jag ska' be att få upplysa dig om att hon är *bara* min hushållerska!

— Ja, det är, fan i mig, inte bara, det! Hon ser ju riktigt ut som ett bättre fruntimmer, vet jag — — och det var därför, som jag inte ville låta henne hänga upp min rock! Öfverstlöjtnantskan, som var den gentilaste damen i hela Kråkvinkeln der nere, såg ta mig tusan mycket mera ut som en köksbjörn än den der!

— Ja ja, sådant händer! — svarade revisorn med en viss trumpen tillfredsställelse, som han inte brydde

sig om att dölja; — men det är väl inte för att prisa min hushållerska, som du har kommit hit? För jag skall säga dig att min tid — —

— Är upptagen, ja! Det kan jag väl förstå! Det hoppas jag väl att min ska' bli också, bara jag kommer mig in i tygena litet! Hvad heter hon du?

— Hvilken?

— Kors, hon derute, vet jag!

— Nej, hör du Pelle, är det meningen att du tänker fortsätta på det der sättet, så säger jag dig så godt först som sist, att jag inte har tid med dig!

— Ja men ser du, det får du lof att ha! — svarade Pelle lugnt och lutade sig tillbaka mot soffryggen, — för jag kommer i och för en sak som alla redliga svenskar ha' tid med, om de också ä' aldrig så sysselsatta.

— Det vore märkvärdigt! Hvad skulle det vara för en sak?

— Joho du, jag kommer för att bjuda dig på middag på Hasselbacken i morgon, du!

Och vid dessa ord lutade Pelle sig framåt och spände sina utstående ögon i vännen, i det ett triumferande leende spelade omkring hans rödlätta mun, och åstadkom otaliga radier omkring hans godmodiga önglober.

— Hvad fan säger du? — utropade revisorn med minen och hållningen af en gammal ryttarhäst, som får höra en trumpetsignal; — ska' du ha' fest på Hasslis?

— Jo du är så säker! — svarade Pelle och såg nästan gladare ut än en ung äkta man, som fått ärfva sin svärfar; — och det en gentil fest ändå! Jag tänker riktigt visa mig på styfva linan, ska' du tro! Jag tänker slå mitt stora slag för frihet från brödbekymmer och framåtskridande i social tvärsäkerhet, du! Aptekarfrun är i sta'n, du!

— Hvad säger du? Är hon i sta'n — redan?

— Redan? Hon kom i går afton med snälltåget

och jag var nere vid Centraln och tog emot henne, ska' du tro. Och jag har skaffat henne rum på Rydberg, och sen var vi på Operan och nu har jag bjudit henne på middag på Hasselbacken till i morgon!

— Är hon ensam?

— Hvad tänker du på? Tror du att ett bättre fruntimmer reser upp ensam från en småstad till Stockholm? Då vore hon väl förlorad för tid och evighet. Nej, hon har med sig sin kusin, konsulinnan Roflund och en gammal fröken Barrett, som skall vara förkläde, förstås.

— Ska' två gifta fruntimmer behöfva förkläde i våra avancerade tider? — frågade revisorn förvånad; — det kan jag aldrig föreställa mig! Så långt måtte vi väl ändå ha' hunnit i upplysning och framåtskridande —

— I Stockholm möjligtvis! — invände Pelle öfvertygande; — men inte i landsorten! Der står man ännu på samma ståndpunkt, som för tretti år se'n i Philipstad, der det påstås att man satte strumpor på pianobenen. För resten gör det ingenting att hon har sällskap, för konsulinnan är uppe för att rådfråga läkare, så hon kommer inte med på middagen och fröken Barrett somnar alltid när hon har fått kaffe och en liten likör, så vi blir i alla fall så godt som ensamma.

— Tack så mycket! Du räknar inte mej, hör jag!

— Jo visst tusan! Tvärtom! jag räknar alldeles fasligt mycket på dig! Ser du, jag har bjudit min kompanjon också och hans hustru, och jag hoppas att du efter middagen, när vi ha' blifvit litet lifvade, passar på och talar litet vid henne om mig! Åhja, det gör du nog, Aceke, för gammal vänskaps och kamratskaps skull!

— Mycket gerna, kära du . . . men på ett vilkor.

— Hvad skulle det vara, då?

— Att du låter bli och kalla mig Acke, — åtminstone i morgon.

— Ja, det ska' jag försöka att komma ihog! Men jag kan inte begripa att du inte tycker om att heta Acke! Inte generar det mig ett dugg att heta Pelle, inte, fast jag inte heter det alls!

— Det är en helt annan sak med dig! Du är glad och trefflig, du; men ser du jag, som är mera allvarsam och praktisk och tystlåten af mig, jag tycker inte om de der förtroliga diminutiverna och i synnerhet tycker jag inte om dem i fruntimmers-sällskap! Då tro de genast att man är en vindbeutel och det är hvad jag minst af allt vill bli' ansedd för!

— Jaha, men det är just vindbeutelarne som ha' bästa turen hos fruntimmerna, och jag kan gerna säga dig i förtroende att, är det något som legat mig i fatet hos damerna, så inte är det det, att jag är en glad garcon! Nej, jag tror det är tvärtom det, att jag inte är tillräckligt glad och vigilant — — för si, hur ä' det, så kan man inte hjälpa att dygden hänger i en, när man, som jag, fått en vårdad uppfostran!

Pelle var dråplig att skåda, när han framförde denna tirad och försökte se ut som en riktig vaurien, hvilket lyckades honom ungefär lika bra som om en skolpojke försökt att klä' ut sig till Gustaf Adolf eller Karl den tolfte. Revisorn såg på honom med en viss medömkansfull nyfikenhet, förvånad som han var öfver att en så naif egenkärlek och en så komplett obekantskap med sig sjelf kunde bo i en så liten kropp och från denna stund föresatte han sig att han skulle ge sin gamle vän en lexa i konsten att tappa en wira i efterhand.

Men naturligtvis låtsade han inte om någonting sådant, utan sade endast med väl spelad likgiltighet och med en min af kvinnoförakt, som helt och hållet kompletterade Pelles säkerhet:

— Jaja, det der förstår du bättre än jag, som aldrig haft tid att pyssla med sådana der experiment; jag ger kvinnorna tusan, ser du! De bara hindra en karl att komma fram i världen, och skall man nu ovillkorligen ha' något att skaffa med dem, så bör det endast vara öfvergående! Då kan det vara lustigt nog; men binda sig? Nej jag tackar!

— Jaha men ser du Acke, det der är omoraliskt! — inföll Pelle häftigt, i det han ifrigt slängde med armarne, — det är samhällsupplösande, det är nihilisteri! Skulle alla tänka som så —

— Åh det är inte farligt! — svarade revisorn med öfverlägsen ironi; — det fins tillräckligt många dumhufvuden kvar, som sörja för släktets bestånd, om de också bara göra det till namnet! Men hör du, Pelle, har du nu gjort upp en riktigt fin matsedel till i morgon, för ser du, den beror det rasande mycket på — —

— Ja, naturligtvis! Jag tänker vi skulle börja med Halmstadlax och spenat.

— Nå ja, det är visserligen vanligt; men den här tiden så — — ostron vore bättre, förstås!

— Säger du det? Ja, men ser du, jag är inte säker på att hon förstår sig på ostron, och därför så — —

— Det har du rätt i — och därför kan man ju ta' dem till mellanrätt i stället. För upprigtigt sagdt, en middag utan ostron, den — —

— Nå, då tar vi ostron till mellanrätt, med Chateau d'Yquem —

— Pale Sherry är bättre och framför allt hälsosammare. Nå, soppan?

— Soupe à la Reine eller Potage d'Écrevisse eller Puré d'Asperge, det fins alla tre.

— Sparrispuré är finare med gammal Vaulney till.

— Säger du det? Då tar vi den! Och så Westphalisk skinka och hammelfilet med ryska ärter — så tar vi ostron emellan och så morkulla med chicorée-

sallad och Veuve Clicquot etc., så gåslefpastej med gammal Madera, sen »Asperges nature», så glace och Cap Constantia och till slut litet blandad frukt och Rockfordsost med kax — hvad säger du om det? Det är ju godt utan att vara för öfverlastadt? Hvasa?

— Ähja, det är inte så illa! Men sparrisen tycker jag du kunde utelemna, efter som vi ätit puré förut.

— Ja, det har du förbannadt rätt i! Om man skulle ta' en »omelette aux fines herbes» i stället?

— Du sade't: Det tycker fruntimmerna om! Och för allt i verlden, laga att det blir chokoladglace — det bryter — chokolad och smultron — — eller ananas, inte vanilj — det bjuder ju hvarenda kryddkrämare på! Och så tror jag att lite' Tokajer inte kunde skada, — fan, skall man visa sig på styfva linan, som du sade, så får man inte bry sig om hvad det kostar!

— Mycket rätt! mycket rätt! — ropade Pelle, skinande af förtjusning; — »lite men godt», det är mitt valspråk! Dessutom hoppas jag att jag snart ska' få igen hvad jag lagt ut, som man säger!

— Du menar genom att knipa aptekarenkan?

— Just det, ja! Men hör du Acke! du får lof att vara hygglig och hjälpa mig så mycket du kan. Hur är det, har du mycket brådtom nu för tillfället?

— Ja, kära du! brådtom har man ju alltid — mer och mindre förstås! Men hvarför frågar du det?

— Jo ser du, hon blir här uppe en fjorton dar, och under tiden får man naturligtvis lof att roa henne och visa henne allt möjligt. Jag har tänkt att vi skulle fara omkring bland omgifningarne, en dag till Drottningholm, en till Ulriksdal, en till Waxholm och en till Gripsholm — hvad säger du om det?

— För tusan, kära Pelle, det är alldeles utmärkt — — och så till Nacka och Djurgårdsbrunn, och Dalarö, och Furusund — —

— Ja det är klart! Men fanken i det — det blir allt dyrt, det der!

— Bah! hvad gör det, när du om ett år kan ha' dina tvåhundrausen.

— Det har du rätt i! Men i alla fall, så nog kommer det att kosta pengar, och när jag nu helt nyligen har köpt mig in i affären — —

— Du ville kanske hellre att provisorern eller pastorsadjunkten vore med och repartiserade om utgifterna? — sporde revisorn ironiskt, i det han kastade en spefull blick på Pelle, som blef dubbelt så röd som vanligt, och nu i hast kom ihog att han hade brådtom, hvarför han gaf sig af, sedan de båda vännerna kommit öfverens om att träffas klockan 3 följande dag vid vattenbutiken i torget, för att gemensamt gå upp och hämta damerna till middagen. När Pelle kom ut i tamburen, fick han lof att ta' på sig rocken sjelf; hushållerskan syntes inte till, och sedan han ännu en gång uppmanat revisorn att riktigt taga på sig sitt bästa humör i morgon, skuttade han af utför trapporna i den glada förhoppningen att nu hade han sørjt riktigt väl för sin framtida lycka.

Revisorn gick in till sitt skrifbord igen, sköt undan luntorna som tillhörde det underminerade dödsboet, och försjönk i djupa funderingar öfver en temligen invecklad fråga, som han, i egenskap af grundlig jurist, började betrakta från alla möjliga sidor. Frågan var helt enkelt den, om det kan anses förenligt med verklig vänskap, att bakom en annans rygg snappa bort just det äpple, som man vet att den andre utvalt åt sig, om han också inte ännu hunnit stoppa det i fickan. Revisorn kom till den öfvertygelsen att juridiskt låge i den saken ingenting orätt, och moraliskt? — Ja, hvad det beträffar, tänkte han, så fins det väl ingenting i begreppsväg så sväfvande och obestämdt som moraliskt eller icke moraliskt. Det som är omoraliskt för den enskilde kan till exempel vara alldeles ofantligt moraliskt för en korporation och

tvärt om. Om en enskild stjal ett stycke jord af en annan, så straffas han med fästning; men om en eller annan stormakt annekterar en hel ögrupp eller ett godt stycke af en kontinent från dess ursprungliga innebyggare, så kallas det ett civilisationsarbete, och räknas sagda stormakt till allsköns heder och berömmelse.

Revisorn slutade således sina djupgående reflektioner med att komma till den bestämda öfvertygelsen, att allt som lyckas är rätt, — och nekas kan ju inte att det fins en mängd prejudikat på den satsen, hvilket för honom, som jurist, var viktigare än allt annat.

4.

Den unga enkan efter den gamle apotekaren var ett mycket älskvärdt och behagligt fruntimmer, och hvad som kanske betyder fullt lika mycket om inte mera än det, hon var ovanligt praktisk och förständig. Det hade hon ju redan bevisat genom att gifta sig med den gamle apotekaren, som mycket väl kunnat vara hennes farfar, i fall han hade gift sig tidigt och fått en son eller en dotter första året af sitt äktenskap. Och hon hade gift sig med honom utan ringaste tvång eller påtryckning från vänner och bekanta eller anhöriga och släktingar, gift sig helt enkelt därför att hon ville bli' väl försörjd, och med den glada utsigten att efter ett eller annat år bli en rik och oberoende enka, som sedan kunde få ta' skadan igen och gifta sig efter sitt tycke. Hon hade nog också ett annat skäl, som vägde ganska tungt i vågskålen för den gamle apotekaren, hvilken på fullt allvar gått och förälskat sig i den vackra rådmans-

dottern, — och det var att hon hade ingenting emot att förarga sina jemnåriga, genom att midt för deras näsa göra ett, relativt för orten och förhållandena, lysande parti. Visserligen fann hon det litet obehagligt att vara tvungen att hålla god min i ojemnt spel, när gubben med all Gewalt ville uppträda som glöddande älskare och svartsjuk äkta man; — men så fick hon också allt hvad hon pekade på, och det kunde ju alltid vara värdt en liten uppoffring. För öfrigt var han alldeles ofantligt snäll och medgörlig, ville alltid att hon skulle vara elegantast af alla fru-arne i staden och att hon skulle vara med öfverallt; att hon skulle dansa och skratta och roa sig af hjertans lust. För öfrigt knusslade han aldrig på hushållspengarne, och ville lefva godt, både ute och hemma.

Någon egentlig fantasi hade hon inte fått på sin del, och hennes temperament var af det lugna slaget. Kanske kunde kylan hafva gifvit med sig, om hon gift sig af kärlek och med en man af sin egen ålder; i sällskap med gubben hade den inga anledningar att tina opp och gjorde det inte heller. När han sedan gick all verdens väg, sörjde hon honom pligt-skyldigast med tårar i tre veckor, och med djupt svart i tre månader; — nu var den tiden längesedan förbi och därför bar hon bara half sorg på kläderna och ingen alls i hjertat, och det fann hon sig mycket väl utaf; ty sorgdrägten klädde henne utmärkt och det goda lynnet befordrade både matsmältningen och hyfärgen. Hon visste af att hon var rik, och hon föresatte sig att nu skulle hon välja, ifall hon ämnade gifta om sig, och välja med smak. Mycket ung finge han inte vara, den tillkommande; »ty unga karlar äro sådana flabbar», menade hon; man kan aldrig lita på att det blir någonting ordentligt utaf dem. Nej det skulle vara en karl som sett sig om litet i världen och bland människorna, en karl på sina tretti eller fyrtio år, som inte var naif nog att springa efter första vackra

ansigte han fick se, eller första, bästa kokett som ville lägga ut sina nät för honom.

— Åhnej, han kunde gerna ha' varit med litet! — menade hon för sig sjelf, när hon satt i sitt vackra förmak och tittade ut i reflexionsspeglarna; — hon var ju sjelf enka och hade således inte alls några af de nymodiga krafven på manlig oskuld och oerfarenhet, hvilka tvärt om skulle ha' förefallit henne ganska genanta och obehagliga, van som hon var vid det heliga äkta ståndet med alla dess konsekvenser. Hon ville visst inte neka till, åtminstone inte inför sig sjelf, att den unge provisorn var en mycket hygglig tillbedjare och att han i synnerhet framstod till sin fördel när han om kvällarne sjöng Don Karlos aria ur Ernani:

»Uppå rosor skall du va — ha — handra» — men, herre gud, inte kunde hon väl ändå på fullt allvar tänka på att gifta sig med en apotekare till, det skulle ju vara ett sorgligt fattigdomsbevis att inte komma ur apotekarsocieteten och in i den verkliga, dit hon alltid hade längtat alldeles ofantligt. Pastorsadjunkten hade nog också sina fördelaktiga sidor, och han utpekades allmänt i hela staden som ett biskopsämne; men det var långt härifrån och dit och att under tiden sitta som komministerfru eller pastorska borta i någon småstadshåla, värre än hennes födelsestad, eller också i någon socken på bondlandet, det kände hon inte den ringaste kallelse för. Nej då var då Pelle Modin ett bra mycket bättre parti; det var bara skada att han skulle vara så liten och fet och ljushårig. Hennes ideal, ty hur fantasilös hon än var, så hade hon ändå gjort upp för sig konturerna till ett sådant, var en lång, mörklagd, blek karl med något infernaliskt öfver ögonen och pannan, ty det infernaliska var alltid så »rysligt» intressant. Nu är det visserligen sant att någonting infernaliskt var det stört omöjligt att kunna upptäcka hos Pelle Modin, om man så vände upp och ner eller ut och in på

honom, men han hade en egenskap, som väl fick ersätta detta, och det var att han var ärelysten och ämnade slå sig ner i Stockholm och att han inte ville bli den lilla stadens ordinarie borgmästare, om han också kunnat vara säker om de flesta rösterna. Han hade också, trots all sin godmodighet, haft den slugheten att i lagom oförtäckta ord omtala sina planer för den vidare karriären på sin juridiska bana och det var inte utan att den unga apotekaren kan med en viss hemlig stolthet satt och tänkte på hur fint det skulle vara och hur bra det skulle låta att få heta »justitierådinnan» eller i värsta fall, åtminstone »revisionssekretererskan» eller »assessorskan». »Statsrådinnan» var visserligen en titel som Pelle låtit påskina såsom alls icke liggande utom möjlighetens område att kunna tillkämpa sig — men i alla fall så hägrade den så pass långt i fjärran, att den mer var att betrakta som ett agremang i bakgrunden af utsigten, än som någon påtaglig realitet.

Emellertid hade den unga enkan nu beslutat sig för att resa upp till Stockholm för att skingra sorgen, som det hette, och när hon den tidiga morgonstunden, i sällskap med den sjuka konsulinnan Roffund och den ovanligt magra fröken Barrett, stufvade in sig i sin första klassens kupé, så kunde hon inte undgå att kasta en medlidsam blick på åtskilliga väninnor, som voro nere för att taga afsked och att med en lindrig, men alls icke obehaglig hjertklappning, säga för sig sjelf:

— Ja, få nu se, hvad man kommer att upplefva för märkvärdiga saker!

Vid ankomsten till Centralbangården mottogos de resande af en syster till konsulinnan, som var enka efter en grosshandlare, och som födde sig rätt bra på inackorderingar, åtminstone att döma efter hennes svasande toalett, som var både dyrbar och elegant; af hennes dotter, som var elev vid musikaliska akademien, och af Pelle, som redan hade formerat bekantskap med

de båda damerna. Konsulinnan skulle naturligtvis bo hos systemen, som hade godt om rum nu, emedan en hel del af hennes inackorderter hade rest till mötena — hon föredrog nämligen militärrännen, emedan de i allmänhet voro rika pojkar, som hade god råd att betala. Och som Pelle redan hade beställt rum på Rydberg åt den unga enkan och hennes förkläde, och hade hyrvagn som väntade, så togo damerna afsked af hvarandra, och det bar genast i väg hän till hotellet.

På vägen från centralstationen och dit var just inte mycket att se, och ingenting märkligt passerade heller, utom det, att de på Fredsgatan mötte en generalstabsofficer som var ute på någon uppvaktning, iklädd stora uniformen med den befvädrade hatten, och som därför genast af fröken Barrett togs för någonting mycket förnämare, hvarför hon steg upp till hälften och gjorde en djup reverens med den påföljd att hon, när hästarne med detsamma ryckte till litet häftigt, höll på att komma på hufvudet i knät på Pelle, som blef både öfverraskad och generad öfver detta oväntade närmande. Han fann sig likväl genast, och frågade artigt:

— Kände fröken den der officern?

— Offsern? — upprepade fröken Barrett, förargad både öfver frågan och öfver att hennes hatt kommit på sned genom beröringen med Pelles lilla trinda mage; — det förvånar mig att häradshöfdingen har så litet vördnad för höga vederbörande!

— Hvem tror fröken att det var då? — sporde Pelle förvånad, och spärrade upp ögonen som ett par kanongluggar.

— Hvem det var? Kors, det kunde väl ett barn se, att det var kungen!

— Kungen? Nej, bästa fröken —

— Kungen? — utbrast den unga enkan, som hittills inte sagt något; — snälla tant lilla: kungen är ju mycket längre och mycket äldre!

— Jaså, ja, då var det kronprinsen! — förklarade

fröken Barrett med mycken bestämdhet, — eller någon annan af prinsarne!

— Det var helt enkelt en kapten vid generalstaben, det kunde en genuin Stockholmare se vid första ögonkastet! — svarade Pelle litet hånfullt och på samma gång mycket oförsigtigt.

— Ähja, gudbevars! Fast man inte är »genuin Stockholmare», så får man väl lefva ändå! — genmälde den magra fröken mycket harmfullt, och ämnade helt visst tillägga något skarpare ännu, då vagnen i detsamma stannade utanför hotellet och portiéren kom framskyndande och öppnade vagnsdörren med en på samma gång artig och nedlåtande bugning, hvilken vittnade mycket godt om hans skarpsinnighet. Han såg nämligen mycket väl att det var småstadsbor som kommo, och inga utländingar, och därför blef mottagandet derefter.

Uppkomna två trappor upp, öppnade en upppassare dörren med en nummer på 70-talet och Pelle bad damerna stiga in i en vacker salong med 2 fönster åt Gustaf Adolfs torg. På hvardera sidan om salongen fans ett mindre rum, och det var med en ganska berättigad stolthet som Pelle visade dem för damerna och frågade om de voro belåtna med hans anordningar.

— Hvad ska' det der rummet vara till? — frågade fröken Barrett, i det hon pekade på det venstra.

— Kors, till sofrum naturligtvis! — svarade Pelle förvånad.

— Och det der då? — frågade hon i samma ton, pekande på det högra.

— Det är också ett sofrum, naturligtvis! Ett åt hvar och en af damerna!

— Och det kan härads höfdingen tänka sig, att jag skulle ligga ensam i Stockholm och låta Louise ligga ensam på sitt håll?

— Ja, hvarför inte det? — frågade Pelle ytterligare förvånad.

— Ligga ensam — — här i Stockholm! — utbrast fröken med stigande affekt, i det hon slog ihop händerna.

— Ja, det är många som får göra det! — förklarade Pelle lugnt.

— Det är mycket möjligt, men det måste åtminstone inte vara några hederliga fruntimmer!

— Men tant, då — —

— Jag tror tvärtom att det just är de hederliga fruntimmerna, som — — —

— Härads höfdingen må säga hvad han vill, — utbrast fröken med ännu skarpare ton; — men det kan aldrig hända mig. På det sättet skulle man ju kunna bli mördad, hvar och en på sitt håll, utan att man visste det ringaste!

— Nå, men den saken är ju mycket lätt hjälpt med att man flyttar begge sängarne in i det ena rummet, och att damerna begagna det andra till skrifrum eller kabinett, eller också att man sätter koffertar och hattaskar derinne, så behöfva de inte genera härute! — förklarade Pelle, artigt som förut.

— Ja, men tre rum är alldeles för mycket, och tänk hvad det blir dyrt, se'n!

— Nå, men snälla tant lilla, — inföll den unga enkan litet otåligt, — det är ju *min* sak, och — —

— Gubearns, jag glömmar visst inte att det är *du*, kära Louise, som betalar fiolerna, och jag vet mycket väl, att när man ingenting har att betala med, så har man ingenting att säga, och — —

— Men damerna ha' ju inte alls sett på utsigten! — utropade Pelle, som märkte att samtalet kom in på ett farligt område, och därför gick och slog upp begge fönsterna; — är den inte storartad?

— Åh så vackert! så ståtligt! — utbrast Louise, i det hon skyndade fram till fönstret och såg ut på slottet, strömmen och Skeppsholmen, hvilka lågo der i sin gyllene aftonbelysning; — ja se, Stockholm —

— Det är ändå alltid Stockholm, det! — afbröt Pelle med stolthet.

— Ja, det har väl aldrig fallit någon in att disputera! — inföll fröken Barrett, som nu också kom fram till fönstret, och som för att genast visa att hon var orienterad på platsen, hastigt utropade i det hon pekade utåt; — och se der har vi Katharina kyrka! — Ja gudbevars, hon är visserligen rätt vacker, men inte kan jag säga att hon ligger så fasligt högt just!

— Hvilken menar fröken? — frågade Pelle och vände sig om till fröken, som stod litet bakom de andra två.

— Kors, den der, vet jag! — svarade fröken och pekade utåt.

— Jaså! Ja, det är ett litet misstag, för det der är Skeppsholmskyrkan! — upplyste Pelle; — Katharina kyrka syns inte här! Hon ligger bakom slottet!

— Det var märkvärdigt! — återtog fröken Barrett med en misstrogen min, — hur är det möjligt? Slottet ligger ju i staden mellan broarne och Katharina kyrka lär ska' ligga på söder!

— Jaha, men det der är öster! — förklarade Pelle, i det han pekade utåt holmen.

— Ja, det är mycket möjligt, för *jag* har aldrig gjort anspråk på att vara någon väderflöjel! — svarade fröken giftigt; — men det förklarar i alla fall inte hur Katharina kyrka kan ligga *bakom* slottet!

— Här ifrån räknadt, förstår fröken! — fortfor Pelle undervisande, hvilket ännu mera förargade den gamla damen, som därför genast inföll med en maliciös nigning:

— Ja, jag är verkligen inte *så* dum —

— Nej, nu få vi väl inte uppehålla härads höfdingen längre! — utbrast den unga enkan; — och om vi ska hinna komma på operan, så är det väl på tid att vi göra litet toalett — —

— Ja, jag har biljetterna aflagda per telefon, och jag skall nu gå och hämta dem! — sade Pelle, som

var glad att komma ifrån den gamla mön, om han också på samma gång kände en viss saknad öfver att behöfva lemna den unga enkan; — och om damerna tillåta, så kommer jag upp och hämtar er en kvart på åtta!

— Ja, annars vet jag inte hur vi skulle få biljetterna! — snäste fröken Barrett, i det hon snodde af in i rummet till venster.

— Bry er inte om henne! — hviskade Louise, i det hon följde Pelle till dörren, der han undervisade henne om hvar knappen till ringledningen satt; — hon är inte riktigt i sitt esse när hon farit på jernväg; men det blir nog bättre, när hon får sofva i natt!

— Ack! hvarför är ni inte ensam? — suckade Pelle och försökte se elegisk ut; — hvarför har inte ödet — —

— Tyst då! — hviskade Louise, i det hon hastigt lade sin hand på hans mund och sköt honom ut genom dörren, hvilket dock inte gick så hastigt att han inte fick tillfälle att trycka en kyss på den lilla handen, och att på samma gång bombardera henne med en blick som skulle vara brinnande, men som blef bolmande i stället. Och derpå skyndade Pelle med lätta steg utför trapporna och fram till operans biljettkontor, sedan han först på affischen gjort klart för sig hvilken af de många tenorerna det var som skulle sjunga på kvällen.

När han fick se att det var den längsta, tänkte han triumferande för sig sjelf:

— Skönt! den blir gumman säkert så förtjust i, att jag obehindradt kan få småprata med lilla enkan! Fan hvad hon är söt ändå, och hvad det skulle vara skönt att få knipa både henne och tillbehören! Men den der gamla baretten, *den!!* —

Och vid den tanken gjorde Pelle en rörelse med käppen och högra handen, som inte egentligen bådade särdeles godt för fröken Barretts kommande öden, i fall hon händelsevis skulle någon gång komma

i huset hos det blifvande justitierådet och hans rika fru.

Under tiden gjorde de båda damerna sin toalett, och fröken Barrett sparde inte på att utgjuta sin vredes skålar öfver Pelle Modins ljuslockiga och oskyldiga hufvud. Det behöfdes en ganska allvarlig tillsägelse af den unga enkan, för att slutligen få henne att byta om taktik, och i synnerhet blef hon mycket mör i munnen när Louise började tala om att hon kanske ämnade stanna något längre, och möjligen inackordera sig hos konsulinnans syster, i hvilket fall hon inte behöfde något förkläde vidare.

Fröken Barrett tog anspelningen ad notam, och därför, när Pelle kom tillbaka med biljetterna, så var hon idel solsken och välvilja och fattade till och med hans arm, när de gingo upp för trapporna till första parketten. Pelle var bara förargad och ledsen öfver att den unga enkan gick förut.

5.

En middag på Hasselbacken! För huru mången har inte den lyckan hägrat som ett aflägsset Eldorado, till hvilket han eller hon aldrig kunde hinna fram? Hur mången svärmande ungmö har inte för den lockelsens skull stängt in sitt käraste svärmeri i den djupaste vrån af sitt hjerta och låtit den femtiårige beundraren bjuda på den, medan hon drömt om den tjugofemårige, hvars subtraktionstal i fråga om åldern likväl inte kunde uppväga den gamles multiplikation

i fråga om förmögenheten? Hur många oskyldig och oerfaren yngling har inte för frestelsen af en sådan liten fest med champagne och läckerheter, låtit förleda sig att i ett obehagadt ögonblick låta sina fingrar göra ett olofligt besök i husbondens penninglåda eller faderns portmonnä — och slutligen, hur många vigtig votering har inte vid en sådan blifvit afgjord under riksdagarnes sednare hälfter, när vårsolen börjat sticka landtbrukarne i nacken, och man ansett det viktigare att komma hem och sköta om vårsådden på den odlade, af skatten betungade jorden, än att gå kvar i Stockholm och vänta på fruktsättningen af de olika system som man lyckats att inympa på statskroppen?

En middag på Hasselbacken! Huru många lysande affärer hafva icke uppgjorts vid en sådan, hur mycken medborgerlig dygd har inte aftackats, hur mycket frostskadad huslig sällhet har inte nödortfugt uppreparerats, hur många sällskaps granna ordensband hafva inte utvecklats, hur många mer och mindre kvicka och roliga tal ha' inte hållits — och sist, men inte sämst, — hur mycken verklig och osminkad glädje har inte kommit annars trumpa och allvarliga ansigten att lifvas och klarna upp vid en sådan? Och hvilken republikansk jemlikhet har inte varit gällande i de små, enskilda rummen och de stora, prägtiga salarne — på den rymliga verandan och i den trefliga mohriska kiosken? Corps diplomatique i ena salen — kryddkrämare och småborgare i den andra. Några glada aktörer i ett rum — ett halfdussin täta bankkarlar i ett annat, — grosshandlaren på ett »partie fine» i balkongrummet på södra sidan och kontoristen med sin flamma nedanför på verandan, — äkta mannen med några glada damer här och frun med några trefliga herrar der — pappa och mamma helt blygsamt nere i trädgården vid en flaska vatten, en saft och en kognac, och unga herrn deruppe i festvåningen med skummande champagne;

fabrikören med hvit halsduk, vasatrissan på bröstet och ångan uppe i ansigtet, ute på verandan för att svalka sig, och arbetaren nedanför med hustru och barn, på genomgång för att få höra musiken — Par Brikoll en trappa upp vid bålar och sång — och Bellman i torra bronsen nedanför under eken, som snart inte mera har någon skugga att ge honom. Och så allt detta larm från det lefvande, arbetssamma myrsamhället på andra sidan sjön, ånghvisslan som tjuter, kärrorna och vagnarne som slamra, hamrarne som bulsa från varfven, spårvagnarne som ringa och positiven som gnälla ute från slätten; — den blinde flöjtblåsaren som tutar, kasperteaterdirektören som gormar och svär, målskjutningsskotten nere från Alkärret och harmonimusiken midt för verandan, — nöjet och mödorna, lättjan och arbetsslafveriet blandade om hvarandra och uppgifvande hvar och ett sitt olika läte som med bibehållande af sin karaktär tränger igenom utan att assimileras.

Och den delikata maten sedan! Hvilka legioner af oxar, kalfvar, får och grisar, hvilka härar af tjäder, orre, hjerpe, ripor, morkullor, höns, kalkoner, ankor, gäss, beckasiner och kramsfogel, som der gått sin förvandling till möte! Hvilka myriader laxar, foreller, gösar, aborrar, gäddor, lakar, sillar, strömmingar, torskar, humrar, kräftor och ostron hafva icke der blifvit döpta i mer och mindre ädel drufsajt i stället för, som förut, i brusande hafsvatten? Hur mycken sparris har der inte doppats i osaltadt smör, och hur många rädisor i osmöradt salt, hur mycket spenat, hur många kronärtskockor, ärtskidor, potatisar, meloner, gurkor, äpplen, päron och blandade frukter hafva inte der försvunnit mellan svällande rosenläppar, mellan välspetsade mustascher eller i allt uppslukande vaktmästarfickor?

Hur många skrattsalvor har der inte afskjutits och hur mycken kurtis har der inte utvecklats? Åh, om de väggarne kunde tala, hvilka historier skulle man inte få höra, hvilka bikter skulle de inte hafva

att afgifva! Ja, om man bara hade alla de dricks-penningar som der gifvits, så är jag öfvertygad om att man både skulle kunna restaurera Gripsholm och få Karlsborg färdigt, utan att behöfva begära ett öre af allmänna medel, och man skulle säkert kunna bygga ett par första klassens kanonbåtar till på köpet. Jag vill nu inte alls tala om hur många nya teatrar man skulle kunna bygga bara för det öl som druckits der — och bygga dem utan att behöfva aptera hälften af husen till kroglokaler och handelsbutiker; hvilket, om det också vore något oerhördt i den svenska arkitekturens historia, bestämdt inte skulle vara så ofördelaktigt för sjelfva konsten. Ty så länge man tar öl för ärende och köpslår om stufbitar, eller diskonterar vexlar i samma hus der sånggudinnorna dyrkas, så få de alltid en viss bismak af affärskvinnor och då kan man inte heller undra på att de begagna turnyr och andra lösaktigheter under den fotsida dräkten.

Revisorn och Pelle hade verkligen träffats på slaget klockan tre och de hade derpå klockan half fyra varit uppe och hämtat damerna på hotellet, hemställande till dem sjelfva om de ville åka ut till Djurgården eller fara på ångslup från Karl den tolfte torg. Men som fröken Barrett till sina öfriga älskvärda sällskapstalanger hade den att vara rädd för allting och i synnerhet för sjön, så stannade man vid att fara i hyrvagn och att före middagen göra den så kallade stora promenaden. Revisorn visade sig från första stunden som en allvarlig, i hög grad förekommande kavaljer, artig utan allt fjäsk och likväl med en min af häpen beundran, hvar gång han såg på eller talade till den unga enkan. Men det gjorde han inte alls i någon påfallande grad; nej, han tvärtom tycktes smått undvika henne, och underhöll i stället fröken Barrett med en mycket liflig konversation både medan de väntade på vagnen och sedan åkningen börjat. Också tog han den gamla, kinkiga

mön med storm redan från första ögonblicket. Pelle satt midt emot apotekarenkan i vagnen, och medan han pratade hit och dit och visade henne på alla möjliga märkvärdigheter, hade hon god tid att emellanåt kasta en snedblick på revisorn, som satt midt emot fröken Barrett och uppdrog för henne en romantisk tafla af det gamla Katthafvet, som fått lemna rum för Berzeiipark, och som han sjelf aldrig sett, men hört sin far tala om i lifstiden. Han visade henne också på de arkitektoniska mästerverken i hörnet af Nybrogatan och Hamngatan, förklarande för henne hvarför staden, som var deras egare, envisades att låta dem stå kvar, och han påstod skälet inte vara något annat än att man ville slå ihjäl oppositionen mot det blifvande hofstallet på Artilleriplanen, som ovilkorligen skulle ha ofantligt mycket lättare att bli en prydnad för platsen, om det bara såge riktigt grundligt skräpigt ut rundt omkring.

Den unga enkan kunde inte undgå att tycka det revisorn var en mycket ståtlig karl, och att det mörka skägget klädde honom utmärkt väl, i synnerhet som det betydligt höjdes af den fina, gråa hatten, hvilken å sin sida helt och hållet dolde vakanserna i hårregionen. Hon jemförde i sitt stilla sinne den lilla, trinda och ljushåriga Pelle med sina mustaschprydda öron och den högväxta revisorn med sitt artiga, men temligen blaserade leende, ett leende som bevisade att han nött af sig ungdomens illusioner under striden mot den praktiska verkligheten, och just detta att han så ifrigt sysselsatte sig med den tråkiga fröken Barrett och inte med henne, uppblandade hennes vaknande intresse med en tämlig portion förargelse, som inte alls var ofördelaktig för den som väckte densamma. Hon föresatte sig nämligen att hon under middagen skulle uppbjuda all sin förmåga att få honom att sysselsätta sig med henne i stället, och den blick som hon då och då under färden kring Djurgården ertappade, då den helt hastigt fästes på hennes

friska och intagande ansigte, liksom om den der sökt hvila och vederkvickelse efter irrfärderna kring fröken Barretts af tiden plogfärade drag, sade henne att det visst inte borde blifva någon absolut omöjlighet.

Klockan half fem stannade man slutligen utanför södra ingången till Hasselbacken åt slätten till, och sedan Pelle tillsagt hyrkusken att komma och hämta klockan åtta, då man skulle göra en ny promenad, bad han revisorn konvojera damerna upp i hörnsalongen en trappa upp, medan han gjorde en titt omkring i trädgården för att se om Robertsons voro komna. Uppkomna i korridoren hjälpte revisorn damerna af med sina kappor, och för att lemna dem tid att ordna sig litet framför spegeln i yttre rummet, gick han in i det inre, der bordet var serveradt, och öppnade balkongdörrarne ut till verandan.

— Gud, hvad den revisorn är för en söt karl! — hviskade under tiden fröken Barrett till den unga enkan; — jag kunde verkligen inte tro att det skulle finnas en så hygglig karl i Stockholm!

— Åh, kära tant! — svarade enkan med ett småleende, i det hon ordnade luggen i pannan, utan att den likväl fick se *för* städad ut, och medan fröken Barrett hade mycket besvär med att rätta på sin turnyr, som hade kommit på sned i vagnen; — hvarför skulle det inte finnas hyggliga karlar i Stockholm?

— Jag kan undra om han är rik, jag? — fortsatte den gamla mön med intresserad ton, i det hon kände på lösflätan.

— Han lär ha' mycket goda inkomster, påstår härads höfding Modin.

— Seså, mina damer! — ropade revisorn der utifrån, — vill ni nu vara så artiga och stiga ut på verandan? Här är en charmant utsigt, skall jag säga!

— Åh, förtjusande! — utbrast den unga enkan, i det hon skyndade genom matsalen och ut på verandan.

— Ja, vackert är nog Stockholm! — inföll fröken Barrett, som kom trippande efter; — men gud hvad det är syndigt! Är det inte det, herr revisor?

— Jag tror inte att det är mycket syndigare än någon annan stor stad! — svarade denne, i det han anvisade dem plats i ett par bekväma Wienerfätöljer; — snarare tvärt om!

— Säger revisorn verkligen det? Nere i landsorten föreställer vi oss det som ett riktigt Sodom och Gomorrha.

— Ja, det är ju alltid fallet i små samhällen! — svarade revisor Schack helt vårdslöst, som om det inte kunde vara annorlunda; — och det är väl därför att allting har större proportioner och syns mera i de stora. Och så är det väl också mycket därför, att de som komma hit som resande se bara de yttre konturerna, inte kärnan. Allt det som bullrar och skriker, faller naturligtvis just därför i ögonen; men allt det som är tyst och stilla och aktningsvärdt, det visar sig inte på gatorna! — Men se der har vi Pelle med sin kompanjon och hans fru — ja! inte vet jag hvad damerna säga, men nog tycker jag nu att en liten enkel middag skall smaka förträffligt!

— Ja, den måtte väl bara bli riktigt enkel? — frågade fröken Barrett, och såg ut ungefär som om hon ingenting högre önskat än att bli öfvertygad om motsatsen.

— Allting är relativt! — menade revisorn artig; — och när man har så älskvärda gäster som min vän Pelle — —

— För mig skall den verkligen få vara hur öfverdådig som helst! — förklarade den unga enkan gladt; — för det får jag säga, att när man en gång har kommit ut — —

— Alldeles min åsigt! — återtog revisorn skratande, — och utan att vilja berömma hvarken min vän eller mig sjelf, så kan jag likväl tala om att vi

gjort upp matsedeln tillsammans, och jag hoppas att damerna ska' bli nöjda med våra kulinariska insigter!

— Det blir väl bara inte för många sorters vin?

— frågade fröken Barrett och såg rädd ut som en liten pensionsflicka.

— Bara fyra sorter, min nådiga! Under kan man verkligen inte äta en hygglig middag!

Nu inträdde Pelle med sin kompanjon och dennes fru, och sedan presentationerna voro undangjorda satte man sig till bords. Pelle bjöd naturligtvis armen åt fru Robertson, mannen åt den unga enkan och revisorn fick gamla fröken på sin del. Fru Robertson var ett litet, rätt behagligt fruntimmer på några och trettio år, som skrattade åt allt hvad både hon sjelf och andra sade, om det också var aldrig så allvarsamt. Hon skrattade när hon hälsade god dag, skrattade när hon tog afsked, och gud vet om hon inte skrattade också när hon händelsevis beklagade sorgen hos någon. Hon ansåg att det hörde till god ton att se glad ut, och hon var i hög grad tacksam att säga någonting åt, ty om det också var aldrig så platt, så kunde de kringstående tro att det var en af de kvickaste repliker i världen. Hennes man var betydligt längre än frun, och såg alltid mycket viktig ut; det var som om hela Europas öden hade hvilat på hans breda axlar, och när han skulle säga någonting, så började han alltid med ett par väldiga: hm! hm! — liksom för att ovilkorligen påkalla en odelad uppmärksamhet på hvad han hade att förkunna. För öfrigt snusade han mycket ofta ur en stor, vacker Tuladosa, i form af en rund koffert, och som gifven följd af detta behagliga tidsfördrif, snöt han sig lika ofta i en storblommig silkesnäsdud och gjorde detta med ett långt, utdraget trumpetljud, som började en oktav högre än det slutade. För öfrigt var han en mycket treffig och umgängsam karl, som bara hade det felet att han alltid talade om samma anekdoter, och att han aldrig kom ihog slutet på dem, men

ändå alltid blef förargad om man inte skrattade. Sjelf försummade han det aldrig, då han deremot hade mycket lätt för att hålla sig allvarsam om någon annan lade för en historia, äfven om den var rolig nog, hvilket just inte alltid plägade vara fallet.

Vid bordet fick revisorn sin plats emellan fru Robertson, som oupphörligt skrattade och fröken Barrett, som pratade allt lifligare, ju mera hon åt. Midt emot sig hade han den unga enkan, som satt mellan Pelle och hans kompanjon och med den vana verldsmannens lediga sätt delade han sig emellan sina båda grannar och hade ändå emellanåt ett artigt ord till öfvers för sin vackra motpart, som ibland verkligen hade behof af att få litet annan konversation till lifs än Pelles halvesentimentala framtidsanspelningar, eller kompanjonens högjuridiska resonnemanger om prejudikat och skadeersättningar, patenttvister och vädjanden till högre rätt — saker med hvilka han skenbarligen ville förbluffa och blända sin vackra granne.

Rättvisan fordrar dock det erkännandet att det var bara under middagens första stadium som konversationen höll sig på så högtidliga områden. När de första vinglasen hunnit tömmas och stämningen blifvit litet lifligare, kom samtalet naturligtvis in på helt andra vägar; det talades om teater och rågtullar, om margarin och socialistlagar, om förlofningar och hushyor, sommarnöjen och strejker, Parisutställningen och Hamburger-lotteriet, kvinnofrågan och den nyare litteraturen, moderna för dagen och missionen hos Zulukafferna; — med ett ord, allting rördes ihop, skärskådades, disputerades om och affärdades, — så som det i allmänhet brukar gå till på dessa middagar, der man glömmet den förnämsta regeln för all ordentlig matsmälningsprocess: att låta maten tysta munnen, och att först börja på och prata sedan man ätit sig mätt.

Man kan derfor inte annat än gifva rätt åt den gamla embetsmannen i ett af rikets kollegier, som hvarje

gång han blef bortbjuden på middag, och det var ofta nog, alltid först helt ärligt frågade den bjudande:

— Hur är det? Blir det en *matmiddag* eller en *pratmiddag*? — och som, om han fick ett ärligt svar på frågan, alltid lade en god grund hemma, innan han begaf sig af till pratmiddagen; men deremot alltid lefde ytterst magert när han visste att han hade en matmiddag i sigte.

Pelles middag var en mellansortsmiddag, der man både åt och pratade — det vill säga, det var en mycket förståndig middag, ty man drack också, utan att dricka *för* mycket, hvilket man ju i allmänhet inte gör när man har fruntimmer med sig.

Vid champagnen klingade Pelle mot ett glas, och accompagnerad af musikkåren nere i trädgården, som just nu spelade Leporellos aria ur Don Juan, föreslog han i valda och väl öfverlästa ordalag en skål för sina ärade gäster från landsorten, enkefru Louise Tolliander och hennes moderliga väninna, fröken Rosaura Barrett, som nu för första gången gästade den sköna Mälardrottningen; den ena sedan hon på ett sätt, som endast den fullkomliga kvinnan kan det, uppfyllt sina pligter mot en make, som tillbragt sin sena ålders höst med att välsigna och stödja den yppiga blomsterranka, som lindat sina blommor omkring hans höstbitna, men likväl ovanligt godt konserverade stam och som nedgått i sin graf lyckligare än mången ungdomlig svärmare varit det i hela sitt lif; — den andra, som uppfylld af den sanna vänskapens ädla värma, försakat sitt lugn och sin af ädel välgörenhet upptagna tid, för att under sina skyddande vingar taga den nu rotlösa blomsterrankan, för hvilken han likväl hoppades att en bördigare jordmon inom en icke allt för aflägsen framtid skulle erbjuda en skyddad plats med öppet läge likaväl för lyckans blida vestanfläktar som för kärlekens lifgivande solstrålar.

Det var, med ett ord, ett riktigt ståtligt och

rigtigt vackert tal, som Pelle höll, och fastän den unga enkan pligtskyldigast fälde några tårar, när han talade om den aflidne apotekaren och hans höstbitna stam, hvars verkliga murkenhet hon kände bättre än någon annan, och fröken Barrett gjorde en ovanligt ättiksursur min vid epitetet »moderlig väninna», så motogs likväl skålen med allmänt bifall. Robertson svor på att Pelle borde ha svenska akademiens pris för vältalighet, frun skrattade med full hals och revisorn tyckte inom sig att skålen var både taktlös och tarflig och att han skulle föreslagit den mycket bättre, om han hade fått taga ordet, hvarför han naturligtvis också ropade bravo och applåderade mycket värre än de andra, ådagaläggande på detta sätt den vanliga middagsärligheten mot en vän och wohlthäter, som väl skall ha någon ersättning för sina kostnader.

Den unga enkan svarade med några få ord på den föreslagna skålen, i det hon vitsordade den vänliga beredvillighet som häradshöfding Modin så vackert visat vid det mest sorgliga tillfället i hennes hittills tillryggalagda lif, och hoppades att hon fortfarande skulle få vara innesluten i samma vänliga åtankor som hittills; en anhållan som Pelle å sin sida besvarade med en ovanligt uttrycksfull blick ur sina utstående ögon och ett sakta framhviskadtt:

— Var lugn för det! Fordra mitt lif om ni vill — —

Men det försäkrade Louise honom med ett intagande småleende, »att det kunde aldrig komma i fråga» — och så klingade de inbördes på den saken, medan fröken Barrett å sin sida vände sig till revisorn och undrade, om inte värden druckit litet för mycket, när han kunde tala om »moderliga känslor», när det gälde ett ogift fruntimmer, som inte var stort äldre än enkan som hon skulle beskydda, fast det naturligtvis var en ofantlig skilnad på dens utseende som arbetat hela sitt lif, och dens som aldrig gjort någonting.

Revisorn försökte öfvertyga den gamla mön om att uttrycket endast var en metafor, och att man inte fick fästa sig allt för mycket vid ordalydelsen, och för att understödja sin sats slog han i ett nytt glas champagne åt både henne och sig och frågade om inte han skulle få klinga mera enskildt nu med sin älskvärda bordsgranne, sedan den officiella skålen var drucken, något som fröken Barrett förklarade att hon gerna ginge in på, därför att hon kände en så innerlig högaktning och verklig sympati för revisorn.

— Se, om alla jurister vore sådana! — menade hon med en förargad sidoblick på Pelle, som å sin sida trodde att han med sitt tal ovilkorligen hade tillkämpat sig förklädets fulla bevågenhet; — då kunde det vara en glädje att ligga i delo med rättvisan! Men gudnås, det fins nog andra, som bara se på sin egen fördel — här fick Pelle en ny blick af samma sort som den föregående, — och för den som sjelf är oegennyttig, är det någonting rysligt obehagligt att se sådant!

Revisorn ämnade just svara, då Robertson klingade på ett glas och drog till med ett par långsträckta »hm! hm!» sedan han först utbytt en nick och en blick med sin hustru, som för tillfället, märkvärdigt nog, glömde bort att skratta och höll ihop munnen som om hon hade haft hett vatten eller iskall glace uti den och hvarken kunde svälja eller ville spotta ut den. Han bad damerna och herrarne fatta sina glas och vara honom behjelpiga att dricka en skål — inte för värden, för det vore ju alldeles för tidigt, och den skålen skulle nog föreslås af en värdigare tunga än hans — här gjorde han en mycket talande min och vridning på hufvudet åt revisorn, som såg så förvånad och så oskyldig ut, som om han aldrig i hela sitt lif hört någonting gåtfullare och mera obegripligt! — utan för den skarpsinnige juristen, den ovärderlige vännen och den öfver allt beröm stående kompanjonen i en affär, som, han sade det med be-

rättigad stolthet på samma gång som med oförstäld blygsamhet, utgjorde en heder för fäderneslandet och en välsignelse för samhället.

Revisorn ropade: — hör! hör! — Pelle såg blygsam ut, fru Robertson började gapskratta, den unga enkan tittade i sitt glas, fröken Barrett snöt sig och Robertson såg sig belåten omkring vid dessa tydliga bevis på bifall och intresse, hvarpå han fortsatte sitt tal i riktig lagstil med långa perioder och invecklade premisser, hvilka drogo efter sig långgrandiga slutledningar, på hvilka allt möjligt fastnade, alldeles som när en pojke drar efter sig ett stycke segelgarn på en landsväg. Han slutade efter en god kvart med att utbringa ett tack och ett lefve för sin ärade vän och kompanjon, häradshöfdingen Petter Modin — han trodde nämligen att namnet Pelle var autentiskt, eftersom han inte varit studentkamrat med föremålet för skålen, och som nu stämningen var betydligt lifvad, passade revisorn på, sedan skålen var drucken, och upplyste honom om att Pelle var ett »nom de guerre» och att det på inga vilkor finge förvandlas till Petter, efter som vännen Modin i sjelfva verket var döpt till Rudolf, fastän han af sina närmare vänner — revisorn lade en förarglig tonvigt på ordet *närmare*, — plägade kallas för Pelle.

Sedan man skrattat åt detta lilla misstag, hvarvid fru Robertson skrattade ljudligast och talaren sjelf sötsurast och mest tvunget, fortgick middagen under stigande liflighet och ett allt öfverröstande prat, tilldess revisorn plötsligen vid desserten äskade ljud och föreslog en skål för värden, en skål som var ett mästerstycke af kittslig vältalighet och nedsättande beröm, späckt med muntra anekdoter och illustrerad af lifligt framställda små drag, som hade varit utmärkt på sin plats i ett karlsällskap eller på en svensxa; men som i fruntimmersällskap knapt hade kunnat vara mera försåtligt för den det gälde.

Revisorn började med hans utseende, och be-

tonade dervid särskildt det godmodiga och förtroendeingifvande deri; sedan öfver gick han till hans studenttid och de glada zwyckarne på Förderfvet och Rullan och Hofvet, och hvad de hette allt, det gamla Upsalalifvets fröjdstationer; derpå fäste han sig särskildt vid den allmänna aktning han tillvunnit sig som vice borgmästare i en af Sveriges intelligentaste landsortsamhällen och öfver gick sedan på det ledigaste sätt till hans nuvarande karriär och den lysande framtid han antagligen hade att motse. Han kunde inte nog prisa hans vänfasta karaktär, hans fläckfriaandel, hans upphöjda sinnelag, hans allvarliga sträfvan, som komplett uteslöt all tanke på lifvets solsidor och den glada sammanlefnadens sladder, — han gjorde honom, med ett ord sagdt, så rangerad, så dygdig och så sträng i sin moral, att alla tre damerna, med fröken Barrett i spetsen, tyckte att han kunde vara ett ypperligt ämne till en hederlig farbror, men det mest olämpliga i verlden till en glödande älskare eller en företagsam äkta man.

Emellertid dracks skålen med verklig entusiasm, dertill var ju välfägnaden ståtlig nog, och Pelle fick nästan tårar i ögonen, när han tackade för den och påstod att detta var — ta mej fan! — som han uttryckte sig i brådskan, — den skönaste stund i hans lefnad! — Och till bevis på det så rusade han opp från bordet och omfamnade revisorn, hvarvid han slog omkull en butelj sherry som höll på att komma i knä på fröken Barrett, hvarför hon också i sin ordning rusade upp, och som detta togs för ett allmänt upp-brottstecken, så steg man hastigt upp från bordet och begaf sig ut på verandan, der kaffet redan var serveradt. Revisorn passade nu på och bjöd armen åt den unga enkan, medan de andra ännu höllo på och tackade värden, och på det sättet kommo de först ut, hvarvid Louise med ett leende, och under det hon hotade revisorn med fingret, halfviskade i dörren:

— Revisorn var allt bra stygg emot den stackars

härads höfdingen ändå — fast det var rysligt roligt, det måste jag medge!

— Var jag stygg? — frågade revisorn, i det han förde henne till en bekväm hvilstol nära balustraden; — det förstår jag inte hur fru Tolliander kan säga! Jag gjorde ju all möjlig rättvisa åt hans goda egenskaper och hans fläckfria, moraliska lefverne, tyckte jag!

— Ja visserligen! Men nog måste revisorn ändå medge att det der snörräta är bra ledsamt och pro-saiskt här i verlden.

— Nå ja, någon poesi får man inte begära af min vän Pelle! Han är lycklig, han!

— Hur så? — frågade den unga enkan förvånad, i det hon lutade sig bekvämt tillbaka i stolen.

— Derför att det fins ingenting annat än prosa som gäller här i verlden! — svarade Schack i mörk och dyster ton; — Poesien! Det är raka vägen till fattighuset eller hospitalet! — eller något som är ännu värre!

Med dessa ord gick han ifrån henne för att möta de andra, som nu kommo ut par om par, och han lemnade den unga enkan till rof för en hel här af underliga tankar. Hon tyckte att det var den intressantaste karl hon nånsin råkat, och litet bragt ur sin jemvig, som hon var, af den fina middagen och de många vinerna, började hon undra om inte den mörke, ståtliga mannen möjligtvis hade begått något brott eller varit med om någonting annat, riktigt infernaliskt.

Och hon var alldeles ovanligt tankfull medan man drack kaffe.

6.

Under det likörerna druckos och musiken der-
nere i trädgården spelade upp Ouverturen till Vilhelm
Tell, passade Pelle på, fick revisorn under armen och
drog honom med sig till yttersta hörnet af verandan.

— Hör du Acke! — hviskade han hemlighets-
fullt, i det han satte sin näsa nästan in i halsgropen
på vännen, — om du nu vore hygglig så passade
du på och talte med henne litet om mig! Äh, gör
det, så är du hederlig!

— Hur tusan ska' det gå till? — hviskade re-
visorn tillbaka; — verandan är trång, och man kan
ju inte säga ett ord, utan att de andra genast höra
det och lägga sig i samtalet!

— Om du skulle föreslå henne att titta ner i
trädgården och se hur der ser ut? — frågade Pelle.

— Det är visst värdt! Då komma de andra med
naturligtvis, och då är det lika när i alla fall!

— Var du lugn för det! Det ska' jag nog arran-
gera! — hviskade Pelle tillbaka, — om du bara
passar på och talar med henne riktigt varmt och hygg-
ligt om mig, så ska' jag laga att du får en halftimma
på dig!

— Skönt! — tänkte revisorn, medan Pelle skyn-
dade fram till trion Robertson med fru och fröken
Barrett, som redan började gäspa, först i näsduken
och sedan alldeles öppet och ärligt, i det hon för-
klarade att det var luften, som sökte henne.

Pelle föreslog då att damerna skulle hvila sig en
stund inne i en närgränsande salong, som var ledig
och der det fans ett par mjuka soffhörn att tillgå,
och att de sedan skulle göra en promenad i vagn om-

kring Djurgården, innan man intog en liten enkel supé, som antingen kunde ske här eller också på Lidingöbro, i fall damerna föredrogo ett litet ombyte. Detta sednare antogs genast med acclamation, och fastän fröken Barrett med afgjord bestämdhet förklarade att hon visst inte behöfde hvila sig, en åsigt, som fru Robertson skrattande instämde i, så försvunno de likväl båda efter några ögonblick helt villigt in i den närgränsande salongen, sedan likväl fröken Barrett först frågat Louise, om hon inte hade lust att gå med för att släta sig i håret.

— Nej tack! — svarade den unga enkan med ett uttryck af behaglig lättja, — jag sitter hellre kvar här och hör på musiken och tittar ner i trädgården! Det är mycket roligare!

När de begge damerna gått, närmade sig revisorn helt artigt till enkan och sade halfhögt, medan Pelle och Robertson försökte hur en blandning af Chartreuse och Anisette skulle ta sig ut.

— Skulle ni inte ha' lust, min nådiga, att se hur trädgården tar sig ut på närmare håll? Jag tror att en liten promenad på maten skulle — —

— Aek ja, det vore nog skönt! — Men inte går det an att jag går ut och går ensam med en herre! Jag skall säga till åt fröken Barrett.

— Hvad skall det tjena till? Låt gumman hvila sig!

— Ja men, det går bestämdt aldrig an — —

— Här i Stockholm går allt sådant mycket väl an! Och för resten, hvad skulle det göra, om ni går ut och går med en gammal karl? Här känner ingen er, men alla känna mig, och jag vågar säga, att man känner mig inte på det sättet att ni riskerar någonting!

— Det har jag heller aldrig tänkt! — försäkrade den unga enkan leende, — men hvad det beträffar att ni skulle vara gammal —

— Ah, när man sett sina fyrtio och litet till — —

— Det är just mannens bästa ålder, herr revisor! — svarade den unga enkan lifligt, i det hon steg

upp för att gå ut och taga på hatt och kapp, — jag skall genast vara i ordning!

När hon gått, passade revisorn på och tog sig en likör och litet vatten, hvarpå han helt likgiltigt vände sig till de begge kompanjonerna, som just nu kommit på det klara med att en kognacsspets till den nyss omtalade blandningen gjorde en kolossal effekt, och sade i det han tände en cigarr:

— Nu går jag och visar henne trädgården ett slag! Följer ni med?

— Nej tusan! — ropade Pelle ifrigt, — gå du! Vi stanna här oppe, eller hur du, Robertson?

— Ja, det ska' fan besvära sig i onödan! — svarade denne, — nu ska' vi riktigt må tjuftjockt, sedan fruntimmerna gått och tagit sig en liten snarkare! Skål du, Pelle!

— Skål bror! — Ja hör du Acke! — ropade Pelle efter revisorn, som redan var ute i yttre rummet; — visa henne nu riktigt väl på alla agreman-gerna! Glöm ingenting!

— Var lugn du! Jag ska' göra mitt bästa! — ropade revisorn tillbaka, i det han gick ut i korridoren, der han smågnolande vandrade några slag fram och tillbaka, medan han väntade på den unga enkan, som var inne i toalettrummet.

— Är det riktigt klokt att du släpper honom tillsammans med lilla enkan, du? — frågade under tiden Robertson helt förtroligt, i det han knuffade Pelle i sidan med armbågen; — tror du inte att han skulle kunna passa på, och — — och göra affär för egen del?

— Har ingen fara! — ropade Pelle, med sin godmodiga naturs hela innerliga själfbelåtenhet; — Schack är min vän, ser du, och dessutom ska' jag säga dig en sak som kanske lugnar mig ändå mer än det! Han är ungarl af princip du, och så har han en förbannadt stilig hushållerska, du!

— Åh fan! — utbrast Robertson intresserad och med lysande ögon, — har han det?

— Jo du, det var den piffigaste lilla flicka jag sett på länge, du! Och du kan vara lugn för att gifter han sig med någon, så blir det med henne! Nej ser du, jag har särskildt bedt honom att han ska' brygga för mig hos apotekarenkan, begriper du! Det är uppgjort oss emellan, att han ska' gå ut och gå med henne, förstår du!

— Jaså, på det viset! — återtog Robertson och såg på Pelle med en på samma gång nyfiken och beundrande blick, ungefär som han skulle betraktat något sällsyntare fenomen; derpå smuttade han på likörglaset och tillade efter några ögonblicks begrundande: — Hör du Pelle, du ä' ett slughufvud, det måtte jag säga!

— Har du inte märkt det förr än nu? — frågade Pelle med ett leende af den naivaste sjelfförnöjelse; — man vet hur man skall ta' dem, det är hela saken!

I detsamma lutade han sig öfver barriären och tittade ner i trädgården.

— Ser du! — ropade han och knuffade till Robertson, — ser du, der gå de redan! Det är allt ett djäkla fint fruntimmer, ändå! Hvasa du? Är det inte?

— Jo vassera! — svarade Robertson och tittade ner, — för mig är hon litet för lång bara! Jag tycker inte om långa fruntimmer!

— Gör du inte? — frågade Pelle och spände ut ögonen med förvåning; — och det tycker jag är just det vackraste! De der små ta' sig ingenting ut!

— Ja, man söker ju alltid efter motsatserna! — sade Robertson filosofiskt, i det han läppjade på sin likör; — du är liten och vill ha' långa; jag är lång och vill ha' små!

— Inte må du inbilla dig att du är längre än jag! — ropade Pelle så sårad som han gerna kunde bli, och i det han rusade upp från stolen, fortsatte han — kom hit så ska' vi mäta!

Medan de båda kompanjonerna nu mätte sina respektive kroppslängder, hade revisorn och den unga enkan godt hunnit med att se sig omkring i trädgården, der Schack väckte ett ganska stort uppseende bland vänner och bekanta, hvilka sutto utplanterade här och der vid borden framför punsch och vatten eller kaffe och likörer.

— Hvem fan kan den der stiliga unga damen vara? — undrade man både här och der, och både mo- och binoclar kommo i rörelse öfverallt der de gingo fram. Denna uppmärksamhet började besvära den unga enkan, som ännu inte var acclimatiserad nog i Stockholm för att uthärda all denna eld från alla möjliga ögon, något som en Stockholmsflicka är så van vid redan från barndomen, att det inte ens generar henne när hon »går fram» efter nattvardsläsningen.

— Fortsätter inte trädgården der bakom också? — frågade hon hastigt revisorn, i det hon pekade på hörnet af den stora byggnaden.

— Nej, der kommer man direkte ut på sjelfva Djurgården! — svarade denne, i det de stannade ett ögonblick, för att inte blifva omkullsprungna af ett par ganymeder med hvar sin bricka, fulla med flaskor och glas; — och der fins en charmant utsigt, om ni skulle vilja gå dit!

— Ja hvarför inte? — svarade den unga enkan litet tvekande, — så vida man inte anser det oartigt att vi inte genast komma igen? Annars ville jag det nog gerna, för jag tycker inte om så här mycket folk! Men tror ni inte att häradshöfdingen — —?

— Puh! det vet jag visst! — svarade revisorn vårdslöst; — när Pelle får sitta och smutta på sin likör och riktigt moja sig efter middagen, så tänker han minsann inte på oss! Jag känner honom, jag; han är en riktig goddagspilt, skall jag säga!

— Är han verklig? — frågade den unga enkan, i det hon med revisorn gick ut genom porten bakom

restaurationsbyggnaden, hvarpå de med långsamma steg vandrade framåt gångstigen som för öfver Skansbacken ner åt Djurgårdsteatern, — det trodde jag verkligen inte!

— Ja, förstå mig rätt, bästa fru Tolliander! — inföll revisorn hastigt; — det är inte min mening att påstå honom vara någon rumlare; tvärtom, det är han alldeles för ekonomisk till; men han tycker om att lefva högt, i synnerhet efter en god middag. Det ligger i hela hans lynne, liksom i hela temperamentet, något som ovilkorligen hänvisar honom till goddagspiltarnes vidt utbredda brödraskap, hvilkas ceremonier bestå uti att göra godt åt sig sjelfva, skaffa sig dugtiga magkatarrer och vid mognare år befolka de tyska badorterna med missnöjda kurgäster, som sedan de tillbragt ett helt lif med att förderfva sig, nu ha' det absoluta anspråket att bli icke allenast nödortfigt uppreparerade, utan helt och hållet nybyggda på sex veckor!

— Och en sådan framtid är det, som ni ställer i perspektiv för er vän? — frågade den unga enkan småleende; — det tycker jag är riktigt obarmhertigt gjordt af er!

— Hvad är det då utaf honom? — svarade revisorn ironiskt.

— Det kan ju vara litet oförsigtigt, om ni så vill! — återtog hon efter ett ögonblicks tystnad; — och jag tycker att ni borde varna honom, föreställa honom —

— Det har jag redan gjort, och det mer än en gång! Men har ni nå'nsin sett någon som tvekat att ge' sig af ut på en is, om der också står på ett tjog varningstaflor, att den är osäker? Nej, enligt min tro är det bara *en* sak som kan rädda Pelle ifrån att nödgas ge' sig af till Karlsbad endera våren —

— Och hvad skulle det vara? — frågade den unga enkan nyfiket.

— Att han blir gift, och det ju förr desto hellre!

— svarade revisorn med djupaste allvar, i det han förde henne uppför gångstigen åt Skansen.

— Jaså, ni anser att det skulle hjälpa?

— Ja, är det någonting, som skall kunna återföra en sådan der inkarnerad middagsprisse på måttlighetens och den förståndiga dietens väg, så är det ett giftermål!

— Anser ni verkligen att vi fruntimmer ha' så mycken makt öfver er karlar? — frågade den unga enkan med en blick, som tydligen begärde ett artigt svar, och syntes lofva att belöna detta med en ny blick, mycket varmare än den första.

— Ja, öfver *vissa* karlar! — svarade revisorn med diplomatiskt outgrundlig min, och stannade i det samma uppe på höjden utanför staketet till trädgården, samt tillade i annan ton, i det han med utsträckt hand visade på det i solrök liggande panoramat af land, vatten och stad nedanföre; — hvad säger ni om detta? Är det inte storartadt? Är det inte förtjusande vackert? Tror ni att det i hela världen fins en sådan stad till, som Stockholm?

— Ja, den är mycket vacker! — sade den unga enkan helt lugnt, i det hon med förströdd min blickade framåt, och efter en stund på nytt vände sig till sin ledsagare för att med lefvande intresse kasta sig ifrån naturåskådningen in på psykologien, som intresserade henne ofantligt mycket mera; — men hvad menade ni med *vissa* karlar? Det skulle roa mig att höra?

— Jag menade det, att det fins *vissa* karlar, som äro skapade till äkta män och *vissa*, som äro absolut förutbestämda till att vara ensamma! Jag säger med afsigt »ensamma», ty ordet »ungkarl» är dumt och vilseledande. Ungkarl är man endast till och med trettitalet, sedan är man en »*gammal* ungtkarl», och det är ju ett nonsens, en motsägelse mellan ord och begrepp!

— Nå, hur dana äro då de karlar som äro skapade till äkta män?

— Alldeles sådana som Pelle! Beskedliga stackare, som låta pyssla om sig som små barn; som finna sin uträkning vid ett lugnt, passionsfritt lifs eviga enahanda, och som äro lika rädda för ett upptråkande oväder i hemmet, som de äro för en regnskur ute, när de äro klädda i ny hatt eller i första gången påtagan bonjour. Metodiska små väckarur i menniskogestalt, som göra allting på bestämda klockslag, men göra allting tråkigt och monotont, och som merändels bli lyckliga äkta män, därför att det fins en ofantlig mängd kvinnor, som sätta mycket mera värde på att mannen kommer ordentligt hem till middagen, än att han uträttar något nyttigt för menskligheten eller för sitt land, i fall den uträttningen händelsevis skulle försena honom en halftimma!

— Ja, men sådana äro inte alla fruntimmer, det kan jag försäkra revisorn!

— Nej, jag säger ju inte det, heller! Jag föreställer mig att det kan finnas kvinnor som ega förmåga att blicka ut öfver hemmets trånga ramar, utan att vara mindre kvinliga för det! Kvinnor som kunna både väcka och dela en stor känsla, en våldsam passion och som kunna förstå att mannen bredvid kärleken till dem äfven kan och måste ha' andra intressen, andra mål för sin ärelystnad, sin arbetsförmåga! Sådana kvinnor finnas, men de ska' inte gifta sig med män sådana som Pelle Modin!

— Med hurudana män böra de då gifta sig?

— Öfver hufvud taget böra de inte gifta sig alls!
— svarade Schack med en tvär omkastning, i det han skakade på hufvudet och såg på henne med en dyster blick, som på botten hade något flammande och vildt... i förbigående sagdt, en blick som han gjort lycka med åtskilliga gånger förut, och som han därför använde vid lämpliga tillfällen; — ty vi karlar äro sannerligen inte värda att en kvinna med sådana

egenskaper uppoftar sig för oss! Men vill ni nu ofvanpå den här storartade utsigten ta' i betraktande en liten idyll, så göra vi ett slag framåt Djurgårdsbrunnsviken!

— Ja, bara det inte är för långt —

— Vi kunna vända om när ni vill! Jag ville endast visa er en liten udde, som är alldeles förtjusande! Den kan rent af komma en att tro sig vara tio mil borta från en stad — ja, ni skall sjelf få döma!

— Ni måtte vara en stor vän af naturen! — anmärkte den unga enkan, i det de gingo utför backen neråt Djurgårdsteatern, och kastade en svärmisk blick framför sig på taket af f. d. Säves villa, som började skymta fram mellan lindarne på slutningen.

— Ja, jag är förtjust i *all* natur! — svarade revisorn, i det han sakta och liksom ofrivilligt tryckte hennes arm intill sig; — både den döda och den lefvande! Ack, ser ni! — fortsatte han sedan efter ett ögonblicks tystnad, i det han vände hufvudet emot henne och såg svärmisk ut liksom hon nyss; — det har gått en konstnär förlorad i mig — så tror jag åtminstone! Kanske det aldrig blifvit något af, — — det är mycket troligt till och med — ty jag hade ingenting; jag hade säkert svultit ihjäl på vägen till målet! — Men det var min brinnande längtan ända sedan min tidigaste ungdom, att få egna mig åt konsten — jag ville bli målare! Och i stället blef jag — jurist! Vet ni hvad det vill säga att sitta der med konstens heliga eld i sitt hjerta och studera romersk rätt och statskunskap och processrätt ur dammiga gamla luntor? Hur många gånger slängde jag inte böckerna i väggen och gick ut med min skizzbok och min färglåda och satte mig ner i en skogsbacke och tecknade af hvad jag såg i omöjliga kroquier — ty jag hade ingenting lärt, ser ni! Jag bara totade till så godt jag kunde — — och kamraterna gjorde spektakel af mig! I synnerhet för mina lufter! — Jag glömmar aldrig en gång då en af mina nationskam-

rater hade varit nere i Stockholm och sett en tafvel-exposition. Det var i synnerhet en tafla som slagit an på honom, det vill säga, på hans sinne för det komiska, — därför att den var så dålig. I synnerhet lär luften ha' varit någonting mirakulöst i den vägen. Han talade om det der på en nationssexa, och när någon frågade honom, om den der luften verkligen var så dålig som han påstod, så svarade han helt enkelt och lakoniskt: — Den, ja! ja vet ni, det var en ohygglig luft! Den var värre än Schacks, ni! — Alla skrattade, och jag rusade hem och grät i smärta och förödmjukelse! Men jag var ung den tiden och dum — nu är jag gammal, och nu gråter jag inte mera! Jag för processer i stället och det är mycket roligare, och det betalar sig framför allt mycket bättre än att både gråta och måla!

Under det han berättade detta, hade de kommit förbi teatern och gingo nu strandvägen framåt på den lilla gångstigen som går bredvid och högre än landsvägen. Den unga enkan var i ett besynnerligt sinnes-tillstånd, på en gång rädd, tjusad och bländad af det för henne nya och ovanliga i ett samtal af denna art; något som hon sannerligen inte var van vid från den lilla praktiska och prosaiska småstad, i hvilken hon hittills tillbragt sitt lif. Snart voro de framme vid den lilla udden på halfva vägen till Sirishof, och sedan revisorn med en snabb blick förvissat sig om att bänkarne der voro lediga, föreslog han att de skulle sätta sig der så att han finge visa henne den idylliska utsigten.

Fastän den unga enkan hade en instinktlik känsla af att det kunde ligga någon fara i detta långa samtal på tu man hand med en nästan obekant person, hade hon likväl inte styrka att säga nej. Om det var middagen eller Stockholmsluften eller denna första beröring med någonting brutet och disharmoniskt, men just därför så lockande, som fånglade henne, det kunde hon inte göra sig reda för, och ville

det kanske inte heller; — hon öfverlemnade sig utan motstånd åt det för henne ovanliga behaget att vara tillsammans med en menniska, som inte talade om dyra lefnadskostnader, låga räntor och dåliga pigor; som inte kom med denna triviala bodkammarmarkurtis, som hon hittills varit van vid, och som såg ut som en fantasiskapelse, hälften erkengel och hälften bandit, men i alla afseenden rysligt intressant.

— Ja fru Tolliander! — sade revisorn, i det han pekade framåt viken, som trängde ihop sig bortom Rosendal, — der ser ni nu min lilla idyll! Hvad tycker ni om den? Om man ser bort ifrån kavallerietablissemanget, så fins der ju ingenting som tyder på att en stor stad är i närheten? Och den gamla borgen der borta på Ladugårdsgärdet generar åtminstone inte mig, tvärtom! Den gör att Lidingöskogen der borta på andra sidan Värtan förtonar sig så mycket bättre! Ser ni hvad det ligger för en intensif luftfärg emellan de olika partierna derborta, och så de der villorna som blicka fram ur löfdungarne der viken smalnar af till kanal — och så der till venster den stora slätten med sina vågiga kullar och sina skiftande belysningar — och nu här till höger om oss den grönskande backen som stiger uppåt i sakta höjning emot bergplatån deruppe, der Belvederen bjuder på en ändå ståtligare utsigt än den vi sågo nyss. Om jag vore rik och finge köpa den här platsen, så ville jag bygga mig en bostad just här!

— Så här, alldeles invid landsvägen? — frågade den unga enkan och såg på honom med förvånad min; — skulle det verkligen vara treffligt?

— Åh, landsvägen! — utbrast revisorn vårdslöst, — hvad bryr jag mig om den? Jag skulle lägga alla fönsterna utåt sjön! För öfrigt skulle det kanske inte vara så illa att, när man tröttnat att stirra på naturen, vända blickarne utåt vägen och kasta en blick på det böljande människolifvet, som här pulserar friskare än annorstädes i omgifningarna. Här gör la haute

volée sin stora promenad, lutad mot svällande vagnsdynor; här lära garnisonsofficerarne sina hästar de piruetter som sedan gentagas så elegant och sirligt framför den rika köpmansdotterns fönster inne i staden; hit göra toddygubbarne sin lilla tripp innan de hamna borta vid Bellmansro eller Djurgårdsbrunn, hit komma småborgarne med sina matsäckskorgar om söndagsförmiddagarne, och de gamla mamsellerna med sin kaffeplunta om hvardagseftermiddagarne, och här vandra gardisterna med sina flickor om aftnarne hand i hand och se högtidliga ut, som om de ginge till kyrkparad; — med ett ord, här pulserar ett rörligt, friskt storstadslif med alla dess vackra och mindre vackra sidor — och dess emellan är här tyst, vackert och ensligt, liksom nu! Nå säg mig nu, hvad tycker ni om det?

— Det är mycket vackert, det man nu ser — och det andra är nog också mycket intressant, i synnerhet när man hör det beskrivas så som ni gjorde nyss!

— Åh jag ber! Nu smickrar ni mig, fru Toliander!

— Nej visst inte! — svarade den unga enkan helt ifrigt, — jag försäkrar er att jag tyckte riktigt jag såg det, så lifligt målade ni det! Och jag som föreställt mig Stockholmslifvet helt annorlunda! Inte trodde jag att Stockholmsborna tyckte så mycket om en vacker natur!

— En Stockholmare tycker om allt som är vackert! — sade revisorn, i det han böjde sig framåt med en blick, som kom den unga enkans kinder att få en högre färg; — vacker natur, vackra hus, vackra hästar, vackra fruntimmer — —

— Nej, nu få vi nog lof att gå tillbaka till häradshöfdingen och hans gäster! — afbröt den unga enkan, i det hon gjorde min af att resa sig upp, — det går verkligen inte an, att — —

— Går det inte an att jag säger er att ni är

vacker? — frågade revisorn plötsligt, i det han böjde sig ner emot henne och såg henne djupt i ögonen, dem hon sänkte för hans blick. — Ja, se ond ut så mycket ni vill! Det hjälper inte, ni är lika vacker ändå! Och en sådan skönhet, så mycket behag skulle kastas bort åt en . . . en . . . ah! jag är tokig! Förlåt mig, min fru, ni har alldeles rätt! Vi måste lemna den herrliga naturen åt sin tysta, talande ensamhet, vi måste utbyta hjertats sanna, om också litet oförsigtiga, språk mot kallpratets eviga enahanda, — vi måste gå tillbaka från denna af mig stulna högtidsstund med sitt oförgätliga minne, till den väntande punschen borta på Hasselbacken, — med ett ord: vi måste gå tillbaka till Pelle Modin!

Sedan revisorn med mästerligt spelad bitterhet och sjelfironi uttalat dessa melodramatiska tirader, steg han upp från bänken, kastade en lång afskedsblick utåt den spegelklara viken, bugade sig derpå med ångerfull min för den unga enkan och hyiskade med vibrerande stämma, i det han vördnadsfullt sträckte fram sin krökta arm:

— Straffa mig inte så grymt att ni nekar att mottaga min arm! Jag har burit mig dumt åt, jag erkänner det; men jag skall aldrig mera glömma den vördnad en man är skyldig ert kön. Det var anblicken af den vackra naturen som kom mig att glömma, det var er ljufva närhet, som — — se så! var lugn, jag säger inte ett ord mera! I morgon är jag återigen den samme som förr: bokmalen bland sina luntor, juristen med sina processer och sin lagbok, och i morgon har ni glömt både vårt samtal och mig sjelf — glömt dem som man glömmet ett öfvergående moln på en solig himmel!

— Hur kan ni tro det? — frågade den unga enkan; på en gång förvirrad och hänförd; — jag är visst inte ond på er, herr revisor, och den här kvällen glömmet jag inte så lätt!

— Nej, jag vill hoppas det! — tänkte revisorn

triumferande för sig sjelf; — så vida inte alla gamla märken slå fel!

Och dermed förde han henne nedre vägen tillbaka till Hasselbacken, pratande, med hastig öfvergång till en lättare ton, om allt möjligt som låg i deras väg: om teatern, om gamla Blå porten, om Alkärrs jättekvinnor och skjutbanor, om fästningsmurarne kring Hammers villa, om slagsmålen i Allmänna gränden och om utkastningarne från gamla Casino — muntert och obesväradt, som om ingenting passerat dem emellan.

Och i sjelfva verket var det ju heller ingenting, åtminstone ingenting farligt, tyckte den unga enkan der hon helt sakta stödde sig vid hans arm — han hade ju bara sagt att hon var vacker.

7.

Uppe på verandan på Hasselbacken hade det emellertid gått gemytligt nog till, och likörflaskorna hade anlitats ganska flitigt och grundligt af de båda kompanjonerna, hvilka just höllo på och rökte sin fjerde cigarr och hade kastat sig allt mera baklänges i stolarne, när fru Robertson efter en styf tre kvarts timma kom ut ifrån det inre rummet och förvånad såg sig omkring, i det hon utropade:

— Sitter ni der alldeles ensamma? Hvar har ni gjort af fru Tolliander då?

— Hon är ute och går med revisorn! — upplyste Robertson, som satt med ryggen inåt och helt

vårdslöst vände på hufvudet när hustrun kom, — men hvar har du gjort af fröken Barrett?

— Hon sofver som ett godt barn! — svarade den lilla frun skrattande, och slog sig ner i en stol bredvid de begge herrarne; — och kan ni tänka er, hon snarkar som en brandvakt! Hon väckte mig nyss med en förfärlig timmerstock! Snälla Ludvig, ge' mig litet vatten!

— Jaså, hon sofver! Jojo, jag tyckte hon tog för sig bra nog vid middagsbordet! — svarade Robertson vårdslöst som förut.

— Får det vara någonting uti? — frågade Pelle artigt, i det han serverade den lilla frun ett glas Billiner; — cognac, eller — —

— Usch då, tror häradshöfdingen att jag dricker grogg? — frågade lilla frun skrattande, i det hon drog upp ögonbrynen i pannan; — usch då, det som är det värsta jag vet!

— Hur vet ni det då? — frågade Pelle maliciöst.

— Kors! jag har smakt på Ludvigs, — han dricker ju alltid grogg när han sitter hemma och skrifer om kvällarne!

— Dricker jag *alltid*? Du öfverdrifver då jemnt! Om jag har druckit det tre gånger på en månad, så förbanna mig det är mera!

— Nej det kan väl hända! — skrattade hans fru lika glad som vanligt; — men då har du heller inte varit hemma mer än tre kvällar på en månad, för *när* du är hemma —

— Ja, jag rår inte för att jag har affärer, och att jag får lof att sköta dem först och främst! — svarade Robertson snäsigt; — men gudbevars, alltid får man höra talas om, att — —

— Att man är borta, menar du? — frågade lilla frun, i det hon, fortfarande skrattande, böjde sig emot sin man och slog armen om hans hals, i det hon härmade ett litet barn; — ja, det är därför att lilla

dubben är så rar, och att man tytter så myttet om honom!

— Nej söta du, låt bli det der — du vet att det pinar mig — —

— Ta' han ja! — fortsatte frun, oupphörligt skrattande; — det täjer han nu, för att häjadshöfdingen hör det, annars tytter han nog om att man pjollar med honom — stygging der! — tillade hon sedan med vänlig röst, i det hon nöp honom i örat, hvarpå hon genast vände sig till Pelle och med ett nytt gapskratt utropade: — Jaså, vackra enkan är ute och går med revisorn! Kanske middagen är särskildt tillstäld för den sakens skull?

— För hvilken saks skull? — frågade Pelle och blef blossande röd ända ut på örsnibbarne.

— För att han skall knipa henne och hennes tvåhundrausen! — fortsatte frun skrattande, i det hon lutade sig tillbaka i stolen och kastade det ena benet öfver det andra; — för om *det* inte är meningen, så kunde häradshöfdingen lika gerna inackordera en räf i ett hönshus, som låta honom gå ut och gå med vackra enkan!

— Jag ska' be få upplysa fru Robertson om att Aceke Schack är min vän! — utbrast Pelle med ett sublimt uttryck af det gränslösaste förtroende, i det han slog i en ny chartreuse åt sig.

— Ja, så mycket bättre borde häradshöfdingen akta sig då för sin söta Aceke! — svarade lilla frun, i det hon hastigt bytte om ben, — ty det får jag säga, att bjuda en man sådan som revisorn på två så ljufviga saker som att knipa en vacker enka och lura en godtrogen vän, det är allt bra oförsigtigt!

— Lisa då! — varnade Robertson halft skratande, halft föregad, — lägg dig inte i hvad som inte rör dig!

— Jo det gör jag visst, för jag tycker synd om vår kompanjon!

— *Vår?* Nej hör nu — —

— Jaha, just *vår*. För vi två är ju ett och när han är din kompanjon, så har jag också min andel i honom — är det inte så, herr Modin?

— Jag är mycket smickrad! — stammade Pelle förlägen, ty han började misstänka att fru Robertson var kär i honom, — — men jag förmodar att Robertson inte tolkar vårt kontrakt så liberalt! Eller hur du, Robertson, — gör du verkligen det?

— Nej tack du, det kompaniskapet undanber jag mig!

— Ja, jag med! — skrattade den lilla frun och bytte om ben på nytt igen, — det kan vara nog med att ha' en jurist på halsen; — gudbevara mig för två! — Men hvad slå vi vad om att han har enleverat henne, och att ni aldrig får se skynten af henne mer!

— Hvad säger ni? — utbrast Pelle och började känna symptom af en annalkande förskräckelse; — tror ni verkligen att — —?

— Ja, dum skulle han väl annars vara! — fortsatte frun skrattande, — nå, slå vi vad? Jag håller en enkel hvardagsmiddag hemma hos oss, och ni sätter opp en liten sexa på Lidingöbro — —

— Nej tack så mycket! — ropade Pelle med triumferande röst, i det han pekade neråt trädgården; — der kommer de båda två och se så allvarliga och ordentliga ut som om de bara skulle ha' talat förstånd hela vägen!

— Ser ni dem verkligen? — frågade unga frun, denna gången utan att skratta.

— Då var du dum, som inte höll, Pelle! — sade Robertson skrattande; — fy tusan hvad du var dum!

— Ja, se det tänkte jag inte på . . . i glädjen! — mumlade Pelle och steg upp för att gå emot de kommande i korridoren.

— Jag trodde verkligen inte att Schack skulle vara ett sådant nöt! — förklarade den lilla frun, sedan hon blifvit ensam med sin man.

— Trodde du inte? — frågade denne hänfullt;
— går du också och inbillar dig att han är ett snille?

— Snille? Det kan väl inte hända mig när jag vet att han är jurist! — svarade frun med en hvass blick, och den gången skrattade hon inte alls. Men hennes man skrattade så mycket högljuddare i stället, fast det inte kan nekas till att skrattet lät litet tvunget.

Under tiden hade Pelle fått tag i revisorn ute i korridoren, medan den unga enkan gick in i toalett-rummet, der fröken Barrett ännu arbetade med sitt timmer, så att det hördes långt ut genom dörren.

— Nå kära Aceke! — frågade han ifrigt, i det han tog revisorn under armen och förde honom in i matsalen som stötte till verandan, — har du nu talt med henne om mig?

— Ja det kan du lita på! Jag har inte gjort annat hela tiden!

— Nå, hvad sa' hon, du? Hvad sa' hon?

— Hon är försiktig, vill inte markera svaghet, förstår du! Men inte annat jag kan förstå, så har du goda utsigter, bara du bär dig klokt och försiktigt åt!

— På hvad sätt, menar du?

— Jo ser du, jag har sonderat henne, som jag tror, tämligen noga. Det duger inte att komma med någon romantik eller tocke der slarf, för hon är ett mycket praktiskt fruntimmer, så mycket har jag hört. Vi ha' talt om räntor och affärer och hushållning, och kan du bara visa henne att du är en riktigt praktisk affärsman, och inte kommer med någon sliskig kurtis och sådant der, så tror jag du kan säga att du har dina tvåhundratusen så godt som i fickan!

— Säger du det? — utropade Pelle förtjust, — säger du det? Nå men, du sa' väl henne också att jag är mycket praktisk, och att hon kan lita på att jag förstår handtera pengar? Du sa' väl henne det? Och så att jag är alldeles rysligt kär i henne, dessutom — för det tycker alltid fruntimmerna om att höra?

— Ja då måtte hon vara mycket olik sitt kön för öfrigt, för jag rörde verkligen på den strängen också ett tag, men det slog hon genast bort! — Ville jag gifta mig af kärlek — sa' hon — då kunde jag nog få den som både vore yngre och vackrare än visst folk; men det aktar jag mig för, — sa' hon, och då såg hon så bestämd ut som en riktig liten sate!

— Gjorde hon? Kors, det trodde jag verkligen inte! Jag har tvärtom föreställt mig att lite' kurtis — det vill säga, helt stilla och beskedligt —

— Nej, det vill jag verkligen i ditt eget intresse afråda dig ifrån! — sade revisorn och såg mycket bestämd ut; — men du gör naturligtvis som du vill! — tillade han derpå med en ton som om det inte alls angick honom det allra ringaste, — du känner väl henne för resten bättre än jag! Jag har ju bara varit tillsammans med henne nu ett par timmar —

— Jaja, men du är en fans karl att vara menniskokännare! — sade Pelle beundrande och drog honom med sig åt verandan, — nu ska' vi ha oss ett glas punsch, du! Det kan du behöfva! Hvar var ni någonstans?

— Vi var ner åt Rosendalsvägen en bit! — svarade revisorn vårdslöst, — och under tiden har ni setat här och mojat er, ni! Det hade jag då velat mycket hellre, men hvad gör man inte för en vän?

— Du ska' heller inte ha gjort det för inte! — sade Pelle småleende och räckte honom ett iskyldt glas punsch; — Skål Aceke! tack skall du ha, hederspascha!

— Ingenting att tacka för! — svarade denne helt uppriktigt och tömde glaset i botten; — åh det var skönt! Men se här sitta ju de äkta makarne och kuttra helt gemytligt och förtroligt! Skål lilla frun, skål Robertson! Pelle du, fyll i mitt glas en gång till! Det är något skönt att ha sin egen lilla gumma, skulle jag tro, eller hur, Robertson? Skål!

— Jo det vill jag lofva! — svarade denne och

gjorde en grimas, i det han vände ryggen åt sin hustru; — då först vet man riktigt att man lefver!

— Hör du Pelle! — skämtade revisorn, sedan han klingat med lilla frun, — gack och gör sammanledes! Gift dig och uppfyll jordene! Du är inte, du som jag, skapad att vara enstöring!

— Åh, efter hvad jag låtit mig berättas, — sade den lilla frun storskrattande, — så lär det inte vara så farligt med enstörigheten!

— Förtal, min nådiga, bara förtal! — återtog revisorn, synbarligen angelägen att komma ifrån samtalsämnet, innan den unga enkan skulle komma ut; — man skall inte tro mer än hälften af hvad folk säger!

— Åh ja, det är i alla fall tillräckligt, det! — skrattade lilla frun och såg mycket menande ut.

— Hvad menar ni?

— Jo, jag har verkligen hört att revisorn skulle ha två hushållerskor, men nu vet jag genom häradshöfdingen att det inte är mera än en!

— Nej, det andra är hennes kusin, som brukar hälsa på henne! — svarade revisorn mycket lugnt, ty han hade öfvertygat sig om att det inre rummet var tomt, — och någon måste jag ju i alla fall ha som ser om mitt hushåll och passar mig upp!

— Ja, men hon kunde kanske vara litet äldre! — inföll frun med ett nytt gapskratt.

— Ja, och litet fulare! — interfolierade Pelle, som nu var i ett sju-sjungande humör.

— Visserligen! — medgaf revisorn lika lugnt som förut, — men hon kunde också vara både yngre och vackrare, utan att det skulle genera mig det ringaste! — Men se här ha vi ju de båda andra damerna — då är det kanske bäst att vi byta om samtalsämne, för de äro antagligen inte så fördomsfria som de förtjusande stockholmskorna!

Dermed gjorde han en ironisk bugning för fru Robertson, som såg litet flat ut och som för ett ögonblick glömde bort sitt obligatoriska skratt, medan

mannen helt kärft vände sig till henne och half-hviskade:

— Det fick du! Det var rätt åt dig! Hvad har du med hans hushållerska att göra?

— Ja, inte du heller, vill jag hoppas! — blef den lilla fruns hvassa svar, som dock afslutades med det mest silfverklingande skratt, då hon i detsamma såg revisorn komma ut på verandan med fröken Barrett, under det Pelle Modin fjäskande och beställsam satte fram en stol åt den unga enkan, som såg allvarlig och förströdd ut. Fröken Barrett var, som alltid efter sin lilla middagslur, vid ett miserabelt lynne, och anförtrorde revisorn hviskande att det varit henne omöjligt att få en blund i ögonen derinne i rummet, dels därför att det varit så fullt af flugor och dels därför att lilla fru Robertson hade snarkat som en hållkarl på en gästgifvargård.

— Jag trodde verkligen först att det var ett fint fruntimmer — hviskade den förargade gamla fröken; — men så bär hon sig då åtminstone inte åt, när hon sofver!

— Nenej! det är i sömnen som menniskan visar sin rätta karaktär! — hviskade revisorn djupsinnigt tillbaka.

— Gud, hvad det är sant! — utbrast fröken Barrett och gäspade i näsduken; — det ska' jag riktigt skriva opp när jag kommer hem till hotellet!

— Åh, ni gör mig alldeles för stor ära! — försäkrade Schack leende, — det der har många sagt före mig!

— Hvad var det ni sade? — frågade den unga enkan, med ett försök att visa sig obesvärad, — var det någonting roligt?

— Nej tvärtom, det var någonting mycket vanligt! — svarade revisorn.

— Det var det visst inte! — inföll fröken Barrett ifrigt, — det var någonting så slående, så rysligt

sant! Revisorn påstod nämligen att i sömnen är det som människorna visa sin rätta karaktär!

— Jag kan just undra hur du vill bevisa det? — frågade Pelle, i det han närmade sig med händerna i armhålen på sin väst; — låt höra!

— Ingenting är enklare! — svarade Schack med värdslös och öfverlägsen ton, i det han slog sig ner gränsle på en stol och gestikulerade som om han sutit inför ett hörsalsauditorium; — se här min teori: den som sofver på rygg med utsträckta armar och öppen mun är en godmodig människa; den som ligger på venstra sidan med uppdragna ben och borrar ner hakan i täcket är arg och misstrogen; den som ligger på magen är melankoliker; den som vänder hufvudet åt högra sidan med armarne öfver det och kroppen vriden åt venster, är obeslutsam och ombytlig; den som fnyser och ligger hopkrupen som ett klot är snål och den som snarkar är en grobian!

— Förträffligt! Alldeles utmärkt! — ropade på en gång både fröken Barrett och fru Robertson, i det de utvexlade ett par mycket föraktliga blickar, som möttes på halfva vägen.

— För resten, — fortsatte revisorn, uppmuntrad af bifallet, — är det ingenting intressant eller fängslande i att se gamla människor sofva. Vill man se sömnen i all dess skönhet, allt dess omedvetna behag, så skall man se ett barn eller en ung kvinna sofva. De sofva med leendet på läpparne och blommor på kinden, de äro mjuka och behagliga, de njuta af sömnen, — vi andra, vi bara hvila oss midt i reminiscenserna af våra dagliga bestyr; ha' vi grälat om dagen, så fortsätta vi det om natten i våra drömmar — ha' vi varit ute för att vigilera medan solen sken, så genomgå vi om natten på nytt alla förödmjukelserna vid de misslyckade försöken, och har vårt höghod eller vår fäfänga fått någon föda under dagen, så ligga vi och se sturska ut ännu under natten — med ett ord, hos oss är det bara kroppen som slumrar,

om den kan få det — barnen och de unga flickorna deremot, de sofva med både kropp och själ och det är den enda sömn som förtjenar det namnet.

— Nå, men hur sofver revisorn sjelf då? — frågade fru Robertson skrattande och skäligen oförsigtigt, — är det på ryggen eller på magen?

Fröken Barrett rodnade ända ut på nästippen, den unga enkan tittade ner i trädgården, Pelle och Robertson skrattade med full hals och revisorn svarade med en dyster blick framför sig:

— Jag sofver i allmänhet inte alls! Men när jag någon gång sofver, så är det som melankolikern — det är mest enligt med min natur!

— I så fall är jag öfvertygad om att härads-höfdingen sofver på rygg! — utbrast den oförbätterliga lilla frun med ett nytt skratt.

— Tror inte fru Robertson att jag snarkar också? — frågade Pelle förargad, — eller fnyser, eller —

— Jag bryr mig inte alls om hvad ni gör, när ni sofver! — svarade hon helt ogeneradt; — för mig skall ni gerna få krypa ihop som en igelkott eller sträcka ut er som en dagmask! Det kvittar mig alldeles lika!

Pelle hade ett hvasst svar på tungan, det vill säga så hvasst han kunde åstadkomma, men lyckligtvis kom i detsamma garsongen in och anmälde att vagnarne voro komna och frågade på samma gång om hur dags supén skulle serveras. Pelle ämnade just svara, då revisorn, som stigit upp och kommit fram till dörren, knuffade honom i sidan och hviskade:

— Bestäm ingenting! Kanske skulle dina kvinliga gäster tycka mer om att komma till Lidingöbro!

— Du sa' något! — svarade Pelle förtjust, — det vore alltid litet omvexling!

Dermed betalade han garsongen hederliga drickspengar och förklarade att de skulle bestämma om supén sedermera, bad honom i alla händelser hålla rummet till klockan tio och bjöd derpå den unga

enkan armen för att föra henne ned till vagnen, medan revisorn passade på och erbjöd fröken Barrett sitt sällskap, hvilket hade till följd att herr och fru Robertson måste nöja sig med hvarann, hvilket just inte särdeles tycktes roa någon utaf dem.

Vagnarne väntade utanför porten åt slätten, och när den unga enkan stigit upp i den första, förklarade fröken Barrett att hon inte ville skiljas ifrån sin skyddsling, hvarpå hon steg upp och satte sig bredvid henne.

— Ja nu beror det på hvilken damerna vill ha' till sin kavaljer! — sade Pelle med en menande blick, i det han stod i ordning vid vagnsdörren.

— Det är bäst att tant väljer, som är äldst! — inföll enkan och såg helt och hållet ointresserad ut.

— Ja, i så fall väljer jag revisorn! — svarade fröken Barrett hastigt, — för jag skulle så rysligt gerna vilja höra mera om den der sömnkaraktäristiken!

Pelle gjorde en grimas som till följe af hans världsvana öfvergick till ett förbindligt leende, och på det sättet kom det sig att, när vagnarne foro af, satt revisorn midt framför den unga enkan på baksätet i den första vagnen och Pelle midt framför herrskapet Robertson i den andra. Pelle var inte riktigt nöjd med arrangemanget, men föresatte sig, att han skulle taga igen skadan när de foro hem, inom sig önskande att hin måtte ta' alla gamla tanter som alltid skola följa unga enkor här i världen, alldeles som de hvassa törnena följa rosen.

8.

Efter stora promenaden genom Friesens park, förbi Manilla och sedan midt öfver näset till Djurgårdsbrunn, stannade vagnarne på Pelles tillrop strax söder om bron öfver kanalen, hvarpå Pelle hoppade ner och kom fram till den första vagnen, der under tiden en mycket liffig konversation förts mellan fröken Barrett och revisorn, med ett och annat ord, en och annan kort anmärkning inkastad af den unga enkan, som egentligen dock mest hörde på och tycktes mycket road af Schacks på en gång lediga, ofta lustiga och merändels rätt skarpa anfall och utfall både på saker och personer.

— Ja, mina damer! — började Pelle med hatten i handen, i det han stannade på den sidan om vagnen der den unga enkan satt; — nu beror det helt och hållet på er att afgöra om vi ska' vända om till Hasselbacken, eller om vi i stället ska' fara till Lidingöbro och supera!

— Ja, hvad säger revisorn? — frågade den unga enkan med en vädjande blick på sin motpart, med hvilken hon redan tyckte sig litet mera bekant, sedan deras knän emellanåt vid vagnens rörelser kommit i litet närmare kontakt med hvarandra; — vi främlingar veta ju inte alls hvilket som skall vara det bästa.

— Jag för min del vill helst fara hem till hotellet! — förklarade fröken Barrett med blygsam min; — inte går det an att vi så här kuska från det ena stället till det andra! Hvad skulle man säga derhemma, om —

— Ja, men nu är vi i Stockholm, bästa fröken!

— ropade Pelle med sin mest leende min och spände ögonen i henne, — och här skall det inte förvåna någon människa att vi äta middag på ett ställe och supera på ett annat!

— Det skulle se mycket sämre ut om vi komme tillbaka igen! — förklarade revisorn, — och dessutom är Lidingöbro verkligen en bekantskap att göra! I synnerhet en sådan här vacker afton, då Värtan ligger der spegelklar och blank mellan sina höga stränder och speglar dem så kokett som om de vore vackra, unga damer!

— Ja, men jag är så fasligt trött, — pustade fröken Barrett och lutade sig tillbaka i vagnen; — jag är inte van vid sådana här festligheter, jag!

— Så mycket bättre skall då en kopp té smaka och en liten smörgås! — svarade revisorn, — och sedan sofver man så mycket bättre!

— Ja, i synnerhet om man tar sig ett parti käg-
lor, medan man väntar på supén! — försäkrade Pelle och stälde sig i positur som för att kasta ut klotet.

— Tror kanske häradshöfdingen att jag slår käg-
lor? — frågade fröken förargad, — jag är väl inte någon karl heller?

— Ja, men ni tycker kanske om att se på? —
frågade Pelle, — och det gör kanske fru Tolliander
med?

— Nej gudbevara mig! — svarade fröken, — jag
får så ondt i hufvudet af det fasliga ramlet!

— Jag skulle verkligen bra gerna vilja försöka
att rulla ett klot en gång! — sade den unga enkan
leende, — om jag bara orkar!

— Jag slår för er! — utropade Pelle, — jag slår
mycket gerna för er, om jag bara får!

— Det tror jag rasande väl! — inföll revisorn,
i det hans ena knä liksom helt ofrivilligt kom intill
den unga enkans, — och om jag får lof så ska' jag
slå några slag för fröken!

— Ack ja, gör det! — utropade denna förtjust,

— om revisorn slår för mig, så skulle jag kanske också kunna vinna mig en pott — — det heter ju så?

— Ser ni bara! — skrattade Schack, — ni är inte så okunnig som ni vill låtsas! Alltså Pelle! — ropade han derpå till denne, — tärningen är kastad! Kör för Lidingöbro!

— Nehej du! Kör *till* Lidingöbro, heter det! Eller som det står i Preciosa: »till Valencia!»

Och så bar det af i full fart öfver bron, genom den vackra parken vid Djurgårdsbrunn och derpå den ännu vackrare skogsvägen fram till det gamla värds-
huset, som ännu behåller sitt klassiska namn, fastän bron redan för länge sedan gått all verdens väg — till den nya hamnen längre bort vid Värtan.

Under färden talade revisorn om åtskilliga af de gamla minnena från Djurgårdsbrunn och den plats dit de skulle färdas. Han talade om Torngrens baler, om den Gustavianska aristokratiens »parties fines» derute under tjusarkonungens egen tid och under förmyndarregeringen, om diplomaternas middagar och supéer under Carl Johans första regeringsår, och om huru sedermera de fina, vapenprydda kalescherna försvunnit och grosshandlarlandäerna kommit i stället, till dess det gamla värds-
huset numera hyste hvarken frondörer, börsadel eller diplomater, utan i stället blifvit ett kärt tillhåll för artister och skriftställare, för embetsmän och småborgare — med ett ord, blifvit demokratiserad som allt annat. Ännu — påstod revisorn — tycker man sig om sommarkvällarne se Torngrens dansanta skugga skutta omkring i gångarne mellan värds-
huset och brunnssalongen, och när han då ser borden fullsatta af beväringssynglingar, hvilka någon välgörande pappa eller farbror bjuder på en sexa med den vanliga inkokta laxen och de små köttbullarne, när han hör deras bullrande skrattsalvor eller militäriska kötteder, så skakar han bedröfvad på de brända lockarne — och får han då till på köpet sigte på en vaktmästare med servietten på armen, i

stället för en liten nätt Hebe med den koketta bindmössan på hufvudet, så tar han genast hufvudet under armen och försvinner som en dimfigur ibland träden.

Från Torngren och hans baler kom han in på en af tragedierna från århundradets början, det Fersenska mordet. Det var från Lidingöbro, påstod han, som Axel Fersens vackra syster, sedan brodern var mördad, måste flykta ombord på en skärgårdsbåt, förklädd till bondkvinna, för att långt ute i skärgården dölja sig för de uppretade och missledda folkmassorna. Underliga ödets skickelse! Från detta samma Lidingöbro, der den aristokratiska damen förut varit festens drottning på den glada tidens réunioner och pique-nicker, måste hon nu i en mörk regnnatt begifva sig på flykt som en proskriberad, för att sedan aldrig mera kunna återintaga den drottningstol inom nöjenas värld, hvars obestridda innehafvarinna hon så länge varit. »Ils sont passés, ces jours de fêtes», kunde hon verkligen ha skäl att sucka, när årorerna plaskade i den mörka flyktnatten på vägen till Bogesund, och sedan långt, långt bort från skådeplatsen för hennes triumfer och hennes fall.

Oupphörligt, under det revisorn berättade dessa episoder från en förgången tid, knuffade fröken Barrett den unga enkan med sin hvassa armbåge, och hon kastade oupphörligt den ena blicken efter den andra på henne, blickar i hvilka man klart kunde läsa som i den tydligast präntade skrift: »Gud, hvad den människan är intressant!» Emellanåt stegrades uttrycket i blicken till ett: »Åh, hvad den karlen är söt!» — och fast den unga enkan synbarligen var endast öra, så tyckte hon nog så med, man såg det på det intresse, hvarmed hon lutade sig framåt mot berättaren, som om hon velat sluka hvarje ord han sade.

Det säkra är att, när de kommo fram till Lidingöbro, så hade revisorn helt och hållet eröfrat den unga

enkans hela intresse, och om hjertat ännu inte var med i leken, så var det helt enkelt endast en tidsfråga, när det skulle låta fånga sig. Hon blef därför inte ens förvånad, mycket mindre ond, när han passade på och lyfte henne ur vagnen och höll henne kvar ett litet ögonblick emot sig, innan han satte hennes inte allt för små fötter ned på trappan framför värdshuset, och fröken Barrett blef helt enkelt förtjust när han gjorde samma korta process med henne ögonblicket derpå.

— Gud hvad revisorn är stark! — var allt hvad hon kunde säga, så betagen var hon både i berättelsens högre lyftning nyss och den ovanliga lyftning hon nu hade fått, hon som aldrig, så långt hon kunde minnas tillbaka, känt ett par kraftiga karlarmar omkring sitt stadiga lif, och som nu i sin ålders höst skulle komma till Stockholm för att göra den erfarenheten innan hon dog.

Utan att bry sig om huruvida de andra voro framme eller ej, bjöd revisorn dem derpå hvar sin arm och förde dem in i den vackra trädgården, som den gången var ovanligt folktom, hvilket hade till följd att den långa träverandan utåt sjön stod helt och hållet till deras disposition. På den midt emot öfver gården liggande kägelbanan rullade kloten, och genom dess öppna dörr såg man några unga herrar i skjortärmarne, men den banan hvars paviljong ligger åt sjön var ledig.

— Nå mina damer, hvad säger ni om utsigten? — frågade revisorn, i det han visade utåt sjön.

— Den är mycket vacker! — svarade den unga enkan, i det hon stödde sig mot den yttre balustraden.

— Ja, riktigt vacker ändå! — förklarade fröken; — men hvar är bron?

— Den är borta! — svarade revisorn lakoniskt; — men det gör ingenting, när bara Lidingöbro är kvar! Men se der har vi nu de andra! Ja, hör du Pelle, hvad säger du, ska' vi hålla oss inne eller ute?

— Det får bero på damerna! — svarade Pelle artigt, — jag rättar mig helt och hållet efter dem! Hvad säger fröken, som är äldst?

— Mig gör det alldeles detsamma! — utbrast fröken förargad för femtonde gången sedan middagen; — jag är inte så lastgammal att jag inte kan sitta ute!

— För all del, det mente jag inte! — stammade Pelle förlägen, ty han hade då en gemen otur med det gamla förklädet; — jag tänkte bara, att — —

— Om jag får säga min tanke, så blir det kanske litet svalt! — anmärkte den unga enkan, som såg att revisorn med en menande blick tittade uppåt fönsterna.

— Ja, det tycker jag med! — inföll fru Robertson hastigt, — och om häradshöfdingen vill ge' oss en kopp té härute, så är det nog trefligast att vi äta deruppe!

— Nå, nu hör häradshöfdingen att de unga damerna äro lika frusna som den gamla! — snäste fröken Barrett, — så var nu så god och inte skylld på mig!

— Jag skall genast säga till om té och förfriskningar! — svarade Pelle och skyndade in i värdshusbyggningen, glad öfver att åtminstone för tillfället komma undan draken som vaktade på hans skatt.

— Ska' vi nu gå in och titta på kägelbanan? — frågade Robertson, som var en väldig sportsman i fråga om kägelkloten med tillbehör både af vått och torrt, — den der är ledig, hör jag! Det skulle just vara skönt att få sig litet motion på maten och före maten!

Och derpå tog han frun med sig och gick upp för trapporna och in i paviljongen. Fröken Barrett var för nyfiken för att inte följa med, och på det sättet blefvo revisorn och den unga enkan ett ögonblick ensamma derute på verandan.

Hon stod kvar vid balustraden med begge händerna hvilande på räcket och blickade utåt vattnet, som speglade den motsatta stranden i långa, vattrade

linier. Han närmade sig henne sakta, lade sin ena hand öfver hennes och frågade halfhögt:

— Hvad tänker ni på, fru Tolliander?

— På . . på just ingenting! — svarade hon lika sakta, i det hon först gjorde en rörelse för att dra' undan sin hand, men sedan hastigt besinnade sig och lät den ligga kvar, omsluten af hans.

— Nu narras ni! — återtog han litet retsamt, — ni tänkte bestämdt på Pelle Modin?

— Nå ja, om jag också gjorde det, så narrades jag inte i alla fall! — svarade hon kort,

— Att ni kan vara så stygg emot min stackars vän! — hviskade han skenheligt.

— Kan ni inte vara så god och låta bli och tala om honom oupphörligt? — frågade hon, fortfarande utan att se på honom.

— Jo, om ni ser på mig och befaller mig det!

— Hvarför skall jag se på er?

— Jo, för annars tror jag er inte! Er lilla mun kan nog ljuga — skräp till fruntimmersmun annars — men det kunna inte edra ögon!

— Hvad ni måtte ha' för dåliga tankar om oss fruntimmer! — utbrast hon efter en liten stunds tystnad, i det hon drog tillbaka sin hand.

— Inte stort sämre än ni fruntimmer ha' om oss! — svarade han i samma ton.

I detsamma kom Pelle ut från värdshusbyggnaden och mulnade inte så litet när han fick se de båda tillsammans.

— Står ni här tout solo? — frågade han och försökte se glad ut; — hvar är de andra?

— De äro inne på kugelbanan, och nu går jag också dit, så får du hjälpa fru Tolliander att se på utsigten! — svarade revisorn och gick genast sin väg i den mycket rigtiga beräkning att något sämre ögonblick kunde hans vän Pelle väl aldrig välja för en tête-à-tête med den unga enkan, än just det närvarande. Också var det med fasta steg som en triumf-

ator och utan att ens vända på hufvudet, som han gick upp för trappstegen och in i paviljongen.

— Hvar är Pelle? — frågade Robertson och vände på hufvudet der han stod med det ena benet framför det andra, i full positur för att kasta sitt klot; — se nu på, mina damer, så ska' ni få se på en kringskuren kung, sådan han bör se ut i dessa revolutionära tider.

Och dermed kastade han klotet med en förfärlig fart, sedan han först dragit sig tre steg tillbaka och sprungit fyra, fem steg framåt, hvilket icke hindrade att klotet tvärt rullade in i rännan på sidan och gjorde den grannaste bom man kan tänka sig.

— Fy fan! — ropade advokaten och tittade föraktligt efter den rullande kulan, som slog i andra väggen och med en ricochett träffade »tysken» på återvägen, — banan är ju sned, vet jag!

— Ja, eller också är det du, som är sned i synen! — svarade revisorn, tog det mindre klotet i handen, vägde det ett par tag, stod alldeles stilla och kastade det rätt framåt utan all ansträngning, nästan som om det varit på lek. Det rullade utan brådska, men stadigt framåt och gaf sig af midt in i kägelhögen och ögonblicket derpå ropade pojken derborta i andra ändan af banan: »sex dubbla!» och klotet rullade tillbaka rännan utför, der Robertsons stora klot redan rullade förut och var nära framme.

— Så der ska' man ta' dem! — sade revisorn helt vårdslöst, i det han vände sig emot den beundrande fröken Barrett; — man skall bara ge' lagom fart, så går det så mycket bättre.

— Åh ja, en blind höna hittar också ett korn! — ropade Robertson förargad och kastade på nytt, ännu häftigare och med samma resultat.

— Inte alltid, ser jag! — svarade Schack skratande och vände sig derpå till fru Robertson och fröken med en artig bugning; — ja, vill nu kanske

damerna försöka! Men jag skulle råda er att ta' det lilla klotet, det träffar man säkrare med!

Under tiden stod Pelle derute på verandan, på en gång förtjust öfver att få vara ensam med sina feta framtidsdrömmars ideal och föremål, och ytterst brydd och förlägen för hur han skulle inleda det samtal, som han längtat efter hela eftermiddagen, och som han, uppriktigt sagdt, tyckte att han gjort skäl för genom hvad dagen kostat honom, och ännu skulle kosta innan den tagit slut. Han var ju inte så fäsligt blyg af sig annars, och dum var han inte heller, men han kände att han stod på osäker grund, när han ville börja tala om sin kärlek. Hade han verkligen varit kär i den unga enkan, så hade han varit förlägen på ett helt annat sätt; nu visste han med sig att han i sjelfva verket endast spekulerade på en god affär, med en hel mängd agremanger bredvid, förstås, efter som enkan var ung och vacker, — men, i alla fall, en affär! Och som han i grund och botten var godmodigheten och de borgerliga dygderna personifierade, så var han generad — alldeles förbaskadt generad ändå!

Men någonting måste sägas, och någonting måste göras, det insåg han och med förtviflans mod fattade han tag i det vanliga nödankaret för att under sådana förhållanden hålla sig uppe här i världen.

— Det är ett gudomligt väder i afton! — utbrast han helt plötsligt, alldeles som han skulle gjort en ovanlig upptäckt, som han ansåg högst viktigt att meddela den öfriga världen.

— Ja, det är särdeles vackert! — svarade hon kort.

— Det var rysligt roligt att det blef så här vackert just när fru Tolliander gjorde mig den stora glädjen att komma upp till Stockholm. För strax förut var det ett gement väder, men nu . . . nu så är det riktigt genomvackert i stället!

— Ja, det kan verkligen inte vara bättre! — svarade den unga enkan.

— Åhjo, det förstås — det kunde kanske vara litet varmare så här på kvällen! — fortfor Pelle och kände hur tungan blef torr i munnen på honom; — men man får inte begära för mycket heller!

— Nej, det vore verkligen synd! — sade enkan, i det hon såg på honom med en förarglig blick, som han inte låtsade se, för att inte behöfva öfversätta den.

— Nå säg mig nu — fortsatte Pelle efter en stund, — hvad tyckte fru Tolliander om Hasselbacken?

— Jo, mycket bra! — svarade hon, — och mid-dagen den var alldeles utsökt!

— Åh jag ber! — återtog Pelle, som nu kände sig komma på fast mark igen, — den kunde ha' varit mycket gentilare! Men det var Schack som rådde mig att inte göra den allt för storartad — som jag så gerna hade velat, för att fira en sådan... sådan lycklig dag i min lefnad, som den... då... då...

— Åh herre gud! — utbrast enkan hastigt och vände sig emot honom med häpen min, — det är kanske er födelsedag, och det har ni inte talt om!

— Nej för all del! det är hvarken min födelse-dag eller min namnsdag, — det är bara helt enkelt den dag.. då.. då.. då jag kan säga att jag egent-ligen började lefva! — stammade Pelle och kände att, om hon nu bara hjälpte honom på trafven aldrig så litet, så skulle han komma att uträtta någonting stort.

— Ja, men då är det ju er födelsedag ändå! — envisades den unga enkan på nytt.

— Ack ja, fru Tolliander! på sätt och vis är det så! Det vill säga, det är min lyckas födelsedag, mitt hjertas födelsedag.. om jag kunde hoppas.. om jag vore så lycklig.. om ni ville vara så god.. och bara säga mig.. om jag...

— Skall jag ställa brickan här ute? — frågade i detsamma en röst bakom honom, och när han för-argad vände sig om, stod en gammal vaktmästare der med tébrickan och de öfriga förfriskningarna.

— Ja, hvad säger fru Tolloander? — frågade Pelle med en bugning.

— Jag undrar om det inte är bäst att ställa den der inne, — svarade hon, i det hon tog ett par steg framåt paviljongen, — efter som de andra redan äro der.

— Ställ den der inne! — kommenderade Pelle åt vaktmästaren, som likväl redan var på väg, väl vetande af gammal serveringserfarenhet att det kvinnan vill, vill vår Herre, — och säg att vi kommer strax!

— Jag tycker det vore bäst att vi ginge in med detsamma! — sade hans vackra moitié och såg mycket bestämd ut; — det passar verkligen inte, att —

— Hon är rädd för mig! — tänkte Pelle och det gladdede honom alldeles ofantligt; — hon vill inte vara ensam med mig! Skönt! skönt!

Och med ett segerstolt leende bjöd han henne armen och förde henne fram till trappan, i det han vände ut och in på ögonen och suckade:

— Och jag som hade så mycket att säga er!

— Var det om väderleken? — frågade hon helt maliciöst, i det hon bjöd honom att gå före sig upp för trappan.

— Nej, det var det inte! Det var om någonting helt annat! — svarade Pelle, i det han vände på hufvudet, just lagom för att få se hur hon lyfte litet på klädningen för att inte stupa på den i trappan; — det var om .. om .. ja, det ska' jag säga på hemvägen!

Och nu stannade han på den lilla plattformen utanför dörren, öppnade den hastigt, så att han slog vaktmästaren i ryggen, hvarvid denne stötte till Robertson, som just höll på med ett nytt kast, och som på detta sätt borde fått en giltig orsak till sin fjerde bom, men som, tack vare knuffen, råkade att slå bataljon i stället, något hvaröfver han inte var litet stolt, i det han ropade:

— Gör mig det efter, den som kan!

— Du borde alltid ha' en vaktmästare till hands, när du slår käglor! — ropade revisorn skrattande.

— Ja, och så en god vän, som knuffade dig i ryggen! — tillade Pelle, som nu åter var i ett strålande humör.

Robertson sväljde pillerna med god kontenans och tog sitt parti att skratta liksom de andra, och hans fru skrattade värst utaf allesammans.

Så drack man té och herrarne lagade sig en toddy, och så skulle den unga enkan försöka kasta klotet en gång också, sedan det alldeles misslyckats för fru Robertson, som inte kunde lyfta det, och för fröken Barrett, som tappat det på sina tår, hvarför hon ännu satt på en stol borta vid fönstret och såg sur ut.

Hon ville rysligt gerna försöka en gång; men så visste hon inte hur man skulle göra, och så skulle Pelle visa henne hur det gick till. Han smickrade sig nämligen med att vara en utmärkt kägelspelare, och sedan han bedt damerna om ursäkt för att han tog af sig rocken, hvilket ännu mera framhäfde de rundare partierna på hans runda lekamen, spottade han först i händerna, tog sedan det största klotet, måttade med det ett par gånger fram och tillbaka, blundade med ena ögat och stirrade med det andra, drog sig några steg tillbaka, tog så ett språng framåt och hal-kade framstupa, medan klotet flög honom ur händerna bakåt och direkte under bordet på hvilket brickan stod, hvarvid fröken Barrett satte båda fötterna i vädret och började skrika som en gast, i tanke att den väl-signade karlen med afsigt hade lagt an på hennes tår en gång till.

— Ja, så der ska' *inte* fru Tolliander göra! — sade revisorn skrattande, medan Pelle kraflade sig upp så godt han kunde, — utan om jag får lof att ge' en liten lektion i stället! Vill ni vara så god och komma hit — ställ er nu så här — nej, den ena foten litet fram och inte allt för rak — böj er litet

framåt — en liten vridning på veka lifvet så att armen får mera fart — så der! — här tog han henne helt ogeneradt om lifvet och vred henne litet så som det skulle vara; — så der ja, försök nu, men kasta rakt fram och knyck inte på armen, för då går det på sned!

Den unga enkan, som inte kom sig för med att bli förlägen, därför att han tog henne om lifvet, just därför att han gjorde det så öppet och ogeneradt, kastade nu klotet så godt hon kunde och lutade sig framåt för att se resultatet.

— Tre enkla! — ropade pojken om en liten stund, och rodnande af stolthet och glädje vände hon sig emot de båda andra fruntimmerna och ropade, i det hon klappade händerna:

— Nej ser ni, jag kunde verkligen!

— Litet mera styrka bara, — sade revisorn bugande, — och ni hade slagit ännu flera! Med en smula vana skulle ni snart bli' en utmärkt kägelspelerska!

— Ja, men klotet är så rysligt tungt! Vore det inte det, så skulle jag försöka en gång till!

— Usch då, Louise, det är ju så okvinligt, så! — utbrast fröken, som åter satt ner fötterna på golfvet och kastade mördande blickar på den stackars Pelle, hvilken helt skamflat slagit i för mycket whisky i sin toddy och nu försökte göra den svagare genom att fylla på nytt vatten, sedan han redan druckit ur hälften. Men i brådskan slog han nu på för mycket vatten och så måste han taga mera whisky igen; men så tyckte han också att han kunde behöfva sig en långtoddy ofvanpå sitt missöde.

— Hur var det nu jag stod just nyss? — frågade Louise med en liten inbjudande blick på revisorn, i det hon stälde sig alldeles tvärt om.

— Nej, så här var det! — svarade denne genast och tog henne om lifvet igen för att vända henne rätt; men denna gång dröjde han litet längre innan

han släpte sitt tag kring den mjuka midjan, som hon oupphörligt envisades att vilja vrida åt orätt håll; — just så här!

— Gud, att jag kan vara så glömsk! — sade den unga enkan barnsligt, i det hon satte fram ena foten litet djerfvare än förut.

— Det är ingen skam till, så hon koketterar för honom! — hviskade fru Robertson till sin man, medan Louise slutligen kastade klotet och slog bom.

— Nej, jag kan inte! Det är alldeles för svårt! — ropade den unga enkan skrattande, i det hon drog sig tillbaka; — låt mig i stället få se hur revisorn slår!

— Gerna! — svarade denne med en talande blick, i det han fattade tag i det största klotet och stälde sig i positur, — jag begär inte bättre!

— Det är väl käglor, som det är fråga om? — utbrast Pelle spetsigt, ty han fann sig i hög grad sårad af enkans koketteri, och manövern med Whiskytoddyn nyss gjorde honom oförskräcktare än annars.

— Ja, hvad skulle det annars vara? — frågade Louise och såg mycket oskyldig ut.

— Hå kors, jag tänkte bara — —

— Nej Pelle, tänk inte! — ropade revisorn ironiskt, i det han med kraftig arm slungade klotet rätt ut i banan, — utan titta du i stället på hur jag slår bataljon!

Och bataljon blef det, och hurrarop först ifrån pojken som reste käglorna, och sedan ifrån Robertson och fruntimmerna, och hur förargad än Pelle var, kunde han likväl inte låta bli att stämma in med, dertill var han allt för ifrig kägelspelare och sportsman i allmänhet. Och när hurraropen väl tystnat, kom det bud att supén var serverad. Man gick upp i våningen en trappa upp, der den åts utan vidare äfventyr, och der man höll tal och pokulerade, medan fröken Barrett och fru Robertson gäspade i kapp och revisorn narrade den unga enkan att skratta med den ena anekdoten lustigare och det ena infallet kvickare

än det andra. Slutligen när man vid tolfte tiden gaf sig af hemåt till staden öfver Ladugårdsgärdet och Östermalm, åkte alla tre damerna i ena vagnen och alla tre herrarne tillsammans i den andra; en anordning som vidtogs på fröken Barretts bestämda försäkran, att det inte kunde hända henne att åka tillsammans med en eller flera herrar så dags på natten. Inga invändningar hjälpte, och i sjelfva verket voro både Pelle och hans kompanjon rätt nöjda med saken, ty de började båda två bli tämligen tunga i hufvudet, och ingen af dem hade något emot att veta revisorn instufvad i ena hörnet af den vagn i hvilken de sjelfva halfsofvo, i stället för att veta honom sittande midt emot någon af de unga damerna i den andra. Revisorn sjelf var visserligen inte så alldeles belåten med anordningen; men i betraktande af dagens och i synnerhet kvällens händelser, tyckte han likväl att han kunde vara ganska belåten med den lilla mingräfning han lyckats utföra, och hvars alla slingrande gångar han visste direkte mynnade ut under den glada framtidsbyggnad, som hans vän Pelle höll på att mura upp.

Och när han därför kom hem till sig, lade han sig helt lugnt att sofva på saken, riktigt i grund och botten belåten med sin dag, och fullkomligt på det rena med sina åtgöranden — i juridiskt hänseende.

10.

En hel, grundligt genomrutschad festvecka följde nu på den stora invigningsmiddagen på Hasselbacken, och man besökte i tur och ordning Drottningholm,

Ulriksdal, Gripsholm, Oscar-Fredriksborg, Skokloster och Tullgarn, så att när den sjunde dagen kom, hade man bara Nacka kvar — men det var minsann inte bara det. Det var nästan att gömma det bästa till sist.

På de längre utfärderna kunde revisorn inte vara med — hindrad som han var af sina många juridiska affärer, hvilka hängde efter honom lika träget om sommaren som om vintern. Ty allting annat, som tillhör de stora och de små samhällenas trefnad och tidsfördrif kunna människorna möjligen afsäga sig om sommaren; men utan tvister och processer kunna de inte vara, om det också gälde deras lif. De kunna låta bli att besöka teatern, de kunna undvika att ge middagar, utom när de hyra sommarnöje, förstås! — de kunna undvara gratismusiken på våra kaféer och hålla sig undan från vaktparaden om söndagsmiddagarne, ja, de kunna, om också med ansträngning, vara borta ifrån Lagerlunden och Berns salonger — men låta bli att rådfråga en lagkarl, det kunna de inte, om det så bara är om ett rännstensbräde i en småstad, eller om det gäller präfningskomiténs ofelbara uppskattning af sina medborgares värde i residens- och hufvudstaden Stockholm.

Men revisorn var egentligen inte så rasande angelägen om att ge sig af till Gripsholm, Skokloster eller Tullgarn. Han hade mer än en gång varit inne i Erik den fjortondes fängelse, öfvertygad som han var om, att bemälda kung aldrig sutit der; han hade mer än tillräckligt skärskådat gluggarne i biblioteket och de tomma väggytorna på det gamla Brahegodset, — och sannerligen han kunde begripa hvad det egentligen skulle tjena till att fara ut och störa kronprinsparet och deras små rustibussar till söner i deras ljufva sommarro borta vid den vackra Östersjöviken. Han nöjde sig därför med att följa med till Ulriksdal, Drottningholm och Oscar-Fredriksborg, dit man kunde fara på eftermiddagen och vara hemma igen på kvällen — och han gjorde detta så mycket hållre, som

vänner Pelle fallit på den för honom mera inbringande idén, att man skulle repartisera om kostnaderna.

Pelle hade nämligen med en viss, men för öfrigt ganska hälsosam, förskräckelse sett att middagen på Hasselbacken och supén på Lidingöbro gjort ett ingalunda obetydligt hål i hans plånbok, och som han, trots sin naiva egenkärlek, ändå inte kunde vara fullt och fast öfvertygad om att han skulle lyckas, så tyckte han, ganska förståndigt för resten, att nu kunde han gerna låta den, som han misstänkte för att vilja gå honom i vägen, också få deltaga i kostnaderna. Detta ansåg revisorn också mycket billigt, men inte kunde han hjälpa att han, just de dagarne då de längsta och dyraste färderna skulle företagas, var så strängt upptagen af sina affärer.

— Gudbevars, kära Pelle! — sade han helt stortadt, när det var fråga om färden till Tullgarn, — det hindrar ju inte att jag betalar min andel i alla fall, men att följa med är mig alldeles omöjligt.

— Och du tror att jag vill skaffa dig utgifter utan motsvarande valuta? — frågade Pelle, lika stortadt som han; — nej du, det kommer aldrig i fråga! Jag tycker bara det är litet underligt att du har så mycket att göra just hvarannan dag.

— Begriper du inte att *det* är just sessionsdagarne i hofrätten? — frågade då revisorn med öfverlägsen min, och Pelle teg som ett godt barn, så mycket mer som han inte var så värst missnöjd med att få vara ensam med den unga enkan, om det också alltid retade honom att hon plägade säga litet emellan:

— Om nu revisorn vore här, så kunde han säga mig hvem som målat den der taflan — —

Eller också:

— Det är skada att inte revisorn är med och får se den här utsigten!

Och i dessa yttranden instämde alltid fröken Barrett med den mest energiska och mest trohjärtade

innerlighet, och det värsta var att hon alltid lade lök på laxen genom ett:

— Nåja, i morgon ha' vi honom då Gud ske lof med igen, den rysligt intressanta menniskan!

— Jaså! — brukade då Pelle säga med en förebrående blick på den unga enkan och en ilsken på fröken Barrett, — jaså, damerna ä' inte nöjda med mitt sällskap?

— Jo för all del! — svarade den unga enkan med ett ljuft småleende, som lade balsam på Pelles sårade fåfånga, — häradshöfdingen är så rysligt snäll och vänlig, och på allt vis uppmärksam!

— Men det är alldeles omöjligt att tänka sig häradshöfdingen utan revisorn! — tillade fröken Barrett med ett leende, hvori elakheten var öfvervägande, — för ni kompletterar hvarann, alldeles som Orestes gjorde med Phylax — —

Men nu hade man, som sagdt, gömt Nacka till sist, och nu var den mycket saknade revisorn med, men om det var en nemesis eller en slump — Pelle antog naturligtvis med viss skadeglädje det förstnämnda, — fröken Barrett kunde inte komma med. Hon hade förkyllt sig på färden ifrån Tullgarn, och så hade hon till på köpet på kvällen ätit hummer ombord på ångbåten, och följderna var att hon måste stanna hemma på hotellet, der konsulinnan Roflund godhetsfullt åtagit sig att hålla henne sällskap. Som hon dessutom visste att fru Robertson var med som förkläde i hennes ställe, så gjorde hon mindre svårigheter än man kunnat vänta. Man gaf sig således af i vagn vid tretiden för att äta middag ute på värdshuset, och för att undvika den tråkiga vägen ifrån båten vid Tegelviken till den nere vid Hammarby sjö, for man direkte till den sednare, der man gick ombord, fyra man högt, för att fara den vackra sjövägen fram till Nacka bro. Robertson kunde nämligen inte komma med förr än på kvällen, och man hade gjort upp att då träffas till en liten landtlig supé på värdshuset,

der den lilla kvartetten vid ankomsten fann allting i ordning till den per telefon beställda middagen.

Efter middagen och kaffet hvilade man litet nere i trädgården och sedan gaf man sig af i sakta mak på en promenad ut i de härliga omgifningarne i detta Stockholmstraktens paradys.

Eftermiddagen var varm och solig, endast några lätta strömoln bortskyrde då och då den glödande solskifvan och bredde ett svalkande flor af skugga öfver de löfträdsklädda höjderna och den spegelblanka sjön, och den slingrande gångstigen fram till kvarnarne var tyst och folktom, som oftast på hvardagen, och inbjöd otvunget till förtroliga samtal. Revisorn hade föresatt sig att i dag prestera ett verkligt mästerstycke af mineringskonst, och han lemnade därför Pelle i okvald besittning af den unga enkans både öra och arm, samt företog sig att slösa de mest artiga omsorger på den oupphörligt skrattande fru Robertson. Än stannade han för att visa henne på en utsigt vid en krökning af vägen, än plockade han en blomma eller sökte fånga en fjäril, och på detta sätt lagade han att de kommo en god bit efter Pelle och den unga enkan, hvilka från början gingo förut.

Följden af dessa strategiska finter, hvilka hade kunnat hedra en kvinnobelägringens Moltke, i synnerhet därför att de voro så enkla och lågo så nära till hands, var naturligtvis den, att den unga enkan inom kort var alldeles uttråkad på den hederlige Pelle, som inte gjorde annat än suckade, krystade ur sig tarfliga kvickheter och oupphörligt återupprepade sina mer och mindre genomskinliga anspelningar på det kommande.

Det var sedan de gått förbi kvarnarne och kommit vidare på den slingrande gångstigen uppåt det gamla Nacka kapell, som han i synnerhet utvecklade sin vältalighet i den vägen, och den unga enkan såg sig mer än en gång om efter revisorn och fru Robertson, som ännu inte syntes till, fastän man på afstånd

hörde ekot af den lilla fruns oupphörliga skrattsalvor. Detta eko gjorde den unga enkan nervös, och Pelles sentimentala utgjtelser förbättrade inte på minsta vis det för henne obehagliga i situationen. Slutligen, när de voro nära på framme vid kapellet, vid ett ställe der vägen i sakta stigning för igenom den vackraste naturliga engelska park med lummiga löfträds-hvalf och pittoreska bergpartier, medan här och der små smygande gångstigar föra in till doftande grangrupper och kala bergtoppar med utsigt öfver omvexlande vatten och land, förklarade Louise att hon var trött och att hon ville sätta sig och hvilat en stund medan man inväntade de andra.

— Är det inte bättre att vi först gå opp till kapellet? — frågade Pelle, — de andra ha' kanske gått någon ginväg.

— Tror härads höfdingen det?

— Ja, man kan inte så noga veta hvad Aceke tar sig för! — menade Pelle med en blick som skulle vara slug, men slutade med att bli förvånad.

— Aceke? Hvem är det? — frågade den unga enkan, i det hon satte sig ned på en mossig sten vid vägkanten.

— Kors, det är min vän revisorn, vet jag! Han heter Axel; men i Upsala kallade vi honom Aceke!

— Axel! Det är ett bra vackert namn! — sade Louise, i det hon sände en svärmisk blick inåt skogen, — och Aceke är heller inte fult, som smeknamn betraktadt!

— Och så tycker han särdeles mycket om just det smeknamnet! — fortsatte Pelle, som just i detta ögonblick fick en infernalisk idé; — och det fast han är stora, långa karlen!

— Gör han verkligen? — frågade den unga enkan hastigt och tillade efter ett ögonblick, i det hon kastade en bedjande blick på Pelle; — gud, hvad jag är törstig! Den som ändå hade någonting att dricka!

— Åh, att jag inte tänkte på det! — utbrast Pelle, i det han knäpte med fingrarna, — vi kunde ju ha' tagit med oss litet saft och vatten från värds-
huset!

— Ack ja, hvad det skulle smakat skönt just nu!

— Se der kommer de andra! — ropade Pelle, i det han tittade neråt vägen; — då behöfver ni inte vara ensam om jag ger mig af bort på en liten stund!

— Hvart ämnar ni gå då? — frågade Louise och såg så undrande och okunnig ut som möjligt.

— Bara ner till värds huset efter litet saft och vatten! Jag är tillbaka igen om en kvart!

— Nej, det tillåter jag inte! Det vore att alldeles för mycket missbruka er godhet!

Men Pelle hörde henne inte. Han var redan ett stycke neråt vägen, och när han mötte revisorn och fru Robertson, ropade han viktigt och brådskande, i det han skyndade förbi dem:

— Gå nu inte ifrån lilla fru Tolliander, hör ni! Jag kommer genast tillbaka!

Dermed satte han af i rask fart, under det att fru Robertson gapskrattade med full hals, som om detta varit det roligaste hon nånsin hört, och revisorn å sin sida såg efter honom, inte litet förvånad öfver den hastiga afmarschen. När de kommo fram till den unga enkan, frågade han, i det han satte sig ett stycke ifrån henne:

— Hvart i all världen skulle Pelle ta' vägen?

— Jag tyckte han sade att han var törstig! — svarade den unga enkan, som inte ville upplysa revisorn om att det var för hennes skull som hans vän gjorde sig ett sådant besvär.

— Törstig? — pustade fru Robertson skrattande, — det är jag också, om jag bara visste hvar det finnes något att dricka!

— Han mumlade någonting om saft och vatten, — fortsatte Louise helt afsigtlöst som det tycktes, — och gud vet om han inte gick ner till värds huset.

— Ja se, den häradshöfdingen! — utbrast fru Robertson och skrattade ännu värre, — han är då ett mönster för artiga kavaljerer!

— Ja, han är utmärkt lämplig att springa små-
ärender! — sade revisorn torrt; — men om damerna kunde vara nöjda med friskt vatten, så vet jag en källa här uppe på berget, der det fins ett kristallklart sådant. Det är bara skada att vägen dit opp är litet oländig; men om ni vill vänta här, så skall jag gå upp efter åt er — jag har alltid min lilla jagtflaska med mig i fickan på sådana här utfärder.

— Ack nej, låt oss följa med! — ropade hastigt den unga enkan, — jag tycker så rysligt mycket om att gå i skogen, der det är riktigt vildt!

— Ja, men det gör inte jag! — ropade den lilla frun skrattande, — och jag väntar hellre här, om ni bara kommer snart igen!

— Det dröjer inte tio minuter! — försäkrade revisorn och var genast på benen; — den ligger strax här ofvanföre!

— Ja, men går inte fru Robertson med, så går inte jag heller! — invände den unga enkan långsamt, — så oartig kan jag då inte vara!

— Det vet jag visst! — svarade hon, alltid skrat-
tande, — det tar minsann ingen bort mig, och om det är vacker utsigt deruppe, så kan ni ju ropa på mig, så kommer jag efter så småningom!

Det lofvade man, och så bar det af upp under träden; revisorn före, för att visa vägen och böja undan grenar och kvistar, och den unga enkan efter med lätta och hastiga steg. Snart blef likväl stigen brantare och mera besvärlig, och som den unga enkans fina skosulor blefvo allt halare för hvarje steg öfver mossor och barr, så dröjde det inte länge förrän hon stannade framför en tämligen brant bergkulle och skrattande utbrast:

— Nej, här är det inte värdt att jag försöker komma upp, det är så godt att jag stannar der jag är!

— Och går miste om den vackra utsigten der uppe? — frågade revisorn, i det han stannade bredvid henne, — och det friska vattnet, som smakar allra bäst ur sjelfva källan? Nej, det går då absolut inte an!

— Ja, men hur skall jag komma upp? Jag är så rysligt hal under fötterna!

— Det går alldeles ypperligt, om ni vill tillåta mig att hjälpa er!

Och innan hon hann svara hvarken ja eller nej, lade han sin arm med ett stadigt tag omkring hennes lif, fattade derpå hennes hand med den andra och började uppstigningen på det hala berget med säkra, fastän långsamma steg. Det gick som det kunde i början, och ett tag voro de nära deran att halka ner igen, men då tog han utan allt krus ett fastare tag omkring henne och lyfte henne upp intill sig, hvar på han med stadiga steg så småningom nådde den högsta punkten af berget.

— Så der ja! — sade hon hastigt, när de väl voro uppe och han ändå inte gjorde någon min af att släppa sitt tag, — nu kan jag nog gå sjelf! Släpp mig nu och trötta inte ut er i onödan!

— Jag är inte trött! — svarade revisorn och bekämpade tappert ett anfall af andtrutenhet, som började besvära honom, — och hälst skulle jag aldrig vilja släppa ner er igen!

— Seså, prata nu inte några tokerier, utan sätt ner mig genast! — återtog den unga enkan, i det hon gjorde några matta ansträngningar att komma på fötter igen.

— Hvad ni är lätt och mjuk och smidig! — fortsatte han, i det han liksom pröfvande lyfte henne ännu högre ifrån marken; — det är ju som att bära en fjäder, och ändå — —

— Sätt ner mig genast, annars blir jag ond!

— Blir ni verkligen ond på mig? — frågade han och såg på henne med leende blick, i det han släpte

efter, så att hon nådde med tåspetsarne ner i marken, — ond på fullt allvar?

— Ja, det blir jag! Jag fordrar att man behandlar mig med aktning! — förklarade den unga enkan med sträng blick, i det hon ansträngde sig att komma lös.

— Är det någon brist på aktning att man hjälper er öfver svårigheter? Skulle så vara, så ber jag er om ursäkt för min djerfhet!

Och dermed satte han ned henne en smula hastigt, som om han blifvit ond, och när det var gjordt, stälde han sig rak och elegant midt framför henne och tog af sig hatten med en nobel åtbörd, som om han promenerat i torget, i det han återtog med ironiskt tonfall:

— Tillåter ni, min nådiga, att jag beledsagar er vidare? Jag lofvar er att jag skall visa er all den aktning ni förtjenar!

Hon blef alldeles konfunderad af denna hastiga och oväntade förändring; men efter några ögonblick tog hon sitt parti och brast ut i ett litet skratt, som, trots alla hennes ansträngningar att få det ledigt, ändå lät litet tvunget.

— Jag tror att det är ni som blir ond, i stället för att det borde vara jag! — sade hon slutligen, — eller hur är det, herr revisor?

— Jag är visst inte ond! — svarade han helt kallt, i det han upprepade sin åtbörd med hatten; — jag bara visar er den tillbörliga aktningen!

— Seså, låt oss vara vänner nu! — fortsatte hon, i det hon räckte honom sin hand, — jag är inte van vid Stockholmsherrarnes något fria sätt att behandla oss fruntimmer! Men jag är säker om att ni inte menade något illa!

— Mena illa med er? Hur skulle det kunna vara möjligt? — svarade revisorn med djup ton, i det han såg på henne med en passionerad blick, som

kom henne att slå ned sin; — er, som jag skulle vilja bära på mina händer hela lifvet igenom!

— Börjar ni nu på igen?

— Ja, ni må bli ond eller god, men nu måste det sägas! — utbrast han ånyo med ett bittert skratt; — Det är verkligen så med mig att jag inte kan se eller tala med er, utan att mitt blod kommer i en svallning som betar mig både sans och förstånd! Det är så att jag, fyrtiaringen, som hittills skrattat åt allt hvad kärlek och svärmeri och hjertklappning heter, jag är kär i er, kär som en galning!

— Tyst! för guds skull! Tala inte så högt!

— Än se'n, hvad frågar jag efter det? Hela världen må höra det! Ja, jag älskar er, vansinnigt, evigt, utan hejd! Jag älskar er högt nog för att för er skull kunna begå hvilken galenskap, hvilken låghet som helst! För att vinna er skulle jag kunna förråda min bästa vän, förneka allt hvad jag tror på, utan saknad bortkasta min frihet, min ärelystnad, min framtid, allt! Kan ni förstå hur ni, en liten enka från en småstad, kunnat åstadkomma en sådan omstörtning hos en man, som förut hela sitt lif varit kall för alla dessa skönheter, döf för alla de lockelser, som en stor stad och en otalig umgängeskrets kunnat erbjuda? Kan ni förstå det, ty jag, jag begriper det inte, om jag så sprängde mitt hufvud i tu!

Revisorn var på sitt sätt sublim i denna sin lilla gästroll på de stora passionernas skådebana. Han iakttog hvarje min, hvarje skiftning i det täcka ansigtet som rodnade allt djupare framför honom, och hvars egarinna med illa dold förtjusning lyssnade till en svada, som hon förut endast funnit i romanerna från stadens lånbibliotek, men som hon hittills aldrig hört i lefvande lifvet strömma från manliga läppar, och han såg mer än väl att han hade alla möjliga utsigter att vinna den process han inledde emot den kvinliga behagsjukan och det småstadsaktiga pryderiet,

som stod alldeles handfallet gent emot så mycken erfarenhet och en så kallblodig vivisektion.

— Men hvad säger jag? — återtog han efter några ögonblicks tystnad; — begriper jag det inte? Ack jo, jag förstår det mer än väl, det kan inte vara annorlunda. När en sådan eländig, sjelfvisk, olycklig varelse som jag en gång händelsevis kommer i beröring med så mycken renhet, så mycket naturligt behag, så många dygder, så måste han ju känna sig öfverväldigad, förkrossad, kufvad af, på en gång ljufva och sönderslitande känslor! O, hvarför skulle jag nå'n-sin få se er, tala med er, dväljas i er närhet? Hvarför flyr jag er inte, medan det ännu är tid?

Och han tog verkligen ett par steg åt sidan, liksom för att störta utför bergstigen, då den unga enkan i detsamma, helt och hållet besegrad af denna sista fint, med ett utrop höll honom tillbaka och med glödande kinder utbrast, i det hon, glömsk af alla småstadsskrupler, kastade sig i hans famn:

— O, Ace! tror ni verkligen att jag är så grym, så känslolös?

Revisorn hoppade till, som stungen af en geting. Det fördömda smeknamnet, som han inte kunde tåla, i hennes mun och i ett sådant ögonblick.

— Hur . . hur vet ni . . att . . — stammade han, nu lika het om öronen som han nyss varit kall om hela hufvudet, — att jag . . .

— Att du heter Ace? — utropade den unga enkan, som nu, sedan hon hoppat öfver den första barriären, med sitt köns vanliga sportfärdighet inte tvekade att hoppa öfver den andra med, nämligen titlarne, — det fick jag nyss veta af din vän härads-höfdingen, och jag tycker så rysligt mycket om det namnet. Det skall du alltid få heta utaf mig!

— Den förbannade Pelle! — svor revisorn inom sig alldeles ursinnig; — Det ska' han få betala!

Men revisorn var långt ifrån så af jern och stål att han kunde vara helt och hållet okänslig för att

hålla ett vackert fruntimmer i sin famn, om hon också kallade honom för »Acke». Tvärtom tyckte han, när den första öfverraskningen var förbi, att det alltid kunde vara skäl att begagna sig af tillfället, och efter ett par kyssar, som han fick taga utan något särdeles motstånd, ville han fortsätta på samma sätt, då den unga enkan helt sakta gjorde sig fri ifrån hans omfamning, som aflöst hennes egen, och med nedslagna ögon hviskade:

— Låt oss nu gå och söka upp källan!

— Källan? — svarade han skrattande, i det han på nytt lade armen om hennes lif; — inte vet jag om här fins någon källa!

— Fins här ingen källa? — frågade hon och hotade honom med fingret; — jo det är just vackert att narras på det sättet!

— Här fins inte någon annan källa än den här! — svarade revisorn och kysste henne på nytt, innan hon hann hindra det, — men den får man allt hålla på länge innan man dricker sig otörstig ur! Ja, det är märkvärdigt, men man blir allt törstigare, ju mera man dricker —

— Ja, men nu får man inte dricka mera, förr än — —

— Förrän? — frågade han och tog fatt på henne ånyo.

— Förrän vi vexlat ringar! — svarade den unga enkan i så bestämd ton, att det gick en kall kåre öfver ryggen på revisorn. Han var för mycket inkarnerad ungarl för att inte bäfva tillbaka för den hotande verkligheten af en boja för lifstiden, huru förgyld den än kunde vara; men i alla fall hade han nu gått så långt, att han icke ansåg sig kunna med heder draga sig tillbaka igen, åtminstone för tillfället, hvarför han med väl spelad ömhet utbrast, i det han såg henne i ögonen:

— Men det kunna vi ju göra i morgon dag, älskade — —?

— Louise heter jag! — hviskade hon med armen i hans.

— Louise! Ett förtjusande namn! Men har *du* inte också något smeknamn som jag kan få begagna?

— Hemma hos föräldrarna kallade man mig »Lisen», men min salig man tyckte att »Visen» var vackrare!

— Då säger jag Lisen, för honom vill jag inte imitera! — sade revisorn med en grimas.

— Det kan du heller inte, Acke lilla, om du också ville! Lika gammal och eländig som han var, lika kraftig och stark är du, lika tråkig som han kunde vara, lika intressant är du — åh, det är en himmelsvid åtskilnad på er begge!

— Du vet så litet hur dan jag är! — återtog revisorn, som gerna ville ha en reträttväg öppen, i fall affären inte skulle vara så god som han förmodade; — hvad du tycker är intressant hos mig, Lisen lilla, det är bara litet som är ovanligt mot det du annars kommit i beröring med, och hvad min styrka beträffar — åh! då skulle du ha' sett mig för en tio, femton år se'n! Då var det någonting att tala om — nu deremot, — bah! Nej, då är Pelle mycket starkare!

— Usch! tala inte om den tråkiga häradshöfdingen! — bad hon med ett talande ögonkast, — der hemma tyckte jag att han gick någorlunda an, men nu är han odräglig!

I detsamma hördes ett ljudeligt »po» genom skogen nerifrån landsvägen, och strax derpå ett gapskratt. Hvarken revisorn eller den unga enkan kunde missta' sig på att det var Pelle som ropade och fru Robertson som skrattade, och sedan revisorn ropat till svar, närmade han sig hastigt sin vackra granne och sade halfhögt och hastigt:

— För att bevisa dig att jag ännu har litet krafter kvar, så bär jag dig utför berget, och se'n skyndar du fram till landsvägen på ginaste gångstig,

medan jag går en omväg, så att de inte se att vi varit tillsammans.

— Ja, men.. hvad skulle det göra? Nu, då vi — —?

— Det skulle ta' bort hela poesin från detta förtjusande mellan fyra ögon! -- hviskade revisorn med ett mördande ögonkast, i det han på nytt satte sig in i sin roll, — det vore att profanera hela vår hemlighet inför de der hvardagsbrackkorna dernere!

— Ack ja! så sant! så sant! — suckade hon svärmiskt och gaf i detsamma till ett litet skrik, när hon kände att han tog henne på sina armar och började styra i väg utför berget; — släpp mig, släpp mig! jag kan mycket väl gå sjelf!

— Det kan du inte, lilla envisa! — hviskade han och tryckte henne hårdt intill sig; — du skulle bara falla, och falla vi nu, så falla vi åtminstone tillsammans!

Och om det var fruktan för att falla, eller om det var något annat som täppte munnen på henne, må vara osagdt; men det säkra är att när vägen utför berget var tillryggalagd, så skyndade den unga enkan röd och förvirrad genaste gångstigen ner till landsvägen, medan revisorn gick en ganska lång omväg och slutligen kom ner ett dugtigt stycke framom den plats der Pelle en lång stund redan hållit på och serverat vatten och saft både åt fru Robertson och den unga enkan, som vid sin ankomst ganska talangfullt spelade förargad på revisorn, som hon påstod hade tappat bort henne redan i början.

— Ja, Schack är ingen karl att lita på! — skratade Pelle förtjust och fullkomligt duperad af hennes dåliga humör, — den tar man aldrig på samma kvist der man sätter honom!

Och den unga enkan drack sitt saftblandade Biliner med klappande hjerta, undrande inom sig om detta kunde vara sant, eller om det endast var afundsjukan som talade.

11.

Emellertid märkte Pelle under kvällens lopp någonting egendomligt i den unga enkans sätt emot revisorn. Det var som en slags dämpad förtrolighet, som hvarken uttalade sig i ord eller i blickar, men som ändå alldeles tydligt var tillstädes, äfven för en betraktare som icke var skarpsinnigare än Pelle Modin. Äfven revisorn var på sitt sätt märkvärdig; än satt han tyst och tydiligen grubblande; än ryckte han upp sig ur grubblet och var då nästan feberaktigt lustig; ögonblicket derpå teg han igen och stirrade ut i tomma luften, hvarpå han, som det tycktes alldeles frånvarande, ropade bravo åt en anekdot som Robertson efter vanligheten hade glömt slutet på; hvilket till den grad smickrade denne att han helt och hållet glömde början på en, som han ämnade låta aflösa den föregående.

När det blef tid till uppbrott stodo tvenne vagnar och väntade utanför värdshuset. Det blef nu fråga om hur man skulle åka, och som det var fem att dela på måste det bli tre i en vagn och två i den andra, och medan Pelle bespetsade sig på att han skulle få bli ensam med den unga enkan på hemvägen, anhöll hon med ett vänligt leende om att hon skulle få åka med Robertsons, något som dessa naturligtvis inte kunde neka till, hur mycket än Pelle genom hemliga miner tycktes hemställa till sin kompanjon om motsatsen. Det var den lilla frun som skrattande fälde utslaget, i det hon fattade den unga enkans händer och ropade:

— Ack ja, gör det, lilla fru Tolliander, så slipper jag vara ensam med min man, och så få de begge

såta vännerna åka tillsammans. Jag är öfvertygad om att de ha en hel mängd saker att säga hvarann!

— Tror fru Robertson det? — frågade Louise, i det hon kastade en forskande blick först på Pelle och sedan på revisorn, som just inte mönstrade hvarandra med de allra vänligaste blickar, i det de tände sina cigarrer med samma sticka.

— Ja, de ha' ju inte varit ensamma på hela eftermiddagen! — skrattade den lilla frun, — och för ett par så rysligt intima vänner måtte det vara någonting förskräckligt!

Och när hon sagt denna lilla elakhet, tog hon sin länge man under armen och drog honom med sig ut till vagnen, under det revisorn bjöd den unga enkan armen och Pelle skyndade förut för att öppna vagnsdörren åt damerna. Denna lilla ögonblicksensamhet ute i förstugan begagnade revisorn för att hviska till sin granne:

— Får jag komma och göra ett besök i morgon klockan elfva?

— Ja gerna! jag skall vara hemma!

— Tack, lilla elaka! Hvarför fick vi inte åka tillsammans hem?

— Nej tack, ni är en farlig granne, och — —

— Ni? —

— Tyst! man kunde höra oss! — I kväll få de ingenting veta — —

— Nej, men i morgon — —

— Nå, kommer ni inte? — ropade fru Robertson ifrån vagnen, der hon redan tagit plats.

— Här är vi! — svarade revisorn genast och trädde ut på trappan med den unga enkan, — fru Tolliander hade glömt sina handskar.

— Ja, det var klart, att hon det skulle göra! — skrattade lilla frun.

— Bof! — mumlade Pelle mellan tänderna, — men vänta du!

Derpå hjälpte han Louise upp i vagnen och steg

sedan upp i den andra, i hvilken revisorn redan slagit sig ned med fötterna på framsätet.

I den första vagnen pratade och skrattade den lilla frun dugtiga tag, och deremellan hördes Robertsons långdragna »hm! hm!» hvar gång han började en historia utan något slut. I sista vagnen deremot teg man som en mur, bolmade på cigarrerna och kastade misstänksamma och vredgade blickar på hvarandra på sned emellan blossen. Slutligen, när man var nära Danviks tull, harklade Pelle ett tag, kastade bort cigarrstumpen, som började bli sur, och utbrast, i det han slängde sig på sned i vagnshörnet:

— Fy fan, Acke! Det kunde jag aldrig tro om dig!

— Hvad för slag? — frågade revisorn lugnt och sög ett djupt drag på sin cigarr, som han hade spart på bättre än Pelle.

— Åh du vet nog hvad jag menar! — fortfor Pelle och spottade förargad på sidan om vagnen, — och därför säger jag en gång till: fy fan!

— Ja, jag hör *det*, jag! — återtog revisorn lika lugnt som förut; — men när du nu har lättat ditt hjerta med det der upprepade utropet, så hoppas jag du är så god och förklarar mig — —

— Jag behöfver bara fråga dig om en sak, och kan du se mig i synen och svara mig på det, så är du god? — utbrast Pelle med hetta och satte sig upp kapp rak i vagnen och spände ögonen i sin vän.

— Nå fråga då, så får jag höra! — svarade revisorn och blåste ett tjockt tobaksmoln i ansigtet på honom.

— Pu-uh! — pustade Pelle förargad och återtog sedan med minen och tonen af en karrikerad storinkvisitor: — hvad gjorde du oppe i skogen med fru Tolliander, du, medan jag var borta till värdshuset efter vatten?

— Det var en indelikat fråga! — svarade revisorn retsamt; — och som jag är mera delikat än du, så svarar jag helt enkelt: det angår dig inte!

— Joho du, det är just hvad det gör! För jag vill minnas att jag sagt dig att jag tänker fria till henne.

— Ja, när du har gjort det och fått ja, så kan du möjligtvis ha' rättighet att göra sådana frågor; men nu har du det inte!

— Fy fan, Aceke! Jag trodde att du var min vän!

— Hur vet du att jag inte handlat just som din vän både i dag och de andra gångerna vi varit tillsammans? Det vore en dålig vän, som läte sin vän fastna i hvilken snara som helst, utan att först genom egen erfarenhet försöka utröna om snaran består utaf hamprep eller rosenslingor! Och det är just hvad jag har försökt i dag, du!

— Nå, och hvad har du gjort för märkvärdiga upptäckter? — frågade Pelle med försmädlig ton, i det han på nytt spände ögonen i sin vän.

— Du förtjenade att jag inte sade dig det, när du kan bära dig åt på det här sättet! — utbrast revisorn häftigt och såg ut som den förolämpade redbarheten sjelf.

— Åhjo, tala om för mig ändå! — bad Pelle, hvars godmodiga natur åter började taga ut sin rätt; — och var inte ond längre! Men du kan väl begripa att jag skulle börja dra' öronen åt mig, när jag fick höra fru Robertson tala om, att ni hade varit borta öfver en halftimma. Hvad i alla tider gjorde ni der så länge?

— Jag sonderade henne! — svarade revisorn lakoniskt.

— I afseende på mig? — frågade Pelle ifrigt, i det han stack sin arm under vännens, — det var hederligt, Aceke! Nå hur låter det? Tror du att hon .. att hon skulle vilja...

— Nej, ser du, Pelle, det var inte så jag menade! Jag sonderade henne för att få reda på henne sjelf, begriper du!

— Jaså, hm! Hur bar du dig då åt? — frågade Pelle misstänksamt.

— Jag begagnade naturligtvis det enda probata medel som varit i svang sedan världens begynnelse. Jag låtsade som om jag kurtiserade henne för egen räkning, förstår du. Bara för att sätta henne på prof, begriper du, för din skull, naturligtvis! För att undersöka om jag kunde vara lugn för dig, eller om jag hade någonting att frukta för din framtida lycka!

— Ja, det var visst mycket vänligt, — sade Pelle med en stark bismak af förargelse i tonen; — men det hade jag då egentligen inte bedt dig om, hvad jag kan minnas.

— Dålig vän som inte gör mer än man ber honom om! — återtog revisorn och tryckte hans arm intill den sidan der plånboken låg; — och nu har jag bara en sak att säga dig, Pelle, och det skulle jag inte säga, om jag inte vore din vän: akta dig för den der vackra enkan, Pelle, det är inte någonting för dig!

— Hvarför det då? — frågade Pelle förvånad och med stirrande blick.

— Derfor att . . att . . ja, det kan jag inte säga dig; men så mycket kan jag säga, att hon har ett mycket farligt temperament, och att . . ja, det är det samma, det: men det vet jag, att gifta mig med henne, det skulle jag inte vilja! Slå litet för henne, det kunde vara lustigt nog, i fall man vore ett tiotal yngre; ja — slå mycket, till och med, för hon är förbannadt söt, men till hustru — nej jag tackar! Jag ska' be' att få passa!

— Fast du sitter i efterhand? — frågade Pelle ironiskt, medan de rullade förbi Tegelviken och Tjärhofs-gatan framåt, — det skulle ju vara så bra det, tyckte jag du sa'!

— Nej, det var *du* som sa' det, kära Pelle! Jag talade om att komma in som fjerde man . . från gatan! Och gudbevars, vill du promptly att jag skall vara

med om en omgång, så inte mig emot. Men du kan vara lugn för att jag sätter inte någon bet, om jag skulle försöka! Så mycket hann jag då att ta' reda på uppe i skogen!

— Aha, nu begriper jag! — ropade Pelle, i det de svängde in på Götgatan, — hon har snäst af dig deroppe, och därför är det som du målar ut henne på det der sättet! Fy fan, Acke, du är bestämdt en dålig karaktär, det börjar jag komma underfund med!

— Ja, du som är en sådan utmärkt menniskokännare! — hånade revisorn, som inte kunde undgå att känna sig en smula träffad; — men i alla fall så säger jag: akta dig! Du kan för resten gerna tro hvad du vill! hvem tror du är så tokig att man räknar på tack för att man varnar sina vänner?

— Jaså, jag skulle kanske tacka dig till? Nehej du, vet du hvad jag just nu beslutat mig för? Jo du, i morgon klockan tolf går jag upp till henne i svart frack och friar, du! Ta' mig fan gör jag inte det!

— Gör du verkligen det, klockan tolf? — frågade revisorn spefullt, i det han tände en ny cigarr.

— Jaha, klockan tolf på slaget! — försäkrade Pelle och slog sig på knäet med en smäll så att hästarne ryckte till, i tanke att det var piskan som smälde.

— Ja, det kan du ju roa dig med! — svarade revisorn, i det han log inom sig åt sin kloka försigtighet att komma klockan elfva; — nu har jag varnat dig, och som du är gammal nog att sköta dig sjelf, så får du också sjelf svara för följderna!

Och dermed slutade samtalet. När man kom fram till Rydberg, skiljdes man åt under många tack-sägelser för en angenäm dag, och medan Pelle hjälpte den unga enkan att ringa på portiern, frågade han sakta om han skulle kunna få göra henne en visit klockan tolf, hvartill hon under synbar förvirring svarade något som Pelle inte riktigt kunde uppfatta just därför att porten i detsamma öppnades och att hon

skyndade in så hastigt att hälften af det framstammade svaret stannade i förstugan och afklyptes af den igenslagna porten. Pelle var likväl inom sig innerligt öfvertygad om att svaret var jakande och ämnade just sätta sig upp i vagnen igen, då han fick se att revisorn stod nere på trottoaren och tände på en ny cigarr.

— Ämnar du inte åka hem? — frågade han hastigt, i det han stannade med ena foten på vagnssteget och vände sig om mot revisorn.

— Nej, jag går hellre! jag behöfver röra på mig! — svarade Schack, i det han lyfte på hatten för herr och fru Robertson, hvarpå han med långsamma steg styrde kosan framåt Arsenalsgatan.

— Då åker jag med er! — ropade Pelle till Robertsons, i det han slog igen den andra vagnsdörren och sade till kusken att han fick köra hem, hvilken tillsägelse denne mottog utan någon särdeles liflig tacksamhet, så mycket mindre som den beledsagades af endast en krona i drickspengar. Men Pelle hade för princip att aldrig skämma bort hyrkuskar, och det var därför som han med lätt hjerta och fredadt samvete satte sig upp i vagnen midt för Robertsons, hvarpå de alla tre i stark fart åkte förbi Schack, som ännu inte hunnit längre än till hörnet midt emot operakällaren.

Alla tre vinkade åt honom från vagnen, men han bara såg rätt framför sig och tycktes alldeles fullständigt upptagen af allvarliga funderingar.

— Hur fan är det fatt? — frågade Robertson, gäspande, — har ni blifvit ovänner på kuppen?

— Hela saken är den att Acke är en förrädare! — utbrast Pelle förargad på nytt; — men vänta mig han, i morgon ska' jag betala honom för gammal ost!

— Det är rätt! — uppmuntrade Robertson, under det frun skrattade, — ge' honom ordentligt bara! Jag tycker inte om den der karlen! Det är alldeles som om det inte funnes någon mera jurist i hela

verlden än just han, som duger till någonting! Tänker du knipa enkan, Pelle?

— Jo, du är så säker! — svarade Pelle med öfvertygelse.

— I så fall skall jag råda härads höfdingen till *en* sak! — utropade fru Robertson skrattande, — låt aldrig revisorn komma i huset, när ni blir gift. Det är just en sådan karl, som är farlig för oss fruntimmer!

— Jaså, är han farlig för dig också? — frågade Robertson försmädligt.

— Det kan nog hända, det! — svarade den lilla frun med ett nytt skratt; — och han är kanske mest farlig därför att du är så genomgående ofarlig!

Medan Robertson funderade på om detta fruns yttrande stödde sig på något prejudikat, eller om det endast var ett utslag afgifvet på rak arm, stannade vagnen utanför deras port — och så var det slut på den dagen.

12.

Men för den unga enkan var den ännu inte slut. När hon kom upp i rummen på hotellet mottogs hon först af en lång klagovisa från fröken Barrett, att de varit så länge, och att hon fått lof att vara ensam ända sedan klockan åtta, då konsulinnan måst gifva sig af hem, därför att hon af läkaren var strängeligen tillsagd att hon skulle lägga sig klockan nio.

— Och sedan har jag fått sitta här och titta!

— klagade fröken, — medan du varit ute och haft roligt! Men gudnås, så är det med den som inte har någonting och får lof att bero utaf andra!

— Nå, hur är det med magen? — frågade Louise, som hade för vana att aldrig bry sig synnerligt om hennes jeremiader; — är det bättre med den?

— Åhja, gud ske lof! I kväll har jag då kunnat äta en smula, som jag inte förut varit i stånd till på hela da'n!

— Litet té, kan jag tänka och ett par skorpor —

— Té? Gudbevars för det skvalet, när man inte fått en bit i sig på femton timmar . . nej! jag bestälde mig opp en biffstek med lök och potatis och en half butelj engelsk porter —

— Ja men snälla tant, hur i alla tider kan man —

— Herre gud, när man är hungrig, så hvad ska' man göra? Och ofvanpå det åt jag några syltade katrinplommon med grädde. — Det var sant, det! Det fins visst kvar några stycken ännu, i fall du skulle vilja smaka — jag gömde inkom för din skull, för se, jag tänker alltid på andra, jag. Du har väl varit så upptagen af dina artiga kavaljerer, att du inte haft tid att tänka på någonting, du! Nå, har du haft roligt?

— Ja, mycket roligt! Åh vet du, tant Barrett, det har varit en märkvärdig dag!

— Jaså! Kors, verkligen? Nå, har revisorn friat?

— Hvad tänker du på? — Nej, men han har burit mig uppför ett berg, du!

— Åh, gud bevara mig! Har han burit dig? Hur kan man låta en karl bära sig; det är ju alldeles förskräckligt!

— Ja, hvad skall man göra, när han bara helt souika tar en?

— Man sparkar och skriker — så gör ett hederligt fruntimmer!

— Jaså, tant menar således att jag *inte* är —

— Åh kors, så du tar till! Det menar jag visst inte; men du är så fasligt medgörlig, kära Louise! En enda gång, i min ungdom, var det en karl som ville bära mig — han var landtmätare, och vi var en hop ungdom som sprang sista paret ut i en skogsbacke — och jag sprang undan för att han inte skulle få ta' mig, och så kom vi långt bort från de andra, och då tog han fatt mig och lyfte upp mig på armarne och ville kyssa mig; men jag sparkade och skrek så att han tappade mig i en enbuske — och ingen kyss fick han, men en dugtig örfil — ser du, så ska' man behandla dem!

— Revisorn han tappar minsann inte så lätt den han tar, han! — svarade Louise med drömmande ton, i det hon smakade på katrinplommonen; — åh, om du visste hvad han är stark. Han lyfte mig alldeles som en vante — det var alldeles omöjligt att komma ner igen, förrän han ville släppa mig!

— Nå men, så fräck var han väl inte ändå, att han kysste dig?

— Jo, vet du tant, jag tror nästan att han gjorde det — det vill säga, bara på örsnibben — och nu kommer han hit i morgon klockan elfva, du!

— Nej hvad säger du? Nå, och häradshöfdingen, hvad säger han om det?

— Han kommer klockan tolf, han!

— Hvad för slag? Han också! Nå det måtte jag säga! Nå, och hvilken ämnar du ta'?

— Ja, råd mig, snälla tant, säg mig, hvad jag skall göra! Häradshöfdingen är en rysligt snäll och hederlig och präktig karl, fast han är tråkig och ser ingenting ut. Revisorn deremot är ju en ståtlig karl och han behagar mig bra mycket mera; men på samma gång är jag nästan litet rädd för honom — tror du verkligen, tant, att han är någon karl att lita på?

— Hvad fins det för en karl som är att lita på? De ä' ena trolösa varelser allesammans, det är bara fråga om hvem som är det mer eller hvem som är

det mindre. Och ska' du nu prompt gifta om dig, kära barn, så ta' då åtminstone den, som kan ge' dig någon ersättning för trolösheten, och det tror jag att revisorn kan bra mycket bättre än häradshöfdingen. För en älskvärd och intressant karl, det är han —

— Ja inte sant? Rysligt intressant! Åh, du skulle ha' hört honom deruppe i skogen! Så'na ord har jag aldrig hört förr . . och en sådan ton han sa' dem med se'n — —

— Jaså, hvad sa' han, du? Gjorde han dig en kärleksförklaring? Oppe i skogen? Gud, så romantiskt! Nå hvad svarte du då?

— Jag kunde inte hjälpa det — — jag blef alldeles vimmelkantig — och utan att jag visste af det sjelf, så föll jag honom om halsen!

— Föll du honom om halsen? Och så frågar du hvem du ska' ta'? Åh herre min skapare, den ungdomen nu för tiden! Har man fallit en karl om halsen, så ska' man naturligtvis ta' honom också, det faller ju alldeles af sig sjelf. Jaså, så det är på det viset — nå då blir det väl förlofning af innan du reser hem, och det är väl så godt att jag genast i morgon dag tar och skrifver till dina föräldrar . . ja, det var sant, det! apropos skrifva, så har här kommit ett bref medan du var borta — det är returneradt hemifrån, och tycks vara något utländskt, för det är så underliga frimärken på det!

— Ett utländskt bref? — frågade Louise med en vaknande oro, som hon inte kunde bekämpa; — hvarifrån kan det vara?

— Kors, det är väl något lotteriskoj, kan jag tänka! Det kom ju oupphörligt sådana der bref till dig hemma. I alla fall så bad jag portiern behålla det till i morgon bitti' — tids nog får man reda på det der skräpet!

Det tyckte också Louise vid närmare betänkande, och derpå gick man och lade sig, och medan fröken Barrett drömde om att hon åt en biffstek som var

stor som en tunnbotten, genomgick Louise på nytt i drömmen dagens händelser, ehuru åtskilligt förändrade. Så tyckte hon att revisorn på nytt tog henne på sina armar och bar henne uppför berget, men just som de kommo upp, så stod deruppe på klinten en brefbärare med ett stort bref i handen, och som revisorn fick se brevet, släppte han henne med ett hänskratt handlost ur sina armar, men i stället för att falla och stöta sig mot något hårdt, föll hon i stället på någonting mycket mjukt, och när hon tittrade upp, så fann hon, att hon hade trillat ner utför berget och rakt i armarne på Pelle, hvars mustascher genom drömmens trolleri hade flyttats ifrån öronen och ner på öfverläppen, der de kittlade henne på munnen så häftigt, att hon vaknade. Hon tyckte att hon ännu hörde det skallande hänskrattet ljuda i sina öron; men när hon sansat sig något, hörde hon att det var en utestängd hundstackare, som stod och skälde på torget utanför, och när hon förvissat sig om det, somnade hon igen.

På morgonen, vid tiotiden, när de båda damerna drucko sitt kaffe, kom uppassaren upp med brevet, som hade en massa stämplor på kuvertet och såg ut att ha' varit länge på vägen.

Louise tog det, såg på det noga och uppgaf ett rop, i det hon tappade den skifva rostadt bröd, som hon just skulle föra till munnen. Brevet var från Melbourne, och det var med darrande händer hon slet af kuvertet och började läsa.

— Hvad i herrans namn är det? — frågade fröken Barrett ängsligt och höll på att få kaffet i vrångstrupen, — det är väl inte något obehagligt?

— Det är från min styfson; — ropade Louise hastigt, — han är på väg hem och gör anspråk på arfvet efter fadern! Här står det: »på samma gång som jag afsänder brevet, reser jag sjelf för att lyfta mitt arf efter »the pretty old boy», gubben far min.» Och så står här — — det skall vara en guldgräfvare, som

skall kunna skrifva något sådant! — afbröt hon sig sjelf med en djup rodnad, i det hon slängde brevet på bordet.

— Hvad står der då? — frågade fröken Barrett nyfiket, i det hon räckte sig fram öfver bordet.

— Läs sjelf, kära tant! Jag kan verkligen inte läsa upp det högt!

Fröken Barrett satte på sig sina glasögon, tog hastigt brevet och läste tämligen mödosamt följande något australiska utgjutelser:

»Och om, som jag förmodar, min styfemor är ung och vacker, ty jag känner se'n gammalt »the old boys» smak för vackra fruntimmer, så har jag ingenting emot att ta' hela arvet och henne sjelf med på köpet. Vill hon inte gå in på den affär'n, så få vi nöja oss med hälften hvar; men vill hon, så gifta vi oss i London, — för i gamla Sverige går det väl inte an att gifta sig med sin styfemor, om också ingen är närmare till att efterträda sin far, än just sonen. Vidare när vi råkas, butt det vore en »very fine bussiness» som mycket skulle tilltala Yours truly John Parker, född Tolliander.»

— Åh herre min skapare, en sådan karl! — utbrast fröken Barrett alldeles konfunderad, i det hon lade brevet ifrån sig, — det var det värsta jag nå'n-sin hört i all min dar! Gifta sig med sin egen styfemor!

— Ja, det är förfärligt opassande, efter våra begrepp, — svarade Louise tankfullt; — men kanske det inte alls är någonting så märkvärdigt i Australien! Och jag som så säkert trodde att han var död!

— Ja det måste man säga, att nog var det bra förargligt! — medgaf fröken Barrett, icke utan en viss skadeglädje; — när man tror att man har sina tvåhundratusen och så i ett tag får veta att man bara har hälften! Jag kan just undra hvad revisorn och härads höfdingen ska' säga, när de få veta —

— Tror tant då verkligen att de tänka fria till mig bara för pengarne? — frågade den unga enkan

harmset; ty hon tyckte nog att hon kunde vara värd en messa, om hon också inte medförde hela Paris i hemgift.

— Nej kära barn, hur kan du tro något sådant? *Bara* för pengarne? Det vore ju någonting alldeles oerhördt! När man är så ung och så söt som du, så kan det väl allraminst komma i fråga! Men att det blir ett streck i räkningen, när de få höra talas om den hemkommande styfsonen, det kan du vara lugn för! Så mycket känner jag karlarne, och så många flickor har jag fått se sitta der och titta efter en man, fast de varit fullt ut lika vackra som du! Och jag skulle råda dig att inte säga ett ord om brevet, utan låta dem fria först, hvilken det nu än må bli! Det vore kanske det försigtigaste!

— Och så kanske efteråt få se sura miner öfver att de misstagit sig? Nej jag tackar! Hellre då spela med öppna kort! Men hur är det, tant, känner du dig riktigt kry i dag?

— Ja, fullkomligt! Jag är bara orolig för dig, stackars barn, som — —

— Det skall tant inte vara. Och om tant vill vara riktigt snäll, så går tant nu och hälsar på konsulinan och låter mig ensam ta' emot mina friare.

— Hvad tänker du på? Det går visst inte an, och det kan inte komma i fråga, att jag skulle lemna dig ensam i ett sådant ögonblick — —

— Ja, men nu vill jag det! — svarade den unga enkan med ovanlig bestämdhet, — jag är inte något barn och ingen liten flicka heller, och den här saken vill jag sköta sjelf. Sålunda går tant antingen till konsulinan eller också ut i bodarne och köper de der småsakerna som tant behöfver — se här är penningar, tror tant att en femtia räcker?

— Åh söta barn! — utbrast fröken Barrett, skinnande som en sol, — tror du att jag tänker slösa på det sättet — — nej, om jag får tjugo — —

— Tant understår sig inte att komma hem och ha' någonting kvar på den här! — fortsatte Louise

gladt, i det hon sköt åt henne femtian, — så mycket tant vet det!

— Gud barn, hvad du är snäll! — ropade fröken Barrett och omfamnade henne upprepade gånger; — ja, efter du nödvändigt vill, så klär jag genast på mig och går! Men först går jag och hemtar konsulinna, för hon har så'n smak, så!

Och inom en kvart var den gamla mön utom dörren, och Louise satt ensam kvar i sin vackra morgontoalett, med brevet framför sig på bordet, hvarifrån kaffebrikan nyss blifvit borttagen. Hon såg på klockan; den felade ännu en kvart i elfva. Hon började fundera allt djupare och djupare. Hvad skulle hon nu göra? Skulle hon, som hon nyss sade, spela med öppna kort, eller skulle hon kaschera sitt spel, för att på det sättet få klart för sig om revisorn friade till henne för hennes egen skull eller för penningarnes? Och om detta var fallet, om både han och härads höfdingen fikade efter den *rika* enkan och inte efter den vackra, skulle hon slå sina storstadsplaner ur hågen och vända om hem igen och låta den unge provisorn sätta sin vackra arias löftesrika ord i verkställighet? Eller skulle hon följa den återvändande styfsonens australiska råd, och ge' sig af ut i vida världen för att förena sitt öde med sonens, sedan hon förut — —? Nej, det kunde hon inte! Hon tyckte sig se den gamle apotekarens vredgade vålnad med cyankaliumsburken i handen hota henne från alla vrår i rummet, och slutet på funderingarne blef det att hon steg upp, gick fram till spegeln och betraktade en lång stund mycket noga sitt ansigte och sin figur. När det var gjordt, gick hon med ett segerstolt leende tillbaka till sin plats, vek ihop brevet och stack det i sin ficka, såg att klockan nu endast fattades ett par minuter och väntade med klappande hjerta på hvad som komma skulle.

På slaget elfva bultade det på dörren. Hon drog djupt efter andan och ropade halfhögt »stig in». Det

bultade på nytt, troligen hördes det inte, hvarför hon återtog helt högt, och nu med alldeles stadig röst, sitt: »kom in!»

Dörren öppnades med en knyck och en hastig vridning på låset, och in trädde en reslig, brunhyllt, några och trettio års man, i en ledig resdräkt af engelsk snitt och med mörkt helskägg och likadant kortklippt hår, tjockt och yfvigt och utan ringaste tillstymmelse till något månsken. Han stängde igen dörren, slängde hatten af sig på en stol och gick direkte fram till bordet, der han stannade midt för den förvånade Louise.

— Är det fru Louise Tolliander jag har den äran att tala med? — frågade han med tämligen stark, främmande brytning, i det han såg henne rätt i ansigtet med en på samma gång glad och forskande blick.

— Ja, det är jag! — svarade Louise, på en gång förlägen och orolig, i det hon steg upp från sin plats; — men jag förstår sannerligen inte — —

— Aha! inte förstå? — ropade mannen med ett muntert skratt, och innan hon hann sätta sig till något slags motvärn, slog han helt oväntadt armarne om henne och kysste henne, i det han fortsatte: — förstår ni det här då, dear mother? Eller har ni kanske inte fått mitt bref?

— Ert bref? Skulle ni vara? — stammade Louise, i det hon sökte göra sig lös ur hans omfamning, — skulle ni — —

— Vara er styfson, ja! Så står det till! Jag kommer direkte från lilla staden, der jag sökt er, — man sade er vara i Stockholm — jag bums på railway och nu är jag här! God bless you! hvad ni är vacker — jag trodde inte the old boy om så mycken smak!

Och med dessa ord satte han sig helt obesväradt ned bredvid henne och fattade hennes hand, i det han frågade:

— Ni har alltså inte fått mitt bref? God dam!

det har då gått långsammare än jag! Jag gick dagen derpå med steamern från Melbourne till Antwerpen, från Antwerpen till Göteborg och nu är jag här! Damned history, att ni inte fått mitt bref!

— Jo, jag fick det verkligen i går afton, — svarade Louise och såg nyfiket på honom, om hon kunde upptäcka någon likhet med den salige apotekaren, men hon kom snart till den öfvertygelsen att om det fans någon, så var den åtminstone högst obetydlig.

— Jaså, ni fick det i går! Well! Nå, hvad säger ni till det?

— Jag säger att jag är mycket glad öfver att ni kommit hem! — svarade den unga enkan, ännu mera förlägen.

— Inte ljuga nu! — sade den unge mannen skratande och hotade henne med fingret, — det inte passar så vacker mun! Ingen är glad öfver att mista hundratusen! Ni önskar nog jag låge på sjöbotten, så vida ni inte skulle — ja, hvad säger ni om mitt förslag?

— Jag förstår inte hvad ni menar! — svarade Louise med nedslagna ögon.

— Mitt förslag att vi dela, inte blott pengarne, utan hela lifvet. Jag är fri och oberoende, ni är så med — ni lär känna mig bättre och sedan — hvad är det som hindrar?

— Först och främst det att jag varit er fars hustru! Ett äktenskap mellan så nära släktingar —

— Förlåt, men vi är inte alls slägt! Jag har aldrig sett er förr, ni aldrig mig! Ni har ju inga barn med min gamle far, inte sant? Nej, det kunde jag tro! Nå well! jag är född tretti år innan han lärde känna er, jag har varit tio år i Australien — hur vi kunna vara slägt, det jag inte begriper! När jag lyftat mitt arf, går jag ut igen till Melbourne; om ni vill, vi träffas i London, ni gifter er med John Parker, ni följer mig till Australien, och jag lofvar er att ni skall bli lyckligare med mig än med »the old boy», far min!

Han var dråplig att skåda, när han sade detta. Enkelt, gladt och rätt fram, som om det gäلت den mest vanliga sak i världen, framlade han sin plan för den unga enkan, och hans min var så segerviss och hans blick så klar och oförderfvad af något svek eller någon baktanke, att man inte kunde missta' sig på att han menade hvad han sade.

— Ni förstår väl att hvad ni föreslår är alldeles omöjligt! — svarade slutligen Louise; — om också lagarne i det land ni lefver i — —

— Inte *ni*, — afbröt den unge mannen lifligt, — vill ni prompt envisas med att vara min styfemor, så kalla mig du. Eller om ni inte vill säga du, så kalla mig Johnny — det är jag bäst van vid!

— Nåväl, käre Johnny, om också lagarne i ert land tillåter ett sådant giftermål, så fins det en moralisk lag, som — —

— Jag väntade det, och jag tycker inte illa derom! — svarade styfsonen, i det han på nytt fattade hennes hand, — men nu skall jag tala om något för er, som förenklar saken betydligt. »The old boy» var inte min pappa — —

— Hvad säger ni? — utropade den unga enkan förvånad, — var han inte er far?

— Tror ni verkligen han kunde vara det? — frågade den unge mannen med ett skälmskt leende i ögon och mungipor, — ni bör kunna bedöma den saken! Men förlåt, ni inte behöfver bli röd för det — jag pratar dumheter — gör så ibland deröfver i Australien. — Saken var den att min mor hade varit lite oförsiktig och skaffat sig mysely innan hon lärde känna the old boy; men hon var en bra flicka och hon talade om alltsammans för sin fästman, och när de blefvo gifta, han adoptera' mig som sin son. Allt detta kan ni få bevis på i kyrkoboken i er lilla stad, alltså ni inte behöfva hysa några betänkligheter för det! Jag var en stor vildbasare, gjorde the old boy mycket bekymmer, och när jag var tjugo år rymde

jag hemifrån och gaf mig till sjös; har der slitit en hund och fått lära veta hut. Nu är jag farmer i Australien, har ett bra stycke land och många tusen får, har nyss byggt mig en pretty liten cottage, och har aldrig haft tid att titta på flickor. Nu vet ni alltsammans, och nu vill jag att ni skall bestämma er!

— Det der förändrar visserligen saken betydligt, — svarade Louise och kunde inte återhålla ett leende öfver hans bestämda och afgörande sätt att taga saken så der riktigt på nybygggarmanér; — men det kan väl finnas andra omständigheter som hindra. För det första känna vi hvarandra ju inte det ringaste, och för det andra — —

— Är ni kanske redan i affär med någon annan? — inföll främlingen, och fick ett mörkt veck öfver ögonbrynen.

— Inte just det; men jag kan inte neka till att jag just nu väntar någon; det förvånar mig att han inte redan kommit, ty han skulle vara här klockan elfva, och hon är nu half tolf!

— Ah! ni väntade någon klockan elfva? Hör, säg mig, var det en lång man, mycket mörk — litet flintskallig, mycket utlefvad — —

— Ja, både lång och mörk — — men hur vet ni — — hur kan du — —

— Du, ja! All right! Så skall det låta! Hur jag vet? Jo, skall genast tala om — när jag kom till hotellet, jag går in på restauranten på nedra botten, för att få mig en flaska ale . . . jag slår mig ned vid ett bord; vid bordet bredvid sitter den långa man, tar sig en Vermouth, tycks vara nervös . . . jag frågar uppässaren om ni bor här, han går ut till portiern, kommer tillbaka och säger ja, nämner er nummer och säger att ni är hemma. Jag stiger opp för att gå, då den mörka mannen stiger också opp, kommer fram till mig och säger: ursäkta, söker ni fru Tollian-der? — Yes, gör jag så! svarar jag. — I det fallet får jag kanske be er vänta eller komma igen — sva-

rar han, — för jag skall tala med henne klockan elfva, i en mycket viktig affär! — Det skall jag också! — svarar jag, — och då kan ni lika gerna vänta som jag! — Är ni då en bekant till henne? — frågar han. — Bättre än så, — svarar jag, — jag är hennes styfson, som kommer från — — Australien? — frågade han och började se lång ut i synen. — Yes, all right! — svarade jag, — och därför finner ni nog att min affär går före er! — Var så god! — svarade han tvärt, — jag ska' visst inte genera; — och dermed satte han af mot dörren. Hvem får jag hälsa ifrån? — frågade jag litet kittsligt, och det svarade han ingenting på, utan bara satte af!

— Är det verkligen sant, hvad ni nu säger? — frågade Louise, på en gång harmsen och förvånad.

— By God är det så! Han såg riktigt ut som en matfriare, tyckte jag! Så den kan gerna gå! — Är det ingenting annat som hindrar, så — —

— Jag börjar verkligen tro att ni . . . att du gjort mig en stor tjänst med att komma hem, bäste Johnny! — svarade Louise och började betrakta den raske främlingen med allt vänligare ögon, utan att likväl kunna hindra sig ifrån att med en viss förargelse tänka på den trolöse revisorn, som i hast fått så brådtom; — och om jag nu också klockan tolf kommer att göra samma erfarenhet som jag gjorde klockan elfva —

— Hvad? — ropade John skrattande, — kommer det ännu en? Ni måtte ha många på förslag, dearest mother!

— Det här är bara min »homme d'affaire»! — svarade Louise också skrattande, ty hon tänkte sig Pelles min, när hon skulle presentera sin styfson för honom, — men kalla mig inte »mother», det gör mig så rysligt gammal, tycker jag!

— Hvad skall jag säga då? — frågade den unge mannen och såg på henne med en varm blick, — får jag kanske säga — —

— Kalla mig Louise! — afbröt den unga enkan, i det hon räckte honom handen helt vänligt.

— Får jag då inte hellre säga du? — frågade han, i det han kysste handen och höll den kvar i sin, — det låter mycket vackrare! Jag har nu så länge sagt »You» att jag tycker det är riktig musik i vårt gamla »du» — får jag det?

— Nå ja, vi är ju nästan jemnåriga, och det vore ju löjligt att kalla hvarandra mor och son, när vi inte är någondera. Men bara när vi är ensamma, annars får det vara John och Louise. Är vi ense om det?

— Very well! Och vill du nu som jag så gå vi hem till din lilla stad i morgon dag och laga att vi få göra opp våra affärer! Jag hafva brådtom hem till min lilla farm — brådtom, om jag skall gå dit ensam; får jag sällskap, då kan det dröja hur länge som helst!

— Vi få väl se hur det kan bli! — svarade den unga enkan med ett löftesrikt leende, och i detsamma slog klockan tolf, och innan ännu det tolfte slaget förklingat, bultade det på dörren. På den unga enkans tillsägelse öppnades den, och in trädde Pelle, uppsträckt i svart frack och hvit halsduk, och med ett ansigte skinande af segervisshet.

Uttrycket förändrades ganska betydligt, när han fick se att Louise inte var ensam. De runda ögonen började vidgas och antogo ett uttryck af stigande förvåning, och i stället för att, som han ämnat, genast skynnda fram och börja attacken, gjorde han en ceremoniös bugning och kände sig derpå före med ett högtidligt:

— Mjukaste tjenare, bästa fru Tolliander! Hur står det till? Jag kommer väl inte och stör?

— Nej för all del, bäste herr häradshöfding! — svarade Louise med ett vänligt småleende, i det hon inbjöd honom att stiga fram, — ni är tvärtom mycket välkommen och tack för i går!

— Åh för all del! ingenting att tacka för!

— Jo, det var det visst! Det var särdeles treffligt! Men hvarför så festklädd, ni ser riktigt högtidlig ut!

— Ja, hm! — jag . . — stammade Pelle med en högeligen besvärad blick på den unge Australiern, — jag har varit ute på uppvaktning, och . . men, med hvem är det — hm! — som jag har den äran —

— Åh för all del, ursäkta! — afbröt den unga enkan med en liten åtbörd af förlägenhet, som klädde henne utmärkt, — jag glömmer ju alldeles bort att presentera: Mr John Parker från Australien, härads-höfding Modin från Stockholm — min styfson, mitt affärsbiträde!

Om åskan slagit ned bredvid Pelle, så kunde han inte ha blifvit mera förbluffad. Hans ögon höllo nästan på att falla ut ur sina gropar, när han alldeles mekaniskt lät sin hand tryckas af främlingen, som skakade och klämde den som i ett skrufstäd, i det han oupphörligt med skallande skratt utropade:

— Well! Very well! Fägnar mig ofantligt, mr Modin! Kommer just som kallad nu, när mother och jag skall dela arvet!

— Sty . . styfson? De-de-dela arvet? — stammade Pelle med slocknande röst, i det han föll ned i stolen som stod bakom honom, och såg det ena framtidsluftslottet ramla efter det andra.

— Ja, det är verkligen min styfson! — bekräftade Louise med ett vänligt småleende, — och fastän jag vet att hans ankomst kostar mig hälften af min förmögenhet, så kan jag ändå inte underlåta att hälsa honom hjertligt välkommen. Han har redan kommit mig att se klart i *en* sak, och det beror nu på, om jag genom hans ankomst skall bli lika klarsynt uti en annan. Men apropos det, har härads-höfdingen händelsevis träffat revisorn något i dag?

— Jaha, — svarade Pelle, i det han såg sig om som efter en lämplig reträtt, — jag träffade honom just för en stund se'n utanför enskilda banken . . han

talade om att han i morse fått ett telegram som tvang honom att resa till Göteborg redan i kväll med natt-tåget.

— Så hastigt? — frågade den unga enkan med en mycket genomskinlig ton af ironi och harmfullhet, — han kommer kanske inte ens och tar afsked af oss innan han far?

— Jag tror knappast! — svarade Pelle utan att se på henne; — han hade så mycket att uträtta för att kunna bli i ordning! Men nu skall jag be' att få bocka mig . . jag har ännu ett par uppvaktningar att göra, och jag vill dessutom inte störa ett möte emellan så nära anhöriga, som . . som naturligtvis inte sett hvarandra på länge!

— Nej, by God! — skrattade Australiern, — det är sant! Men vi ska' se hvarandra så mycket oftare hädanefter! Inte sant, dearest mother?

— Jag hoppas det! — svarade Louise och räckte styfsonen sin hand med en vänlighet, som hon, i den lofliga afsigten att förarga Pelle Modin, antagligen gjorde litet varmare än den i sjelfva verket var; — jag hoppas det, käre Johnny!

— Och vi ska' komma öfverens om delningen af arvet i all sköns sämja, utan att några lagkarlar behöfva lägga sina näsor i blöt! — utbrast John, i det han fattade styfmoderns händer och tryckte dem i sina.

— Ja det är ju det bästa, och jag hoppas att framdeles . . i fall det skulle uppstå några tvistigheter . . hvilket jag inte hoppas . . mjukaste tjenare, mitt herrskap! — framstötte Pelle mödosamt och skyndade sig ut på dörren det fortaste han förmådde. Han hann likväl knappast stänga dörren, förrän han efter sig hörde det ljudligaste gapskratt, som väl någonsin sårat en misslyckad friares ömtåliga örhinnor, och det värsta af allt var att det var inte bara en karlstrupe som uppgaf detta skratt, utan han hörde tydligt och klart hur en kvinlig stämma blandade sitt klingande ljud deri på det muntraste sätt i verden.

13.

Omkring fjorton dagar sednare satt revisorn som vanligt vid sitt skrifbord, sysselsatt med sina luntor och handlingar, då det ringde på tamburklockan, och hushållerskan en liten stund efteråt öppnade dörren till hans skrifrum och anmälde att härads höfding Modin ville tala med honom.

— Bed honom stiga in! — svarade revisorn och fortsatte lugnt att studera ett inveckladt konkursmål, som om ingenting händt. Men det dröjde både länge och väl innan Pelle kom, och som han började mistänka att någon ny rockupphängningsfråga kommit på tapeten, steg han upp, öppnade dörren till salen och tittade ut. Men hvad han såg gjorde honom på samma gång förvånad och orolig. Tamburen var tom, hushållerskan borta, och på en stol vid dörren satt Pelle Modin och såg ut som en förminskad skugga af sig sjelf. Den friska färgen var borta, de utstående ögonen insjunkna, lilla magen betydligt på indragningsstat och det enda som var sig likt, ja, nästan större än förut, var de från öronen utstående röda mustaschern.

— Hur fan är det fatt med dig, kära Pelle? — frågade revisorn bestört, i det han gick till honom och räckte honom handen.

— Åh, det är bara skräp, kära du! — svarade Pelle pustande, — jag har fått en helvetes magkatarr, jag får visst lof att fara till Marienbad eller Wies-

baden — så vida jag inte besluter mig för att ge mig af till Porla, efter som det är billigare.

— Nå, men det behöfver du väl inte se på! — menade revisorn, i det han uppmuntrande klappade honom på axeln, — om du för resten har lust!

— Inte det? — återtog Pelle med samma ömkliga pustande; — jo du, det är just det jag behöfver!

— Åh, du pratar! Men vill du inte stiga in?

— Jo tack, jag ska' bara pusta litet. Jag har på sista tiden blifvit så andfädd när jag går uppför trappor. Men hör du, Ace, hvar tusan har du hållit hus hela tiden?

— Jag har varit i Marstrand och tagit mig några saltbad. Jag tyckte jag behöfde skölja af mig litet. Men stig nu in så få vi prata! Hör du, du ser riktigt skräpig ut — tror du inte att litet Vermouth skulle göra dig godt?

— Jo, kanske det! Eller kanske snarare ett glas portvin, du? — trodde Pelle, i det han satte sig i soffan inne i skrifrummet.

Revisorn ropade på hushållerskan, som snart kom in med både det ena och det andra, och när Pelle tagit sig ett glas portvin och revisorn en liten Vermouth, började Pelle, i det han lutade sig tillbaka i soffhörnet:

— Hör du Ace, du.. det var en förbannad historia, det der!

— Hvilken då? — frågade revisorn med spelad likgiltighet, i det han tände en cigarr.

— Åh, du vet nog hvad jag menar! Med apotekarenkan, naturligtvis!

— Jaså den! Ja, jag sa' ju dig att du skulle akta dig!

— Nå än du då? Jag kan just undra om du akta' dig sjelf? Hur var det, Ace, blef du inte också litet bränd?

— Jag? Sällan, min gubbe! Jag är för gammal katt för att hoppa, när man raspar i väggen! Men

hur är det nu egentligen med den der affären? Jag vet ingenting, jag! Är hon kvar i Stockholm ännu?

— Jo, fanken också! Hon reste hem morgon derpå, i sällskap med den der Australnegern, eller hvad han var för en! Det var allt svinaktigt af dig, Aceke, att du inte varskodde mig, utan lät mig springa dit opp som en galning i svart frack och hvit halsduk. För jag fick höra se'n utaf portiern att du hade träffat honom inne på restauranten, så du visste nog hvem han var.

— Ja, det gjorde jag! Men hvad skulle det tjena till att säga något åt dig! Jag tänkte att du skulle fria i alla fall! Hundratusen kronor är alltid bättre än inte, och —

— Ja ser du Aceke — detsamma tänkte jag också när jag satt hemma på eftermidda'n och hade fått fundera på saken. Och därför så tog jag på mig uniformen igen och kilade dit dagen derpå klockan tio; men då hade de rest med morgontåget! Åh! hvad jag blef ursinnig — det var visst det, som gjorde att jag fick magkatarr — åtminstone hjälpte det till.. för annars var det nog den der festveckan som förderfvade mig! Och inte nog med det! Kan du gissa hvad den kostade mig i ett för allt, med vagnar och spektakelbiljetter och drickspengar?

— Ja, den gick väl till en tre, fyra hundra kronor.

— Ett tusen femtio, du!

— Ah, du är galen!

— Förbanna mig gjorde den inte det! Ja, det vill säga, då räknar jag in med de tvåhundra som Robertson lånte af mig den da'n när vi var ute till Tullgarn — och dem lär jag allt få titta efter, för nu håller han som bäst på och skaffar sig ackord, och då får jag naturligtvis inte ett öre, efter som jag är hans kompanjon! Nej, det ska' fan nå'nsin göra sig till för enkor mera och inte jag!

— Ja, men vacker var hon, du Pelle!

— Visst tusan var hon vacker! — Om jag åtminstone hade fått så mycket som en kyss af henne, så skulle jag inte säga ett dugg!

— Nå då har jag fått mera valuta än du, för jag tog tre af henne, jag, oppe i skogen vid Nacka!

— Nej, gjorde du? Ja du är en satans karl, Aceke! Om jag begriper hur du bär dig åt!

— Man har litet verldsvana, ser du — men hör du Pelle, är det alldeles omöjligt att du kan återknyta förbindelsen med lilla enkan ännu en gång?

— Komplett. Jag fick bref dernerifrån i går, från en bekant. Kan du tänka dig, hon har sålt huset och apoteket och alltsammans och arfskiftet är gjordt och om en åtta dar reser hon utrikes, du . . till London, efter hvad det påstås . . och styfsonen har rest förut, så nog vet man hvad det betyder!

— Fy tusan! Tror du att hon har mage att gifta sig med sin förre mans son?

— Han var bara adoptifson, kära du! Det har jag fått veta i samma bref, så i det fallet är det ingenting som hindrar!

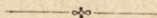
— Jaså, ja det var en annan sak! Ja der ser du nu, kära Pelle, att det är ingen tur att sitta i efterhand heller. Nej, då är det fan så mycket bättre att göra som han, kasta sig in från gatan! Det vinner man nästan alltid på.

— Det var då inte fallet med dig åtminstone! — sade Pelle Modin med ett vaknande smälöje, i det han tömde sitt tredje glas portvin; — du fick snus på tummen ändå, du! I alla fall är det ändå märkvärdigt med de kvinnorna, du Aceke! Der gå ett par sådana karlar som du och jag och bli bet, och så kommer en sådan der vilde — —

— Ja ser du Pelle! — sade revisorn filosofiskt, i det han satte sig bredvid vännen i soffan; — jag skall säga dig en sak! Fruntimren ha' smak för sådant der som är litet obundet, litet vildt, litet utom det vanliga. Det slår an på deras fantasi, ser du,

och fantasin, det är just den rätta ginvägen till hjertat, det!

— Jaja! — suckade Pelle Modin och såg mycket djupsinnig ut, — hela felet är det, att vi som går och paltar här hemma, vi är för mycket civiliserade, du.

"BRAND-PETTER"

HISTORIEN OM ETT ÖKNAMN.

1871

Rågskörden pågick som bäst ute hos nämde-
man Larson på Kafvelmora, en af de
bästa egendomarne på den stora ön, som
sträckte sig längs med fastlandet utåt
Norrteljeleden till. Det var brådska på färde, ty
den förut torra sommaren hade hastigt bytt om natur,
och sjövattnet, som varit lågt ända se'n midsommar,
hade hastigt runnit upp med ovanlig häftighet, så att
man med växande bekymmer motsåg en hel mängd
besvärliga regnvädersdagar just nu när rågen stod
mogen, och både kornet och hvetet hotade att komma
omedelbart efter. Ett par dugtiga skurar med åska
och blixtn hade redan också kommit och slagit ner
den styfva råghalmen, så att det på vissa ställen af
fältet såg ut som om en vält gått öfver det, och skulle
det nu komma mera regn, så var det fara värdt att
det blef mältning af i axen, innan man fick säden
in i logen.

— Och när en inte får någe' för rågtunna' i alla
fall! — menade nämndeman, i det han betänksamt
klädde sig i hufvudet under yllemössan med tofsen,
som han fått i julklapp af sonhustrun, — så vore det
fäll ändå jäkligare, om en inte skulle få in'en ordent-
ligt. Finge en det, så kunde en fäll få igen någe'
af de många pängarne som prämen kosta' i höstas,
om en också bara fick stilla opp'et på kriterterna, för
di ska' fäll ha' någe', di också!

I alla fall hade gubben Larson nu tagit Gud i hågen och börjat att skära, och inte var det något att klaga på väderleken den dagen, så vida den hölle sig till kvällen. Det var gassande hett i solskenet redan klockan åtta på morgonen, sedan det lätta töcknet utifrån den stora fjärden på andra sidan hunnit lägga sig i klara silfverdroppar på det sedan höskörden nyuppstuckna gräset på åkerrenarne och på de tunga axen, hvilka siratligt bugade sig för den lätta morgonbrisen, liksom om de vetat hvad som förestod och velat på detta sätt taga afsked af skog och mark.

Och brisen växte allt mera; den drog ett spår af vattrade ränder efter sig på den nyss spegelblanka fjärden; den kom bladen på asparne att prasslande och småhviskande berätta för hvarandra nattens olika äfventyr under den stjernklara augustihimlen; den tog tag i topparne på de smidiga björkarne och svängde dem hit och dit, så att gulsparfvar och bofinkar, som blifvit störda i sin tidiga morgonfrukost, med muntert kvitter gungade fram och tillbaka som om de sutit i en trapez, och från bladen stänkte den sina små friska, glittrande droppar ner öfver prestkragarnes hvita blad, hvilka sedan lyste i solen som om de varit kantade med diamanter.

Skördefolket, som med liarne öfver axlarne nyss kommit i gåsmarsch ner ifrån gården, sträckte på sig för att få bort nattens lättja ur de senstarka armarne, kände nog på sig att det skulle bli svettigt och varmt framme på förmiddagen, och pigorna, som gingo efter för att binda kärfvarne, hade från början tagit på sig så litet som möjligt, för att sedan fram på dagen inte behöfva taga af sig mera än som vore lämpligt och nödvändigt. Det förstås att det kändes litet svalt i början, när de satte ner de bara fötterna på den igensådda åkern, der den täta klöfverbrodden sugit i sig daggen som törstiga svampar, och nu afsatte sin våta rikedom i form af klara, silfverskimrande perlor på de bruna fötterna. »Men det gjorde rakt ingenting»,

*Men på rågrubben kan ingen gå bar-
fotad. —*

— menade jäntorna, — »det var så mycket varmare om hufvu't i ställe', när en inte kunde ha' huckle på sej» — utan fick lof att låta solen riktigt gassa igenom det hoptofvade håret, som väl ingen kristen menniska hade stunder att kamma under andtiden.

Och så gick man lös i frisk fart på den mer än manshöga rågen och liarne sjöngo sin skarpa, klingande morgonsång ut öfver det gulnade fältet, kring hvilket dufvor och snöskator redan samlade sig i skogshultet, för att längre fram på dagen få sig ett dugtigt mellanmål, vid foten af de långsträckta skylraderna, mellan hvilka det fans så godt om gömställen, bara man riktigt passade på att först hålla sig framme och sedan hålla sig undan.

Nämndeman sjelf, som var rask och rörlig som en yngling, trots sina sjuttio år, skötte inte sjelf lien den här gången; inte för att han inte orkade med den, ty det gjorde han nog om han ville; det visade han vid höslättern några veckor förut, då han gick i spetsen för slaget och ibland lemnade drängarne långt efter sig; — men saken var den att han betrodde ingen annan om att resa upp skylarne och att sätta hattarne på riktigt, i fall det skulle bli regn af. Sonen, en några och trettio års karl, gick i stället i spetsen för liemännen, efter honom kommo de två drängarne, så den låghalte torpargubben nere vid Alglintan och sist en lång, kutryggig och axelbred karl med tunga, klumpiga lemmar och ovanligt långa armar, för hvilka de andra skördemännen med en viss, omedveten respekt höllo sig på behörigt afstånd — något som mannen i fråga alls inte tycktes lägga märke till. De öfriga pratade och skrattade gladt och högröstadt under arbetet; den länge sade inte ett ord och förändrade inte en min. Med de små, grå ögonen envist fästade på marken framför sig, det tofviga, rödgråa håret långt ned i pannan, den långa näsan missmodigt hängande ned öfver den bistert hopknipna munnen med sina neddragna mungipor, gick

han der i den solklara morgonen, lik en sannskyldig bild af det tunga, glädjelösa arbetet, som trycker den fattige trälen i förtid ned emot jorden, och som, på samma gång det härdar hans senor och muskler, också gör hjertat hårdt och sinnet misstroget och fiendtligt mot hela den omgifvande världen.

Det låg en oerhörd, samlad kraft i det sätt hvar på han förde lien, och långsamt framflyttade sina breda fötter och sin resliga, fastän lutande kropp. Det fans ingen »grofvare» karl i hela trakten, och fastän han i dag låtit lega sig att föra lien, voro annars jernspettet och yxan samt flåhackan och stubbrytaren hans mest begagnade vapen. Han bröt nämligen upp nyodlingar här och hvar, der man behöfde hans hjälp, och om vintrarne högg han famnved i skogarne på öarne, der bönderna gjorde rent hus när vedpriserna voro skapliga inne i staden. På detta sätt förtjenade han ett torftigt bröd, som likväl var tillräckligt för hans behof. Han bodde inhyses i en backstuga en half mil ifrån nämдемännens gård, och ett par, tre dagar i veckan kunde man se honom fram emot kvällen, med tunga steg och med en påse på ryggen och en bucklig bleckflaska i handen, begifva sig af bort åt den på ett tämligt afstånd belägna handelsboden för att köpa sig några af de enkla förnödenheterna till sitt lifsuppehälle. Mötte man då mot mörkningen deruppe i skogen den tungt framskridande, långa gestalten, så kunde man lätt föreställa sig att det var den vandrande juden som på sin eviga färd förirrat sig till Stockholms skärgård; så tunga och släpande voro stegen, så dyster blicken som under ett par buskiga ögonbryn sköt fram liksom på lur, för att ögonblicket derpå envist fästas på den eviga stig, som han måste trampa utan rast eller ro.

Men »odlarn» som han i hvardagslag kallades af de på sommarnöje boende Stockholmsborna, var hvarken jude eller evig; han var helt enkelt en vanlig, dödlig, kristlig menniska, född och uppfödd ute i

skärgården på en af de fattiga öarne långt ute i hafsbandet, redan i unga dagar öfverflyttad till Stockholm, der han haft tjänst som husdräng på olika ställen, och nu på ålderdomen återkommen till närheten af de kala kobbarne invid hafvet, der han med den svenske landtarbetarens tysta och dolska tålmod, och utan klagan eller missmod, fick pröfva på den icke särdeles inbringande och icke håller vidare afundsvärda lotten att lefva af tillfälligt arbete hos en befolkning, som är känd för att, som ordspråket säger, »veta hvad den ger en hund i målet», på det att han inte skall bli för fet eller för dåsig på jagten.

Emellan denna hans tjänstetid i Stockholm och hans återkomst ut i ytterskärgården på gamla dagar, låg dock en hel tidrymd af hans lif, som folket i trakten der han nu arbetade icke hade rätt reda på, om också ryktet hade ett och annat att berätta om att han under loppet af ett par tiotal år varit bosatt som nybyggare högt upp i Norrland, och att det var derifrån som han förde med sig sin vana vid nyodlingsarbete, sitt dystra och tysta sätt, och ännu en sak, nämligen det öknamn hvarmed han särtecknades af skärgårdsfolket rundt omkring. När han först kom tillbaka till ön, hade nämligen en skeppare, som i många år på en Väddögaleas fört plankor och bräder ifrån de högst upp belägna norrländska hamnarne, träffat på honom vid en auktion ute på Stora Möjan, och der hade skepparen, litet upprymd af den frikostiga traktering som erbjöds i auktionsgården, ropat till af förvåning vid hans åsyn, sedan tvärt gått fram och slagit honom på axeln under utrop af:

— Nej se Brand-Petter! Hvad i hälsike nu? Är du här nere i väla? — derpå fått sig en stadig sittopp af odlarens breda näfve, så att han ramlat baklänges i en pinnsoffa, som just skulle gå under klubban, och sedan med svullen mun gått omkring på auktionen och pratat allehanda märkvärdiga och osamman-

hängande saker om den långe, dystre mannen, som genast försvunnit från auktionsplatsen.

Men från den stunden kallades han både man och man och kvinna emellan för »Brand-Petter», och i Stockholmsgästernas något yrvakna fantasi antog snart den tyste, klumpige och till utseendet ingenting mindre än behaglige rothuggaren de sagolika dimensionerna af en sorts afsuten stråtröfvare, och när barnen mötte honom i skogen, drogo de sig instinktmässigt undan åt ena sidan af vägen, och gjorde sig så smala som möjligt för att han skulle kunna komma förbi dem. De unga damerna på platsen drömde inte om annat än mordbrand och rån, och fastän en gammal skämtsam farbror, som kom ut en söndag med ångbåten, påstod att detta var ett mycket vanligt sympotom af den giftasvuxna ålderns inträde, så voro de ändå inte alls lugna för att ej den reslige »odlarn» en vacker dag eller kanske ännu säkrare, en hemsk natt, skulle ställa till något förfärligt och uppskakande uppträde, som skulle komma håren att resa sig på alla icke flintskalliga tidningsläsare i hufvudstaden med omnejd.

Det gick till och med så långt, att en ung vice häradshöfding, som slog mycket starkt för två af de unga flickorna, utan att ännu kunna bestämma sig för hvilkendera af dem han tyckte mest om, hvartill mycket bidrog att han inte visste hvilkendera af fäderna som var tätast, vid ett af sina söndagsbesök påstod, att man borde häkta den der misstänkta figuren, innan han hunnit göra något förfärligt attentat mot de kringboendes lif och egendom — något som dock på det allvarligaste afstyrktes af den ena flickans far, hvilken tämligen försmädligt undrade på om inte häradshöfdingens juridiska insigter blifvit litet färgade af de återupprepade utflykterna »i det gröna» under sommaren.

Den närmaste följden af detta var icke att Brand-Petter blef häktad, ty dertill hade man ju inga grun-

dade anledningar, utan att härads höfdingen samma dag absolut bestämde sig för *den* flickan, hvars far inte ansåg det tillbörligt att med sådana insinuationer genera en blifvande justitieminister och serafimeriddare.

Och under tiden gick den storväxte odlaren tyst och butter fram mellan sitt arbete och sin backstuga, och det var endast en slump som gjorde att en af de på sommarnöje boende händelsevis fick reda på hans historia, hvaraf framgick att han kommit ungefär lika oskyldigt till sitt stygga vedernamn, som en af hufvudstadens äldre affärsmän, hvilken för många år sedan blef bestulen på hela sin kassa, och sedan hela sitt lif igenom fick bära epitetet »tjuf» framför sitt namn, för att skilja honom ifrån de andra med samma vidt utbredda namn, som i våra dagar upptager sina modiga tio spalter i adresskalendern.

Och som en på sommarnöje boende Stockholmare sällan eller aldrig kan tiga med hvad han lyckas uppsnappa på sina utflykter bland kobbar och skär, så kan jag nu ur andra hand berätta den enkla historien om ett öknamn.

2.

Kamrer Grönfält — så var Stockholmarens namn och karaktär — hade nämligen flyttat ut till skärgården med sin familj, bestående af hustru och fem barn, för att riktigt få njuta af frisk luft och enkel matordning, och för att för egen räkning i tid sätta

en gräns för sina något för starkt utvecklade anlag för en viss obehaglig fettbildning kring det organ, som har sin plats strax nedanför bröstfickan på en väl rangerad svensk medborgare, hade han fallit på den kloka idén att sjelf såga och hugga sin ved under sommaren. Han höll också modigt ut med denna styfva och för en skrif- och räknekarl skäligen ovanliga motion, och det hela Juni månad och en god bit in i Juli; men när röt månaden kom och värmen började bli allt mera tryckande, fick han med ens klart för sig att hjertåkomman var betydligt på återgång, och att han därför mycket väl kunde spara sina armar för ett mera intellektuellt arbete och inte längre gå i vägen för kroppsarbetarne. Han vände sig därför först till en af drängarne på gården med förfrågan, om inte denna skulle vilja åta' sig att om kvällarne efter slutadt arbete förse hans hushåll med det erforderliga brännmaterialet; men denne, som hade fäst mö i granngården, ursäktade sig med att han inte hade tid och rekommenderade i stället torpargubben nere i Algintan, som han trodde nog skulle ha lust att »slinka öfver» emellanåt och »spinta sönder» några pinnar.

Torpargubben tillspordes också mycket riktigt; men sedan han funderat ett par dar, svarade han att han inte kunde åta' sig saken, dels därför att han var låghalt just efter famnhuggning för några år se'n, en vinter, dels därför att han hade ett par skötlängor, som han brukade lägga om kvällarne för att skaffa sig litet strömming att salta till vinterbehof; men gubben trodde nog att Brand-Petter skulle åta' sig saken, för det var en riktig huggare, det — och när han hade slutat bryta mark om lördagarne, så kunde han nog på kvällen raska itu så mycket så det räckte för hela veckan.

— Ja, men hvad är det för sorts karl, den der odlarn? — frågade kamrern, som delade den tysta misstron emot mannen.

— Hå kors, det ä' en odrägligt dugtig karl! — menade torpargubben, — och åtar han sej'et, så kan kammarern vara lugn för att han gör'et me'!

— Ja, men han ser så obehaglig ut! — menade kamrern, som var rädd för att frun och barnen skulle ta' illa vid sig.

— Det rår då fäll ingen för hur en ser ut, för en har fäll ändå inte gjort sej själf! — svarade torpargubben filosofiskt.

— Nej, det är nog rätt! — medgaf kamrern, — men hvarför kallar ni honom för Brand-Petter? Har han anlagt mordbrand någonstans, eller — —

— Nä-er! inte hvad jag vet! Det kan fäll hända att det ä' för att'en ä' röhärig! Det ä' för rexten så lätt te' få en klick på sej! Tror inte kammarern att di skäller mej för »haltebolink» bara för det att jag högg åf sena' i venstra foten för en tjugu år se'n? Jo då, det ä' di så kvicka me', så!

— Nå, jag skall väl tala med honom då, så får jag höra! — svarade kamrern, som ännu kände hur det sved i armarne efter sista sågningen; — hvad heter karlen?

— Han heter Petter, vet jag!

— Ja, men hvad heter han i tillnamn?

— Ja si, det vet jag ackurat inte. Men si Petter, det heter han, det vet jag.

— Kan jag kalla honom för det då, utan att han blir rasande? — frågade kamrern, som var en mycket försiktig och finkänslig natur, och som visste med sig att han skulle känna sig mycket förolämpad, om någon komme och kallade honom för »kamrer Anton».

— Hvarför skulle han bli' arg för det, när han heter Petter, vet jag? — frågade torpargubben, i det han linkade derifrån, inom sig öfvertygad om att: »di der Stockholmara, di ä' då så'na tosingar, så! Ingenting vet di och ingenting begriper di, och hade di inte så godt om pengar som di har, så kunde di

gerna hålla sej hemma och inte gå här i skärgåln och skräpa!»

Följden af detta samtal var den, att sedan kamrern talat med sin hustru om saken, hvarvid hon högtidligt förklarade att hon tvådde sina händer, i fall de händelsevis skulle bli mördade allesammans, så passade han en kväll på då han mötte »odlarn» uppe i skogen, iklädd sin vanliga utrustning med påsen på ryggen och flaskan i hand, och inledde underhandlingen dermed att han hälsade ett vänligt »god afton» och lyfte på halmhatten i detsamma han gick förbi den tungt framskridande gestalten.

— Gu'kväller igen! — svarade denne och fortsatte sin gång.

— Hm! jag skulle gerna — — stammade kamrern litet förlägen, — vilja — hm! . . tala litet med . . med — —

— Med mej? — frågade den andre, i det han stannade några steg ifrån kamrern och vände på hufvudet, medan fötterna fortfarande stodo rigtade åt samma håll som förut.

— Ja, det vore just meningen, det!

— Jaså, hvad skull' de' vara om då?

— Jo se, det är så, att . . . det vore fråga om att hjälpa oss dernere — det är jag som bor i gula byggningen nere vid sjön — kamrer Grönfält är mitt namn — hm! — att hjälpa oss med litet vedsågning, om — men hvad är namnet?

— Petter heter jag! — svarade karlen långsamt och vände nu hela breddsidan åt kamrern.

— Om Petter nota bene har tid, så der om kväl-larne —

— Ja, annars vore det fäll inte lönt te' tala om'et! — svarade karlen och tittade ner på marken.

— Nå, har Petter tid till det då?

— Ja, det förstås, nog kan jag fäll ha' tid, om så är. Ä' det mycke'?

— Ja det kan jag inte säga så noga! Det är

hvad som går åt under sommaren. Hittills har det gått åt en famn — och det går väl nog åt minst en till.

— Jaså, inte värre! — sade mannen, och kamrern tyckte att det låg ett visst föraktligt löje öfver mungiporna vid de orden. — Nå, hvad betalar kamraren då?

— Det beror på hvad Petter vill ha . . . jag känner ju inte priserna härute.

— Ja di ä' olika, di. Ä' de' bönderna som ska' betala, så bli' di min själ inte för styfva! Di här strömmingspatronerna vet hvad di ger en stackare — men jag tänker stadsherrarne har fäll litet mera hut i sej i den del'n! Ja, får jag 3 och 50 för famnen, så ska' jag fäll åta' mej'et!

— Det går jag in på. Och när vill Petter börja?

— Ge mej' si! — sade karlen och strök sig med afviga handen om den långa näsan, i det han funderamt tittade inåt skogen, — det ä' Torsda' i dag, ja, då kan jag fäll ta' och börja om lörda' kväll, när jag har sluta' bryta oppe i stubbängen.

— Ja, men jag vet inte om det räcker till dess, det som är hugget! — svarade kamrern med en viss ängslan, ty han visste af erfarenhet att köksan inte var god att tas med om det var tomt uppe på vedbacken.

— Nå då kan fäll den som huggi' förut spinta sönder några trän! — menade odlarn helt vårdslöst.

— Ja det är jag sjelf, det! — återtog kamrern med en viss känsla af stolthet, i det han rätade ut sin lilla trinda figur.

— Åhå håller! — sade mannen långsamt, i det han mätte honom från hufvud till fot.

— Jaja — jaja — Petter förstår väl att det var för motions skull . . . se, doktorn har ordinerat mig att — under första månaden! — inföll kamrern hastigt, för att inte den andra skulle tro att han gjort det af snålhet; — men nu så — — har jag fått nog, och —

— Kan fäll tro det! — svarade odlarn med en ny mätning, — men ett tag te' slår fäll inte ihjäl kammarern och då kommer jag in om lörda' kväll. Ajös!

Och dermed satte han sig i gång igen, lemnande kamrern kvar midt på skogsvägen, högeligen förvånad och inte så litet stött öfver att han inte sade så mycket som tack en gång för den nya arbetsförtjensten.

Han kom också mycket riktigt på lördagskvällen och sågade under loppet af ett par timmar så mycket ved att det godt kunde räcka en vecka ut. Kamrern var sjelf ute för att visa honom hur lång veden skulle vara för att riktigt passa till jernspiseln, och försökte flera gånger, fastän förgäfves, att få ett samtal i gång. Petter bara sågade och högg och svarade emellanåt några enstafviga ord, som just inte voro särdeles egnade att uppmuntra till vidare samtal. Slutligen gick kamrern in efter en halfbutelj öl och ett glas och frågade om inte Petter skulle ha lust att friska upp sig litet efter arbetet.

— Tack! — svarade denne, i det han strök svetten ur pannan, — när jag har slutat!

— Ja, men jag skulle gå ut och gå litet, och jag vet inte om jag är hemma igen när Petter — —

— Ställ'et der, vet jag! — sade Petter helt lugnt, — jag ska' nog bära in både putelln och glase' när jag går.

— Det går ju an att ställa det på farstubron! — invände kamrern, som var litet rädd för att han skulle komma in i köket, der de minsta barnen brukade hålla till, när föräldrarne voro ute, — i fall ingen är inne!

— Jaså! ja-a, jag tänker inte ta' någe' me' mej! — mumlade Petter halfhögt, liksom om han gissat hans tankegång, — det kan kammarern vara lugn för.

— Det var inte det, jag menade, kära Petter! Men se, det är så, att barnen —

— Ä' di rädda för mej? — frågade Petter, i

det han tittade upp från arbetet med bister min,
— di ä' fäll det, kan jag tro?

— Ja, inte är det utan! Se de ä' så små ännu —

— Och di har fäll prata' om mej, bondkrattorna,
kan jag tänka! — fortsatte Petter och högg till ett
träd på sned, så att det hoppade högt i vädret.

— Det har jag inte hört! — svarade kamrern
som en försiktig general, — men det är väl därför
att Petter är så stor och grof och ser så bister ut,
kan jag tänka!

— Åhja, en har just inte någe' te' vara så värst
glad öfver! — svarade denne, i det han klöf ett nytt
träd, så att ena hälften flög uppåt skogsbacken och
den andra hälften rätt förbi näsan på kamrern, som
hastigt drog sig åt sidan, — och att en sir ut som
en gör, det — —

— Jaja, förstå mig rätt, kära Petter! Det är barn-
ungarne som tycker så; men det är ju inte sagt att
alla andra —

— Åh, di små piper som di stora tutar, tänker
jag, — svarade Petter, i det han spottade framför sig,
hvarpå han intog en ny laddning snus ur sin ergiga
messingsdosa; — och detsamma kan det vara för
rexten! En får fäll lefva ändå, fast en inte ser ut som
en körkengel.

— Ja, ta' sig nu ett glas öl och tänk inte på
det meral! — uppmuntrade kamrern, i det han nie-
kade ett god afton åt honom, hvarpå han skyndsamt
aflägsnade sig för att i sällskap med sin hustru göra
den vanliga aftonpromenaden bortåt skogsvägen.

— Du borde inte skämma bort den der otäcka
karlen med att bjuda honom på öl! — varnade frun,
så snart de kommit ur hörhåll; — hvem vet hvad
han kan ta' sig för om han får någonting i hufvet!

— Vet du hvad jag tror, Malla lilla? — frågade
kamrern, utan att låtsa om ölet vidare, — i fråga
om den här Petter?

— Du tror väl aldrig att det är någon förrymd

fästningsfänge håller? — utropade frun, som sjelf hade sina dunkla misstankar i den vägen; — för i så fall kan jag väl aldrig tänka mig att du skulle vilja riskera din hustrus och dina barns lif, genom att ta' en sådan i huset.

— Först och främst har jag inte tagit honom i huset! — utbrast kamrern förargad, — för han står ju bara ute på vedbacken! Och för det andra kan du vara lugn för att ingen af bönderna skulle vilja ha' med en sådan att göra, eller ta' honom i sin tjänst, — dertill ä' de alldeles för försigtiga! Nej du, jag tror att Petter har varit olycklig på något sätt — jaha, det tror jag bestämdt!

— Du tror väl aldrig att han varit olyckligt kär? — frågade frun med ett mycket infamt småleende; — det fattades bara det!

— Jaja, man kan inte så noga veta!

— Jo det skulle just ha varit en liten skön Kupidol! — fortsatte frun i samma ton, — och jag kan just undra hvad det skulle varit för en juvel som han egnat sin ömma låga? Nej kära Anton! tala inte om kärlek och om den der fulingen på samma dag, för då får du verkligen ursäkta att jag storskrattar åt dig!

— Storskratta gerna, du! Men att det är någonting eget med den der karlen, det vill jag slå mig i backen på! Och ska' jag inte få reda på det, så vore det väl underligt!

— Herre Gud, kära Anton! Om du brydde dig litet mera om ditt och de dina och läte andra ha' sitt för sig, så vore det bestämdt mycket lugnare! Är det inte nog med att du förstört hela sommarnöjet för mig genom att ta' honom till vedhuggare, — ska' du nu också börja på att intressera dig för en sådan ders historia?

— Jojo du! den kan vara underlig nog, den! — menade kamrern, i det han påskyndade farten.

3.

Några dagar derefter var kamrern ute och ströfvade ensam i skog och mark, med bössan på axeln och skjutväskan tom, så när som på några kantareller och röksvampar, samt en stolt fjällskifling, som kamrern inte var litet stolt öfver att ha kunnat hitta på och som han omsorgsfullt lindat in i papper för att det vackra, halfuppspända paraplyet inte skulle gå sönder innan han kom hem. Kamrern var en utpräglad svampvän, och som eftersommarn liknade sig till att blifva i hög grad gifvande både i fråga om riskor, rörsoppar och tickor, var han i ett ypperligt humör, hvilket inte ens nötskrikornas gemena uppförande kunde störa helt och hållet. De hade nämligen redan från tidigt på morgonen vattnats honom i munnen, der de i skogshultet ofvanför byggningen hållit sitt sedvanliga gräl och käbbel, och när han kom ut på verandan så der mot åttatiden, lyfte en hel skock ur björkarne och asparne på sidan om fönstret och slogo genast ner igen några famnar längre bort. Deras skarpa, skärande läte eggade honom på ett förunderligt sätt; sportsmannen inom honom vaknade till lif, och när han väl fått sitt morgonkaffe i sig, tog han ner dubbelbössan från väggen, kysste sin hustru och mumlade några ord om att hon inte skulle göra sig allt för säker på att inte få ett dussin krams fågel till kvällen, stoppade för säkerhetens skull konjaksflaskan i väskan och begaf sig af uppåt skogsstigen.

Nötskrikorna tycktes inte begära bättre än att få göra en långtur med den jagtlystne Stockholmaren, hvarför de genast under ett förargligt utrop af: äh! äh! satte af litet längre inåt skogen. Kamrern såg i solskenet

de blåvattrade vingspegelne och de roströda kräf-vorna, när de kastade sig in i snåren, och hade han varit litet säkrare på flygskytte än han var, så hade han nog »lappat till», som det heter på jägarspråket; men ingen må förtänka honom att han hållre höll sig till sittande mål än flygande. Han visste att det fans en ängslycka uppe i skogen, och att den hade godt om hassel och oxel på kanterna och der, tänkte han, der skall jag öfverraska dem just under frukosten, och då kan jag knäppa ett halft dussin i taget. Han trafvade alltså lugnt vidare, var ibland ända in på de muntra, oroliga fåglarne och hade flera gånger de yppersta tillfällen att komma inom håll, om det bara inte varit så mycket vindfällan i den förbaskade skogen. Bäst som det var och just som han skulle lägga bakladdarn till ögat, trampade han på en kvist eller gren, den gick af med en smäll och hela nötskriks-sällskapet tog genast till vingarne med en riktig jubelkör af hånfulla: äh! äh! äh!

— Vänta mej ni! — mumlade kamrern, i det han torkade svetten ur pannan, — jag ska' ge' er för äh, jag, när vi kommer fram till hasseldungen!

Och så fortsatte han modigt vidare öfver stock och sten, öfver moras och gärdesgårdar, öfver diken och bergknallar, och slutligen stod han vid gärdesgården till ängslyckan, som öppnade sig sollyst och ljusgrön midt ibland de mörka, allvarliga granar och tallar, som omgärdade den på alla sidor. Han stannade på utkik i ett tätt hörn vid gärdesgården och tittade försigtigt framåt. — Jo, mycket riktigt! Der hade han hela sällskapet vid bortersta kanten af ängslyckan, just der hasslarne stodo som tätast! Äh, en sådan mängd der var sedan!

De böjliga hasseltopparne gungade fram och tillbaka och det var ett slagsmål och ett stoj och ett flyttande och ett flaxande, så att det var en lust och glädje att se det! Der var minst ett tjog nötskrikor, ja gud vet om det inte var ett par tjog, så hvimlade det

af rödbruna halsar och blå och hvitvattrade vingspeg-
lar i det täta löfverket. Det värsta var att ängslyckan
var alldeles bar ifrån träd emellan skogsbrynet och
hasseldungen, och om nu kamrern klättrade öfver
gärdesgården, så fans det ingen möjlighet att smyga
sig på sällskapet utan att de genast skulle få sigte
på honom. Nej, enda sättet vore att följa gärdes-
gården omkring, men det var ett godt stycke väg och
oländigt utaf bara tusan. — Kamrern funderade en
stund, satte sig på en sten medan han funderade, tog
fram konjaksflaskan och tog sig en dugtig klunk för
att lugna nerverna, och när det var gjort satte han
sig i gång igen och kröp fram en bit utanför gärdes-
gården, så sakta och försigtigt han kunde. Efter en
styf halftimma, och sedan han fastnat i törnsnår, hal-
kat på bergslutningar och klifvit ner sig i en kärr-
sänka, var han ändtligen framme på andra sidan —
för att till sin stora förargelse se att hasseldungen
låg nästan midt i ängslyckan, der det djupa utfalls-
diket gick fram, och att det var en nästan lika stor
öppen plats mellan hasselbuskarne och denna sidan
af skogen. Det fans nu ingenting annat att göra än
att våga försöket med att klifva öfver gärdesgården
och försöka smyga sig fram några steg för att få ett
tämligen säkert håll, och sedan kamrern försigtigtvis
ställt ifrån sig bössan på andra sidan gärdesgården,
började han varligt att klifva upp på de mossiga och
hala stängerna. Bra gick det — han satt redan gränse
öfver den öfversta och höll sig i en af de långa stö-
rarne — nu skulle han draga det andra benet efter
sig, men — o ve! — byxen fastnade i en kvist,
kamrern blef arg, ryckte till och förlorade jemvigten,
stören brakade af med en förskräcklig knall, byxbenet
lossnade och kamrern ramlade på hufvudet ner ibland
en massa hallonbuskar som stodo strax innanför och
hörde i detsamma ett förfärligt skrån ifrån hassel-
dungen — han tittade upp der han låg och såg till

sin outhärliga förargelse hur hela nötskriksskocken flaxade af öfver hufvudet på honom och neråt skogen.

Blåslagen på knäna och sönderrifven om händerna på de hvassa hallonbuskarne steg han omsider upp och såg då till råga på förargelsen, att byxen var sönderrifven nertill. Men som han ånyo hörde nötskrikornas äh! äh! ett stycke derifrån neråt skogen, brann han af begär att hämnas sitt nederlag, klättrade återigen, fastän nu försigtigare än förra gången, öfver gärdesgården och begaf sig med stora steg inåt skogen på nytt.

På detta sätt kom han, framåt elfvatiden, och sedan de ostadiga fåglarne oupphörligt flyttat sig och narrat honom med sig, fram till stubbängen, der Petter höll på och bröt mark för en blifvande åker. Der fans då åtminstone ett led, och om det också ramlade omkull sedan kamrern väl fått det öppet, så var det i alla fall mindre besvär att resa upp det igen och få gärdelspiran öfver emellan störrarne för att det skulle kunna hålla sig uppe. Och på det sättet kom han slutligen in på någorlunda slät mark och såg med förvåning hur den långa, kraftiga karlen med hacka och jernspett höll på att bryta upp stubbar och rötter, hvilka lågo omkring honom i stora högar, liknande jättelika krabbor med alla benen i vädret. Det var stekande hett i solskenet på den öppna marken, och Petter stod der utan rock och väst, och med benkläderna långt nedhasade på de breda rona, slokhatten tillbakaskjuten i nacken och med hela det bruna, valkade ansigtet öfvergjutet af svett, och bände och vred och bultade på en stor stubbe som endast var till hälften upp ur jorden.

Kamrern tyckte nästan att han skämdes öfver sitt morgonarbete, när han i en hastig vändning jernförde det med det väldiga kraftprof han här såg framför sig, och när nu den lutade jätten långsamt reste sig upp ur sin nedböjda ställning och strök sig ett slag med armen öfver sitt svettiga ansigte, medan han med ett

djupt flåsande vidgade ut den intryckta bröstkorgen, passade han på och gick närmare, i det han hälsade ett vänligt:

— Nej se, god morgon, kära Petter! Är det här som Petter håller på och knogar om dagarne?

— Jo men är det så! — god dagen! — svarade jätten, i det han rätade upp sig ännu mera och stödde begge händerna på hackskaftet; — jag tror kammarern ä' ute och skjuter, jag?

— Ja, jag har gått och lurat på några nötskrikor; men de satarne — —

— Ha' kanske lura' kammarern i ställe'? — frågade Petter med ett bredt grin, i det han strök sig om munnen, — jojo! di ä' ena karriblar te' vara sluga, di der! Jag har god tid te' si dom, jag, när jag går härute och spankulerar! Och slåss och skriker och käftar om allting gör di — aldeles som folk plär göra, för rexten!

— Det är ett styft arbete Petter har här med stubbarne! — sade kamrern efter en paus, i det han satte sig ner på en sten.

— Åhja, nog kör det lättjan ur kroppen, allti'! Och käns efter i armarne gör det, och i ryggbaste' med, när en har sluta' på kvällsidan. Och ändå har di här stubbarne stått och ruttna' ett par år, di, så di ä' inte så värst motiga åf sej, inte!

— Nå, men det betalar sig väl bra också, det här arbetet? — frågade kamrern, i det han såg sig omkring och försökte göra sig min af att vara förståsig-påare i landtbruksväg.

— Ja, vet jag hvad kammarern tycker? — svarade karlen långsamt, i det han plirade på honom med halfslutna ögon, under det han fortfarande andades i tunga och djupa drag; — jag har tie öre kvadratfamnen för'et!

— Tio öre kvadratfamnen? — utropade kamrern häpen, i det han omedvetet sträckte ut armarne; — är det inte bra litet, det?

— Åhja, inte storknar en åf'et! — återtog Petter

med bitter ironi i tonen. — Det högsta en kan bryta om da'n, så ä' det en tie, tolf kvadratfamnar, så inte ä' dagspänningen så värst golik, inte! Men tror inte kammaren di tycker det ä' för styft betalt ändå, bönderna? Jo lit' på det, att di gnäller värre!

— Men då har väl Petter maten också och husrum, och — —

— Maten? Jo i hälskotta! Jag kan inte få köpa så mycket som en mjölkskvätt en gång för menskligt pris, utan den får jag trafva långa vägar efter, om jag inte vill betala mera än den ä' värd, och husrum det har jag då på logen förstås, men då ger jag mig hellre åf hem om kvällarne, fast det ä' en half mil te' gå. Nej det hörs att kammaren inte känner te' skärgårdsbönderna!

— Ja, men nämndeman här, det är ju en prägtig karl, och — —

— Jaa då, det vore lögn te' säga annat! — medgaf Petter, — det ä' en rejel gubbe, det ä' sanning, det! För åf honom får en då hvad en ska' ha', och det på rundstycke', och det ä' inte alla en kan säga det om. Men inte ger'n någe' öfver, inte — låt bli det! Och det har då håller ingen begärt; men när jag har fått opp det här schoke' så får han allt betala tolf öre, om han vill att jag ska' bryta opp mer. Det har jag sagt ifrån, så se'n får'n göra som han vill! Men jag kan undra hvad klockan ä' på da'n, jag?

— Hon är half tolf! — svarade kamrern, sedan han tagit upp och sett på sitt ur, — och det på slaget ändå!

— Si, det ä' så förargligt med min gamla rofva, hon har stanna' i natt, och jag vet rakt inte hur det ä' vulet me'na! — sade Petter långsamt, i det han gick till en sten der västen låg och tog fram ur fickan en stor, gammal silfverrofva med dubbelboett. Han kom tillbaka till kamrern och återtog betänksamt, i det han ruskade henne ett par dugtiga tag och sedan

satte henne till örat; — Hon har då gått så rejelt och bra i många år, så jag kan rakt inte begripa — —

— Kanske hon inte har varit hos urmakarn på länge? — frågade kamrern.

— Hos urmakarn? — utbrast Petter förvånad, i det han vägde henne i handen, — nej då, tack för det! Der har hon allri' vuri' mer än en gång i all sin dar och det ä' fäll en tie år se'n, och allri' kommer hon håller! För di bara förstör dom och så tar di betalt te! Nej, det var så att jag tänkte fråga kammaren om en sak — kammaren har ju en pojke som ska' vara så odrägligt händiger åf sej, hör jag di säger oppe ve' gåln! Han lär ha' laga' ett hänaglås härom sistens!

— Jaså, jaha! — svarade kamrern med en viss fadersstolthet, — Arvid ja! Åhja, han har verkligen litet anlag i den der vägen och dem har han efter min far för resten, för han var ett riktigt snille i mekaniken!

— Kanske han skulle kunna titta på'na och säga hvad det ä' åt'ena?

— Ja ser Petter — hm! — klockor, det tror jag ändå inte att han vidare förstår sig på! — fortsatte kamrern, som hade ett mycket obehagligt minne af sin sons försök i den vägen, alltsedan han skrufvat sönder en köksklocka på försommaren, utan att kunna få den i gång igen; — den mekaniken fruktar jag är litet för invecklad för »ingenjörn», som vi brukar kalla honom.

— Kallar ni honom för »schinjörn»? — frågade Petter och kastade en hastig, underlig blick på den framför honom sittande kamrern.

— Ja, på gyckel förstås! Det är syskonen som hittat på det der, och som håller i med det för att retas med honom, förstår Petter.

— Åhja, nog begriper jag det alltid! — svarade jätten med en egendomligt bitter skiftning i rösten; — han är inte den enda som fått ett skällsnamn te'

bära på! — Jag känner en te', jag, som — — men det är detsamma, det! — Jaså, så kammarern tror inte att han förstår sig på hvad det är åt'ena då?

— Jag fruktar för det, kära Petter! Men vi kan ju fråga honom. Tror han sig inte om'et, så säger han nog nej! — Nå, nu ska' väl Petter snart hålla middag, kan jag tro!

— Skulle väl det, förstås! Matsäcken har jag under sten der bortnas!

— Nå, då skulle kanske inte Petter ha' något emot att ta' sig en liten aptitsup ur flaskan här? — frågade kamrern, i det han tog upp konjaksflaskan ur fickan och helt skämtsamt skakade den framför honom.

— Hvad ä' det för slag i'n? — frågade Petter lakoniskt.

— Det är konjak! — svarade kamrern.

— Jaså! ja då kan det så vara. För si bränvin smakar jag inte.

— Är Petter goodtemplare? — frågade kamrern med en viss, tämligen genomskinlig ironi, i det han helt långsamt skrufvade af den lilla tennbägaren som satt öfver flaskkorken.

— Hvasa? — frågade Petter bredt, i det han lät hackan falla ur handen.

— Jag menar om Petter gått in i nykterheten! — fortsatte kamrern, i det han tog ur korken och slog i bägaren full, hvarpå han drack honom till, fylde i på nytt och räckte fram bägaren åt mannen.

— Nej inte just det, inte; men si, bränvin smakar jag inte. Det är för dyr vara, ska jag säga!

— Åh, hvad det beträffar, så är väl konjaken dyrare — i synnerhet den här sorten! — svarade kamrern, som visste att han betalt den med sina modiga fyra kronor litern.

— Ja-a, det kan vara frågan om det! — återtog Petter, i det han tog hatten af sig, spottade ut bussen, strök sig med afviga handen om munnen och gjorde

en klumpig bugning, i det han tog emot bågaren, som han först luktade öfver litet misstroget, tyckte kamrern. Men när han gjort det, spred sig ett förnöjdt leende omkring hans breda mun, och han tömde den i ett tag, hvarpå han långsamt smackade och lät höra ett förnöjdt »ä-äh», under hvilket han skakade ur bågaren och lemnade den tillbaka.

— Nå, hur smakade det? — frågade kamrern sjelfförnöjdt, i det han torkade af den på sin näsduk och skrufvade fast den öfver korken igen.

— Åhjo, det var inte så ogalet! — svarade Petter, i det han harklade och sväljde en gång till; — men starkt var det utaf rama håle! Det är bäst te' skaffa sej litet tilltugg medan han rafflar i halsen, för annars kan en bli' yr i hufve'!

Och dermed gick han med långa steg bort till ett stenröse ett stycke derifrån, lade sig ner på knäna och tog fram under den största stenen, som låg på sned och hade en djup grop under sig, en vanlig grepkorg med en blårutig näsduk öfver. Sedan kom han tillbaka till platsen der kamrern satt och slog sig ner på en sten bredvid honom, i det han höll korgen mellan knäna, och drog fram en stor fällknif ur byxfickan, hvarpå han ur korgen tog fram ett stort stycke fett, amerikanskt fläsk med en tretums späckrand och en mjuk rågbulle, skar sig en tjock skifva bröd och en dito fläsk, som han sedan karfvade sönder på brödskifvan och började äta med jordarbetarens vanliga betänksamma min och långsamma tuggning, liksom ville han riktigt suga musten både ur det feta fläsket och ur det halvesyrliga brödet.

Kamrern, som ibland hade sin lilla obehagliga släng af magkatarr, såg på med beundrande blickar, i det han inom sig tänkte:

— Jag kan just undra hvad *min* mage skulle säga om en sådan der traktering? Då fick jag väl göra opp mitt testamente med detsamma?

Om nu Petter missförstod den der blicken, eller

om det helt enkelt var en yttring af grofarbetarens vanliga begär att visa tjänst för tjänst och välvilja för välvilja; nog af, han skar af en ny skifva bröd, lade den ofvanpå bullen och på skifvan ett nytt stycke späck, hvarpå han sköt fram alltsammans åt kamrern, i det han, liksom tvekande, utbrast:

— Ja, vet jag, — kammarern vill fäll inte hålla te' godo? annars ä' det väl undt!

— Nej tack, kära Petter! — svarade kamrern med en kall kåre öfver ryggen — men se, min mage tål inte vid de — —

— Nenej! — återtog Petter, i det han drog tillbaka den erbjudna smakbiten, — kammarern har fäll skämt bort'en, kan jag tänka! För jag har sitt att kammarern går och plockar svampar och tocke der elände, och äter han tocke, då — —!

— Det är god mat, det, skall Petter tro! — menade kamrern.

— Ja, fy fan! — svor Petter till och spottade föraktligt framför sig, — för den som kan äta't, då — — men förr än di skulle få i mig tocke' rackartyg, förr svalt jag! Svina vill ju knapt äta dom, vet jag, mycket mindre folk!

— Smaken är nu så olika! — sade kamrern skrattande, — och väl är det! Men hör nu Petter, säg mig en sak: hvad menade Petter nyss med att bränvinet var en så dyr vara? Det låg bestämdt något under det, eller hur?

— Det kan väl hända, det! — svarade Petter efter en stund med ett mörknande drag öfver de buskiga ögonbrynen, — åtminstingen vet jag då att jag fått betala för'et, och det rejelt ändå!

— Hvad menar Petter med det? — frågade kamrern nyfiket, i det han böjde sig framåt och såg på honom med en forskande blick.

— Åh, det kan vara detsamma, det! — svarade Petter, i det han tittade stelt ner framför sig, och började äta igen, långsamt och metodiskt som förut.

Kamrern såg med förvåning hur det ena fläskstycket och den ena bröds kifvan efter den andra försvann mellan hans bredå käkar, och när han slutligen ätit sig mätt, tog han fram ur botten af korgen en halfstombsbutelj med mjölk i, satte den för munnen och drack ur den i långa, stadiga klunkar till dess den var alldeles tom. När det var gjordt, torkade han sig om munnen med näsduken, knäpte ihop händerna en stund och mumlade något mellan tänderna, som kamrern inte kunde höra, hvarpå han böjde på hufvudet och lade ner matbitarne i korgen, bredde näsduken öfver och stälde den ifrån sig.

— Nu skall väl Petter ta' sig en liten middags-hvila, så nu ska' jag inte störa längre! — sade kamrern efter en lång paus, under hvilken han fäfangt väntat att jätten skulle taga till ordet.

— Kammarern kan gerna sitta om han vill! — svarade Petter lugnt; — jag lägger mig aldrig och hvilat, för det gör en bara stel i lederna!

Derpå teg han en lång stund och stirrade framför sig, i det han knäpte begge armarne om de uppskjutna knäna, och sedan han sutit så liksom försjunken i sina tankar, vände han sig med en gång till kamrern och utbrast alldeles oväntadt:

— Nog har fäll kammarern hört hvad di skäller mig för, kan jag tro?

— Ja — nej — det vill säga — — utbrast kamrern öfverraskad, hvarpå han genast hemtade sig och tillade helt försigtigt: — de kalla visst Petter för »odlarn», har jag hört!

— Ja, det ä' inte någe' skällsord, för det ä' jag! — återtog Petter med en viss trumpen själfkänsla, i det han rätade ett tag på sin krokiga rygg, — men det är inte det jag menar, utan det andra!

— Hvilket andra? — frågade kamrern och stälde sig komplett okunnig.

— Kors, Brand-Petter, vet jag! Har inte kammarern hört det öknamne'?

— Jo vänta litet, jag tror verkligen — men det har jag tagit som något vanligt glåpord, därför att Petter säkert varit rödhårig som yngre, — svarade kamrern lika försigtigt som förut.

— Ähnej, det ä' nog inte för håre', inte! Och vill kammaren ge' mej en tumlare te' åf det der i flaskan, så ska' jag tala om hela paschasen, medan jag hvilar mej! Men si, det vill jag inte ha' förrän jag har sluta', inte!

— Ja gerna! — svarade kamrern, brinnande af nyfikenhet; — men Petter kan nog få en både nu och när han har slutat. Jag tror nog att det räcker till två!

— Ja tack, ge' mej en half då te' börja me'! Si, jag tycker att herrskape' ä' hyggligt folk och jag vill inte att frua och barnungarna ska' gå och vara rädda för mig, och det ä' därför som jag talar om'et! Bondpatronerna här angår det inte, och därför har jag håller aldrig sagt dom ett kvitt om saken!

Derpå tömde han tumlaren, som kamrern samvetsgrant inte slagit mer än litet öfver half, och medan kamrern sträckte ut sig i gräset midt för honom, började han långdraget och betänksamt sin berättelse.

4.

— Si kammaren, det var på det vise', att när jag va' ett par och tjuge år, så gaf jag mej åf opp te' Stockholm och der fick jag först tjenst som husdräng hos en distlator, och när jag vuri' hos honom ett par år, så flytta jag och blef magasinsdräng hos

en grosshandlare. Jag hade nog stanna' hos distlartorn längre än så, för det va' en bra tjänst, men han hade en son som va' bokhållare och den var kittslig på mig och skulle te' och klå opp mig en dag när jag va' oppe på höskulln och skar hackelse åt hästarna; men som jag just inte va' så klen då håller, så tog jag unga herrn i kragen och kasta ner'n på gåln så han höll på te' bryta nacken åf sej; fast han slapp unna' med te' vricka ena armen och få axeln ur led. Och den unga, han ville göra polissak åf'et; men gubben, som va' en rejel karl, sa' att det var rätt åt'en, därför att han gaf sej på en som han inte rådde på; men te' mej sa' han att jag fick ge' mej åf' hvar jag ville, men i hans tjänst fick jag inte bli kvar, för han hade inte råd te' låta slå sönder sina pojkar åf' en tocken grofhuggare som jag.

Ja, och så kom jag då te' grosshandlarn och det va' en tung tjänst, för en skulle vara i tygena klockan sex om mårnarna och städa kontore', och se'n skulle en släpa och dra' kärror och böka i magasin'e' hela da'n och ligga nere ve' Skeppsbron och packhuse' och ta' opp varor och föra omkring packor te' alla di kryddkrämare och hökare som fans i sta'n, för si grosshandlarn han kursa med Norrlands- och Finlandsaker, ser kammaren, och der va' inte ondt hvarken om silltunnorna eller laxfatena. Och så hade han en såg deruppe i Norrbotten, så ibland kom det stora skutor med bräder, och då skulle en vara me' och ta' emot dom och lägga opp stora brädstaplar ve' en brädgård som han hade när roddartrappan ute på Djurgåln. Men en bra tjänst var det annars, för grosshandlarn va' en mycket rejel karl och betalte bra lön, och mig höll han som en slags förman för di andra drängarna, så jag hade det riktigt storgodt ett par år i rad.

Men så vet jag inte hur det va', men i slutet på femtital'e' var det — jaja, det är allt någe' tocke der, som en trettio år se'n, tänker jag, så blef det någe'

förbaskade trassel der nere i Stockholm! Inte för att jag begrep mig på't, men di sa' att det var nå'n sorts gris eller kris eller hvad det va' som hade bruti' sig ut, och ett rent rödt hälsike måtte der ha' vuri', för den ena grosshandlarn stod på hufve' efter den andra, och di slog vantarne i bordet så det var rent omenskligt åt'et. Men våran gubbe, han stog sig i det längsta, för tät var han, och låg i gjorde han både natt och dag, och jag hörde herrarna på kontore' säja, att fick han bara i rätter tid ner ett par, tre stora brädlaster på hösten, som han skulle skeppa öfver te' England eller Spanjen, eller något ditåt, så vure det ingen fara med honom inte. Men si, konsten var just att få ner dom, sa' di, för han hade en spektor eller någe' tocke der oppe ve' sågen, och den hade han skicka' en förfärlig hop med pängar för te' betala flottningsskarlarne med, och så hade den rymt öfver te' Amerika från någon norsk hamn, och nu stod arbetet stilla för att folket inte hade fått någon betalning, och sågen stod den med, för det di inte hade någe' timmer te' mata'n med.

Och så var det då en dag, det var fäll så der i slute' åf Augusti, som jag var nere i magasin' och höll på te' trafva opp silltunnor och laxfjärdingar, och då kom grosshandlarn in och hade första bokhållarn med sig, och jag såg nog att di stog och titta på mig en stund och att di taltes ve' sins emellan, och ett tag så hörde jag att di nämde mitt namn, och jag undra' värre på hvad di kunde ha' te' säga om mej, der jag stog och lyfte den ena silltunnan efter den andra opp i en trafve, så det knaka' i armarne på mig. Men bäst som det var, så kom gubben rakt fram te' mej der jag stog och så sa' han:

— Hör du Petter! — sa' han, — du ska' komma in på kontore' te' mej i morron bitti' klockan nie, för jag har någe' te' tala me' dej om!

Det just som klack till i mig, inte för att jag hade något på samvete', för ärlig var jag som en lus,

och arbeta' gjorde jag som två; men si, jag tänkte det va' någe' på tok ändå, sir kammaren, och att han kanske inte behöfde så många drängar längre, eller något tocke'; men inte lät jag gubben märka någe', utan jag svarte bara:

— Jaha, grosshandlarn! Klockan nie ska' jag vara der!

— Det var bra, det! — sa' gubben och så klappa' han mig på axeln ett slag och nicka' åt mig, och så gick han sin väg me'samma. Och jag stog kvar, jag, och trafva silltunnorna, och di andra drängarne såg på mej liksom lite' afundsjuka, förståss, och jag hade mina tankar för mig hela kvällen, och det va' så när att jag inte kunna' somna när jag gick och lag mig, men hur det var så snarka' jag sta' och se'n sof jag hela natten som vanligt.

Men på morgon så tänkte jag det va' rätt så godt te' snygga opp sej lite' efter som en skulle in te' gubben, så jag tog på helgdaskläderna, och just som klocka' slog nie, så klef jag in i innersta rumme' der gubben hade sin ensamma pulpet, och der jag bara hade vuri' en gång förut, och det va' när han städsla' mej.

När jag kom in och strök mössan åf mej, så satt gubben ve' pulpeten, med glasögena på näsan och ett par stora kontorsböcker framför sej, och framför honom på ena sidan låg kassakistnyckeln och på andra sidan stog silfversnusdosan, som såg ut alldeles som en koffort. Och han va' så inne i böckerna, så jag tror knafft han såg mej när jag kom in, utan så harkla jag ett tag och så sa' jag:

— God mårron, patron! — sa' jag och bocka' mej borta ve' dörrn.

— Jaså, det är du Petter! — sa' gubben och titta' opp ur boken, och han såg så bekymmersam ut, så jag tyckte riktigt synd om'en, der han satt — ä' hon nie redan? — sa' han, — kan det vara möjligt, det?

— Ja då, ho' slog nyss! — svarte jag.

— Jag ser det, jag! — svarte han och titta' på klockan på väggen, — ta' dej en stol och sätt dej så får vi språkas ve'!

— Hå kors! tack! — svarte jag, — men jag kan nog stå!

— Sätt dig du! — svarte han, — du kan nog vara trött se'n i går.

— Ja tack, efter som patron ä' så gemen! — svarte jag, och så satte jag mig på en stol borta ve' dörr'n, och det kan jag då gå i go' för, vet kammarrern, att aldrig har jag fäll vuri' så nyfiken förr i all min dar, som jag va' den gången.

— Hör du Petter! — sa' gubben se'n han tegat en stund, och spände ögena i mig öfver glasögena; — har du nånstun vuri' i Norrland förr?

— Nej, inte det jag vet! — svarte jag och titta' på'n te'bakars.

— Skulle du ha' lust te' ge' dig åf dit, då? — frågte han och tittade på mig igen, mycke' skarpare än förut.

— Ja, vet jag! — svarte jag, — det kommer an på, det! Di säger att det ska' vara så förbaskade mycket mygg der oppe.

— Jojo, det händer, det! — svarte gubben och drog opp glasögena i pannan, — men di äter väl inte opp en stor, stark karl som dig, tänker jag.

— Hå nej, det skulle vi fäll bli' två om! — svarte jag.

— Skulle du ha' lust att göra dig en rutsch dit opp, — sa' gubben igen, och titta' på mig alldeles som förut, — om du fick bra betalt och kunne' göra mig en tjänst me't?

— Ja, hvarför inte! — svarte jag, — om patron tror att jag duger till'et, så!

— Det ä' just det jag tror! — sa' han, — och det ä' för den del'n som jag ville tala med dig om'et! Ser du Petter, det är så att jag har en såg oppe ve'

Piteå, — sa' han, — och jag skulle behöfva någon dugtig karl som jag kunde lita på, och som ville ge' sig åf dit opp och det i morgon dag ändå!

— Ja, vill patron att jag ska' fara, så får jag fäll ge' mej åf då! — svarte jag.

— Jaja, men ser du, kära Petter! — sa' han, sedan han funderat ett tag, — det blir kanske lite' besvärligt. För när du kommer opp te' Piteå, der sågen ligger, så får du ge' dig åf opp åt elfven och vattnena der ofvanför, der jag har mitt timmer och mina flottkarlar, och det är allt en tolf, femton mil som du får resa med apostlahästarne, för ser du, nå'n väg fins der just inte te' tala om. Hvad säger du om det? Har du lust te' ta' dej en tocken der liten promenering oppe i vildmarken, tror du?

— Åhja skröp! hvarför inte? — svarte jag; — gå kan jag och ben har jag —

— Ja, och de som räcker till ändå! — sa' gubben och såg liksom litet gladare ut; — men ser du, det ä' inte nog med det, utan du ska' ha' pengar med dej också både åt sågfolket och flottkarlarne, och det en hel hög ändå!

— Hvarför skickar inte patron dom me' posten då? — frågte jag, för det hade jag alltid hört skulle vara det vigaste; — eller går den inte dit oppåt?

— Jo, nog gör den det! — svarte gubben, — och nog ä' posten säker alltid; men ser du, se'n! — Jag hade en rackare te' spektor deroppe som snöt med sig i våras en tietusen riksdaler, och jag har inte lust te' låta di här gå samma väg, ska' jag säga dig. Derfor har jag tänkt att du ska' ta' dom med dig och betala ut dom ordentligt der oppe te' folket, så flottningen kommer i gång igen, och sågen kan börja på te' få sönder träna, så att jag kan få skeppa ut dom i höst, begriper du!

— Ä' det mycke' pängar då som di ska' ha'? — frågte jag, för jag blef liksom lite' häpen för ansvare', begriper kammaren, och det kan en fäll inte undra på.

— Ja, det ä' inte så litet just! — svarte gubben och spände ögena i mej igen, som om han velat titta rakt igönom mej, — det ä' en fyra tusen riksdaler.

— Ja, men hur kan patron töras lemna dom te' mej? — frågte jag och titta på'n te'bakars.

— För jag tror att du ä' en ärlig karl, som inte har någe' rackartyg för dej! — sa' han.

— Ja, tack för patrons goda mening! — sa' jag, — men om jag också ä' allri så ärlig, så kan det ju komma nå'n tjuftstryker och stjäla dom af mej deroppe i vildmarken.

— Åh, jag tycker du har bå' armar och näfvar te' freda dej me' — sa' gubben, — så det ä' jag inte rädder för. Och vill du nu åta' dig det der, så får du tre riksdaler om da'n och ångbåtsbiljett bort och hem, för jag tänker du ska' väl kunna vara nere igen i medle' åf Oktober, och när du kommer te'baks, så får du trehundra riksdaler särskildt, om du bär dej hederligt och redbart åt! Hvad säger du om di villkorena?

Ja, det tyckte jag va' hederligt bjudet, kan kammarern tänka, och ung va' jag och inte hade jag någe' emot te' komma ut och titta mej om lite' och så blef vi då sams om'et, och som ångbåten gick kväll'n derpå, så va' det att i rykande rappe' laga sej i ordning — och matsäck fick jag me' mej från grosshandlarns och den va' hederlig, ska' kammarern tro, och pängarne hade jag insydd mellan fodre' och tyge' i kavajen, och så fick jag daglön i förväg för en måne, så jag va' riktigt herrn, ska' kammarern tro, när jag om kväll'n klef ombord på »Schappman», som ångbåten hette, och hade mina egna hundra riksdaler på fickan och däcksbiljett ändå opp te' Piteå.

Och »schappa» på gjorde båten dugtiga tag, fast vi fick ligga öfver för storm borta ve' Öregrund en hel natt och en half dag, och det va' fullt med paschaserare ombord och di va' sjösjuka som hundvalpar allihop, men jag stog mig rejelt, för jag var

ju liksom lite' van ve' sjön ända se'n barndomen. Och det gjorde att jag kunde hjälpa te' litet ombord, och tog i med både lossning och lastning oppe i hamnarne, för jag tyckte det va' söcknigt te' gå och dra bena efter sig på fördäcke', och det gjorde att styrman och jag blef go'a vänner och han frågte mej om jag inte ville ta' hyra och följa me' neråt igen, men när han hörde att jag skulle så långt norråt, så sa' han att jag skulle akta mej för folke deroppe, för di skulle vara ena riktiga kanaljer, sa' han. Men jag mente som så, att di va' väl inte värre di än andra, och va' di det, så skulle jag nog fjälla dom, jag, om di kom och ville sätta sej på näsan på mej.

Ja, och så kom jag då till Pite hvad det led, och det tyckte jag då var rakt bara en bondby mot Stockholm, förståss — fast annars kunde fäll sta'n vara bra, fast han va' liten. Och gubbens såg låg en half mil oppåt elfven, och när jag kom, så stog hela verke' stilla, och det fast di ändå hade en fem, sex hundra stockar som låg instängda i flottleden och vänta' på att få komma in i ramarne. Men di hade inte fått nå'n aflöning på två måna'r, och hade jag inte kommi' som jag kom, så hade di fäll knogat sin väg allihop — men nu va' det jag som tog fram sedlarne, sir kammarern, och det blef såga åf och det så det sjöng efter'et, och mig vardt di så glada åt, så di höll rakt på te' supa ihjäl mej deroppe. För kammarern ska' tro, di kan lefva deroppe i Norrland! Och tro inte att di sörplar i sig bara rama finkeln, inte! Nej då! konjak ska' det vara och schampanje, och det så det smäller efter't! Men som jag aldri' just har vuri' för te' pimpla i mej mer än jag tål, så dröjde jag inte der mer än två da'r, förr än jag gaf mej åf oppåt elfven, se'n jag skaffat mig reda på vägen så godt jag kunne.

Men om nu kammarern ville ge' mej den der andra halfva tumlarn, så tror jag att det liksom skulle

sätta tankarne litet mer i ordning, så att jag kunne tala om alltihopa precis som det va'!

— Se här, kära Petter! — svarade kamrern och slog i åt honom, intresserad som han allt mera kände sig, både af mannen sjelf och af hans sätt att omtala sin färd; — men Petter skaffade sig väl en vägvisare ändå, innan han gaf sig af?

— Nej, jag akta' mig för det, jag! — svarade Petter och tömde den lilla bågaren, — tockna rackare fick jag nog af sedan, ska' kammarern tro!

5.

Sedan han tömt bågaren och tagit sig ny laddning ur messingsdosan, tittade han på sned på kamrern, som tagit upp tobakspungen, stoppat och tändt sin pipa, och sade derpå med en hastig nick, sedan han långsamt öfverfarit kamrerns lilla, tämligen trinda figur och krokiga ben.

— Ja, kammarern har fäll aldrig vuri' i Norrland, inte?

— Nej, aldrig högre upp än till Gefle! — svarade kamrern sanningsenligt, — och der var jag bara en timme, medan jag väntade på att tåget skulle gå till Falun.

— Gefle? Pöh! hvad är det för slag? Det kunne ju lika gerna ligga i Skåne — efter di säger att *det* ska' vara så flackt. Nej si jag menar, riktiga, rejela, tjocka Norrland, jag!

— Nej der har jag aldrig varit!

— Ja då har kammarern håller aldrig sett nå'n skog!

— Har jag inte? Fins här inte skog, så vore det väl underligt! — utbrast kamrern och visade med handen på barrskogen som omgaf stubbängen på alla sidor.

— Di der pinnarna! — svarade Petter, i det han med en min af det djupaste förakt spottade rakt framför sig och med en energisk åtbörd sträckte ut sin långa arm emot träden; — di kan vara lagoma för strömmingspatronerna te' spinta sönder och sälja som Stockholmsved, för någe' anna' duger di inte te'! Nej, si jag menar storskog, jag — rejelt timmer, som en får vara tre och fyra om te' ta' ikring ett par fot från roten! Si det kallar jag skog, och gönom tocken var det som jag traska' fram mina modiga åtta da'r, innan jag kom te' stället der flottkarlarna va'.

— Nå, men Petter följde i alla fall landsvägen, och — —

— Landsvägen? I hälsike fans der och inte nå'n landsväg, ska' kammarern tro! Nej då, ibland fans det en gångstig och ibland fans det ingen tocken heller, utan det va' te' hålla sig efter älfven så godt en kunde och rätta sig efter solen för rexten, och det var *det* jag gjorde också. Men jäkligt grannt va' det emellanåt, och en tyckte rakt åf att en gick som i en stor körka der trästammarne var stöttorna under take' och der det va' så högt i take' och så mörkt så en såg inte hvalfve' en gång. Och kom en då ut på en myr eller en ängsglinta, der det stog nå'n ny-byggarstuga, så var det rakt åf som när en kommer ut ur julotta' se'n di har släckt ljusena och sola skiner på snödrifvorna! Och ibland, när en hade speta' sej opp på en bergklack, så tyckte en rakt att en såg hela jordklote' framför sej, tockna vidder va' det, som en såg. Men fasligt ensamt var det, och skulle en inte bli' oppäten åf myggen, så va' en tvungen te' göra opp ell der en tog natläger, för röken ä' det

enda som di skyr för, di der satkräkena. Och ella det fick en hålla på med hela natten, för annars kunne det hända att det kom en Nalle och drog stöflarne åf en, innan en hann vakna och ge'n en sittopp med en ordentlig påk, som en allti' fick ha' te'reds bredve' sej.

Nå, hur det nu var, så kom jag i alla fall fram te' timmerfället, och der kan kammarern tro att jag blef ännu mera välkommen än nere ve' sågen, för der höll di rakt på att svälta ihjäl allihop, långt borta som di va' ifrån all ära och redlighet. Jag tror rakt att om en ängel dumpit ner från himla med basun i mund, så hade di inte kunnat bli' gladare och mjukare i ryggen. Och dugtiga karlar va' der, både vermlänningar och smålänningar och jämtar och dalkarlar och fan och hans mor, och så va' der ett par finnar också och ibland dom så var det en som kunde me' litet åf hvarje; ja, di andra påstog till och med att han kunne trolla, och håle vet hur det var vulet; men jag kunne aldrig riktigt me'n, det ä' hvad jag vet. Han var liten och vindögd och svart i syna som en kolmätare och söp gjorde han, så han låg rakt redlös ibland så lång da'n va'. Men dess emellan arbeta' han för två, och när di skulle frakta ut timmerstockarna ur »stängan» och få dom ut i älfven, så va' det rakt som om han gått på torra lande', så skutta' han och hoppa' från den ena stocken och till den andra och stötte bässhaken i dom och fola åf med dom, så det gick som en dans. Och skjuta kunne han se'n; ja, jag tror rakt han sköt ner hva' han ville i skogen, för aldrig var det likt att han gick ut och hade bössa me' sej, utan att han kom hem med ett par harpaltar eller ett halft dussin järpar och ett par orrtuppar i tage'. Och då kalasa' vi, ska' jag säga! När det va' ondt om flott, så stekte vi dom i askmörjan och di dugde äta, det ska' jag säja kammarern! Och elg var der i skogarne, tjockt riktigt, och inte brydde di der sig om förbjuden tid och

Mr. Icke behöfde de svälta ihjäl, när de hade så god tillgång på vildt och korn.

tocke der, utan di lappa till, di, när di fick tag i en tjur, och se'n smorde en sig med kött både heligt och söcken. Men styft arbete hade vi, för jag hjälpte te' med, jag, efter som jag i alla fall skulle vara deroppe, — och oppe var man med sola och inte var det alltid sagt att man gick i säng me'n för det, för det fans nybyggen i trakten, och hur det var så kunde en allti' slinka sej te' en dans eller nå'n annan kolidfej om lördaskvällarne, och då höll en för det mesta i och dansa te' måndas måron, när en skulle sta' och hugga och flotta igen. För stötta karlar var vi lite' hvar, ska' jag säga kammaren, och inte frågte vi stort efter te' bli' trötta just — för högg vi, så va' det armarne det gälde på, och då tyckte en att det va' just som en sorts hvila te' hugga i med fötterna när en va' på dans.

— Nå, då fans det väl några vackra flickor der också? — frågade kamrern och kastade en listig blick på Petter.

— Vackra jäntor, ja? Jo det kan kammaren lita på att det fans! — svarade Petter med en ovanlig glans i ögonen; — fast inte just på nybyggena, inte. För der såg di ut som folke' ä' mest; men si, det låg ett bruk en mil längre opp ve' älven, och der fans di, ska' jag säja. Teminstingen var det då *en* som va' nätt opp ibland de' grannaste jag har sitt i den vägen, ska' jag säga kammaren — och det var ändå en ram bondjänta och Bolla hette hon för rexten — men hon kunde då lika gerna ha' vuri' dronning och di hade inte behöft skämmas för'na oppe på slotte'!

— Nå, och den blef väl Petter kär i, kan jag tänka?

— Hvasa? — frågade Petter och såg på kamrern med öppen mun, — hvad va' det jag blef, sa' kamrern?

— Kär i henne! — återtog kamrern hastigt,

— tyckte om henne, menar jag. Det låter så när Petter talar om henne.

— Ja, visst tyckte jag om'ena, på mitt vis förstås! — svarade Petter långsamt, — för si jag har just aldrig vuri' så värst efter kvinfolk i min dar; jag har inte tyckt att det vuri' lönt te' omaka sej för, precist!

— Men Bolla tyckte Petter kanske det var lönt att fjäsa för ändå?

— Åhja, schasa' med jäntorna har fäll jag kunna' med! Ocken pojke har inte det för rexten, men på någe' allvare hade jag aldri' gått och funderat, och jag hade fäll inte kommit te' göra't den här gången håller, om inte den der förbaskade finn' hade vuri'. Men ända se'n jag kom med pängarne till dom, så var han rakt som en hund för mig, och det var inte frågan om att han inte ville göra hvad som helst, bara han såg mej vinka! Och så var det då en lördagsnatt som vi va' oppe ve' bruke' och hade dans på en stor loge der va' och godt om bränvin va' det der, så di blef vilda och galna hela skrälldusen fram på måronsidan. Och jag hade dansa ett par tag med Bolla, och det va' jänta som inte va' lessen, ska' jag säga! Rapp va' hon på fötterna och lätt va' hon som en vante, och när vi svängde sta' i hambopolskan så va' det allt så godt att di akta sej, di som va' oppe på golfve'. Och jag kan fäll tänka, hon tyckte om att en stark karl lyfte'na, för hon sa' åt mej när vi hade sluta' polskan att hon inte gitte dansa med nå'n ann' på hela natten! Men nu var det så att det var en vermlänning som va' rakt galn i'na, och han stog breve' och hörde va' hon sa', och som han fäll hade ett halfstop bränvin i sig, så rann sinne' på'n, och hur det var så fick han några andra med sig i fyllan och villan och så flög di på mej en sju, åtta stycken och skulle lappa om mej ordentligt, förstås! Men jag ä' just inte så värst klen åf mig än, och inte va' jag sämre då, kan kammaren förstå, så det var inte

lång stund gådd, förrän di va' ute på hufve' hela skrälldusen, och låg der och kafva och jama utanför som en hög med andra kattungar. Och när di andra såg de', så höll di beskedligt både truten och näfvarne, och på det vise' va' det jag som va' herrn på täppan den dansnatten.

Se'n tyckte jag nog, förstäss, att Bolla såg nyter ut när jag träffa'na, men inte tänkte jag på någê' tocke just, förrän finnfan en lördaskväll, när vi skulle dit igen, gick breve' mej genom skogen, och bäst som vi gick, så sa' han:

— I natt ska' du fäll dansa med Bolla så det riktigt tar skruf! — sa' han.

— Hvad menar du med det? — frågte jag.

— Vill du ha' jäntan, så ska' jag skaffa dej'na! — sa' han och såg så illmarig ut, så det just klack te' i mej der jag gick.

— Jag har just inte tänkt te' gifta mej än! — sa' jag, bara för te' slå bort'et, förstår kammarern.

— Perkele! — sa' finn' och gren så' elakt, så jag hade lust te' lägga'n på öra', — inte behöfver du gifta dej för det, inte!

— Jo sir du, tocken ä' inte jag! — svarte jag, — och nu kan du ta' och hålla käften med det der!

Ja, och så teg han en stund; men så börja' han på igen och prata' och smila' och hur det var — ung va' jag och nog tyckte jag flickan va' rar, kan kammarern förstå, och nyfiken var jag med te' höra hvad han kunne uträtta, så te' slute' kom vi öfverens om att han skulle trolla'na te' mej fram på nattsida', när di andra höll på och dansa som värst. Och inte vet jag hvad finn' gjorde me' mej, men jag tyckte akkurat jag hade qvicksilfver i kroppen på mej och jag har då aldrig känt mej slik hvarken förr eller se'n. Ja, så kom vi då fram te' bruke' och det dröjde inte lång stund förr'n dansen va' i gång, och den första jag dansa' me' så var det Bolla, förstäss. Och när dansen var slut, så blinka finn' åt mej att jag skulle

gå ut, och så såg jag att han gick rätt fram te' Bolla, och när hon vände sig om och titta' efter mej, så såg jag att han gjorde någe' fuffens med händerna bakom ryggen på'na, och att hon blef som en drypande blo' i syna, och gick sta' och satte sej på en bänk borta ve' långsidan midt emot dörr'n. Och jag gick ut, jag, och drog mig neråt elfven, der det va' en löfdunge ända ner ve' strand, och kammaren kan tro att jag aldrig känt mej så konstig i kroppen hvarsken förr eller se'n!

— Ja men inte kunde väl Petter tro att karlen kunde trollo! — utbrast kamrern skrattande, — det är ju rakt omöjligt!

— Ä' det ock? — frågade Petter och såg mycket underlig ut; — ja, nog vill jag dö på att han kunne det, för det dröjde då inte en kvart häller, innan det prassla' i buskarne, och när jag titta' mig om, så var det Bolla som kom smygande fram emellan trä'na, och som tvärstanna' när hon fick se hvar jag satt.

— Inte behöfde det vara något trolleri! — menade kamrern och såg knipslug ut; — skulle så vara, så fins det godt om trollkarlar både här och der.

— Det må nu vara hur det vill, det! — återtog Petter, i det han tittade förbi kamrern utåt marken; — men i alla fall så kom hon, och det var inte lång handvänning efter det, förr'n hon satt i knä på mig och slog armarne om halsen på mej — och hur länge vi satt der det kan jag rakt inte säga, men nog vet jag att sol'n var nära te' rinna opp innan vi kom in igen, och dansen var nära på slut — och lika dant var det måndasnatten me' och jag vet inte hur det va' med mej, men allri hade jag sett skogen så grann och hört fåglalåten så ljufelig som när vi gick hem i solgången på den måndagsmårren!

— Ja kära Petter! — utbrast kamrern filosofiskt, — så der är det med kärleken här i verlden! Det

fins alltid en stund i hvarje människas lif, då man lever dubbelt, tycker man!

— Jaja, det kan fäll så vara det, förstås! — återtog Petter långsamt, — för di som ä' studerta och har fått lära sig nå'nting; men inte kan jag säga att jag kände mig dubbel på någe' vis; jag va' bara så ohejdadt glad och lättet te' humöre', så jag tänkte rakt inte på anna' än att det skulle bli' lördag igen och jag skulle få träffa'na om igen på nytt. Och att di andra slängde ikring sej med glåpord, för di hade nog sitt att vi va' ute så länge, och att finn' gick och blinka go' mening åt mej, det frågte jag inte efter, jag bara tänkte på di der armarna som hade legat kring halsen på mej, och på di der ögena, som va' så små, så små, när hon la' hufve' te'baks och en böjde sej öfver henne! För si kammarern, jag va' just inte bortskämd med någe' schas, jag — för ful var jag och stor och grof, så di va' rädda för mej, jäntorna — och Bolla var då akkurat den första som nånstun frågat efter mej!

— Jaja, men hon blef väl inte den sista? — anmärkte kamrern.

— Ja, kammarern får fäll höra det, om han har lust te' vara med en stund te'! — svarade Petter lugnt, i det han lutade på ryggen och borrhade ner hakan i västen, som han tagit på sig medan han berättat.

— Visst har jag det, bara jag inte hindrar Petter! — sade kamrern och såg på sin klocka; — det är kanske brådtom med det här, och —

— Åh nej! när en arbetar på beting, så stjäla en ju bara åf sig själf! — svarade Petter, — och efter jag har börja', så ska' jag fäll göra slut på't me' en gång, så kammarern kan säja både frua och barnena att jag inte ä' nå'n ogeringskarl, fast di skäller mej för Brand-Petter!

6.

— När vi så hade kommi' ett stycke in i September och hade skicka' åf en helande hoper me' timmer ner efter älfven, så kom det bref dit opp te' mej ifrån första bokhållarn på kontore' och rekommendert va' det, och i det brefve' låg det hundra riksdaler från grosshandlarn, och så skref bokhållarn att gubben hade fått lof te' slå vantarne i borde' han me, och att kontore' var stängdt och att, om jag kunne få mej nå'n bra plats der oppe, så skulle jag ta' den, för hur det än gick med utredningen, skref han, så ville gubben sluta, och nu va' det så jäkliga tider i Stockholm, så han tyckte att en tocken karl med styfva armar kunde ta' sig mycket bättre ut oppe i vildmarken än der nere i eländet. Och så sa' han att några fler pängar kunde jag inte få och att jag skulle säga folke' att di fick söka sej arbete på anna' håll, för nu va' det avslut me' grosshandlarn, sa' han och sågen va' såld och det va' inte värdt te' flotta ner någe' mer timmer förr'n det vardt oppgjort hvem som skulle ha't utåf di som hade te' fordra. Och det ska' kammaren tro, det var rakt åf som di hade slagi' mej i skall'n me' en klubba, när det brefve' kom! Inte visste jag te' första beslutet hvad jag skulle ta' mej te', och inte visste jag heller hvad jag skulle säga te' folke'; men *det* visste jag, att nu var det allt på god väg att ränna åt hälsike med alltihop och att nu finge en frakta sej själf, bäst en kunne.

Nå, det blef ett förbaskade gräl åf, när di fick höra hur det va' fatt, och hade jag inte vuri' så pass golik som jag va, så hade di fäll gjort kål på mig; men se'n jag tagi' ett par stycken på rak arm och

ruska' om dom rejelt, så fick jag då vara i fre' för det mästa. Värst va' det med di hundra riksdalerna, för dom ville di att jag skulle dela med dom, fast jag viste dom brefve' och att det va' mina pengar och inte deras; men jag tyckte i alla fall att det var synd om dom, förståss, och så delte jag den ena femtian mellan dom, och behöll den andra för mej själf, och finnfan gaf jag en femma särskildt, för det tyckte jag då att det kunne vara värdt, i fall han hade gjort någe' för'et. Ja, och så skiljdes vi åt efter några da'r, och di andra gaf sig åf neråt Pite; men det tyckte jag inte va' lönt, och i alla fall hade jag fäll en magnet som drog mej åt anna' håll, kan kammarrern tro! Och så gaf jag mej då åf fram te' bruke', för jag tänkte fundera med förvaltarn, om di inte kunne ha' någe' te' göra åt mej, efter som jag nu i alla fall va' deråt och efter som Bolla tjente der, förståss. För si, henne hade jag allt i tankarna hvar jag gick och stog, och många gånger trodde jag, fan i mig, att finn' hade trolla' bort mej i ställe' för henne, så te' mej var jag, om jag inte hade träfft'ena på några kvällar. Och så kom jag dit en kväll — det va' ändå en torsdaskväll, och aldrig glömmar jag den kväll'n så länge jag går här och stretar.

Mört var det, och regna gjorde det, och rätt som jag kom knogandes fram utefter älfsidan, just dit neråt löfdungen, der jag satt och vänta om lördas-natten, när Bolla kom' så får jag si någe' som skymta borta ve' sten, och när jag titta' efter, fick jag se att det var en kvinfolk som satt der. Det var rakt som någon skulle ha' knuffa' mej i ryggen och sagt att det var Bolla, och när jag tog några steg inåt och titta' efter, så var det också mycket riktigt hon, och hon satt och grät rakt åf som di skulle ha piska'na. Men då ska' kammarrern tro att det blef fart i mej, och innan hon hann blinka en gång så va' jag framme te'na och fick fatt i'na och frågte hvad det var åt'ena, och kammarrern kan tro jag blef någe' te' mej när

hon slog armarne om mej alldeles som hon gjorde då om lördaskväll'n och tydde sej te' mej och grät ännu värre och kunne rakt inte säja ett ol.

— Hvad i alla tider ä' det med dej, Bolla? — sa' jag och lyfte opp'ena i knä't te' mej, — ha' di gjort dej någe', eller hvarför gråter du så fasligt?

Men nog dröjde det fäll en go' kvart innan jag fick ur henne hvad det va', och när hon väl hade sagt'et, så önska' jag nog att jag hade haft'et osagdt igen, för kammaren kan fäll tänka sej hvad det va' och att det just inte va' så roligt nu, när en inte visste hur en skulle reda sej för te' få en bröd-bit själf, mycket mindre — — men, gjort som gjort ä', tänkte jag, och kan en vara med och pipa, så får en väl vara me' och lipa, me' — det ä' inte anna' te' göra, det.

— Var inte lessen du Bolla, — sa' jag och klämde'na in te' mej så ho' kippa efter andan — vi får väl ta' och gifta oss då, så ä' den saken klar!

— Vill du verkligen ta' och gifta dej med mej? — frågte hon och titta' på mej, så hon kunne ta' hjerta' ur lifve' på mej, — vill du verkligen det, Petter?

— Ja visst fan vill jag det! — svarte jag och klappa'na i ryggen, — tror du jag ä' åf di der som går sta' och gör en jänta olycklig och låter'na sitta der se'n? Nej tänk aldrig! Inte för jag trodde det skulle gå så galet, men när det nu ä' på den sidan, så inte må du tro att jag ä' den som sviker. Gifta oss ska' vi; men hur det går med brö'födan, det — —

— Strunt i det! — sa' Bolla, och nu blef hon så gla' så det rakt sken åf'ena i mörkre', — jag svälter gerna hur mycke' som hälst, bara jag får vara när dej och slipper sitta der med skammen och barnkråke'! Och nog kan du få arbete, du som ä' så stor och så stark — för det ä' rakt okristligt hvad du ä' stark, Petter!

— Va' det *det* du tyckte om hos mej då? —

frågte jag, — för inte har du fäll försett dej på mej för vackerhetens skull häller?

Men det svarte Bolla inte någe' på, utan hon bara krama' om mej med begge armarne och luta' sej in te' mej, och fast det regna' så det stog som spön i backen så kan kammarern vara lugn för att vi kände hvarsken att vi va' våta eller frusna, utan vi tyckte rakt åf att vi satt som i ett herrskapsrum begge två, och när det nu led fram på natten, så ville hon inte gå ifrån mej, utan vi kröp in i en hölada te'sammans och der språka' vi om hur vi skulle ställa't, och der talte Bolla om att det fans ett torp under bruke' som hade stått ledit ett halft år, och hon trodde att om jag talte me' förvaltarn, så skulle vi kunna få ta' det och göra dagsverken te' bruke', och så skulle vi kunna gifta oss till Mikaeli.

Da'n efter gick jag opp te' förvaltarn och språka' me'n, och hur det va' så kom vi omsams att jag skulle ta' torpe' och för det skulle jag bränna vissa stigar kol te' bruke' och göra dagsverken under andtiden; men för rexten fick jag sköta mej själf, och ville jag ta' opp jol så hade han ingenting emot det; och timmer skulle jag få fälla för te' rusta stuga' me', så vi kunne bo i'na, och fjös kunne jag få sätta opp med — ja, det ä' så mycke' som fähus det på norrlandska, sir kammarern, — i fall jag kunne skaffa mig ko, för bete fans det på skogen och i myrarna, så det va' ingen nö' med. Och när han hörde att jag hade femti riksdaler, som jag fått från grosshandlarn, så lofte han att jag skulle få köpa en ko åf honom för tretti, och så kunde jag ha' rexten te' bröföda. Men när han fick höra att jag tänkte gifta mej, så blef han änna arg och sa' att jag va' galen och att det behöfdes inte, för det va' ingenting ovanligt deroppe, sa' han, att jäntorna satt med både en och två ungar hemma hos föräldrarna och va' inte stort mindre golika för det.

— Ja, men si, jag ä' *nerifrån* lande', jag, —

sa' jag — och har jag satt en jänta i omständigheter, så låter jag'na inte sitta der, för det tycker jag ä' svinaktigt, — sa' jag. — Utan vill inte förvaltarn ta' mej me' hustru, så får jag fäll höra mej om någe' annat då!

— Du kommer att ångra dej! — sa' han, — för jag känner krute' på jäntorna jag! Och Bolla ä' inte en bit bättre än di andra.

— Det blir min sak, det! — sa' jag, — och så skiljdes vi åt som goda vänner för rexten, och förvaltarfrun, som hade sitta' innanför kontore' och hört hvart eviga ol, kom ut när jag skulle te' och gå och tog mig i näfven och sa' att jag va' en bra karl — ja, det sa' hon — och så lofte hon att hon skulle raska åt Bolla litet smått som vi kunne behöfva, så inte skulle vi komma tomhändta opp te' torpe', det skulle bli' hennes sak, sa' hon! Och ol höll hon me', och när vi hade vuri' och tagi' ut lysning hos presten, så fick Bolla en tvåmansbolster och en potatisgryta åf'ena, och ena dotern hade haft väf oppe, och åf' henne fick hon två lakan, och masmästarns, som hon tjente hos, di gaf'ena en påse ull och ett gammalt täcke, och hur vi plocka' och plocka' så hade vi det riktigt regalt när vi flytta te'hopas.

Men si jag, ska' kammaren tro, jag hade ett hälsikes schå innan dess för te' få stuga' så pass golik så en kunde få litet näsvärme i'na och inte få in allt höstregne' genom take', för det stog rakt som en sjö derinne, och både tak och golf så va' di oppruttna'. Men inte va' jag vidare lessen för det, inte — trän fans det rundt omkring och brädlappar fick jag låna från bruke', så nu va' det bara saken att kunna få någon te' handtlanga åt sej, för att det skulle gå litet fortare. Då just, en vacker dag, när jag höll på och yxa te' en stock, som jag skulle sätta in i gafvelväggen ofvanför fönstre', så får jag si finnfan komma slängandes bort genom skogshultet och fast jag just inte tyckte så värst mycket om'en, så kan

kammarern väl tänka att jag tyckte han kom inte så illa te' pass just. Och när han fick sigte på mej, så pila han åf rakt fram te' mej alldeles som en ann' stöfware, och när jag 'titta' närmare på'n, så såg han så ynkli' och eländi' ut, så jag kunde inte låta bli te' slå fast yxen i stocken och räta mig opp och titta på'n der han stog!

— Gu' da' på dej! — sa' jag, — hur i häl-skotta ä' det vulet med dej, du sir så eländiger ut?

— Åhjo, ingen fara annars! — svarté han och titta' på mej under lugg; — men jag har inte fått nå'n matbit i mig på tre dygn, så jag känner mej liksom lite' matt på bena'.

— Hvarifrån kommer du då? — frågte jag — efter det står te' på det vise'?

— Nerifrån sågen! — svarté han, — och derifrån schappa' jag i förrgår kväll!

— Då har du bestämdt gjort någe' sattyg! — sa' jag och satte ögena i'n det värsta jag kunde.

— Tror du det? — sa' han och gren så der som han pläga'; — inte rår jag för att di spelte bond-tolfva tills det blef slagsmål åf och att jag knacka' en i skall'n, så han låg der och kippa' efter andan. Men har du nå'n mat te' ge' mej och någe' göra åt mej, så ska' du få si att här är den som kan ta' i!

Ja, hvad skulle jag göra? Inte kunde jag låta kräke' gå, utan så fick han äta sej mätt och se'n fick han hjälpa mej med rustningen, och det gjorde han som en hel karl, och när han fick höra att jag skulle kola för bruke', så skrek han te':

— Perkele! Då ska' jag hjälpa dej te' mila, för sir du, det ä' jag bussig i, jag!

Och det va' jag inte mycke' mot om, för jag va' just inte vidare hemma i den handteringen, sir kammarern; men så en dag så höll jag ändå på te' köra åf'en, för bäst som vi stog der och timra, så gren han te' igen på det vanliga vise' och så sa' han:

— Aldri kunne jag tro att du skulle ramla sta' och gifta dej!

— Jaså, inte det? — svarte jag, — det var ju du som trolla' jänta' te' mej, sa' du!

— Ja, jag trodde bara du ville ha' lite' roligt ändå, jag!

— Nej hör du finne! — sa' jag och hytte åt'en med yxskaftet, — håll nu truten på dej, eller annars ryk så långt vägen räcker!

Och då så teg han då tvärt, och så talte vi aldrig ett ol om den saken vidare, utan jag fick stuga' klar och fjöse' med och det i rödaste rappe', och så te' Mikaeli så gick vi te' presten och lät viga oss, och när jag ledde Bolla med mej in i stuga' om kvälln, så tyckte jag rakt att jag aldrig hade kunnat få det bättre, om jag så hade gift mej te' både jol och pängar. Och varmt och rart hade vi i stuga' så det osa' om näsa', och det fattades hvarsken brö' eller sofvel vintern om, för finn' hade lånt sej en bössa igen oppe ve' bruke', och det va' väl ingen dag jag kom opp i skogen der han låg och kola', som han inte hade en tjädertupp eller en orrhöna te' fägna mej med, men hemma va' han inte anna' än om söndagarne, och väl var det, för Bolla hade aldrig kunna' tåla'n förut och nu gjorde hon det mycket mindre än annars.

Jag försökte fäll få ur'na hvad det var; men hon svarte aldrig någe' rejelt på't. Men si kammarern, ibland när finn' hade fått någe' i skall'n, och det var inte så värst sällan, så fälde han ett ord då och då, som jag se'n lag ihop, och åf det kunde jag fäll begripa att innan jag kom dit opp, så hade han nog frestat på att trolla för egen räkning också hos Bolla; men det hade inte lyckats, och därför var han skör på henne, och hon tålde inte honom i små vrår. Det var inte en gång utan många som hon slog omkring sig med, att nog kunde jag skaffa mig en bättre handtlangare; men jag sa', som sanningen var, jag,

att det var just inte godt om folk deroppe i omarken, och i synnerhet var det inte godt om tockna som dugde te' någe'.

— Jaja, bara han inte ställer te' nå'n olycka åt oss! — sa' Bolla mer än en gång, när han kom slinkandes hemåt om lördaskvällarne; men jag låtsas' inte om någe' jag, utan svarte bara:

— Var du lugn, Bolla! — sa' jag, — om han också kan trolla, så kan jag slå, jag — och han ska' inte vara värd många styfver, i fall han vågar sej te' och försöka!

Och så gick den första vintern bra nog, fast det va' kallt som hin håle emellanåt, och snön låg tjock utanför både dörr och fönster, och vi den mästa tiden måste ta' in kokräke' te' oss i stugan, för att hon inte rakt åf skulle stå och stelfrysa sig ute i fjöse! Men godt och bra va' det mellan Bolla och mej, och blef det för jäkligt med vinterlaget, så kröp vi ihop så nära hvarann' vi kunne, och på det sätte' håller en sej allti' varm!

7.

— Kammarern tittar på klocka' sir jag; men nu ä' det inte mycke' kvar håller! — sade Petter efter en stunds tung tystnad, i det han skakade på sina breda axlar, som om det gått en rysning öfver honom; — nu ä' det bara slutstrofen det gäller!

— Om Petter vill eller tycker det är för ledsamt,

— svarade kamrern, så kan vi ju spara slutet till en annan gång.

— Nej, det ä' så godt te' låta't svida me'n det svider! — återtog Petter med en sorts bitter brådska; — har jag nu börjat, så ä' det väl bäst jag slutar med en gång. Men vill kamrern kosta på mig ett par droppar te' ur tumlarn, för det vill liksom stocka sig i halsen på mig, när jag kommer in på det kaptite'! Tack för det! Äh!

Ja, nu var det så att våra kom tidigt nog det året, och skulle det vara nå'n råd te' få ner litet potatis och en smula korn te' vinterföda, så fick en allt ta' i i tid och börja rödja omkring stuga'. Och det var *det* jag gjorde. Det blef en dugtig blida' åf i slute' på April, och jag tog då tag i och hugga ner trä'na och finn' hjälpte mig, så vi kvista allt i kull en bra hoper di dagarne vi kunde hållas der och arbeta. Jag hade fäll fått ett par kappland eller någe' tocke utåf bruke, och jag ska' säja vi hade fullt schå hela tiden, så att en kunde ha' i ordning te' börja bryta opp stubbarne och ta' oss te' och bränna, så fort kälen hade gått ur jorden. Och den va' nästan borta i sista dagarne åf Maj, så att om en nu rappa' sej, så skulle en kunna ha' färdigt te' så strax före midsommar, och förr plär det sällan bli' någe' åf med sådden der oppe i obygderna.

Så var det då i början på Juni, och sol'n gassa' så varmt och här och der i solsticket så börja' gräset titta opp, och om mårnarne när jag va' ute och bröt, så skrek det och kackla högt opp i vädre', och jag såg den ena skocken efter den andra utåf grågäss och annan sjöfågel som sträckte opp åt di stora myrarna långt inne i skogen. Och jag tyckte, gu' förlåte mej, att det var den grannaste vårtid jag nånstin varit med om, för Bolla börja' på och känna sej så tung på bena, så hon satt för det mesta kvar inne i stuga', och jag visste det, att rätt som det va' så kunne vi vara tre i ställe' för två, och det var *det* som låg mej

i tankarne när jag bösta' med stubbrötterna och jernspette', sir kammarern. Och jag tänkte på hur rart det skulle bli' te' få sin egen lilla åkerlapp, för god jord var det och stubbarne vräkte jag i en stor hög, och dom skulle jag se'n bränna tjära åf te' hösten, så kunde en allt få sej en slant för det med. Ja, vet kammarern, det va' rakt åf en så'n ljusning för ögena i alltihop det der, så jag tyckte många gånger att jernspette' var lätt som en fjäder, fast det just inte va' så värst många som kunde lyfta't på rak arm. När sola sken riktigt varmt om mårnarne, så kunde Bolla komma te' mej med kaffe, och när vi då satt breve' hvarann på en stock och språka' om pojken, — för det va' då rakt afgjort att det skulle bli' en pojke, förståss — fast hon tyckte det vore bättre te' få en flicka, för di kostar mindre, tyckte hon, — så tyckte vi begge att vi va' lyckliga som sju.

Och hur det då var, så blef jag färdig med stubbrytningen och hade allt riset hopraskadt i en hög lörda'n före midsommar och på månda'n hade jag lejt till mig några karlar från bruke' som skulle hjälpa mej te' si efter ell'n, för si kammarern, en får vara noga der ve' lag, för att det inte ska' bli' skogseld och annat elände åf. Och nu hade det vuri' torrt te' en fjorton dar bortåt, så barr och mossa och ris var rakt åf som fnöske der det låg och gassa' sig i solskene'.

Stubbarna hade jag kånkat åf opp på en bergknalle som låg strax breve' stugan, för dom skulle inte elln få komma i förrän på hösten, när jag hade hunni' fått tjärgroparne i ordning, sir kammarern. Och den der lörda'n kommer jag fäll aldrig te' glömma, om jag så blef hundra år. På mårron hade Bolla blifvi' krasslig så vi fick skicka efter barnmorskan från bruke', och så der ve' tolftiden fick hon en flicka, och det *va'* en flicka, det, ska' kammarern tro! Så gerna jag än hade villat ha' en pojke, så tyckte jag nu, att flickan gick utanpå alla pojkar en kunne

tänka sej, och som jag hade skaffa' hem bränvin för te' ha' åt karlarne, som skulle vakta elln på månda'n, så tog jag mig nu både en och två i glädjen öfver att alltihop väl va' öfver. Men si kammaren, det va' just *det* jag inte skulle ha' gjort, för när se'n finn' kom ner från milan på kvällsidan och fick veta åf farskape', så fick jag lof te' bjuda honom på ett par också, och när vi skulle sta' fram på förnatten, när Bolla hade somnat, och titta om att rishögarne va' riktigt i ordning, så tog han fram en stopsbutelj ur kavajficka' och sa', att nu skulle vi riktigt dricka tomteboljucka för den nykomna, och fast jag neka' i början, så fick han te' slute' i mej ett par stycken, och se'n *det* va' gjordt, så blef det flera, det förstås det, och det sista jag mins åf hela det kalase' va' att jag reste mej opp och tog puteljen och slog finn' öfver skall'n me'n, så slutskvätten rann öfver ögena på'n, och så skulle jag ge' mej åf in ifrån'en, men då hörde jag hur han svor och jämra' sej borta ve' rishögen och då gick jag te'baks och skulle ha' tag i'n för te' bära in'en i fjöse', för si jag tänkte han hade fått sig ett dråpslag; men jag kom inte många steg förrän jag stöp omkull och der blef jag liggandes.

Om en kan tänka sej att det ä' som presten säger, att en syndare vaknar midt i helvetes ell, och att den värsta elln som bränner'n ä' det syndiga elände som han gjort medan han lefde, så kan kammaren fäll någe' så när tänka sej, hur jag vakna' den natten! Jag vet inte hvad det va' som väckte mej, men det va' ett sprakande och knastrande rundt omkring mig, som om elln hade setat i hela skogen rundt omkring. Och när jag tunla' åf opp, tung i hufve' utåf bränvine' och sömnyran, så trodde jag att jag skulle bli' skvatt galen med en gång. Men så väl var det inte, utan jag fick behålla både lifve' och förstånde' fast jag såg att det va' ell i alltihop, och jag rusa som en stolle genom rök och ell bort åt det hålle' der jag visste att stuga' min stog, och när jag

kom dit så var det ell i'na öfverallt, men in kom jag och fick ut både Bolla och barnungen och bar dom bortåt andra sidan dit inte vind' låg, och när jag se'n fick si att di va' kväfda åf röken begge två, då stöp jag för andra gången, och det sista jag tänkte va' att jag skulle få följa med dom, så att vi fick komma ifrån'et alla tre på en gång. Men så väl var det inte, och det hade fäll också vuri' för godt för mej kan jag tänka. För di hade varsnat elln från bruke' och det kom folk och hjälp utåf alla di slag, och frampå söndasmårren så fick di släckt alltihopa, se'n di hade huggi' gator i skogen och forslat dyjord ifrån myrn som låg ett stycke ifrån.

Och bruksdoktorn hade di skickat efter, och hur det var så fick han lif i *mej*, men Bolla och flickungen di va' alla, di, och alla blef di hur mycke' jag än tiggde och ba' att han skulle försöka att hjälpa dom te'bakars te' mej igen. Det enda han kunde göra, sa' han, så va' det te' trösta mej me' att di hade blifvit kväfda i sömnen och att di inte hade haft någe' ondt åf'et, stackrarne, utan rakt åf kolat med en gång. Och det var allti' någe', förståss, och när jag hade fått grunda på't lite' och fått dom i jola båda två, så gick jag direkt te' länsman och talte om alltihop och ville att han skulle ta' fast mej och låta mej få straff, för jag va' ju i alla fall skull'n te' hela eländet. Men det ville han håller inte på, utan han sa' att di skulle lysa efter finn' och försöka få honom i kalufsen i ställe', för det va' ju solklart, sa' han, att det va' han som hade tuttat ell i riset och knalla' sej åf se'n han sett att det hade tagi' sig!

— Ja, men hade jag inte supi', — sa' jag, — så hade han aldrig kunna' styra te' som han gjorde; — och därför vill jag ha' mitt straff, — sa' jag, — för annars kan jag aldrig bära't!

— Kära du! — svarte länsman, — det fins gu'nås inte någe' straff på att supa sej full hemma hos sig, så du får fäll försöka på te' bära't ändå, så godt du

kan! I alla fall kan du vara glad åt att barnungen fick följa med, för hur skulle du annars ha' burit dig åt med den?

Ja, jag höll me'n om det, förstås, för nog hade det vuri' svårt för både mej och barnkräke. Och så fick jag då bära't så godt jag kunde, som länsman sa', och det har jag då också gjort, fast inte har det vuri' så roligt, inte.

Ja, nu vet kammarern hvarför di kallar mej för »Brand-Petter», för det namne' gaf di mej oppe ve' bruke', och det har jag se'n fått släpa' me' mej så långt jag har kommi'! Här trodde jag att jag skulle få vara med fred för'et; men så var det den der skepparfan som vuri' oppe i Pite, som ralla om'et — nå, på skall'n fick han då, förstås — men öknamme' fick jag behålla och det får jag fäll dra's med så länge jag lever!

— Stackars Petter! — sade kamrern med uppriktig medkänsla, i det han steg upp och sträckte fram sin hand; — stackars Petter! Det var hårda öden, det der!

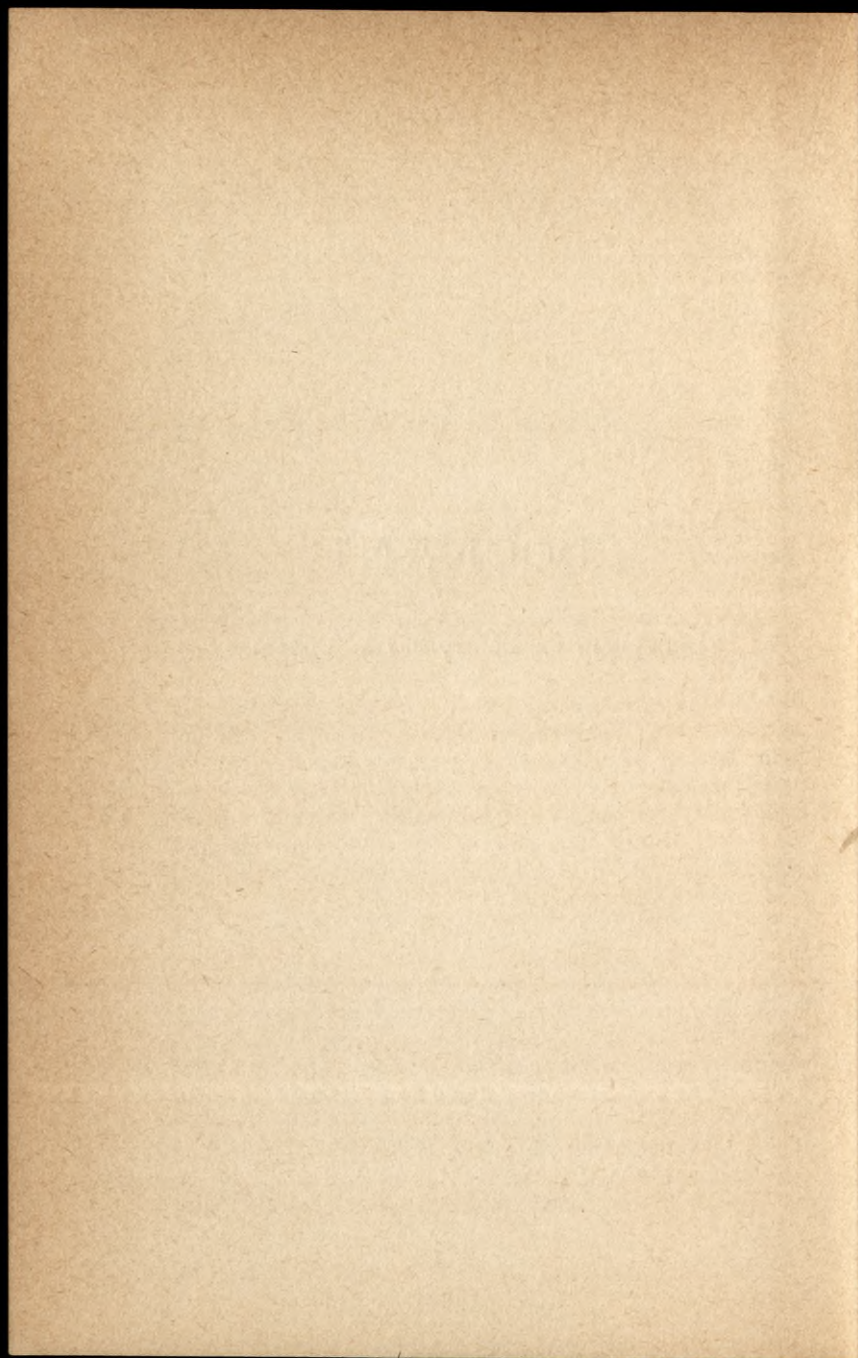
— Nå ja, inte va' di så värst lätta! — svarade Petter, i det han kramade kamrerns fina skrifvarhand i sin valkiga, breda näfve; — men, en får fäll dra's me't, som det ska' vara, kan jag tro!

Med dessa ord steg han opp från sin plats, fattade på nytt tag i hackan och började bearbeta den hårda jorden omkring en ny stubbe. Kamrern gick långsamt och tankfull sin väg, och när han kom till ledet vände han sig om och såg sig ännu en gång tillbaka efter den axelbrede mannen, der han med böjd rygg och spända armar återtog sitt mödosamma arbete, segt och långsamt och tåligt, som om ingenting i världen någonsin kunnat störa hans lugn eller sätta hans muskler i darrning.

"DOCKAN"

NÅGRA BLAD UR EN UTVECKLINGSHISTORIA.

Hon var liten och fin och välväxt, med askblondt hår och rosiga kinder, blåa, omedvetna och halft förvånade ögon, en liten sjelfsvåldig uppnäsa som klädde det runda, friska ansigtet förträffligt, ett par skalkaktiga gropar i kinderna och en kort, klufven haka med ett litet veck inunder, som bådade om kommande fetma, men som ännu endast gaf hela fysionmien något barnligt lekfullt och obeslutsamt. Barmen var hög och midjan smal; händer och fötter små och fasta, och hela hennes lilla nätta och putsade personlighet liknade på ett hår de små rosiga, blåögda porslinsdockorna, som framåt jultiden stå uppradade i fönstren till leksaksbutikerna, och se så orubbligt söta och gravitetiska ut, der de väcka den utanför jollrande barnverldens förtjusning.

Derför kallades hon också för »dockan», och som en liten ömtålig, vacker docka omhuldades hon i det rika föräldrahemmet, der fadern och modern, båda lika små som hon, täflade om att skämma bort henne så mycket som möjligt. De hade båda två kommit från drängstugan och pigkammaren, de hade stretat och arbetat som slafvar från morgon till kväll och från kväll till morgon, först i det gamla köket der de från början bodde, när de flyttade tillsammans som ett nygift par, sedan i ett rum och kök, när de ett par år hade bakat småbröd som hustrun sålde

sjelf i husen i staden, så i tre rum och kök när de båda barnen, sonen och dottern, med ett par års mellantid kommit till världen, och nu slutligen i egen gård, der det stora bageriet sysselsatte femton till tjugo arbetare, och der det gamla trähuset helt nyligen lemnat rum för ett tvåvånings stenhus, medan det första gamla köket ännu stod kvar i ett hörn af gården och med sina fallfärdiga väggar talade om huru arbetet hade alstrat bergning, huru sedan bergningen genom fortsatt arbete blifvit välstånd, och slutligen huru välståndet hade blifvit rikedom; gammaldags, solid rikedom, som ständigt ökades genom ett arbete som aldrig hvilade.

Ty nu kunde de hafva hvilat, de båda gamla, men de ville det inte. De hade ju sina barn att samla åt, och som de flesta föräldrar, hvilka sjelfva fört ett trälsamt och tungt lif i svett och möda, ville de att barnen skulle få allt till skänks: »De ska' då inte behöfva tråla, de, som vi fått göra!» detta var deras ständiga tanke, deras aldrig slumrande stolthet. För dem skulle världen ligga öppen och ljus och leende, från det första steg de togo utanför hemmets rämärken; de skulle aldrig behöfva känna hvad släp och bekymmer och omsorger ville säga, därför hade ju de gamla underkastat sig dem i så många år och gjorde det ännu i dag. Men i stället skulle barnen lära; ja! i synnerhet skulle de lära hvad de gamla aldrig hade hunnit med: att vara eleganta, talangfulla, bildade, fina menniskor, som man kunde ha' heder af vid de stora kalasen i hemmet, hvilka sedan aflade af sig liknande tillställningar i de andra hemmen i den stora småstaden, der alla kände hvarandra och der alla umgingos med hvarandra på stor fot, — det vill säga, alla som hade penningar, naturligtvis.

Och fina och eleganta blefvo de båda två! De fingo all den bildning, som kan fås för penningar här i världen, och om den också inte gick så särdeles djupt, så afsatte den så mycket flera af sina förgyllnings-

partiklar på ytan. Och som *det* guldets syns bra mycket lättare än det som ligger undangömdt på botten, så var man allmänt öfverens om att den »lilla bagarens» barn voro ett par utmärkt gentila och bildade ungdomar, som staden hade heder af.

Men det var en lycka att under den ytliga bildningsfernissa, som rikedomerna gifvit de båda unga, hade den första barndomens tarfliga och allvarliga lif lagt en bottensats af andlig och kroppslig sundhet, som nog kunde vara litet anfrätt af den i gullfernissan rikligt inblandade messingen, men som likväl var långt ifrån förderfvad. Och ännu sedan rikedomerna kommit, gick det enkelt till i hvardagslag i det på gammaldags vis inrättade hemmet, om det också fans allting i öfverflöd, till och med af det enklaste. Och ordning hölls der, en möstergild ordning; så mönstergild och så sträng till och med, att den unge sonen, när de första skäggfjunen började sticka fram på öfverläppen, tyckte att den var alldeles för pedantisk och därför emellanåt passade på att skena öfver skacklorna ganska betydligt. Men försigtig fick han vara vid sina extravaganser, hvilka väl egentligen icke voro så farliga, ty gubben hade öppna ögon och ytterst lättroliga händer, hvilka icke voro sena att nappa tag i första tillhygge som fans till hands, för att med detta inpränta sin faderliga myndighet på sonens rygg och axlar, lika väl som han på samma patriarkaliska sätt öfvertygade drängar, en gång till så långa som han sjelf, om att husagan ännu inte var afskaffad eller i lag förbjuden. Ty det var en på sitt sätt märkvärdig gubbe, den lille bagaren. Strängt hederlig, outtröttligt arbetsam, i hög grad praktisk och affärskunnig, trots sin fullkomliga brist på uppfostran, godlynt och umgängsam när ingenting retade honom; men besinningslöst argsint och våldsam när inte allt gick som han ville. I synnerhet i yngre dagar hade han fört en riktig jernspira öfver sitt hus, och hans egen hustru hade icke ens kunnat freda sig för hans ursinniga

vrede. Gummans gråsprängda hår låg alltid i en lock nedkammadt på ena sidan af pannan, och om den locken någon gång råkade i olag, kunde man se skymten af ett ärr, som gumman då sjelf förklarade vara märket efter ett fall utför en trappa; men som skvallret i staden tillskref den besinningslöse mannens vrede, hvilken varit nära att kosta hustrun lifvet.

Huru med detta förhöll sig kunde dock ingen med visshet säga, då ingen af de båda makarne af lätt förklarliga skäl ville röra vid den ömtåliga saken, men det säkra är att efter den betan städfade den lille mannen sig så mycket han förmådde. Mot hustrun bröt hans elaka lynne aldrig mera ut, och mot dottern ännu mindre. Henne tvärtom kelade han med. För henne fans ingenting godt, ingenting grannt, ingenting rikt nog. Redan från det hon var en tolf, tretton års flicka skulle hon ha' sitt eget rum, sin egen tjenarinna, sina egna fickpenningar, rundligt tilltagna som för en fullvuxen dam. Hon skulle lära språk, musik, handarbete, finare matlagning; hon skulle studera konsten att vara värdinna, att kunna duka ett festbord, föra en konversation enligt alla konstens regler — hon skulle med ett ord kunna allt hvad hans hustru och han sjelf aldrig velat eller aldrig kunnat lära sig, och lika litet som han ville se ett damkorn på hennes möbler eller en skrynkla på hennes dräkt, lika litet ville han att en enda liten stymelse till försakelse eller bekymmer eller ouppfyld önskan skulle grumla hennes lyckliga tillvaro. Hon fick allt hvad hon pekade på, och ville hon inte, trött som hon var af lättheten att få en nyck tillfredsstäld, peka på något, så pekade han sjelf på det dyrbaraste han kunde få tag i.

Hans kärfva ömhet mot hustrun och sonen förbyttes i den vekaste eftergifvenhet, när det gälde flickan. Om det var det att hon både i sätt och lynne och utseende var en komplett motsats till dem sjelfva, eller om det var ett oemotståndligt behof af

att känna sig verkligt älskad af ett väsen som hade honom att tacka för allt, — det säkra är att med den lilla Klara kunde han pjollra och leka när hon var liten, och henne kunde han skämma bort och smeka och böja sig för äfven sedan hon blifvit stor. Modern var i det fallet mera jämn, mera bestämd; det låg inte i hennes sätt att visa några ömhetsbetygelser, men ju mera dottern började få det finare skick som den gamla saknade, desto mera började den gamla inom sig känna för flickan ett slags butter beundran, som hon dock noga aktade sig för att visa. Tvärtom höll hon henne ibland rätt kort, ty hon ville framför allt, att under den lysande ytan skulle hon gömma sig en husmor af samma gedigna halt som hon sjelf.

— Klara får aldrig något gehör med sig! — brukade hon ibland säga till en eller annan nära väninna, när hon sjelf varit ute och hurrat upp med pigorna i köket, så att de förskrämda och rödögda stucko sig undan här och der i vråarne; — men gu'bevars! — tillade hon sedan liksom för att trösta sig sjelf; — hon behöfver då håller aldrig komma i ett sådant stök som jag, så det kan väl hända att hon reder sig. Hon blir naturligtvis rikt gift en vacker dag, och då behöfver hon inte ta' i som en annan syndare fått göra.

Emellertid tyckte fadern att den bildning som dottern kunde få i den goda hemstaden inte på långt när var nog, och när hon var omkring aderton år gammal sattes hon i en pension i Schweiz, der hon skulle få lära sig hvad som ännu fattades i språk, musik och fina seder. Det fans nog en och annan i staden som hviskade om att det inte var enda skälet till utrikesfärden, utan att gubben hade fått några misstankar om att den unge bokhållaren på hans kontor haft den djerfheten att bjuda upp dottern inte mindre än fyra särskilda gånger på deras stora vinterbal, och att Klara för den skull refuserat att dansa både med en vicekonsul och en ung brukspatron,

som båda ansågos för utmärkta partier. Den unge bokhållaren var son till en fattig handtverkare i staden, och sedan gubben efter balens slut haft en lång öfverläggning med sin hustru, blef det beramadt att Klara skulle ut och studera, sak samma om hon lärde sig något på färden, om hon bara i stället finge tillfälle att glömma hvad hon läst i den unge bokhållarens ärliga, trofasta ögon.

Det blef gråt och motstånd af från flickans sida; men den gången var gubben bestämd, hur svag han än var för sin dotter.

— Någon så'n der fattiglapp vill jag inte ha' in i huset! — förklarade han med afgörande ton; — och jag har inte kostat på dig all möjlig lärdom för att du ska' kasta bort den till en puttelkrämare, som ingenting har!

— Ja, men pappa hade ju sjelf ingenting, när pappa började! — invände Klara gråtande, — och därför så — —

— Jaha, just därför vet jag hvad det vill säga, och jag vill inte att mina barn ska' ha' det som jag! — svarade fadern envist; — och hade jag kunnat tänka mig att Johanson skulle vara så fräck — —

— Men han har ju inte sagt så mycket som ett ord till mig, annat än det som man vanligtvis säger åt folk! — förklarade dottern.

— Jaha, men han har sett på dig och bjudit opp dig fyra gånger, och det ska' jag lära honom att låta bli! Och nu reser du och dermed punkt! Och se'n ska' jag köra bort junkern, det kan han sätta sig på!

— Nåja, jag skall resa då! — svarade Klara bestämdt, i det hon torkade bort tårarne; — men på ett vilkor!

— Hvad skulle det kunna vara för ett vilkor? — frågade fadern hånfullt.

— Jo det är, att pappa behåller Johanson på kontoret. Pappa kan aldrig få en bättre kontorist,

och jag vill inte att han skall lida för min skull. Behåller pappa inte Johanson, så reser jag inte ur fläcken!

Gubben kände igen något af sin egen envishet i det sätt hvarpå dottern sökte göra sin vilja gällande, och som han dessutom satte högt värde på den unge mannens duglighet, var det inte särdeles svårt att få honom att gifva med sig. Och sedan den saken blifvit nöjaktigt ordnad, köpte han biljetter åt sig och dottern på stadens till Lübeck gående ångare och följde sjelf med henne till Lausanne för att aflemna henne i pensionen. Men hur var det med »dockans» lilla hjerta, der hon stod på däckets, medan ångaren sakta gled strömmen utför till den breda hafsviken der den föll ut, och med fuktiga blickar såg en mörk skugga som gömde sig bakom ett af träden på den lilla holmen midt emot hamnen, och endast då och då vågade låta flikarne af en hvit näsduk fläktas för vinden, under det vänner och bekanta viftade i fullt raseri invid sjelfva kajen der ångbåten legat förtöjd.

Ja, det kändes nog litet tungt, men sjukdomen hade ännu inte brutit ut riktigt. Den var ännu i sin linda, och det dröjde inte särdeles länge förrän bilden af den unge mannen bleknade bort inför intrycken af allt det nya som nu trängde sig in på henne från alla håll. Och om han också inte var helt och hållet glömd, så bestod hennes saknad blott i ett stilla, lätt vemod, som lade ett behag till öfver hennes lilla röd-kindade dockansigte med groparne vid munnen och med de omedvetna ögonen och den klufna lilla porslins-hakan. Ty det var bara ett litet öfvergående svärmeri det der med bokhållaren; den rätte hade nog inte ännu kommit och dockan hade ännu inte fått lif.

2.

När Klara varit några månader i Lausanne, såg det verkligen ut, som om den rätte hade kommit. Det var en ung artist, en dansk, som kom att bo i samma pension som hon, en lång, smärt, mörkhårig ungersven med ett par ögon, som — åh! hviskades det allmänt bland alla misser i staden, när man fick se honom — och ett par mustascher se'n! De allra finaste, kokettaste, ramsvarta mustascher man ville se; visserligen litet tunna ännu, men hvad de höjde den präktiga, friska hyn och de fylliga, till ett muntert leende krökta läpparne! Ja, det var verkligen en vacker pojke, den danske artisten, och det var en fröjd att se hur stilfullt han uppbar den gråa sammetsbarretten, som med sin vida kulle låg nästan ned på ena axeln, och gaf honom utseendet af en Rembrandt eller Van Dyck, återfödd i vårt århundrade och därför naturligtvis så mycket vackrare och yngre än de gamle. Det blef ett svärmande omkring den vackra villan i stadens utkant, der pensionen var inhyt; man ordentligt vallfärdade dit från alla stadens hotell, och de få rum som ännu voro oupptagna i pensionen blefvo genast uthyrda och det till, äfven i Schweiz, ganska ansevärliga priser. Der kom inte mindre än fyra engelskor och tre tyskor samt en ryska med kortklippt hår, som de andra med fasa ansågo för en nihilist, in i huset och togo sin plats vid den förut tämligen tunnsådda table-d'hôten.

Den unge dansken tycktes redan från första dagen fästa en särskild uppmärksamhet vid den lilla svenskan. Om det var därför att han var skäligen klen i franskan, som var pensionens hvardagsspråk,

och därför med glädje omfattade tillfället att få »snakke» sitt veka modersmål med en af grannlandets döttrar som förstod honom, bara han inte talte allt för fort, eller om det var det lilla, rosiga dockansigtet som tjusade honom, är litet svårt att afgöra. Tro- ligen bidrogo båda dessa fördelar, hvar och en i sin mån, till det afgörande resultatet. Klara å sin sida tyckte att det var roligt att få någon att prata med, utan att behöfva tänka på de förfärliga franska ver- berna, och när hon dessutom utan all vidare möda kunde läsa i den unge danskens klara och tindrande ögon att han såg på henne gerna och så ofta han kunde, kan det väl inte förundra någon att hon bör- jade känna sig litet varm om hjertat och ibland också litet yr i hufvudet öfver att de unga engelska mis- serna tycktes förgäfvnes lägga ut näten af sina långa, rödblonda lockar och snarorna af sina »very beauti- ful» och »most distingued», dem de hviskade till hvarandra så hörbart som möjligt.

Inom kort började de båda unga skandinaverna göra små promenader tillsammans, naturligtvis alltid med den snälla pensionsfrun, madame Lafont, i säll- skap. Men som madame Lafont var betydligt fetlagd och i följd deraf ganska dålig fotgängerska, så slog hon sig gerna ner på en sten eller en grässoffa, tog fram sin franska dussinroman ur fickan och lät de unga sköta sig bäst de ville. Hon ansåg nämligen att när hon var med dem då de gingo ut ur pensio- nen, och likaså höll sig tätt bredvid dem när de kommo hem, så var all rättfärdighet uppfylld; att de sedermera gingo ensamma i de skuggiga promenaderna vid stranden af den vackra Geneversjön, att de stego upp på berg och tittade in i grottor eller hvilade sig i täta bersåer, eller gingo långsamt fram genom löf- öfverskygda alléer, det brydde hon sig inte om, det fingo de ansvara för sjelfva. Och det gjorde de ock- så, och det i all tukt och ära, om de också här och der utbytte en handtryckning eller en blick, när de

stodo försänkta i ljuftva drömmier vid stranden af den vackra sjön, och den unge danskens vakna färgsinne smektes af den behagliga bilden af den unga svenskan, hvars askblonda lilla hufvud återspeglades af det djupblåa vattnet, som flätade in vattrade skugg-ränder i de ljusa lockarnes matta teint, och lade liksom en half, genomskinlig drömslöja öfver det rosiga ansigtet.

På det sättet stodo de också en afton i skymningen, då månen lyste ner mellan kastanjerna och platanerna och kastade en lång, gyllene strimma öfver den djupblåa vattenytan. Det var så frestande tyst rundt omkring, och innan den unge dansken sjelf visste hvad han gjorde, låg hans arm omkring den lilla svenskans lif, och hennes lilla vackra dockhufvud lutade sig lätt och innerligt på samma gång upp emot hans bröst, just ungefär der hjertat har sin plats. Ty längre upp räckte hon inte. Men det dröjde inte lång stund innan han lutade sig ner i stället och tryckte en lång kyss på den lilla dockmunnen, som inte drogs tillbaka, och efter en god stunds tystnad hviskade han, i det han såg henne djupt in i de omedvetna, blå ögonen:

— Er det da virkelig sandt, at De elsker mej, södeste lille Klara?

— Ja! — hviskade hon tillbaka och tryckte sig tätt intill honom; — jag älskar er!

— Da må vi være Dus! — sade han med en ny kyss; — og fra denne time er vi to forlovede! Jeg heder Poul, og du må kalde mej din egen Poul, ti nu vil jeg være din for tid og evighed!

— Och jag vill så gerna vara din! — svarade Klara och tyckte sig i sjunde himlen af lycksalighet.

Och det tyckte nog han också, om han också var litet lugnare än hon; ty sanningen var, att det var inte första gången han svärmade i sällskap med en liten blondin under en månklar himmel, vid stranden af en mörkblå sjö. Men hvarje gång det hade

händt honom, trodde han alldeles som nu, att det skulle vara i evighet, och han var i djupet af sitt väsen öfvertygad om, att det fans ingen trofastare man i verlden än just han sjelf. Men olyckan var den, att han var alldeles för mycket artist, för att inte vara fångslad af ögonblickets stämning, och med en för artisten icke ovanlig sjelfförblindelse öfverflyttade han den utom honom rådande stämningen på sitt eget inre och gjorde sig på detta sätt för tillfället helt och hållet identisk med omgifningen. Hon var deremot inte på minsta vis en så sammansatt natur; tvärtom, hon var så enkel som möjligt, detta taget i den bästa mening. Hvad hon kände härledde sig endast i ytterst ringa mån från någon yttre inverkan; det kunde ju möjligen vara detta som gaf den första, förnimbara impulsen, som till exempel nu i fråga om den unga dansken. Det var nog hans fördelaktiga utseende, som gaf första uppslaget till den följande lilla romanen — om man ens så kan kalla det första kapitlet i hennes lifs bok; ett kapitel som inte fick några efterföljare, men inom kort gjorde hon som de verkliga kvinnorna i allmänhet göra; hon glömde helt och hållet det yttre väsendet för att i stället i sitt eget inre omskapa hela hans personlighet till den idealgestalt som hon, lik hvarje ung flicka, hade behof att känna sig dragen emot. Och i denna kvinnokönets benägenhet att omgestalta sin kärleks föremål ligger just detta föremåls både lycka och olycka. Lycka, så länge vi förmå motsvara idealbilden, — olycka, så snart åren eller omständigheterna, eller för det mesta båda dessa tillsammans, allt mera aflägsnat oss från denna möjlighet. Ty kvinnan är till hela sitt grundväsen konservativ; hon håller fast vid bilden, under det mannen, rörligare som han är både till lynne och åsichter, allt mera aflägsnar sig från den först intagna ståndpunkten och slutligen ovillkorligt måste förlora på jämförelsen mellan förr och nu.

Redan dagen derpå, i det klara solljuset, såg han

hela förhållandet med betydligt nykrare ögon än på kvällen i månskenet, och om han också fann det allt för svårt att afbryta ett umgänge, som kunde skänka honom så mycken omvexling i dagens enformighet, fann han det också allt för oförsigtigt att taga något steg som kunde vara bindande för hans framtid.

Förlofningen blef således aldrig offentlig och de båda unga kommo snart till insigt af, att de svårligen skulle kunna bygga någon framtid tillsammans. Men detta hindrade icke att de under den tid de voro tillsammans i pensionen njöto af ögonblickets gunst så mycket de kunde, utan att så noga tänka på hvad framtiden kunde bära i sitt sköte. Han var fattig, det dröjde många år innan han kunde tänka på att bilda ett eget hem, han var ärelysten och ville skapa sig ett namn och en aktad konstnärställning, hur skulle han då kunna binda sig sjelf och binda en annan? Hon visste mer än väl att den fattige artisten skulle röna samma mottagande i hemmet som den unge bokhållaren, ty någon ärelystnad i den vägen fans inte hvarken hos den lille bagaren eller hans äkta hälft; ja, en sådan ärelystnad var omöjlig att uppleta i hela den halfstora staden, der man ännu betraktade konstnären ungefär som en slags lindansare eller tattare, med hvilken ingen hederlig borgare ville räkna släktskap eller komma i närmare beröring.

Men allt detta hindrade ju inte att man svärmade smått vid de sköna stränderna af Lac Lemman, medan madame Lafont läste sina spännande romaner af Ponsont du Terrail eller Xavier de Montépin; det hindrade heller inte att man utbytte en och annan kyss under de skuggiga alléerna, och det skulle nog inte heller hindrat den unge dansken att tillknyta bandet ännu ömmare, om inte den lilla dockan varit så principfast och så dygdig som hon var. Och till lycka för dem båda kunde de skiljas utan samvetsförebråelser, om också inte utan tårar, när han efter ett halft år packade ner sina studier och fortsatte färden till Italien,

der han hoppades att vinna mästarbrevet för att sedan hemma i sitt land kunna lefva af sin konst. Den unge artisten förde med sig Klaras porträtt i sin ränsel, måladt af honom sjelf, och hon gömde hans bild i sitt hjerta, utrustadt med all den glödande karnation och all den varma formfulländning som hon, fastän inte alls artist, visste att teckna den med på sitt sinnes känsliga duk.

Och ungefär samtidigt med hans afresa kom bref ifrån hemmet, i hvilket fadern underrättade henne om att hon om en eller annan månad skulle lemna pensionen, och att hon på uppgifven tid skulle sammanträffa med honom i Hamburg, der han hade affärer att uträtta, och der de skulle tillbringa några dagar hos en svensk familj, som förut varit bosatt i hemstaden.

— Jag hoppas att du nu är riktigt fullärd! — skref fadern till henne, — och att vi kan ha' heder af dig och full valuta för de många pengar du kostat oss, när du en gång kommer hem. Upptred så elegant och så gentilt som möjligt, när du kommer till Hamburg, för jag ska' säga dig att jag har mina planeringar, att du der kan hitta på att träffa någon som du kan komma att ha' nytta af i en framtid!

Klara grubblade mycket på hvad detta skulle betyda, och hennes rosiga dockansigte fick ett djup-sinnigt och undrande uttryck, medan hon på lediga stunder fälde bittra tårar öfver sin slutade roman, och inom sig tyckte att nu kunde allt annat göra henne alldeles detsamma, ty nu var hon fullärd i konsten att lida.

Stackars liten docka! Hon fick snart erfara att det återstod henne åtskilligt i den vägen att lära — och det få vi nog litet hvar, hur vissa vi än tycka oss vara uppå att vi kunna utan fruktan gå upp i lifvets stora tentamen, der till och med de säkraste och mest kunniga råka att blifva kuggade — endast

derför att tentator faller på den idén att försöka oss på ett område, hvilket vi inte väntade att han skulle komma in på.

3.

I den stora hamnstaden vid Elben, der senaten ännu lekte sjelfherskare, och der man ännu hade sitt eget tullområde, inom hvilket verldshandeln aflastade sina skatter från alla jordens länder, der träffade Klara sin far och der tillbragte hon några veckor i sus och dus, helt och hållet yr i hufvudet af att direkte från det lugna och stilla lifvet i den schweiziska pensionen kastas hufvudstupa in i bullret och människohvimlet omkring Alsterbassinen och Jungfernstieg, der börsadeln i Tysklands förnämsta handelsstad firade sina lukulliska fester och utbredde sin oftast mera prunkande än egentligen smakfulla lyx.

Den öfverflyttade svenska familjen slog också på stort liksom hamburgarne sjelfva. Det var fester och middagar och båtfärder och landtpartier utan all ända, och som det fans ett par unga döttrar i huset, så var det naturligtvis inte heller ondt om unga karlar som gjorde dem sin uppvaktning. Den lilla dockan fick också sin ganska försvarliga del af artigheterna och fjäsket, och i synnerhet var det en resande stockholmare som visade sig särdeles förekommande och angelägen om att behaga. Han blef presenterad för henne på en middag som en af faderns affärsvänner arrangerat på en restaurant öfver i Altona, dit man

för ombytes skull begifvit sig i båtar, och der mid-dagen serverades på ett af de förnämsta hotellerna, och hon kom sedan att sitta bredvid honom vid bor-det, der han underhöll henne med en flytande kon-versation om alla möjliga bagateller och allt upptänkligt strunt, och der han narrade henne att skratta med aflagda kvickheter, som likväl för henne hade hela nyhetens behag.

Han var grosshandlare och vice konsul för någon liten dussinstat utan sjöfart, såg presentabel ut och litet blaserad, som om han varit med om litet af hvarje. Han var också litet sångare, och föredrog efter maten ett par svenska visor, som gjorde mycken lycka, i synnerhet hos herrarne. Damerna funno dem kanske litet för friska, men middagen hade varit yppig, vinerna magnifika, och under sådana förhållanden var man ju inte så nogräknad. Han hade dessutom den egenheten att lägga liksom ett drag af stilla melan-koli både i sin stämman och i sin blick, när han sjöng eller sade det allra galnaste, och detta gjorde att litet hvar trodde att det fans något obekant djup bakom den glatta verldsmannaytan. I synnerhet var detta fallet med Klara; hon fick i ett nu för sig att han måtte vara en helt annan än den han syntes, och när han emellanåt vände sig till henne och såg på henne med en halft beslöjad, halft tindrande blick, kände hon sig på en gång så underlig till mods. Hon såg mer än väl att han utmärkte henne framför de öfriga flickorna, och på faderns oupphörliga frågor hvarje kväll om hvad hon tyckte om konsuln, om han inte var en mycket trefflig och hygglig karl, och om han inte var kvick och rolig och såg bra ut, kunde hon inte annat än sanningsenligt svara, att det gjorde han visst, och att hon tyckte rätt mycket om att vara i hans sällskap.

— Nå, så mycket bättre! — utbrast slutligen gubben en kväll, då han på sina upprepade frågor fått ungefär samma svar; — så mycket bättre! Det

skulle nog kunna hända att du fick ett mycket godt tillfälle framdeles att vara tillsammans med honom ännu mera!

— Hvad menar pappa? — frågade Klara och kände sig litet orolig, utan att egentligen veta hvarför.

— Hvad jag menar? — svarade gubben och såg småslug ut; — du får väl se, min flicka lilla! Du får väl se! Men roa dig nu bara, roa dig riktigt ordentligt! Man är inte ung mer än en gång, ser du, och passar man inte på då, så är man dum! För sedan får man nog tusan lära sig att sukta!

Och »dockan» tog faderns ord ad notam och roade sig från morgon till kväll, och mången gång dessutom från kväll till morgon. Gubben var förtjust och strödde ut penningar med fulla händer! Det var ingen hejd med nya klädningar och hattar och smycken af alla slag. Det såg nästan ut som om han fattats af ett fullständigt raseri, när det gälde att släppa ut sina mödosamt förvärfvade styfrar, och han blef ursinnig om någon af de andra flickorna visade sig elegantare än hans lilla docka. Mycket litet skarpsynt, som han var, när det gälde den kinkiga uppgiften att utgrunda en ung flickas nyckfulla och ombytliga väsen, tog han sin lilla dockas skinande ansigtsuttryck för konstant, och var fullt öfvertygad om att hon roade sig riktigt con amore, och det föll honom aldrig in att hon möjligen jägtade efter förströelserna bara för att glömma något som skulle roat henne bra mycket mera. Men så var det ändå, ty den unge danske målarens bild satt mycket djupare och säkrare fast i hennes inre, än hvad hon sjelf ville medge eller hade kunnat tänka sig. Hon försökte visserligen att nu, sedan han var borta, öfverflytta åtskilliga af hans både yttre och inre egenskaper på den elegante grosshandlaren; men det var inte så lätt. Var man ute på en båtfärd, eller gjorde i vagn sina utflygter neråt Elbestränderna, ibland ända fram till Cuxhafen, så vän-tade hon fåfängt att hennes uppvaktande kavaljer

skulle fästa hennes uppmärksamhet på en vacker utsigt, en egendomlig molnbildning eller ett ovanligt färgspel i belysningen, som den unge målaren hade gjort. Den eleganta grosshandlaren tycktes inte ha sinne för naturskönheter, inte ens der de äro så tunn-sådda som i grannskapet af Hamburg, och gjorde hon sjelf någon gång ett försök att visa honom på något vackert i den vägen, så tittade han merändels åt ett helt annat håll, antingen öfver, under eller på sidan om det utvisade, och sade sedan med den släpande ton som nästan alltid utmärker den som är eller vill synas vara blaserad:

— Jaså, det der? Åhja, det går väl an! Men nog har jag sett det som varit vackrare!

För honom var i allmänhet en färgrik solnedgång något som påminde om eldsvåda; visade hon honom på en af de vanliga nordtyska bondgårdarne, som midt på slätten tittade fram ur en tät dunge af solbelysta löfträd, som stod der så skarpt profilerad emot den dimmiga horisontens våglinier, så undrade han om det blef mycket frukt på träden och hvad inverkan skörden här skulle kunna få på spanmålspriserna hemma; han hade, med ett ord, det i en ung flickas ögon oförlåtliga felet att inte kunna höja sig ens en tum ifrån marken på hvilken han gick. Hon kunde nog också en och annan gång tänka att en sådan stadighet kan vara lycklig nog, därför att det är farligt att flyga ibland. Det är inte alla fåglar som kunna sträcka vingarne till oafbruten fart mellan himmel och jord, och hellre då hålla sig lugnt vid marken med ens, än att göra en kullerbytta just när man väl kommit upp i rymden ett stycke. Ty så docka hon var, kunde hon nog både höja sig och kvittra i sina bättre stunder; men hon tröttnade snart, om hon inte fick stöd af starka vingar, och hur skulle hon då kunna föra en annan med sig och flyga för två?

Emellertid nalkades slutet på vistelsen i den

gamla, rika hansestaden, och för att riktigt fira de sista dagarnes sammanvaro med något som kunde lemna ett varaktigare minne efter sig, kom man öfverens om att fara öfver till Helgoland, den lilla kalkstensklippan som ligger derute i Nordsjön, liksom om den blifvit lösbruten af en storm och kastad ut af jättehänder några mil ifrån kusten, ständigt utsatt för hafvets våldsamma anfall, och seende det ena stycket efter det andra ryckas lös från sina sidor för att slukas af de oroliga vågorna.

På öfverfarten rådde det vackraste väder. Nordsjön låg stilla och jämn som en spegel; man hade kunnat ro öfver till ön i en kanot, så lugnt var det, och man tillbragte således de par timmarne från Elbemynningen uppe på däck, för att njuta af det härliga hafvet. Klaras far var icke med, han hade måst göra en affärstripp till Bremen, och hade tryggt öfverlemnadt sin lilla docka i de hamburgska vännernas och i den stockholmske grosshandlarens vård. Denne sednare visade sig också ännu mera uppmärksam och smickrande än vanligt; han tycktes till och med ha fått natursinne och skönhetssans mera än förut, der han satt bredvid Klara på akterdäcket och lät de blåa rökmolnen från sin fina cigarr föras bort af luftdraget med ringarne synliga långt akterut i den af vattenångor mättade luften. Klara lät sina blå ögon tanklöst hvila på den låga, allt mera sjunkande kusten, och satt helt tyst och inåtvänd, medan hennes hamburgska väninnor oupphörligt ropade sitt »wunderschön» och »famos» och »ausgezeichnet» när en seglare eller ångare dök upp vid horisonten, eller när de första konturerna af den branta kalkstensstranden vid Helgoland började skönjas i ett blånande fjärran.

Knappt var ön synlig, förr än en af de unga herrarne patetiskt började utbreda sig öfver det för den tyska nationalkänslan sårande uti att den lilla ön skulle tillhöra engelsmännen och inte »das deutsche Vaterland» — som med vapenmakt tagit tillbaka

Schleswig och Holstein, Elsass och Lothringen, och som likväl kunde tåla den skymfen att denna lilla handfull »tysk jord» ännu skulle tillhöra en annan. Denna fosterländska utgjutelse framkallade en storm af deklamationer i samma väg, och medan de unga hamburgerne af båda könen på detta sätt eldade upp sig till kokpunkten, och de många verberna dansade långdans på slutet af meningarne, vände sig den unge grosshandlaren plötsligt till Klara och sade i halft hviskande ton, i det han pekade på den ur sjön allt mera uppdykande ön:

— Hvad skulle fröken nu säga, om det der vore Amerika i stället?

Klara såg på honom förvånad. Hon kunde inte begripa hvilken idéassociation kunde så der plötsligt komma honom att tänka på den fjärran kontinenten i vestern, och hon svarade efter en stund helt tanklöst:

— Usch då! jag tycker det skulle vara så tråkigt att komma till Amerika!

— Ja, men att fara dit öfver nu, när hafvet ligger så här stilla och lugnt, tycker fröken inte att det skulle vara roligt?

— Åhjo; men det är ju inte möjligt!

— Nej, gunås! Men *om* det vore möjligt, så skulle jag vilja fara dit öfver just så här — i ert sällskap! Tänk om vi två skulle göra den färden tillsammans? Hvad skulle ni säga om det, fröken Klara?

Det var första gången han nämde henne vid förnamn, och hon tyckte att hennes namn lät så vackert i hans mun. Hon kände sig förlägen och brydd; men inte obehagligt. Skulle hon ha' misstagit sig om honom — skulle han verkligen kunna vara litet poetisk? Den tanken gjorde henne nöje, och det var med en liten vacker rodnad öfver sitt täcka dockansigte som hon svarade:

— Hvarför skulle vi just fara öfver till Amerika?

— Ja mycket rätt! — svarade han med en lifligare ton, i det han flyttade sig något närmare henne,

— vi skulle ju mycket väl kunna göra en annan långfärd tillsammans! Tror ni, fröken Klara, att jag skulle bli en mycket ledsam, mycket obehaglig reskamrat?

— Hvarför skulle jag tro det? — svarade hon och rodnade ännu mera än förut.

— Ack, ni känner mig ju så litet! — återtog han och såg på henne med en svepande blick som omfattade hela hennes lilla gestalt; — ni vet ju egentligen inte om jag är fågel eller fisk. Men jag skall ta' tillfället i akt och säga er hvad jag är! Fågel är jag inte, dertill är jag för praktisk och har mina intressen för mycket fästade vid jorden; fisk är jag inte heller, dertill är jag för varmblodig; jag är helt enkelt en mycket vanlig, mycket prosaisk person, med en alldeles bestämd åskådning af saker och omständigheter. Vill ni tillåta mig att göra er en fråga?

— Ja gerna! — svarade Klara och började finna sig allt mera intresserad.

— Och vill ni lofva mig att besvara den fullkomligt upprigtigt?

— Så upprigtigt jag kan, det lofvar jag er.

— Det der låter litet mystiskt! — återtog han med ett halft leende, i det han ånyo såg på henne med den der svepande blicken; — vill ni inte lofva mig det utan alla vilkor?

— Jo, det menade jag nyss också! Det vill säga, om det är något som jag förstår och kan svara på!

— Det kan ni visst! Vill ni säga mig, alldeles öppet och ärligt, om ni fästat er vid någon, om ni tycker om någon, om det fins någon som ni tänker på, så der som man tänker, när man är riktigt en själ och ett hjerta med en människa?

Klara trodde inte sina öron. Sådana ord hade hon inte väntat sig att få höra i hans mun, van som han var att med släpande och trött ton framhasplade banala artigheter som sällskapslifvet är så rikt på och som aldrig förlora i kurs, om de också äro aldrig

så utnötta. Men hvad kunde han väl mena? Skulle han verkligen tänka — åhnej — något allvar kunde det ej vara, och hvarför skulle hon då sitta här och bikta sina hemligaste tankar? Och dessutom: tyckte hon verkligen om den unge artisten, hade hon nå'n-sin riktigt hållit af den stackars bokhållaren der hemma? Ja, hvem kunde svara på det — och å andra sidan, månne inte denne var just den, som för henne skulle slå upp portarne till detta okända, som man kallar: ett lif?

Hon betänkte sig inte längre, utan vände helt obesväradt sitt rosiga dockansigte emot honom, såg på honom med en barnsligt öppen blick ur de omedvetna ögonen och svarade helt enkelt och naturligt:

— Nej, det har jag inte!

Och när hon sagt det, slog hon ner sina ögon, ty hon litade inte fullt på att de skulle tala samma språk som munnen; slog ner dem alldeles i lagom tid för att inte se den glimt af segerglädje som lyste i hans, när detta bestämda nekande kom honom att anse den lilla gullfågeln's fångande för en enkel sak.

— Skulle det således kunna finnas en möjlighet för mig, fast jag hvarken är ung eller vacker, att våga föreslå er en sådan der långfärd, som jag nyss talade om? Nej, blif inte rädd, maka er inte ifrån mig! Ni behöver inte svara mig *nu*, tänk öfver hvad jag sagt, och när vi fara härifrån igen i morgon, så ger ni mig ett svar! Se der ha' vi nu bugten der Helgoland's lilla stad ligger, och nu ha' våra vänner tyskarne återeröfrat hela ön med munnen — så nu kunna de kanske tala om annat! Hvad säger ni om platsen? Inte är staden stor, men så är den ju också bara ett fiskläge — förlåt mig, jag menar en badort!

Och nu visade han henne på de olika punkterna i den lilla staden, som hängde lik hvita fiskmåsbon på klippafsatserna och der nedanför bredde ut sig på den platta strandbrädden, för tillfället ockuperad af sjuklingar och friska från alla håll, som kommit dit

för att njuta af de friska baden och den saltbemängda luften.

Hamburgervännerna kommo till, och när ångbåten lade i land och man steg upp på Helgolands allt mer försvinnande strand, kände Klara sig så fri från all förlägenhet som någonsin någon liten docka i världen, då hon på lek får ett friaranbud från en manlig docka, som är mycket mera verldsvan än hon sjelf, och hon mottog utan tvekan den arm som grosshandlaren bjöd henne, då man skulle gå upp till hotellet för att smaka på ostronen.

Dagen derpå for man tillbaka till Hamburg i en stickande storm, som började på natten, och det var vid en stark rullning af ångbåten, som lilla dockan förlorade balansen, flög opp från platsen der hon satt och kastades direkte i fannen på grosshandlaren, som omslöt henne med ett stadigt tag af båda sina armar, och som innan båten kommit på rät köl igen hade eröfrat jaordet från hennes läppar, och i stället tryckt dit en kyss, i det han nästan bar den lilla dockgestalten tillbaka till hennes plats och insvepte henne i sin vida pläd, så att endast de förvånade ögonen tittade fram ur omhöljet, stora som om de varit yrvakna.

4.

Ett halft år derefter voro de gifta. De vigdes i den halfstora stadens kyrka af den prest som konfirmerat Klara, åto sedan en öfverdådigt fin middag i

de gamlas hus, der allt hvad staden hade penningfint och rikt var tillstädes, och musiksällskapet i staden firade bröllopet med stor concert på kvällen på stads-
huset, medan de unga nygifta på den nyss färdiga
jernvägen rullade i väg upp till Stockholm, till den
unga fruns blifvande hem, som var ett under af ele-
gans och komfort.

Och nu började för henne ett i sanning lysande
lif, ett lif af fester och nöjen och förströelser, af hvilka
den ena aflöste och var öfverdådigare än den andra.
Hufvudstadens merkantila verld kan roa sig med be-
sked, och äro endast konjunkturerna någorlunda goda,
så frågar den sannerligen inte så noga efter hvad
den kostar på sig. Hur små än affärerna äro, och
hur obetydliga kontoren och lagren — våningarne äro
alltid briljanta och middagarne lukulliska. De syd-
liga folkens förståndiga maxim att rätta munnen efter
matsäcken och bostaden efter inkomsterna, fråga vi,
nordens fransmän, inte stort efter. Hos oss kan det
väl aldrig hända att en ung köpman lemnar den ele-
gantaste lokalen åt affären och sjelf stänger in sig i
en bodkammare, ställer sig sjelf vid disken och sätter
unga frun vid kassan, till dess de första 50,000 kro-
norna äro förtjenade, tar sig två biträden när han
kommit så långt, men behåller den gamla platsen
både för sig och frun till dess de 50 blifvit 100, då
han börjar på och fundera på en reträtt för sig och
henne, och låter sonen eller dotterns man öfverta'
affären. Här börjar man med att sätta sig i skuld
hos tapetseraren för ett möblemang på några tusen
kronor och sluta med att slå vantarne i disken, hvar-
på de eleganta möblerna spridas åt alla himlens väder-
streck genom auktionsverkets försorg.

Så var dock icke fallet här. Klaras man hade
under de goda åren förtjent rätt bra med penningar,
och hade en kurant affär, som skulle kunnat förskaffa
honom verklig rikedom, om han endast nöjt sig med
den ensam och icke velat gapa öfver för mycket.

Men när han nu lyckades att fånga den lilla dockan och med henne en hemgift som i synnerhet hos oss kunde kallas ovanlig nog, så ville han genast börja göra affärer i stort, och han gjorde det också, de första åren med ovanlig framgång. Han förde ett lysande hus, och lilla dockans inhemtade färdigheter i servering och konversationsförmåga sattes på ganska svåra prof, ur hvilka hon dock redde sig förträffligt. Från det ögonblick då hon med ett sakta »ja» besvarade den af presten framställda frågan, om hon ville älska sin make i nöd och lust, tog hon, äkta kvinnligt, sitt parti och kastade bort alla de rester af ungdomsdrömmar, som ännu bodde kvar i hennes hjerta, samt egnade sig helt och uteslutande åt sin man och sitt hem. Och han egnade henne också all den tid han hade öfrig från affärerna och de glada sällskapsordnarna, af hvilka vår vackra hufvudstad öfverflödar. Han stannade visserligen inte kvar i alla, dertill var han för samvetsgrann; men det var några som han inte kunde afstå ifrån, i synnerhet därför att de räknade honom bland sina sångkrafter, och därför att han inom sig var ärligt öfvertygad om att sången skulle dö ut hos dem, om han undandrog dem stödet af sin andra tenör, som i hans gröna ungdom hade varit en första af ovanlig höjd.

Och på detta sätt gingo några lugna och behagliga år, utan att den lilla dockan egentligen behöfde ångra sitt i stormen tämligen omedvetet framkastade ja; något som hon heller inte fick tid till, om hon också hade velat, så aflöste den ena tillställningen den andra och så mycket arbete skaffade henne den stora stat som skulle föras vinter och sommar. Läger man härtill att en liten dockfamilj af två söner och en dotter kommo tämligen tätt efter hvarandra till verlden, så hade hon minsann omtanka nog, om hon också inte var ensam om bestyren. Mannen hade nämligen från sin ungarlstid tvenne kvinnliga släkttingar i huset, en gammal faster och en halfgammal

kusin, och med dem delade lilla dockan både makten och omsorgerna i huset.

Den gamla fastern var i det hela en snäll och oförarglig gumma, om hon också inte helt och hållet kunde förgäta att hon förut varit numro ett inom inre departementet, och nu inte var annat än numro två, ja till och med numro tre, om man skulle räkna riktigt noga. Ty den halfgamla mön passade på när hennes kusin, på hvilken hon sjelf i unga dagar haft sina ganska djupgående spekulationer, på detta sätt gjorde henne en dubbel orätt både genom att gifta sig och att inte gifta sig med henne, och tog från den stunden ett tyst men säkert välde både öfver unga frun och gamla fastern. Och i synnerhet bet hon sig ordentligt fast i sin ställning, när barnen kommo. Den förstfödde sonen blef från första stunden hennes stora favorit, och honom skämde hon bort så grundligt och eröfrade så helt och hållet för sig sjelf, att modern knappt vågade se på honom, mycket mindre försöka hålla efter honom, när detta började behövas. Och många gånger tyckte nog också unga frun att den halfgamla kusinen var bra att ha', när hennes pligter som värdinna togos allt mera i anspråk, ju vidare grosshandlaren utsträckte sina affärsförbindelser, och ju flera middagar och supéer i följd deraf måste gifvas för att hålla handelsförbindelserna öppna. Det tycks nämligen hos en stor del af våra affärsmän vara ett axiom, att utan öfverdådiga middagar kan man inte göra några affärer, och om man inte ger stora supéer, så har man ingen kredit. Och märkvärdigt nog ser det också ut, som om de skulle ha' alldeles rätt i dessa sina åsigter, ty det är högst sällan som någon tvekar att infinna sig på en sådan supé, om han också mer än väl vet att det egentligen är vinhandlaren, delikatessförsäljaren, slagtaren och sockerbagaren, som bjuda på förtäringen.

Jag kommer ihåg en historia som i det fallet är mycket upplysande för våra seder och bruk. Det var

en gammal bekant som hade en agenturaffär, hvilken under loppet af några år var mycket gifvande, men som sedermera i följd af ökad konkurrens blef allt sämre och sämre. Min gamle vän var en riktig arbetsmyra, som höll i och stred med de dåliga konjunkturen så länge som möjligt; men som på detta sätt arbetade sig allt mer och mer under isen, och som slutligen måste hålla affären uppe genom det farligaste medel af alla, ett vaxelrytteri som visserligen hjälpte honom fram en tid bortåt, men som också med lavinens hastighet ökade hans skuldbördas i början ganska måttliga snöklump till ett helt isberg. Det var i synnerhet en person som vid förefallande behof hjälpte honom med sitt namn, och denne skulle han nu visa någon uppmärksamhet på det sedvanliga, patenterade sättet. En vacker dag kom han med andan i halsen och bjöd äfven mig på supé, och som vi voro tillräckligt gamla bekanta för att inte behöfva draga strå för hvarandra, så svarade jag helt ärligt:

— Tack skall du ha', käre vän! Men, upprigtigt sagdt, har du i dessa dåliga tider råd att ställa till supéer?

— Nej, förbanna mig jag det har! — svarade han lika upprigtigt.

— Nå, men hvarför gör du det då? — frågade jag.

— Jag är tvungen! Det skulle se fasligt illa ut om jag inte gjorde det! Ser du, jag kan gerna säga dig hur det är: det har gått illa en tid med affärerna; agenturen, som jag har för bruket, går alldeles åt fanders, och därför har jag varit tvungen att skaffa mig pengar i bankerna, och det är en person som är så hyggelig att han lånar mig sitt namn emellanåt! Nu får jag lof att visa honom någon artighet, förstår du . . . och därför så —

— Ja men, vore det inte den bästa artighet du kunde visa honom, att du lagade så att du kunde lösa in hans accepter i stället?

— Ja det förstås, det kommer jag också att

göra — — men ser du, det är i alla fall en skyldig uppmärksamhet mot karlen, att —

— Att göra ställningen ändå värre genom att kasta ut penningar för en massa mat och viner, och skramla ihop en tretti, fyrti menniskor från olika håll, som ska' förtära dem? Vet du, det tycker jag skulle i stället komplett förderiva den lilla kredit du ännu kan ha' kvar!

— Det der begriper du inte! — svarade min vän med ett matt försök att skämta, — och det kan man heller inte begära! Ni författare, det är en helt annan sak med er — er bjuder man, ni behöfver aldrig bjuda sjelfva, det pretenderar man inte!

— Hvarför kan man inte fordra att vi ska' vara lika galna som ni? — frågade jag; — ä' vi inte menniskor, vi också?

— Ja det förstås! — medgaf min vän välvilligt, — men ni ä' inte affärsmenniskor, ni står inte i obligation hos någon, ni!

— Jaså, inte det! Än hos publiken som läser oss då, och hos kritiken som inte alltid hudflänger oss, och hos förläggarne som trycka oss ibland, när de inte ha' något utländskt att ta' till; — tänk om vi skulle vara tvungna att bjuda alla dessa på supé, då fick vi väl svälta ihjäl allesammans!

— Det är en helt annan sak! Men låt oss nu inte disputeras om det! Du kommer väl? Se, det är inte utan att jag räknat på dig för en skål — festskålen för kvällen, du förstår!

— Jaså! jag får betala min supé! Ja, i det fallet kommer jag, för jag kan inte betala med samma mynt, det vet du!

— Ah! alltid ska' du skoja!

— Kors, du sa' ju nyss att jag inte var affärsman — —

— Nej hör du .. gå nu! — — Ja, välkommen då om torsdag, half åtta! — Hör du, det skulle inte

skada om du hade några verser; min vän acceptanten tycker mycket om poesi, och — —

— Tack du! Han är nog van vid reellare papper än så, och vill han inte vara nöjd med prosa, så får han vara utan!

Dermed skildes vi; supén gick af stapeln på det sedvanliga sättet, med samling klockan åtta, kallprat och tråk, interfolierade af falskt' pianospel och omöjliga anekdoter i runda fyra timmar, och klockan slagen tolf en briljant supé med mat och vin, tillräckligt för att kunna förskaffa hvilken elefant eller flodhäst som helst en magkatarr, som inte sju karlsbaderkurer kunnat bota. Vägöraren fick en skål på prosa, värdinnan fick en skål med fågelsås öfver sin nya sidenklädning, och ungefär tre månader derefter fick min vän slå vantarne i bordet och derpå flytta ut långt i skärgården som landthandlande, sedan hans accepterande vän lagt embargo på möblemanget och de öfriga kreditorerna fått nöja sig med öfverdragen på möblerna och några osäkra fordringar, som i allra lyckligaste fall kunde ge två och en half procent.

Så långt gick nu inte lilla dockans man, grosshandlaren och vice konsuln; men det är nog inte så säkert att han inte skulle kunnat det, om han ansett det nödvändigt. Hvilka uppoffringar han sjelf kunde göra och ännu mera tvinga de sina att underkasta sig, kan man bäst finna af de stora tillredelserna till en lysande fest, som han några år efter deras giftermål gaf för en amerikansk affärsman, hvilken han kommit i förbindelse med och af hvars omfattande spekulationsgeni han väntade sig stora resultat för den närmaste framtiden.

Några dagar innan den stora supén skulle gifvas, sade han åt sin lilla fru så der nästan i förbigående, när de hade druckit sitt eftermiddagskaffe och han just stod färdig att gå tillbaka till kontoret:

— Hör du, Klara lilla! Jag har tänkt på en sak

i fråga om vår stora supé om lördag, du! Vi få lof att göra ett kinesiskt rökrum utaf barnkammarn, du!

— Hvad i alla tider säger du? — utbrast lilla dockan, alldeles förskräckt och häpen; — hvar ska' vi då göra af barnen?

— Det har jag redan tänkt på, min vän lilla! Vi hyr' ett rum åt dem i huset midt emot — der fins det ju »rum för resande»!

— Ja men snälla Filip! Du vet ju att lillan hostar och doktorn trodde i går att det skulle bli skarlakansfeber eller, i lyckligaste fall, mässlingen!

— Så mycket mera skäl i då, kära barn, att de komma någonstans der de få vara i fred och ro. Och efter som herrarne ska' ha' sitt spelrum inne i sängkammaren, så skulle det ju bara bli' larm och buller för barnungarne! Och innan man se'n får ner sängen och sängkläderna från vinden —

— Ja, det är sant nog, men — men efter som lillan inte mår bra, så trodde jag att vi skulle kunna ställa in hela festen — eller åtminstone uppskjuta den, — stammade dockan tvekande och såg olycklig ut.

— Ställa in? — Uppskjuta? — Hvad i Herrans namn tänker du på? Det vore detsamma som att kasta yxan i sjön, nu när affären på Amerika är så godt som uppgjord! Nej, det går inte an! En sådan der Yankee är van vid en kolossal lyx, ska' du veta, och ser han att man knusslar, så blir det inga affärer af!

— Ja, men om lilla Emmy skulle bli' sämre?

— Ah pytt! ingen fara! Säg åt doktorn att han skrifver någonting åt henne för hostan! Jag går genast öfver och hyr rummet, det blir alldeles charmandos! Se'n flyttar vi dit barnen på förmiddagen, så får du vara i fred och kan helt och hållet få egna dig åt ditt kall som värdinna. Du får lof att tjusa till amerikanarn, Klara lilla!

— Ja, men — — tänk om — om lillan skulle —

— Seså, barn lilla, inga men! Det ser ut alldeles

som om du med flit skulle göra svårigheter, när du i alla fall vet hvilka stora saker det gäller. Vill man komma någonstans som affärsman, så får man inte fästa sig vid sådana der småsaker! Adjö med dig, kära barn! Jag kommer kanske inte hem förr än litet sent — jag skall opp och »mura» i kväll — prinsen kommer dit, ska' du veta! Ajö lillan, hälsa småttin-garne!

Och när den stora dagen kom, så skjutsades barnen ut ur huset och tre trappor upp i huset midt emot, för att gästerna skulle kunna få röka på kinesiska. Lyckligtvis fick lilla Emmy endast mässlingen, men den bröt just riktigt ut på lördagsnatten då modern måste vara charmant värdinna, och på söndagsförmiddagen förbjöd doktorn all återflyttning, förrän utslaget hade lagt sig, och på det sättet fick lilla dockan tillbringa nära åtta dagar vid flickans sjukbädd i ett mörkt och otrefligt »rum för resande», tre trappor upp i huset midt emot det der hon annars hade sin bostad.

Men supén var ståtlig och det kinesiska rökrummet var ett samtals- och afundsämne i halfva Stockholm, och det i minst två hela dagar af de åtta.

5.

Slutligen kom katastrofen, sedan den länge varit föröbådad af de vanliga stormsvalorna: korta vexlar, brydsamma omsättningar, dåligt humör, blodiga frukostar för vigilansens skull och krampaktiga ansträng-

ningar af alla slag för att kunna hålla sig ofvan vatt-net. Striden hade varat ett par år redan, och under tiden hade den gamle bagaren samlats till sina fäder, och dockans fäderne hade för längese'n sjunkit i den afgrund som den amerikanske affärsmannen öppnat för den svenske vice konsulns något dansanta fötter. Men gubben hade haft sina aningar om att inte allt stod rätt till och han hade därför upprättat inbördes testamente, så att nu fans under gummans listid ingenting annat än räntan på några tusen kronor som han afsatt för dotterns räkning, samt det som gumman sjelfmant ville offra — och det offret kunde inte bli särdeles stort, det drog nog sonen försorg om. Ty sedan denne nu ändtligen rasat ut, så hade han blifvit en lika skarp ekonom som gubben, och han hade inte lust att låta några tusen då och då springa — om det också var för upplysningens skull som de sprungo.

Ty, sanningen kräfver det erkännandet att det var för upplysningens skull som vice konsuln stod på hufvudet så hastigt som han gjorde.

Svårligen kunna de, som nu sitta i sina af Nobels finaste astralolja upplysta salonger, tänka sig tillbaka till talgljusens, spermacetiljusens, moderatörlampans och de första stearinljusens flottiga och mörka tider, och lika litet lära väl framtidens, af den elektriska ljusfloden omskimrade, slägten kunna tänka sig hvilken roll petrolet spelat här i världen, hvilka guldgrufvor dess brunnar varit både i Pennsylvanien och i Kaukasus, och hvilken svindel den fränt luktande oljan framkallat redan innan den kommit upp ur sina ådror mellan jordens reffben. Millioner hafva förtjenats och millioner förlorats på denna flytande lemning efter förintade vegetationer och organismer, och ännu flera millioner komma nog att gå samma väg i fickorna på några och ur fickorna på flera, innan de rika brunarna sinat ut.

Den första dyningen af den nyupptäckta lysolje-floden kom till våra kuster just med den amerikanske

affärsman, för hvilken skull dockans växande lilla familj måste ur huset. Han var en äkta Yankee, djerf, dristig och företagsam, arbetsam som en myra, fäfång som en kokett och naif som ett barn. Han mätte våra trånga förhållanden efter måtten från den stora republiken på andra sidan hafvet, och hvad under då att han misstog sig både om afstånden och på förmågorna. Han trodde att riksdalern hos oss rullade lika lätt och växte lika fort som dollarn hemma hos honom, och som han var entusiast och hade naturkraftens hela våldsamma intensitet, så inbillade han lätt andra hvad han sjelf trodde eller tvingade sig att tro.

Derute i vestern hade han gjort bekantskap med flera svenskar, några af de pionierer, som lockats ut af Californiens nyupptäckta guldfloeden, och som, sedan minorna vaskats tomma, kastat sig på annat »bussiness» derute på den stora kontinenten, der jorden är så bördig att hela städer skjuta upp ur ödemarken inom lika kort tid som vår jord behöfver för att alstra en medelmåttig rågskörd. En af dessa guldräfvare, som med fickorna fulla gaf sig af hemåt till Stockholm, från hvilket han rymt som halft utvecklad tjufpojke vid sexton, sjutton års ålder, och till hvilket han återvände som fullt utvecklad svindlare i hvilken omöjlig affärsverksamhet som helst, samt lika totalt renons på moralisk ansvarighetskänsla som han var rik på mynt, hade intalat Yankeeen att Sverige var en ypperlig plats för att exploitera behovet af det nya lysämnet på, och att der skulle kunna inrättas en hufvuddepot, från hvilken Amerikas petroleum sedan skulle kunna spridas kring hela Europa.

Planen var lika djerf som den var galen, lika storartad som den var omöjlig, och amerikanarn, som anslogs af det halsbrytande och gigantiska i den, omfattade den med hela den våldsamma kraften af en urskogsmenniska, som litar blindt på sin egen styrka och anser den liktydig med sin lycka. Han följde

med den hemvändande guldgräfvaren hit öfver, blef af denne introducerad i flera affärskretsar, hvilka lätt öppnades för den forne rymmaren, sedan han först tagit upp ur fickorna några näfvar guldsand, alldeles tillräckliga för att skura ren till och med en mycket mera fläckad forntid än hans egen. Yankee'n firades öfverallt, gjorde bekantskaper i alla samhällslager, fann sig väl vid de splendida middagarne och de sömnförderfvande supéerna, och utan mer än några hundra dollars på fickan hade han snart i de penningöfverflödande tiderna i början af sextiotalet bildat ett bolag för import af amerikanskt petroleum, ett bolag i hvilket han sjelf var verkställande direktör och i hvilket den hemkomne guldgräfvaren snart indrog dockans man, hans gamle skolkamrat och vän från ungdomstiden, som i detta bolag insatte sin hustrus hemgift och sina egna besparingar, viss om att han inom några år skulle se dem växa till millioner.

Men olyckan var den, att det var inte bara Sverige som importerade den nya lysoljan, och till slut att det var inte heller endast Amerika som hade den i sin ego. En kolossal import deraf till England, Frankrike och Tyskland framkallade redan ett prisfall, som var betänkligt nog för ett bolag som redan kontraherat om oerhörda kvantiteter till ett bestämdt, ganska högt pris ombord i amerikansk hamn, och när så de rika brunnarne i Baku började rinna öfver och köpmansverlden märkte att man kunde få varan på närmare håll, så föllo prisen ännu mer, och inom ett halft år derefter var bolaget bankrutt, verkställande direktören på väg tillbaka till Amerika i sällskap med guldgräfvaren, hvilken, renrensad på nytt, begaf sig dit för andra gången för att sjelf bli nedgräfd der i en okänd graf, och grosshandlaren och vice konsuln totalt ruinerad och tvungen att utan vidare krus framvisa en stat hvars aktiva stod i en försvinnande minoritet gent emot dess väldiga sexsiffriga passiva.

Slaget kom icke oväntadt för dockan, men det

kom ändå tillräckligt förkrossande öfver hennes barnsliga, ljuslockiga hufvud. Hon hade visserligen aldrig rätt vetat huru affärerna stodo; när skulle de båda makarne egentligen haft tid att tala om det, och om de också haft tid, hvem skulle väl hafva börjat? Skulle kanske han gjort det? Var det kanske inte nog att han låg der sömlös sjelf om nätterna, tänkande på det elände som förestod? Skulle han kanske också hindra henne att sofva — och dessutom, det kunde ju hända att någon oväntad tillfällighet, något lyckligt vindkast, någon opåräknad prisstegring — — och då vore det ju bara att skrämma henne i onödan? Och så lyssnade han till de sakta, regelbundna andedragen från den lilla gestalten vid sin sida, och så somnade han slutligen från alltsammans och visste inte att hon från sin heta hufvudkudde lyfte det lilla ansigtet, vått af tårar, och böjde sig öfver honom, fåfängt plågande sin hjärna med att grubbla ut hvad det var som oroade honom, hur farligt det var och hur nära det var, det förfärliga som hon visste skulle komma.

Och när det kom, när allting störtade tillsammans, då var det som om hennes lilla dockgestalt hade smulats sönder under den hvinande orkanen, och som om de piskande haglen hade slagit henne till marken för att aldrig mer kunna resa sig. Hon trodde så också först sjelf, och hade hon sett honom stark, resignerad, full af motståndskraft ännu i präfningsstunden, då hade det nog blifvit så kanhända. Men han föll, och föll handlöst till marken. Han var träffad, inte allenast i sina förhoppningar, utan hvad värre var, i sin fåfänga — han hade inte mod att tänka den tanken, att det var slut med de glada festerna, den lättköpta aktningen, de förtroliga nickningarne från högre stående umgängesvänner, de smickrande förtroendeuppdragen inom ordnar och sällskaper, och den kära vällefnaden som man vuxit in uti sedan årtal.

Och nu var det hon, dockan, som sedan den första stormen rasat ut, tog tömmarne i handen och sökte föra lasset upp på det torra igen. Och hon gjorde det, inte bullrande och stormodigt, som en mängd så kallade »dugtiga kvinnor» skulle ha' gjort. Hon började inte hvarje samtal med detta »ja, hvad sade jag?» som bränner en kantrad syndare värre än helvetets eld; hon hade inga förebråelser och gaf inte luft åt någon harm. Tyst, stilla, lugnt och jemnt tog hon reda på spillrorna af deras ramlade välstånd; den dyrbara våningen öfvergafs så fort som möjligt; det eleganta möblemanget gick under klubban — endast möblerna till sängkammaren, barnkammaren och hennes lilla enskilda kabinettt ropade modern in åt henne, och med dem bygde hon det nya hemmet på en af de gamla gatorna borta på norr, långt ifrån den centralpunkt der de förut solat sig i glansen af en ihålig, men på ytan skimrande tillvaro, som för honom blifvit ett behof, lika nödvändigt som luften han inandades; men som för henne var det likgiltigaste af allt, fastän det nog för en hel mängd ytliga betraktare sett ut, som om just detta lif varit den lilla docknättas värdinnans rätta element.

Och så gjorde hon som så många andra hustrur, hvilka fått söka rädda spillrorna efter ett skeppsbrott: hon hyrde ut ett par af rummen, som de sjelfva icke behöfde, och åt hyresgästerna erbjöd hon inackordering, något som med tacksamhet antogs af de två ungarlar med begränsade inkomster, hvilka hyrt rummen. Med inkomsten af dessa inackorderingar, jämte den lilla ränta hon fick af sitt, utaf fadern afsatta kapital, besörjde hon nu utgifterna för hushållet och för barnens skolgång. Och mannen? Ja, han var och förblef bruten. Det händer så ofta när stormen rasar, att trädet knäckes medan röret böjer sig och reser sig igen, och så var det också här. Han gjorde nog sina ansträngningar att försöka hålla sig uppe, men dessa mattades allt mer och mer, och sedan han ett

år igenom förgäfves försökt att komma på fötter igen, blef han slutligen äfven kroppsligt sjuk och eländig, och fastän han inte låg till sängs mera än den sista tiden, så fick den lilla hustrun ändå vårda honom som ett barn. Och hon gjorde det också, tålmodigt, mildt och stilla, utan en klagan, utan skymten af en förebråelse. Innan hans tillstånd ännu blef sådant att han måste hålla sig inne, hade han fortfarande kvar åtskilliga af sina dyrbara vanor från glanstiden, och hon försökte, så vidt i hennes förmåga stod, laga så att han inte allt för bittert skulle sakna det forna välståndet. Och ändå var det inte alltid så lätt för henne att skaffa ett drickbart glas vin, en god cigarr eller en af de maträtter som han tyckte om, och ofta nog när han, utan tanke på annat än stundens tillfredsställelse, satt och åt sin mörra biffstek med ägg till frukost, fingo barnen nöja sig med såsen och brödet och hon sjelf med brödet utan sås, för att inte uppoffringen skulle bli för kännbar för den magra hushållskassan.

Hennes mor, som var praktisk framför allt, ville att de skulle flytta ner till den halfstora fädernestaden, och ofta rörde äfven mannen på den strängen, ty der trodde han sig kunna börja en ny verksamhet, när han i kraftigare ögonblick kände några glimtar af återvaknande lefnadsmod. Men det ville den lilla dockan inte på några vilkor. Flytta tillbaka dit, der alla hennes ungdomsbekanta ännu suto kvar i orubade bon; vända åter till en plats der hon varit upp-buren, afundad, fjäsad mer än de flesta; återvända dit nu, när farkosten hade strandat, och utsätta sig för all den pinande välvilja, alla de halft skadeglada beklaganden som menniskorna hafva så godt om, när de sjelfva sitta i lugnet och se en annan stackare på splittradt däck och med seglen i trasor kring de brutna stängerna. Komma tillbaka och kanske tvingas att äta nådebröd i broderns hus, komma tillbaka dit för att kanske en dag möta *honom*, hvars viftande

näsduk hon ännu mindes från den dag, då hon anträdde sin färd till det soliga Schweiz, och kanske på den nu rik vordne affärsmannens ansigte läsa ett uttryck af ömkan och medlidande, blandadt med den för henne sårande tillfredsställelsen att *nu* var det han, som kunde vara stolt, — nu var det han som i sin ordning kunde försmå, så som andra en dag för längesedan hade försmått honom.

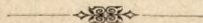
Nej, hållre då stanna kvar i den stora staden, der de små ödena kunna gömma sig utan att varseblifvas i vimlet, och der de tunga suckarne icke kunna genomtränga bullret! Hållre då arbeta utan rast eller ro, till dess man kunde komma bort till en annan plats der ingen kände den skeppsbrutne, der man hvarken behöfde frukta att möta slägtingar eller umgängesvänner, som blifvit närsynta, sedan middagarne torkat in. Och stark i den föresatsen fortsatte hon att vårda sin allt mera aftynande make, och att uppfostra sina allt mera uppväxande barn. Och ju mera sjukdomen försvagade honom, desto starkare blef hon. Den dolda källåder af energi och mod, som aldrig förr haft användning för sitt flöde, blef allt rikare ju mera det mulnade omkring henne, och den bullrade inte för det! Den flöt sakta, stilla och välgörande fram ur den rika gömman af ett hjerta, som ingen rikedom, ingen vällefnad och inga motgångar kunnat förstena. Ty det är inte endast medgången som förderfvar; äfven motgången kan göra det och gör det oftare än man tror. Men det fins också lyckliga naturer, som alltid ana en solstrimma äfven bakom det mörkaste moln och till dem hörde hon. Man må icke tro att det var med suckan och sorg och bitterhet som hon bar sin tunga börda; nej tvärtom! Hon hade aldrig i de ljusa dagarne känt sig så stark, så nöjd, så tillfredsstäld som nu — hon hade fått en uppgift att lösa!

När mannen dog sörjde hon honom djupt; men icke hopplöst, icke tungt, icke hejdlöst klagande och

bittert. Hon sörjde stilla, som allt hvad hon gjorde; sörjde mera hvad han *kunnat* vara än hvad han egentligen varit, sörjde icke så som man sörjer sin roman, utan som man begråter sin verklighet, om den också icke alltid varit fri från skuggor och stötestenar.

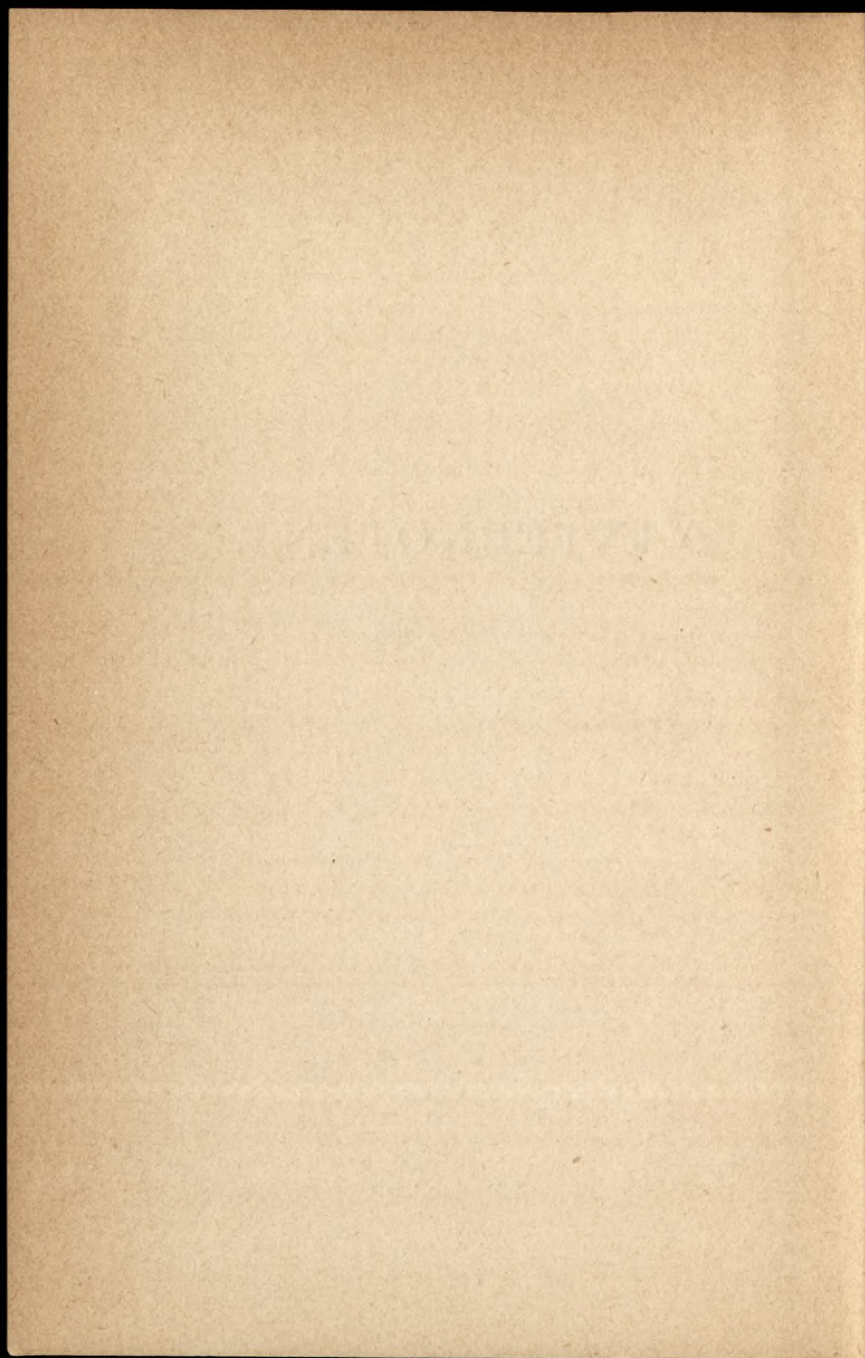
Och nu hafva många år gått; hennes ljusa hår har blifvit hvitt, den lilla dockfiguren har blifvit rund och frodig, det rödblommiga ansigtet har blifvit fåradt och skrynkligt; men de barnsliga, omedvetna ögonen äro oförändrade som förr. Ingen skulle kunna tro, när man ser dem, att de någonsin varit grumlade af tårar, att de kanske mera än de flesta sett de mörka sidorna af tillvaron på så nära håll, att månget öga deraf skulle fått dystra skuggfläckar för hela lifvet. Och när hon nu fäster dem, stilla och kärleksfullt, på sina söner som blifvit män, och som med innerlig tillit och oskrymtad vördnad blicka ned på den lilla modern, som knappast räcker dem till axlarne, så tala de ett språk, så enkelt och så värtaligt på samma gång, att alla verdens festtal förblekna inför deras osminkade sanning. De säga helt trovärdigt och utan alla fraser, hvad de sade när välståndet ramlade, när maken dog, när kort derefter den lilla dottern också bäddades ner i grafven, när sönerns uppfostran kostade fördubblade ansträngningar, när allt berodde på den lilla dockans sent utvecklade kraft:

»Kärleken är tålig och mild, han fördrager allting, han tror allting, han hoppas allting och lider allting!»

VINTERNOTEN

SKÄRGÅRDSBILD.

Opp me' dej, Boman! Nu ä' det inte tider
å' ligga å' dra' sej!

— Hvad ä' det?

— Opp me' dej, säger jag! Fjär'n
ligger som ett logolf och kallt ä' det så det knakar
i knutarna!

— Ja-a, hvad ska' en då oppe å' göra?

— Hva' en ska' oppe å' göra? Jo du, nu ska'
vi sta' me' vinternoten, för nu går strömmingen te'!

— Så för hälsike! Ska' en nu sta' me' de' elände'!

— Jo, du ä' så säker! Körkvärden själf håller
på och lassar på ökan och det har vuri' bå' här från
Vikaröbönderna att di ä' klara!

— Hva' ä' det för väder?

— Blåser ostligt och snöar mellanåt. Ligger på
öfver fjär'n så det piper om'et!

— Då kommer allt näsa' och fingrarna te' sitta
emellan!

— Ocken frågar efter det? Opp me' dej nu och
kast dej i trasorna med ens! Elna har kaffepanna'
på och kask bjuder gubben på, bara du rappar dej!

— Åh jäkeln! bju'r han på gask?

Och skeppar Boman rusade med ovanlig fart upp
ur fällbänken uppe på drängkammaren hos kyrkvär-
den, der han hade varit med som hjälpkarl under
sommaren och hösten, och der han nu hade fått
anbud att vara kvar äfven under vintern, med vilkor

att han skulle hjälpa till med skogshygget och vinternoten, skärgårdsbons tvenne vanliga förströelser under den tiden af året då snön välter ner och isen ligger brofast mellan öar och kobbar.

Det var nämligen så att det hade gått på tok med skeppar Boman, och skutan hade de förut på våren tagit af honom för skuld, och sedan dess kände han sig alldeles ur sitt esse, ungefär som en afsuten dragon. Han gjorde nog hvad han skulle, det var inte fråga om det; men han gjorde det långsamt och ogera. Han var stark som en björn, bara han *ville* ta' i; men det var just inte särdeles ofta han ville, och det ledsammaste var det, att han ville mycket sällan när de andra ville. »Han hade sitt hufve' för sej» — mente både kyrkvärden och drängarne, och började man bråka med honom, då var han rent af som en istadig häst: ville man att han skulle stå, då gick han, och var det fråga om att röra sig, då stod han der som om han varit planterad i jorden.

Drängarne, i synnerhet Kalle, som nu kom och väckte honom, hade sina egna funderingar om Bomans »envetenhet». Och det hade nu för resten pigorna med, i synnerhet Elna, som var en rask, frodig och rödblommig skärgårdsjänta på ett par och tjugo år. Hon ville lefva och dö på att det var de många »gaskarne» som hade gjort Boman så der besynnerlig af sig, för ombord på skutan stod kaffepannan alltid på elden i kabyn, och hvad var då naturligare än att bränvinsbuteljen stod strax bredvid och att Boman tog miste på den och på halfbuteljen med grädden i, och på det sättet kom sig till att »gaska» mer än som var nyttigt både för hufvudknoppen och plånboken.

Kalle återigen, och med honom de andra två drängarne, kunde ge' sig så många som flögo och for på att det var något kvinfolk med i spelet och att Boman hade blifvit så der konstbesynnerlig därför att han gick och höll af någon jänta, som han inte kunde

få. Hvarför skulle han annars ha' slutat att fara som besättningskarl på den der Sundsvallsångbåten, der han hade det så bra, och gått åstad och satt sig i omständigheter genom att köpa sig en skuta på kredit, och det just när det var så dåligt seglationsår som i förårs, »när di till på köpe' hade sluta' me' te' fylla ut hamnarne oppe i Stockholm, och Ljusteröboarne inte längre kunde skeppa in sina sandstränder te' Nybroviken eller Stadsgåln?»

— Ja då! — mente Kalle, när de på hösten höllo på och togo upp potatisen, och Boman stod med armarne i kors och bara starrbligade på spaden i stället för att gräfvä; — det slår inte felt att han har förgapa' sej i nå' kjoityg! För jag hade en moster, jag, som gick och försåg sej på en båsman, som drunkna nere i Karlskrona, och ho' va' akkurat på samma vis som han.

— Gaska' ho' me', som Boman plär göra? — frågade Lars, som hade rykte om sig att vara en spefågel, i det han tog opp en våt potatis och dängde Kalle i ryggen med.

— Nej, det gjorde ho' inte! — svarade Kalle och vedergålde presenten med en hel näfve sur jord; — men ho' gick så der och stura' aldeles som han, och en vinter så förstörde ho' en hel väf för mor min, på det vise' att ho' tog ett trasnystan och gjorde inslag åf i ylletyge' som far min skulle ha' te' söndaskläder!

— Nå, tog ho' allri' nå'n ann' i ställe' för båsman', då? — frågade Lars.

— Jo, så gal'n va' ho' fäll inte! — menade Kalle, — för den kunne hon ju inte ha' nå'n nytta åf se'n han kom i vattne'! Se'n gifte ho' sej me' en Vaxholmsfiskare och nu lär ho' vara läuserska, säger di. Jag har då inte träffte'na på länge, så inte vet jag!

Det dröjde en god stund innan Boman hunnit få kläderna på sig; »gasken» gjorde visserligen hvad den kunde, men gå helt och hållet ifrån sin natur kunde han inte. Kalle hade redan gifvit sig af ut

igen, och nu stod han der ensam uppe på drängkammaren, sparsamt belyst af det fladdrande skenet från ett smalt talgljus, som stod nedstucket i en halfbutelj på bordet bredvid det islupna fönstret. Nere på gården hördes pinglandet af ett par spruckna bjällror och frustandet af hästarne, som tyckte att det var bitande hvasst om nosen, sedan de nyss kommit ut ur det varma stallet, och värmen derinifrån steg upp från deras ryggar i täta immor, hvilka sedan i form af rimfrost fäste sig kring näsborrarna och i manen. Kyrkvärden sjelf var ute med lykta i handen och sprang, rask som en pojke, omkring för att se att allt var i ordning, att tögor och stänger och isbillar inte voro glömda och att den stora noten, som var hopfogad utaf tre sommarnoter, inte släpade utmed åkan, som var full ända öfver bräddarne.

Det var ännu mörkt som i en säck derute, och från den gråa, nedmulna vinterhimlen flögo snöflingorna, små och hvassa som nålar, i ilande fart på sned för vinden in i skrymslen och vrår, snodde med ett pipande ljud om hörnet på hufvudbyggningen, passade på att göra en titt in genom stalldörren, som stod öppen, och kittlade drängarne på näsan och kinderna, der de stodo och sysslade vid lasset. De hade riktigt roligt, de hvita, små fjärilarne, nästan lika roligt som deras lefvande släktingar under sommaren, när de jagade hvarandra öfver den blommande ärtåkern: med den skilnaden bara att de här voro många, många fler, att jagten var mycket vildare och att de slutligen sänkte sig ner i mjuka, värmande drifvor öfver den slumrande jorden. Men lif var det i den kalla vintermorgonen, och lif skulle det nog bli af också, när solen steg högre och när de hvita fjärilbäddarne tinade upp och sjönko till välgörande must för de strålknippen som vårsolen skulle strö ut i den blånande rynden.

Inne i köket voro redan matmodern och pigorna i full fart med att bulla upp en dugtig dagvard, så

att karlarne skulle få något stadigt och varmt i kroppen, innan de begåfvo sig af ner till notstället. En stor potatisgryta puttrade redan på elden och salta strömmingar lågo på glöden i spisen för att förvandlas till så kallade »sotare»; bränvinsflaskan stod på bordet, och för att de skulle ha' något varmt att skölja ned frukosten med var kaffe pannan redan påsatt bredvid potatisgrytan. Kyrkvärds mor ordnade och stälde med fat och tallrikar, hurrade upp med jäntorna, om de inte rörde på sig tillräckligt raskt och hade ögon och tankar för allting, som en ordentlig husmor bör ha' det, i synnerhet på landet.

— Nå Maja, har du inte tappat opp dricka' än? Jag sa' ju åt dej nyss att du skulle gå öfver te' källarstugan efter'et! Jesses! om jag hade dragi' bena' efter mej på det vise' när jag va' ung, så hade vi fäll suti' på fattigstuga' både Jon och jag! Bränn inte opp strömminga', Elna, det säger jag dej! När di ska' ut å' släpa, karla', så ska' di fäll ha' en ordentlig matbit i sej först, det ä' fäll inte för mycke'! Har du gjort i ordning matsäcken åt dom och lagt i fläskstycke', som jag skar opp i går afse? Känner jag Jon rätt, så får en fäll inte si skynten åf dom förr'n ve' fyratiden efter vanligheten, och vill det sej då väl, så ä' di fäll ett par stycken som ska' åka te' stan! Seså, nu fräser kaffe panna' öfver — va' ke de' det jag kunne tro! Körs i alla mina världenas tider, det luktar ve'brändt åf potatisen! Lyft åf gryta', Elna, och slå tvärt opp dom i stora stenfate', så di får ryka åf sej ett tag! Jesses då, glömde jag inte smöre'? ja, jag säger fäll det! En borde då rakt ha' ögon i nacken me', för ni jäntor, ni sir då inte längre än näsan ä' lång!

Och på det sättet larmade hon och snäste och flög och for som ett torrt skinn; men det var just ingen som var rädd, ty alla visste att det inte på långt när var så farligt som det lät. Det skulle bara så vara, för annars var det ingen reson med det,

tyckte kyrkvårdsmor, som i grund och botten var godheten sjelf, fastän hon som en äkta bondhustru kunde vara noga både med sysslorna och med trakteringen.

Efter en stund öppnades dörren åt farstun och drängarne kommo in den ena efter den andra. Först kom Kalle och sedan Lars, så torparn borta från andra sidan ön och fiskarn borta i Notkroken med sin pojke, som alltid ville vara med, fast han egentligen bara gjorde »satetyg», påstod kyrkvärden. Det var en rapp och dugtig tretton- eller fjortonåring med spelande ögon och listigt utseende, ovanligt liten för sin ålder och utrustad med en märkvärdigt djup basröst, så att när han talade och man inte såg honom, trodde man att orden kommo allraminst från en trettio års karl och inte från en pojkvasker, som knappt var högre än käppen. Sist af allesammans och alldeles för sig sjelf kom slutligen Boman, ännu med sömnen i ögonen, okammad och omornad och dragande benen efter sig i långsammare takt än någonsin förut.

Hvar och en af de inkommande hälsade sitt »go morå» på sitt sätt, och hvar och en fick en fryntlig nick af matmor, hvarpå de satte sig kring det stora bordet framme vid fönstret. När alla hade satt sig, kom kyrkvärden från ett inre rum och tog plats längst uppe till höger vid bordet, knäppte ihop sina grofva, seniga händer, på hvilka ådrorna lågo som höga, blåa ränder mellan de hvassa knogarne, och mumlade helt tyst en bordsbön, som tyst eftersades af de andra, och sedan högg man in på potatisfatet och sotare-tallriken under en tystnad, som endast afbröts af det sedvanliga »äh» när supen togs, och af knastrandet af det tjocka, hårda brödet mellan de yngre karlarnes kraftiga tänder, sekunderadt af ett fnysande ljud från kyrkvärden, som med sina två bibehållna tänder försökte mala sönder den mjuka potatisen, under det att näsa och haka gjorde de mest närgångna visiter hos hvarandra medan han tuggade. Mor sjelf satt som vanligt borta vid spisen och öfvervakade derifrån

det hela, och de begge pigorna snodde omkring och kastade lystna blickar på de ätande, inom sig fröjdande sig åt att deras tur snart skulle komma, bara karlarne hade gått.

Fiskarns pojke satt bredvid fadern och åt allt hvad tygen höllo, medan han oupphörligt knuffade på fadern, för att denne skulle låta honom smaka på det som var kvar i glaset, hvilket fadern likväl för skam skull inte gjorde, hvarför han också med en under bordet väl applicerad spark påminde sin förhoppningsfulla afföda om att »tocke inte passade annat än hemmave', när en hade någe' i putelln».

— Ja vet jag, om en skulle tåla ve' en halfva? — frågade slutligen kyrkvärden, i det han tog tag i flaskan och på detta välkomna sätt bröt den djupa tystnaden vid bordet.

— Nog tror jag ho' blåser åf snart! — mente torparfar; — för det ligger allt på utaf hälsike, kände jag!

— Jojo! men då blåser det fäll strömning i noten me'; — föll fiskarn in, som tyckte att han borde uppmuntra kyrkvärden en smula, för halfvans skull.

— Kan undra det, jag? — hördes nu Bomans säffiga och långsamma ton, under det han tog sig en dugtig smörklik som han lade ofvanpå en afskuren potatis, hvilken han höll upp i vädret mellan venstra handens tumme och pekfinger; — det blåser ju nordligt, vet jag, och då plär han ju allti' gå utåt storfjärdarna!

— Det ä' olika, det! — menade kyrkvärden, i det han slog glasen fulla, på detta sätt bevisande att benämningen »halfvan» egentligen är mera en fiktion än en verklighet; — och tittar en inte efter'n, så inte lär'n gå in i bo'n åf sej själf, tänker jag!

— Nej då! fast nog vure de' lindrigare för somliga! — anmärkte Lars med en spefull blick på Boman, hvilken med det mest stoiska lugn fördrog piken och drog halfvan i botten.

— För rexten har det vuri' underligt med strömmingen hela det här åre', — återtog fiskaren, som under tiden ännu en gång under bordet underrättat sin son om att det inte gick för sig att få smaka; — för en har allri' veta' hvar en har haft'en närst! Har en lagt skötarne på djupe', så fan i mej har han inte vuri' på grundena, och tvärs om. Ja, jag vet då det, att Österman på Sörvik la' sina skötar en fem famnar ifrån mina, och han hade sina smäck fulla, när jag bara fick fyra kast på mina!

— Ja då ä' allt vinternoten styfvare! — menade torparfar, — för fins det nå'ra på fjär'n, när en kommer me' den, så får di allt släpa me' om di vill eller inte!

— Ja, rappa er då, pöjkar, så få vi ut me'n så vi kan vara te' reds å' börja dra' i solgången! — uppmanade kyrkvärden; — långa hit me' kaffeppana', mor, och så får du allt laga att nå'n åf jäntorna kommer ner ve' tietiden och har med sej en panna, för då tänker jag allt att vi ä' lite' styfva i näfvarne!

— Hur många varp tänker I att vi ska' dra? — frågade Boman, i det han, utan att låtsa om något, tog bränvinsflaskan och hælde en försvarlig klunk i kaffekoppen.

— En får fäll si hur många vi hinner me' te' framåt fyra! — svarade kyrkvärden med en förargad blick på »kaskmakaren», hvars exempel genast följdes både af torparfar och fiskaren.

— Åh, en har inte sitt än om det lönar sej te' hålla på så länge! — återtog Boman envist, i det han satte ifrån sig kaffekoppen och sköt stolen tillbaka, — för inte ä' det fäll lönt te' frysa näsa' åf sej för ingenting, håller!

— Det blir fäll jag som bestämmer det och inte du! — svarade kyrkvärden afgörande, i det han steg upp och slängde stolen intill bordet med förargad min, — och ä' det så du har lust te' ligga å' dra' dej i

ställe' för te' göra nytta, så kan du söka dej om efter någe' anna'!

— Det lär fäll inte bli' lätt te' få tag i någe' ställe, der en får så bra betalt och har så lite' te' göra! — fortsatte Boman hånfullt; — och kommer det te' kritan, så kan fäll jag hugga i lika bra som di andra latrackorna!

Det sista sade han mumlande, slängde skinnlufvan på hufvudet, gick ut och slog igen dörren om sig. Och innan de andra kommit halfvägs ut i farstun hade han redan kastat sig upp på åkan, fattat tag i tömmarne och satt den frysande hästen i fullt språng neråt den smala vintervägen, som öfver åkrar och ängar förde ner till fjärden på norra sidan om ön.

2.

Snötjockan var tät, när kyrkvärden och hans karlar kommo fram till notplatsen, der Vikaröbönderna redan voro i färd med jernspett och yxor för att väcka vaken i den motspänstiga isen, som var seg nu i början af vintern. Molnen kommo drivvande in från hafssidan, mörka och ovädertunga, och de seglade så lågt och med en sådan strykande fart, att det såg ut som om de velat sopa med sig de få trädtopparne från de närmast liggande holmarne, hvilkas konturer af och till syntes skymta fram, förstorade och ombytliga, allt efter som tjockan lättade eller tog till. Vinden förde fram de stora och tunga luftskeppen med ett hvinande ljud, och snöflingorna sopade hän

öfver isen i vild fart, stannade ibland och höjde sig emellanåt, så att det såg ut som om de ville uppåt igen, för att få följa med de jagande molnen längre inåt land, der de kunde få fästa sig i bergskrefvorna eller på trädgrenarne, i stället för att skjutsas fram och tillbaka i rörliga vågor på isen, medan de blåa vågorna sofvo sin vintersömn inunder den. Karlarne sågo ut som fantastiska spöken, der de på vissa afstånd från hvarandra med rödbitna näfvar höllo fasta tag om isbillarne och spetten, och ibland höggo dessa fast i isen och togo sig en dugtig »åkarbrasa» för att värma upp lederna, som ville stelna. Hästarne, som dragit dit redskapen och noten, stälde sig med svansarne mot vindsidan och lutade sina kloka hufvuden tillsammans för att få lä af hvarandras kroppar, medan några yrvakna kråkor följde med vinden från närmaste holme och slog ned på sned vid iskanten, der de med svängande stjertar trippade omkring och bröstade sig vid tanken på det blifvande strömmingskalaset, samt kraxade i det stolta medvetandet att de för närvarande voro de enda fiskmåsarne på platsen.

Snart var den stora notvaken öppnad och med förenade krafter lades nu noten ut i det isiga vattnet, hvarpå tögorna med de långa stängerna kördes ner under isen och sedan fångades upp i de vakar, som på vissa afstånd höggos upp mellan den stora notvaken och sjelfva varpet invid land. Och så var det att utan krus hugga i den islupna tögen och streta och draga allt hvad tygen höllo, och medan man frös om händer och ansigte började svetten bryta ut på den öfriga kroppen. Och fast notvarpet var gammalt, så hände nog ändå att en sten kunde ligga kvar på botten närmare land, och det kändes på taget att det var något som höll emot, och då blef det ett hojtande och ropande från dem som vindade på tögen och ett svarande från dem som gingo efter med stängerna för att lätta på noten när det behöfdes, och då lyfte sig alla kråkorna på en gång med ett ilsket

kraxande, som om de också ville ha sitt ord med i laget och skrupensa upp notfolket för att de inte fingo spatsera i fred på iskanten under väntan på frukosten.

Kyrkvärden och äldsta Vikaröbonden voro de som gingo efter för att vaka öfver att noten inte fäste, och fast han var bortåt sjuttio år var ändå kyrkvärden den kryaste af dem båda. Han handterade den långa stången som en pojke svänger ett metspö, och fast han såg nästan ingenting på ena ögat, så hade han ändå bättre handlaget inne, och hjälpte sig »på känn», som han sjelf brukade säga.

Skeppar Boman vindade tögen på samma sida der kyrkvärden gick, och vid ett tillfälle då den förre tyckte att noten satt fast, stakade husbonden ner med stången och kände efter på bottnen, der det likväl tycktes honom att det var rent vatten, hvarpå han utbrast litet förargad:

— Hvad ä' det me' dej, Boman? Du måtte inte ha' fått nattlättjan ur armarne på dej än! Här fins inte nå'n fästa!

— Fins det inte? — svarade Boman lika snäsigt tillbaka, — känn efter sjelf då, om I inte tror mej!

— Ja, jækeln i det! Någe' måtte det vara! — utbrast gubben, i det han tog fatt i tögen och drog så mycket han orkade; — jag kan rakt inte begripa!

— Ge' mej stången, så får jag känna efter! — sade Boman, i det han släppte tögen helt och hållet.

— Tror du, du har bättre reda på botten än jag som har släpa' och dragi' här i förty år? — frågade kyrkvärden harmset; — nej, låt bli det! Hör'u, Vikarö-Per! — skrek han sedan öfver till grannen på motsatta sidan, som han inte kunde se för snötjockans skull; — hur ä' det borta hos er? Känner ni nå'n fästa?

— Nej! — skrek denne tillbaka, — fästa ä' det inte, men trögt går det åf all hälsike! Jag börjar på te' tro att vi har noten full me' strömming, efter de' ä' så tungt!

— Ja jæklar i det! — ropade kyrkvärden gladt,

i det han slog sig på knä't med en smäll som kom två kråkor att hoppa högt i vädret, — du sa' någe', du Per! Håll i och dra', Boman, dugtiga tag!

— Då blir det fäll stadsresa åf i natt? — sporde Boman och spottade i näfvarne och tog bättre tag i den våta tögen.

— Jo du ä' så säker!

— Ocken ska' åka då? — frågade Boman och tittade på sned på kyrkvärden, som med girigt öga följde den långsamt men obehindradt uppskridande tögen.

— Det angår dej inte! — svarade kyrkvärden kort; — det ä' tids nog te' bestämma det i kväll när vi kommer i land.

— Jag skulle allt bra gerna villa köra te' sta'n, — fortfor Boman utan att låta afskräcka sig utaf den snäsiga svarstenen, — jag tänkte få höra mej om efter plass der!

— Du har ju tagi' plass hos mej öfver vintern, vet jag! — svarade kyrkvärden, — så de ä' fäll inte lönt!

— Ja, men städslad ä' jag inte, det jag vet! — genmälde Boman lugnt, — så I lär fäll inte kunna hindra mej te' gå när jag vill, tänker jag!

— Tror du, du ska' få't bättre i sta'n då? — frågade kyrkvärden försmädligt.

— Ja, bättre betalt te' minstingen! — svarade Boman, lika försmädligt som han.

— Och närmre te' krogen, ja! — fortfor kyrkvärden hvasst; — det ä' fäll de' som lockar, kan jag tänka!

— Nej, inte just de', inte; för bränvin kan jag fäll skaffa mej här me' om jag kommer på den kanten! — svarade Boman, — men jag vill öfver te' Amerika i vår och derfor får jag lof te' tjäna mej lite' pängar!

— Åh, du ä' gal'n! Hva' ska' du i Hamerika å' göra?

— De' kunne jag fäll också tala om, i fall jag ville! — svarade Boman, men afbröt sig sjelf i det samma, ty nu skulle tögen under isen till nästa vak, och när det var gjordt, så blef det inte mera tal om saken, ty som man nu närmade sig land och vakarne höggos allt närmare hvarandra för att noten skulle dragas ihop, så fick man annat att tänka på, i synnerhet som ovädret tog till och snön blef allt hvassare, då vinden dref den rätt i ansigtet på de stretande karlarne.

— Hugg nu i och dra' stadigt, karlar! — uppmanade kyrkvärden, — så ska' vi ha' oss en styrkare när vi ha' fått varpe' i land!

— Ja, det kan en fan i mej behöfva! — ropade Vikarö-Per från vaken bredvid, hvarpå han fortsatte i mera affärsmessig ton; — jag kan undra hva' han står te' i sta'n nu, jag?

— Ocken då? — frågade Kalle, som drog tögen vid hans sida.

— Strömmingen, din flatskalle! — skrek Per, i det han dunkade honom i ryggen.

— I förra veckan fick di sjuttifem, hörde jag di sa' från Vesterkoö! — upplyste fiskarn, som med sin pojke hack i häl gick med en isbill i hand och märkte ut vakarne.

— Då kan en kanske få en riksdaler i mårron bitti! — utbrast Per, i det hans väderbitna ansigte fick ett uttryck af girig förhoppning, — det vure kunfekt, det!

— Ja, om en kunde stanna på torge' och sälja'n själf! — menade torparn, som drog i tögen bredvid Kalle; — men ska' en vräka'n i halsen på fiskköparn, då — —

— Säj inte det, du! Di har allt ett hälsike, di ock! — inföll kyrkvärden, — nog går det fäll an vinterti'n som nu; men si om sommarn, när han ligger och skäms för dom —

— Ja skäms han för dom, så ä' det fäll för det

att di betalar så hutlöst lite'! — sade Boman torrt; — men nog klår di te' Stockholmarna, allti'!

— Ja, det ä' rätt åt dom! Di kan gerna betala! — skrek Vikarö-Per, — di der som ingenting gör, bara ligger och vråker och sofver! Di kan gerna bli klådda!

— Jag tycker ni klår dom så bra själfva, när di kommer hit ut om somrarne och snyggas opp på gålarne åt er! — mumlade Boman, i det han gjorde lös lättet som fästes på för att hindra tögen att släpa i botten; — så kunne ni låta bli' te' skälla på dom, te' minstingen!

— Jaså! — svarade Per, — du klådde dom fäll inte, du, innan du söp opp storbåten för dej, utan för och segla in sand från Ljusterösidan?

Boman höll på att svara något dräpande i sak, men den gången blef det inte något af, för nu var noten i land, och se'n var det att hugga i för alle man, när de skulle hala in den till stranden, der isen huggits upp under tiden af de andra, och der det nu var att klifva i så att issörjan stod långt upp på benen, och för en och annan trängde högt upp i stöfvlskaften, när sjöstöflarne inte voro riktigt hela eller när det var brist på skältran eller fläksvålar att smörja dem med. Men det frågade man inte efter. Vattnet gick an att hålla ur igen när varpet väl var uppe, och här hade man annat att tänka på än att känna efter om man blef våt. Tögorna voro slut, och karlarne klevo just nu ner i vattnet och höggo tag, två eller tre i hvar notarm, sågo noga efter att både undertärn och öfvertärn drogos samtidigt in, och forskade girigt efter första anblicken af den silfverglänsande fisken, som förskräckt rusade fram ifrån påsen der bak för att se, om det inte fans någon möjlighet att komma ut borta vid framsidan.

Många famnar af noten voro inte inne, förrän strömmingarne syntes kila fram utefter notarmen, vända blixtnabbt om igen och försvinna inåt det grumliga

vattnet. Snart började en och en, sedan allt flera och flera synas fastnade i maskorna på noten som drogs upp och kastades i hög vid stranden, der de silfverhvita fiskarne skimrade under de svarta strecken af den nyfärgade noten; det allt starkare uppgrumlade vattnet midt uti fyldes allt mera af lösryckta fjäll och ju närmare notpåsen kom, desto tätare blef viltet och plumsandet af fångar som gjorde förtviflade språng för att komma ut igen till stimmen och lekarne derute på fjärden, och desto starkare blefvo utropen af belåtenhet och glädje från de arbetande männen, som redan sett nog för att veta att påsen skulle vara full och att valantalet skulle bli betydligt.

Och när påsen väl var uppe, hvilken mängd af strömming glänste inte i den, plumsade omkring ett ögonblick för att sedan med några matta ryckningar säga farväl åt det fria lifvet på de blåa djupen, och derpå begravas under sina samslägtingars allt mera hopade massor, utan att kunna vänta någon annan uppståndelse än den i stekpannan och den hungriga människomagen.

— Det kallar jag ett storvarp! — utbrast kyrkvärden gladt, — det der ä' allt en femti, sexti valar minst!

— Ja det räcker det te'! — ropade Vikarö-Per med en hastig blick på den halft uppdragna notpåsen; — och räknar en di som sitter fast i armarne, så ä' det allt likare än så!

— Ja, om det nu bara vure pris på'n me'! — sade kyrkvärden med en suck; — men ligger han så tjockt härute, så har di fäll fått groft på andra håll me', och då får en ingenting för'n!

— Åh skräp! — menade Per, som var mera optimistiskt anlagd, — får vi ett par, tre så'na här varp te', så kan han gerna gälla tjugofem öre val'n, och de' blir ändå pengar!

— Ja det förstås! — medgaf kyrkvärden, i det han sköt upp skinnmössan och klädde sig bakom örat;

— men tänk om han gälde en riksdaler, du! Det blef pängar åf, det, och det värre ändå!

Under tiden hade åkan körts fram, och nu blef det att lyfta upp notpåsen ur det isiga vattnet och tömma ut hela innehållet i åklådan. Det var vått och kallt med besked, men den utlofvade »stärkaren» hägrade redan varmt och skönt för de torra struparne, och under ljudeliga »hå-i-håj» lyftades påsen upp som en vante af starka armar, medan fiskaren, torparen och pojken började plocka ur de strömmingar som fastnat på armarne af noten.

När allt var klart och bränvinsflaskan kom fram, fick hvar och en en dugtig klunk och ett stycke bröd och fläsk till tilltugg. Man slog sig ner på de snötäckta stenarne vid stranden och åt med god matlust, medan hästarne mumsade ur de medförda hafrepåsarne, hvori de gräfde ner hufvudena ända öfver ögonen, och kråkorna försigtigt trippade fram till notplatsen, tittade oroligt på männen, men lugnade sig när de sågo dem äta, höggo sig en strömming och lyfte på vingarne för att sedan slå ner på isen strax bredvid och gravitetiskt förtära sitt lättfångna rof.

Och under tiden föll snön tätare än förut, vinden svepte fram öfver fjärden, och det gråa dagsljuset silade sig ner mellan molntapparne, så dystert och så färglöst, som om inte en enda glimt af sol hade funnits kvar från den vackra sommaren, då hela fjärden badade i ljus och frossade i färger, och det var lika ondt om natt som det nu var om dag.

3.

Frampå middagen blef vädret allt kallare och blåsigare. Elna och en annan af flickorna från gården kommo visserligen ner med varmt kaffe så der vid elfvatiden, och fastän det blef »skeppargrädde» som lades uti, så värmdes det ändå inte särdeles, fast visst var bränvinet bättre än mjölkgrädden, tyckte karlarne. Två varp till drogos på samma ställe som förut; men utbytet var dåligt och lynnena blefvo dåliga liksom fångsten. Litet hvar längtade att få komma hem och få en ordentlig matbit i sig; men nu hade den outröttlige kyrkvärden fått »blodad tand» som det heter, och ville inte ge sig så lätt. Hade första varpet varit dåligt — påstod han — så skulle han inte brytt sig om att vidare streta i ett sånt der hundväder; men nu var det ju klart och tydligt att strömmingen stod tät på fjärden, om han också inte precis gick till vid det der varpet. Det vore ju alltid skäl i att försöka det andra som var längre bort och der man drog i land vid en holme rätt norrut, och der man för resten hade lä utaf landet, menade gubben, så der var det rakt åf som att stå och dra' inne i kammarn, så varmt var det.

Karlarne tyckte visserligen att det var galet att ge' sig af så långt bort; men fast vädret var ruskigt, hade de i alla fall så mycket skärgårdsblod i sig att de inte ville ge' sig i första taget och att de voro nyfikna att se om fjärden verkligen var så full af strömming som husbonden påstod. De hade ingenting emot att han fick »snus på tummen» som man säger, men lika litet hade de något emot att draga upp ännu ett sådant varp som det första, och de hyste inom sig

den åsigten att gubben hade bättre väderkorn än de flesta, när det gälde att veta hvar fisken stod.

Således lassades åkorna på utan allt för mycket knot, och man gaf sig i väg den styfva fjärdingsvägen utåt fjärden med kyrkvärden sjelf i spetsen och bakom honom i åkan Kalle och fiskarn, medan skeppar Boman hade föredragit att gå bort till holmen, därför att han fått vatten i stöflorna och behöfde hålla sig varm.

Den andra drängen hade följt med flickorna hem för att hjälpa till och räkna strömmingen från första varpet och skulle sedan komma efter med andra åkan, i fall man fick något borta vid holmen, ty sedan noten nu blifvit riktigt genomvåt och isig, var den lass nog för en häst.

— Sätt dej du på me', Boman! — uppmanade kyrkvärden, när de skulle ge' sig af, — du hittar allri fram annars i snöyran!

— Hå hå! — svarade Boman lugnt, i det han slog de frusna fötterna mot hvarandra, — den här fjär'n känner jag då te' som det vure min egen böxficka!

— Jaja, men du har fäll allt gått gale' i den me', tänker jag! — inföll Kalle skrattande.

— Det kan fäll hända! — medgaf Boman med en sorts butter godmodighet; — men då har jag allti' hitta' rätt igen, te'minstingen när de' inte' vuri' någe' i'na! Men åk ni, jag tar en isbill och är nog lika fort framme ve' notvaken som ni!

Och dermed tog han en af isbillarne från Vikarö-Pers lass, och medan de andra manade på hästarne, hvilka spände skosömmarne i den snöhala isen, körde han hakan ner i bröstet, drog skinnmössan djupare ner i pannan och satte sig långsamt och säkert i gång rätt emot vinden med billen under högra armen och begge händerna instuckna i fickorna på sin lappiga, men ännu tjenstbara och täta kavaj, i hvilken han med rortaljan i handen trotsat så många regnbyar

och motväder när han förde sin sandskuta upp till staden.

Han hade inte tagit särdeles många steg förrän de åkande försvunnit framför honom i snötjoekan, och han hörde nu endast på afstånd hofslagen mot isen, och hur vinden då och då förde fram till honom spridda toner af en visa som Kalle sjöng borta på lasset för att hålla sig varm. Han tyckte det lät så spöklikt att midt igenom snöflingorna, hvilka hvassa som nålar kittlade honom i ansigtet, höra den högt i diskanten uppgående drängens sorglustiga strof:

“Nog mins jag dej, min lilla vän
När vi suto i lunden gröna,
Och sola ho' sken på himmelen
Och stjernorna blänkte så sköna,
Om somma-a-ren!”

och han tyckte att underligt var det alltihop, och det underligaste af alltsammans var att han gick der och trafvade på isen i snö och blåst och kyla, när han mycket väl kunnat taga sig hyra på ett fartyg och nu vara ute långt borta och ha' både sol och sommar och en liten vän i hvar hamn, om han bara inte hade varit så dum som han var. Och han spottade förargad framför sig på isen, när han på ännu längre afstånd hörde fortsättningen på visan, som stötvis trängde fram till honom, liksom ett gäckeri öfver hans egen enfald:

“För nog vet jag, min lilla vän,
Att du var så falsker i sinne,
Och smälde med bå' den och den,
För du har så flykterligt lynne,
Om somma-a-ren!”

Ja, det var nog skeppar Bomans egen historia, som Kalle skrek ut i falsett nu derborta i snöyran, och ovilkorligen saktade han sina steg och började grunda på, om det inte var rätt så godt att han gick litet åt sidan och lade sig ner på isen och lät snöflingorna falla tätare och tätare ner öfver sig, till dess

de tornat upp sig till ett riktigt varmt och lugnt täcke, under hvilket han kunde ligga i fred och sofva tills våren kom och de finge ta' och stoppa ner honom i lilla kyrkogården borta vid kapellet, i fall han inte förut hamnat i ålmagarne dernere på djupet.

När han gått i de tankarne en stund, spetsade han hastigt öronen och lyssnade åt sidan. Hvad var *det*? Gick det vak öppen någonstans längre ut åt hafs, och var det sälkobben som jämrade sig derute på isen? Eller var det en vilsekommen sjöfogel, en skräcka eller en ådfogel som skrek därför, att han inte såg öppet vatten i snöyran? Eller var det räfven som gick och luskade omkring någonstans på en holme, och som lät illa för att han hade brist på föda? För att det kunde vara sjörån som grät efter kristet blod, det trodde då inte skeppar Boman riktigt på, fast han nog var skrockfull som alla skärgårdsbor. Nu hördes det igen och på närmare håll, tyckte han. Och det lät rakt åf som gråt, det var som om ett barn jämrat sig och klagat. Men var det inte just på det sättet som otyg brukade bära sig åt för att locka vandrare till sig? Han stannade och lyssnade på nytt. Då hördes det igen, men svagare och nästan bortdöende, och han tyckte att det kom från venstra sidan der den halfstora ön låg på andra sidan fjärden. Det klack till i bröstet på honom, när han hörde att det kom derifrån, för han visste nog hvem som satt der i den halft nedruttna stugan hos sin giktbrutna gamla mor, och nog inte hade det för fett i en sådan bister vinter som denna. Han tog några steg åt sidan, men så hejdade han sig igen och det kom ett hårdt uttryck öfver hans vindbitna ansigte. Hvad angick det honom, tänkte han bittert, i det han på nytt spottade framför sig; hade hon inte fått det så som hon velat ha' det, när hon hört på den rika bondsonens hala tunga, hans, som sedan låtit henne sitta der och gifvit sig af bort till en annan trakt af skärgården, der han

gift sig med en förmögen nämдемansenka och blifvit ännu styfvare än han var förut.

Och så ändrade han kurs och styrde rätt norrut der han visste att notvarpet låg; men han hade inte tagit många steg, förrän det jämrande ljudet hördes igen, och nu var det rent af som om någon tagit honom i armen och vridit honom åt sidan, och han tyckte att han måste styra stegen ditåt, om han ville eller inte. Han hade litet tobak kvar i kavajfickan, han tog opp biten, stoppade den hastigt i munnen, spottade framför sig med beslutsamt mod och tog med hastiga steg af åt venster för att gå rätt på ljudet som hördes med långa mellanskof.

— Ä' de' nå'n der? — skrek han efter en stund, så högt han förmådde.

Ingen svarade. Nu började han bli tveksam igen, om han skulle gå eller inte. Men så jämrade det på nytt, sakta och uthållande, och nu började han springa på isen så att snön yrde upp om de våta sjöstöflarna. När han sprungit en stund, saktade han farten, satte händerna för munnen och ropade med långt utdraget ljud, som när man ropar an ett fartyg ute på sjön:

— Håll-loi! Ä' det nå'n der?

Han tyckte att han hörde ett svagt och darrande »ja», och när han skyndade fram åt det håll, hvarifrån ljudet kom, började han snart skönja något mörkt föremål, snarlikt ett klot, nere på isen. Det rörde sig sakta, och ett annat klot, fastän mindre än det andra, rörde sig strax bredvid. Han skyndade sig så mycket han förmådde, och när han kom fram till det klotrunda föremålet, såg han till sin häpnad och förskräckelse att det var ett barn, en liten, i en tunn yllschalstrasa inlindad stackare, som satt nedhukad på isen med en rund fiskkorg på armen.

— Hvad i Jesse namn gör du här, barn? — frågade skeppar Boman, som annars inte var så hjertnjuden af sig, men som nu kände ett darrande med-

lidande uppfylla hela sin varelse; — och hur har du kummi' hit?

— Ja' har gått vilse på isen! — svarade den lille gråtande i det han försökte resa sig opp, — och jag fryser så fasligt!

— Hvar ä' du ifrån, din lilla stackare? — frågade Boman i det han lyftade upp honom från isen och drog honom intill sig.

— Jag ä' borta från Singarö! — snyftade den lille.

Det klack till i Boman, han såg på honom närmare. Det var en liten pys på sex eller sju år, utsvulten och eländig, men med ett par trofasta blå ögon i ett fint, ovalt ansigte, och med det ljusa håret framstickande under den trasiga skärmen af en gammal skinnkaschett, som var alldeles för stor åt honom. Han hade ett par stora ullvantar på händerna, men den lappiga jackärmen var för kort, och de blåfrusna, bara små armarne syntes emellan vanten och ärmen, medan ändarne af den omknutna schaltraskan hängde honom långt ner på de stoppiga hälarne och de stel-frusna fötterna voro instuckna i ett par trasiga kängor som voro alldeles för stora.

— Hvad i alla tider skulle du göra nere på isen i ett tocke väder? — frågade Boman, i det han lyfte upp gossen på armen och hässjade på hans blåfrusna handlofvar.

— Ja' skulle fresta på te' få lite strömming, för vi har ingenting te' äta! — snyftade den lille.

— Hvem hör du te' derborta på Singarö då? — frågade Boman och han tyckte riktigt att han darrade för svaret.

— Mor och mormor bor nere ve' Sandvreten, och mormor ligger sjuk och mor har inte någe te' ge' oss! — svarade gossen, hvars tårar nu började saktas, sedan han fick komma upp på armen och känna värmen af den frågande mannens kropp emot sin egen.

— Och mor din heter Lina Vesterman, kan jag tro? — frågade Boman och rösten lät så underligt

hes, som om det stockat sig någonting i halsen på honom.

— Ja' det gör hon, och far har jag allri' sitt! — svarade den lille.

— Och så släpper hon ut dig i ett tocke Herrans väder! — utbrast Boman, i det han knöt den lediga handen hotande ut i rymden åt den sidan der han ansåg att Singarön låg; hvarpå han tillade nästan för sig sjelf, som om gossen inte varit der: — det är så likt'na det, den förbaskade —

Det ryckte till i gossens ansigte, och det låg nästan något hotfullt i den blick hvarmed han stirrade på mannen, under det mungiporna drogo sig neråt och han syntes färdig att börja gråta igen, hvarefter han utbrast:

— Mor visste inte åf att jag gick; hon rår inte för att vi inte har någe' te' äta, utan det va' jag själf som ville skaffa strömming.

— Hur skulle du få det, din stackare? — frågade Boman och tryckte honom närmare till sig.

— Jag hörde di sa' att kyrkvärden skulle dra' och då tänkte jag få hjälpa te' å' plocka. En får ju ett kast på valen, hörde jag mormor sa' i går kvälls,

— Och det ville du göra, du lilla parfvel?

— Ja, för det ä' så svårt te' vara hungrig och te' si mor gråta! — svarade den lille.

Då kom det någonting upp i ögonen på skeppar Boman, någonting vått och varmt, som han inte känt der på mången god dag, och utan att svara ett ord satte han ner barnet på isen, drog af sig kavajen svepte den omkring den lille, lyfte honom så upp på armen igen, tog korgen i ena handen och isbilen i den andra, och satte af i fullt språng mot den sida af fjärden der han trodde att noten var, medan ett kväfdt ljud som af en länge återhållen snyftning bröt fram ur hans breda bröst och på ett ögonblick öfverröstade snöstormen, som med förnyad styrka bröt fram öfver den strandlösa fjärden.

4.

Under tiden hade notfolket hunnit fram till det nya varpet, vaken var upphuggen och noten nedlagd, innan man i ifvern kom sig för med att märka Boman's frånvaro. Men nu skulle man börja vinda på tögarna, och just som det var i ordning att hugga i, utbrast kyrkvärden helt plötsligt, i det han såg sig omkring med det enda, tjänstbara ögat:

— Hvar i hälsike ä' Boman, då?

— En ska' få si att han har kummi' vilse! — ropade Kalle, som i ställe fick börja på att vinda.

— Asch, du pratar! — återtog kyrkvärden; — han känner fjärrn så kumplett, så här kan han sofva och hitta.

— Om det inte vore tjocka, ja! — invände Kalle! — men husbond' höll ju på och köra vilse själf nyss, tyckte jag! Och det fast jag sa' att vi skulle hålla te' höger.

— Du sa' ja! Hade jag lydt dej så hade vi fäll nu vuri' borta ve' Sikgatte' i ställe! — svarade kyrkvärden, förargad öfver att han värkligen hållit på att ta' miste nyss; — men en får fäll skrika på'n så han hör hvar vi ä'! Ropa du, Kalle, för jag ä' så hes i halsen, så jag kan inte!

— Ja, vill husbond' ta' i tögen då, för en får allt skrika i näfvarne, om det ska' höras! — menade Kalle, som inte hade något emot att för en stund lemna tyngsta lasset åt husbonden.

Och medan kyrkvärden helt lydigt fattade tag i den isstyfva linan, satte Kalle begge händerna för munnen, och ropade med sin genomträngande falsett ut öfver isen:

— Hålloj, Boman! Häråter! Hålloj! —

— Har ni inte fått tag i Boman än? — hördes nu Vikarö-Pers röst till svar från den andra tögen; — han borde fäll ha' vuri framme för längesen, tycker jag!

— Ja, det tycker jag me'! — skrek kyrkvärden tillbaka och tillade i det han vände sig till Kalle: — skrik ett tag te' du, Kalle! Men skrik värre, om du kan.

— Hålloj, Boman! Häråter! Hålloj! — skrek Kalle ännu en gång, och tog nu så högt att rösten slog öfver och det sista »Hålloj» mera liknade ett tjut än ett menniskorop.

— En ska' få se att han kummi' rakt på tok i tjocka' — hördes nu Vikarö-Per på nytt; — för nu ä' hon ju rakt som en säck, vet jag.

Och nu började notkarlarne vid andra tögen att skrika och hojta så högt de förmådde och det såg ut som om detta förargat stormen, som ville vara ensam herre på täppan och därför tog i med förnyad kraft och pep och hven och tjöt omkring öronen på dem, så att de tyckte sig blifva både döfva och blinda.

Men när både människorna och vinden tystnat ett ögonblick liksom för att draga anden till nya ansträngningar, hördes ett aflägsset rop ute från isöcken, och Kalle, som hade goda öron, spetsade dem ännu mera än förut, och ropade sedan till kyrkvärden:

— Nu hörde jag att han svarte!

— Ä' du säker på det? Eka det inte från holmarna på andra sidan?

— Nej låt bli det! Det ska' fäll eka lika, om inte håle sitter i't! — menade Kalle, hvarpå han återigen satte händerna till munnen och ropade; ett svar hördes på något närmare håll efter några ögonblicks väntan och Kalle återtog nu med afgjord säkerhet — jo si, nu svarte han då bestämdt, det ä' avslut det!

— Nå, kom hit då och ta' tögen! — ropade

kyrkvärden, — för nu får jag sta' med stängen och känna efter om det inte ä' nå'n fästa! jag tycker det ä' så märkvärdigt tungt!

— Det lär fäll inte jag få tycka, inte! — mumlade Kalle, under det kyrkvärden tog stängen och begaf sig af utåt isen till vaken längre bort, der han skulle känna efter om noten satt fast. Han hade inte tagit många steg i den motsatta riktningen, förrän hans svaga öga tycktes skymta något föremål borta på isen, ett föremål som såg underligt nog ut, tyckte kyrkvärden, der han stirrade på det så godt han förmodde. Det såg onaturligt högt ut genom snötjockan, uppåt var det mycket bredare än neråt och det kunde väl knappt vara en människa, fast nog rörde det sig så som om det haft ett par ben att stöda på och ett par fötter att fortskaffa sig med. Gubben blef nästan hemsk till mods, som om han sett ett spöke, och det var inte utan en liten darrning på rösten som han sträckte stängen framför sig och ropade:

— Ä' det nå'n der?

— Jo, så ä' det bra me'! — hördes en flåsande röst från det underliga föremålet borta i tjockan! — det ä' jag!

— Ocken jag? — frågade kyrkvärden och stannade obeslutsam.

— Kors, Boman vet jag! — svarade rösten, flåsande som förut.

— Hvar i hälsike har du vuri' så längen? — frågade kyrkvärden hvars ton nu öfvergick till förargad i stället; — tycker du det ä' tider te' söla på det vise' nu, när det ä' tocke hundväder, och en får skynda sig med varpe' för te' få opp'et me'n det ä' dager?

— Åhja, jag har allt vuri' ute och gjort ett varp, jag me'! — svarade nu Boman på närmare håll.

— Har du hitta' någe'? — frågade kyrkvärden, som nu på närmare håll började skönja att den kommande bar något på armen.

— Jo-o men har jag så! — svarade Boman, som nu var nästan framme hos gubben, — och det kan ni fäll aldrig gissa till hvad det ä!

— Det ä' fäll inte nå'n utter häller eller nå'n sjöfogel som har furi' vilse i snöyran?

— Nej, det ä' en pojkkytting, som jag har hitta' borta på isen! Och väl va' det att jag hitta'n, för annars hade han fäll vuri' ihjälfrusen ve' det här lage!

— Åh herre Jesses! Hvad säger du, Boman? — utbrast kyrkvärden med förfärad ton, — en pojke? Hvar närst ä' det barnkräke hemma då!

— Han ä' borta från Singarön, och det lär fäll vara Lina Vestermans pojckstackare, låter det!

— Jaså, den — —

Men den gången hann inte kyrkvärden säga ut hvad han tänkte, ty Boman, som nu hunnit fram till honom, knuffade honom på armen med en blick och en min, som kom kyrkvärden att hastigt byta om ton, och med en blick på byttet som satt på den nedsnöade skepparens arm, helt beskedligt utbrista:

— Jaså, den stackaren! Men hur i alla tider har barnkräke' kummi' ut på isen i det här vädre?

— Han tänkte sig te' not! — svarade Boman kort, i det han slog upp en liten flik af kavajen så att de blåa barnögonen och nästippen tittade fram; — för di har inte någe' te' äta hemma ve' säger han.

— Åh jästaligen! — utbrast kyrkvärden med en halft beundrande blick på det lilla stycke ansigte han såg framför sig; — tänkte han ock? — Derpå gick han ett par steg närmare, öppnade med sina darrande, frostbitna fingrar ännu litet mera på kavajen, och sade med ett ovanligt skimmer af medlidande i de annars så hvassa ögonen:

— Hur ä' det me' dej, din lilla kyttare? Fryser du?

— Nej vars, nu ä' jag så varm, så! — svarade den lille och såg så glad ut, som om han sutit fram-

för en julbrasa; — men jag vill så gärna komma hem te' mor!

— Det ska du nog få! — svarade kyrkvärden, och fortsatte i det han vände sig till Boman, — har du hitta'n, så får du fäll allt pyssla om'en me' kära Boman! Och sen ska' vi fäll si att han kommer hem.

— Ja, men först ska' vi fäll dra' noten i land! — svarade Boman och såg menande på kyrkvärden; — si det ä' så att den här lilla karln har kummi för te' hjälpa och plocka; han har hört att di får ett kast på valen, di som hjälper te', och det ä' allt det som har locka' ut'en på isen!

— Ta'n med dej i land bort te' åkan, så får vi fäll fundera sen om han kan hjälpa te' med någe! — sade kyrkvärden, i det han vände sig bort; — det ä' lä derborta, och så kan du titt' efter i matsäcks-knyte' om inte du kan hitta på någe te' fägna'n med!

Och det lät inte Boman säga sig två gånger! Han styrde i full fart inåt land till holmen, förbi den förvånade Kalle, som i förbifarten skrek åt honom!

— Jäklar i dej, Boman! Tycker du det ä' så varmt, så du går och bär kavajen på armen? Eller har du kanske någe' rart i'n som du inte vill ska' frysa?

— Det kan hända, det! — svarade Boman och tog ut stegen så mycket han förmådde; och när han väl kommit i land der åkan stod i lä utaf en bergknalle, satte han ner sin lefvande börda i den, med kavajen omkring sig, letade rätt på matsäcks-knytet, bredde smör på en tjock skifva mjukt rågröd, lade på smörgåsen ett stycke fläsk och räckte den åt den lille i det han gjorde sin sträfva röst så mild och smekande som möjligt:

— Hugg i dej nu, din stackare! Det ä' fäll längesen du fick någe' tocke här rart, tänker jag!

— Jaa då! — svarade gossen, i det han begärligt sträckte händerna efter smörgåsen och började äta med förtviflad fart.

— Hvad heter du för slag? — frågade Boman,

i det han började leta efter bränvinsflaskan, som låg i botten på knytet.

— Johan! — svarade den lille med munnen full.

— Jaså, Johan! — återtog Boman, och fick just tag i flaskan och skulle taga upp den för att få sig en klunk; men då tittade den lille på honom och utan att han visste hur det kom sig, stoppade han ner den igen, tog sig i stället en brödbit och ett stycke fläsk, och mumlade, i det han till hälften vände sig bort:

— Det kan vara detsamma med bränvine' så länge! — derpå vände han sig till gossen och sade med samma försök som förut att göra rösten smekande och mild: — du blir fäll' inte rädd nu, om jag går ifrån dig och hjälper te' att dra' noten i land?

— Nej vars! — svarade gossen frimodigt, — bara jag får lite' strömming se'n med mig hem te' mor!

— Det tänker jag fäll' di ska' kunna rå me'! — svarade Boman och svepte kavajen bättre om den lille, såg efter att hästen hade att äta, så att han skulle stå still, och gick derpå sjelf ätande ner på isen igen, med hufvudet fullt af underliga tankar, tankar som trängde sig på honom den ena efter den andra, med minen och tonen och sättet hos gamla bekanta, som man blifvit ovän med för någon småsaks skull, och som man inte sett eller bytt ett ord med på mången god dag. Och det föreföll honom som om åsynen af de gamla vännerna körde bort all trötthet ur hans leder, lade förnyad kraft i de seniga armarne och kom honom att röra sig och taga i mycket raskare än han gjort på länge. Det var som om den vanliga dåsigheten blåst bort med stormen och snöyran, hvilken nu, sedan vinden kantrat och börjat draga sig öfver på norr, började lätta på, så att, när slutligen det rika notvarpet drogs i land, de snöiga kobbarne och skären började allt mera afteckna sina grundkonturer mot isen, om också topparne ännu stodo tämligen oklara mot de allt mera stigande molntapparne.

Notvarpet var denna gång så rikt att kyrkvärden tyckte att det gerna kunde vara det sista för dagen, så mycket mera som klockan nu led åt tre, och det redan började att skymma på; man skulle ju också hem och få en varm matbit i sig, och inte kunde man håller skjutsa hem det lilla hittebarnet, innan han åtminstone först fått komma in och värma sig litet, och mor fått titta efter om man inte kunde plocka med honom några kakor bröd och litet annat smått åt dem som sutto och svulto i backstugan borta på Singarö.

Se, detta att pojken ville ut och hjälpa till, och inte bara kom för att tigga, hade mjukat upp hjertat på gamle kyrkvärden, och mor blef intet lite häpen, när hon på middagen såg Boman komma uppkörandes med åkan på gården, och såg kyrkvärden sjelf stiga upp ur den med en i kavaj insvept liten pojke på armen. Och inte mindre förvånad blef hon sedan på eftermiddagen, när hennes gubbe förordnade att Boman skulle köra till staden med strömmingen och att han sjelf skulle skjutsa pojken hem till Singarön, bara de hade fått kaffeskvätten i sig.

Ja det blef riktigt storförvåning af, när Kalle fick bära ner i kyrkslädan en halftunna rågmjöl och en säck potatis, utom allt hvad mor sjelf hade knogat ner med från matboden. Och när kyrkvärden satte sig upp i den med den i en pels insvepta pojken bredvid, och denne, rödblommig och glad nickade åt dem allesammans, och allra gladast åt Boman, som stod och stoppade ner skinnfällan om honom, så tyckte nog både Kalle och Lars och Elna och Karin med, att det var »på verdens sista tid», och att kyrkvärden omöjligt skulle kunna komma att lefva länge — så underligt gick det till.

5.

Kvällen derpå var Boman hemma igen från staden, och sexti öre hade han fått för strömmingsvalen af fiskköparfrun, och nykter var han som en spik, när han kom hem, och det var ändå det ovanligaste af alltsammans.

Hela den dagen hade det varit blida i vädret och någon not hade man inte brytt sig om att dra; i stället hade man haft åtskilligt innegöra, och samtalsämnet både emellan karlarna och kvinnorna utgjordes af kyrkvårdens färd till Singarön kvällen förut, och den långa öfverläggning som han haft med mor, sedan han väl kommit hem igen. De hade stängt in sig båda två i kammaren innanför köket och hur mycket än både Elna och Karin hade öronen med sig och höllo sig så nära dörren som möjligt, så kunde de ändå ingenting särdeles uppsnappa utaf det som talades derinne. Så mycket hade ändå Elna tyckt sig höra, att det var om Boman som talet var och om någon storbåt som skulle finnas borta vid Vesterkoö, och som bönderna deröfver höllo på att rusta upp nu på vintersidan; men just som hon skulle få reda på det allravigtigaste, nämligen hvad kyrkvärden tänkte göra med den storbåten, så kom Kalle in med en stor börda ved som han dängde i golfvet borta vid spisen med ett dunder, som om hela stugan ramlat ner, och se'n hörde hon inte ett ljud vidare om den saken. Ingen kan väl undra på att hon blef rasande öfver Kalles olägliga uppträdande och gaf honom ett glåpord, som han helt obesväradt besvarade med att först dunka henne i ryggen ett dugtigt tag och sedan ta' tag i henne och ge' henne en dug-

tig smällkyss midt på mun, och det innan hon kom sig för med att vrida sig undan, eller ge' honom en smäll på örat, hvilket ljudliga och handgripliga svar han fick först sedan attentatet var gjordt. Men Kalle var lika glad för det, han, och höll just på att ta' sig en till och få ytterligare en öronsusare, då matmor kom i dörren och det blef ett snöpligt slut på hela kurtisen.

När Boman fått på sig litet torrt om fötterna och fått i sig litet föda, så skulle han in till kyrkvärden och lemna af penningarne och göra reda för sitt fögderi, och medan gubben kyrkvärden satt vid klaffen till sin gamla gula ekbyrå och räknade penningarne, stod Boman strax bredvid och såg på hur de skrynkliga sedlarne, en och en, tummades och vändes mellan gubbens knotiga fingrar, och det flög många tankar genom Bomans hufvud, medan han stod och väntade på att räkningen skulle ta' slut. Om de der pängarne vore hans, tänkte Boman, så nog visste han då hvad han skulle göra; och ju mer han tittade på dem, desto tydligare tyckte han sig se ett litet blåfruset barnansigte titta fram mellan siffrorna och krumlurerna och nicka åt honom med menande uttryck i de blå ögonen.

— Du kan ju ta' och sätta dej, Boman, me'n jag räknar! — sade slutligen kyrkvärden i det han pekade på en stol som stod på sidan om byrån.

— Ja, nog kan jag fäll' det! — svarade Boman, drog fram stolen lite' från väggen och satte sig på yttersta kanten.

Och en lång stund hördes intet annat ljud än prasslandet af de sedlar, som ännu hade litet styfnad kvar i sig, kyrkvärdens sakta upprepade siffror, blandade med ett och annat betänksamt »hm-m!» och knäppningen från den gamla dalkarlsklockan som stod och mätte tiden för sig själf i det höga fodralet borta vid väggen mellan pinnsoffan och fönstret.

— Ge' mej si nu! — sade slutligen kyrkvärden betänksamt, i det han slätade ut de sista sedlarne i

högen, — hundratjugosju valar efter 60 öre valen, det gör mig så mycke' som — hundra det gör sexti riksdaler och tjugo det gör tolf, gör mig så mycke' som sjuttitvå och fem det gör tri det, det skulle bli sjuttiofem riksdaler och så går det åf för kaffe' och sockret som du köpte åt mor —

— Ja det står på nota' hvad det kostar! — upplyste Boman — jag tycker jag vill minnas att det var tri och fyrtitvå, eller någe' tocke der.

— Ja det ä' riktigt det! — svarade kyrkvärden, sedan han tittat på notan, — då skulle det vara så mycke' som sjuttien och femtisex öre; men här ä' ju inte mer än sjutti jämt!

— Ja, de en och femtisex får I sätta opp på mej, för dom behöfde jag te' lite' smårede! — svarade Boman och såg smått besvärad ut.

— Jaså! — sade kyrkvärden, i det han tittade på honom öfver glasögonen, som halkat ända ner på nässpetsen! — ja, du har ju mycket mer än det te' få, så i fall du hade behöft någe' anna' —

— Nej, det va' bara lite' tobak och tocke der, som jag behöfde! — fortfor Boman och tittade i andra väggen.

Så blef det tyst en stund igen, medan kyrkvärden tog fram ur en låda en gammal skinnplånbok i hvilken han lade in penningarne, medan han likväl behöll kvar ett par sedlar i ena handen.

— Vill du ha' mer, så kan du få! — sade han sedan dröjande, i det han återigen kastade en pröfvande blick på Boman, som satt med framsträckta ben och lindade den ena tummen öfver den andra.

— Nej tack! inte precis i kväll! — svarade Boman, i det han gjorde min af att resa sig upp från stolen, ehuru man tydligen såg att han hade något på hjertat, som han ville fråga om, fastän han inte kunde komma sig före.

— Nå hur va' det, hörde du dej om efter nå'n plass i stan? — frågade kyrkvärden slutligen i det

han lade in sedlarne i plånboken och plånboken i lådan, som han långsamt sköt igen.

— Nej, det gjorde jag just inte! — svarade Boman långsamt.

— Du sa' ju att du fundera' på det? — fortsatte kyrkvärden.

— Ja, jag sa' det *då!* — återtog Boman med tonvigt på det sista ordet, — men nu har jag funderat om, och jag tänker de' ä' rätt så godt jag stannar der jag ä'! Det vill säga — fortsatte han tvekande, — om det ä' så att ni vill ha mej längre, för den deln!

— Ja, inte vet jag, hvad som skulle hindra! Ä' du allti' så rejel och dugtig som du vuri' i går och i dag, så — — och om du bara kan låta bli' det der förbaskade bränvine'.

— Jag tänker allt att jag kommer te' låta bli' det hädanefter! — svarade Boman långsamt, i det han såg upp på kyrkvärden med en min af bestämd föresats i sitt ansigte.

— Håhå! — utbrast denne förvånad, och slog handen i klaffen, — det vore fäll' håken! Ja si, kunne du hålla *det* — —

— Inte vill jag svära på't; men nog ska' jag fäll' försöka! — sade Boman med samma bestämda ton som förut.

— Tror du, du skulle kunna komma ut med det, om du också skulle börja på och segla igen? — frågade kyrkvärden.

— Ja, det kan jag då fritt utfästa mej te'! — svarade Boman med ett kort skratt, som lät mycket mera bittert än gladt! — för hvad skulle jag då segla på? Nå'n soppråm vore fäll' det enda; men si, det gör jag då inte på vilkor!

— Di har en storbåt som di håller på och rustar ve' Vesterkoö! — sade kyrkvärden liksom i förbigående, — och den hör jag di vill sälja för godt pris te' våren.

— Ja det ä' ju bra det, för den som kan köpa'n! — inföll Boman helt kort.

— Skulle inte du ha' lust te' spankulera på'n, då?! — frågade kyrkvärden och såg halft provvande, halft skämtsamt på honom från sidan.

— Nej hör nu, lät bli' te' spetakla! — utbrast Boman tvärt, i det han steg upp och drog sig åt dörren; — hvad skulle jag köpa den för? Jag har inte så mycket som en lus i tröjan en gång!

— Tacka för det, du! — svarade kyrkvärden skrattande, i det han också steg upp och läste igen klaffen, — men ville du ha'na, så nog kunne du fäll' få låna äf mej, om du ville lofva te' vara ordentlig!

— Ä' det ert allvar? — ropade Boman och rusade tvärt ifrån dörren fram till kyrkvärden, som han med ångestfull min spände ögonen i; — skulle ni villa — —?

— Ja, det kunne fäll hända; — återtog kyrkvärden allvarsamt; — om jag vore säker på att det lönte mödan te' hjälpa dig ett handtag. Men si tänker du supa opp den me' — —

— Åhja, det ä' rätt åt mej; men det vet ingen hvad som felas sugga' annat än den som rår om 'ena! — svarade Boman med mörk ton! — och hade jag haft nå'n te' arbeta för, så hade jag fäll kanske buri' mej likare åt me'!

— Ja, så skaff' dej nå'n te' arbeta för då! — återtog kyrkvärden i det han slog honom på axeln; — och nog ska' jag hjälpa dej med skuta; det kan du vara lugn för. Men nu behöfver du fäll hvila dej — vi kan ju språka mera om saken i måron, i fall du tycker det ä' någe te' fundera på!

— Ja tack för det! — svarade Boman och gick långsamt åt dörren; men der vände han sig om, stod en stund tvekande och tummade på skinnmössan, men fattade sedan ett raskt beslut och gick fram till kyrkvärden, famlade förläget efter hans skrupna

hand, fick slutligen tag i den och tryckte den hårdt i det han stammade, som om han varit en skolpojke:

— Hur leds stod det — — stod det te' — — på — på Singarö?

— Åh det var uschligt, det! — svarade kyrkvärden och fick någonting i halsen, som han måste harkla bort, hvarpå han fortsatte med stadigare röst; — men nu hvarsken svälter di eller fryser på en åtta da'r, så de' kommer inte i frågan!

— Gu' välsigne er för det! — utbrast Boman, i det han kramade gubbens hand ännu starkare; — kan I låta mej vara ledig i mårren ett tag, te' fram på eftermidda'n?

— Åhja, det kan du fäll få! Du tänker kanske ge' dej åf te' Vesterkoö och titta på storbåten?

— Ja, det kan allt hitta på te' hända att jag kvistar åf dit ett tag *me'*! — svarade Boman, i det han med en viss fart, som påminde om forna tider, slog ner skinnmössan på ena sidan af skulten och gick ut med säkra steg, helt och hållet olika de långsamma och dröjande, med hvilka han kommit in.

Och när mor efter några ögonblick tittade in i kammarn och ifrig och nyfiken kom fram till gubben sin och frågade, litet osäker om svaret:

— Nå kära Jon, hvad tror du om'en? — så blef gumman inte lite' till sig, när gamle kyrkvärden tog tag i henne och svängde omkring henne ett halft slag, under det han skrottande utbrast:

— Du ska' få si, Lisa, att det kommer te' bli' folk utåf Boman!

6.

Det höll just på och dagades morgonen derpå, när Boman med raska steg gaf sig af neråt fjärden med en broddkäpp i hand och sina gamla rostiga skridskor på armen. Det hade frusit under natten, och gårdagens töväder hade löst upp snön, så det var inte omöjligt att en kunde spänna på sig skridskorna ute på fjärden och komma så mycket lättare fram öfver till Singarön, ty dit tänkte han sig först. Om han sedan skulle kvista öfver till Vesterkoö och se på storbåten, — ja, det »kommer an på kommer an» — tänkte han, under det han gick vägen ner ifrån gården och hörde snöskator och domherrar kvittra i rönnbärsträden utmed vägen, der de just nu höllo frukost på de frostbitna bären. Luften var klar och genomskinlig, och i sydost, der solen skulle till att gå upp om en halftimma eller så, lågo några lätta moln med ulliga kanter, som började rodna af glädje öfver att snart få se soldrotten sticka upp sitt glänsande anlete midt ibland dem. Högre upp på himlen lågo också några lätta molnstrimmor liksom utbredda med en tunn pensel, och äfven de hade en liten färganing om ljusets inbrott, fastän den hos dem var mycket svagare och hade en dragning åt violett, som på öfverkanterna flöt tillsammans med den mera djupfärgade etern. Längs ner i vester och norr, der det var mörkast, skimrade ännu ett par stjernor fram med matt ljus, och rätt öfver skogstopparne syntes i grumligt ljus det ena, hvassa hornet af den nedgående månen som endast hade en smal strimma kvar af sitt några dagar förut så frodiga, trinda ansigte, hvilket då var i sitt fülle.

Inte för att Boman hade någon medveten känsla af denna den klara vintermorgonens friska skönhet; men han tänkte på det ruskiga stormvädret vid noten andra dagen förut och hur han då var till mods emot nu, och det satte fart i fötterna och lefnadsmod i kroppen, och därför hvisslade han en gammal, munter skepparvisa medan han tillryggalade den korta vägen mellan gården och stranden, der de gamla sjöbodarne stodo med hvita peruker och lutade sina kloka hufvuden tillsammans, medan giststängerna på notbryggan stucko svartgrå och snedvidna upp mot den klara luften, alldeles som om de inbillat sig att de ännu stodo på rot, och skulle till att slå ut skott, när vårsolen började gassa på deras barklösa lekamen.

Vid stranden pulsade han raskt på genom snödrifvorna som lågo kvar här i orubbadt bo, och snart var han nere på isen, der skridskoföret ännu åtminstone inte var något att tala om. Just som han kom ner fick han se räfspår, som gingo från skogsbranten nere vid viken och rätt utåt sjön, alldeles åt samma håll som han sjelf skulle vandra för att komma dit han ville.

— Åhja! — mumlade han för sig sjelf, i det han stötte med käppen emot den skrofliga isen, — det har nog gått räfspår mellan henne och mej en gång förut i lifvet, men det ska' bli' slut med det, om baraste Lina vill som jag!

Och det var som om denna tanke gjort honom otålig och kommit honom att påskynda sina steg. När nu isen också blef jämnare, satte han sig ner och spände på sig skridskorna, och fast det gick litet knaggligt i början, så fick han snart farten in, och inom kort bar det af i hvinande fart öfver den lagom nedpackade snön, som här och der alldeles hade smält bort och lemnat isen slät och bar som ett golf. Snart var solen uppe och de första strålarne gnistrade som diamanter på isen, och ibland när han for fram öfver tunnare ställen sjöng det uti den, som om alla fiskarne

dernere stått tätt under det skyddande glastaket och stämt upp en morgonsång till den stigande solen. Holmarne och skären, som vid notdragningen varit bortskymda af snötjockan, stucko nu upp sina hufvuden här och der, än nakna med toppiga berghällar, än klädda i vitpudrade träd och buskar, med gula vassruggar som stodo fastfrusna i isen, och hvita små dalsänkor mellan de gråa stenslutningarna, och utanför och mellan dem vidgade sig fjärdens trånga bäcken och såg ut som ett blåskimrande täcke, som vid horisonten åt öster tycktes vara fastvuxet vid den nedåt hvälfvande luften, som låg stålblå och kall öfver den jemt utbredda, stelnade ytan. Några kråkor spatserade fundersamt kring de lätt tillfrusna notvarne, och en korp spände med tunga, ohörbara vingslag sin gravitetiska flygt midt öfver fjärden, oupphörligt vändande på hufvudet der uppe i rymden, som ville han äfven under vinterdagen göra heder åt sitt gamla yrke som skogens och fältens sundhets- och renhållningsinspektör, hvilken visserligen inte gör något för intet, men som heller aldrig försummar sin tjenst.

För öfrigt hördes från fogelverlden endast orrtuppens glasharmonika från en ensam holme långt ute på fjärden; men sången lät mera melankolisk än vanligt, ty ännu höllo sig hönorna inne i storskogen och hade inte lust eller tid ännu att lyssna till hans morgonmusik, som han kanske också bara öfvade sig litet på, för att kunna vara riktigt vid röst fram i början af Februari.

Boman stakade sig emellertid fram öfver fjärden, och snart var han midt för holmen der det sista stora notvarpet drogs i land, och der han ute på isen träffade på den lilla gråtande gossen. Det klack till i honom och han hejdade farten, i det han såg sig spanande omkring för att upptäcka platsen der pojken hade satt sig ner i snön, och der han satt och fäkade med korgen, då Boman först blef honom varse;

men hur han spanade och såg så kunde han ingenting upptäcka — jo vänta! der borta syntes en grop i en snödrifva som inte hade smält, och så låg det något mörkt på snön omkring gropen. Han skyndade dit, men då fick han se räfspåren igen och rundt omkring gropen några kringsspridda kråkfjädrar; kanske var det samma grop som gossen bildat i snön, när han satte sig ner, men då hade också räfven varit der sedan och antingen spisat kvällsvard eller frukost, och kråkorna hade fått släppa till kalaset.

Detta retade Boman, och han stötte käppen i isen, mumlade en ed mellan tänderna och satte af i full fart hän emot Singarölandet, utan att se sig tillbaka och utan att bry sig om att det började blåsa tövind igen öfver fjärden, nu sedan solen kommit så pass högt upp att den inte snuddade vid skogstopparne på andra sidan. Inom kort var han i land, vadade på skridskorna igenom den mörja af snö och vatten som samlat sig inne vid den låga stranden, och satte sig sedan på en sten litet längre upp åt land, der han spände skridskorna af sig. Någon väg fans inte, men han klef modigt på, sjönk ner ibland i djupa gropar, gick ibland fram öfver frusen torfmark, der snön knappast dolde grässtråna, så ojemnt hade stormen kastat den hit och dit, och kom slutligen upp i skogen, der den fallit jämnare och der han till och med snart hittade en väg, som inte var helt och hållet utplånad. Han följde den med raska steg, och efter en halftimmas vandring kom han fram till en glinta i skogen och såg på afstånd en förfallen, grå stuga, som med baksidan nästan stödde sig mot en berghäll och framför sig hade en sluttande bit öppen mark, som slutade vid en af småskog och bergknallar innesluten vik, midt för hvilken låg en halfhög holme, som afstängde den från den stora fjärden derute.

När Boman kommit så långt, stannade han tvärt och drog djupt efter andan, som om han gått uppför

en brant backe på minst en fjärdingsvägs längd. Han såg sig tvekande omkring åt alla sidor, och så tittade han slutligen på stugan framför sig. Det låg litet sol på framsidan och en ljusblå rök ringlade sig upp ur den sneda skorstenen och lade ett lätt flor öfver skogsbacken som låg bakom stugan, och det var alldeles som om åsynen af den rakt uppstigande röken hade ingifvit honom mod och kommit andedrägten att återvända i lugnare drag till det tungt arbetande bröstet, ty nu rätade han på sig, kände ett tag i kavajfickan och gick sedan rakt fram emot stugdörren, lyfte på klinkan och steg in, med utseendet af en badande som handlöst kastar sig i vattnet, utan att fråga efter om det är kallt eller varmt, djupt eller grundt.

— Guds fre' här inne! — sade han i detsamma han steg öfver den murkna gamla tröskeln och stannade i den skumma stugan, belyst af det fladdrande skenet från en dugtig brasa i spiseln borta i stugans mörkaste hörn.

Han fick inte något svar; men en kvinna, som stod vid spiseln och rörde i en gryta, vände sig hastigt om, såg på honom ett ögonblick med stirrande blick, som om hon sett ett spöke, och ropade sedan med darrande röst, i det hon tappade slevven, som hon höll i handen:

— Herre Jesses! Ser jag i syne, eller är det inte Boman?

— Jo, så ä' det bra me'! — svarade Boman, i det han tog ett steg fram ifrån dörren och strök mössan af sig; — god dag Lina, hur lefver världen me' dej?

— Jo tack, hur mår Boman själf? — svarade kvinnan och drog sig långsamt och liksom skamsen tillbaka till spisen igen, och Boman stod kvar som fastnaglad på golvet och visste inte om han skulle gå fram eller tillbaka. Det blef en tryckande tystnad för ett ögonblick; men bäst som det var så bör-

jade det prassla borta i vrån midt emot spisen. Boman vände sig ditåt och såg först ett litet hufvud som tittade fram ur ett halmbylte borta i vrån, se'n ett par små armar som började rifva i hufvudet, ögonblicket derpå ett par nakna små ben och fötter som trefvade sig ner på golfvat, och innan han visste ordet af kom en hel liten halfnaken pys kilande öfver golfvat och kastade sig med ett gällt glädjerop rakt i armarne på honom, der han ofrivilligt böjde sig ner på hukade knän och tog upp den lilla varma, halfnakna barnkroppen ifrån golfvat. Han kände hur de små händerna knöto sig kring hans hals, och hur en liten varm mun andades på hans väderbitna kind, och strax derpå hörde han en gällt, glad stämman som ropade till kvinnan i spisen:

— Mor! mor! det va' han som hitta' mej på isen! Det va' han som tog mej i jackan och gaf mej smörgås! Mor! kom hit och hjälp mej te' pussa honom och tacka'n!

— Herre min skapare! Var det Boman som freda' barnkråke' åt mej? — ropade kvinnan, i det hon skyndade fram till gruppen borta på golfvat och lade begge sina händer på Bomans armar, som höllo taget fast om den lille.

— Jo men var det så! — svarade Boman och kände sig glad och stolt som en kung, — talte inte körkvärden om det?

— Nej, han sa' bara att det var en utåf karlarne! — svarade kvinnan och lät händerna falla.

— Mor! du ska' pussa'n och klappa'n! — ropade den lille.

— Tyst då, Johan lille! — sade modern och vände sig bort, röd ända upp öfver öronen; — han vill nog hvarken ha' det ena eller det andra — utåf mej!

— Det kan du inte så noga veta, Lina! — svarade Boman och höll fast i gossen med ena armen, medan han slog den andra kring Linas lif och tryckte

henne intill sig så att gossen slog sin ena arm om moderns hals och lät den andra ligga kvar omkring Bomans, och på det sättet fick han både det ena och det andra, utan att Lina så noga visste hvad hon gjorde i glädjen och förvirringen på samma gång.

— Jag tänker du kan allt behöfva en far åt kyttern här, Lina! — sade slutligen Boman efter en lång paus, — och har du inte nå'n bättre, så kan du gerna ta' mej. I vår ska' jag få mej en skuta igen, och bränvin smakar jag aldrig mera, så du behöfver inte vara rädd.

Det flög den ena röda skyn efter den andra öfver Lina Vestermans ännu vackra, fast aftärda ansigte, när hon sakta gjorde sig lös från hans arm, och halfhviskade, i det hon förde förklädssnibben upp till ögonen, som stodo fulla af tårar:

— Och det säger Boman, fast Boman vet hur det har vuri'?

— Ja, inte rår du för att du har råka' ut för en rackare! — svarade Boman och knöt sin lediga hand som om han velat krossa någon.

— Åh, hade jag inte vuri' med om'et, så hade han fäll ingenting rådt! — svarade Lina och vände sig bort; — så det ä' inte värddt te' skylla bara på den ena!

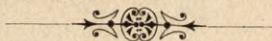
— Åhja, jag har fäll inte vuri' så värst golik, jag håller! — återtog Boman upprigtigt; — men vill du nu vara me' om att vi försöker hålla i hop på hyggligt vis, vi begge, så kan du gerna säga ja, om inte anna' så för pojakens skull! Eller hur Johan, vill du ha' mej te' pappa, så säj åt mor din att ho' slår mej i näfven och säger ja!

— Gör det mor! — bad Johan och sprattlade med de bara benen på Bomans arm, för att kunna få tag i modern, — gör det, för jag tycker om Boman, jag!

— Ja, då får fäll jag göra så me', jag! — svarade Lina och vände sig om emot Boman, som räckte

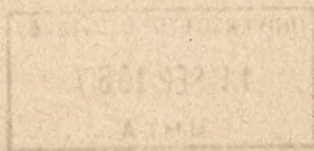
fram sin valkiga hand, och der stodo de länge belysta af det röda skenet från vintersolen, som stack in en matt stråle genom den enda hela rutan i det snedvridna fönstret. Och de hade nog stått der längre än hand i hand, om de inte väckts ur sin tysta lycka af en sakta flämtande stämman borta ifrån vrån der den lilla pojken nyss hade dykt upp.

— Åh herre gu' signe! — pustade den knappt hörbara stämman, och när de vände sig om sågo de gamla mormor, som hade satt sig upp i sängen med ett sken af glädje öfver de vissnade, knotiga dragen. Hon förstod nog hvad det var fråga om, gamla mormor, och det långt innan Boman ännu hade fått upp paketet med kaffebönorna, som han bar i sin gamla kavaj.

INNEHÅLL.

	Sid.
Skyddsfrun	3
En bild ur det moderna stockholmslifvet.	
Fattiggården	73
Ett bidrag till undantagens historia.	
I efterhand	201
En kärlekshistoria utan romantik.	
“Brand-Petter“	333
Historien om ett öknamn.	
“Dockan“	389
Några blad ur en utvecklingshistoria.	
Vinternoten	429
Skärgårdsbild.	

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET

11. SEP. 1967

UMEA

*1967/372

